

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΛΙΜΑΞ,

ΠΤΟΙ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ,

διηρημένη κατὰ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς παρ' ἡμῶν
ἐκπαιδείσεως εἰς τρεῖς περιόδους.

1867.60

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ, ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΤΟΥ

ΓΟΥΛΙΣΛΑΜΟΥ ΣΤΑΛΒΕΡΓΟΥ,

διευθυντοῦ τοῦ ἐν Στόλπη σχολείου

ΚΑΙ

ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

Γ. Α. ΒΑΚΛΑΟΠΟΥΛΟΥ, *Γράμμα ὑπέραι,*

καθηγητοῦ τοῦ Α' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλ. Σχολείων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

ἐπὶ τὸ τελειότερον μετερρυθμισμένη.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Ν. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

1867.

Ἀπλῶς δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σίγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ
παλιτεκόν, καὶ δημοφελές ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς
ἱστορίας γραφὴν.

(Συρᾶβ. γεωγ. βιβλ. α. κεφ. α.)

Ἀριθ. Πρωτ. 8418.

Διακ. 6051.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 16 Νοεμβρίου 1866.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν Κ. Γ. Α. Βαχαλόπουλον

Καθηγητὴν

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀναφορᾶς ὑμῶν τῆς 31 Ὀκτωβρίου ε. ε.
γνωστοποιούμεν ὑμῖν εὐχαρίστως ὅτι ἡ ἐξετάσασα τὴν διὰ τὰ
Ἑλληνικά σχολεῖα γεωγραφίαν σας ἐπιτροπὴ κατ' ἀντιπαρά-
θεσιν πρὸς τὰς ἐν χρήσει εὗρεν αὐτὴν καλλιτέραν.

Ὁ Ὑπουργὸς

Δ. ΔΡΟΣΟΣ.

ΑΛ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῷ προλόγῳ τῆς τρίτης περιόδου, ἦτοι τῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων γεωγραφίας, μὲ ἀπαλλάττουσι μὲν νὰ εἶπω τι καὶ ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐργασιῶν μου, ὅμως θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω τὰ ἐρχέα ταῦτα, Οἱ ΚΚ. διδάσκαλοι, ἔχοντες ἤδη ἀνὰ χεῖρας καὶ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἤδη τρίτην περίοδον τὴν σύμφωνον πρὸς τὴν παροῦσαν πανδαισίαν, δύνανται, ἀρνούμενοι ἐξ ἐκείνης, πολλὰ ἐπιδορπίσματα νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς ἑαυτῶν μαθητάς, δι' ὧν θέλουσι καταστήσει τὸ μάθημα τὰ μάλα ἐπαγωγόν. Ἄν δὲ ἐπὶ τὸ ἐκτενέστερον εἰσαγάγωσι καὶ τὰς πρακτικὰς ἀσκήσεις, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς πρώτης περιόδου, θέλουσι καταστήσει αὐτὸ οὐχὶ μόνον εὐληπτότερον, ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐπαγωγότερον. Ἄν ᾖτε ἀληθεῖς ὅτι τὰ καλὰ κόποις καὶ μόχθοις κτῶνται, ὀφείλομεν οἱ διδάσκοντες κατὰ τὴν κλήσιν ἡμῶν νὰ μὴ φειδόμεθα πόνων.

Ἐπὶ δὲ τούτοις παρατηρῶ ὅτι φείποτε ἐτήρησα ἀπαράβατον κανόνα νὰ συνάδωσιν αἱ πράξεις τοῦ τε ἰδίου καὶ τοῦ δημοσίου μου βίου πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ τὰ καθήκοντα τιμίου αὐτῆς διδασκάλου. Τὸν κανόνα τοῦτον μετήλθον καὶ εἰς τὰς γεωγραφικὰς μου ἐργασίας· ἐπειδὴ ἀνευδύντως μὲν κατεγινόμεν νὰ βελτιώνω τὰ ἔργα μου καὶ δις ἐξήκιστα νομίμως νὰ προτιμῇωσιν αὐτὰ τῶν ἐν χρήσει, ὅπερ καὶ ἐπέτυχον, οὐδέποτε ὅμως εἶπόν τι κατὰ τῶν ἄλλων γεωγραφῶν, εἰ καὶ εἶχον νὰ εἶπω «ὅσα ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη»· μόνον δὲ εὐχέσθην σύνεσιν καὶ εὐσυνειδησίαν εἰς τοὺς ΚΚ. διδασκάλους, ἵνα μετὰ ὄριμον σκέψιν ἀποφασίζωσι περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων, διότι μόνον διὰ τῶν καλῶν ἐκ τούτων δύνανται νὰ μεταδίδωσι, καλὴ ἢ ἔχουσι κλήσιν, ὀρθὰς καὶ καλὰς γνώσεις εἰς τοὺς διαδεξιμένους ἡμᾶς νέους. Καὶ νῦν εἰ ἤθελον τηρῆσαι ἀπαράβατον τὸν ἀνωτέρω κανόνα καὶ δὲν ἤθελον εἰπεῖ τι, ἂν κατὰ τῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλ. σχολείων ἐδόμητος ἐκδόσεως τῆς γεωγραφίας μου δὲν ἐξανίστατο ὁ ἐντιμὸς καὶ σεμνὸς Καθηγητὴς τῆς ἐπαναστάσεως Κ. Ἀθ. Σχκελλάριος καὶ θέλων νὰ

διαβουκολήσῃ τοὺς ἀπλουστέρους (διότι οἱ ἄλλοι γνωρίζουσι τὴν τοιαύτην αὐτοῦ) δὲ, ἐυχταίπνει κατ' αὐτῆς δύο φυλλάδας, τὰς ὁποίας καὶ προσήτησεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἰδικῆς του γεωγραφίας, ἵνα μάθῃ βέβαια ὁ κόσμος πῶς οὗτος φροῦδι εἰδὼ τὸ καλὸν τῆς γεωγραφίας καὶ πῶς κακῶς ἡ ἐπιτροπὴ ἐξετίμησε τὴν γεωγραφίαν αὐτοῦ.

Ἐγὼ ἀντὶ νὰ παραπονεθῶ κατὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις, διαταχθεῖσα νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τῆς καλλιτέρας τῶν ἐν χρήσει γεωγραφιῶν, ἀπεράνθη μὲν περὶ τούτου, προσέθηκεν ὁμῶς κατ' ὑπερβάσιν τοῦ καθήκοντος τῆς ἀνὰ μὴ ἀποκλειθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι γεωγραφίαι» καὶ ἀντὶ νὰ ἐκθέσω τὴν ἐποειδιστον τῆς γεωγραφίας τοῦ Σκελλάρου συλλήψιν καὶ ἐγκρίσιν (ὅτι δηλ. τὰ συλλήματα αὐτοῦ δις ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τῶν ἐξετασασῶν αὐτὰ διαφύρων ἐπιτροπῶν, ὅτι ἐπὶ τέλους ἡ ἐπικρατεῖς ἐδωκεν αὐτῇς ζῶν χάριτος, ἐξετασθεῖσιν πρὸς κοινὸν σκάνδαλον οὐκ ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων τότε Ἐποπτῶν, ὧν τῶν κυρίων ἔργων ἦν καὶ τὸ κρίνειν τὰ διδακτικὰ βιβλία, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλης ἐπιτροπῆς συστήθεισης ἐναντίον ῥίτου νόμου κατὰ προτάσιν αὐτοῦ καὶ ὑπὸ προσώπων τῆς δίδας αὐτοῦ ἐκλογῆς, καὶ ὅχι διὰ νὰ κρίνουν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐρωτήσωσι τὴν παραστάτην Κ. Σκελλάρου, ἂν ἐδιώρθωσεν ἑαυτὴν αἱ πρὸ αὐτῆς κρίνασαι εἰς οὐ μαζιτήματα!!!), ἀπαντήσας εἰς τὴν πρώτην φυλλάδα διὰ τοῦ ὑπ' αριθ. 718 τῆς 16 Αὐγούστου 1863 φυλλοῦ τῆς Παλλυγενεσίας ἐπρότεινα «ἂν ὁ Κ. Σκελλάρος δὲν εὐχαριστῆται εἰς τὴν ἐπισκευαστάτην διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ κρίσιν τῶν ἐπιτροπῶν, δέομαι καὶ πάλιν νὰ κριθῶσι αἱ γεωγραφίαι καὶ ὑπὸ ἄλλων ἐπιτροπῶν ἐκ λογάδων καὶ εὐσυνειδήτων ἀνδρῶν μὲ τὰς ἐξῆς εὐοικωτάτας συνθήκας, ἂν πάλιν νικήσω, δὲν ἔχω παρ' αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀπαίτησιν, ἂν ὁμοῦς ἡττηθῶ, ὑπόκειμαι νὰ πληρώσω εἰς αὐτὸν καὶ πεντακισχιλίας δραχμὰς.»

Ὁ Κ. Σκελλάρος ὁμοιάζων τὸν ἡνίοπον, ὅστις εἰς τὸν ἐρωτήσαντα αὐτὸν τίς εἶνε ὁ πατήρ του, θελων νὰ κρύψῃ τὴν κατὰ γωγὴν του, εἶπεν, «ὁ ἵππος εἶνε ὁ πάππος μου», ἀπεκρίθη δὲ ὡς φιλάλατος, ἑρμαθιάσας ἐν αὐτῇ ἄρρητα ἀθέμιτα. Ἐγὼ τὸς εἰς τὸ σύστημά μου, ἤγουν νὰ μὴ ανταλλάσω μὲ

πάντα ἄνθρωπον ἄλλα, τὸ δεύτερον ἐπρόκλεσα αὐτὸν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 718 τῆς 1 Νομβρίου φύλλου τῆς Παλλιγενεσίας, εἰπὼν «προτείνω κριτὰς τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου ΚΚ. Φίλιππον Ἰωάννου, Στέφανον Κουμα οὐδὴν καὶ Ἰωάννην Παπαδόχην, ἧ, ἂν ὅς ἐν ἀριστῇται καὶ με τοῦτους, στέργω νὰ ανατῇ ἡ ἐκλογὴ τῶν κριτῶν εἰς τὴν Σύγκλητον τοῦ Πανεπιστημίου, υποσχόμενος, ἐν μὲν κατακριθῶσι τὰ βιβλία μου, νὰ πληρῶσιν εἰς τοὺς κριτὰς ἐξ ἑκατομμυρίων δραχμῶν πρὸς ἀποβλήτων κίπων των, εἰς δὲ τὸν Κ. Σκελλάριον πεντακισχίλιας· ἐάν ὅμως κατακριθῇ καὶ τὸ δεύτερον αἱ γεωγραφίαι τοῦ Κ. Σκελλάριου, εὐχαριστοῦμαι νὰ πληρῶσιν οὗτος μόνον τὰς ἐξ ἑκατομμυρίων δραχμῶν των κριτῶν.» Ὅμως ὁ Κ. Σκελλάριος, καὶ τὸ δεύτερον μὴ βουλευθεὶς συνιέναι, ἐπραξεν κατὰ τὴν ἡμιόπου φρονιμώτερον, δηλ. ἐπώπησεν. Ἐν αἶνε τὸ θανάσιμον τῆς Γεωγραφίας μου ἀμάρτημα, τὸ ὅποιον καλῶς γνωρίζει ὁ Κ. Σκελλάριος, ἀλλ' ἀπὸ καλοσύνης του δὲν ἠθέλησε νὰ το διασπλίσῃ, ὅτι ἀμὰ καὶ φηρόμενοι δὲν δύνανται νὰ τὴν διδάξωσιν, οὐδὲ βιβλιοκῆποι νὰ εὕρωσι εἰς αὐτὴν συμφέρον.

Γνωρίζων καλῶς ὅτι αἱ τοιαῦται ἐκφράσεις εἶνε ἐνοίκειοι εἰς διδασκάλους τῆς ἡθικῆς, αὐτῶν συγγνώμην παρὰ των ΚΚ. ἀνεγνωστων πέποιθα ὅτι θέλουσι μεμνηθῆ μόνον τὸν Κ. Σκελλάριον, ὅστις διὰ τῆς προσαρτισσεως των φιλιδῶν εἰς τὴν γεωγραφίαν του μετ' ἡνάγκασεν ἄκοιτα νὰ παραβῶ τὸν ὅποιον αἰεποτε ἐτίρησα καὶ ὅλα.

Ἡ ἱστορία ὅμως αὕτη τῆς γεωγραφίας τοῦ Κ. Σκελλάρτου εἶνε πάντ' ἐκ ἀνάγκης καὶ ἀναγκία οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀληθεῖς λογίους, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἐξελέγγωσι διὰ τῆς ἀληθείας καὶ μετὰ περὶ τῆς τὰ φαῦλα τῶν βιβλίων καὶ νὰ συμμαρτυρῶσιν αὐτὰ μετὰ τὰ πρέποντα σείγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πολιτείαν καὶ εἰς τοὺς χρήσιν αὐτῶν ποιουμένους, ἐπειδὴ εἶχουσι βαρύντατον ἔθνικον καὶ ἡλικον νὰ ἀποδιοπομπώσιν αὐτά.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1867

Γ. Α. Βακαλόπουλος

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α) ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ		
Ὁρ' ὤρων σελ.	1	Βουλ. βίβλ.
Σχῆμα τῆς Γῆς καὶ ἡμερησία		Γαλλία.
κίνησις.	3	Βρετανικαὶ νῆσοι.
Ἐτησία κίνησις τῆς Γῆς.	5	Σκανδιναυικὴ χερσόνησος.
Οἱ ἀστέρες.	12	Ἀνατολικὸν ἢ Σαρματικὸν
Β) ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ		βαθύπεδον.
Ἐνέργεια τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ		Ῥωστικὴ αὐτοκρατορία.
πυρός ἐπὶ τῆς Γῆς.	14	Γερμανία.
Ἡ ξηρὰ.	15	Αὐστρία.
Τὸ ὕδωρ.	17	Ἑβραία.
Ὁ ἀήρ.	20	Βέλγιον καὶ Κάτω Χῶραι.
Τὰ προϊόντα.	24	Δανία.
Ὁ ἄνθρωπος.	25	2) Ἀσία.
Μέρη τοῦ κόσμου καὶ ὠκεανοί.	26	Γενικὴ ἔποψις.
Ἐπίμετρον περὶ ζωνῶν.	30	Κινεζικὴ αὐτοκρατορία.
Ἐξακολουθήσις.	31	Ἰνδία.
Ἐπίμετρον περὶ τῆς θαλάσσης.	34	Σιδηρία.
Γ) ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ		Αὐτόνομος Ταρταρία.
1) Εὐρώπη.		Ἰρὰν.
Γενικὴ ἔποψις.	38	Ἀσιατικὴ Τουρκία.
Ἑλληνικὴ χερσόνησος.	44	Ῥωσικαὶ Καυκάσιοι χῶραι.
Ἑλλάς.	54	Ἀραβία.
Τουρκία.	86	3) Ἀφρική.
Δαλματικὸν βασίλειον.	103	Γενικὴ ἔποψις.
Αἱ Ἀλπεῖς.	104	Υψηλαὶ βόρειαι Ἀφρικανικαὶ
Ἰταλικὴ χερσόνησος.	109	χῶραι.
Βασίλειον Ἰταλίας.	113	Σαχάρα.
Παπικὴ ἐπικράτεια.	116	Μεσαία ὑψηλὴ Ἀφρικανικὴ
Δημοκρατία Ἀγ. Μαρίνου.	116	χώρα.
Κύρονος.	116	Υψηλὴ ὀρεινὴ χώρα Ἀβυσ-
Μελίτη.	116	σινία.
Πυρηναικὴ χερσόνησος.	117	Κλιμακωτὴ χώρα τοῦ Νείλου.
Βασίλειον Πορτογαλίας.	122	Υψηλὴ χώρα τῆς νοτίου
Βασίλειον Ἰσπανίας.	122	Ἀφρικῆς.
Τὸ βαθύπεδον τοῦ Δανουβίου	124	Νῆσοι περὶ τὴν Ἀφρικὴν.
Τουρκικαὶ ἐπαρχίαι.	120	4) Ἀμερική.
Ρουμουνία.	131	Γενικὴ ἔποψις.
Σερβία.	134	Νότιος Ἀμερική.
Βοσνία.	136	Δυτικαὶ Ἰνδία.
Χῶραι Αὐστριακοῦ στέμματος.	138	Βόρειος Ἀμερική.
Ὀύγγαρια.	138	5) Αὐστραλία.
Τρανσυλβανία.	139	Γενικαὶ παρατηρήσεις.
Γαλιχία.	140	

Α) ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ (1)

Ὅριζων.

§. 1. Ἰστάμενοι ἐν ἀνοικτῷ τόπῳ καὶ βλέποντες πέριξ ἡμῶν, αἰσθανόμεθα τὴν μὲν Γῆν ὡς μέγαν κυκλοειδῆ δίσκον, τὸν δὲ Οὐρανὸν ὡς θόλον ἐπικαλύπτοντα τὸν δίσκον τοῦτον. Τὰ συμπέπτοντα δὲ ταῦτα πέρατα τοῦ τε γήινου δίσκου καὶ τοῦ ἐπικαλύπτοντος αὐτὸν οὐρανοῦ θόλου καλοῦνται *ὁρίζων*, διότι περιορίζουσι τὴν περαιτέρω ἑκτασιν τῆς ὁράσεως ἡμῶν. Ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ὅστις μεταβάλλεται, μεταβαλλομένου τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ ἰστάμεθα, διακρίνομεν τέσσαρα κύρια σημεῖα, τὴν *Ἀνατολὴν*, ἣγουν τὸ μέρος, ὅθεν φαίνεται ὁ ἥλιος ἀνατέλλων, τὴν *Δύσιν*, τὸ μέρος, ὅθεν φαίνεται δύων, τὴν *Μεσημβρίαν* ἢ *Νότον*, τὸ μέρος, ἐνθα φαίνεται ἰστάμενος κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν *Βορρᾶν* ἢ τὴν *Ἀρκτον*, τὸ ἀντίθετον σημεῖον τοῦ Νότου. Σημειοῦμεν δὲ τὰ σημεῖα ταῦτα ἀπλῶς καὶ διὰ τῶν ἀρκτικῶν γραμμῶν Α. Δ. Μ ἢ Ν. Β. κ.λ. (2) Πρὸς προσδιορισμὸν τῶν ἀνωτέρω σημείων τοῦ

(1) Τὸν ὅρισμὸν τῆς Μαθηματικῆς, Φυσικῆς καὶ Πολιτικῆς Γεωγραφίας ἰδὲ ἐν § 1 τῆς πρώτης περιόδου. Ἄν δ' οἱ μαθηταὶ δὲν ᾔνε καλῶς κατηρητισμένοι πρὸς κατάληψιν τοῦ μαθήματος τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας, ὁ διδάσκων δύναται νὰ διδάξῃ τὰ μαθήματα τοῦτο μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Πολιτικῆς· πρέπει ὅμως νὰ ἐξηγῇ τοὺς ἀπαντωμένους ἐν τῇ Πολιτικῇ γεωγραφίᾳ ὅρους τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας.

(2) Τὰ γράμματα Β. Δ. Μ ἢ Ν. Δ. ΒΑ. ΒΔ. ΝΔ. ΝΒ. ΒΒΑ, ΔΒΔ. ΔΝΔ, κ.λ. σημαίνουν τὰς συντεταγμένας λέξεις Βορρᾶς, Ἀνατολὴ, Μεσημβρία ἢ Νότος, Δύσις, Βορειοανατολικὸν, Βορειοδυτικὸν, Νοτιοανατολικὸν, Νοτιοδυτικὸν, Βόρειον Βορειοανατολικὸν, Δυτικὸν Βορειοδυτικὸν, Ἀνατολικὸν Νοτιοανατολικὸν σημείον, κ.λ., τὰ δὲ γράμματα γ. μ. π. ε. κ. γεωγραφικὰ, μίλια, πόδας, ἑκατομύρια, κατοίκους, αἱ δὲ συντεταγμένα λέξεις μῆκ. κ.λ. ὤψ. μῆκος, πλάτος, ὤψος, τὰ δὲ □ μετὰ τοῦ γ. μ. ἐπιδείκνυν τετραγωνικῶν γεωγραφικῶν μετρίων.

ὀρίζοντος ἐν ἐκάστῳ τόπῳ χρησιμεύουσιν αἱ ἀστέρες (ὁ ἥλιος ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τῇ δύσει καὶ ἰδίως ἐν τῇ μεσημβρίᾳ, καὶ ὁ πολιτικός ἀστήρ) καὶ ἡ μαγνητικὴ βελόνη.

Ὁ Οὐρανὸς ἐξακολουθεῖ σχηματίζων καὶ τὴν σφαῖραν καὶ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα· ἡ σφαῖρα δ' αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἥμισυ κείται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ὑπ' αὐτόν, φαίνεται περιστρεφομένη μετὰ πάντων τῶν ἀστέρων εἰς 24 ὥρας ἐξ Α. πρὸς Δ. Εἰς ἐκάστην περιστρεφομένην σφαῖραν ὑπάρχουσι δύο ἀκίνητα σημεῖα, τὰ ὅποια δὲν λομβάνουσι μέρος εἰς τὴν κίνησιν, διότι δι' αὐτῶν διέρχεται κατ' ἐπίνοιαν ἡ γραμμὴ, περὶ τὴν ὁποίαν ἡ σφαῖρα περιστρέφεται· τὰ σημεῖα δὲ ταῦτα καλοῦνται πόλοι, ἡ δὲ γραμμὴ αὕτη καλεῖται ἄξων. Καὶ ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας ὑπάρχουσιν ὡσαύτως δύο πόλοι ἀντίστοιχοι πρὸς τοὺς τῆς γῆνης, καθὼς καὶ ἄξων, ὅστις εἶνε ἡ πρὸς ἐκβολὴ τοῦ τῆς γῆνης σφαίρας ἄξωνος. Ἐκ τῶν δύο δὲ πόλων τῆς οὐρανίου σφαίρας καλυμμένον βόρειον μὲν τὸν εἰς ἡμᾶς ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα κείμενον καὶ ἐπαμένως ὁρατὸν, νότιον δὲ τὸν ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα κείμενον καὶ ἐπαμένως εἰς ἡμᾶς ἀόρατον· ὁμοίως δὲ βόρειον καὶ νότιον καλυμμένον καὶ τοὺς ἀντιστοίχους γήινους πόλους.

Κύκλος περὶ τὸν Οὐρανὸν διευθυνόμενος ἐξ Α. πρὸς Δ. καὶ ἀπέχων ἐξίπου ἀπὸ τῶν δύο πόλων εἰς πάντα τὰ σημεῖα αὐτοῦ καλεῖται Οὐράνιος Ἰσημεριότος· καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῦ, ὅστις διαιρεῖ τὴν οὐράνιον σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαῖρια, εἰς βόρειον καὶ εἰς νότιον, κείται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἡμῶν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ κάτωθεν αὐτοῦ.

Τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ σημεῖον, τὸ κείμενον ὑπὲρ τὴν κερυφὴν ἡμῶν καλεῖται κατακόρυφος ἢ Ἀρχιστί Ζενίθ, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα ἀντίθετον αὐτοῦ σημεῖον καλεῖται ἀντικόρυφος ἢ Nadir.

Κύκλος διερχόμενος διὰ τοῦ βορείου πόλου τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ κατακορύφου ἡμῶν σημείου καλεῖται Μεσημβρινός, διότι γίνεται μεσημβρία ὅρα ὁ ἥλιος φθάσῃ ἐπ' αὐτοῦ. Ὅταν ἀστήρ τις (ὅπως καὶ ὁ ἥλιος) διέρχεται διὰ τοῦ Μεσημβρινοῦ, ὁ ἀστήρ αὗτος, ἰστάμενος εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον αὐτοῦ ὡς

πρὸς τὸν ὀρίζοντα, λέγομεν ὅτι μεσουρανεῖ· τὸ τόξον τοῦ Μεσημβρινοῦ τὸ μεταξὺ βορείου πόλου καὶ ὀρίζοντος καλεῖται ὕψος τοῦ πόλου, τὰ δὲ σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια ὁ Μεσημβρινὸς τέμνει τὸν ὀρίζοντα, καλοῦνται θέμιον καὶ ἰδίσιον, καὶ ἡ εὐθεῖα γραμμὴ ἢ ἐνοῦσα αὐτὰ μεσημβρινὴ γραμμὴ, ἐπὶ τῆς ὁποίας πίπτει ἡ σκιά τοῦ Ἡλίου τὸ μεσημέριον. Ἐν τῷ μέσῳ τῷ μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ νοτίου σημείου κεῖται πρὸς Α. μὲν τὸ ἀνατολικό, πρὸς Δ. δὲ τὸ δυτικὸν σημεῖον (1). Διὰ τούτων τῶν τεσσάρων σημείων καὶ τῶν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐτέρων τεσσάρων διακρίνομεν ὅλκας δέκα ἐξ διευθύνσεις· ἐάν δὲ ἐννοήσωμεν καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἐτέρας δέκα ἐξ, ἔχομεν τότε τριάκοντα δύο (πυλίσ).

Σχῆμα τῆς Γῆς καὶ ἡμερησία κίνησις.

§ 2. Ἡ Γῆ εἶνε σφαῖρα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐντελής ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς πόλους πίεσεως αὐτῆς καὶ τῶν τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀνομιλιῶν. Ἀποδείξεις τούτου εἶνε, 1) ὅταν τις πλησιάζῃ μακροσφύρα ἀντικείμενα, βλέπει διὰ τὴν ἐπιπροσθούσαν κυρτότητα κατὰ πρῶτον μὲν τὰ ἄνω μέρη αὐτῶν, τελευταῖον δὲ τὰ κάτω· 2) ὅταν τις ταξειδεύῃ ἐκ Β. πρὸς Ν, ἢ τὰν ἀπάλιν, ὀπισθεν μὲν αὐτοῦ βλέπει ἀστέρας βαθυηδὸν ἀφκνίζομένους ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα, ἐμπροσθεν δὲ νέους ἀναφαινόμενους, οὐδὲ ἀνυψώσαντας ἢ δύνοντας ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· 3) ὁ ὀρίζων πανταχοῦ εἶνε κυκλικὸς καὶ τόσῳ μεγαλειότερος, ὅσῳ ὁ παρατηρητὴς ἴσταται ὑψηλότερον· 4) οἱ περίπλοι τῆς Γῆς (Μαγελλάνος 1519 — 22)· 5) ἡ σκιά τῆς Γῆς ἐπὶ τῆς Σελήνης, ἥτις κατὰ τὰς ἐκλείψεις αὐτῆς φαίνεται πάντοτε κυκλική· καὶ 6) τὸ σφαιρικὸν σχῆμα τῶν λοιπῶν οὐρανίων σωμάτων.

Σφαῖρα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀπεικονίζεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς μετὰ τῶν χωρῶν αὐτῆς, τῶν ποταμῶν, τῶν ὀρέων, κτλ, καλεῖται ὑδρόγειος· δυο δὲ συνεχόμενα γήινα ἡμισφαίρια ἐπὶ

(1) Πρέπει νὰ διαστελλῇται Ἀνατολὴ καὶ Ἀνατολικὸν σημεῖον, κτλ. διότι ὁ ἥλιος ἀνατέλλει πάντοτε ἐξ Ἀνατολῶν, ἀλλὰ μόνον δις τοῦ ἔτους ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ σημείου, δηλ. τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ ἔαρος καὶ τὴν πρώτην τοῦ φθινοπώρου.

ἐπιπέδου ἀπεικονιζόμενα καλοῦνται γῆνα ἐπιπεδοσφαίρια. Οἱ γεωγραφικοὶ χάρται ἢ πίνακες παριστῶσιν ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας μέρη τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς· συλλογὴ δὲ αὐτῶν καλεῖται ἄτλας.

Ἡ Γῆ ἕνεκα τῆς ἐνυπαρχούσης αὐτῇ ἐλκτικῆς δυνάμεως ἔλκει πρὸς τὸ κέντρον αὐτῆς πάντα τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀντικείμενα. Πανταχοῦ δὲ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἔχει ἕκαστος τὴν μὲν Γῆν ὑφ' ἑαυτὸν, τὸν δὲ Οὐρανὸν ὑπεράνω· ἡ δὲ Γῆ κεῖται ἐλευθέρα ἐντὸς τῆς οὐρανίου σφαίρας.

Ἡ κίνησις τοῦ Οὐρανοῦ περὶ τὴν Γῆν ἐξ Α. πρὸς Δ. εἶνε ρηνομένη, πράγματι δὲ κινεῖται ἡ Γῆ εἰς 24 ὥρων διάστημα, ἥτοι εἰς μίαν ἡμέραν, περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς ἐκ Α. πρὸς Δ. Δὲν αἰσθανόμεθα δὲ τὴν ἡμερησίαν ταύτην κίνησιν, διότι καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς λαμβάνουσι μέρος εἰς αὐτήν. Καὶ ἡ Γῆ ἔχει, ὥς εἵπομεν, πόλους, βόρειον καὶ νότιον, καὶ ἄξονα δι' αὐτῶν διερχόμενον· ἔχει πρὸς τούτοις καὶ Ἰσημερινόν, κείμενον εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μὲ τὸν οὐρανίον Ἰσημερινόν. Ὁ γῆινος οὗτος Ἰσημερινὸς διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, εἰς βόρειον καὶ νότιον. Κύκλοι παράλληλοι μὲ τὸν Ἰσημερινόν, ἐπομένως ἔχοντες περὶ τὴν Γῆν τὴν αὐτὴν μὲ αὐτὸν διεύθυνσιν, ἄγουν κινούμενοι ἐξ Α. πρὸς Δ, καλοῦνται παράλληλοι ἢ κύκλοι τοῦ πλάτους· ἀριθμοῦμεν δὲ ἐκ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς ἕκαστον τῶν πόλων 90 παραλλήλους ἐξ ἑαυτοῦ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντας.

Ἐκτὸς τούτων διακρίνομεν καὶ τοὺς δύο τροπικοὺς κύκλους, κειμένους ἐν τῷ μέσῳ τοῦ 23 καὶ 24 παραλλήλου, καὶ τοὺς δύο πολικοὺς, κειμένους ἐν τῷ μέσῳ τοῦ 66 καὶ 67 παραλλήλου. Τῶν μὲν τροπικῶν ὁ ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαίριῳ κείμενος καλεῖται τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, καὶ ὁ ἐν τῷ νοτίῳ τροπικὸς τοῦ Ἀγέως, τῶν δὲ πολικῶν ὁ ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαίριῳ κείμενος καλεῖται βόρειος πολικός, καὶ ὁ ἐν τῷ νοτίῳ νότιος πολικός. Διὰ τῶν τροπικῶν καὶ πολικῶν κύκλων διαίρεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς εἰς 5 ζώνας· καὶ ἡ μὲν μετὰξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων κειμένη καλεῖται διακεκαυμένη ἢ τροπικὴ ζώνη, αἱ δὲ μετὰξὺ τοῦ βορείου καὶ νοτίου πόλου καὶ τῶν

ὁμωνύμων πολικῶν καλοῦνται κατεψυγμένοι (βόρειος καὶ νότιος) ἢ πολικαὶ ζῶναι· αἱ δὲ μεταξὺ τῶν πολικῶν καὶ τῶν τροπικῶν κύκλων κείμεναι καλοῦνται εὐκρατοι ζῶναι (βόρειος καὶ νότιος).

Κύκλος διευθυνόμενος ἐκ Β. πρὸς Ν. περὶ τὴν Γῆν καὶ διερχόμενος διὰ τῶν δύο πόλων καλεῖται *μεσημβρινός*· εἶνε δὲ καὶ οὗτος, ὅπως καὶ ὁ Ἰσημερινός, μέγιστος κύκλος καὶ διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ἡμισφαίριον. Ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων ὅμως τούτων κύκλων, οὓς δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, διακρίνομεν 180 ἐξ ἴσου ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντας καὶ ἕκαστον ἡμισυ αὐτῶν ἀπὸ πόλου εἰς πόλον καλοῦμεν *Μεσημβρινὸν ἢ κύκλον τοῦ μήκους*· οὕτως ἔχομεν 360 *Μεσημβρινούς*· ὡς *πρωτὸν δὲ Μεσημβρινὸν* θεωροῦμεν τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέβρου μιᾶς τῶν Καναρίων καὶ ἀπ' αὐτοῦ μετροῦμεν 180 πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαίριου καὶ 180 πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαίριου (ἢ καὶ 360 ὅλον ἐν πρὸς Α). Ἄλλοι ὅμως παραδέχονται ἄλλον.

Τοὺς μεσημβρινούς καὶ παραλλήλους κύκλους διαιροῦμεν εἰς 360 ἴσα μέρη, τὰ ὅποια (ὡς εἰς ἕκαστον κύκλον) καλοῦνται *μοῖραι*· ἐκάστη δὲ μοῖρα πάλιν ὑποδιαίρεται εἰς 60 ἴσα μέρη, καλούμενα *λεπτά* ($1^{\circ}=60'$). Τὰς μοῖρας τῶν μεσημβρινῶν καλοῦμεν *μοῖρας τοῦ πλάτους* καὶ μετροῦντες αὐτάς, ὅπως τοὺς παραλλήλους κύκλους (ὁ Ἰσημερινός σημεινέται μὲ 0°), τὰς μεταχειρίζομεθα, ἵνα ἐκφράζωμεν τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασιν τόπου τινός, εἴτε τὸ πλάτος αὐτοῦ, τὸ ὅποion εἶνε ἢ βόρειον ἢ νότιον. Αἱ μοῖραι τῶν παραλλήλων καλοῦνται *μοῖραι τοῦ μήκους*, ἀριθμούμεναι ὅπως οἱ μεσημβρινοί· χρησιμεύουσι δὲ πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἀποστάσεως τόπου τινός ἀπὸ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ, εἴτε τοῦ μήκους αὐτοῦ, τὸ ὅποion εἶνε ἀνατολικὸν ἢ δυτικόν. Καλοῦμεν ἀντίποδας τόπου τινός τοὺς ἔχοντας ἀντίθετον μῆκος καὶ πλάτος, ἐπομένως κατοικοῦντας εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς διαμέτρου τῆς διερχομένης δι' αὐτοῦ τοῦ τόπου καὶ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς.

Μία μοῖρα τοῦ Ἰσημερινοῦ (καὶ ἐνὸς μεσημβρινοῦ) ἰσούται

μέ 15 γεωγραφικὰ μίλια (1 γ. μ. = 24000 πόδας). Πρὸς καταμέτρησιν τῶν ἐπιφανειῶν μεταχειρίζομεθα τὸ τετραγωνικὸν μίλιον, τετράγωνον ἔχον μῆκος καὶ πλάτος ἐνὸς μιλίου. Αἱ μοῖραι τῶν περὶ ἀλλήλων κύκλων, ἡγοῦν αἱ μοῖραι τοῦ μήκους, γίνονται μικρότεραι, ὅσον προβαίνομεν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους· ὑπὸ τὸ πλάτος λ. χ. 38° μία μοῖρα τοῦ περὶ ἀλλήλων κύκλου ἰσοῦται με 11 $\frac{1}{5}$ γ. μ., ὑπὸ τὸ πλάτος 45° με 10 $\frac{3}{5}$ γ. μ., καὶ ὑπὸ τὸ πλάτος 63° $\frac{1}{2}$ με 6 γ. μ.

Ὁ Ἰσημερινὸς εἶνε 5400 γ. μ. μακρὸς, ἡ δὲ διάμετρος αὐτοῦ 1719 γ. μ., ἐνθ' ὁ γήινος ἄξων ἐνεκεν τῆς περὶ τοὺς πόλους πίεσεως εἶνε 1713 γ. μ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς περιέχει 9280000 $\square$ γ. μ., τῶν ὁποίων εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην ἀνήκουσι 3700000, εἰς τὰς δύο ἐκράτους 4820000 καὶ εἰς τὰς δύο κατεβυγμένους 760000.

Ἐπειδὴ ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν Γῆν, διὰ τοῦτο τὸ μὲν πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένον ἡμισφαίριον αὐτῆς, ἔχει ἡμέραν, τὸ δὲ ἕτερον νύκτα· τοῦ δὲ μετὰ τοῦ φωτισμένου καὶ ἀφωτιστοῦ ἡμισφαιρίου καλεῖται κύκλος φωτισμοῦ. Διὰ τῆς περιστροφῆς τῆς Γῆς ἀποτελεῖται ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς καὶ ἐπομένως αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας δι' ἕκαστον τόπον. Πάντες οἱ τόποι οἱ ἔχοντες τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν ἔχουσι συγχρόνως μεσημέριον καὶ ἐν γένει τὴν αὐτὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ τόποι τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀλλήλων κύκλου ἔχουσι διαφορετικὴν ὥραν τῆς ἡμέρας. Αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας ἀρχονται πρῶτον εἰς τοὺς ἀνατολικώτερον κειμένους τόπους καὶ ὕστερον εἰς τοὺς δυτικώτερον, ἡ δὲ διαφορὰ εἶνε κατὰ μίαν ὥραν εἰς 15" μῆχ. Εἰς τοὺς περίπλους τῆς Γῆς ἐξ Α. πρὸς Δ. ἀριθμοῦσιν οἱ περιπλέοντες μετὰ ἕνα πλήρη περίπλουν μίαν ἡμέραν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀνεχέσθαις τόπον, διότι εἰς 15' ἀποστασιν ἐκβαδύνουσιν ἀνὰ μίαν ὥραν ὡς πρὸς αὐτόν. Μεταξὺ ἡμέρας καὶ νυκτὸς λαμβάνει χώραν τὸ λυκαυγὲς, ἡγοῦν ὁ φωτισμὸς, τὸν ὅποιον ὁ ἥλιος ἐκπέμπει ὀλίγον ἢ πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἢ μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ· προέρχεται δὲ οὗτος ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἀντανακλάσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτί-

των καὶ διαρκεῖ ὀλιγώτερον μὲν εἰς τὸν Ἰσημερινόν, περισσότερον δὲ εἰς τοὺς πόλους.

Ἡ οὐράνιος σφαῖρα εἶχει κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους διάφορον θέσιν. Εὐρισκόμενοι εἰς τὸν βορειον πόλον τῆς Γῆς, ἔχομεν τὸν μὲν βορειον πόλον τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὸ κατακόρυφον ἡμῶν σημεῖον, τὸν δὲ Ἰσημερινὸν τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ βλέπομεν ὅλον τὸ βορειον ἡμισφαίριον τοῦ Οὐρανοῦ μετὰ ὅλους τοὺς ἀστέρας αὐτοῦ, τοῦ δὲ νοτίου ἡμισφαίριου τοῦ Οὐρανοῦ δὲν βλέπομεν οὐδὲν μέρος. Πάντες δὲ οἱ ἀστέρες τοῦ βορείου ἡμισφαίριου δὲν δύνουσιν, ἀλλὰ κινεῖνται παραλλήλως τοῦ ὀρίζοντος (παράλληλος οὐράνιος σφαῖρα). Τὰ αὐτὰ φαινόμενα λαμβάνομεν ἄλλαν, ἂν εὐρισκόμεθα εἰς τὸν νότιον πόλον, μετὰ τὴν διαφορὰν ἡμῶν ταύτην, ὅτι εἰς τὸ κατακόρυφον ἡμῶν σημεῖον εἶνε ὁ νότιος οὐράνιος πόλος καὶ τὸ νότιον ἡμισφαίριον τοῦ Οὐρανοῦ ὄρατον, κτλ. Εὐρισκόμενοι δὲ εἰς τὸν Ἰσημερινὸν τῆς Γῆς, βλέπομεν τοὺς οὐρανίους πόλους εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ πάντας τοὺς ἀστέρας τοῦ Οὐρανοῦ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα κατὰ τὸ ἡμισυ τοῦ ἡμερησίου δρόμου αὐτῶν, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἡμισυ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα, τοὺς δὲ δρόμους αὐτῶν καθετοὺς ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος (εὐθεῖα ἢ κάθετος οὐράνιος σφαῖρα). Ἰστάμενοι δὲ εἰς τόπον κείμενον μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ πόλου, βλέπομεν τὸν ὁμώνυμον οὐράνιον πόλον πάντοτε ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, τινὰς μὲν τῶν ἀστέρων οὐδέποτε δύνοντας (πλησίον τοῦ ὀρατοῦ πόλου), τινὰς δὲ (πλησίον τοῦ ἀόρατου πόλου) οὐδέποτε ἀνατέλλοντας καὶ ἄλλους πάλιν ἀνατέλλοντας καὶ δύνοντας μετὰ τροχιάς πλαγίως τεμνούσας τὸν ὀρίζοντα (πλάγια οὐράνιος σφαῖρα).

Ἑτησία κίνησις τῆς Γῆς.

§. 3. Ὁ ἥλιος δὲν φωτίζει τὴν Γῆν πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· τὴν 9/21 Μαρτίου καὶ τὴν 11/23 Σεπτεμβρίου ἀνατέλλει δι' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς (ἐκτὸς τῶν πόλων) ἀκριβῶς τὴν 6 ὥραν τῆς πρωίας ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ σημείου καὶ δύει τὴν 6 τῆς ἐσπέρας εἰς τὸ δυτικὸν σημεῖον, ὁ δρόμος αὐτοῦ κατ' αὐτὰς τὰς δύο ἡμέρας εἶνε ἀκριβῶς ὁ Ἰση-

μερινός καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ εἶνε ἴσαι (ἑαρινὴ καὶ φθινοπωρινὴ ἰσημερία).

Ἀπὸ τῆς 9/21 Μαρτίου ἀνατέλλει πάντοτε ἐπὶ μᾶλλον ἐνωρίτερον ἀπ' Α. πρὸς Β. καὶ δύει ἀργότερον καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἀπὸ Δ. πρὸς Β. Ὅσον δὲ αἱ ἡμέραι γίνονται μεγαλείτεροι, τόσοι αἱ νύκτες μικρότεροι· τὰνάπαλιν δὲ συμβαίνει ἐπὶ τοῦ νοτίου ἡμισφαίριου, διότι αἱ ἡμέραι γίνονται μικρότεροι καὶ αἱ νύκτες μεγαλείτεροι, καὶ τὴν 9/21 Ἰουνίου εἶνε εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἡ μεγίστη ἡμέρα τοῦ ἔτους καὶ ἡ ἐλαχίστη νύξ, εἰς δὲ τὸ νότιον τὰνάπαλιν ἡ ἐλαχίστη ἡμέρα καὶ ἡ μεγίστη νύξ (ἡλιακαὶ τροπαί, θερινὸν ἡλιοστάσιον).

Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν δι' ἡμᾶς ὁ ἥλιος ἀνατέλλει περὶ τὴν $4\frac{1}{2}$ ὥραν τῆς πρωίας καὶ δύει περὶ τὴν $7\frac{1}{2}$ τῆς ἑσπέρας, καὶ ἐπ' αὐτῆς διὰ μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἡ ἡμέρα ἀρχίζει ἐπὶ μᾶλλον νὰ ἐλαττωῖται, ἡ δὲ νύξ νὰ αὐξάνῃ, διὰ δὲ τὸ νότιον τὰνάπαλιν μέχρι τῆς 11/23 Σεπτεμβρίου, ὅτε πάλιν διὰ πᾶσαν τὴν Γῆν γίνεται ἡ φθινοπωρινὴ ἰσημερία. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον αἱ ἡμέραι γίνονται μικρότεροι καὶ αἱ νύκτες μεγαλείτεροι, ὁ ἥλιος ἀνατέλλει μετὰ τὴν 6 τῆς πρωίας ἐξ Α. πρὸς Ν. καὶ δύει πρὸ τῆς 6 τῆς ἑσπέρας ἐκ Δ. πρὸς Ν. ἐπὶ μᾶλλον μέχρι τῆς 9/21 Δεκεμβρίου, ὅτε εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον εἶνε ἡ ἐλαχίστη ἡμέρα καὶ ἡ μεγίστη νύξ (χειμερινὸν ἡλιοστάσιον).

Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὁ ἥλιος ἀνατέλλει παρ' ἡμῶν τὴν $7\frac{1}{2}$ τῆς πρωίας ἀπὸ τὸ νοτιώτατον σημεῖον τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ καὶ δύει τὴν $4\frac{1}{2}$ τῆς ἑσπέρας εἰς τὸ δυτικώτατον πρὸς Ν. σημεῖον αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἀρχίζει ἡ ἡμέρα νὰ αὐξάνῃ καὶ ἡ νύξ νὰ ἐλαττωῖται μέχρι τῆς 9/21 Μαρτίου, ὅτε γίνεται πάλιν ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία. Εἰς τὸν ἰσημερινὸν εἶνε πάντοτε ἡ ἡμέρα ἴση μετὰ τῇ νύκτι, εἰς δὲ τοὺς πόλους τὸ μὲν ἥμισυ ἔτος ἡμέρα (διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἀπὸ τῆς 9/21 Μαρτίου μέχρι τῆς 11/23 Σεπτεμβρίου), τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ νύξ, ἀλλ' εἰς τὰ βορειότατα μέρη τὸ σκότος τῆς μακρᾶς νυκτὸς μετριάξει

ἡ χιών, τὸ λυκαυγὲς, τὸ φῶς τῆς Σελήνης καὶ τὸ βόρειον αἶ-
λας.

Ἡ ἀνισότης μεταξὺ ἡμέρας καὶ νυκτὸς αὐξάνει πρὸς τοὺς
πόλους· οὕτως ὑπὸ τὸ πλάτος $23^{\circ}\frac{1}{2}$ ἡ μεγίστη ἡμέρα δὲν εἶ-
νε ἐντελὼς $13\frac{1}{2}$ ὥρων, ὑπὸ τὸ πλάτος 38° εἶνε 15 ὥρων,
ὑπὸ τὸ πλάτος $45^{\circ} 15\frac{1}{2}$ ὥρων περίπου, ἐν Πετροπόλει 19
σχεδὸν ὥρων, ὑπὸ τὸν πολικὸν κύκλον ($66^{\circ}\frac{1}{2}$ πλ.) 24 ὥρων,
ὑπὸ τὴν $84^{\circ} 5$ μινῶν. Ἐν τούτοις ἕκαστος τόπος τῆς Γῆς ἔ-
χει ἐν συνόλῳ κατ' ἔτος τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ χρόνου ἡμέραν, τὸ
δὲ ἕτερον ἥμισυ νύκτα.

Ὁ ἥλιος καὶ θερμαίνει τὴν Γῆν, ἀλλ' αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ δὲν
πίπτουσι πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν γωνίαν· ὅσῳ δὲ αὐταὶ πλα-
γιώτεραι προσπίπτουσι, τοσοῦτῳ ὀλιγώτερον θερμαίνουσι. Κα-
τὰ δὲ τὴν διάφορον θερμότητα διακρίνομεν εἰς τὰς εὐκράτους
ζώνας 4 ὥρας τοῦ ἔτους, ἔαρ, θέρος, φθινό-
γον καὶ χειμῶ-
να· εἰς τὴν βόρειον εὐκρατον ζώνην ἄρχεται τὸ μὲν ἔαρ τὴν
9/21 Μαρτίου, τὸ δὲ θέρος τὴν 9/21 Ἰουνίου, τὸ δὲ φθι-
νόπωρον τὴν 11/23 Σεπτεμβρίου, ὁ δὲ χειμὼν τὴν 9/21
Δεκεμβρίου· εἰς τὴν νότιον ὁμῶς εὐκρατον ζώνην ἄρχεται τὸ
μὲν ἔαρ τὴν 11/23 Σεπτεμβρίου, τὸ δὲ θέρος τὴν 9/21 Δε-
κεμβρίου, κτλ. Ὅσῳ δὲ πλητιέστερον εἰς τοὺς πόλους κεῖται
τόπος τις, τοσοῦτῳ αἱ μεταβάτικαὶ ὥραι, ἔαρ καὶ φθινόπω-
ρον, σμικρύνονται. Εἰς τὰς κατεψυγμένας ζώνας, εἰς ἃς αἱ ἀ-
κτῖνες τοῦ ἥλιου προσπίπτουσι πάντοτε λίαν πλαγίως, καὶ
κατὰ καιροὺς ἡμέρας ὀλοκλήρους ποσὼς δὲν φαίνεται οὗτος,
ὑπάρχουσι μόνον δύο ὥραι τοῦ ἔτους, μικρὸς καὶ δριμύς χει-
μὼν καὶ βρῦχὺ καὶ θερμὸν θέρος. Ἡ διακεκαυμένη ζώνη, εἰς
ἣν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες καθ' ὅλον τὸ ἔτος πίπτουσι σχεδὸν
κάθετοι, κατὰ καιροὺς δὲ καὶ ἐντελὼς κάθετοι, ὑπάρχουσιν
ἐπίσης μόνον δύο ὥραι τοῦ ἔτους (καθ' ἃς ὁμῶς αἱ διαφοραὶ
τῆς θερμότητος εἶνε μικραὶ), δηλ. ἡ ξηρὰ καὶ ἡ ὑγρὰ.

Αἱ μεταβολαὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ τῶν
ὥρων τοῦ ἔτους συμβαίνουσι, διότι ἡ Γῆ ἐκτὸς τῆς περὶ τὸν ἁ-
ξονα αὐτῆς ἡμερησίας κινήσεως ἔχει καὶ ἑτέραν περὶ τὸν ἥλιον
ἐκ Δ. πρὸς Α, διὰ τὴν ὁποίαν χρειάζεται 365 ἡμέρας καὶ 6

σχεδὸν ὥρας, ἦτοι ἐν ἔτος, καὶ διότι ὁ ἄξων αὐτῆς δὲν ἔχει πάντοτε τὴν αὐτὴν θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον· ἐὰν δηλ. ὁ ἄξων τῆς Γῆς ἦτο κάθετος ἐπὶ τῆς τροχιάς αὐτῆς (τῆς Ἐκλειπτικῆς) οὕτως, ὥστε αὐτὴ ἡ τροχιά νὰ συνέπιπτε μὲ τὸν Ἰσημερινόν, τότε οὐδεμία μεταβολὴ θὰ συνέβαιnen εἰς τὸ μέγεθος καὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ὥρων τοῦ ετους, ἀλλὰ θὰ συνέβαινον πάντοτε τὰ φαινόμενα τῆς 9/21 Μαρτίου· ὁμοίως ὁ ἄξων τῆς Γῆς, ὡς κεκλιμένος πρὸς τὴν τροχίαν αὐτῆς, σχηματίζει μετ' αὐτῆς γωνίαν $66^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐνθ' ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ἡ τροχιά τῆς Γῆς τέμνονται ὑπὸ γωνίαν $23^{\circ} \frac{1}{2}$ (κλίσις τῆς Ἐκλειπτικῆς)· συγγρόνως δὲ ὁ ἄξων τῆς Γῆς μένει πάντοτε παράλληλος πρὸς ἐαυτὸν, δεικνύει δηλ. πάντοτε πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐκθέτει πρὸς τὸν ἥλιον ὅτε μὲν τὸν βόρειον, ὅτε δὲ τὸν νότιον πόλον, καὶ διὰ τοῦτο ὅτε μὲν τὸ βόρειον, ὅτε δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον φωτίζεται καὶ θερμαίνεται περισσότερον.

Τὴν 9/21 Μαρτίου καὶ τὴν 11/23 Σεπτεμβρίου ὅτε ὁ βόρειος καὶ ὁ νότιος πόλος κλίνουν εἰς ἴσου πρὸς τὸν ἥλιον, ὁ δὲ κύκλος τοῦ φωτισμοῦ διέρχεται διὰ τῶν δύο πόλων καὶ διχοτομεῖ τὸ τε βόρειον καὶ τὸ νότιον ἡμισφαίριον, ὥστε ἕκαστος τόπος κατὰ τὴν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴν τῆς Γῆς εἶνε ἴσον χρόνον ἐν τῷ φωτὶ καὶ ἴσον ἐν τῷ σκότει, ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν εἶνε ἴσαι, ὁ δὲ ἥλιος φαίνεται εἰς τὸν Ἰσημερινόν κάθετος. Ἀπὸ τῆς 9/21 Μαρτίου ὁ βόρειος πόλος καὶ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον, ὥστε ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἥλιον, τὸ δὲ μικρότερον εἰς τὸ σκότος.

Κατὰ τὴν 9/21 Ἰουνίου ὁ βόρειος πόλος καὶ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον εἶνε τὰ μάλιστα ἐστραμμένα πρὸς τὸν ἥλιον καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὁ μερισμὸς τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος εἶνε τὰ μάλιστα ἄνισος, ὁ κύκλος τοῦ φωτισμοῦ ἐκτείνεται ὑπὲρ τὸν βόρειον πόλον μέχρι τοῦ πολικοῦ κύκλου (δηλ. $23^{\circ} \frac{1}{2}$), διὰ τὸν ὅποιον ὁ ἥλιος κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν δὲν δύει παντάπῃσιν (οἱ πολικοὶ κύκλοι εἶνε οἱ ἐξώτατοι

παράλληλοι κύκλοι από τοῦ πόλου, οἵτινες δὲν παρουσιάζουσι κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν οὐδεμίαν μεταβολὴν ἡμέρας καὶ νυκτός· ἐντὸς αὐτῶν πρὸς τοὺς πόλους διαρκεῖ ἡ μεγίστη ἡμέρα 24 ὥρας καὶ προβαίνει μέχρι τῶν 6 μηνῶν. Ὁ βόρειος πόλος ἔχει τὴν 9/21 Ἰουνίου μεσημέριον, ἐνῶ ὁ νότιος ἔχει μεσονύκτιον· συγχρόνως ὁ ἥλιος φαίνεται κάθετος ὑπὲρ τὸν παράλληλον κύκλον τὸν ἔχοντα βόρειον πλάτος $23^{\circ} \frac{1}{2}$ καὶ ὁ κύκλος οὗτος εἶνε ὁ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου (οἱ τροπικοὶ κύκλοι εἶνε οἱ ἀπόστατοι παράλληλοι κύκλοι ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, οἵτινες τὸ μεσημέριον εἰρουσι τὸν ἥλιον εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον). Τὴν 9/21 Δεκεμβρίου τὰ φαινόμενα εἶνε τὰ αὐτὰ, ὅπως καὶ τὴν 9/21 Ἰουνίου, ἀλλὰ διὰ τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον.

Ἡ τροχιά τῆς Γῆς εἶνε μακρὰ 130 ε. μ. καὶ κύκλος ἐπιμήκης, δηλ. ἐλλειψις, εἰς τῆς ὁποίας τὴν μίαν ἐστίναν ἵσταται ὁ ἥλιος. Ἐντεῦθεν ἡ Γῆ ἵσταται ὅτε μὲν πλησιέστερον εἰς τὸν ἥλιον (τὸν χειμῶνα εἰς τὸ περιήλιον), ὅτε δὲ μακρότερον (τὸ ἡλέτερον θέρος εἰς τὸ ἀφήλιον), ἡ μέση ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε $20 \frac{1}{2}$ ε. μ. καὶ τὸ φῶς φθάνει ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Γῆν εἰς 8 λεπτὰ περίπου.

Εἰς τὸν περὶ τὸν ἥλιον ἐτήσιον ὄρμον τῆς ἡ Γῆ διέρχεται ἐπὶ δώδεκα ἀστερισμῶν, οἵτινες καλοῦνται Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι, Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ἰδρὸμόδος, Ἰχθύες. Οἱ ἀστερισμοὶ οὗτοι, σχηματίζοντες τὸν Ζωδιακὸν κύκλον, καλοῦνται ὥδια. Ὁ Ζωδιακὸς κύκλος διατρέμεται ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς δύο ἰσημέρη, ὧν τὸ μὲν καίται εἰς τὸ βόρειον, τὸ δὲ εἰς νότιον ἡμισφαίριον. Ὅταν ἡ Γῆ εὐρίσκηται ἐπὶ ἐνὸς τούτων τῶν ζωδίων, ὁ ἥλιος καλύπτει τὸ ἀντίθετον, τὸ ὅποιον, ἐπειδὴ εἶνε ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ὁμοῦ μὲ τὸν ἥλιον, τὴν ἡμέραν εἶνε ἀόρατον ἕνεκα τοῦ ἡλιακοῦ φωτός· τότε δὲ λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος ἵσταται εἰς τοῦτο τὸ Ζῳδιον. Οὕτως ὁ ἥλιος ἵσταται τὴν 9/21 Μαρτίου εἰς τὸ Ζῳδιον τοῦ Κριοῦ, τὴν 9/21 Ἰουνίου εἰς τὸ τοῦ Καρκίνου, τὴν 11/23 Σεπτεμβρίου εἰς τὸ τοῦ Ζυγοῦ καὶ τὴν 9/21 Δεκεμβρίου εἰς τὸ τοῦ Αἰγόκερω.

Ὁ ἥλιος λοιπὸν φαίνεται εἰς τὸ διάστημα ἑνὸς ἔτους κινούμενος ἐκ Δ. πρὸς Α. περὶ τὴν Γῆν ἐπὶ τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐθεωρεῖτο ἡ κίνησις αὕτη πραγματικὴ καὶ ἔνεκα τούτου ὁ φαινόμενος οὗτος δρόμος τοῦ ἡλίου ἐκλήθη *ἡλιακὴ τροχιά*, ἢ *Ἐκλειπτική*.

Οἱ Ἀστέρες.

§. 4. Οἱ ἀστέρες, σφαιρικὰ σώματα ἐλευθέρως εἰς τὸ ἀχανὲς ὑπάρχοντα, διαιροῦνται εἰς *ἀπλανεῖς*, *πλανήτας* μετὰ τῶν *δορυφόρων*, καὶ εἰς *κομήτας*. Ἡ Γῆ εἶνε εἰς τῶν *πλανητῶν*, οἵτινες, κινούμενοι περὶ τὸν ἥλιον, στρέφονται καὶ περὶ ἑαυτοὺς καὶ δὲν ἔχουσιν ἴδιον φῶς, ἀλλὰ δέχονται αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ Γῆ ἔχει *δορυφόρον* τὴν *Σελήνην*, ἥτις ὡς καὶ οἱ λοιποὶ *δορυφόροι* δέχεται τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ κινεῖται ἐκ Δ. πρὸς Α. ὁμοίως περὶ τὴν Γῆν, ὅπως αὕτη περὶ τὸν ἥλιον.

Ἡ *Σελήνη*, τῆς ὁποίας ἡ διάμετρος εἶνε 468 γ. μ., ἀπέχει ἀπὸ τῆς Γῆς 34000 γ. μ., ὁ δὲ χρόνος τῆς περὶ τὴν Γῆν περιφορᾶς αὐτῆς διαρκεῖ ἓνα περίπου μῆνα. Κινουμένη δὲ περὶ τὴν Γῆν, ἔχει πάντοτε πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένον τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον· αὕτη δὲ μετὰ τῆς Γῆς κινεῖται καὶ περὶ τὸν ἥλιον. Ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς θέσεως τῆς *Σελήνης* πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν Γῆν προέρχονται αἱ διάφοροι αὐτῆς *φάσεις*· οὕτως ἔχομεν *νέαν μὲν Σελήνην*, ὅταν αὕτη ἴσταται μετὰ τὸν ἥλιον καὶ τῆς Γῆς (συζυγία) καὶ τότε στρέφει πρὸς αὐτὴν τὸ ἀφώτιστον ἡμισυ μέρος, *παρσέληνον* δὲ, ὅταν ἡ Γῆ ἴσταται μετὰ τῆς *Σελήνης* καὶ τοῦ ἡλίου (ἀντίθεσις), καὶ τότε στρέφει πρὸς τὴν Γῆν ἡ *Σελήνη* τὸ φωτισμένον ἡμισυ αὐτῆς, *πρῶτον δὲ τέταρτον καὶ τελευταῖον τέταρτον*, ὅταν ἡ *Σελήνη* ἴσταται εἰς τὸ μέσον τὸ μετὰ τῶν δύο ῥηθειῶν θέσεων (*τετραγωνισμός*) καὶ τότε στρέφει πρὸς τὴν Γῆν τὸ ἡμισυ τοῦ φωτισμένου καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ ἀφωτίστου μέρους της. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν διέρχεται ἡ *Σελήνη* διὰ τοῦ *Μεσημβρινοῦ* 50 λεπτὰ ἀργότερον ἢ τὴν προτεραίαν· καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον τέταρτον διέρχεται δι' αὐτοῦ τὴν 6 ὥραν τῆς

ἑσπέρας, εἰς δὲ τὸ τελευταῖον τὴν 6 ὥραν τῆς πρωίας, καὶ εἰς τὴν πανσέληνον τὸ μεσονύκτιον.

Ἡ ἔκλειψις Σελήνης (ὀλική ἢ μερικὴ) δύναται νὰ συμβῇ ἐν πανσέληνῳ, ἐὰν ἡ σκιά τῆς Γῆς πίπτῃ ἐπὶ τῆς Σελήνης· ἔκλειψις δὲ Ἡλίου (ὀλική, μερικὴ ἢ δακτυλιοειδής) ἐν νύκτι Σελήνῃ, ἐὰν ἡ σκιά τῆς Σελήνης πέσῃ ἐπὶ τῆς Γῆς, ὅτε ἡ Σελήνη καλύπτει τὸν δίσκον τοῦ Ἡλίου ἐντελῶς ἢ ἐν μέρει. Ἐπὶ τῆς Σελήνης παρατηρήθησαν ὑψώματα καὶ χαμηλώματα, ὅχι δὲ καὶ ἀτμοσφαῖρα, οὐδὲ ὕδωρ· ἡ ἐπὶ αὐτῆς ἐλκτικὴ δύναμις εἶνε 6 — 7 φορές μικροτέρα ἢ ἐπὶ τῆς Γῆς.

Περὶ τὸν Ἥλιον κινῶνται εἰς διαφόρους ἀποστάσεις καὶ διαφόρους χρόνους ἐπὶ ἐλλειπτικῶν τροχιῶν, κειμένων ἐντὸς τοῦ Ζωδιακοῦ, ὑπὲρ τοὺς 89 γνωστοὶ πλανῆται, ὧν 8 εἶνε μεγάλοι (ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ἐσωτερικὸν σύμπλεγμα), καὶ 81 μικροὶ, ἀστεροειδεῖς καλούμενοι, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ μεσαῖον σύμπλεγμα. Εἰς τοὺς τέσσαρας πρώτους ἀνήκουσι καὶ οἱ ἑξῆς, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ἐξωτερικὸν σύμπλεγμα. Ὁ Ἑρμῆς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Ἡλίου 8 ε. γ. μ. καὶ ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν Ἥλιον περιφορᾶς αὐτοῦ διαρκεῖ 88 ἡμέρας· ἡ Ἀφροδίτη φαίνεται ὅτε μὲν ὡς πρωινὸς ἀστήρ (Ἑωσφόρος), ὅτε δὲ ὡς ἑσπερινὸς (Ἑσπερος)· ὁ Ζεὺς, ὁ μέγιστος τῶν πλανητῶν (ἡ διάμετρος αὐτοῦ 19000 μ.), ἔχει 4 δορυφόρους, ὁ Κρόνος 8, πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ δακτύλιον εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ Ἰσημερινοῦ του, καὶ ὁ Οὐρανὸς 8. Ὁ Ποσειδῶν ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Ἡλίου 621 ε. γ. μ. καὶ στρέφεται περὶ αὐτὸν εἰς 165 ἔτη· ἔχει δὲ καὶ δύο μὲχρι τοῦδε γνωστοὺς δορυφόρους.

Ἐκτὸς τῶν πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν κινῶνται περὶ τὸν Ἥλιον καὶ οἱ κομήται, συνιστάμενοι ἐκ νεφελαιδῶν ἐλαφροτάτης ὕλης (τοῦ πυρῆνος, πολλάκις περιβεβλημένου ὑπὸ περικαλύμματος) καὶ ἔχοντες συνήθως καὶ οὐράν πολλάκις ἑκατομμυρίων μ. μακράν, ἐστραμμένην ὁμῶς πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ Ἡλίου, καὶ τρέχοντες καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Ὁ ἥλιος ἀνῆκει εἰς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, δηλ. τοὺς αὐτοφώτους, οἵτινες δὲν μεταβάλλουσιν ἐπαισθητῶς τὴν πρὸς ἀλλήλους σχετικὴν θέσιν. Ἡ φαινόμενη κίνησις τοῦ Ἥλιου προέρχεται ἐκ τῆς κινήσεως τῆς Γῆς. Ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Γῆς εἶνε $20 \frac{1}{2}$ ἐ. γ. μ. καὶ ἡ διάμετρος 193000, εἶνε δὲ 777 φορές μεγαλειότερος ἢ ὅλοι ὁμοῦ οἱ πλανῆται· ἐὰν δὲ ἦτο κοῦλος καὶ ἡ Γῆ ἐκεῖτο εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ, ἡ Σελήνη ἠθελεν εἶναι πλέον τοῦ δέοντος χώρον διὰ τὴν περὶ τὴν Γῆν περιφορὰν τῆς. Ὁ ἥλιος στρέφεται περὶ τὸν ἴδιον ἀξονα εἰς 25 ἡμέρας καὶ εἶνε σφαιρικοῦ σχήματος, περιβαλλόμενον ὑπὸ φωτεινῆς ἀτμοσφαιρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας πολλάκις γεννῶνται κηλίδες. Ὁ ἥλιος φωτίζει, θερμαίνει καὶ ἔλκει τὴν Γῆν· ἡ δὲ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ δύναμις τῆς βαρύτητος, δι' ἧς συγκρατεῖ τοὺς πλανήτας καὶ κομήτας περὶ ἐκεῖτον, ὡς κέντρον, εἶνε 28 φορές μεγαλειτέρα, ἢ ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Οἱ λοιποὶ ἀπλανεῖς ἀπέχουσι πολὺ ἀφ' ἡμῶν· τοῦ δὲ πλησιεστέρου πρὸς ἡμᾶς ἡ ἀπόστασις εἶνε 3 δισεκατομ. γ. μ. διὰ τὴν ὅλην δὲ τὴν φῶς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς χρειάζονται $3 \frac{1}{2}$ περίπου ετη. Κατὰ δὲ τὴν διάφορον αὐτῶν λαμπρότητα δι-
 ροῦνται εἰς ἀστέρας α. β'. κτλ. τάξεως. Ἀστέρες, πλησίον ἀλ-
 λήλων φαινόμενοι, ἀποτελοῦσι τοὺς λεγομένους ἀστερισμοὺς·
 τοιοῦτοι δὲ εἶνε ἡ Μεγάλη Ἀρκτος, ἡ Μικρὰ Ἀρκτος
 μετὰ τοῦ πολικοῦ ἀστέρος, ὁ Ὠρίων καὶ ὁ Ταῦρος μετὰ
 τῶν Πλειάδων· ὑπάρχουσι πρὸς τοῦτοις ἐν τῷ Οὐρανῷ καὶ
 διπλοὶ ἀστέρες καὶ νεφελοειδεῖς, ὅποιοι εἶνε ὁ Γαλαξίας,
 ὅστις σύγκειται ἐξ ἀθροίσματος ἀπείρων ἀπλανῶν ἀστέρων.

Β) ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Ἐνέργεια τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρὸς ἐπὶ τῆς Γῆς.

§. 5. Τῆς Γῆς, τῆς ὁποίας ἡ παρούσα μωρὴ εἶνε ἀποτελε-
 σμα τῆς ἐνεργείας τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρὸς, εἶνε ἡμῖν γνω-
 στὸς μόνος ὁ φλοιός. Τὸ ὕδωρ εἰς ὑγρὰν, αερώδη ἢ στερεὰν
 κατάστασιν, ἱστάμενον ἢ ῥέον, ἢ καὶ ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαι-
 ρας καταπίπτον, μεταβάλλει καὶ νῦν ἐστὶ τὴν ἐπιφάνειαν.

τῆς Γῆς, διαπερᾷ αὐτὴν παντοῦ εὐκόλως, ἐνεργεῖ ἢ βαθμηδὸν διαλύειν, ἢ βιαίως συνθραύειν, καὶ συμπαρασύρει μέρη μετ' ἐαυτοῦ καὶ φέρει αἰτῆς ἐτέρους τόπους· ἐντεῦθεν προέρχεται ἡ αὐξήσις τῶν παραλίων, τῶν χερσονήσων, τῶν νησίων, τῶν σύρσεων καὶ τῶν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν νήσων, ἐντεῦθεν τὰ κρημνίσματα τῶν βράχων καὶ τὰ ἄλλα ἀποτελέσματα, τῆς βροχῆς, τῶν λαβίων καὶ τῶν κρουσθλῶνων. Ὅχι ὀλιγώτερον ἐνεργεῖ καὶ τανῦν ἐπὶ τὸ πῦρ, ἡ Γῆ δὴλ. κατέχει ἰδίαν θερμότητα ἀνεξάρτητον τῆς τοῦ Ἡλίου, ἣτις αὐξάνει πρὸς τὸ κέντρον τοσοῦτον, ὥστε ὁ πυρὴν αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς ρευστὴν πυρῶδη κατάστασιν· τοῦτο δὲ συμπεραίνεται ἐκ τῶν θερμῶν πηγῶν καὶ τῶν ἡφαιστειῶν φαινομένων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν ἡφαιστεῖαι ἐκρήξεις καὶ σεισμοί. Ὅμοια πρὸς καπνοδόχους τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρὸς τὰ ἡφαιστεῖα ὄρη, εἶνε σχήματος κωνικοῦ μὲ χωνειδὲς ἀνοιγμα (κρατὴρ), ὅθεν ἐκπέμπονται ἀναθυμιάσεις, τέφρα, λίθοι καὶ λάβρα, δὴλ. πυρῶδης ἀναλελυμένη ὕλη. Διακρίνονται δὲ α') κεντρικὰ καὶ κατὰ σειρὰν ἡφαιστεῖα, ὁποῖα ἡ ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ ἡφαιστεῖα ζώνη τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, β') ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα. Τῶν ἐνεργῶν ἡ ἐνέργεια εἶνε ὅτε μὲν μικρότερα, ὅταν ἐκπέμπονται μόνον ἀτμοὶ καὶ καπνοὶ, ὅτε δὲ μεγαλειότερα, ὅταν συμβαίνει καὶ ἐκρήξις· πολλάκις δὲ συμβαίνει ἡ ἐνέργεια μετὰ μακροχρόνιον ἡσυχίαν.

Τὰ πλείεστα ἡφαιστεῖα κεῖνται ἢ ἐπὶ τῶν νήσων ἢ πλησίον τῆς θαλάσσης, ὁ δὲ μέγιστος ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπάρχει ἐν Ἀμερικῇ. Μὲ τὰ ἡφαιστεῖα ἴστανται εἰς συνάφειαν οἱ σεισμοί, οἵτινες συχνάκις ἡ συμβαίνουν πρὸ τῆς ἐκρήξεως ἢ συγχρόνως μετ' αὐτὴν καὶ προξενοῦσι πολλάκις ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ τὰς μεγίστας καταστροφάς. Διὰ τῆς ἐνεργείας δὲ τοῦ πυρὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ἀποτελοῦνται εἰσέτι ἀνοιδήσεις, καθιζήσεις, ῥωγμοὶ, ὄρη, νῆσοι. Τὸ ὕδωρ ὅμως καὶ τὸ πῦρ ἐν ἡρῃσιν ἄλλοτε εἰς πολὺ μεγαλειότερον βαθμὸν καὶ εἰς διὰφόρους περιόδους κατὰ τὰς συνεχεῖς καθιζήσεις καὶ ἀνοιδήσεις καὶ δι' αὐτῶν ἐσχηματίσθη βαθμηδὸν ὁ φλοιὸς τῆς Γῆς. Διακρίνονται δὲ, α') τὰ ἐκ τοῦ ὕδατος μορφώματα, ἥγουσι τὰ

κατὰ στρώματα ὄρη, εἴτε πετρώματα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι συνεχῇ σειρὰν καὶ κεῖνται ἐπ' ἄλληλα καθ' ὠρισμένην τάξιν, β') τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς μορφώματα, ἡγουν τὰ μὴ κατὰ στρώματα τῶν ὀρέων εἶδη. Τὰ ὄρη τεῦτα, εἰς τὰ ὅποια ἀνήκει ὁ πυρροποιικίλος, ὁ πορφυρίτης, ὁ βασανίτης καὶ ἡ λάβα, δὲν ἔχουσι κανονικότητα καὶ ὠρισμένην ἐπ' ἄλληλων τάξιν. Ταῦτ', ἐκπιεσθέντα ἐν ρευστῇ καταστάσει καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπὸ τῆς Γῆς, ἀπεσκληρύνθησαν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καὶ πολλαχῶς διαρρήξαντα τὰ προϋπάρχοντα στρώματα μετετόπισαν καὶ διέστρεψαν αὐτά. Οὕτω λοιπὸν αἱ μὲν καθιζήσεις τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ἐγένοντο διὰ τοῦ ὕδατος, αἱ δὲ ἀνοιδήσεις διὰ τοῦ πυρὸς. Ἰχνη ὀργανικοῦ βίου κατὰ τὰς διαφόρους μεταβολὰς τῆς Γῆς εἶνε αἱ ἀπολιθώσεις ἢ ἀποτυπώσεις, ἀπκντῶμεναι μόνον εἰς τὰ κατὰ στρώματα πετρώματα· ἰδίως δὲ τὰ τελειότερα καὶ μᾶλλον ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ νῦν ζῶα καὶ φυτὰ εὐρίσκονται εἰς τὰ ἀνώτατα στρώματα· καὶ τὰ μὲν ἀρχαιότατα τῶν ζώων ἰδίως εἰς τὰ τιτανώδη πετρώματα, τὰ δὲ πικραρχαιότατα τῶν φυτῶν εἰς τὰ ἐξ ἀμμολίθου καὶ τὰ λιθιθρακοῦχα πετρώματα. Πάντα ταῦτα δεικνύουσιν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἦτο ἄλλοτε θερμότερα ἢ νῦν.

Ἡ Ξηρά.

§. 6. Τὰ κύρια συστατικὰ τῆς Γῆς εἶνε ἡ ξηρὰ, τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ. Ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀπαντῶνται ὑψώματα καὶ χαμηλώματα· τὸ δὲ ὕψος, χώρος τινὸς (συνηθέστερον διὰ βαρομέτρου διοριζόμενον) μετρεῖται κατὰ πόδας, εἴτε ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (ἀπόλυτον ὕψος), εἴτε ἀπὸ ἐτέρου τινὸς σημείου (σχετικὸν ὕψος). Χώρος μὲ μικρὰ μόνον ὑψώματα καὶ χαμηλώματα καλεῖται πεδιάς ἐπίπεδος· ἰδίως δὲ θαυρόπεδος καλοῦμεν χώρον μὴ ἔχονταν ὑψώματα πλέον τῶν 500—600 π., ὑψόμενον δὲ τὴν ἔχουσιν ὑψώματα ὑπερβαίνοντα τὸ ἀνωτέρω ὕψος, καὶ ὁροπέδιον, τὸ ἔχον ὕψος πολὺ περισσότερον. Τὰ ὑψώματα χώρος τινὸς καλοῦνται κατὰ τὸ ὕψος αὐτῶν λόφοι, βουνοί, ὄρη· διακρίνομεν δὲ εἰς αὐτὰ τοὺς πρόποδας ἢ τὰς ὑ-

πρωείας, τὴν κορυφὴν καὶ τὰς κλιτύας. Ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν λόφων ἀποτελεῖται σειρὰ λόφων, ἢ γηλορία, ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν ὀρέων σειρὰ ὀρέων, ἢ ἀπλῶς ὄρη. Ταῦτα συνίστανται κυρίως ἐκ λίθων καὶ διακρίνονται ἐν αὐτοῖς συμπλέγματα ὀρέων, σειρὰς ὀρέων, κλάδους ὀρέων, δεσμοὺς, ὀρεινὴν χώραν, ὑψηλὴν χώραν, κτλ. Ὑψηλὰ ἢ Ἀλπεια ὄρη καλοῦνται τὰ ἔχοντα ὑπὲρ τὰς 5000 π. ὕψος, μεσαῖα δὲ τὰ ἔχοντα ὕψος μέχρι τῶν 5000 π. Τὰ ὄρη ἢ τὰ ὑψίπεδα καταβαίνουνσι εἴτε ἠπύως, εἴτε ἀποτόμως, εἴτε κλιμακῶδον, ὅτε καὶ ἀποτελεῖται κλιμακωτὴ χώρα, ἥτις σχηματίζει τὴν μετὰβασιν ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν χώραν εἰς τὰ βαθύπεδα. Τὸ ὑψηλότατον μέρος τῶν ὀρέων, ὅθεν κλίνουνσι ταῦτα πρὸς τὰς ἀντιθέτους κλιτύας, καλεῖται δειράς ἢ ῥάγας· χαμηλῶσις δὲ μετὰξὺ ὀρέων ἀποτελεῖ κοιλάδα, ἥτις, ἐὰν ᾖ στενὴ, καλεῖται γάραγξ. Κοιλάδες ἐπιμήκεις κεῖνται μετὰξὺ περὶ κλιτύων σειρῶν ὀρέων, ἐγκάρσιοι δὲ λέγονται αἱ φερόμεναι διὰ τῶν ὀρέων ἐγκαρτίως· ὡς ὁδοὶ δὲ ὑπὲρ τὰ ὄρη, ἥτοι στενὰ, χρησιμεύουσι κοιλάδες καὶ καθιζήματα τῆς δειράδος τοῦ ὄρους (κυροί). Ἐὰν φαντασθῶμεν χώραν μετὰξὺ οἰωνδήποτε σημείων καθέτως μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης διατμηθεῖσαν καὶ ἰχνογραφῆσωμεν τὰ χεῖλη τῆς διατομῆς, λαμβάνομεν τὴν λεγομένην κατατομήν, τὴν εἰκόνα δηλ. τῶν ὑψομάτων καὶ καθιζημάτων τῶν μετὰξὺ τῶν δύο ἐκείνων σημείων ἐδάφους.

Τὸ ὕδωρ.

§. 7. Τὸ ὕδωρ, λιμνάζον ἢ ῥέον, συγχροῖζεται εἰς τὰ κοιλώματα τοῦ ἐδάφους τῆς Γῆς· μικρὰ ἰστάμενα ποσὰ ὕδατος καλοῦνται λίμναι, τὸ δὲ μέγιστον λιμνάζον ὕδωρ, δ καλεῖται τὰ μέγιστα κοιλώματα τῆς Γῆς, καλεῖται θάλασσα. Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, ὃν ἀλμυρὸν καὶ πικρὸν καὶ μᾶλλον ἀλατῶδες εἰς τὴν διακεκαυμένην καὶ τὰς κατεψυγμένης ζώνας, εἶνε βαρύτερον τοῦ γλυκέος καὶ ἐν γένει οὔτε ἐλαττωμένον, οὔτε ἀξάνον, φαίνεται χρωματισμένον, ἐὰν δὲν ᾖ εἰς πολὺ μικρὸν ποσόν· εἰς δὲ τὰς ψυχρὰς χώρας παγώνει καὶ οὕτω σχηματίζονται πεδιάδες καὶ βουνὰ ἐκ πάγου. Εἶνε

περίεργος ὁ φωσφορισμὸς τοῦ θαλασσίου ὕδατος, ὅστις, προερχόμενος ἐκ φωσφορίζοντων θαλασσίων ζουφίων, εἶνε λαμπρότατος εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Ἡ θάλασσα ἔχει τριπλῆν κίνησιν, 1) τὴν κυματοειδῆ, ἣτις προερχομένη ἐκ τοῦ ἀνέμου κάμνει τὰ κύματα νὰ προσκρούωσιν εἰς τὰς ἀκτὰς, ἢ εἰς τὰς ὑφάλους, καὶ νὰ θραύονται (κυματογῇ ἢ ἀνακο ἢ τῶν ὑδάτων). 2) τὴν παλῖρροιαν, καθ' ἣν τὸ θαλάσσιον ὕδωρ κανονικῶς ἀναβαίνει (πλημμυρὶς) καὶ καταβαίνει (ἀμπωτις) ἀπὸ 6 εἰς 6 ὥρας (ἐπαισθητὴ εἰς τινὰς ποταμούς ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν πρὸς τὰ ἔσω). προέρχεται δὲ ἡ παλῖρροια ἐν γένει μὲν ἐκ τῆς ἑλξέως τῆς Σελήνης, ἐν μέρει δὲ ἐκ τῆς τοῦ Ἡλίου καὶ 3) τὴν ρευματοειδῆ, ἣτις προέρχεται ἀπὸ συνεχῆ ῥοὴν τοῦ θαλασσίου ὕδατος κατὰ μίαν ὀρισμένην διεύθυνσιν. Ὑπάρχουσι πολλὰ τοιαῦτα ρεύματα, 1) τὰ πολικὰ, τὰ ὅποια γεννῶνται ἐκ τῆς ῥοῆς τοῦ ψυχροτέρου ὕδατος τῶν πολικῶν χωρῶν πρὸς τὰς τροπικὰς, 2) τὸ ἰσημερινόν, ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ, τὸ ὅποion ῥέει ἀπὸ πρὸς Δ. πρὸς Α. εἶνε συνέπεια τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς Γῆς, 3) τὸ ρεῦμα τοῦ κόλπου (Μεξικανικοῦ) ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ ὠκεανῷ, τὸ ὅποion, συνέχεια ὄν τοῦ ἰσημερινοῦ ρεύματος, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου περὰ τὴν χειρὸν τῆς Φλωρίδα καὶ ῥέει παρὰ τὴν σύρτιδα τῆς νέας Φουτλανδίας πρὸς τὰς Ἀζόρας νήσους· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα μικρότερα τοπικὰ ρεύματα. Ρεύματα ἀντιθέτου διευθύνσεως συναντῶμενὰ γεννῶσι τὴν δίνην.

Ἡ περὰ τὴν θάλασσαν ἄκρη τῆς ξηρᾶς καλεῖται παραλία, ἀκτὴ, αἰγιαλός· αἱ δὲ παρχλίαι εἶνε ἀπότομοι, σκοπελώδεις, ἐπίπεδοι· αἱ τελευταῖαι σχηματίζουσι πολλάκις θήνας, ἡγῶν ἀμμουδάεις λόφους, κατατιθεμένους αὐτόθι ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Ἐάν ἡ θάλασσα εἰσδύῃ εἰς τὴν ξηρὰν γεννᾶται κατὰ τὴν μεγαλειτέραν ἢ μικροτέραν ἑκτασιν ἰσοτερικὴ θάλασσα, ἡγῶν Μεσόγειος, κόλπος, λιμὴν καὶ ὄρμος, ἐν οἷς τὰ πλοῖα ἐξασφαλίζονται κατὰ τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων. Τὸ στενὸν μέρος τῆς θαλάσσης τὸ ἐνόνον δύο μεγαλειτέρας θαλάσσης καὶ ἐπομένως χωρίζον δύο παρχκειμένας ξηρὰς καλεῖται πορθμὸς, βραχίον, στενόν· στενὴ δὲ ταινία ξηρᾶς

ἐνόνουσα δύο μεγαλειτέρως ξηρὰς καλεῖται ἰσθμὸς. Ξηρὰ κατὰ μίαν μόνον πλευρὰν συνεχομένη με μεγαλειτέραν ξηρὰν, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς βρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης, καλεῖται χερσόνησος· ἐὰν δὲ ᾖ στενὴ, γλῶσσα ξηρᾶς ἢ προβολή· εἶνε δὲ ἅπαντα μέλη τρόπον τινὰ τῶν ἡπείρων. Κορυφὴ ξηρᾶς, προσεβάλλουσα εἰς τὴν θάλασσαν, καλεῖται ἀκρωτήριον· βράχοι ἐξέχοντες τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καλοῦνται σκόπελοι, μένοντες δὲ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ὕφαλοι· σειρὰ δὲ σκοπέλων ἀποτελεῖ ραχία. Ῥαχὰ καὶ ἀμμόωδη παράλια, εἰς τὰ ὅποια συρόμενα τὰ πλοῖα ὑπὸ τῶν ῥευμάτων κατασρέφονται, καλοῦνται σύστεις· νῆσος δὲ καλεῖται ξηρὰ περιβρεχομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὕδατος.

Τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, ὅθεν ἀναβρύει τὸ ὕδωρ, καλεῖται πηγὴ· περιοδικαὶ δὲ πηγαὶ λέγονται αἱ ἔχουσαι ὕδωρ ὅτε μὲν περισσότερον, ὅτε δὲ ὀλιγώτερον, ὅτε δὲ οὐσκι καὶ ἐντελῶς εἶρσι· ἀναπηδητικαὶ δὲ αἱ ἀναβρύουσαι ὕδωρ ἡ γεννώμενον ἐξ ἀτμῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Γῆς, ἢ καταβαινόν ἐξ ὑψηλοτέρων τόπων· μεταλλικαὶ δὲ (ἀλατῶδεις, ἱαματικαὶ) αἱ περιέχουσαι εἰς μεγαλειότερον ποσὸν, ἢ αἱ συνήθεις πηγαί, ξένας ὕλας (κοινὸν ἄλας, θεϊκὴν μαγνησίαν, ἀνθρακικὸν ὄξύ, κτλ.). Πλείονες πηγαὶ ἐνόμεναι ἀποτελοῦσι ρύακα, πλείονες ρύακες ποτάμιοι, καὶ πλείονα ποτάμια ποταμόν. Συμβολὴ μὲν ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος, ἐνθα οὗτος χύνεται εἰς ἕτερον ποταμόν, στόμιον δὲ ἡ ἐκβολή, ἐνθα χύνεται εἰς λίμνην ἢ εἰς θάλασσαν· κύριοι ποταμοὶ δὲν χύνονται εἰς ἄλλον ποταμόν, οἱ δὲ παραπόταμοι χύνονται εἰς τοὺς κύριους ποταμούς· παράλιοι ποταμοὶ χύνονται μετὰ βραχὺν ροὴν εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ τῶν στεππῶν ποταμοὶ ἢ βυθίζονται εἰς τὴν ἄμμον, ἢ χύνονται εἰς λιμνάζον ὕδωρ. Ἡ ξηρὰ ἡ διαρρέουσα ὑπὸ κυρίου ποταμοῦ καὶ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ καλεῖται σύστημα τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἀπὸ δὲ τὰ ὅρια τῶν συστημάτων τῶν ποταμῶν, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τοὺς διαχωρισμοὺς τῶν ὑδάτων αὐτῶν, ῥέουσι ρύακες καὶ ποταμοὶ κατ' ἐναντίας διευθύνσεις. Εἰς πάντα ποταμόν διακρίνομεν τὸν ἄνω ροῦν (εἰς τὰς ὀρεινὰς χώρας), τὸν μέσον ροῦν (εἰς τὰς κλιτύας τῶν ὀρέων) καὶ τὸν κάτω

ροῦν (εἰς τὰς πεδιάδας)· τὰ παρ' ἑκατέρας τὰς πλευρὰς τοῦ ποταμοῦ ἄκρα τῆς ξηρᾶς καλοῦνται ὄχθαι· ὁ ἰστάμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ καὶ βλέπων τὸ μέρος, εἰς οὗτος διευθύνεται, ἔχει εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιάν, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην. Τὸ κοῖλον ἑδάφους, ἐν τὸς τοῦ ὁποίου ὁ ποταμὸς ῥέει, καλεῖται κοίτη· στεννομένη δ' αὕτη πολὺ, καθιστᾷ τὸν ροῦν ὀρμητικόν. Ποταμὸς κατὰ πίπτων ἀπὸ ὑψηλῶν μερῶν γεννᾷ καταρράκτην· ἡ κλίσις τοῦ ἐδάφους ὁρίζει τὴν κατὰπτωσιν καὶ ἐπομένως τὴν ταχύτητα τῆς ροῆς τοῦ ποταμοῦ· ἀπὸ δὲ τῆς κλίσεως καὶ τῆς ποσότητος τοῦ ὕδατος ἐξαρτᾶται τὸ πλῶμα· ἢ μὴ αὐτοῦ. Πλημμύραι προερχόμεναι ἢ ἐκ πολλῶν βροχῶν, ἢ ἐκ τηκομένης χιόνος ἐμποδίζονται διὰ προχωμάτων· ποταμὸς ἐκβάλλων διὰ πολλῶν βραχιόνων σχηματίζει Δέλτα· λιμνόστομα δὲ καλεῖται ἰστάμενον γλυκὺ ὕδωρ, κείμενον πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ καὶ χωριζόμενον κατ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἢ διὰ γλώττης ξηρᾶς, ἢ διὰ μεγάλων νήσων. Πλώμοι τάρροι, ἐνόησιν πλωτοὺς ποταμοὺς, ἢ πλωτὸν ποταμόν μεθ' ἑαυτοῦ, καλοῦνται διώρυγες.

Ὁ ἀήρ.

§. 8. Ὁ ἀήρ, τοῦ ὁποίου κύρια συστατικὰ εἶνε τὸ αἶϋον καὶ τὸ ὀξυγόον, ὢν ἐλαστικὸν ῥευστὸν σῶμα καὶ περιβάλλων τὴν Γῆν πανταχόθεν, καλεῖται ἀτμοσφαῖρα, ἥτις ἔχει ὕψος περὶ τὰ 40 γ. μ. Ἡ πίσις ἢ προξενουμένη ὑπὸ τοῦ ἀέρος (ἔχοντα βάρος 6 σχεδὸν ὀκάδων ἐφ' ἑκάστου τετραγωνικοῦ δακτύλου τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς), ἐλαττουμένη πρὸς τὰ ἄνω, μετρεῖται διὰ τοῦ βαρομέτρου. Ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας, προερχομένη ἕνεκα τοῦ Ἡλίου καὶ μετρούμενη διὰ τοῦ θερμομέτρου, ἐλαττοῦται βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους καὶ ἀπὸ τῶν ταπεινῶν μερῶν πρὸς τὰ ὑψηλά. (1) Ἐπομένως

(1) Ἡ κατὰμετρούμενη θερμότης, εἰς βαθμοὺς ἐκφραζομένη, καλεῖται θερμοκρασία. Ἡ θερμότης κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας εἶνε εἰς διηγεκὴ αὔξησιν ἢ ἐλάττωσιν· καὶ τὸ μέσον τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς αὐτῆς μετ' ἡμέρας καλεῖται μέση θερμοκρασία τῆς ἡμέρας.

ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας τόπου τινὸς δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους, ἢ ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὕψους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν, οἷον τῆς διευθύνσεως τῶν ὁρέων αὐτοῦ, τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀποστάσεώς του, τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων, τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, κτλ. Διὸ χῶραι, κείμεναι ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος, εἶνε πολλαχῆς διαφόρου θερμοκρασίας, καὶ τοὶ ἔχουσαι τὴν αὐτὴν μέσην θερμοκρασίαν τοῦ ἔτους. Τὸ νότιον ἡμισφαίριον ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ὑδάτων ἔχει ὀλιγωτέραν θερμότητα, ἢ τὸ βόρειον· ὡσαύτως τὰ ἀνατολικά παράλια τῶν ὑπερίων καὶ τινῶν χωρῶν εἶνε ψυχρότερα, ἢ τὰ δυτικά.

Ὁ ἀήρ ἔχει διαφόρους κινήσεις, αἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως καὶ ἐπομένως ἐκ τῆς ἐντεῦθεν ἀνίσου πυκνότητος αὐτοῦ· ἐκ δύο δηλ. παρακειμένων ὄγκων ἀτμοσφαίρας ἀνίσως τεθερμασμένων συμβαίνει εἰς μὲν τὸ ὕψος ῥοή τοῦ θερμότερου ἀέρος πρὸς τὸν ψυχρότερον, πλησίον δὲ τοῦ ἐδάφους ῥοή τοῦ ψυχροτέρου πρὸς τὸν θερμότερον. Αἱ κινήσεις τοῦ ἀέρος, καλούμεναι κατὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν, *ρηγεμίαι*, *αὔραι*, *ἀνεμοί*, *θύελλαι*, *λαίλαπες*, κτλ., ὀνομάζονται μὲ τὰ αὐτὰ ὀνόματα τοῦ ὀρίζοντος, ὅθεν πνέουσιν, ἤγουν Ἀνατολικὸς ἄνεμος, Βόρειος, Δυτικὸς, Νοτιος, Ἀνατολικὸς Βορειοανατολικὸς, Δυτικὸς Βορειοδυτικὸς, καὶ κτλ. καὶ γράφονται ὡσαύτως μὲ τὰ ἀρχικὰ γράμματα. *Κατοικιοὶ* ἄνεμοι εἶνε, 1) οἱ ἀπὸ γειοὶ καὶ οἱ ἐμβάται, προσερχόμενοι ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης καὶ πνέοντες τὴν μὲν ἡμέραν ὡς ἄνεμοι ἐμβάται ἐκ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηράν, τὴν δὲ νύκτα ὡς ἀπὸ γειοὶ ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν, 2) οἱ ἐτησίαι ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, πνέοντες ὡς ΒΑ. μὲν πρὸς Β, ὡς ΝΑ δὲ πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ· αἰτία δ' αὐτῶν εἶνε ἡ ῥοή τοῦ ψυ-

τῶν δὲ ἡμερῶν ὅλου τοῦ μηνός, μέση θερμοκρασία τοῦ μηνός, ὅλου δὲ τοῦ ἔτους, μέση θερμοκρασία τοῦ ἔτους. Αὕτη ἐν Πετροπόλει εἶνε $20^{\circ} \frac{1}{2}$ Ρ, ἐν Καζάν $10^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Κοπενάγη 6° , ἐν Βερολ'ν 7° , ἐν Βιέννῃ $8^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Παρίσις $8^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Κωνσταντινουπόλει 11° , ἐν Ἀθήναις $14^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Νέφ Ἰόρκῃ $8^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Ἱερουσαλὴμ $13^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Καλκούτῃ $21^{\circ} \frac{1}{2}$, ἐν Κούτῳ $12^{\circ} \frac{1}{2}$ ἐν Ρισ'ανέρφ $18^{\circ} \frac{1}{2}$ καὶ ἐν τῷ Ἀκρωτηρίῳ $15^{\circ} \frac{1}{2}$.

χροῦ ἀέρος ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφή τῆς Γῆς· ταύτης δὴλ. ἡ ταχύτης εἶνε διάφορος κατὰ τὰ διάφορα πλάτη, ἐπομένως ὁ τὴν μικροτέραν περιστροφικὴν ταχύτητα τῶν πόλων ἔχων ψυχρὸς ἀὴρ μένει ὀπίσω εἰς τὸν δρόμον αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Γῆς, καὶ ἐπειδὴ ταῦτα κινοῦνται ἐκ Α. πρὸς Α, ἔπεται ὅτι ὁ ψυχρὸς ἀὴρ μένει ὀπίσω ὡς Ἀνατολικός· ἐπειδὴ δὲ ἔρχεται ἐκ Β. διὰ τοῦτο γίνεται βορειοανατολικός· ἐπέκτασις δ' αὐτῶν μέχρι τῶν μεσημβρινῶν παραλίων τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸ θέρος εἶνε καὶ οἱ παρ' ἡμῖν πνέοντες ἔτησίαι· 3) οἱ μουσσώνιοι ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὠκεανῷ, πνέοντες πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ, τὸ μὲν θέρος ὡς ΝΔ, τὸν δὲ χειμῶνα ὡς ΒΑ ἄνεμοι. Εἰς τοὺς ἀκανονίστους ἀνέμους ἀνήκουσιν ὁ ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Σαχάρα σαμουῦμ, ὁ ἐν Σουδὰν ἄρματὰν καὶ ὁ σιρόόκος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν ἐνίοτε.

Εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν συμβαίνουσι ποικίλα φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὅποια συνήθως καλοῦνται μετέωρα. Εἶνε δὲ ταῦτα τριῶν εἰδῶν, α) τοῦ φωτός, οἷον τὸ οὐράριον τόξον ἢ ἡ ἴρις, συνέπεια τῆς θλάσεως καὶ ἀντανakλάσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων διὰ τῶν σταγόνων τοῦ ὕδατος, τὸ πρωινὸν καὶ ἑσπερινὸν λυκαυγές, ὁ κατοπτρισμὸς, οἱ παρήλιοι, αἱ παρασεληῖναι καὶ αἱ περὶ τὸν ἥλιον ἢ τὴν Σελήνην ἁλφ, β') τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, οἷα ἡ ἀστραπὴ, ἡ βροχτὴ, ὁ κεραυνὸς καὶ τὸ βόρειον σέλας (1), γ') τοῦ ὕδατος, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῶν ἀτμῶν, οἵτινες πάντοτε ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θερμότητος ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῆς Γῆς. Δι' ἐλαττώσεως τῆς θερμότητος καθίστανται αἱ ἀτμοὶ ὀρατοὶ καὶ ἀναφαίνονται ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ἢ ἐντελῶς ἐνίοτε πεπυκνωμένοι, ἢ παγωμένοι. Τὰ νέφη καὶ ἡ ὀμίχλη συνίστανται ἐκ πολλῶν μικρῶν ὑδατίνων σφαιριδίων· καὶ τὰ

(1) Διὰ ττο ν τ ε ε ἀστέρες καὶ β ο λ ί δ ε ε εἶνε πιθανῶς μικρὰ σώματα κινούμενα περὶ τὸν ἥλιον, ὡς οἱ κομήται καὶ πλανῆται. Ἐὰν κατὰ τὴν πορείαν των προσεγγίσωσι πολλὴν τὴν Γῆν καὶ ἐλκυσθῶσιν ὑπ' αὐτῆς, τότε καθίστανται κατὰ τὰ ὅρια τῆς ἀτμοσφαίρας φωτεινοί, πολλάκις δὲ καὶ καταπίπτουσιν ἢ καθ' ὁλοκληρίαν ἢ κατὰ μέρος.

μὲν νέφη εὐρίσκονται ὑπὸ διαφοροῦς μορφᾶς ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, αὕτη δὲ πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. "Όταν τὰ ὑδάτινα σφαίριδια νεφέλῃς τινὸς γείνωσι μείζονα καὶ συρρέωσι, τότε γεννᾶται ἡ βροχὴ, ἐὰν δὲ παγώσωσι κατὰ τὴν κατάπτωσιν, γεννᾶται ἡ χάλαζα. "Όταν οἱ ἀτμοὶ νεφέλῃς τινὸς, πρὶν συρρέωσι, παγώσωσι, καταπίπτουσιν εἰς χιόνα· ἡ δὲ δρόσος γεννᾶται ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπὶ ψυχρῶν σωμάτων τῆς Γῆς· ἐὰν δὲ ταῦτα ἔχωσι θερμοκρασίαν κατωτέραν τοῦ 0, τότε γεννᾶται πάχνη. Τὸ ποσὸν τοῦ καταπίπτοντος ὕδατος ἐλαττοῦται ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους· εἶνε δὲ περισσότερον εἰς τὰς περὶ τὴν ἡμέραν χιόνος, ἢ εἰς τὰς μεσογείους. Ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ ἡ ὥρα τῶν βροχῶν (ὕγρα ὥρα τοῦ ἔτους) ἄρχεται κυρίως ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ὑψίστης θέσεως τοῦ Ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν τόπους δις τοῦ ἔτους ὁ ἥλιος ἀναβαίνει εἰς τὴν ὑψίστην θέσιν του, διὰ τοῦτο εἰς τοὺς τόπους τούτους ὑπάρχουσι δύο ὑγραὶ ὥραι τοῦ ἔτους.

Κατὰ τὴν διάφορον μορφήν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν καταπίπτει τὸ ὕδωρ, διακρίνομεν ζώνην βροχῆς, περιλαμβάνουσαν ἐκτὸς τῆς διακεκαυμένης ζώνης καὶ μέγα μέρος τῶν εὐκράτων, ἐνθα δὲν πίπτει χιὼν, δύο ζώνας διαφοροῦ καταπτώσεως, εἰς τὰς ὁποίας ὅτε μὲν βρέχει, ὅτε δὲ νίφει, καὶ δύο ζώνας διηνεκοῦς χιόνος, εἰς τὰς ὁποίας μόνον νίφει. Καθ' ὅμοιον τρόπον διακρίνομεν κατὰ τὰ διαφορὰ ὑψηλῶσαν βροχῆς, διαφύσεως καὶ διηνεκοῦς χιόνος. Ἡ γραμμὴ, ἀφ' ἧς ἄρχεται ἡ διηνεκὴς χιὼν κατὰ τὰ ὄρη, καλεῖται γραμμὴ τῆς χιόνος· αὕτη δὲ ὑπὸ μὲν τὸν Ἰσημερινὸν εἶνε εἰς ὕψος σχεδὸν 45000 π, πρὸς δὲ τοὺς πόλους βαθμυδὸν κεῖται ταπεινότερα (ἐπὶ τῶν Ἀλπεων 8000 π, εἰς τὸ Βόρειον ἀκρωτήριον 2200 π). Κατὰ τὰς κλιτύας ὑψηλῶν ὀρέων ἢ εἰς ὑψηλὰ κοιλάδας καὶ φάραγγας ἀπαντῶμεν ὑπερμεγέθεις ὄγκους πάγου, ὁμοίους πρὸς πεπηγότας ποταμούς, τοὺς ὁποίους ὀνομάζομεν χιονίδας ἢ κρυσταλλῶνας· λαβίνας δὲ καλοῦμεν μεγάλους ἀπὸ τῶν ὀρέων κατακρημνιζομένους ὄγκους χιόνος.

Ἡ ἰδιόζουσα ποιότης τῆς ἀτμοσφᾶρος χώρης τινος ὡς πρὸς τὴν θερμότητα, τὴν ὑγρασίαν καὶ κίνησιν αὐτῆς καλεῖται κλίμα· διακρίνομεν δὲ ἡπειρωτικὸν καὶ ὠκεάνειον· εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἰδιόζον εἶνε ξηρασία, θερμὸν θέρος καὶ δριμύς χειμῶν, εἰς δὲ τὸ δεύτερον μεγάλη ὑγρασία καὶ ὁμοιόμορφος θερινή καὶ χειμερινή θερμοκρασία· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπαντᾷται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὰς παραλίαις καὶ τὰς νήσους. Τὸ κλίμα ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν προϊόντων καὶ τῶν κατοίκων χώρης τινός.

Τὰ προϊόντα.

§. 9. Πάντα τὰ ὑπὸ τὴν Γῆν καὶ ἐπ' αὐτῆς φυσικὰ σώματα καλοῦνται προϊόντα· εἶνε δὲ ταῦτα ἢ ὄρυκτά, ἢ φυτικά, ἢ ζωικά. Τὰ ὄρυκτά, ἀποτελοῦντα τὸ κύριον συστατικὸν τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς καὶ ἐπιδρῶντα εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἀνωτάτου χρώματος αὐτῆς, ὑποδιακρίνονται ἢ εἰς λίθους, γαίαις, μέταλλα, ἅλατι, ἢ εἰς καύσιμα ὄρυκτά. Τὰ φυτά, ὄντα τριπλὸν τινὰ τὸ ἔνδυμα τῆς Γῆς, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, τοῦ φωτός καὶ τοῦ κλίματος· γινόμενα δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ πόλου πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν τελειότερα, ἐν τῇ διακεκρυμμένῃ ζώνῃ ἐξέχουσι κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ πλῆθος, τὴν ποικιλίαν, τὴν λαμπρότητα τῶν χρωμάτων καὶ τὴν εὐωδίαν. Τὰ ὠραιότερα εἶδη τῶν φυτῶν τῆς τροπικῆς ζώνης εἶνε οἱ φοίνικες, αἱ βαρβαρέαι καὶ τὰ δειδροειδῆ πολυπόδια. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἰδιόζοντα εἶνε αὐτόθι τὸ ἀρόδεδενδρον, ἡ καφέα, τὸ πέπερι, τὸ κιννάμωμον, ἡ βαριλία, ἡ βρομελία (ananas), ἡ περουνιανὴ κάκτος (Eackeldistel), τὰ περιελισσόμενα φυτά, ὁ ἰνδοκάλαμος (βάμβη) καὶ τὸ σακχαροκάλαμος. Ἡ ψυχρὰ ζώνη περιλαμβάνει παρὰ τοὺς πολικοὺς κύκλους σημύδας, ἐλάτας καὶ ἀρκεύθους· αὐξάνουσιν ἐτι αὐτόθι ὁπωσοῦν κριθὴ καὶ τινα λάχανα, ὅμως παρὰ τὸν πόλον μόνον βρύα καὶ λειχῆρες φύονται. Ὀλίγα εἶνε τὰ φυόμενα πανταχοῦ φυτά· σημαντικώτερα δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἶνε τὰ χρήσιμα πρὸς τροφήν καὶ ἔνδυμα αὐτοῦ. Ἀφοροὶ καὶ ξηρὰ χωρὰ ἄνευ φυτῶν καλοῦνται ἔρημοι, μονότηννι δὲ ἄδενδρον πεδιάδες καὶ κα-

λυμμέναι μόνον με πόαν καὶ με μικρὰ βοτάνοειδῆ φυτὰ κα-
λονται στέππαι.

Ἀλλὰ καὶ τὸ βασιλείον τῶν ζώων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ κλί-
ματος· οὕτως εἰς μὲν τὰς τροπικὰς χώρας ζῶσι τὰ μέγιστα,
ὠριότατα καὶ ἐπικινδυνωδέστερα θηρία τῆς ξηρᾶς, πρὸς δὲ
τὰς κατεψυγμένας ζώνας ταῦτα ἐλαττοῦνται καὶ κατὰ τὸν
ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν ἀγριότητα. Εἰς
τὰς πολιτικὰς χώρας ἀνήκουσιν ἰδίως οἱ τάρανδοι, αἱ λευκαὶ
ἄρκτοι, τὰ σαμούρια καὶ ἄλλα γουναροφόρα ζῶα, αἱ φῶ-
και, οἱ θαλάσσιοι ἵπποι, αἱ γάλαιραι, οἱ ἀπηγοδῶνται
καὶ αἱ νῆσσαι. Χρησιμώτατα ἰδίως πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἶνε
τὰ κατοικίδια ζῶα, τὰ ἵποα παρακολουθοῦσιν αὐτὸν παν-
ταχοῦ.

Ὁ Ἄνθρωπος.

§. 10. Διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐλευθέρως θελήσεως ὁ ἄν-
θρωπος, ἡ κορωνὴ τῆς πλάσεως, εὐρίσκεται πρὸς τὴν φύσιν
εἰς διηνεκῇ ἀλληλεπιδόρσειν, ὅτε μὲν φιλικήν, ὅτε δὲ ἐχ-
θρικήν. Καὶ περὶ δὲ πανταχοῦ ζῶν, ἔχει κατὰ διαφόρους χώ-
ρας διάφορον τύπον, προσερχόμενον τοῦτο μὲν ἐκ τῶν ἐκ φύ-
σεως εἰς αὐτὸν ἰδιαζουσῶν ἰδιοτήτων, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ
σώματος, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐπιδρά-
σεως τῆς ξηρᾶς, τοῦ ὕδατος, τοῦ κλίματος καὶ τῶν προϊόντων·
ὁ ἄνθρωπος δηλ. εἰς μὲν τὰς ψυχρὰς ζώνας, στερούμενος πολ-
λῶν, μαρτίνεται σωματικῶς τε καὶ πνευματικῶς, εἰς δὲ τὰς
ἐνεργέτους ἔχει τὰ προσηρμώτατα πρὸς ἀνάπτυξιν μέσα, εἰς δὲ
τὰς θερμὰς ἐκ τῆς μεγάλης ἀφθονίας πάσχει νάρκη. Ὅσοι
ὁμως προβαίνει εἰς τὸν πολιτισμὸν, τοσοῦτω ἀπομακρύνεται
ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῆς φύσεως καὶ καθιστάμενος κύριος τῆς
Γῆς ἐνεργεῖ ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐν μέρει καὶ καθ' ὅλου πρὸς μετα-
σχηματισμὸν καὶ ἐξευγένειαν.

Ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν ἀνθρώπων, ἀριθμουμένων ὑπὲρ
τὰ 1200000, προέρχεται ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος, τῆς
γλώσσης, τῆς θρησκείας καὶ τοῦ βίου αὐτῶν. Διαιροῦνται δὲ
πρὸς τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τὴν κατσκευὴν τοῦ σώ-

ματος εἰς ἑξῆς πέντε φυλάς. Ἡ Ἀθιοπικὴ ἢ Νιγηρικὴ φυλὴ ἔχει καλὸν σωματικὸν σχηματισμὸν, μέλαν χρῶμα, στενὸν καὶ ἐπίμηκες κρανίον, σιμὴν ῥίνα, παχέα χεῖλη, ἐξεχούσας σιαγόνας καὶ μέλαιναν καὶ οὖλην κόμην (Ἀφρικὴ). Ἡ Μογγολικὴ φυλὴ ἔχει μικρὸν ἀνάστημα, ὀχρὸν χρῶμα, πλατὺ καὶ βραχὺ κρανίον, πλατὺ καὶ ἐπίπεδον πρόσωπον, μικρὰ καὶ γρυπὴν ῥίνα, μικροὺς καὶ πλαγίως κειμένους ὀφθαλμοὺς, ἐξεχούσας παρειάς, μεγάλα καὶ ἐξέχοντα ὦτα καὶ λεπτήν, ἀραιὰν καὶ μέλαιναν κόμην καὶ πύγωνα (ΒΑ. Ἀσία, Β. Ἀμερικὴ καὶ Β. Εὐρώπη). Ἡ Μαλαϊκὴ φυλὴ ἔχει καστανὸν χρῶμα, μέγα στόμα, παχεῖαν καὶ πλατεῖαν ῥίνα, πυκνὴν καὶ μέλαιναν κόμην (Ἰνδικαὶ νῆσοι καὶ Αὐστράλια). Ἡ Ἀμερικανικὴ φυλὴ ἔχει χαλκοῦν χρῶμα, ἐξεχούσας παρειάς, ἀραιὰν καὶ μέλαιναν κόμην καὶ πύγωνα (Ἀμερικὴ). Ἡ Καυκασία φυλὴ (500 περίπου ε.) ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον λευκὸν χρῶμα καὶ ὠσειδῆς κρανίον (Εὐρώπη, δυτικὴ καὶ μεσημέρι νῆ Ἀσία καὶ Β. Ἀφρικὴ). αὕτη ὑπερέχει κατὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ σώματος καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος πάσας τὰς λοιπὰς φυλάς καὶ ἄρχει αὐτῶν, καθότι δι' ἀποικιωδὲς ἐξετάθη ἐν ὅλῃς τῆς Γῆς. Ἐν γένει δὲ κύρια φύλα εἶνε ἡ λευκὴ, ἡ κιτρίνη καὶ ἡ μαύρη φυλὴ. Πάντες οἱ ἄνθρωποι δὲν λαλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν· πολλὰ ὅμως γλῶσσαι εἶνε συγγενεῖς μεταξὺ των καὶ οὕτω διακρίνομεν οἰκογενεῖας γλωσσῶν, μητρικὰς γλῶσσας καὶ θυγατέρας ἢ παραφυάδας· ἐπίσης δὲ διακρίνομεν καὶ νεκρὰς καὶ ζώσας.

Κατὰ τὰς διαφορὰς ἀσχολίας καὶ τὴν διαφορὰν ἀνάπτυξιν διακρίνονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τρεῖς κλάσεις (βαθμοὺς πολιτισμοῦ), 1) εἰς ἀγρίους λαοὺς, οἵτινες ζῶσι πλάνητες ἀπὸ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας καὶ εἶνε ἐντελῶς ἀγροῖκοι καὶ ἀπαίδευτοι, 2) εἰς νομαδικοὺς ἢ ποιμενικοὺς, οἵτινες ζῶσιν ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας καὶ δὲν ἔχουσι μονίμους κατοικίας, 3) εἰς πολιτισμένους, οἵτινες ἔχοντες μονίμους κατοικίας ἀσχολοῦνται ἐκτὸς τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τῆς κτηνοτροφίας εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας.

Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν διαιροῦνται, 1) εἰς εἰδωλολάτρους, οἵτινες λατρεύουσιν ὡς θεοὺς διάφορα ζῶα, ἀνθρώπους καὶ φυσικὰ ἀντικείμενα· εἰς τούτους ἀνήκουσι καὶ οἱ ὅπαδοι τοῦ Βραχμανισμοῦ καὶ Βουδδισμού (ἐν Ἀσίᾳ), 2) εἰς μονοθεῖστας, οἵτινες λατρεύουσιν ἓνα καὶ μόνον Θεόν (500 περίπου ἐ.)· εἰς τούτους ἀνήκουσι α) οἱ Μωαμεθαροὶ, ὅπαδοι τοῦ Ἰσλαμισμού, ζῶντες ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, καὶ Εὐρώπῃ (460 ἐ.), 2) οἱ Ἰσραηλίται (6 ἐ.), διεσπαρμένοι εἰς ὅλην τὴν Γῆν, γ) οἱ Χριστιανοὶ (340 ἐ.), ζῶντες ἐφ' ὅλων τῶν ἡπείρων, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, καὶ διαιρούμενοι εἰς Καθολικοὺς, εἰς Ἀνατολικοὺς Ὀρθοδόξους καὶ εἰς Διαμαρτυρομένους.

Ὁ ἄνθρωπος, ὥρισμένος νὰ ζῇ ἐν κοινωνίᾳ, ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ τοῦ μόνον ζῶν μετὰ τῶν ἄλλων. Ἡ φυτικωτάτη καὶ ἀρχέτυπος κοινωνία τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἡ οἰκογένεια καὶ ἐξ αὐτῆς ἀνεπτύχθησαν πᾶσαι αἱ λοιπαὶ κοινωνικαὶ σχέσεις. Πάντες οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔχοντες κοινὴν καταγωγὴν καὶ γλῶσσαν (συνήθως δὲ καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ τὰ αὐτὰ ἥθη καὶ ἔθιμα) ἀποτελοῦσιν ἔθνος. Ἡ σταθερὰ τάξις τῶν πράγματων ἔθνους τινὸς καὶ τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα ἐκάστου πολίτου ὀρίζονται διὰ νόμων, οἱ δ' ἐφαρμόζοντες αὐτοὺς ἀποτελοῦσι τὴν Κυβέρνησιν. Πάντες οἱ κάτοικοι χώρας τινος οἱ ζῶντες ὑπὸ κοινὴν Κυβέρνησιν καὶ ὑποκείμενοι εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους ἀποτελοῦσιν ἐπικράτειαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε ἡ τε πνευματικὴ καὶ ἡ σωματικὴ εὐδαιμονία πάντων τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν. Ἡ ἐπικράτεια περιλαμβάνει ὅτε μὲν μίαν χώραν καὶ ἓν ἔθνος, ὅτε δὲ πλείονα ἐξ ἐκατέρων, πολλάκις δὲ τὸ αὐτὸ ἔθνος ἀνήκει εἰς πλείονας ἐπικρατείας.

Τὸν τρόπον, καθ' ὃν κράτος τι κυβερνᾶται, ἡ τὴν σχέσιν μεταξὺ κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων, ὀρίζει τὸ πολίτευμα. Ἐὰν εἰς μόνος κατέχῃ τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν, τὸ πολίτευμα τοῦ κράτους καλεῖται μοναρχικόν (Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρικὴ). Ἐν ἀπολύτῳ μοναρχίᾳ ἄρχει ὁ μόνος ἀκωλύτως καὶ ἔχει μόνος τὴν τε νομοθετικὴν καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἐν δεσποτικῇ δὲ (Ἀσία, Ἀφρικὴ) εἰς μόνον ἄρχει τῶν ὑπηκόων αὐθαριέτως, ἐν δὲ συνταγματικῇ

λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ (πληρεξούτιοι, βουλευταὶ, δίαιται, κοινοβούλια, βουλαί). Ἐὰν δὲ πολλοὶ ἔχωσι τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν, τὸ κράτος καλεῖται ἐλευθέρη πολιτεία (Ἀμερικὴ) αὕτη δὲ εἶνε ἀριστοκρατία μὲν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις εὐρίσκειται εἰς τὰς χεῖρας ὀλίγων ἐπιστήμων οἰκονομειῶν, δημοκρατία δὲ, ἐὰν ἅπας ὁ λαὸς λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Μέρη τοῦ κόσμου καὶ ὠκεανοί.

§. 11. Ἡ ξηρά κατέχει ὀλίγον τι ὑπὲρ τὸ ἐν τέταρτον τῆς ἐπιφανείας ὅλης τῆς Γῆς, κειμένη μᾶλλον ἐπὶ τοῦ βορείου, ἢ ἐπὶ τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου καὶ σχηματίζουσα τρία μεγάλα τμήματα, τὰ ὅποια, χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων διὰ θαλασσῶν, καλοῦνται ἥπειροι. Συνήθως διακρίνομεν πέντε ἥπειρους, τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Αὐστραλίαν (Πολυνησία, Ὠκεανία). Ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρική, κείμεναι ἐπὶ τοῦ Α. ἡμισφαιρίου καὶ συνεχόμεναι πρὸς ἀλλήλας (ἡ Ἀσία μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς), ἀποτελοῦσι τὸν παλαιὸν κόσμον, ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Αὐστραλία ἀποτελοῦσι τὸν νέον κόσμον καὶ ἡ μὲν Ἀμερικὴ κεῖται ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου, ἡ δὲ Αὐστραλία ἐν μέρει μὲν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, ἐν μέρει δὲ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ (Ἐρώτησον τίνα θέσιν ἔχουσιν αἱ ἥπειροι ὡς πρὸς τὸ βόρειον καὶ νότιον ἡμισφαίριον). Ἡ μὲν Ἀσία εἶνε ἡ μεγίστη ἥπειρος, ἡ δὲ Αὐστραλία ἡ ἐλαχίστη καὶ ἡ μᾶλλον πολύνησος· ἡ μὲν Ἀμερικὴ εἶνε ἡ μικρίστη, ἡ δὲ Ἀφρική ἡ θερμοτάτη, ἡ δὲ Εὐρώπη ἡ ἐπισημοτάτη. Ἡ Ἀσία (880000 □ γ μ) εἶνε πεντάκις, ἡ Ἀμερικὴ (700000 □ μ) τετράκις καὶ ἡ Ἀφρική (550000 □ μ) τρίς μεγαλειτέρα τῆς Εὐρώπης, ἐχούσης 180000 □ μ, ἡ δ' Αὐστραλία ἔχει 160000 □ μ.

Ἡ θάλασσα, καλύπτουσα τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, διαιρεῖται ἐπίσης εἰς πέντε μέρη, τὰ ὅποια, συνεχόμενα πρὸς ἀλλήλα, καλοῦνται ὠκεανοί. Ἐντὸς τῶν παλιῶν κύκλων περὶ μὲν τὸν βόρειον πόλον τὸν ὄντα πρὸς Β. τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς κεῖται ὁ βόρειος παγωμένος ὠκεανός,

περὶ δὲ τὸν νότιον ὁ νότιος παγωμένος ὠκεανός, μεταξὺ δὲ
 Εὐρώπης, Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς ὁ Ἀτλαντικός ὠκεανός,
 μεταξὺ δὲ Ἀσίας, Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικῆς ὁ Μέγας ἢ Εἰρη-
 νικός ὠκεανός, καὶ μεταξὺ Ἀφρικῆς, Ἀσίας καὶ Αὐστραλίας ὁ
 Ἰνδικός ὠκεανός (πῶς συνέχοντι πρὸς ἀλλήλους οἱ ὠκεανοί;)
 Μικρότεροι πάντων τῶν ὠκεανῶν εἶνε ὁ βόρειος, ἐπειδὴ οὗτος
 μὲν ἔχει 200000 □ γ. μ., ὁ δὲ νότιος 350000, ὁ δὲ Ἰνδικός
 1380000, ὁ δὲ Ἀτλαντικός 1626000 καὶ ὁ Εἰρηνικός 33000
 00 □, ὧν ὁ μέγιστος πάντων.

Ὁ Ἀτλαντικός ὠκεανός, συνεχόμενος μεθ' ὅλων τῶν ἄλ-
 λων καὶ χωρίζων τὸν πάλαιον κόσμον ἀπὸ τὸν νέον, ὁμοιάζει
 κατὰ τὸ σχῆμα μὲ μέγαν ποταμόν. Ἀντίστοιχα δὲ μέρη τοῦ
 πάλαιου καὶ νέου κόσμου ἐκατέρωθεν αὐτοῦ εἶνε ἡ Βρασιλία
 καὶ ὁ κόλπος τῆς Γουϊνέας, τὸ Σουδάν καὶ ἡ θάλασσα τῶν Ἀν-
 τιλλῶν, κτλ. Τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶνε 2000 γ. μ. καὶ αἱ ἀπο-
 στάσεις ἐπισήμων μερῶν, κειμένων ἐκατέρωθεν εἰς τὰ ἀντί-
 θετα πλάγια, εἶνε αἱ ἐξῆς, τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀπὸ τοῦ Ριοϊά-
 νεϊρου 840 γ. μ., τοῦ Σουδάν ἀπὸ τῆς Βρασιλίας 390, τῆς
 Ἰρλανδίας ἀπὸ τῆς νέας Φουτλανδίας 420 καὶ τοῦ Λονδίνου
 ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης 800. Τὸ νότιον μέρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ
 ὠκεανοῦ εἶνε μονότονον, τὸ δὲ βόρειον πολλαχῶς πικίλλεται.
 Εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ τὸν Ἰσθμὸν τοῦ
 Σουέζ ἀντιστοιχεῖ ἡ Ἀμερικανικὴ Μεσόγειος (θάλασσα τῶν
 Ἀντιλλῶν) καὶ ὁ Ἰσθμὸς τῆς Παναμάς, εἰς τὴν Βόρειαν καὶ
 τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν ἀντιστοιχοῦσιν οἱ κόλποι Λαυρέν-
 τιος καὶ Οὐδσόνιος· συγχρόνως δὲ κεῖνται ἐν αὐτῷ παρά τε τὴν
 Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν πολλαὶ νῆσοι. Ἐπίσημα πρὸς τούτους
 καὶ χρήσιμα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν εἶνε οἱ ἐτησίαι ἄνε-
 μοι καὶ τὰ ρεύματα αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ 15 αἰῶνος κυρίως ὁ Ἀτ-
 λαντικός ὠκεανός κατέστη μεγάλη ἐμπορικὴ ὁδὸς τῶν πολιτι-
 σμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἡ συγκοι-
 νωνία μὲ ὅλας τὰς ἡπείρους· ἡ ὁδὸς αὕτη συνετέλεσεν εἰς τὴν
 καθίδρυσιν τῆς κοσμοκρατορίας τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν σύστασιν
 νέας Εὐρώπης ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐπίμετρον περί τῶν ζωνῶν.

§ 12 Ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ἣτις ἐκτεινομένη ἑκατέρωθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ φθάνουσα μέχρι τῶν τροπικῶν περιλαμβάνει τὰς περιόχους τῆς γῆνης ἐπιφανείας, ἐπιχέεται τὸ πλείοτερον φῶς καὶ ἐπικρατεῖ ἡ μεγαλειτέρα θερμότης, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες πίπτουσιν ἐφ' ἐκάστου ἐντὸς αὐτῆς κειμένου τόπου καθ' ὅλον μὲν τὸ ἔτος σχεδὸν κάθετοι, δις δὲ τοῦ ἔτους κατὰ τὸ μεσημέριον ἐντελῶς κάθετοι· ἡ δὲ ἀνισότης τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν εἶνε λίαν μικρά. Ὁ μὲν ἀπὸ αὐτοῦ εἶνε διαφανής, ὁ οὐρανὸς πολὺ γλαυκός καὶ πάντες οἱ ἀστέρες λαμπρότατοι, ἡ δὲ θερμότης μεγίστη καὶ ἴση καθ' ὅλον τὸ ἔτος· ὦραι δὲ τοῦ ἔτους, διερχόμεναι εἰς τὰς πλείστας χώρας κανονικῶς, ἐπικρατοῦσι δύο, ἡ ξηρὰ καὶ ἡ ὑγρὰ. Ἡ βροχὴ πίπτει κατὰ τὴν ὑψίστην θέσιν τοῦ Ἥλιου, αἱ δὲ τρικυμῖαι καὶ αἱ λαίλαπες διακρίνονται διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν σφοδρότητα.

Ἡ φύσις ἐπ' αὐτῆς ἀναπτύσσει τὴν μεγαλειέραν ζωικὴν δύναμιν καὶ διὰ τοῦτο τὸ φυτικὸν βασίλειον εἶνε καταπληκτικὸν διὰ τὸν πλοῦτον, τὴν ποικιλίαν, τὸ μέγεθος καὶ τὴν λαμπρότητα, ἐπειδὴ τὰ πάντα αὐτοῦ αὐξάνουσιν ὡς δένδρα, καὶ τὰ ποικιλώτατα φυτὰ ἀναπτύσσονται παρ' ἄλληλα ἐν σμικρῇ χώρῃ. Αὐτοῦ πολλά τῶν φυτῶν φέρουσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος φύλλα, ἄνθη καὶ καρποὺς, ὑπερμεγέθη δάση καλύπτουσι μεγάλας ἐκτάσεις, αἰθαλεῖς θάμνοι καὶ ἀπειράριθμα περιπτυσσόμενα φυτὰ, κεκοσμημένα πολλάκις μὲ τὰ ὠραιότερα ἄνθη, καθιστῶσι τὰ δάση ἀδιάβατα, πολλάκις δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων εἶνε κεκαλυμμένοι μὲ ἄνθη· παρὰ ταῦτα φυτὰ, οἱ δὲ κολοσσιαῖοι κορμοὶ τῶν ἰνδοκαλάμων σχηματίζουσι πυκνὰ δάση. Εἰς ὑγροὺς καὶ σκιεροὺς τόπους αὐξάνουσιν ἐν εἵδει δένδρων ὑψίκορμα πολυπόδια μὲ κορυφὰ πολυσχιδῇ φύλλα· ἐπὶ ἡλικοαῶς καὶ αὐχμηροῦ ἐδάφους τοῦ νέου κόσμου ὑψοῦται τὸ πολύμορφον δένδρον, ἡ περουσιανὴ κάκτος· αἱ πεδιάδες τοῦ Σουδάν παράγουσι τὸ πιθηκατόδενδρον, τὸν γίγαντα τοῦ Ἀφρικανικοῦ φυτικοῦ βασιλείου· ὑπεράνω δὲ τῶν χαμηλῶν φυτῶν ὑψοῦται ὁ ῥαδινός, ὠραιὸς καὶ ὠφέλιμος φοῖνιξ· ἡ θαναλέα ἡ μετὰ τοῦ φοίνικος καὶ τῶν πολυποδίων ἀποτελοῦσα τὰ ὠραιότερα φυτὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης καὶ τὸ ἀρτόδενδρον παρέχουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἄφθονον τροφήν· αἱ καλλιεργούμεναι γαῖαι εἶνε κεκαλυμμέναι μὲ ὄρυζαν, σάκχαρον, καφὲν, θεόδωμα (cacao), θαμβάκιον καὶ

καπνόν· τὰ πυρώδη ἀρωματικά (πέπερι, κιννάμωμον, μοσχοκάρυον, καρυόφυλλα καὶ βανιλία) πληροῦσι τὴν ἀτμοσφαῖραν μὲ τὴν εὐωδίαν τῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ζωικὸν βασίλειον δὲν εἶνε αὐτόθι· κατώτερον κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν· αἱ θάλασσαι περικλείουσιν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν τοὺς ὡραιότερος μαργαρίτας καὶ τὰ ζωύφια τῶν κοραλλίων ἀνυψοῦσι γιγάντια οἰκοδομήματα· ἐπὶ τῇ ξηρᾷ καταπλήττει ἡ πληθὺς τῶν ἐντόμων, τὸ μέγεθος τῶν ἀμφιβίων, ἡ λαμπρὰ πτέρωσις τῶν πτηνῶν καὶ τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἀγριότης πολλῶν μασφόρων· μεγάλαι καὶ ποικιλόχροαι ψυχαὶ (πεταλοῦδαι) καὶ κύνθαροι ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν φύλλων, ἀκρίδες ὅμως καὶ μύρμηκες ἐπιφέρουσιν ἐν βραχεὶ χρόνῳ ἀνυπολογίστους ζημίας· ἐκ τῶν ὕδατων ὕφοι τὴν κεφαλὴν ἀπειλητικῶς ὁ κροκόδειλος, ἐν τοῖς ἔλεσι, τῷ χόρτῳ καὶ τοῖς θάμνοις ἐνεδρεοῦσιν ἐπικίνδυνον διὰ τὸν ἰὸν καὶ τὸ μέγεθος ὄφεις, τὰ δάστη ἀντηχοῦσιν ἀπὸ τὰς φωνὰς τῶν ψιττακῶν, τῶν ταῶν καὶ τῶν παραδεισέων πτηνῶν, ὑπὲρ τὰ ἄνθη ἵπτανται τὰ χαίεντα νεκταρίνια, ἡ στρουθοκάμηλος ταχέως διατρέχει τὴν ἔρημον, οἱ πίθηκοι ἀναλινκῶνται ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων, ὁ βραδύπους ἀνέρπει βραδέως εἰς τοὺς κορμούς αὐτῶν, ἡ κορυφαία ἀντιλόπη καὶ ἡ μακρόλαιμος καμηλοπάρδαλις εἶνε λεία εὐπρόσδεκτος εἰς τὰ ἄγρια θηρία, λέοντες καὶ τίγρεις εἶνε τὰ ἰσχυρότατα ἀρπακτικά, ὀλιγώτερον ἐπιφύβα εἶνε αἱ λεοπαρδάλεις, οἱ πάνθηρες, οἱ Ἀμερικανικοὶ λέοντες καὶ αἱ ὕκιναι, ὁ τάπειρος βόσκει εἰς ἐλώδη πεδία, οἱ ἐλέφαντες, οἱ ἵπποπόταμοι καὶ οἱ ρινόκεροι εἰσβάλλουσι πολλάκις κατὰ στίφη εἰς καρποφόρα πεδία καὶ τὰ καταστρέφουσιν.

Οἱ κάτοικοι τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ἔχοντες θαθύχρουν ἐπιδερμίδα καὶ μεγάλην σωματικὴν δύναμιν, εἶνε εἰς ἄκρον φιλήδονοι, καὶ ὅτε μὲν θερμουργοί, ὅτε δὲ ἀδρανεῖς· τὴν τροφήν καὶ ἐνδυμασίαν τῶν λαμβάνουσιν ἰδίως ἐκ τοῦ φυτικῷ βασιλείου, ἔχοντες τὰ πάντα δὲ τὸν πλοῦτον τῆς φύσεως ἀφθονα, διάγουσι βίον ἀφροντίν καὶ ναρκώδη καὶ ἴστανται ἔνεκα τούτου ἐπὶ χθαμαλῇ βαθμίδος ἀναπτύξεως, αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις αὐτῶν εἶνε ἀπλαῖ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διοικουσὶ δεσποτικῶς.

Ἑξακλούθῃσι.

§. 13. Αἱ δύο κατεψυγμέναι ζῶναι, ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῶν πόλων

μέχρι τῶν πολικῶν κύκλων καὶ κατέχουσαι τὸ $\frac{1}{12}$ περίπου τῆς γῆνης ἐπιφανείας, εἶνε ἥττον φωτειναὶ καὶ θερμαί, διότι ἐν αὐταῖς ὁ ἥλιος ὀλίγον ὑψοῦται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα καὶ αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ πίπτουσι πολλὸ πλάγιοι, ἢ ἀνισότης τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν εἶνε μεγάλη καὶ αὐξάνει καθ' ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς τοὺς πόλους· ἐντὸς τῶν πολικῶν κύκλων ἡ μικροτέρα ἡμέρα καὶ ἡ μικροτέρα νύξ διαρκεῖ ὑπὲρ τὰς 24 ὥρας· ὁ ἥλιος περὶ μὲν τὴν θερινὴν τροπὴν ἐπὶ ἡμέρας ἢ καὶ μῆνας ὁλοκλήρους δὲν δύει, περὶ δὲ τὴν χειμερινὴν ἐπὶ ἕτερον τοσοῦτον χρόνον δὲν ἀνατέλλει· εἰς τοὺς πόλους ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ διαρκοῦσιν ἕξ κατὰ συνέχειαν μῆνας, ἀλλὰ τὸ πρὸς τοὺς πόλους αὐξάνον ληκαυγὲς περιορίζει τὸν χρόνον τῶν μακρῶν νυκτῶν· ἐκτὸς δὲ τῆς χιόνος καὶ τῆς Σελήτης συντελεῖ πρὸς φωτισμὸν καὶ τὸ θόρυον σέλας· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ Οὐρανὸς εἶνε αὐτόθι ὠχρὸς καὶ νεφελοῦς, ὁ ἀήρ ταραχώδης καὶ πλήρης ἀτμῶν καὶ ἡ θερμότης καθ' ὅλον τὸ ἔτος μικρά· αὐτόθι διακρίνονται δύο ὥραι τοῦ ἔτους, σύντομον καὶ θερμὸν θέρος (τὸ ὅποσον ὅμως εἰς πολλὰ τῆς χώρας μέρη μόλις ἀρκεῖ νὰ τήξη τὸν πάγον εἰς βάθος ἐνὸς ποδός) καὶ μακρὸς καὶ ὀριμὸς χειμὼν, ὅστις τὴν μὲν Γῆν καλύπτει μὲ χιόνα καὶ πάγον, τὴν δὲ θάλασσαν μεταβάλλει εἰς ἐκτεταμένα πεδία ἐκ πάγου καὶ ὑφοῖ ἐπ' αὐτῆς κολοσσιαῖα ὄρη καὶ νήσους ἐκ πάγου.

Ἡ ζωα φύσις αὐτόθι διὰ τὴν ἐλλείψιν φωτός καὶ θερμότητος ἀναπτύσσει μικρὰν δύναμιν καὶ ποικιλίαν, τὸ φυτικὸν βασίλειον εἶνε πτωχὸν καὶ σχεδὸν μὴ ὑπάρχον· ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς εὐκράτου καὶ κατεψυγμένης ζώης ἐπιδίδαι ἔτι· ἐκ μὲν τῶν καρπῶν ἡ κριθὴ καὶ τὰ γειώμηλα, ἐκ δὲ τῶν δένδρων ἡ σημύδα, ἡ λύγος καὶ ἡ ἄρκευθος· ἡ δὲ πίτυς ἀποτελεῖ ἔτι πολλαχοῦ δάση, ἀλλ' ἐκτεταμέναι αὐτόθι χῶραι εἶνε κεκαλυμμέναι μὲ θρύα καὶ λειχῆνας· παρὰ δὲ τὸν πόλον τὰ δένδρα καταντῶντα θάμνοι, ἐπὶ τέλους φθίνουσιν ἐντελῶς, καὶ δὲν ἀπαντᾷ τις ἄλλα, εἰμὴ θρύα καὶ λειχῆνας· ὅμως ἡ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀνάπτυξις τῶν φυτῶν εἶνε πλουσιωτέρα καὶ ποικιλιώτερα. Δὲν παρατηρεῖται δὲ αὐτόθι ἡ αὐτὴ φθίσις καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, διότι τῶν μὲν θαλασσίων ζώων ὁ ἀριθμὸς εἶνε μέγιστος, ἐπὶ δὲ τῆς ξηρᾶς μόνον ὁ κύων καὶ ὁ τάρανδος εἶνε τὰ κατοικίδια ζῶα, πλὴν ὅμως γουναροφόρα ζῶα παρέχουσιν πολλοὺς πόρους εἰς τοὺς κατοικοῦντας τὰς μεγάλας ταύτας ἐρημίας, ἢ λευκὴ ἄρκτος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ζητεῖ τὴν λείαν τῆς, νῆσσαι τοῦ

βορρᾶ ἄπειροι, ἔχουσαι πυκνά καὶ μαλακὰ πτερὰ, φωλεύουσιν ἐπὶ τῶν βράχων, ἀχομφοὶ ἀπτηνοδύται, περίφοβοι φῶκαι καὶ ἄγριοι θαλάσσιοι ἵπποι κατοικοῦσιν ἀγελῆδόν παρὰ τὸν παγωμένον αὐτόθι αἰγιαλόν, καὶ ἡ γιγαντιαία φάλαινα περιπλέει τὰς παγετώδεις ροὰς, αἰτίνες εἰσι πλήρεις ἰχθύων (μαϊνίδες καὶ ὀνίσκοι).

Ἐν τῇ κατεψυγμένῃ ζώνῃ ὁ πληθυσμὸς εἶνε ἀραιότατος, οἱ δὲ ἄνθρωποι, ζῶντες αὐτόθι σωματικῶς τε καὶ πνευματικῶς βίον ἄθλιον, εἰς τοὺς πόλους εἶνε νᾶνοι, ῥυπαροὶ, ὠχροὶ, τρωγλοδοτουσιν, ἢ τὸ πολὺ ζῶσιν ἐν καλύβαις, τρέφονται καὶ ἐνδύονται πρὸ πάντων ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ζώων, καταγίνονται εἰς τὴν θήραν, τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, καὶ ἰδίως τῶν ταρανδῶν, παλαίουςι πρὸς πᾶσαν σπέρησιν καὶ ἕνεκα τούτου ἴστανται ἐπὶ χθαμαλῆς βαθμίδος πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Αἱ δύο εὐκράτοι ζῶναι, κείμεναι μεταξύ τῶν τροπικῶν καὶ πολικῶν κύκλων, κατέχουσι περίπου τὸ $\frac{2}{3}$ τῆς γήινης ἐπιφανείας καὶ ἀποτελοῦσι τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς κατεψυγμένης εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες πίπτουσιν αὐτόθι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλάγαι, πανταχοῦ ἐντὸς τῶν 24 ὥρων τοῦ ἡμερονυκτίου δὲν λείπει ἡμέρα καὶ νύξ, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πολικοὺς κύκλους ἡ διαφορὰ αὐτῶν γίνεται μεγαλειτέρα, ὁ οὐρανὸς ἀποβάλλει βαθμηδὸν αὐτόθι τὴν πολλὴν γλαυκότητα καὶ οἱ ἀστῆρες δὲν φαίνονται τόσον στιλπνοί· ἡ καθ' ὅλον τὸ ἔτος διαφορὰ τῆς θερμότητος παρουσιάζει, καὶ ἰδίως κατὰ τὰ μέσα τῆς ζώνης, τέσσαρας διακεκριμένας ὥρας, παρειαγομένων μεταξύ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους τῶν δύο μεταβατικῶν ὥρων, ἥρος καὶ φθινοπώρου, δι' ὧν ἡ φύσις καὶ διάφορον λαμβάνει ὄψιν· ὁ καιρὸς αὐτόθι εἶνε ἀκατάστατος καὶ ἀκανόνιστος.

Τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν παρ' ἑκάτερα τὰ ὅρια τῶν ζωνῶν ἀναμνησθεὶς ἡμῖν τὰς παρακειμένας χώρας εἰς τὴν ψυχρὰν ὥραν τοῦ ἔτους, καθ' ἣν τὰ φύλλα πίπτουσιν ἀπὸ τῶν δένδρων, ναρχοῦται ἡ ζωική τῶν φυτῶν δύναμις μέχρι τοῦ ἥρος, ὅτε πάλιν ἐκ νέου ἐξυπνᾷ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ἀξιοσημείωτος ἐν τῇ εὐκράτῃ ζώνῃ εἶνε ἡ συνύπαρξις τῶν φυτῶν, καθ' ἣν δρυὲς καὶ φυγοὶ σχηματίζουσι σκιερὰ δάση παρὰ λειμῶνας κεκοσμημένους μετὰ διάφορα ἄνθη, κλήματα καλύπτουσι τὰς πλευρὰς τῶν ὄρεων, πανταχοῦ εὐρίσκει τις σίτον, κριθὴν καὶ γεώμηλα· καὶ ἐνῶ εἰς τὰ θερμὰ μέρη καρπύρεται ἡ λεμονέα, ἡ ἐλαία καὶ ἡ καστανέα, εἰς τὰ ψυχρὰ ὀριμάζονται ἔτι τὰ δαμάσκηνα καὶ τὰ ἄπια.

Πρὸς τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν ἀντιστοιχεῖ αὐτόθι καὶ τὸ τῶν ζώων, ἔνθα κυριώτερα ἀρπακτικὰ ζῶα εἶνε ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος καὶ ἡ ἀλώ-
πιξ· ζῶά τινα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ φύχους κοιμῶνται ὅλον τὸν χει-
μῶνα καὶ ἕτερα μεταναστεύουσι· τὰ δάση καὶ αἱ πεδιάδες ἀντηχοῦ-
σιν ἀπὸ τὰ ἄσματα τῶν πτηνῶν· ἴπποι, βόες, πρόβατα καὶ αἶγες τρέ-
φονται πανταχοῦ· ὅπου ἡ φύσις ὑπῆρξε φειδωλή, ἐκεῖ πολλάκις προ-
σῆλθεν εἰς βοήθειαν ἡ ἀνθρωπίνη τέχνη, ἥτις διὰ κοπῶδους ἐργασίας ἀπο-
φέρει ἀπὸ τοῦ πτωχοῦ ἐδάφους διάφορα δῶρα. Ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ,
ἥτις πάντοτε ἐπασχολεῖ τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς τοῦ ἀνθρώπου
δυνάμεις, κατοικοῦσιν οἱ εὐγενέστεροι καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι λαοί,
οἵτινες ἐκτὸς τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τῆς κτηνοτροφίας ἀσχολοῦνται
εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν,
δι' ὧν τὰ φυτικά προϊόντα πολλαπλασιάζονται, κατεργάζονται καὶ
ἀνταλλάσσονται· ἐπίσης δὲ οὗτοι καλλιεργοῦσι καὶ τὰς τέχνας καὶ ἐπι-
στήμας. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει τίνες κατὰ καιροὺς λαοὶ ἀνεπτύχθησαν
καὶ κατέστησαν διὰ τοῦ πολιτισμοῦ των κύριοι τῆς Γῆς.

Ἐπίμετρον περὶ τῆς θαλάσσης.

§. 14. Πολλοὶ θεωροῦσι τὴν θάλασσαν ὡς μονότονον καὶ ἐκτετα-
μένην ἔρημον ὕδατος, ἀλλὰ διὰ ἀκριβεστέρας ἐξετάσεως θέλουσι πλη-
ροφορηθῆ ὅτι τοιαύτη μονοτονία δὲν ὑπάρχει· πρῶτον ὁ ὑπὸ τῆς
ξηρᾶς περιορισμὸς αὐτῆς εἶνε λίαν ποικίλος, τὸ ἔδαφος τοῦ ἀπεράν-
του αὐτῆς λέβητος δὲν εἶνε ἐπίπεδον, ἀλλ' ἔχει ὑψώματα, χα-
μηλώματα, ὄρη καὶ κοιλάδας, ὡς ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς· εἰς πολλὰ
μέρη ὑφθύνεται ἐκ τοῦ πυθμένος διάφορα μέρη καὶ σχηματίζουσιν
ἢ σύρτεις ἀμμῶδεις, ἢ γυμνοὺς βράχους, ἢ εὐφόρους νήσους, αἵτι-
νες μακρόθεν ἤδη νεύουσιν εἰς τὸν ναυτίλον χαριέντως· ἡ αὐτὴ ποι-
κιλία ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὰς ἀκτὰς, ἔνθα ὅτε μὲν προεκβάλει ἡ ξηρὰ εἰς
τὴν θάλασσαν ὡς χερσόνησος, ὅτε δὲ ἀποσυρομένη ἀφίνει γῶρον κε-
νόν, ὅστις πληρούμενος ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἀποτελεῖ τὸν κόλπον· εἰς
τινα μὲν μέρη τὰ μεταξὺ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς ὅρια εἶνε ἡ γραμμὴ ἀπλή,
ἡγουν εὐθεία, ἢ ὀλίγον κεκλασμένη, εἰς ἕτερα δὲ οὕτω ταῦτα συμ-
πλέκονται, ὥστε γεννᾶται πλῆθος γλωσσῶν γῆς καὶ κόλπων, παρὰ
τοὺς ὁποίους συχνὰ κείνται πολυπληθεῖς νῆσοι, ἐνιαχοῦ δὲ ἡ μὲν
ξηρὰ καταβαίνει ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ ὕψους εἰς τὸν πυθμένα, ἀλλαχοῦ
δὲ βαθυηδόν.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἀκίνητον στοιχεῖον, ἡ θάλασσα, παρουσιάζει ποικιλώτατα φαινόμενα· πρῶτον τὸ σύνθηες χρῶμα αὐτοῦ εἶνε κυανοῦν, ἢ πράσινον, συµμεταβαλλόμενον κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀλλ' ἐπιδραῖ ἔτι ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἡλιακὸν φῶς καὶ τὰ παρερχόμενα νέφη, ἢ καὶ ἡ κίνησις, ἢ ἡ ἀκίνησίς τῆς ἐπιφανείας του· ἡ θάλασσα ἄλλοτε μὲν κεῖται ἀδρανῆς, ἤγουν ἢ μόλις ἐρρυτιδωμένη ὑπὸ μικρῶν κυμάτων, ἢ καὶ ἐντελῶς ὀριζόντιος, καὶ τότε ὁ μὲν Οὐρανὸς καθαρώτατα ἀπεικονίζεται ἐπ' αὐτῆς, τὸ δὲ βλέμμα διαπερᾷ μέχρι τοῦ βυθοῦ· ἄλλοτε πάλιν, κινουμένη μετρίως, φωσφορίζει τὴν νύκτα, ὡς νὰ ἦταν ἐπ' αὐτῆς ἐσπαρμένοι ἄπειροι φωσφορίζοντες ἀστέρες, ὅτε φλόγες πράσινοι, κίτρινοι ἢ ἐρυθραὶ ἀναδύουσι καὶ καταδύουσιν ὅμοιαι μὲ ἀστράπας, ἀκτίνες πυρὸς διέρχονται διὰ τῶν κυμάτων καὶ πλατὺ ὄργωμα φλογὸς λάμπει ὀπισθεν τοῦ πλέοντος πλοίου, τὸ ὁποῖον διασχίζει τὰ ἀφρίζοντα ὕδατα· ἄλλοτε τέλος, μελανῶν νεφῶν διατρεχόντων τὸν Οὐρανὸν, ἡ τρικυμία, ἀνυψοῦσα τὴν θάλασσαν, σχηματίζει μεγάλα κύματα, τὰ ὁποῖα μὲ τὰ ἐξ ἀφροῦ στέμματα αὐτῶν κυλίσονται καὶ καταθραύονται εἰς τὰς βραχώδεις ἀκτὰς μετὰ σφοδροῦ βρόμου. Ἀλλὰ τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀνέμου ὑπερβαίνουνσι τὰ ἐκ τῆς ἑλξείως τῆς Σελήνης ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Ἥλιου προσερχόμενα, ἤγουν ἡ πλημμυρίς καὶ ἡ ἄμπωτις, ἐπειδὴ, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀνοικτῷ ὠκεανῷ ἡ δύναμις τῆς ἑλξείως περιορίζεται εἰς ὀλίγων ποδῶν ἀνύψωσιν, πλησίον ὅμως τῶν ἀκτῶν, περιορίζουσα τὰ ὕδατα, ἐπιφέρει ὕψωσιν πολλάκις μέχρις 60 π. Καὶ τὰ θαλάσσια ρεύματα εἶνε ἀξιοπεριέργα, διότι ὁμοιάζοντα μὲ κολοσσαίους ποταμούς, τῶν ὁποίων ὄχθαι εἶνε ἡ ἡσυχάζουσα θάλασσα, διαρρέουσιν ἐν ἀμεταβλήτῳ διευθύνσει τὸν ὠκεανόν. Ἔτερα δὲ φαινόμενα προέρχονται ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θερμότητος, ἥτις ἀπαύστως κινούσα καὶ ἀναμιγνύουσα τὰ διαφόρως θερμομασμένα ὕδατα, τὰ ἐξατμίζει καὶ τ' ἀναβιβάζει ὑπὸ αερώδη μορφήν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Εἰς τὰ ψυχρότερα μέρη, καὶ ἰδίως ἐντὸς τῶν πολικῶν κύκλων, τὸ θαλάσσιον ὕδωρ παγώνει καὶ οὕτω γεννῶνται κολοσσαῖα πεδία καὶ ὑψηλὰ ὄρη ἐκ πάγου, περιλαμβάνοντα ἐνίοτε πολυπληθῆ σπήλαια, στήλας καὶ ὀβελίσκους· ταῦτα ὅτε μὲν ἡρεμοῦντα ἀποτελοῦσι σύμπλεγμα, ἢ σειρὰν ὄρους, ὅτε δὲ πλανώμενα συγκρούονται μετὰ φοβεροῦ βρόμου καὶ καταθραυόμενα ἀναφαίνονται ὑπὸ νέας μορφᾶς, ὅτε δὲ ἐπιτιθέμενα ἐπ' ἄλληλα, καταποντίζονται καὶ πάλιν ἀναδύουσιν, ὅτε ἐκ

τῶν ἀναδύοντων τούτων τεμαχίων τοῦ πάγου τὸ ῥέον ὕδωρ ἀφρίζον κυλίσται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Καὶ ἐκ τῆς ὀργανικῆς φύσεως ἔχει ὁ ὠκεανὸς καθ' ὅλας τὰς ζώνας πλούσιον μέρος· διότι τὰ φυτὰ, εἰ καὶ ἀνήκουσιν εἰς ὀλιγώτερα εἶδη, διεγείρουσιν ὅμως οὐχ' ἥττον τὴν περιέργειαν διὰ τὸ πλῆθος, τὸ μέγεθος, τὴν ποικιλίαν, τὴν παράδοξον πολλάκις μορφήν των, τὰ λαμπρά των χρώματα καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ των ἀνάπτυξιν· διότι ποῦ μὲν φύκη πολλάκις μὲν ἐπιπλέοντα ἐλευθέρως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, πολλάκις δὲ ἐρριζωμένα εἰς τὸ ἔδαφος, ἢ τοὺς βράχους, σχηματίζουσι ἐκτεταμένους λειμῶνας, ὅποιοι ἦσαν οἱ μεταξὺ Ἀζορῶν καὶ Ἀντιλλῶν νήσων ἀπαντηθέντες ὑπὸ τοῦ Κολόμβου κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξείδιον· ἐνῷ πάλιν τινὰ εἶνε λειχηνοειδῆ, ἕτερα ἔχουσι πολλάκις μῆκος μέχρι 1000 π' τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ εἰς τὸν νότον παγωμένον ὠκεανὸν φυσαλίδη, εἰς τῶν ὁποίων τὸ μέσον πλευρὸν τῶν μακρῶν ἐρυθρῶν φύλλων ἐπικάθηνται μεγάλαι φυσαλίδες κάμνεται αὐτὰ νὰ ἐπιπλέωσιν· ἀλλαγῇ πάλιν ἐκτείνεται πολύχρου ὁ ἄτος διαφόρων φυτῶν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, ὅτε μὲν ἀδιάβατον, ὅτε δὲ διαβατὸν, τὰ ὅποια, ἀραιὰ ὄντα, ἐγκλείουσιν ἐνίοτε ποικίλον χλοερὸν τάπητα· καθὼς δ' οἱ φοίνικες ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, οὕτω φύκη τινὰ ὑψοῦνται πολὺ ὑπὲρ τοὺς ταπεινοὺς αὐτῶν γείτονας καὶ ἀφίνουσι τοὺς ἰσχυροὺς αὐτῶν κλάδους νὰ φαίνωνται ὑπὸ τὰ ὕδατα, ἢ νὰ κυματίζωσι κατὰ μῆκος τῶν ρευμάτων ὡς πλατεῖαι ταινίαι· τοιαῦτα πρωτόγονα ὅσα ἀναπτύσσονται ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν.

Ἀπειράριθμα ζῶα κρύπτει ὁ ὠκεανὸς εἰς τοὺς κόλπους του. Πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ἐνθα ζωὴ δὲν ὑπάρχει, ἡ θάλασσα βρίθκει ζῶων· αὐτοὶ κολυμβᾷ ὁ γίγας τοῦ ὠκεανοῦ, ἡ φάλαινα, ἥτις διατρέφεται ὑπὸ μόνον μικρῶν ἰχθύων· αὐτοὶ ὁ ἀδιδράκτος καρχαρίας, τὸ μῆκιστον θαλάσσιον ζῶον μετὰ τὴν φάλαιναν, προσβάλλει μικρὸν θαλάσσιον ἵππον, ὅστις ματαίως ζητεῖ νὰ κρυθῇ εἰς τὰ ὅσση τῶν φυκῶν· πρὸς τροφήν ἢ μὲν μαινὶς εἰς ἄπειρα στίφη σπεύδει εἰς ἀτ ρεύματα, ἢ δὲ πηλαμὺς εἰς πυκνὰ στίφη εἰσχωρεῖ καὶ εἰς τοὺς ποταμούς· ἡσύχως τρώγει ἡ ὀκνηρὰ χελώνη τοὺς θαλασσίους θρίδακας, καὶ εἰς πολυάριθμον κοινωνίαν κίενται τὰ εἰρηνικὰ ὀστρίδια, εἰς τὰ ὅποια τὰ κυλινδούμενα κύματα φέρουσι τὴν τροφήν· πότον ἀξιοθαύμαστον δὲν εἶνε τὸ ἔργον τῶν φιλοπόνων κοραλλίων ζωυφίων, τῶν ἀρχιτεκτόνων τούτων τοῦ ὠκεανοῦ, τὰ ὅποια μὲ ὅλην τὴν μανίαν τῶν κυ-

μάτων ἀνυψοῦσι καθ' ἑκάστον ἔτος ἀσφαλῶς καὶ ἀκλονήτως τὸ οἰκοδόμημά των; Οὕτως ὑπάρχουσιν αὐτοῖσι ἀπειράριθμα γέννη ζώων ἀπὸ τῶν γιγαντοσώμων μέχρι τῶν ἀοράτων ἐγγχυματικῶν ζωυφίων, κινούμενα φιλικῶς καὶ ἐχθρικῶς ἄνω καὶ κάτω παρ' ἄλληλα καὶ κατ' ἄλλήλων καὶ δίδοντα ζωὴν εἰς τὸ νεκρὸν στοιχεῖον.

Ποῖαν δὲ νῦνσχέσιν ἔχει ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν θάλασσαν; βαθυμυθὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὑπέταξε κατὰ τὸν προορισμὸν του καὶ τὸν ὠκεανόν, καταστήσας αὐτὸν ὑποτελῆ εἰς τοὺς σκοπούς του. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας οἱ ναυτικοὶ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος ἔπλεον μόνον κατὰ μῆκος τῶν παραλίων οὐ μακρὰν τῆς ξηρᾶς, καθόσον ἡ πυξὶς δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀνακαλυφθῆ· ἔκαμον ὅμως χάριν τοῦ ἐμπορίου καὶ πολὺ μακρότερα ταξείδια, καταφρονούντες πάντα κίνδυνον, διότι οἱ Φοίνικες ἔφθασαν διὰ τὸν κασσίτερον μέχρι τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ τὸ ἥλεκτρον μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς πυξίδος, καὶ ἰδίως τοῦ ἀτμοῦ, ἀπέβαλεν ὁ πρὶν φοβερός ὠκεανὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅλον σχεδὸν τὸν ὁποῖον ἐνεποίει τρόμον· διότι οὗτος δὲν φοβεῖται πλέον τὴν ἀτελεῦστητον ἐπιφάνειαν, τὸν ἀνέφικτον βυθόν, τὰς λυσσιώδεις λαίλαπας, οὐδὲ τὰ ἐκ τοῦ πάγου τείχη, τὰ ὅποια περιβάλλουσι τοὺς πόλους, οὐδὲ τὰς ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καθέτους ἀκτῖνας τοῦ Ἥλιου διὰ ταξείδιον εἰς τὸν νέον κόσμον, ἢ καὶ περὶ πλοῦς τῆς Γῆς, δὲν εἶνε πλέον τόλμημα, ἐπειδὴ δὲν θεωρεῖ πλέον τὸν ὠκεανόν, ὡς τὸ χωρίζον διάφραγμα, ἀλλ' ὡς τὴν γέφυραν τὴν συνδέουσιν τὰς χώρας καὶ τοὺς λαούς· ὅθεν ἐπὶ ἀπειραρίθμων κελεύθων πέμπει τὰ ἐλαφρὰ αὐτοῦ σκάφη πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ ὠκεανοῦ τὸν ὀφειλόμενον αὐτῷ φόρον καὶ μεταλλάξῃ τὰ ἴδια πρὸς ξένα ἐμπορεύματα. Πόσον ὑπερηφάνως καὶ ἀσφαλῶς λικνίζεται τὸ γιγάντιον πολεμικὸν πλοῖον μὲ τὰ καταστρεπτικὰ αὐτοῦ τηλεβόλα; παρ' αὐτὸ πλέει τὸ εἰρηνικὸν ἐμπορικὸν καὶ ταπεινὸν πλοῖον, φορτωμένον πολυτίμους θησαυρούς, ἐνῶ μακρόθεν φαίνεται ἐκ τῶν πυκνῶν καπνῶν του μέλαν τὸ ἐρχόμενον ἀτμόπλοιον. Τίς δύναται νὰ μετρήσῃ τὰ διαφόρου εἶδους πολυάριθμα πλοῖα, ἢ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν κυρίους ἐπὶ τοῦ τὴν Γῆν ζωννύοντος ὠκεανοῦ καὶ φέροντος αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐράχως αὐτοῦ; Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡ εὐρεῖα θάλασσα δεικνύει πανταχοῦ κίνησιν καὶ βίον πλήρη περιπετειῶν.

Γ) ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

1) ΕΥΡΩΠΗ.

Γενική Ἔποψις.

§. 15. Ἡ Εὐρώπη (18000 □ μ. καὶ 275 έ. κ.), ὀρίζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ Καυκάσου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Οὐράλη ποταμοῦ καὶ τῶν Οὐραλίων ὀρέων καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν ἡμισφαιρίων ἀνατολικῷ καὶ βορείῳ καὶ συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀσίας, τῆς ὁποίας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μεγάλη πρὸς Δ ἐξέχουσα χερσόνησος, χωρίζεται ἀπὸ μὲν τῆς πρὸς Α Ἀσίας διὰ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τοῦ Οὐράλη ποταμοῦ καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς Ν. Ἀφρικῆς διὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης (τὸ στενότερον μέρος τῆς Μεσογείου κατὰ τὸ Γιβραλτάρ εἶνε 2. μ.), ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς Δ. Ἀμερικῆς διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Βορειότατον ἀκρωτήριον αὐτῆς εἶνε τὸ Βόρειον, δυτικώτατον τὸ Ῥόχα (Μέγα) καὶ νοτιώτατον τὸ Ταρίφα ἢ Ταρίχορ καὶ τὸ Ταίναρον· τὸ δὲ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ μὲν τοῦ Βικεντίου ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς τὰ ΒΑ Καρικῆς θαλάσσης εἶνε 750 γ. μ., ἀπὸ δὲ τοῦ Βορείου μέχρι τοῦ Ταϊνάρου 520.

Ἡ Εὐρώπη εἶνε ἡ μᾶλλον πολυσχιδῆς ἥπειρος καὶ ἐπομένως ἡ μᾶλλον εὐκοινώνητος· αἱ νῆσοι αὐτῆς περιλαμβάνουσι 13000 □ μ. καὶ αἱ χερσόνησοι 40000, τὰ δὲ παράλια ἔχουσι περίπου ἑκτασιν 4300 γ. μ. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν αὐτῆς κεῖνται αἱ ἐξῆς χερσόνησοι 1) ἡ Κριμαία ἢ Ταν-ρική, 2) ἡ Ἑλληνική, 3) ἡ Ἰστρία, 4) ἡ Ἰταλική, 5) ἡ Πυρρηναϊκή, εἰς τὴν βορειοδυτικὴν 6) ἡ Βρετανία, 7) ἡ Νορμανδία, 8) ἡ βόρειος Ὀλλανδία, 9) ἡ Γιουτλανδία ἢ Κιμ-βρική καὶ 10) ἡ Σκαρδιναβική, καὶ εἰς τὴν βόρειον 11) ἡ Κόλα ἢ ἡ Λαπωνική καὶ 12) ἡ Κάριη. Ὁ κορυμὸς τῆς Εὐρώπης σχηματίζει τρίγωνον, τοῦ ὁποίου αἱ μὲν κορυφαὶ κεῖνται εἰς τὸν Βισκαϊκὸν κόλπον, εἰς τὴν Καρικὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὴν Κασπίαν, αἱ δὲ πλευραὶ ἔχουσι μῆκος 360, 520 καὶ 600 γ. μ.

Ἡ Εὐρώπη διαιρεῖται α) εἰς τὰς τρεῖς μεσημβρινὰς χερσονήσους (36°—45° Β. πλ.), τὴν Ἑλληνικὴν (περιλαμβάνουσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν καὶ τὴν Δαλματίαν) τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Πυρηναικὴν (περιλαμβάνουσαν τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν), β) εἰς τὰς χώρας τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης (43°—54° Β. πλ.) περιλαμβάνουσας τὸ βαθυπέδον τοῦ Δανουβίου (τὴν Οὐγγαρίαν, χώρας ἄλλας τοῦ Αὐστριακοῦ στέμματος, ἀμέσους καὶ ἐμμέσους κτήσεις τῆς Τουρκίας πρὸς Α, τὴν βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσίας, τὴν μεσημβρινὴν Γερμανίαν, τὴν Αὐστροίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Ὁλλανδίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ἑλβετικὴν ὁμοσπονδίαν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τὴν Γαλλίαν πρὸς Δ.) γ) εἰς τὰς βορείας καὶ βορειοδυτικὰς νήσους καὶ χερσονήσους (50°—72° Β. πλ.) περιλαμβάνουσας τὰς Βρετανικὰς νήσους καὶ τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον (Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν), καὶ δ) εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην (45°—72° Β. πλ.) περιλαμβάνουσαν τὰς χώρας τῆς Πολωνίας καὶ Ῥωσσίας, ὧν αἱ μὲν κείμεναι εἰς τὰ ΝΔ τοῦ Σαρματικοῦ βαθυπέδου ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστροίαν, αἱ δὲ εἰς τὰ ΒΔ εἰς τὴν Πρωσσίαν, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει πολλὰς θαλάσσας καὶ νήσους, καὶ εἰς μὲν τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν ἀνήκουσιν ἡ Καραικὴ καὶ ἡ Λευκὴ θάλασσα καὶ αἱ νῆσοι νέα Σεμλλία, Σπιτσεβέργη καὶ Λοφφῶδαι, εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν 1) ἡ Βαλτικὴ θάλασσα (6400 □ μ.) μετὰ τῶν μεγάλων κόλπων Βοθνικῶν, Φιννίου καὶ Ῥιγαϊκοῦ, τῶν μικρῶν Δαντλίκου, Ποιμερανίας καὶ Λυβέκης, τῶν πορθμῶν Σούνδου καὶ Μεγάλου καὶ μικροῦ Βέλτου καὶ τῶν νήσων Ἀλάνδης, Ἀάργδης, Οἰσέλης, Γοθλάνδης, Οἰτλάνδης, Βοργχόλμης, Σηλάρδιας, Λαλάνδης, Φιντίας, Ἀλσης, Ῥέγης, Οὔσεδόμης καὶ Βολλίνης. 2) Ἡ βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα (12000 □ μ.) μετὰ τῶν πορθμῶν Σκαγγεράκου καὶ Καττεγάτου, τῶν κόλπων Ἰάδης, Δολλάρτου καὶ Ζουϊδέρη καὶ τῶν νήσων Σὺλτης, Ἐλγολάνδης, Νορδερνέης καὶ Τεξέλης. 3) Ὁ πορθμὸς τῆς Μάγχης μετὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Καλαὶ καὶ τῶν νήσων Νορμανδικῶν καὶ Ἰκταος. 4) Ἡ Ἰρλανδικὴ θάλασσα με-

τὰ τῶν πορθμῶν τοῦ Γεωργίου καὶ τοῦ Βορείου. 5) Ὁ Βι-
σκαϊκὸς κόλπος· ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω νήσων καὶ τῶν Βρε-
τανικῶν (τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἥτις ἔχουσα 3900 □ μ. εἶνε
ἡ μεγίστη τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τῆς Ἰρλανδίας) ὑ-
πάρχουσι προσέτι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν αἱ Ἑβρίδες,
αἱ Ὀρχάδες, αἱ Σχετλανδικαὶ, αἱ Φαρβαὶ καὶ ἡ Ἰσλανδία. 6)
Ἡ Μεσόγειος θάλασσα (56000 □ μ.) μετὰ τῶν κόλπων Λυῶν
καὶ Γενοῦης (Γαλατικὸς καὶ Λιγυστικὸς) καὶ μετὰ τῆς Τυρ-
ρηνικῆς θαλάσσης, τοῦ Ἰονίου πελάγους (εἰς ὃ ἀνήκει
ὁ Γαρατῆϊνος κόλπος καὶ ὁ Κορινθιακός,) τῆς Ἀδριατικῆς θα-
λάσσης, (μετὰ τῶν κόλπων Φλανατικῶν, Ἑνετίας καὶ Τεργέ-
στης,) τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὐξεί-
νου Πόντου (8500 □ μ.) καὶ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης, τῶν
πορθμῶν Γιβραλτάρ, Βοριγατίου, Μεσσήνης, Ὀτράντου,
Ἑλλησπόντου, τῶν Βοσπόρων Θρακικοῦ καὶ Κιμμερίου καὶ
τῶν νήσων Πιτυουσῶν, Βαλεαρδῶν (Μαγάλη, Μικρά,) Κύρ-
ρου, Σαρδοῦς, Ἑλβης, Σικελίας, Λιπαριῶν, Μελίτης, Ἰο-
νίου, Δαλματικῶν, Κρήτης, Κυκλάδων, Εὐβοίας καὶ τῶν
παρὰ τὴν Ἀσίαν Σποράδων μετὰ τῆς Ρόδου καὶ Κύπρου.

Ἄν καὶ δὲν δύνανται οἱ ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης νὰ παρα-
βληθῶσι πρὸς τοὺς γιγαντιαίους τῆς Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς,
οὐχ' ἥττον ὅμως καὶ αὐτοὶ βοηθοῦσι τὰ μέγιστα εἰς τὴν συγ-
κωνίαν. Χύνονται δὲ εἰς τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν ὁ
Πετσχόρας καὶ ὁ Δούνας, εἰς τὴν Βαλτικὴν ὁ Θορῆας,
ὁ Νεύας, ὁ Δύνας, ὁ Νίεμος, ὁ Πρέγγελος, ὁ Πασσάργης,
ὁ Οὐίστούλας, ὁ Στόλπης, ὁ Περσάντης, ὁ Ρίγας, ὁ Οὐτά-
δος ἢ Οὐτάδρος, ὁ Βαρνύβης, ὁ Τραῦος καὶ ὁ Δάλης, εἰς
τὸν Σκαγερράκην ὁ Γλόμμης, εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν
ὁ Ἐπιδώρας, ὁ Ἀλβίς, ὁ Οὐτσουνγίς, ὁ Ἀμασίας, ὁ Ρῆ-
ρος, ὁ Σκάλδης, ὁ Τάμεσις καὶ ὁ Οὐμβερος, εἰς τὸν Ἀτλαν-
τικὸν ὠκεανὸν ὁ Σαβέρνης, ὁ Σχάνττωρ, ὁ Λείγερ, ὁ Γα-
ρούρας, ὁ Ἀδουρίς, ὁ Μίριος, ὁ Δούριος, ὁ Τάγος, ὁ Γουα-
διάρας, καὶ ὁ Γουαδαλακιβῆρος, εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν
ὁ Ἰθὴρ καὶ ὁ Ροδαρὸς, εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὁ Ἀρ-
ρος καὶ ὁ Τίβερις, εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ὁ Πάδος καὶ ὁ Ἀ-

θεσις, εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ὁ Ἀξιώδης καὶ ὁ Ἑβρος, εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ὁ Δαρνύβιος, ὁ Δάναστρις, ὁ Δάναπρις καὶ ὁ Κουβάρ, εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν ὁ Τάραϊς καὶ εἰς τὴν Κασπίαν ὁ Βόλγας καὶ ὁ Οὐράλῃς. Αἱ μέγισταί λιμναὶ ὑπάρχουσιν ἐν Ῥωσσίᾳ (Λαδόγα) καὶ ἐν Σουηδίᾳ, κείμεναι αἱ πλεῖσται παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

Ἐπιφάνεια. Τὰ βαθύπεδα τῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὰ ὕψι-
πεδα ἔχουσι λόγον ὡς 3:4, καὶ τὰ μὲν πρὸς Α. εἶνε μονότονα,
τὰ δὲ πρὸς Δ. ποικίλα. Ἄπαντα ἡ ἀνατολικὴ Εὐρώπη εἶνε
βαθύπεδον, ἡ δὲ μεσαία ἔχει τριῶν εἰδῶν μορφήν, τὸ νότιον
μέρος αὐτῆς κατέχουσι τὰ ἐνὶ ᾧ ὄρη τῶν Ἀλπεων, τὰ ὀ-
ποῖα κεῖνται πρὸς Β. τῆς Ἰταλίας ἐν σχήματι ἡμικυκλίου ἀ-
πτομένου τῆς Τυρρηνικῆς καὶ Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Περὶ αὐ-
τὰς δὲ κεῖνται εἰς μέγα τόξον πολλαὶ χῶραι, ἔχουσαι μεσαία
ὄρη καὶ ἐκτεινόμεναι ἐκ Δ. μὲν πρὸς Α. ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς
Λυῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δανουβίου καὶ πρὸς Β. μέ-
χρι τοῦ Οὐϊσούργιδος. Περὶ αὐτὰς τὰς χώρας ἐκτείνεται ὡς
δεύτερον τόξον βαθύπεδον καθήκον μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ
μεταβαῖνον πρὸς Α. εἰς τὸ μέγα ἀνατολικὸν ἢ Σαρματικὸν βα-
θύπεδον. Ἡ μεσημβρινὴ Εὐρώπη καὶ ἡ Σκανδιναυία εἶνε τὸ
πλεῖστον ὕψιπεδα, αἱ δὲ Βρετανικαὶ νῆσοι περιέχουσιν ἀναμῖξ
ὄρη καὶ πεδιάδας.

Ἡ Εὐρώπη κεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐν τῇ βορείῳ
εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ μόνον μικρὸν μέρος αὐτῆς (τὸ $\frac{1}{20}$) ἐν τῇ
βορείῳ κατεψυγμένῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ βορειοτάτη ἄκρη αὐτῆς δὲν
φθάνει εἰς τὴν ζώνην τῆς διηνεκοῦς χιόνος, εἰς δὲ τὰ με-
σημβρινώτατα τῶν μεσημβρινῶν χερσονήσων ἡ χιών εἶνε σπα-
νωτάτη. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε γλυκύτερον ἢ ἄλλων χωρῶν
(τῆς Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς), κειμένων ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος
προέρχεται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἀφρικῆς, τῶν
πολλῶν θαλασσῶν, τοῦ ρεύματος τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου καὶ
τῆς μικρᾶς πρὸς Β. ἐκτάσεως τῆς Εὐρώπης. Εἰς μὲν τὰ δυτικὰ
ἡ Εὐρώπη εἶνε μαῖλλον ὠκεάνειος, εἰς δὲ τὰ ἀνατολικά μαῖλλον
ὑπειρωτική. Πρὸς Α. ἡ θερμότης βαθμυδὸν ἐλαττοῦται, διὰ
τοῦτο καὶ ὁ μέσος χρόνος τῆς διαρκείας τοῦ πάγου εἶνε εἰς

τὸν Ἄλβιν 2, εἰς τὸν Οὐϊστούλαν 3, εἰς τὸν Νεύαν παρὰ τὴν Πετρούπουλιν 5 καὶ εἰς τὸν Βόλγαν παρὰ τὸ Καζάν 6 μηνῶν. Τὸ Καζάν ἔχει ὀριμώτερον χειμῶνα τῆς Κοπενάγης καὶ τῆς Πετρούπουλεως. Εἰς τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσι καὶ αἱ 4 ὥραι τοῦ ἔτους. Οἱ δυτικοὶ ἀνεμοὶ εἶνε λίαν ὑγροὶ, οἱ δὲ ἀνατολικοὶ, ξηροὶ ὄντες, τὸ μὲν θέρος αὐξάνουσι τὴν θερμότητα, τὸν δὲ χειμῶνα τὸ ψῦχος· οἱ νότιοι ἐπιφέρουσι θερμότητα καὶ οἱ βόρειοι ψῦχος· ἡ μεγίστη ἡμέρα εἶνε εἰς μὲν τὴν νοτιωτάτην ἄκραν $14\frac{1}{2}$ ὥρ. εἰς δὲ τὴν βορειοτάτην $2\frac{1}{2}$ μηνῶν.

Τὰ προϊόντα τῆς Εὐρώπης δὲν εἶνε οὔτε τόσον ἄφθονα, οὔτε τόσον λαμπρὰ, παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἡπείρων· ἔχει ὅμως καὶ τινα καὶ ἄφθονα καὶ ὠραῖα καὶ ὠφέλιμα. Εὐγενῆ μέταλλα (χρυσὸς εἰς τὰ Καρπάθια καὶ Οὐράλια) δὲν ἔχει πολλὰ, ἀγενῆ ὅμως (σίδηρος) ἄφθονα· γαιάνθρακες πολλοὶ ἐξορύσσονται, ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, Πρωσσίᾳ, Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ. Τὸ φυτικὸν βασιλεῖον εἶνε ποικιλώτατον εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην (ζώνη τῆς ἐλαίας), ἥτις, παράγουσα ὄρουζαν, σακχαροκάλαμον καὶ βαμβάκιον, ἀναμιμνήσκει ἡμῖν τὴν διακεκαυμένην ζώνην· φέρει προτέτι δημητριακοὺς καρποὺς (σίτον, ἀραβόσιτον, κριθήν, βρώζαν, κτλ.), μεσημβρινοὺς (πορτογάλια, λεμόνια, κίτρα, κτλ.) καὶ οἶνον· ἐν γένει δὲ πάντα τὰ φυτὰ τοῦ πολιτισμένου κόσμου παράγονται ἐν Εὐρώπῃ ἄφθονα. Τὰ ἄγρια θηρία δὲν συγκρίνονται πρὸς τὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης οὔτε κατὰ τὸ μέγεθος, οὔτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν, οὔτε κατὰ τὴν ἀγριότητα· τὰ δὲ κατοικίδια εἶνε πολὺ πλείονα.

Ἡ Εὐρώπη εἶνε μᾶλλον κατωκημένη τῶν ἄλλων ἡπείρων, καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνήκουσι τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Καννασίαν φυλὴν, ὑποδιαιρουμένην εἰς τρεῖς μεγάλας φυλάς καὶ μίαν μικροτέραν κατὰ τὴν σημερινὴν ἑκτασιν, οἷον τὴν Σλαυικὴν (ἐν Ρωσσίᾳ, Πολωνίᾳ, Γαλικίᾳ, Βοημίᾳ, Μοραβίᾳ, Σλαβονίᾳ, Κροατίᾳ, Δαλματίᾳ, Βοσνίᾳ, Σερβίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ), τὴν Ῥωμαϊκὴν (ἐν Βλαχίᾳ, Μολδαβίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ), τὴν Γερμανικὴν (ἐν Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Κάτω Χώραις, Ἀγγλίᾳ, Δανίᾳ, Σκανδιναυίᾳ καὶ Ἰσλανδίᾳ)

ἔχουσιν 80 ἑ. κ, τὴν Ἑλληνικὴν (ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος, τῇ Ἠπείρῳ, τῇ Θεσσαλίᾳ, τῇ Μακεδονίᾳ, τῇ Θράκῃ, ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου καὶ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ) ἔχουσιν 6 ἑ. καὶ τὴν Μογγολικὴν εἰς ἣν ἀνήκουσι λαοὶ Φιννικοὶ (Οὐγγροι, Φίννοι, Λάπωνες καὶ Σαμοιέδαι), Τουρτικοὶ καὶ Ταρταρικοὶ.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Εὐρώπῃ εἶνε ὁ Χριστιανισμὸς, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκουσιν 67 ἑ. Ὁρθόδοξοι, Σλαῦοι καὶ Ἑλληνες, 138 ἑ. Ῥωμαιοκαθολικοὶ ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν λαῶν καὶ 64 ἑ. Διαμαρτυρόμενοι ἐκ τῶν Γερμανικῶν λαῶν. Ἐπεταὶ δὲ ὁ Ἰσλαμισμὸς (5 ἑ.), ὃν πρὸς θεοῦσιν οἱ Τούρκοι* ὑπάρχουσι ἔτι καὶ τινες εἰδωλολάτραι. Πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης ἔχουσι μόνιμον κατοικίαν καὶ μόλις ἐν ἑκατομυρίῳ εἶνε νομάδες. Ἡ Εὐρώπη, κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῶν τριῶν ἡπείρων, ἔχει τὴν λαμπροτάτην θέσιν καὶ τὴν εὐκολωτάτην συγκοινωνίαν ἕνεκα τῶν πολλῶν θαλασσῶν, τῶν νήσων καὶ τῶν χειρσονήσων. Ἐνεκα δὲ τοῦ διαφοροῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς, τῆς ἐλλείψεως ἐκτεταμένων ὑψιπέδων, ὑψηλῶν ὀρέων, ἐρήμων καὶ στεππῶν, τῆς καλῆς ποιότητος τῶν βαθυπέδων καὶ τοῦ οὔτε λίαν θερμοῦ, οὔτε λίαν ψυχροῦ κλίματος αὐτῆς, κατέστη ἡ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἡπειρος καὶ ἀποτελεῖ τὴν προσφορωτέραν κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ λαοὶ αὐτῆς διὰ ταῦτα, καὶ μάλιστα οἱ δυτικοὶ, εἶνε οἱ μᾶλλον προκεχωρημένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἀσχολοῦνται παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Οἱ λαοὶ αὐτῆς, καὶ τοι μικροτέρας τῶν ἄλλων ἡπείρων, δεσπόζουσι τῶν ἄλλων. Ἐκ δὲ τῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων 42 κρατῶν αὐτῆς 4 εἶνε αὐτοκρατορίαι, 15 βασίλεια, 6 μεγάλα δουκάτα, 5 μικρά, 8 ἡγεμονίαι, 5 δημοκρατίαι καὶ 4 ἐκκλησιαστικὴ ἐπικράτεια. Μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις εἶνε 6 ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ῥωσσία, ἡ Πρωσσία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία, καὶ ἐξ αὐτῶν μετὰ τῆς Ἀγγλίας 3 εἶνε Γερμανικαί.

Α) Ἑλληνικὴ χερσόνησος.

§. 16. Ἡ μεσημβρινὴ Εὐρώπη κεῖται παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ κόσμου περικλειομένην Μεσόγειον θάλασσαν, ἥτις οὖσα διὰ τὴν θέσιν καὶ τὴν πληθὺν τῶν κόλπων, νήσων καὶ χερσονήσων ἢ ἐντελεστέρα ἐσωτερικὴ θάλασσα καὶ ἔχουσα ποικιλώτερον σχηματισμὸν εἰς τὰ Α. ἢ εἰς τὰ Δ. εἶνε μονότονος εἰς τὴν νότιον πλευρὰν αὐτῆς καὶ ποικίλη εἰς τὴν βόρειον. Ἐπὶ πολλὸν χρόνον αἱ περικλείουσαι αὐτὴν χῶραι ἦσαν αἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι τῆς Γῆς, ἀλλ' ὁ πολιτισμὸς αὐτῶν βαθμηδὸν μετέβη ἀπὸ Α. πρὸς Δ. καὶ ἀπὸ τῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου εἰς τὰς τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἐκ τῶν τριῶν μεσημβρινῶν χερσονήσων ἡ Ἑλληνικὴ εἶνε ἡ πολυσχιδεστέρα, ἡ Πυρηναικὴ ἢ μᾶλλον μονότονος καὶ ἡ Ἰταλικὴ ἢ μᾶλλον τῶν ἄλλων πολιτισμένη.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Φιουμιού (Φλανατικοῦ), μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνουσιν αἱ ΝΑ. Ἀλπεῖς. Ἐντεῦθεν ἡ παραλία αὐτῆς, ἐκτεινομένη πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ 70—80 γ. μ. παραλλήλως πρὸς τὴν 24 γ. μ. ἀπέχουσαν Ἰταλίαν, φθάνει μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δρίλωνος, οὖσα βραχῶδης καὶ ἀπότομος καὶ διασχιζομένη ὑπὸ πολλῶν κόλπων καὶ ὄρμων καὶ ἔχουσα ἀπέναντι πολλὰς ἐπιμήκεις καὶ βραχῶδεις νήσους. Ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δρίλωνος, λαμβάνουσα νοτίαν διεύθυνσιν, ἐκτείνεται ὁμαλὴ καὶ ἐπίπεδος ἐπὶ 18 γ. μ. μέχρι τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου, ἔνθα κατὰ Στράβωνα χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης τὸ Ἰόνιον Πέλαγος. Ἀπὸ τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου ἐκτείνεται ἡ παραλία ἀπότομος καὶ γυμνὴ ἐπὶ 38 γ. μ. μέχρι τῶν νήσων Σκροφῶν (Ἐχινάδες), διατεμνομένη ἐνιαχοῦ ὑπὸ τελματωδῶν πεδιάδων καὶ ἔχουσα ἀπέναντι τὰς νήσους Κέρκυραν, Παξοὺς, Λευκάδα, Ἰθάκην καὶ Κεφαλληνίαν.

Ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω νήσων ἐκτείνεται ἡ παραλία ἐπὶ 13 γ. μ. πρὸς Α., οὖσα τελματώδης καὶ πλήρης ἐλῶν καὶ σύρσεων μέχρι τοῦ Ἀντιφύριου ἀκρωτηρίου. Ἀπὸ δὲ τούτου ἡ παραλία καλυπτομένη ὑπὸ χαμηλῶν ὄρεων ἐκτείνεται πρὸς Α.

σχεδόν ἐπὶ 34 γ. μ. μέχρι τῆς Ἀλκυονίδος θαλάσσης, ἥτις μετὰ τοῦ κόλπου τοῦ Λουτρακίου (Λεγχαίου) ἐπὶ 4 γ. μ. βρέχει τὸν αὐτόθι ἀπότομον Ἰσθμὸν τὸν χωρίζοντα τὴν Πελοπόννησον ἐκ τῆς μεγαλειτέρας Χερσονήσου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Λουτρακίου ἡ παραλία, ἀπότομος ἐνιαχοῦ καὶ βραχύδης, ἐκτείνεται πρὸς Δ. ἐπὶ 24 γ. μ. μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ῥίου, καὶ οὕτω περιβάλλει τὸν μακρὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὅστις ἀποτελεῖ μικρὰν μεσόγειον θάλασσαν.

Ἀπὸ τοῦ Ῥίου μέχρι τοῦ Ἀράξου ἡ ἀπόστασις εἶνε 6 γ. μ., ὅμως ἡ παραλία βαθύνεται πρὸς Ν. διὰ τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν. Ἀπὸ τοῦ Ἀράξου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ 6 μ. ἀπέχοντος Χελωνάτα, τῆς δυσμικωτάτης ἄκρας τῆς Πελοποννήσου, ἡ παραλία ἐκτείνεται ΝΔ, ἐντεῦθεν δὲ ΔΝΔ ἐπὶ 40 γ. μ. μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς Πυλιακῆς χερσονήσου Ἀκρίτα ἀκρωτηρίου καὶ σχηματίζει ἀπὸ τοῦ Ἀράξου μέχρι τῆς παρὰ τὸν Χελωνάταν πόλεως Κυλλήνης τὸν Κυλλήνιον κόλπον, ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κατακόλου (Ἰχθύς) τὸν κόλπου Χελωνάτα, πέραν δὲ τὸν Κυπαρισσιακόν.

Εὐθεῖα γραμμὴ, ἀγομένη κατ' ἐπίνοιαν μέχρι τῶν Μαλαιῶν, ἔχει μῆκος μόνον 16 γ. μ., ὅμως ἡ ἀναπτυσσομένη ἐνεκα τῶν βαθέων κόλπων παραλία ἔχει μῆκος 40 γ. μ. Ὁ πρὸς Δ. κόλπος ὁ κείμενος μετὰ τῆς Πυλιακῆς καὶ Λακωνικῆς χερσονήσου καλεῖται Μεσσηνιακός, ὁ δὲ πρὸς Α. ὁ κείμενος μετὰ τῶν χερσονήσων Λακωνικῆς, ἀποληγοῦσας εἰς τὸ νοτιώτατον ἀκρωτήριο τῆς Εὐρώπης Ταίναρον, καὶ Ἐπιδαύρου Λιμενῆς Λακωνικός. Ἀπὸ τῶν Μαλαιῶν, ὅθεν ἀρχεῖται τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὸ κείμενον μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, Κρήτης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας, ἐκτεινομένη ἡ παραλία ὑψηλὴ καὶ ἀπότομος ἐπὶ 20 γ. μ. μέχρι τῆς Ἀργολικῆς πεδιάδος πρὸς τὰ ΒΑΒ, ἐκεῖθεν δὲ ἐπὶ 6 γ. μ. πρὸς τὰ ΝΑ, σχηματίζει μετὰ τοῦ κορμοῦ τῆς Πελοποννήσου τὸν Ἀργολικὸν κόλπον. Ἡ Ἀργολικὴ χερσόνησος, μὴ καθήκουσα εἰς ὅξυ, ἀποταλεῖ κόψιν, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀγ. Αἰμυλίου μέχρι τοῦ Σκυλλαιῶν ἔχει μῆκος 5 γ. μ. καὶ ἀπέναντι πᾶς νήσου Σπέτσας καὶ Ἰθράκ.

Ἐκ τοῦ Σκυλλαίου ἡ παραλία ἐκτείνεται πρὸς τὰ ΒΔ ἐπὶ 9 γ. μ. μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐκεῖθεν ἐπὶ 8 γ. μ. παραλλήλως τῆς κόψεως τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου πρὸς τὰ ΑΝΑ. καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ ἕτερα 8 γ. μ. μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς Σουρίου ἀκρωτηρίου παραλλήλως τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου. Ὁ αὐτόθι σχηματιζόμενος κόλπος, ὦν σχεδὸν τετράγωνος, καλεῖται Σαρωνικός καὶ περιλαμβάνει τὰς νήσους Καλαυρίαν, Αἴγιναν καὶ Σαλαμίνα.

Ἀπὸ τοῦ Σουρίου ἡ παραλία, κάμπτουςα πρὸς τὰ ΒΔ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κυρόσουρα ἐπὶ 8. γ. μ. σχηματίζει τὴν χερσονήσον τῆς Ἀττικῆς, ἐκεῖθεν δὲ ἐκτείνεται ἐπὶ 20 γ. μ. μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, ἔχουσα παρακειμένην τὴν ἐπιμήκη νῆσον Εὐβοίαν καὶ σχηματίζουσα μετ' αὐτῆς τὴν Εὐβοϊκὴν θάλασσαν μετὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Εὐρίπου, ἐνθα ἡ νῆσος ἐνοῦται μετὰ τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς διὰ γεφύρας. Ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς Σηπιάδος ἀκτῆς ἀκρωτηρίου τοῦ Ἀγ. Γεωργίου πρὸς τὰ ΒΑ ἡ παραλία ἐκτεινομένη ἐπὶ 20 γ. μ. σχηματίζει ἀντικρὺ τοῦ ἐπὶ τῆς Εὐβοίας Ἀρτεμισίου ἀκρωτηρίου τὸν τετράπλευρον Παγασητικὸν κόλπον. Ἐκεῖθεν δ' ἡ παραλία ἐκτείνεται ἐπὶ 22 γ. μ. πρὸς τὰ ΒΑΒ καὶ εἶτα ἐπὶ 4 πρὸς τὰ ΒΑΒ, τὸ πλεῖστον ὑψηλὴ καὶ βραχέδης, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τελματώδης, μέχρι τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐκεῖθεν δ' ἐκτείνεται πρὸς τὰ ΝΑ ἐπὶ 13 γ. μ. κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς σχῆμα τριαίνης ἐχούσης Χαλκιδικῆς χερσονήσου, ἥτις ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς διαιρεῖται εἰς τρεῖς μικροτέρας, τὴν Κασσάνδραν (Παλλήνην), τὴν Δόγγον (Σιθωνίαν) καὶ τὴν τοῦ Ἀγίου ὄρου (Ἀκτὴν). Αὐτόθι σχηματίζονται καὶ τέσσαρες κόλποι ὁ τῆς Θεσσαλονίκης (Θερμαϊκός), ὁ Τορωναῖος, ὁ τοῦ Ἀγ. Ὄρου (Σιγγιτικὸς) καὶ ὁ τῆς Κοκτέσης (Στρυμονικὸς).

Ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τῆς Κοκτέσης ἡ παραλία ἐκτείνεται μετὰ κάμψεων πρὸς Β καὶ Ν ἐπὶ 27 γ. μ. μέχρι τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Πάξου κλειομένου κόλπου τῆς Αἴνου, ἐκεῖθεν πρὸς Ν μέχρι τῆς Σαρπηδορίας ἄκρας, ὅθεν, ἀνοίγων ὁ βαθύτερος κόλπος Σάρος (Μέλας) ἀποτελεῖ τὴν

κατ' ἀρχὰς μὲν στενὴν, μετὰ ταῦτα δὲ πλατυνομένην πρὸς τὰ ΝΔ χερσόνησον τῆς Καλλιπόλεως (Θρακικὴν). Ἀπέναντι τῆς ἀνωτέρω παραλίας κείνται αἱ νῆσοι Ἰμβρος, Σαμοθράκη καὶ Θάσος. Ἀπὸ τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου Γενιτσαχίρ (Μαστουσία) μέχρι τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου ἡ παραλία, πλησιάζουσα τὴν Ἀσιατικὴν ἥπειρον, ἐκτείνεται ἐπὶ 40 γ.μ. καὶ σχηματίζει τὴν Προποντίδα μετὰ τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ὅθεν ἄρχεται ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ἡ παραλία κάμπτουσα πρὸς Β ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Αἰμορίου ἀκρωτηρίου ἐπὶ 24 γ.μ. καὶ σχηματίζει τὸν κόλπον τοῦ Βουργᾶ (τῆς Ἀπολλωνίας), ἐκεῖθεν δὲ ἄρχεται τὸ βαθύπεδον τοῦ Δουναβίου.

Ἀπασα ἡ ἀνωτέρω ἐκτασις τῆς παραλίας τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου εἶνε 160 γ.μ. ἡ δὲ ἐπιφάνεια αὐτῆς 6600 □ μ. Πρὸς Β. τὸ πλατὺ ἡπειρωτικὸν τμήμα αὐτῆς τὸ ἐνούμενον μετὰ τοῦ κορμοῦ, ἔχον 150 μ. μῆκ. πρὸς Ν. στενοῦνται μέχρι τῶν 100. Τὸ πρὸς Ν. τοῦ πρώτου μεσαῖον τμήμα αὐτῆς, ἔχει πρὸς Β. ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Θεσσαλονίκης μέχρι τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου 40 γ.μ. καὶ πρὸς Ν. ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ μέχρι τοῦ Παγασσητικοῦ κόλπου 20 γ.μ. Ἐκ τῶν τριῶν ἀνωτέρω τμημάτων τὸ πρὸς Β. δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν Ἠπειρον, τὸ πρὸς Ν. Χερσόνησον καὶ τὸ μεσημερινὸν Πελοπόννησον.

Τὰ ἐν μέρει ἀνεξέταστα ἔτι ὕρῃ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καλοῦνται σίστημα τοῦ Αἴμου, ἃν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀνήκει εἰς μίαν μόνον σειρὰν, ἣτις δὲν εἶνε καὶ ἡ ὑψίστη. Ἄν τοῦ συστήματος τούτου θεωρήσωμεν ὡς κέντρον τὴν πρὸς Α. τῆς Ἀλβανίας ὑψίστην ἴσως τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου σειρὰν τοῦ Σκάρδου, διακρίνομεν ἐντεῦθεν τρεῖς κυριώτερας διευθύνσεις, τὴν ΒΔ, τὴν Α καὶ τὴν ΝΑ. Ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα περιλαμβάνουσι τὰς σειράς, αἵτινες χωρίζουσι τὴν Χερσόνησον ἀπὸ τοῦ κορμοῦ ἢ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Δουναβίου καὶ σχηματίζουν γωνίαν ἀμβλείαν, ἀνοικτὴν πρὸς τὰ ΒΑ, ἡ δὲ ΝΑ τρίτη, λίαν διακλαδουμένη, πληροῖ ἅπασαν τὴν χερσόνησον. Βαθύπεδα κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Χερ-

σονήσου σχεδὸν δὲν ὑπάρχουσι, πρὸς Α δὲ εἶνε τὸ Θεσσαλι-
κὸν ἢ τὸ Λεκαίοπέδιον τοῦ Πηνειοῦ, ἐκτεινόμενον παρ' ἐ-
κατέρας τὰς ὀχθὰς αὐτοῦ, τὸ Μακεδονικὸν κατὰ τὸν κάτω
Ἀξιόν, καὶ τὸ τῶν Σερρῶν κατὰ τὸν κάτω Στρυμόνα· ἐπί-
σης δὲν κατέχονται ὑπὸ ὀρέων παράλιόι τινες ταινίαι καὶ πλα-
τεῖαι κοιλάδες τῶν μεγαλειτέρων ποταμῶν. Πρὸς Β ταπει-
νὸς ὀρεινὸς κλάδος ὃ γ. μ. μακρὸς συνδέει τὸ σύστημα τοῦ
Αἴμου μετὰ τῶν ΝΑ *Αλπεων, τῶν Ἰουλιακῶν. Ἐντεῦθεν τοῦ
κλάδου τούτου ἐκτείνονται αἱ Διναρική *Αλπεῖς, τῶν ὁποίων
ἡ κυρία σειρὰ συνοδεύεται ὑπὸ ἀποτόμων προπόδων (ιδε΄ Φυσ.
Γεωγρ. §. 21 καὶ 23). Ὁ δυτικὸς πρόπους, καλύπτων τὴν
Δαλματικὴν παραλίαν, πολλαχοῦ συνδέεται πρὸς Β. μετὰ τῆς
κυρίας δειράδος δι' ἐγκαρσίων κλάδων καὶ καταπίπτει εἰς
τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν λίαν ἀπότομος, ἀλλὰ πρὸς Ν ἀ-
ποχωρῶν τῆς θαλάσσης, καταλείπει κατὰ τὴν Ἐρζεγοβίαν
παραλίαν χώραν ἔχουσαν ἱκανὴν ἔκτασιν. Ἐπὶ πρὸς Ν. ἐ-
νοῦται μετὰ τῆς κυρίας δειράδος, ἐνθα σχηματίζεται ὁ εὐ-
ρὺς ὄγκος τῶν ὀρέων τοῦ Μαυροβουνίου. Ἀπασα ἡ χώρα τῶν
Διναρικῶν *Αλπεων εἶνε ὀρεινὴ καὶ τιτανώδης, ἔχουσα πολ-
λὰ σπήλαια, σωροὺς λίθων καὶ ὀλίγας εὐφόρους κοιλάδας. Οἱ
αὐτοὶ ρέοντες παταμοὶ αὐτῆς ἢ μᾶλλον χειμάρροι, εἶνε λε-
πτὰ ταινίαι ὕδατος, ἢ ὀρητικὰ ρεύματα, καλύπτοντα τὰς
κατακλυζομένας πεδιάδας μετὰ τρόχμαλα.

Περικιτέρω πρὸς τὰ ΝΑ ὑψοῦται τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς
Χερσονήσου, ὁ Σκάρδος (8000 π.)· ἐκεῖθεν δὲ ἡ πρὸς Α ἐκτει-
νομένη σειρὰ (Μοισική), ἀποτελοῦσα τὸ δίκρανον τῶν χυνομένων
πρὸς Βεῖς τὸν Διναρὸν, πρὸς Ν. εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ πρὸς Δ εἰς
τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ὕδατων καὶ λαμβάνουσα διάφορα ὀνό-
ματα, Ἐγρις, Σκόμιον, Ὀρβηλός, κτλ, σχηματίζει 3—
4000 π. ὑψηλὸν ὀροπέδιον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ρέουσιν ὁ Μοραῖος
καὶ ὁ Ἰσπερος εἰς τὸ βαθύπεδον τοῦ Διναρίου, ὁ Ἀξίος καὶ
ὁ Στρυμὼν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ ὁ Δρίλων εἰς τὴν Ἀ-
δριατικὴν θάλασσαν.

Πρὸς Α τῆς ἀνωτέρω σειρᾶς ἐκτείνεται ἡ τοῦ Αἴμου, ὅστις
ἔχων πρὸς Δ. μίαν μόνον κυρίαν δειράδα, καὶ πρὸς Α πολ-

λὰς (τούτων ἢ πρὸς Β. καλεῖται *Μικρὸς Αἶμος* καὶ ἡ πρὸς Ν *Μέγας Αἶμος*) καθήκει εἰς τὸ *Αἰμόνον* ἀκρωτήριο. Ἡ πρὸς τὸ βαθύπεδον τοῦ Δουναβίου παράπλευρος αὐτοῦ χώρα εἶνε ὑψίπεδον, κλίνον ἡπίως, ἡ δὲ πρὸς Ν ἀποτελεῖ ἀπότομον τεῖχος. Ἀπὸ τοῦ Αἶμου ἐκτείνονται πρὸς τὰ ΝΑ δύο κλάδοι, ἡ *Στράντσα* καὶ ἡ *Ροδόπη*.

Ἀπὸ τῶν ὄρέων τοῦ Μαυροβουνίου καὶ εἰς ἴσην ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν δύο θαλασσῶν ἐκτείνεται ὁ *Πίνδος*, ὑψούμενος μέχρις 7000 π. Οὗτος, διακλαδούμενος πρὸς Δ, σχηματίζει τὰς ἀγρίας καὶ ἀγνώστους ἐτι κλιμακωτάς χώρας τῆς Ἀλβανίας. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην αὐτοῦ κεῖται ὁ ὑψηλὸς κόμβος *Λάκμων*, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐκπέμπονται πρὸς Α μὲν ὁ *Ὀλύμπος*, πρὸς Δ δὲ τὰ ἄγρια καὶ δύσβατα ὄρη τῆς Ἡπείρου, ὑψούμενα μέχρις 7000 π. Ὡς ὁ πρῶτος κόμβος τοῦ Σκάρδου, οὕτω καὶ ὁ τοῦ Λάκμωνος, ὀρίζει τὸν ῥοῦν τῶν πρὸς Ν ῥεόντων ποταμῶν, Ἀφῶν, Ἀχελφίου καὶ Πηνειοῦ (εἰς ποίας θαλάσσας χύνονται οὗτοι;).

Ἡ ἰδίως Ἑλληνικὴ χερσόνησος μορφοῦται ὑπὸ δύο σειρῶν ὄρέων, σχεδὸν παραλλήλων, τῆς πρὸς Α (*Ὀσσα*, *Πήλιον*), συνεχομένης μετὰ τοῦ *Ὀλύμπου* καὶ ἐκτεινομένης ἐπὶ τῆς *Εὐβοίας* καὶ τῶν βορείων *Κυκλάδων*, καὶ τῆς πρὸς Δ (*Τυμφρηστός*, *Κόραξ*, *Παρνασσός* καὶ *Κιθαιρῶν*), συνεχομένης μετὰ τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας τοῦ Λάκμωνος καὶ ἐκτεινομένης μέχρι τοῦ Σουνίου. Ἀμφότεραι δ' αὗται, συνδεόμεναι πολλαχοῦ πρὸς ἀλλήλας διὰ κλάδων, ἀποτελοῦσι ἐνιαχοῦ χώρας, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα δὲν ἔχουσι φυσικὰς διεξόδους (*Κωπαῖς*).

Τὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου, μὴ συνεχόμενα μετὰ τῶν ὄρέων τῆς Στερεᾶς, σχηματίζουν ἐν τῷ μέσῳ τὸ ὑψίπεδον τῆς Ἀρχαδίας καὶ διακλαδοῦνται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις πρὸς τὰς παραλίας αὐτῆς. Ἡ μὲν δυτικὴ πλευρὰ αὐτῆς ἔχει ὄρη ὅχι τόσο ὑψηλὰ, ὥσον πολὺπλοκα, μετὰ συνδένδρων κορυφῶν καὶ ὠρεῶν λεμῶνων, ἡ δὲ ἀνατολική, ἥτις εἶνε ὑψηλοτέρα, ἔχει ἀποτόμως ἀνυψούμενα ὄρη μετὰ γυμνῶν καὶ φατῶν κορυφῶν. Ἀπὸ τοῦ Ἀρχαδικοῦ ὑψιπέδου ῥέουσι πρὸς Β μὲν ὁ *Κράθις*, ὁ *Ἐρασῖνος*, ὁ *Βουραϊκὸς*, ὁ *Σελινοῦς* καὶ ὁ *Πεῖρος*, πρὸς

Δ. δὲ ὁ Πηνειὸς καὶ ὁ μεγαλείτερος πάντων Ἀλφειὸς, πρὸς Ν δὲ ὁ Πάμισος καὶ ὁ Εὐρώτας. Σύμπλεγμα ὁρέων, διηρημένον εἰς πολλοὺς βρόχους, δὲν εἶνε δυνατόν νά διαρρέεται ὑπὸ μεγάλων ποταμῶν· διὸ ὁ μεγαλείτερος ποταμὸς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου Ἑβρος, ἐνῶ τὸν χειμῶνα προξενεῖ μεγάλας κατακλύσεις, τὸ θέρος ἔχει πολὺ ὀλίγον ὕδωρ· οἱ δὲ λοιποὶ ποταμοί, καὶ ἰδίως τῆς Α. πλευρᾶς, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἶνε χεῖμαρροι. Οὕτως οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, τῆς ὁποίας ἡ φύσις δὲν εἶνε καταπληκτικὴ οὔτε διὰ τὰ ὄρη οὔτε διὰ τὰ ὕδατα, δὲν χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων δι' ἐντελῶς ἀδιαβάτων ὁρέων, οὔδὲ συγκοινωνοῦσι διὰ μεγάλων ποταμῶν· ὅμως λαὸς πλήρης ποικιλίας καὶ μεγάλης νοσημοσύνης εἶπετο ὅτι ἠδύνατο νά ἀναπτυχθῇ αὐτόθι. Καὶ τῷντι τὸ ὠραιότερον καὶ πᾶσι γνωστὸν προσὸν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου δὲν εἶνε τὰ φυσικὰ θέλγητρα αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἱστορία της καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ σειρὰ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἡ τῆς Ὀθρυος ἔχει ἀνὰ 18 μ. μῆκ. ἡ τῆς Ῥοδόπης 50, ἡ Μοισικὴ καὶ ὁ Αἶμος 80, ἡ δὲ δυτικὴ ἡ διαχωρίζουσα τὰ πρὸς Δ. ὕδατα ἀπὸ τῶν πρὸς Α, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Φλανατικοῦ κόλπου καὶ ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Σουνίου, ἔχει 157.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος, βρεχομένη πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, περιλαμβάνει πρὸς Ν. τὸ βασιλείον τῆς Ἑλλάδος, πρὸς Β. πολλὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης Τουρκικὰς κτήσεις καὶ πρὸς τὸ ΒΑ. χεῖλος τὴν Δαλματίαν, χώραν ἀνήκουσαν εἰς τὸ στέμμα τῆς Αὐστρίας. Οὐδεμίαν τῶν ἄλλων χερσονήσων εἶνε πρόωρισμένη νά συνδέεται τόσον στενῶς οὔτε μετὰ τῆς ὅλης ἡπείρου, οὔτε διὰ τῶν πολλῶν νήσων ματὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ὥσον ἡ Ἑλληνική.

Κλίμα. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος ἔχει τὸ μᾶλλον συγκεκρισμένον τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης κλίμα· ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπως καὶ ἐν Νεαπόλει, ὁ παρτογαλέα ἐν ὑπαίθρῳ

δὲν ἐπιδίδει, ἐπὶ τῶν νήσων ὅμως καὶ τῶν μεσημβρινῶν τῆς χερσονήσου τὸ κλίμα εἶνε προσφορώτατον εἰς τὴν βλάστησιν. Καίτοι δὲ κακῶς καλλιεργουμένη, ὅμως παράγει ποικίλα καὶ ἄφθονα προϊόντα, οἷον βαμβάκιον, δημητριακοὺς καρποὺς, οἶνον, Κορινθιακὴν σταφίδα, μεσημβρινοὺς καρποὺς, ἔλαιον, καπνόν, ἐρυθρόδαρον, βαλανίδιον, σῦκα, μέταξαν, κτλ. καὶ τρέφει ἀξιόλογα ποίμνια, καὶ πρὸ πάντων πρόβατα καὶ αἰγας.

Κάτοικοι. 1) Κυρίαρχος λαὸς τοῦ πρὸς Β. πλείστου μέρους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶνε οἱ Γούρκοι ἢ Ὁθωμανοί, οἵτινες οὐδαμοῦ κατοικοῦσι μεγάλην ὀπωσοῦν ἑκτασιν χώρος, ἀλλ' εἶνε διεσπχυμένοι μεταξὺ τῶν ἄλλων φυλῶν. Καταγόμενοι δ' οὗτοι ἐκ τῶν παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν Ταρταρικῶν λαῶν, ὁμιλοῦσιν ἀνάμικτον Ταρταρικὴν καὶ Μογγολικὴν γλῶσσαν, συμπεφυρμένην μετὰ Ἀραβικῶν καὶ Περσικῶν λέξεων, καὶ χαρακτηρίζονται ὡς ὑπερήφανοι, σοβαροί, μεγαλόδωροι, δεσποτικοί, ἀφρόντιδες, ἀπαθεῖς, ἐλεήμονες, ὑπομενετικοί καὶ ἀξιοπρεπεῖς, ἀλλὰ δυσμαθεῖς, φυγόπονοι, φιλήδονοι, δεισιδαίμονες, φανατικοί, ἄρπαγες καὶ αὐθαίρετοι, τηροῦντες σχεδὸν ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τοῦ κατ' οἶκον καὶ τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, καὶ τοὶ διατελοῦντες ἐν στενῇ ἐπαφῇ μετὰ τῶν πολιτισμένων λαῶν τῆς δύσεως. Εἶνε δὲ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰσλαμισμού, ὅστις εἶνε μίγμα Χριστιανικῶν, Ἰουδαϊκῶν καὶ ἐθνικῶν δογμάτων, καὶ παραδέχονται ἓνα Θεόν (Α.Μ.Λ.Χ.) καὶ προφῆτην αὐτοῦ τὸν Μωάμεθ, δοξάζοντες τὸ πεπρωμένον καὶ τὸν μετὰ θάνατον βίον (Παράδεισος), ἐκτελοῦντες διαφόρους ἀγνισμούς, οἷον περιτομὴν, λουτρά, προσευχάς, νηστείας, ἐλέση, ταξείδια πρὸς τὴν Ἀγίαν Γῆν καὶ θεωροῦντες ἱερὰν ἡμέραν τὴν Παρασκευὴν. Ἐκ τῶν Ὁθωμανῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἱερὸν βιβλίον, καλούμενον Κοράνιον, συγχωρεῖ τὴν πολυγαμίαν καὶ ἀπαγορεύει τὴν οἰνοποσίαν καὶ τὸ χοίρινον κρέας, οἱ μὲν καταγινόμενοι περὶ τὰ θρησκευτικὰ (τσάμια, μιναρέδες) καλοῦνται Οὐλεμάδες καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Σεχουλιωλάμ, οἱ δὲ περὶ τὰ δικαστικὰ Μουφτηδες. Δερβίσαι δὲ εἶνε εἶδος μοναχῶν.

2) Οἱ Ἑλληγες, λαλοῦντες τὴν ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν

καὶ ὄντες Ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοί, εἶνε φιλελεύθεροι μὲν, εὐθυμοί, εὐφρεῖς, εὐκίνητοι, ἐπιχειρηματικοί καὶ μεγαλεπήβολοι, ἀλλ' ἀψίκοροι, ἐριστικοί καὶ οὐχὶ τόσον φιλόνομοι καὶ εὐσταθεῖς.

3) Οἱ Σλαῦοι, ὄντες Ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοί καὶ λαλοῦντες ἰδίαν γλῶσσαν, διαίρουνται εἰς πολλοὺς λαοὺς, τοὺς ἀνδρείους καὶ ἐργατικούς *Βοσνίους*, τοὺς φιλελεύθερους καὶ φιλοπολέμους *Σέρβους*, τοὺς φιλοπόνους *Βουλγάρους* καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ πολεμικοὺς *Μαυροβουινιώτας*.

4) Οἱ Ἀλβανοὶ ἢ Ἀργαοῦτοι, ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Μωαμεθανοὶ καὶ λαλοῦντες ἰδίαν γλῶσσαν, εἶνε ἀγροῖκοι, φιλαπόλεμοι καὶ ληστρικοί.

5) Οἱ *Ρουμοῖτοι* (Βλάχοι καὶ Μολδαυοί), ὄντες οἱ πλεῖστοι Ὀρθόδοξοι καὶ λαλοῦντες γλῶσσαν ἀνάμικτον Λατινικὴν καὶ Σλαυικὴν καὶ ζῶντες ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν εὐγενῶν (βογιαρῶν), ἀπέβαλον ἔνεκα τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῆς μακρᾶς αὐτῶν πίεσεως πᾶν ἐλεύθερον φρόνημα καὶ εἶνε εἰς ἄκρον ῥάθυμοι, φυγόπονοι καὶ φιλήδονοι· κυριωτέρα δὲ ἀσχολία αὐτῶν εἶνε ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ ὀλίγων τὸ ἐμπόριον.

6) Οἱ Ἰσραηλῖται, ἐσπαρμένοι καθ' ὅλας τὰς πόλεις, λαλοῦσι ἀνάμικτον Ἰσπανικὴν καὶ Ἀραβικὴν γνῶσσαν, συμπεφυρμένην μετὰ Τουρκικῶν λέξεων, καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον.

7) Οἱ Ἀρμένιοι, καταγόμενοι ἐκ τῆς παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Εὐφράτου χώρας καὶ ἀσχολούμενοι ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἐμπόριον, ζῶσιν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις καὶ ὁμιλοῦσιν ἰδίαν Ἀρμενικὴν γλῶσσαν.

8) Οἱ Ἀθιγγανοί, ἔχοντες Ἰνδικὴν καταγωγὴν καὶ ὁμιλοῦντες γλῶσσαν ἀτελῆ καὶ ἄμορφον, πολλοὶ δὲ τὴν Ῥουμουνικὴν ἢ Τουρκικὴν, ζῶσι δουλικὸν καὶ σκηνίτην βίον καὶ ὄντες εἰς ἄκρον ῥυπαροὶ καὶ χαμερπεῖς μετέρχονται βάνανουσα ἔργα.

Πάντες οἱ ἄλλοι Εὐρωπαῖοι, Φράγχοι ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν καλούμενοι, μετέρχονται αὐτόθι διαφόρους τέχνας καὶ ἐμπόριον, καὶ ἀπολαμβάνοντες παρὰ τῆς Ὀθωμανοῦς μεγάλα δι-

καιώματα καὶ προνόμια ζῶσιν ἐλεύθεροι, ἐνῷ ὅλοι οἱ ἄλλοι λαοὶ δεσπόζονται ὑπ' αὐτῶν καὶ καλοῦνται *ραγιάδες*.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος ἐδέχθη πρώτη ἐξ Ἀσίας τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν καὶ μόνη ἔμεινε μετ' αὐτῆς εἰς στενὴν συνάφειαν. Τὰ φυσικὰ προτερήματα καὶ τὸ πολυτχιδὲς αὐτῆς, αἱ πικρακείμεναι νῆσοι καὶ σὺν τούτοις τὸ γλυκὺ κλίμα καὶ ὁ αἰθέριος οὐρανός, πάντα ταῦτα συνέδραμον τὸν εὐγενῆ λαὸν τῶν Ἑλλήνων, ἵνα, ἀναπτύξας πάσας τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, καταστῇ ὁ πλέον πολιτισμένος τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐκτείνῃ διὰ τῶν ἀποικιῶν τὸν Ἑλληνικὸν βίον καὶ εἰς τὰς πικρακείμενας χώρας. Ἐξ ἀπασῶν δὲ τῶν πολλῶν ἐπικρατειῶν καὶ πόλεων τῆς Ἑλλάδος διεκρίθησαν ἰδίως ἡ πολεμικὴ Σπάρτη (Λυκούργος 888 π. Χ.) καὶ αἱ Ἀθῆναι (Σόλων 600 π. Χ.). Οἱ Περσικοὶ πόλεμοι (500 π. Χ.) ἀνέπτυξαν τὸ ἐθνικὸν φρόνημα καὶ κατέστησαν τὰς Ἀθῆνας τὴν πρώτην θαλασσίαν δύναμιν τοῦ κόσμου καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐστίαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ὁ Πελοποννησιακὸς ἔμως πόλεμος (431—404) κατεβίβασε τὰς Ἀθῆνας καὶ ἡ διαρκὴς διχόνοια τῶν Ἑλλήνων ἠνέκλυνε τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὕψε-

ΣΗΜ. Οἱ ἐν Τουρκίᾳ Ὀρθόδοξοι ποιμαίνονται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, οἱ Ἀρμένιοι ὑπὸ ἰδίου Πατριάρχου, οἱ Ἰσραηλῖται ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ῥαβίνου ἢ Χαχάμπαση, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, τῶν Καθολικῶν, Δισμαρτυρουμένων, ἔχουσιν ἴδιον ἀρχηγόν.

Ἄπασι αἱ ἐν Εὐρώπῃ κτήσεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, αἵτε ἄμεσοι καὶ αἱ ἔμμεσοι, καὶ αἱ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου γῶραι ἔχουσι περὶ τὰ 17000000, ὧν 7000000 περίπου εἶνε Σλαῦοι (Σέρβοι, Δαλμάται, Κροάται, Μαυροβούνιοι, Βούλγαροι), 4300000 Ῥουμῶνοι (Βλάχοι καὶ Μολδαυοί), 4500000 Ἕλληνες, ὧν 1600000 οἱ ἐλεύθεροι, 1600000 Ἀλβανοὶ (Γκέγκιδες, Τοξίδαι, Λιάμινδες καὶ Τσάμιδες, εἰς οὓς ἀνήκουσι καὶ οἱ Σουλιῶται καὶ οἱ Παργηνοί), 1050000 Ὀθωμανοί, 150000 Ἀρμένιοι, 125000 Ἰσραηλῖται, 80000 Ἀθιγγάνοι καὶ 25000 Τάρταροι.

Κατὰ δὲ τὰ θρησκευτάματα εἶνε 10000000 Ὀρθόδοξοι, ἐν οἷς καὶ οἱ Ἀρμένιοι, 4300000 Μωαμεθανοί, 650000 Καθολικοί, καὶ 70000 Ἰσραηλῖται· οἱ δ' ἄλλοι ὑπάγονται εἰς ἄλλας αἱρέσεις.

ρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν νὰ θεμελιώσῃ τὴν Ἑλληνομακεδονικὴν κοσμοκρατορίαν, ἥτις ὅμως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ διελύθη καὶ βαθμηδὸν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τῆς δευτέρας μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἀπὸ δὲ τοῦ 395 ἐγένετο πάλιν αὕτη τὸ κέντρον τῆς Γραικοῤῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας, ἥτις ὑπὲρ τὴν χιλιοετηρίδα ἀντέσχε κατ' ἐχθρικών προσβολῶν καὶ ἐπὶ τέλους τὸ 1453 ὑπέπεσε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς μητροπόλεως αὐτῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων.

Οἱ Τούρκοι, καὶ μάλιστα ἐπὶ Σουλιμάνου τοῦ Μεγάλου συγχρόνου Καρόλου τοῦ 6, ἀπετέλεσαν τὸ ἰσχυρότατον κράτος τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦσαν ἐπίφοβοι καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Εὐρωπαίους· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς παρελθούσης καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἀποβαλόντες πολλὰς ἐπαρχίας, ἃς ἔλαβεν ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Αὐστρία, καὶ ἀπελευθερωθεῖσης τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν ἥρωικῶν ἀγώνων καὶ τῆς παραδειγματικῆς καρτερίας τῶν τέκνων της καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας, ἐξέπεσον τῆς προτέρας εὐκλείας των· ἡ δὲ χώρα, ἥτις ἄλλοτε ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἄλλης Εὐρώπης, εὐρίσκεται σήμερον ἐπὶ χθαμαλῆς βαθμίδος πολιτισμοῦ, οὐδόλως διαφέρουσα τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας.

Α) Ἑλλάς.

§ 16. Τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἔχει 950 □ μ. (395 ἡ Πελοπόννησος, 369 ἡ Στερεὰ, 134 αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ 51 αἱ τοῦ Ἰονίου) καὶ 1350000 κ. καὶ μετὰ τῶν ἀνηκόντων μὲν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ἀποδημούντων δὲ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν περὶ τὰ 1600000 (585000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, 330000 εἰς τὴν Στερεάν, 194 000 εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ 240000 εἰς τὰς τοῦ Ἰονίου). Ἵνα περιέλθῃ τις τὴν Πελοπόννησον, περιπατῶν πάντοτε τὴν παραλίαν, χρειάζεται 370 ὥρας, καὶ δι' ἀτμοπλοίου 98, διὰ δὲ τὴν Στερεάν 160 καὶ δι' ἀτμοπλοίου 40. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, ἂν καὶ κατὰ καιροὺς ὑπε-

τάγησαν εἰς ἔθνη ἑτερογενῆ, ἑτερόγλωσσα καὶ βάρβαρα καὶ ὑπέστησαν σκληρὰς καταπιέσεις, διέσωσαν ὅμως ἑναργεῖς καὶ ἀνεξαλείπτους τοὺς ἐξόχους ἐκείνους χαρακτῆρας, δι' ὧν ἀνέδειξαν εἰς τὸν ἐκτεθαμβημένον κόσμον πολλὰ ἥρωικά κατορθώματα, ὅμοια πρὸς τὰ τῶν περικλεῶν αὐτῶν προγόνων.

Ἀναγνωρισθείσης τῆς Ἑλλάδος τὸ 1829 ἀνεξαρτήτου, Κυβερνήτης αὐτῆς ἀνηγορεύθη ὁ ἐκ Κερκύρας περινούστατος Ἰωάννης Α. Καποδίστριας, ὅστις καὶ παρὰ ταῖς Εὐρωπαϊαῖς αὐλαῖς πολλὴν τὴν ὑπόληψιν ἀπελάμβανε. Κατ' ἀτυχίαν δὲ τῆς Ἑλλάδος ὁ πεπειραμένος οὗτος τὰ πολιτικὰ ἀνὴρ καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἰδὼν ἄστεα καὶ νόον γνοὺς, εἰς ὃν πάντες ἠτένιζον, μετέστη ὑπὸ δολοφόνου χειρὸς εἰς τὰς σκηνὰς τῶν δικαίων. Ἀφοῦ δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ αἱ ἐσωτερικαὶ διαφρέσεις ἐλυμήναντο τὴν χώραν, ἀπὸ τοῦ 1833 ἡ Ἑλλὰς ἐβασιλεύθη ἐπὶ ἔτη ὅλα περίπυ τριάκοντα ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863, συγκαταθέσει καὶ τῶν τριῶν προστατῶν δυνάμεων, ἐξελέχθη ὑπὸ τῆς β'. ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐκθρονισθέντος τοῦ α. βασιλέως, ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Χριστιανοῦ, νῦν βασιλέως τῆς Δανίας, Γεώργιος ὁ Α' ὅστις ἐπάτησε τὸ ἐδάφος τῆς Ἑλλάδος τὴν 18 Ὀκτωβρίου τοῦ 1863, συνεπαγαγὼν καὶ τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνωσιν τῶν Ἰονίων νήσων, αἵτινες παρηκολούθησαν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰς τύχας τῆς παρακειμένης χώρας μέχρι τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Ὅτε ὅμως αὕτη ἐφθασεν εἰς μεγάλην ἐξασθένησιν, ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ἐκυρίευσεν τὸν 19. αἰῶνα τὴν Κέρκυραν, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον. Τὸ 1386 ἡ Κέρκυρα ἐκοῦσα παρεδόθη εἰς τὴν δημοκρατίαν τῆς Ἑνετίας, ἥτις κατέλαβε καὶ τὰς ἄλλας τοῦ Ἰονίου πελάγους νήσους. Διαλυθείσης δὲ τὸ 1799 τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας, αἱ νῆσοι κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Γάλλων. Διωχθέντων δὲ καὶ τούτων τὸ 1798, ὑπὸ τῶν Ῥώσων καὶ τῶν Τούρκων, ἐσχημάτισαν αὐταὶ ἀριστοκρατικὴν δημοκρατίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ῥώσων καὶ Τούρκων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπαγγέλοντο αἱ νῆσοι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Γάλλων, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν ἐπὶ πολὺ νὰ τὰς κρατήσω-

σι, διότι τὸ 1814 κατέλαβον αὐτὰς οἱ Ἀγγλοὶ καὶ μετὰ ἐν ἔτος (1815) διὰ συνθήκης, συναμολογηθείσης μεταξὺ Ἀγγλίας, Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πρώτης καὶ ἀπετέλουν ἰδίαν πολιτείαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863 παραχωρήσει τῆς Ἀγγλίας καὶ συγκαταθέσει καὶ τῶν ἄλλων δυνάμεων ἠιώθησαν μετὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος καὶ ἀποτελοῦσι νῦν μετ' αὐτῆς κράτος ἀδιαιρέτον. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν, ἐκτὸς 1200 Καθολικῶν καὶ 5000 Ἰσραηλιτῶν, λαλοῦσιν, ὡς εἶδος, τὴν ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν· καὶ οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Κερκύρας, Κεραλληνίας καὶ Ζακύνθου συμφύρουσι τὴν πάτριον φωνὴν μετὰ τῆς Ἰταλικῆς, πολλὰς ἐξ ἐκείνης εἰσάγοντες καὶ λέξεις καὶ φράσεις εἰς τὰς συνήθεις πρὸς ἀλλήλους συνδιαλέξεις, οἱ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς τῶν αὐτῶν νήσων καὶ πάντες οἱ ἄλλοι Ἑπτανήσιοι λαλοῦσι γλῶσσαν πολὺ καθαρεύουσαν πάσης σχεδὸν ξενοφωνίας.

Τὸ Ἑλληνικὸν στέμμα καὶ τὰ συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα εἶνε διαδοχικὰ καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' ἐθῆσαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'. κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας, προτιμωμένων τῶν ἀρρένων· μὴ ὑπάρχοντος δὲ διαδόχου κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡρισμένα, ὁ Βασιλεὺς διορίζει αὐτὸν μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης, διὰ τῆς ψήφου τῶν δύο τρίτων τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν· ἀπαιτεῖται δὲ νὰ προσέβῃ οὗτος τὴν θρησκείαν τοῦ κράτους.

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ ἀνήκει μὲν εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων ὑπουργῶν· ἡ δὲ δικαστικὴ ἀπόκειται μόνον εἰς τὰ δικαστήρια τοῦ κράτους.

Οἱ βουλευταὶ ἐκλέγονται διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν εἰς εἰς δέκα χιλιάδας, οὐδέποτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δύναται νὰ ᾔγνε ἐλάσσων τῶν 150. Συνέρχονται δὲ κατ' ἔτος αὐτοδικαίως τὴν 1. τοῦ Νοεμβρίου μηνός, εἰς ἐκτάκτους δὲ περιστάσεις καὶ πρότερον, καλούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος, δι-
οικουμένη ὑπὸ πενταμελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιερέων, ἐδρευ-
ούσης εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Βασιλείου καὶ ἀνανεομένης ἐν
μέρει τὴν ἁ. Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς
χειροτονίας ἐκ τῶν κατ' ἐπαρχίας ἐπισκόπων καὶ ἀρχιεπι-
σκόπων.

Πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης εἶνε συστημένα εἰς πᾶσαν ἐ-
παρχίαν κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀνάγκην *Εἰρηνοδικεῖα*, εἰς
ἐκάστην πρωτεύουσιν Νομοῦ ἢ καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ τὴν ἀνάγκην
Πρωτοδικεῖον· κατ' ὅλον δὲ τὸ κράτος τέσσαρα ἐμποροδικεῖα,
(ἐν Πάτραις ἐν Ναυπλίῳ, ἐν Κερκύρῃ καὶ ἐν Σύρῳ), τέσσαρα
Ἐφετεῖα (ἐν Κερκύρῃ, ἐν Πάτραις, ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἐν Ἀθή-
ναις) καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον ὁ *Ἀρειος Πάγος*, ἐδρεῖον
ἐν Ἀθήναις. Πρὸς δὲ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κακούργημάτων συνι-
στᾷται εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου Ἐφετείου ἀνά τρεῖς μῆ-
νας ἐν τοῦλάχιστον *Κακούργιοδικῶν δικαστηρίων*, μεταφε-
ρόμενον κατὰ τὴν ἀνάγκην ἀπὸ ἑν. Νομοῦ εἰς ἄλλον.

Ἐκαστος δῆμος ὑποχρεοῦται νὰ ἔχῃ ἐν τοῦλάχιστον δημοτι-
κὸν σχολεῖον· εἰς ἐκάστην δὲ ἐπαρχίαν κατὰ τὴν ἀνάγκην ὑ-
πάρχουσιν ἐν ἡ πλείονα Ἑλληνικὰ σχολεῖα, καὶ εἰς ἐκάστην
πρωτεύουσιν Νομοῦ ἀνά ἐν Γυμνάσιον· ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω
Γυμνασίων ὑπάρχουσιν ἐτι ἐν ἐν Λευκάδι, ἑτερον ἐν Πειραιεῖ
καὶ δεῦτερον ἐν Ἀθήναις, ἐνθα εἶνε καὶ τὸ Πανεπιστήμιον.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, ὃν λίαν συγκερασμένον, καίται με-
ταξὺ τοῦ μεγάλου καύτονος καὶ τοῦ μεγάλου ψύχους· ὁ δὲ
χειμὼν εἶνε βραχὺς καὶ ἡ θερμότης τοῦ θεροῦς μετριάζεται
διὰ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης πνεόντων ἀνέμων. Τὸ δ' ἑδαφος
αὐτῆς ἐν γένει εἶνε ὄρεινόν καὶ ἐνιαχοῦ ἀργιλωδες καὶ ἀμ-
μῶδες· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ γαῖαι ἱκανῶς γόνιμοι, οἷον ἐν
Λεβαδείᾳ, ἐν Ἐλει, ἐν Ἡλιδι, ἐν Μεσσηνίᾳ, ἐν Μαντινείᾳ,
ἐν Ἀργολίδι, ἐν Ἀχαρνανίᾳ, ἐν Φθιώτιδι καὶ ἐν Εὐβοίᾳ. Κυ-
ριωτέρᾳ ἀσχολίᾳ τῶν κατοίκων εἶνε ἡ γεωργία καὶ τὸ θα-
λάσσιον ἐμπόριον, τὸ ὅποιον ἐκτείνεται εἰς ὅλους τοὺς αἰγι-
αλοῦς καὶ τοὺς παραλίους τόπους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Τουρ-
κίας, Ῥωσσίας, Βυρείου Ἀφρικῆς, Γερμανίας, Ἰταλίας, Γαλ-

λίαις, Ἰσπανίαις, Πορτογαλίαις, Κάτω Χωρῶν καὶ Ἀγγλίας, ἐνθα οἱ ἔμποροι τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος ἀνταγωνίζονται οὐχὶ καταδεέστερον πρὸς τοὺς μεγαλεμπόρους τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ὅμως ἡ βιομηχανία εὐρηται ἐπὶ χθαμαλῆς βαθμίδος, διότι δὲν ἐδόθη ἐτι ἡ ἀναγκαία πρὸς τοῦτο ὥθησις, οὐδὲ ἐξετιμῆθη δεόντως ὑπὸ τῶν κατοίκων, πολλοὶ τῶν ὁποίων ὑπὸ φυγοπονίας καταφεύγουσι πρὸς ζημίαν καὶ ἐκυτῶν καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα. Τὰ εἰσαγώγιμα προϊόντα ἐκτείνονται ἀτυχῶς καὶ εἰς τὰ τῆς πολυτελείας, ἥτις, ὡς φαγέδαινα, ἀπηνῶς τατατρύχει τοὺς μόλις ἀναγεννηθέντας καὶ πολλῶν χρησίμων δεομένους Ἕλληνας. Ἡ διὰ ζηρᾶς συγκοινωνία εἶνε ἐτι δύσκολος καὶ διὰ τοῦτο τὰ προϊόντα τῶν ἐπαρχιῶν δὲν μεταφέρονται πρὸς κατανάλωσιν διὰ μικρᾶς δαπάνης.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος ἐκτὸς τῶν Ἰονίων νήσων εἶνε 46000 000 σχεδὸν στρεμμάτων, ὧν ὑπὲρ τὰ 6 καλλιεργοῦνται, 1360000 περίπου κατέχουσι δενδροφυτεῖαι καὶ ὑπὲρ τὰς 38 μένουσιν ἀκαλλιεργήτα. Τῶν μὲν καλλιεργουμένων γαιῶν εἰς 944000 στρέμματα σπεῖρεται σῖτος, εἰς 512 ἀραβόσιτος, εἰς 362 κριθή, εἰς 361 σμιγός, εἰς 11 ἐρώμη, εἰς 39 καλαμβόκι, εἰς 24 σίκαλη, εἰς 29 ὄσπρια, εἰς 26 καπνός, εἰς 21 βαμβάκιον καὶ εἰς μικρὰς ἐκτάσεις σησάμι, δέμηνον, ῥώδη, κύμινον, κέγχρον, βίχος, κτλ. Τῶν δὲ φυτειῶν 493000 στρέμματα εἶνε ἄμπελοι, 370 ἐλαιῶνες, 153 σταφιδῶνες, 75 μωρεῶνες, 18 συκεῶνες, 13 βαλανόδενδρα καὶ 238 ἄλλαι φυτεῖαι.

Τὰ ἐν Ἑλλάδι τρεφόμενα ζῶα τὸ 1863 ἦσαν 552500, ὧν 2500000 ἦσαν πρόβατα, 240000 αἴγες, 168000 βόες ἀροτῆρες, 84000 ἀγελάδες, 134000 χοῖροι, 83000 ἵπποι, 70 ἡμίονοι, 68000 ὄνοι, 1160 βούβαλοι, 71 κάμηλοι καὶ 280000, κυφέλαι μελισσῶν. Ἡ ἀκαθάριστος πρόσδοδος ἔκ τε τῆς γῆς, τῶν φυτειῶν καὶ τῶν ζῶων ἐλογίσθη περὶ τὰ 110000000 δρ. καὶ ἀναλόγουν τότε 3 δρ. εἰς ἕκαστον στρέμμα, ἐνῶ ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ ἀναλόγουσι 14 δρ. ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ 12. Ἡ μεγαλειτέρα πρόσδοδος προέρχεται ἐκ τοῦ Νομοῦ τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος (20000000 περίπου), ἡ δὲ μικροτέρα ἐκ τοῦ Νομοῦ τῶν Κυκλάδων (350 0000 περίπου), οἱ δὲ Νομοὶ Αἰτωλίας καὶ Εὐβοίας ἔφερον ὁ μὲν 8000000, ὁ δὲ 7000000, οἱ δὲ ἄλλοι ἀνὰ 13000000 περίπου.

Ἐτερόθιοι καὶ ἰδίως Καθολικοὶ καθ' ὅλον τὸ κράτος λογίζονται ὑπὲρ

Ὅλον τὸ Βασίλειον διαιρεῖται φυσικῶς μὲν εἰς τὴν *Πελοπόννησον*, τὴν *Στερεάν* καὶ τὰς *νήσους* τοῦ *Αἰγαίου* καὶ Ἰονίου πελάγους, πολιτικῶς δὲ εἰς 13 Νομούς, οἵτινες ὑποδιαιροῦνται εἰς 59 ἐπαρχίας, καὶ αὗται εἰς 355 δήμους, α. β. γ. τάξεως ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων αὐτῶν. Ἐκαστος δῆμος ἔχει ἴδιον δήμαρχον καὶ ἴδιον δημοτικὸν συμβούλιον, τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογή γίνεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας καὶ κατὰ σχετικὴν πλειονοψηφίαν. Ἐκαστοῦ Νομοῦ προϊστάται εἰς νομάρχης, εἰς ὃν ὑπάγονται καὶ οἱ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ ἰδίου Νομοῦ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διοριζόμενοι ἐπαρχοί. Ἐχουσι δὲ καὶ οἱ Νομοὶ τὰ νομαρχιακά τῶν συμβούλια, τὰ ὁποῖα εἰσέτι ἀργοῦσι, καὶ αἱ ἐπαρχίαι τὰ ἐπαρχιακά τῶν, συγκροτούμενα ἐκ δώδεκα περίπου μεγάλων, ἐκλεγομένων δι' ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν δῆμων καὶ συσχεπτομένων διὰ τὰ κοινὰ τῶν δῆμων τῆς ἰδίας ἐπαρχίας συμφέροντα. Τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, κείμενον πρὸς Ν. τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, χωρίζεται ἀπὸ τῆς Τουρκίας διὰ γραμμῆς ἀρχομένης μὲν ἀνωθεν τοῦ ἐν τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ *Πτελεοῦ* λιμένος, διερχομένης δὲ διὰ τῆς σειρᾶς τῆς Ὀθρυος

τὰς 10000, κατοικοῦντες ἐν Σύρῳ, ἐν Ἀθήναις ἐν Θήρᾳ ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις, ἐν Πάτραις, ἐν Νάξῳ καὶ ἐν Πειραιεῖ.

Κατὰ τὸν συζητηθέντα καὶ ἐγκριθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς προϋπολογισμὸν τὰ μὲν ἔσοδα τοῦ κράτους τοῦ ἔτους 1867 ὠρίσθησαν εἰς δραγμὰς 32 292335, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 28158698. Τὸ δημόσιον χρέος (εἰς Ῥουχίλδ τὸ 1832 ἐγγυήσει τῶν προστατίδων δυνάμεων 41444000, προκαταβολὴ τῶν αὐτῶν δυνάμεων 66142000, χρέος πρὸς τὴν Βαυαρίαν 1538000, τὸ γενόμενον ἐν Λονδίνῳ τὸ 1824 διὰ τῶν τραπεζιτῶν Ἰακώβ καὶ Σαμψῶν Ῥικάρδων, τὸ ἀπὸ τῆς Ὀκτωβριανῆς μεταπολιτεύσεως καὶ ἐντεῦθεν καὶ τὸ μῆκω ἔτι πραγματοποιηθέν τῶν 28000000) ἀναβαίνει ὅλον ἐκτὸς τῶν τόκων εἰς 160000000 περίπου. Ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις τῆς ξηρᾶς, διαιρουμένη εἰς τακτικὴν καὶ ἑκτακτον, ἐψηφίσθη διὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς 31300 ἀνδρ. ἐκτὸς τῆς πολυαριθμοῦ ἐθνοφυλακῆς. Πολεμικὰ πλοῖα ἀριθμοῦνται 24 (6 ἀτμοκίνητα, 735 ἴπ. δυνάμεως, φέροντα 182 καν.) Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ ἐταιρεία ἀριθμεῖ 11 ἀτμόπλοια (2190 ἴπ. δυνάμεως καὶ 600 περίπου τόν.). Τὰ ἑμπορικὰ πλοῖα, ὄντα περὶ τὰ τρισχίλια καὶ ἔχοντα περὶ τοὺς εἰκοσάχιχιλους ναύτας, εἶνε πλέον τῶν 300000 τόν.

καὶ περχτουμένης πρὸς Δ. εἰς τὸν ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ
λιμένα τῆς Κορίνθου· ἐκ πάντων δὲ τῶν ἄλλων μερῶν βρέ-
χεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης (Ἰόνιον καὶ Αἰγαῖον πέλαγος). Ἐκ
τῶν 13 Νομῶν, εἰς οὓς αὕτη διαιρεῖται, 3 ἀνήκουσιν εἰς τὴν
Στερεάν, 5 εἰς τὴν Πελοπόννητον, 2 εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου
πελάγους καὶ 3 εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου.

α.) Ὁ Νομὸς τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας (116 □ μ. καὶ 115
024 κ.) περιλαμβάνει 5 ἐπαρχίαι. α) Ἡ Ἀττικὴ, ΝΑ Χερσόνητος
τῆς Στερεᾶς, ἔχουσα 6 μ. πλ. ἔνθα συνέχεται μετ' αὐτῆς καὶ ἔκτει-
νομένη ἐπὶ 14 μ. ἀπολήγει εἰς τὸ Σούριον. Ἐκτὸς δ' ὀλίγων παραθαλασ-
σίων πεδιᾶδων, ἡ ἄλλη χώρα αὐτῆς εἶνε ὄρεινῃ. Εἰς τὴν δυτικὴν
αὐτῆς περχλίαν ἔκτείνεται παραθαλασσία πεδιάς, ἥτις περικλειομένη ὑ-
πὸ τῶν ὀρέων Ὑμηττοῦ (Τρελλός), Πεντελικοῦ, Πάρνηθος
(Ὀζιάς) καὶ Αἰγᾶλεω καὶ οὗτα πρὸς Ν. μόνον ἀνοικτῇ, διαρρέεται ὑπὸ
τῶν ρυάκων Κηφισοῦ καὶ Ἰλισσοῦ, μεταξὺ τῶν ὀπίωιν κεῖται ἡ 150
π. ὕψηλῃ, 800 μακρὰ καὶ 400 πλατεῖα Ἀκρόπολις. Ἐπιστημότεραι
πόλεις Ἀθῆναι, ἔδρα τοῦ Νομοῦ καὶ μητρόπολις τοῦ Βασιλείου, ἔχουσα
νῦν ὑπὲρ τὰς 43000 κ, πλατείας ἀγυῖας πολλὰς καὶ ὠραίας οἰκοδομὰς,
ὧν ἐξέχουσι τὸ μεγαλοπρεπὲς βασιλικὸν παλάτιον, τὸ πανεπιστήμιον,
τὰ νοσοκομεῖα, τὸ ἐθνικὸν ὄργανοτροφεῖον τῶν θηλέων, ἡ ἐγειρομένη
Συναία Ἀκαδημία, τὸ Ἀρτάκειον παρθεναγωγεῖον, τὸ Βαρβάκειον Λύ-
κειον, τὸ μεγαλοπρεπὲς Στουρνάριον πολυτεχνεῖον, ὃν ἔτι ἀτελές, τὸ
νομιματοκοπεῖον καὶ οἱ ναοὶ τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν Καθολι-
κῶν. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγαλείου τῆς εἶχε 3 ὥρ. περίμετρον.
Τὰ παντοειδῆ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, δημόσια τε καὶ ἰδιωτικὰ,
μετὰ τῶν πολλῶν ἐταιριῶν καθιστῶσι τὰς Ἀθῆνας οὐ μόνον τῶν φώ-
των, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐστὶν τῶν τε Πανελλήνων καὶ συμ-
πάσης τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐκ τῶν τριῶν λιμένων τῶν Ἀθηνῶν ἡ Μοῦνουχία καὶ τὸ

ΣΗΜ. α. Λείψανα ἐξαγγέλλοντα τὴν παλαιὰν τῶν Ἀθηνῶν λαμπρότητα
εἰσι τὰ Προπύλαια. ὁ Παρθενών, τὸ Ἑρέθειον καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου
Νίκης ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως καὶ περὶ αὐτὴν τὸ Ὀμι-
δεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, τὸ Θησεῖον, ἡ Πύ-
λη τῆς Ἀγορᾶς, τὸ Ὁρολόγιον τοῦ Ἀνδρονίκου Κυρρήστου (κοινῶς ναὸς
τοῦ Διόλου), ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς (14 μόνον στήλαι Κορινθιακοῦ

Φάληρον λίαν κατεχώθησαν ὑπὸ ἄμμου, ὁ δὲ Πειραιεὺς, ὅστις ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐχώρει μόνον δύο δρόμους, ἀπὸ τοῦ 1838 καθαρισθεὶς ἐγένετο ἐπίνειον τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ὁμώνυμος αὐτοῦ πόλις (6500), ἀφισταμένη ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν σχεδὸν δύο ὥρ. εἶνε ἐμπορικὴ

κόσμου σώζονται ἔτι ἀντὶ τῶν κάλαι 120), ἡ Πύλη καὶ ἡ Στοὰ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους (κοινῶς φανάρι τοῦ Διογένης).

Σημ. Β'. Εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι τὸ βεῖθρον τῆς ἐννεακρόνου Καλλιγρόης, ῥέον μεταξὺ γυμνῶν βράχων, μόλις νῦν εἶνε ἐπαίσθητόν, ὅτι ὁ Κηφισὸς, περιστρεφόμενος εἰς τὸν νῦν οὐχὶ τόσον σχιερόν καὶ πράσινον ἐλαῶνα, τὸ θέρος, ὡς μικρὸς ῥυαξ, μόλις ἐπαρκεῖ εἰς ἄρδουσιν τῶν παρ' ἐκατέρας τὰς ὄχθας αὐτοῦ ὠραίων κήπων, ὅτι ἐπὶ τῶν ξηρῶν πλευρῶν τοῦ Ἰμμητοῦ δὲν συνάγουσιν, ὅπως εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, αἱ μέλισσα πολὺ μέλι, ἵνα διατραφῇ ὁ ὑπνώτων παῖς Πλάτων, ὅτι ματαίως ἀναζητεῖ ὁ περιηγητὴς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Κολωνοῦ τὴν περιβεβλημένην μὲ κλήματα, δάφνας καὶ ἐλαίας θέσιν, εἰς ἣν ὁδεύων πρὸς ἱλασμόν ὁ πολυπαθὴς βασιλεὺς τῶν Θηβῶν εὔρεν ἡσυχίαν διὰ τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν ἀγνοίᾳ ἐγκλήματα, ὅτι μίᾳ μόνον κυπάρισσος ἐγείρεται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἄλσους τοῦ Ποσειδῶνος, εἰς τὸ ὅποιον ἡ Ἀντιγόνη ὠδήγησε τὸν τυφλὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ὅτι ὁ ξηρὸς λόφος αὐτοῦ καλύπτεται μόνον ὑπὸ ἐρυθρῶν σκυλῶν, ὀλίγων ἀνεμῶν καὶ ἀσφοδέλων, ὅμως πόσον λαμπρὰν εἰκόνα παρουσιάζει ἡ πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν ὀρέων καὶ λαμπρῶν χρωμάτων αὐτῶν, ὅταν τὴν ἐσπέραν παρατηρῇ τις αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Λυκαβηττοῦ! ἀπὸ τοῦ πλησίον τοῦ ὀρίζοντος ἐρυθροειδοῦς οὐρανοῦ ἀνυψοῦνται περίεξ ἰόχρροι δειράδες μετὰ θαυχρῶν χαρδῶν καὶ χρυσιζουσῶν κορυφῶν, ὑπὲρ τὴν λευκὴν πόλιν ὑψοῦται μεγαλοπρεπῶς ἡ εὐρωτιῶσα Ἀκρόπολις μετὰ τῶν ὑπερηφάνων μνημείων αὐτῆς, εἰς τὰ πλάγια αὐτῆς καὶ παρὰ τὸν χλοερόν κήπον τῶν ἀνακτόρων ὑψοῦνται αἱ κολοσσιαῖαι στήλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἥεροι δέος πόντου ἀναδύουσιν ἡ πολυκόρυφος Αἴγινα, ἡ ἐπιμήκης Σαλαμὶς καὶ τὸ ἀνατολικὸν ἀκρωτήριον (ποῖον;) τοῦ μεγάλου πλατανοφύλλου μετὰ τῶν κόλπων καὶ βράχων αὐτοῦ· τὰ πάντα αὐτοῖσι ἔχουσι χροῖαν καὶ ἀποπνέουσι θερμότητα, τὰ πάντα ἀντανακλῶσι φῶς μεσημβρινοῦ Ἠλίου, ὁ κήπος τῶν ἀνακτόρων ἐκπέμπει τρεπικὰς εὐωδίας, ἐκ τῶν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κολωνοῦ ἀμπελώνων ἀνυψοῦται μεθυστικὴ εὐωδία ἀνθούτων κλημάτων, ἐπὶ συμπλέγματος συκεῶν καὶ κυπαρίσσω, αἵτινες πρασινίζουσιν εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλάτωνος ὑψοῦντο αἱ πλάτανοι τῆς Ἀκτιζήϊας, τιτίζουσιν οἱ ἀπόγονοι τῶν χαιρετηγάντων ποτὲ τὴν Ἀντιγόνην τετίγων.

καὶ ἔχει καλὰς οἰκίας, εὐθείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, στρατιωτικὸν σχολεῖον, Γυμνάσιον, τὰ ἐπιστημότερα ἐν Ἑλλάδι καὶ καλλίτερα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ εἰς τὰ περίξ τοὺς τάφους τῶν ἀοιδίμων Μιαούλη καὶ Καραϊσκάκη.

β) Ἡ τῆς Αἰγίνης (6000) σύγκειται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου καὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἀγκιστρίου. Ἡ νῆσος Ἀΐγινα (1—2 □ μ), οὐσα λοφώδης καὶ κατὰ τὴν παραλίαν δύσβατος, ἔχει 8 χωρία, ἀποτόμους ἀκτὰς, λόφους καὶ πεδιάδας δενδροφύτους, μικροὺς ὄρμους καὶ ἐπὶ τοῦ Πανελληνίου ὄρους, 600 π. ὑψηλοῦ, τὸν ναὸν τοῦ Διὸς, ἔχοντα τὰ δευτερεῖα μετὰ τὸ Θησεῖον. Ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου (2700), ἐσραμμένη πρὸς τὴν Πελοπόννησον, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας, ἡ δὲ νησίς τοῦ Ἀγκιστρίου (350) μεταξὺ τῆς νήσου καὶ τῆς Ἐπιδαύρου. γ) Ἡ Μεγαρίς (42700), κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἀττικῆς, ἔχει ὄρη ἐπιστημότερα τὰ Κέρρα παρὰ τὴν Ἐλευσίνα, τὴν Γεράνεια παρὰ τὰ δυτικὰ ὅρια, τὸ Ἰκάριον ἐν τῷ μέσῳ, τὸν Κιθαίρων αἰετὰ βόρεια ὅρια καὶ τὰς Σχειρωνίδας πέτρας (Κακὴ σκάλα) πρὸς Ν. Κῶμαι ἀξιολογώτεραι Μέγαρα (3500), πρωτεύουσα, Ἐλεῦσις (900), μεταξὺ Μεγάρων καὶ Ἀττικῆς, διάσημος τὸ πάλαι διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, καὶ Σαλαμίς (2550), ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου, ἐπιστήμου διὰ τὴν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀττικῆς συγκροτηθεῖσαν ναυμαχίαν. δ) Ἡ τῶν Θηβῶν (18000), κειμένη πρὸς Β. τῆς Μεγαρίδος, ἔχει ὄρη μὲν ἀξιολογώτερα τὸν Κιθαίρων αἰετὰ (Ἐλατα), πρὸς Ν, τὸ Πέλοπον (Σκρόπον) πρὸς Β, τὸ Μεσσαπίον (Κτύπα) πρὸς Α, τὸ Ὑπατον, νοτιώτερον, τὸν Τεγεῶνα (Σωρὸς) πρὸς Α. τῶν Θηβῶν, τὸ Κηρύκειον, ἀνατολικώτερον, τὸν Ἐλικῶνα πρὸς Δ, τὸ Φοινικεῖον καὶ τὸ Φίκειον (Φαγᾶς), λίμνας δὲ τὴν Ὑλικὴν (Λικέρι) καὶ μέρος τῆς Κωπαΐδος (Τοπόλια) καὶ ποταμοὺς τὸ Ἰσμηνὸν, χυνόμενον εἰς τὴν Ὑλικὴν λίμνην, τὸν Ἀσωπὸν (Ὠρωπού), ῥέοντα πρὸς Α. καὶ εἰσέρχόμενον εἰς τὸν Ὠρωπὸν καὶ τὸν Κηφισὸν, διαρρέοντα μικρὸν μέρος αὐτῆς πρὸς τὰ ΒΔ. Θῆβαι (3000), πρωτεύουσα, παθεῖσα τὸ 1853 ὑπὸ καταστροφικωτάτου σεισμοῦ. Δομβραῖνα (1000), πρὸς τὰ ΝΔ. ε) Ἡ τῆς Λεβαδείας (16000), κειμένη πρὸς Δ. τῆς τῶν Θηβῶν, ἔχει ποταμὸν τὸν Κηφισὸν, λίμνην τὴν Κωπαΐδα καὶ ὄρη τὸν Ἐλικῶνα,

πρὸς Ν. τὸ Ἀκόντιον (Δουρδουβάννα) πρὸς Β, τὸ Λαφύστιον, νοτιώτερον, καὶ τὸν Παρνασσὸν (Λιάκουρα) εἰς τὰ δυτικὰ ὅρια. Λεβαθεΐα (3150), πρωτεύουσα, Ῥάχωβα (2600), παρὰ τοὺς μεσημβρινοὺς πρόπαδας τοῦ Παρνασοῦ, Δίστομον (1100) καὶ Ὁσίοις Λουκᾶς, μονὴ πρὸς τὰ ΝΔ. Αἱ ἐπαρχίαι τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Λεβαθείας, ἤγουν ἡ ἀρχαία Βοιωτία, ἀποτελοῦσι βαθύπεδον κείμενον μεταξὺ Παρνασοῦ, Ἐλικῶνος καὶ Κιθαιρῶνος, διαρρέεμενον ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἀσωποῦ καὶ Κηφισοῦ καὶ βρεχόμενον ὑπὸ τῆς Κωπαΐδος λίμνης, τῆς ὁποίας τὰ πλεονάζοντα ὕδατα, καλύπτοντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀναλύσεως τῆς χιόνος 9 □ μ., καταβόθραι ἔφερον εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὸ βαθύπεδον τοῦτο, εἰς ὃ ὑπῆρχον πολλὰ βασίλεια, ἦτο ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ἄρειος.

β'.) Ὁ νομὸς τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (111,67 □ μ. καὶ 99 886 κ.) περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας. α) Ἡ Λοκρίς (18500), κειμένη πρὸς Β. τῆς Λεβαθείας, ὅρη ἔχει τὸ Ὑφάντιον εἰς τὰ νότια ὅρια, τὸν Παρνασσὸν ἐν μέρει εἰς τὰ ΝΔ, τὸ Καλλίδρομον (Σαρῶματα) εἰς τὰ δυτικὰ ὅρια, τὸ Φρίκιον, βορειότερον, καὶ τὴν Κνημίδα, ἀνατολικώτερον. Ἀταλάντη (2250), πρωτεύουσα. Νέα Πέλλα (550), Μαρτίνον (1050), Λειβανάται (670) καὶ Μῶλος (610). Ἐπὶ τῶν μετὰ τῆς Φθιώτιδος ὀρίων κεῖνται αἱ Θερμοκύλαι, ἐπίσημοι διὰ τὴν μάχην τοῦ ἀρχαίου ἀτρομήτου Σπαρτιάτου Λεωνίδα κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τοῦ νέου Ἀθ. Διάκου κατὰ τῶν Τούρκων. β) Ἡ Παρνασις (25500), κειμένη πρὸς Δ. τῆς Λεβαθείας καὶ Λοκρίδος ἔχει κόλπους τὸν Κρισσαῖον καὶ ἐν μέρει τὸν τῆς Ἀντικίρρας (*Ἀσπρα Σπήτεια), ὅρη τὸν Παρνασσὸν πρὸς Α, τὸν Ἑλατον καὶ τὸν Γκιῶνα πρὸς Δ. καὶ ποταμοὺς τὸν Πίνδον πρὸς Β, τὸν Πλειστον πρὸς Ν. καὶ τὴν Κασταλίαν πηγὴν. Ἀμφισσα (4400), πρωτεύουσα κειμένη εἰς τερπνὴν θέσιν. Ἰτέα (Χάλαιον), ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης. Γαλαξείδιον (Οἰάνθεια, 4200), πρὸς Δ. τοῦ Κρισσαίου κόλπου, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς. Χρισσὸν (1500) παρὰ τὴν ἀρχαίαν Κρίσσαν. Καστρί (Δελφοί, 950). Τοπόλια (1000), πρὸς Β. τῆς Ἀμφίσσης. Γραβιά (500), παρὰ τὸ πάλαι Κυτίνιον, ἐπίσημος στρατιωτικὴ θέσις. Ἀγόριανη (800), εἰς τὴν Α. πλευρὰν

Μαυρολιθάρι (1050) καὶ Μουσουνίτσα (800) εἰς τὴν Δ.
 γ) Ἡ Δωρίς (19000), χωριζομένη ἀπὸ τῆς Παρνασίδος διὰ τῶν ὀρέ-
 ων Ἑλλάτου καὶ Γκιῶνος, ἔχει ὄρη ἐπιστημότερα τὸν Κόρακα (Βαρ-
 δούτια, 7675 π.) πρὸς Β, τὰ Τρίκορφα ἐν τῷ μέσῳ, τὰ Τρι-
 ζόνια, νήσους παρὰ τὰ παράλια, καὶ ποταμὸν τὸν Ὑλαιθον
 (Μόρνος). Ἀηδωρίκιον (850), παρὰ τὸν Ὑλαιθον, ὅστις ἐκβάλλει
 πλησίον τῆς Ναυπάκτου. Γρανίτσα (1200) πρὸς τὰ ΒΔ τῆς
 ἀνωτέρω. Βυτρινίτσα (700). Πεντάγιοι (800) καὶ Ἀρ-
 τοτίνη (1200) πρὸς Β. δ) Ἡ Φθιώτις (40000), κειμένη πρὸς Β.
 τῆς Παρνασίδος καὶ Δωρίδος καὶ διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Σπερχειοῦ
 (Ἀλαμάνα), ἔχοντος παρόχθιον πόλιν τὴν Ἀλαμάναν καὶ ἐκ-
 βάλλοντος εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ὄρη μὲν ἀξιολογώτερα ἔχει τὴν
 Ὀθρυν πρὸς Β, τὴν Οἶτην πρὸς Ν. καὶ τὸν Τυμφρη-
 στὸν (Βελοῦχι) πρὸς Δ. Λαμία (4700), παρὰ τὸν ὁμώνυμον
 κόλπον, καθέδρα τοῦ Νομοῦ, ἔχουσα καὶ λείψανα ἐρειπωμένων τσα-
 μίων καὶ μιναρέδων καὶ ἀκρόπολιν (Ἀκρολαμία). Στυλῖς (1900)
 πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Ὑπάτη (1500), πρὸς Δ. τῆς
 Λαμίας, ἐπίσημος διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της. Οἱ δύο ἀνωτέρω Νομοὶ
 ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην Ἀνατολικὴν Στερεάν Ἑλλά-
 δα, ὃ δὲ ἐπόμενος τὴν Δυτικὴν.

γ.) Ὁ Νομὸς τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (138,24 □ μ. καὶ
 113114 κ.), περιλαμβάνων 6 ἐπαρχίας, συνδέεται στενῶς μετὰ τῆς
 Ἠπείρου ὡς χώρα τοῦ κάτω Ἀχελώου καὶ ἀποτελῶν πρὸς Β. ἔρη-
 μον ὑψίπεδον, κατοικίαν ἀνέκαθεν ληστρικῶν φυλῶν, ἔχει πρὸς Δ.
 παραλίαν ἀλίμενον σχεδὸν καὶ νοσηράν. Οἱ Αἰτωλοὶ ἐθεωροῦντο ὑπὸ
 τῶν ἀρχαίων ὡς ἄγριοι, ἀγροῖκοι καὶ ληστρικοὶ καὶ μόνον εἰς τοὺς
 τελευταίους χρόνους τῆς Ἑλ. ἱστορίας ἔσχον σημασίαν τινα (Αἰτω-
 λικὸν κοινόν). α) Ἡ Εὐρυτανία (31029), χωριζομένη πρὸς Α.
 ἀπὸ τῆς Φθιώτιδος διὰ τοῦ Τυμφρηστοῦ ὄρους, καὶ πρὸς Β. ἀπὸ
 τῆς Θεσσαλίας διὰ κλάδων τοῦ Πίνδου, οἵτινες καθιστῶσιν αὐτὴν ἐκ
 τῶν μᾶλλον ὀρεινῶν χωρῶν τῆς Ἑλλάδος, καλεῖται πρὸς Β. Ἀγρα-
 φα καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Καμπύλου (Μέγδοβα), παραποτά-
 μο τοῦ Ἀχελώου. Καρπενήσιον (1400), πρωτεύουσα ὀνομαστὴ
 διὰ τὴν παρ' αὐτὴν τὸ 1823 ἦσαν τῶν Τούρκων, καθ' ἣν ἔπεσεν ὁ
 γενναῖος Μάρκος Βότσαρης. Προυσός (1000) πρὸς Ν. Ἀγ.

Βλ ἄσσης (860) πρὸς Δ, Φουρνᾶ (1000) πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ
 Κλειτσὸς (800) ὀλίγον πρὸς Β. β) Ἡ Τριγωνία (13000),
 τῆς ὁποίας ἡ πρὸς Β. χώρα καλεῖται Βλοχὸς, χωριζομένη ἀπὸ
 τῆς Εὐρυτανίας διὰ τοῦ Πανατωλικοῦ (Αραποκέφαλον), ἔχει
 ἀξιολογώτερον ποταμὸν τὸν Ἀχελῶον (Ἀσπροπόταμον), λίμνας,
 τὴν Ὑρίαν (τοῦ Ἀγγελοκάστρου) καὶ τὴν Τριγωνίδα. Ἀ-
 γρίνιον (3900), πρὸς δὲ τὰ ΒΑ. αὐτοῦ ἔκειτο ἡ Θέρμη εἰς ἀ-
 πρόστιτον ὄρεινὴν θέσιν, εἰς ἣν πολλάκις ἀποσυρόμενοι ἀπὸ τῆς Ναυπά-
 κτου οἱ Αἰτωλοί, ἡ καὶ ἐπὶ τοῦ Πανατωλικοῦ, συνεκρότουν τὸ Παναι-
 τώλιον αὐτῶν συνέδριον. γ) Ἡ Ναυπακτία (21000), κειμένη μεταξὺ
 Δωριδούς, ἐξ ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Ὑλαίου, καὶ Τριγωνίας, ἐξ ἧς χωρί-
 ζεται διὰ τοῦ Εὐήνου (Φίδαρι), καὶ βρεχομένη πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Κο-
 ρινθιακοῦ κόλπου, καλεῖται πρὸς Β. Κράθαρα καὶ πρὸς Ν. Βενε-
 τικόν, ἐνθα κεῖται καὶ τὸ Ἀντίρξειον ἀκρωτήριον. Ναύπακτος
 (1400), πρωτεύουσα καὶ πόλις ὄχυρά καὶ παράλιος, εἰς ἣν ἄλλοτε οἱ
 Ἀθηναῖοι ἀποκατέστησαν τοὺς ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν διωχθέντας Μεσ-
 σηνίους. Πλάτανος (1250), παρὰ τὸν Εὐήνον, καὶ Κόνισκα
 (950), βορειότερον. δ) Ἡ ἐπαρχία Μεσολλογγίου (18300),
 κειμένη πρὸς Ν. τῆς Τριγωνίας καὶ πρὸς Δ. τῆς Ναυπακτίας, ἐξ ἧς
 χωρίζεται διὰ τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ, ἔχει πρὸς Ν. τὸν τεταγῶδη κόλ-
 πον Προκοπάνιστον, τὰς ἐν αὐτῷ νήσους Βασιλάδι καὶ
 Κλείσοβαν, ἐφ' ἧς τὸ 1826 ὑπέστησαν οἱ Τοῦρκοι πολλὰς ζη-
 μίας, καὶ πρὸς τὰ ΒΑ. τὸν Ἀράκυνθον (Ζυγόν), ἐξ οὗ καὶ ὅλη
 ἡ πρὸς Β. χώρα καλεῖται Ζυγός. Μεσολόγγιον (6060), κα-
 θέδρα τοῦ Νομοῦ ὄχυρά, ἐν ἣ τὸ 1826 ὑπέστησαν οἱ Τοῦρκοι μεγὰ-
 λην φθορὰν ἐκ τῆς ἥρωικῆς ὑπερασπίσεως τῶν αὐτόθι πολιορκημένων
 Ἑλλήνων, οἵτινες, ὀλίγοι σωθέντες, ἔλαβον ἀμαράντους στεφάνους. Ἐν
 αὐτῇ ὑπάρχουσιν οἱ τάφοι τοῦ Λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ Μάρκου Βό-
 τταρη. Αἰτωλικὸν (2700) πρὸς τὰ ΒΑ. Νεοχωρι (1100)
 παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῷου. ε) Ἡ ἐπαρχία τοῦ Βάλτου (12
 250), χωριζομένη ἀπὸ τῆς Εὐρυτανίας διὰ τοῦ Ἀχελῷου ποτα-
 μοῦ καὶ ἐκ τῆς Τσουμέρκας τῆς Ἡπείρου διὰ τοῦ Γαυρόβου ὄρους,
 βρέχεται πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ (τῆς Ἀρτῆς) κόλπου
 καὶ διαφέρεται ὑπὸ τοῦ Πετιτάρου (Παλαιόπουλον), παραποτάμου
 τοῦ Ἀχελῷου. Καρθαταρᾶς (Λιμναία, 1450), πρωτεύουσα κειμένη

εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. Σύν τε κινον (1300), παρὰ τὰ Β. ὄρια. Φλωριάδα (350) εἰς τὰ μετὰ τῆς Ἑπείρου ὄρια. τ) Ἡ ἐπαρχία τῆς Βονίτσης καὶ τοῦ Ξηρομέρου (18500), κειμένη πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρου, βρίσκεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, εἰς ὃν κεῖται τὸ Ἀκτίον (Ποῦντα) ἀκρωτήριον, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, δι' οὗ χωρίζεται ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς αὐτῆς θαλάσσης, εἰς ἣν κεῖνται αἱ ἀκατήκοι νῆσοι Ἑργινάδες ἢ Ὁξείαι. Ἐπιστημότεραι πόλεις τῆς μὲν Βονίττης, κειμένης πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, Βόνιτσα (Ἀνακτόριον, 1650) πρωτεύουσα, Ζαθέρδα (1250), εἰς μυχὸν κόλπου κειμένου ἀπέναντι τῆς Λευκάδος, Κατοῦνα (1000) πρὸς Α, Ἀστακὸς (100), εἰς μυχὸν κόλπου πρὸς τὰ ΝΔ, καὶ Κατοχή (800) παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου.

Β) Ἡ Πελοπόννησος, ὁμαζομένη οὕτως ἀπὸ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς καὶ ἔχουσα ἕνεκα τῶν θαλέων κόλπων τῆς σχῆμα φύλλου πλατάνου, συγκεντρώνει εἰς ἑαυτὴν ὅλας τὰς ιδιότητας ἐντελῶς καὶ ποικίλως ἀνεπτυγμένης χώρας. Οὗτα δὲ λίαν ὀρεῖ ἡ χώρα, παρουσιάζει πεδιάδας μόνον ὑπὸ μορφῇ λεκανῶν καταχωθέντων ζυγῶν, ἢ ἀνυψωθέντων παραλίων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὄρη αὐτῆς δὲν συνέχονται μετὰ τῶν τῆς Στερεᾶς, ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον ὅλον, ἢ μικρὸν κόσμον, τὸν ὅποιον οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐθεώρουν ὡς χωριστὸν τι καὶ αὐταρκες.

Ἐν τῷ μέτῳ αὐτῆς ὑφύεται τὸ ὑψίπεδον τῆς Ἀρκαδίας, ὁ κορμὸς καὶ ἡ ρίζα πάντων τῶν ὀρέων τῆς ἡ Ἡ Πελοποννησιακῆ Ἑλλάδας, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐκπέμπονται κλάδοι πρὸς τὰ παράλια. Τὸ βόρειον καὶ ἀνατολικὸν χεῖλος τοῦ ὑψιπέδου (Ἐρύμανθος 6845 π., Ἀρσάνια 6960, Κυλλίνη 7310) εἶνε τὰ ὑψηλότερα ὄρη· τὸ δὲ νοτιοανατολικὸν (Πάρνων) καὶ μεσημβρινὸν ἀποτελοῦσι τὸ πλεονεχὸς συστροφόμενον χωρίσμα τῶν ὑδάτων τῶν ποταμῶν Ἰβρώτα καὶ Ἀλφειοῦ καὶ καταντῶσιν εἰς τὰ ΝΔ ἄλυσες, περιλαμβάνουσα τὰ ὄρη Νόμας, Λύκαιον καὶ Κοτύλιον· τὸ δὲ δυτικὸν ἐπὶ τέλους διαρρύθνεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ὑψιπέδου, τὰ ὅποια πάντα συμβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀλφειόν. Αἱ παράλιαί χῶραι ἢ εἶνε κλιτύες τῶν Ἀρκαδικῶν ὀρέων, ἢ ἔχουσιν ἰδίαν διάρθρωσιν· ὁ δὲ περιμήκης Ταύγετος (7450) εἶνε ὅλως ὅ-ος ἀνεξάρτητον τῶν ἄλλων.

δ) Ὁ Νομὸς τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (91,25
 □ μ. καὶ 114010 κ), περιλαμβάνων ὃ ἐπαρχίαι, ἔχει τὸν ποικι-
 λότερον σχηματισμὸν καὶ εἶνε περίπου ἡ ἀρχαία Ἀργολίς. Ἀρχό-
 μενος δ' ἀπὸ τοῦ ΒΑ. γείλους τοῦ ὕψιπέδου καὶ εἰσβάλλων εἰς τὴν
 θάλασσαν ὡς ἐπιμήκης χερσονήσος ἀποτελεῖ πρὸς τὰ ΝΑ. κόψιν καὶ
 περιβάλλεται ὑπὸ πολλῶν νήσων. α) Ἡ ἐπαρχία τῆς Ὑδρας καὶ
 Τροιζηνίας (19661) σύγκειται ἐκ τῆς νήσου Ὑδρας καὶ ἄλλων
 τινῶν βραχυῶδων καὶ ἀκατοικήτων νησίδων καὶ ἐκ τῆς Τροιζηνίας,
 κειμένης πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς χερσονήσου. Ἡ νήτος Ὑδρα (Ὑδρέα
 2; □ μ. καὶ 9600), κειμένη εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ Ἀργολικοῦ κόλ-
 που ἀντικρὺ τοῦ Σκυλλαίου ἀκρωτηρίου, εἶνε ξηρὰ καὶ πετρώδης καὶ
 ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, ὀνομαστέην κατὰ μὲν τὴν ἐπανάστασιν
 διὰ τὰς θυσίας τῆς, νῦν δὲ διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς. Ἡ Τρι-
 ζηνία (40100), ἐκτεταμένη ἀπὸ τοῦ Σκυλλαίου (τῶν Τσελεβινῶν)
 σχεδὸν ἀκρωτηρίου πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ εἰσπλέοντος τὸν Σαρωνικὸν
 κόλπον μέχρι σχεδὸν τῆς Ἐπιδαύρου, σύγκειται ἐκ τῆς ξηρᾶς, εἰς τὴν
 ἀνήκει ἡ ὁμώνυμος πόλις Τροιζήν (1660) μετὰ τῆς μικρᾶς χερ-
 στονήσου τῶν Μεθάνων, καὶ ἐκ τῆς νήσου Καλαυρίας (Πόρος), ἐπὶ
 τῆς ὁποίας κεῖται ἡ πόλις Πόρος (6700), βασιλικὸς ναύσταθμος
 καὶ πόλις ἀξιόλογοι, ἐξάγουσα ἄφθονα καὶ ἀξιόγυα λεμόνια καὶ πορ-
 τογάλια. β) Ἡ ἐπαρχία τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ἑρμιονίδος
 (19600) κεῖται πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς χερσονήσου, ἥτις αὐτὴ εἶνε
 γυνὴ καὶ ξηρὰ χώρα. Αἱ Σπέτσαι (Ἀλιούτα; 3 □ μ. καὶ 9650),
 κείμεναι πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ὑδρας, εἶνε νήτος ἥπτον πετρώδης· ἡ ὁ-
 μώνυμος αὐτῆς πόλις εἶνε ὀνομαστέη κατὰ μὲν τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτη-
 σίας ἀγῶνα διὰ τὰς θυσίας τῆς, νῦν δὲ διὰ τὸ ἐπισημότερον ἐν πάσῃ
 τῇ Ἑλλάδι ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς. Πέριξ αὐτῆς, ἐνθα κεῖνται ἱκανὰ
 ἀκατοίκητα νησίδια, τὸ 1822 οἱ ἥρωες ναυτικοὶ τῆς Ἑλλάδος με-
 μικρὰ σκάφη ἠνάγκασαν τὸν ὑπερήφανον Ὀθωμανικὸν στόλον νὰ ἐπι-

ΣΗΜ. Οἱ Ἀθλανικῆς καταγωγῆς κάτοικοι τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν
 ἀπὸ τοῦ 1770 εἶχον ἀκμάζον ναυτικόν, ἀλλὰ τὸ 1813 ἤριθμουν 375 πλοῖα
 (45000 τόν.) μετὰ 5400 ναυτῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως οἱ Ὑδραῖοι
 καὶ οἱ Σπετσιῶται ὀπλίσαντες πάντα τὰ πλοῖα τῶν καὶ λάμπαντες, ὡς
 τολμηροὶ θαλασσοπόροι καὶ ἥρωες, ἔλαβον δόξαν ἀνεξάλειπτον καὶ στεν-
 φάγους ἀμαράντους.

στρέψη ἀπρακτος εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἡ Ἑρμιονὶς (10700) ἐκτείνεται μέχρι τῶν ὁρέων Διδύμων καὶ Δαρδίζης καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Σκυλλαίου, καλουμένη Κάτω Ναχαγές, καὶ ἔχει ἐπιστημοτέρας πόλεις Κρανείδον (6650 γ.), ἥτις, οὐσα μεσόγειος, ἔχει κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν, καὶ Καστρί (Ἑρμιόνη, 1060), ἔνθα συνεκροτήθη τὸ 1827 ἡ ἀρξαμένη μὲν αὐτοῦ, μετατεθεῖσα δὲ ἐν Τροιζίνι τρίτῃ Ἑθνικῇ Συνέλευσις. γ.) Ἡ ἐπαρχία Ναυπλίας (17537), ἐκτεινομένη ἀπο τῶν ἐπαρχιῶν Τροιζηνίας καὶ Ἑρμιονίδος μέχρι τοῦ ὄρους Τραπεζῶνα καὶ τοῦ χειμάρρου Ἰνάχου καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀργολικοῦ μέχρι τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸ Ἀραχναῖον (Ἀγ. Πίλλας) ὄρος καὶ τὸ Κορυφαῖον. Ἐπιστημότεραι πόλεις αὐτῆς εἶνε Ναύπλιον (5217), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἔδρα τοῦ Νομοῦ καὶ πρώην μητρόπολις τοῦ Κράτους, ἔχουσα ἀπόρθητα Ἑνετικά φρούρια καὶ ἐνούμενη σχεδὸν μετὰ τῆς Πρωσίας (1895), ἐπίσημον διὰ τὴν τὸ 1833 Ἑθνικὴν Συνέλευσιν. Τὸ Ναύπλιον, ἔχον τὸν καλλίτερον λιμένα τῆς Ἀργολικῆς παραλίας, ὑπερασπίζεται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ σκοπέλου ὀχυρώματος Μπορζι, τοῦ ἸτζΚαλὲ (Ἀκροναυπλία) καὶ τοῦ Παλαμηδέου, φρουρίου ἀποτόμου. Οὐχὶ μακρὰν τῆς Ναυπλίας κεῖνται εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον αἱ νῆσοι Πλατεῖα (Πιτυοῦσα) καὶ Ὑψηλὴ (Ἐφύρα), καὶ εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας περίπου ὥρας κατὰ τὴν Τύρινθα, ἔνθα σῶζονται θαυμαστά κυκλώπεια τέχνη, τὸ ἀπὸ τοῦ Κυθερνίτου ἔτι συστηθὲν γεωργικὸν σχολεῖον. Λιγούριον (705), κώμη παρακειμένη εἰς τὴν παρὰ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον Νέα ν. Ἐπίδαυρον (1051), ἐπίσημον διὰ τὴν Ἀ. Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, καὶ Χέλι (850) εἰς τοὺς Β. πρόποδας τοῦ Ἀραχναίου. δ) Ἡ Ἀργολὶς (20725), κειμένη μεταξὺ Ἀργολικοῦ κόλπου, τῶν ὁρέων Ζαβίτσης, Παρθενίου, Κρεοπώλου (Κτένια), Ἀρτεμιείου (Μαλεθός), Τραχέος (Καρούμβιαλον), Ὀλιγύρτου (Σκιπιέζης), Ἀπελαύρου, Καρνεάτου, Λυρκείου (Μεγαλοβούνιον), Τρητοῦ (Πολύφεγγον), τὰ ὅποια πρὸς Δ. καθιστῶσιν αὐτὴν ἱκανῶς ὁρεινὴν, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ἐρασίνου (Κεφαλάρι), ὅστις, πηγάζων ἐκ τῆς Στυμφαλίδος (Ζάρακα) λίμνης, ἐκβάλλει παρὰ τὴν Δέρνην (Πάνιτσα) λίμνην, καὶ ὑπὸ τοῦ χειμάρρου

Ἰνᾶχου εἰς τὰ ὅρια. Ἀργος (9160), $\frac{1}{2}$ μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἡ πρώτη καὶ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Πελοποννήσου, ὑπερασπιζομένη ὑπὸ τῆς 900 π. ὑψηλῆς ἀκροπόλεως Λαρίσσης. Ἀχλαδόκωμπος (1200), Λίμναι (750), εἰς τοὺς Β. πρόποδας τῶν Ἀκραιῶν ὀρέων, καὶ Χαρβάτι, ἐπίσημον διὰ τὰ παρ' αὐτὸ ἐρείπια τῶν Μυκηνῶν. ε) ἡ Κορινθία (37500), ἐκτεινομένη πρὸς Β. τῆς Ἀργολίδος καὶ Ναυπλίας καὶ βρεχομένη πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ συνδεομένη μετὰ τῆς Μεγαρίδος διὰ τοῦ ὁμωνύμου Ἰσθμοῦ, διαρρέεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἀσωποῦ (Ἀγίου Γεωργίου), Σύθα καὶ Λαγγείας (Λογγοπόταμον), ἔχει τὰς λίμνας Φενεῶν (Φονιά) καὶ Στυμφαλίδας καὶ τὰ ὄρη πρὸς Δ. Χελιδόρεα (Μαῦρον), Εὐρώστιναν, Κράθιν (Κλουκινῶν), Πεντέλειον (Δουρδουβάνα) καὶ Σκίαθιν (Σαίτα), δι' ὧν χωρίζεται ἐκ τῆς ἐπαρχίας τῶν Καλαβρύτων, ἐντὸς ὑφύσσεται ἡ Κυλλήνη (Ζίρια) παρὰ τὰ δυτικὰ ὅρια, ἡ Κόιλωσα (Γαυριᾶς), ἡ Τιτάνη (Βεσίτσα), τὸ Τρικάρανον μεταξὺ Φλιοῦτος καὶ Νεμέας καὶ ὁ Ἀπέσσας (Φοῦκα) πρὸς τὰ ΒΔ τῶν Κλειωνῶν, πρὸς Ν δὲ τὸ Τραχὺ (Καρούμβάλον), Ὀλίγυρτον (Σκιπιέζης), Ἀπέλαυρον, Καρνεάτην, Λύρκειον (Μεγαλοβούνιον), Τρητὸν, ἔνθα ἦτο τὸ διπλοῦν ἄντρον τοῦ Νεμίου λέοντος, Τραπεζῶνα καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, ὅστις διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ Πειρήνην πηγὴν εἶχεν ἀνεκαθεν στρατιωτικὴν σημασίαν καὶ ἔκαμε τὴν Κόρινθον μίαν τῶν κλειδῶν τῆς Πελοποννήσου· ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἀποφῆς ἐκτεινομένη μακρὰν εἶνε ποικίλη. Νέα Κόρινθος (1600), πρωτεύουσα κτισθεῖσα κανονικώτατα ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου παρὰ τὸ Λοσπράκι (Λέχαιον) μετὰ τὸν συμβᾶντα τὸ 1858 καταστρεπτικὸν σεισμόν· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου ἐπίνειον αὐτῆς καλεῖται Κалаμάκι (Κεγχρεαί). Περαχώρα (1505), παρὰ τὸ Ἡραῖον ἀκρωτήριον. Σοφικὸν (1813) πρὸς Α. παρὰ τὴν πάλαι Σολύγειαν, ἀξιόλογον διὰ τὴν ἐξαγομένην αὐτόθι ῥητίνην. Γκόυρα (622), Κάρυα (1077), Τρίκαλα (2603), συνιστάμενα ἐκ τριῶν συνοικιῶν, καὶ Πύργος (461), ἔδρα τοῦ δήμου τῆς Ζαχόλης· κῶμαι δὲ καίμεναι εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Κορινθίας, Κιάτον, ἔδρα τοῦ δήμου τῆς Σικυῶνος παράλιος, καὶ Ἀγ. Γε-

ὄργιος (1521), πρωτεύουσα τοῦ δήμου τῆς Νεμέας. Κατὰ τὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους Τραπεζῶνα Δερβενάκια κατεστράφη τὸ 1822 ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ Δραμάλειος. Ἡ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀσωποῦ χώρα καλεῖται Βόχα.

ε.) Ὁ Νομὸς τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος (94, 31 □ μ. καὶ 130 250 κ), κατέχων μέρος τοῦ Ἀρχαϊκοῦ ὑψιπέδου καὶ κείμενος εἰς τὰ Β. καὶ ΒΔ, περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας. α) Ἡ ἐπαρχία τῶν Κ α λ α θ ρ ὺ τ ω ν (38000), κειμένη πρὸς Δ. τῆς Κορινθίας καὶ ἔχουσα πρὸς Α. τὰ Ἀ ρ ο ἀ ν ι α (Χελμός) ὄρη μετὰ τῆς Σ τ υ γ ὸ ς, τὴν Κερύνειαν (Βούσκιον) πρὸς Β, τὸν Ἐ ρ ὺ μ α ν θ ο ν (Ὠλονός) πρὸς Δ, τοῦ ὁποῦ κλάδοι εἶνε τὸ ἐντὸς τῆς χώρας Κ α λ λ ι φ ὄ ν ι ο ν, εἶνε χώρα ὀρεινὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ εἰς τὸν Ἀλφειόν· εἶνε δὲ ὁ Κ ρ ᾱ θ ι ς (τῆς Ἀκράτας), ὁ Ἐ ρ α σ ῖ ν ο ς (τοῦ Διακοπτοῦ), ὁ Βουραϊκὸς (τῶν Καλαθρῦτων), ὁ Κ ε ρ υ ν ῖ τ η ς (Βουφουσία), ὁ Σ ε λ ι ν ο ῦ ς (τοῦ Αἰγίου), ὁ Ἐ ρ ὺ μ α ν θ ο ς (Δοάνα) καὶ ὁ Ἀ ἄ δ ω ν. Ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. χώρα αὐτῆς καλεῖται Κ α σ ῖ κ ι, ἡ πρὸς Α. Κ λ ο υ κ ῖ ν α ι καὶ ἡ πρὸς τὰ ΝΑ. Κ α τ σ ᾶ ν α ι. Κ α λ ᾶ θ ρ υ τ α (Κύναιθα 1200), πρωτεύουσα· εἰς ἀπόστασιν $\frac{1}{2}$ ὥρας πρὸς Δ. κεῖται ἡ μονὴ τῆς Ἀ γ. Λ α ῦ ρ α ς, καὶ εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρ. πρὸς Β. ἡ τοῦ Μ ε γ ᾶ λ ο υ Σ π η λ α ῖ ο υ, ἥτις κτισθεῖσα τὴν δευτέραν Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα καὶ ἔχουσα μίαν τῶν τριῶν εἰκόνων, ἃς ἱστορήσεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λοικᾶς, καὶ περὶ τοὺς 150 μοναχοὺς, εἶνε ἡ μεγαλειτέρα τῶν μονῶν τοῦ Κράτους καὶ κεῖται εἰς ἀγρίαν χαράδραν ὡς φωλεὰ σφηκῶν. Λ υ κ ο ῦ ρ ι α (770), παρὰ τὸν Λάδωνα. Σ ο π ο τ ὸ ν (950) καὶ Λ ε ι β ᾶ ρ τ σ ι ο ν (1350), κῶμαι πρὸς τὰ ΝΑ. ἔχουσαι Ἑλληνικὰ σχολεῖα, διατηρούμενα διὰ τῶν κληροδοτημάτων τῶν μακαρίων Τσίπουρα ἐκ Σοποτοῦ καὶ Σ. Σακελλαρίου ἐκ Λειβαρτίου. β) Ἡ ἐπαρχία τῆς Α ἰ γ ι α λ ε ῖ α ς (12054), ἐκτετατομένη κατὰ μῆκος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ διαβρεσμένη ὑπὸ τῶν πλείστων τῶν ἐκ Καλαθρῦτων πηγάζοντων ποταμῶν, ὀνομάζεται μεταξὺ Ἐρασίνου καὶ Βουραϊκοῦ Δ ι α κ ο π τ ὸ ν καὶ μεταξὺ Σοῦς (Εὐλοκάστρου) καὶ Κράθιος Ἀ κ ρ ᾶ τ α. Α ἰ γ ι ο ν (3550), παρὰ τὴν θάλασσαν, πρωτεύουσα πολλὰ τὸ 1861 παβούσα ὑπὸ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ μετὰ τῶν πέριξ καὶ πολλῶν ἐπὶ τῶν ἄκτῶν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ πέραν αὐτοῦ κωμῶν. Εἰς δίωρον

πρὸς Ν. ἀπόστασιν καίται ἡ δευτέρα ἐν Ἑλλάδι ἐπίσημος μοῦνη τῶν
 Ταξιαρχῶν, ἔχουσα περὶ τοὺς 100 μοναχοὺς. γ) Ἡ ἐπαρχία
 τῶν Πατρῶν (41500), ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς Αἰγιαλείας τὴν πᾶ-
 λαι Ἀχαΐαν, ἥτις κυρίως εἶνε βαθμὶς τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὑψιπέδου ἐκτὸς
 παραθαλασσίας ταινίας, καὶ ἐκτετατωμένη μέχρι τοῦ Ἀράξου ἀκρω-
 τηρίου, παρὰ τὸ ὅποιον εἶνε ἡ λίμνη Καλόγρια, ἔχει πρὸς τὰ
 Α. ὄρια τὸ ὄρος Παναχαΐκον (Βοδιᾶς), πρὸς τὰ ΝΑ. τὸν Ἑ-
 ρύμανθον, ἐν ᾧ χωρίζεται ἐκ τῶν Καλαβρύτων, καὶ πρὸς Δ.
 τὴν Ὠλενίαν πέτραν, κορυφὴν τῆς Σκόλλεως (Σανταμέ-
 ρι), καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Πείρου (Καμινίτσα), πηγάζοντος ἀπὸ
 τοῦ Ἑρμιάνθου καὶ ἔχοντος παρόχθιον πόλιν τὴν Καμινίτσαν,
 τοῦ Φοίνικος (Σαλμούκου) καὶ τοῦ Γλαύκου. Ἡ παρὰ τὴν ἐ-
 παρχίαν Καλαβρύτων χώρα αὐτῆς καλεῖται Νεζερά, ἡ παρὰ τὴν
 Αἰγιαλείαν Τσετσεβά, ἡ πρὸς Ν. Βουνδοῦκλα καὶ ἡ παρὰ
 τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πείρου Ἀχαΐα. Πάτρας (18342), ἔδρα τοῦ
 Νομοῦ καὶ πόλις ὀνομαστή διὰ τὴν ἐμπορικὴν τῆς θέσιν καὶ τὸ μετὰ
 τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐνεργοῦμενον ἐμπόριον, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκο-
 δομὰς, κύριους ὁδοὺς καὶ πλατείας καὶ ἀφθονον πότιμον ὕδωρ.
 γ) Ἡ Ἠλεία (46000), βρεχρμένη πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν κόλπων
 Κυλληνίου καὶ Χελωνάτα καὶ ἐκτετατωμένη μέχρι τῶν ἐκ-
 βολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ, μέντος διὰ τῶν ΝΑ. ὀρίων, καὶ διαρρέομένη
 ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ (τῆς Γαστούνης), ἔχει πρὸς Β. τὸ ὄρος Σκόλλην,
 πρὸς Α. τὴν Φολόην καὶ τὸν Ἑρύμανθον ποταμόν, γυνόμε-
 νον εἰς τὸν Ἀλφειὸν, καὶ πρὸς Δ. τὰ ἀκρωτήρια Γυθὺν (Κα-
 τάκολον) καὶ Χελωνάταν (Γλαρέντσαν), καὶ τὴν λίμνην Κο-
 τίχτην. Ἡ ἐν τῷ μέσῳ χώρα αὐτῆς καλεῖται Γοῦθαί καὶ
 ἡ πρὸς Β. Κάπελη. Πύργος (4550), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ
 Ἀλφειοῦ, πρωτεύουσα. Γαστούνη (950), παρὰ τὴν ἀριστερὰν
 ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ. Κυλλήνη (Γλαρέντσα), πρὸς Β. τοῦ ἀκρω-
 τηρίου Χελωνάτα. Λεχαινὰ (1650), βορειότερον, καὶ Δίερα,
 παρὰ τὴν Φολόην. Εἰς τὸν κάτω Ἀλφειὸν ἔκειτο ἡ Ολυμπία, τό-
 πος ἱερὸς, ἐνθα ἐπανηγυρίζοντο κατὰ τετραετίαν τὰ Ὀλύμπια, ἀλλὰ
 ταῦν, ἀνοψωθείσα ἡ χώρα ἐκ τῶν καταθέσεων τοῦ Ἀλφειοῦ, εἶνε
 σχεδὸν ἡρημωμένη ἢ μᾶλλον ἀραιὰ καλλιεργημένη καὶ ἀκατοίκητος
 διὰ τοὺς πυλαρίθμους κῶνωπας καὶ τὸν ὕγρον καὶ ὀνεγλῶδη ἀέρα.

ζ.) Ὁ Νομός τῆς Ἀρκαδίας (79,62 □ μ. καὶ 113719 κ), κατέχων νῦν τὸ ἥμισυ μεσημβρινὸν μέρος τῆς ἀρχαίας Ἀρκαδίας καὶ περιλαμβάνων λεκάνας ὑπὸ ὀρέων περιβαλλομένης, παριστᾷ τὸν χαρικτῆρα τῆς χώρας καὶ σχηματίζει τοποθεσίας ὑπὸ τῆς φύσεως ὀριζομένης πρὸς χωριστὰς κατοικίας. Πρὸς Δ. ἡ χώρα εἶνε ἀγρία καὶ συνδέεται μετὰ τῆς ἀνατολικῆς διὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ Πάρνωνος πηγάζοντος Ἀλφειοῦ, ὅστις ὢν, οὕτως εἰπεῖν, ἡ φλέξ τῆς μεσογείου Πελοποννήσου, διασχίζει διὰ στενῆς χαράδρας τὰ δυτικὰ Ἀρκαδικὰ ὄρη καὶ ἐκβάλλει πρὸς Δ. εἰς τὸν Κυπαρίσσιον κόλπον. Διαιρεῖται δὲ ὁ Νομός εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας.

α) Ἡ τῆς Μαντινείας (37282), κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἀργολίδος, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τῶν ὀρέων Παρθενίου, Κρεοπέλου, Ἀρτεμισίου καὶ Τραχέος καὶ καλουμένη πρὸς Μ. Βρουστοχώρια, ἔχει ὄρη τὸ Βόρειον (Κράβαρι), τὸ Μαίναλον μετὰ τῶν κορυφῶν Ἐπάνω Χρέπας καὶ Ὀσφρακίνης (Ἀγ. Ἡλίας), τὸ Ἀλήσιον καὶ τὸν Κνάκαλον (Καστανιάς), πεδιά τὸ Μανθουρεάκον, τὸ Ἀργὸν καὶ τὸ Τεγεατικόν, καὶ ποταμοὺς τὸν Ἀλφειὸν (Ρουφιᾶς) πρὸς Ν. τὸν Γαράτην (Σαρανταπόταμον), τὸν Ὀφιν, τὸν Ἐλισσόντα (Δαδιάς) καὶ τὸν Μαλοίταν (Βυτίνης). Τρίπολις (7300), ἔδρα νῦν τοῦ Νομοῦ καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας τοῦ διοικοῦντος τὴν Πελοπόννησον Ὀθωμανοῦ σατράπου. Οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων πόλεων Μαντινείας καὶ Τεγέας. Βλαχοκερρασιά (1000) καὶ Κολίνα (1500) πρὸς Ν. Βερτσοβὰ (1250) παρὰ τὸ Παρθένιον, Τσιπιανὰ (1450) πρὸς Ν. τοῦ Ἀλησίου, Κανδύλα (1150) πρὸς Β. Βαλτέτσι καὶ Λεβίδι (1500), διάσημοι διὰ τὰς περὶ αὐτὰς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως περιδόξους μάχας. β) Ἡ Γορτυνία (39160), χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἡλείας διὰ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ διαβρομένη ὑπὸ τοῦ Λάδωνος καὶ τοῦ Γορτυνίου καὶ πρὸς Β. Λοουσίου (τῆς Δημητσάνης), χυνομένων εἰς τὸν πρὸς Ν. Ἀλφειὸν, καὶ ἔχουσα ὄρη τὸ Θαυμάσιον (Βύβουλα) πρὸς Α, τὸν Ὀλυμπον καὶ τὸ Κοτύλαιον (Παλαιόκαστρον) πρὸς Ν, τὴν Θέλπουσαν πρὸς Δ, τὸ Ἀφροδίσιον (Ἀγ. Πέτρος) καὶ τὸν Σκίαινον πρὸς Β, καλεῖται πρὸς Β. κατὰ τὸν Λάδωνα Ἀκωβὰ καὶ πρὸς Ν. Λιοδόρα.

Δημησιάνα (2100), πρωτεύουσα καὶ πατρίς τοῦ αἰοιδίμου πατριάρχου Γρηγορίου καὶ πόλις ἐπίσημος διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. σχολεῖον. Καρύταινα (1200), ἐπὶ τοῦ Γορτυνίου, Στεμνίτσα (2950), Βυτίνα (800), Ζάτουνα (1140), Ααγκάδια (3350), Βαλτεσινίκος (1400), Βερβίτσα (1100) καὶ Κοντοβάζαινα (1200). γ) Ἡ ἐπαρχία Μεγαλοπόλεως (14560) διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ, δεχομένου αὐτόθι τὸν Ἑλισσόνα καὶ Καρνίωνα (Ξερίλα), καὶ ἔχει πρὸς Δ. τὰ Νόμια (Τετράγι) ὅ,η καὶ τὸ Λύκαιον (Διαφόρτι). Σινάνογ (660), πρωτεύουσα, καὶ Λοντάριον (500). δ) Ἡ Κυνοῦρία (22800) ἐκτεινομένη παρὰ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἔχει ὄρη πρὸς Δ. τὸν Πάρον, νῶνα (Μαλεθός) καὶ πρὸς Β. τὴν Ζάβιτσαν, τὰ ὑποῖα καθισῶσιν αὐτὴν ἐκ τῶν ὀρεινότερων ἐπαρχιῶν, ἐξαιρουμένων τῶν παρὰ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον μικρῶν κοιλάδων τοῦ Ἀστροῦς καὶ τοῦ Λεωνιδίου. Οἱ ποταμοὶ αὐτῆς, τῆς ἐποίας τὰ νότια μέρη καλοῦνται Κωνωποχώρια, τὰ πρὸς Β. Ὀλυμπιοχώρια καὶ τὰ μεσαῖα τούτων Τσακωνιά, δὲν φέουσι τὸ θέρος μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἐπισημότεραι πόλεις Ἀγιος Πέτρος (3100), παρὰ τοὺς δυτικοὺς πρόποδας τοῦ Μαλεβοῦ, κορυφῆς τοῦ Πάρνωνος, πόλις ὀρεινὴ, κατάφυτος καὶ κατάρρυτος. Καστρί (4050), παρὰ τὸν Τάνον ποταμὸν, συγκείμενον ἐξ 7 συνοικιῶν. Δολιανὰ καὶ Βέρβαινα, κῶμαι ἐπίσημοι διὰ τὰς παρ' αὐταῖς γενομένας εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως μάχας. Ἀγιος Ἰωάννης, κώμη διάσημος διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. σχολεῖον, προικισθὲν ὑπὸ τοῦ αἰοιδίμου Καραϊτσιώτου. Ἀστρος, ἐπὶ χερσονήσου κειμένης παρὰ τὸ ὕψος παρὰ τὸν ὅριον τῆς Θυρέας, οὐ μακρὰν τοῦ ὁρίου συνεκροτήθη τὸ 1823 ἡ δευτέρα Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Λεωνιδίον (3750), παρὰ τὰς ὑπώρειας δύο ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμνων ὀρέων καὶ $\frac{3}{4}$ ὥρ. μακρὰν τῆς θαλάσσης, πόλις συνοικισθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Πραστοῦ ἀπέχοντος 7 ὥρ. πρὸς τὰ ΒΔ. Οἱ κάτοικοι τοῦ Λεωνιδίου, τοῦ Πραστοῦ καὶ παρακειμένων τινῶν χωρίων λαλοῦσι τὴν Τσακωνικὴν γλῶσσαν, ἥτις ἔχει πολλοὺς ἰδιωτισμοὺς καὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας Δωρικῆς.

η) Ὁ Νόμος τῆς Μεσσηνίας (62, 52 □ μ. καὶ 117200) περιλαμβάνει τὴν πολὺδένδρον κοιλάδα τοῦ Παμίσσου, ἥτις πρὸς Β.

καλεῖται τῆς Στενωκλάρου, καὶ πρὸς Ν. Μακάρια. Οὐδα-
μὸς τῆς Ἑλλάδος εἶνε τόσον παραγωγικὴ ἢ γεωργικὰ καὶ ἢ φυτεία τῶν
μεσημβρινῶν καρπῶν, ὅσον ἐν Μεσσηνίᾳ, ἐν ἣ καὶ αὐτοὶ οἱ φρούρικοι
οὐδὲν ὠφραζέουσι. Προϊόντα αὐτῆς εἶνε ἔλαιον, μέταξα, σύκα καὶ
ὄσπρι. Διατείνεται δὲ εἰς 5 ἐπαρχίας. α) Ἡ Ὀλυμπία (23550) ἔχει πρὸς
Δ. τὸν Κυπαρίσιον κόλπον, πρὸς Α. καὶ Β. τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν,
δι' οὗ χωρίζεται ἐκ τῆς Ἠλείας καὶ Γορτυνίας, πρὸς τὰ ΝΑ. τὸ
Λύκαιον ὄρος, δι' οὗ χωρίζεται ἐκ τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ πρὸς
Ν. τὰ Νόμια ὄρη καὶ τὸν ποταμὸν Νέδαν (Βουσί). Ἀνδρο-
τεσσαινα (2000), πρωτεύουσα, καὶ Ἀγρουλινίτσα (1600),
παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ εἰς τὴν παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῆς
Νέδας ἀρχαίαν Φειγαλίαν διατηρήθη διὰ τὸ ἀπύκνεντρον εἰς κα-
λὴν κατάστασιν ναὸς ἀνεγερθεὶς πρὸς τετὰρ τοῦ Ἀπύλλωνος. β) Ἡ
Τριφυλία (26000), ἐκτετατομένη κατὰ μῆκος τοῦ Κυπαρισίου
κόλπου καὶ πρὸς Ν. τῆς Ὀλυμπίας, ἐξ ἧς χωρίζεται διὰ τῶν Νο-
μίων ὄρεων καὶ τῆς Νέδας, ἔχει πρὸς Ν. τὸ ὄρος Αἰγα-
λέον (Ψυχρόν) καὶ τὸ Σέχι, καλουμένη πρὸς Δ. τοῦ Αἰγαλέου
Κάμπρος, πρὸς Α. Κοντοβοῦνιαν καὶ πρὸς Ν. Χῶραι.
Κυπαρισσία (3250), παρὰ τὴν θάλασσαν, Σουλιμᾶ (950)
εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Ἐλαΐου ὄρους. Φιλιατρά
(3750), Παργαλιάνοι (2000) καὶ Λιγούδισσα (1650)
πρὸς Ν. γ) Ἡ Πυλία (18750), κειμένη πρὸς Ν. τῆς Τριφυλίας,
ἔχει πρὸς Δ. τὴν νῆσον Σφακτηρίαν, πρὸς Ν. τὰς Οἰνού-
σας (Σαπέντσαν καὶ Καθρέραν) καὶ τὸ ἀκρωτήριον Ἀκρίταν
(Γάλλον), καὶ πρὸς Α. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου. Πύ-
λος (1500), ἔχουσα μεσαιωνικὰ φρούρια, εἶνε πρωτεύουσα ὀχυρὰ και-
μένη ἀπὸ τῆς νήσου Σφακτηρίας καὶ ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκρας
εὐρυχώρου λιμένας, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ το 1827 ἐπυρπολήθη ὁ Ὀθωμαν-
νὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος ὑπὸ τῶν ἠνωμένων στόλων τῆς Ἀγ-
γλίας, Γαλλίας καὶ Πρωσίας. Μεθώνη (700), φρούριον πρὸς Ν.
τῆς ἀνωτέρω, ἔχον ὀχυρώματα Ἑνετικῆς ἐποχῆς. Κορώνη (1800)
ἑτερον φρούριον εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευράν. Πεταλίδι, πρὸς Β.
λιμὴν. δ) Ἡ Μεσσήνη (26260), ἀρχομένη ἀπὸ τῶν Νομίων ὄ-
ρεων πρὸς Β. φθίνει μέχρι τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου καὶ διαρρέεται
ὑπὸ τοῦ Παρίσου, ἔχουσα πρὸς Δ. τὴν Κυπαρίσιαν, ἐν τῷ μέσῳ τὴν

Ἰθάκην καὶ πρὸς Β. τὴν γῶραν Ἐμβλάκιχα. Ἐπιστημότεραι πόλεις Νησίον (4800), ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Παμίσου, πρωτεύουσα, Ἀνδροῦσα (500) καὶ Γαράντσα (950) πρὸς Β. ε) Ἡ ἐπαρχία τῶν Καλαμῶν (27800), ἔχουσα πρὸς Β. τὴν ἐπαρχίαν Μεγαλοπόλεως, ἐξ ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ ὄρους Μακροπλάγι, πρὸς Δ. τὴν Μεσσήνην, ἐξ ἧς χωρίζεται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Παμίσου, καὶ πρὸς Ν. τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Νέδοντος καὶ ἔχει πρὸς Δ. τὸ Γορμεθοῦνι καὶ τὸν Μαλεθόν, κορυφὴν τοῦ Ταυγέτου, καὶ τὴν Ἀλαγονίαν γῶραν εἰς τὴν δυτικὴν κλιτὸν τοῦ Ταυγέτου. Καλάμα (6300), παρὰ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ καὶ πόλις ἐμπορικῇ. Ἀσλάναγα (4220) καὶ Σίτσοβα (4450), ἐν τῇ Ἀλαγονίᾳ. η) Ὁ Νομὸς τῆς Λακωνίας (81, 78 □ μ. καὶ 408360), καίμενος πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου καὶ περιλαμβανόμενος μεταξὺ τοῦ Ταυγέτου, μακροτάτης, ὑψίστης καὶ τελειοτάτης σειρᾶς τῆς Πελοποννήσου, καὶ τοῦ Πάρνωνος, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Εὐρώτα, διὰ τοῦ ὁποίου διχρεῖτο ἡ κοιλὰς αὐτοῦ εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ πρῶτον ἡ ἄνω, ὄν ὄρεινόν, τραχὺ καὶ κατὰλληλον πρὸς νομᾶς, ἀμπελοφυτεῖαν καὶ δρυδροφυτεῖαν, τὸ δεύτερον, ὄν εὐχρον καὶ μεγάλη πεδιάς (καίλη Λακεδαίμων) περιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ Ταυγέτου καὶ τοῦ Πάρνωνος ὡς μαλακὸς καρπὸς ὑπὸ σκληροῦ πυρῆνος, τὸ τρίτον, περιλαμβανόμενον ἐντὸς τῆς μεγαλειτέρας στενώσεως τῶν ὀρέων, καὶ τὸ τέταρτον, ἡ τελημετώδης γῶρα τοῦ Ἐλίου, κατοικοῦμενον εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὑπὸ τῶν Εἰλωτῶν. Ἐπὶ τῆς πρὸς Ν. Λακωνικῆς χερσονήσου κατοικεῖ ὁ ἄγριος καὶ ἀνδρείος λαὸς τῶν Μανιάτῶν, οἵτινες οὐδέποτε ἐντελῶς ὑπετάγησαν οὔτε εἰς τοὺς Ἐνετοὺς, οὔτε εἰς τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἔχοντες εἰδὸς τι ἀνεξαρτησίας, παρείχον, καθὼς καὶ νῦν, πιστὴν εἰκόνα τῶν ἡθῶν καὶ ἀταξιῶν τοῦ μεταιωνικοῦ φεουδαλισμοῦ. Συνίσταται δὲ ὁ Νομὸς ἐκ 5 ἐπαρχιῶν. α) Ἡ ἐπαρχία τῆς Λακεδαίμονος (41360), καίμενη πρὸς Ν. τῆς Μαντινείας καὶ Μεγαλοπόλεως καὶ χωριζομένη ἀπὸ μὲν τῆς ἐπαρχίας Καλαμῶν διὰ τοῦ Ταυγέτου, ἀπὸ δὲ τῆς Κυνourίας διὰ τοῦ Πάρωνος, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Εὐρώτα (Βασιλοπόταμον), δεχομένου τὸν Οἰνοῦντα (Κελερίνα) καὶ ὀνομάζεται παρ' ἐκατέρας τὰς ὀχθὰς τοῦ Σίνουντος Πέρα Ῥίξα, ἐντεῦθεν τοῦ Εὐρώτα, Ἐντεῦθεν Ῥί-

ζα, πρὸς Ν. τοῦ Λυκοβουνοῦ Βαρδουννοχώρια καὶ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρώτα Ἑλος. Σπάρτη (2100), παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, ἔδρα τοῦ Νομοῦ κτισθεῖσα ἐσχάτως ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Σπάρτης κανονικώτατα, Μιστράς (1000), ἀρχαιοτέρα ἔδρα τοῦ Νομοῦ, Ἄγ. Γωάννης (4250), εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Σπάρτης, Ἀναθρυτὴ (4250), πρὸς Δ. Λεθέτσοβα (4400), Γεράκι (1000), Τσίντσινα (4530), Βρέσθαινα (4500), Βασσαράς (4460), Βαμβακοῦ (4400), Ἀράχωβα (4100), Καστανιὰ (4300), καὶ Γεωργίτσι (4500). β) Ἡ ἐπαρχία τῆς Οἰτόλου ἢ Δυτικῇ Μάνη (25800), ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου πρὸς Δ. τοῦ Ταυγέτου, καλεῖται πρὸς Β. Σταυροπήγι, παρὰ δὲ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον Ζαρνάτα, ἐν τῇ μέσῳ Ζυγὸς καὶ πρὸς Ν. Μέση Μάνη, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Μεσομανιᾶται (Κακαβούλια). Ἀλμυρὸν, πρὸς Β, ἐπίσημον δι' ἀποτυχίαν ἀποβάσεως τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ. Κάμπος (461), Καρδαμύλη (263), Οἰτύλος (4008), Ἀρεόπολις (1080), πρωτεύουσα, Πύργος (1000) καὶ Κύτα (580), πρὸς Ν. παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Θυρίδες (Γρόσον). γ) Ἡ ἐπαρχία τοῦ Γυθείου ἢ Ἀνατολικῇ Μάνη (43120), χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου διὰ τοῦ Ταυγέτου καὶ βρεχομένη πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου καλεῖται πρὸς Β. Μαλεύριον, ἐν τῇ μέσῳ Τρίγωνα καὶ πρὸς Ν. Κολοκυνθιά, ἀπολήγουσα εἰς τὸ Ταίναρον (Ματαπᾶ) ἀκρωτήριον. Γύθειον (1680), πρὸς Β, πρωτεύουσα, Πολυάραθος ἢ Πολυτσαράθος (212), κώμη ἐπίσημος διὰ δευτέραν ἀποτυχίαν ἀποβάσεως τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ, Πιάνιστα (700) καὶ Λάγεια (600). δ) Ἡ ἐπαρχία τῆς Ἐπιδάουρου Λιμηρᾶς (16200), ἐνουμένη πρὸς Β. μετὰ τῆς Κυνουρίας καὶ Λακεδαίμονος, ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τῶν Μαλεῶν, ἔχουσα πρὸς Α. τὸν Ἀργολικὸν κόλπον καὶ πρὸς Δ. τὸν Λακωνικὸν μετὰ τῆς Ἐλαφονήσου ἢ Ὀνίου Γνάθου, κειμένης πρὸς Δ. τοῦ κόλπου τῶν Βοιωτῶν (Βατίων). Ἡ πρὸς τὰ ΒΔ. χώρα αὐτῆς καλεῖται καὶ αὐτόθι Ἑλος, τὸ πρὸς Δ. ὑψηλότερον ὄρος Ζάραξ (Κουλοχέρα), ἢ πρὸς Ν. χώρα Τοπαλτὶ καὶ ἡ παρὰ τὸν κόλπον τῶν Βοιωτῶν Βά-

τικα. Μονεμβασία (680), ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, πέ-
λις ὀχυρὰ κειμένη ἐπὶ ἀποτόμου νησιδίου συνεχομένου μετὰ τῆς ἑπ-
ρᾶς διὰ γεφύρας καὶ ἔχουσα ἀρχαίαν Βυζαντινὴν ἐκκλησίαν. Μο-
λδοι (800), ἐν τῷ μέσῳ, πρωτεύουσα.

5) Ἡ ἐπαρχία τῶν Κηθύρων συνίσταται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νή-
σου, τῶν Ἀντικηθύρων καὶ ἐξ ἀκατοικήτων τινῶν νησίδων. Ἡ νῆσος
τῶν Κηθύρων ($5 \frac{1}{2}$ □ μ., καὶ 20000 κ. μετὰ τῶν ἀποδημού-
των), κειμένη πρὸς Ν. τῆς Λακωνίας, περιβάλλεται ὑπὸ τραχείων καὶ
ἀποτόμων βράχων καὶ ἔχει ὄρη τὴν Ἀγ. Μόνην καὶ τὸ Τουρκο-
βοῦνι, ἀκρωτήρια τὸν Πλατανιστοῦν (Σπαθί), τὸν Τράχη-
λον καὶ τὸ Γράσσον, ἀλίπεδα, τῆς Παλαιολέως, τῶν
Ὀχελλῶν καὶ τῆς Ἀγ. Πελαγίας καὶ λιμένας τὸν Φοινι-
κοῦν (Αὐλέμονα), τὸν Κυψελιακὸν, τοῦ Μυλοποτάμου
καὶ τὸν Μελιδόοντον. Ἡ ὄρεινὴ αὕτη νῆσος, περιέχουσα πολλὰ
κοιλώματα καὶ λαβυρινθώδη ἀντρα, φέρει διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν
κατοίκων τῆς μεσημβρινοῦς καρπούς, αἶσιν, ἔλαιον καὶ μέλι καὶ γέ-
μει ἀποδημητικῶν πετηνῶν εἰς τὴν ὀρισμένην ὥραν τοῦ ἔτους. Κυ-
θήρα (1300), παρὰ τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων, πρωτεύουσα, ἀφι-
σταμένη 4 στάδια ἀπὸ τοῦ ἐπινείου αὐτῆς Καφαλίου. Ποταμὸς
(1750). Τὰ Ἀντικύθηρα κεῖνται μεταξὺ σχεδὸν Κυθήρων καὶ
Κρήτης.

6) Ὁ νομὸς τῆς Εὐβοίας (79, 93 □ μ. καὶ 79361 κ.),
ἀποτελούμενος ἐκ τῆς νήσου Εὐβοίας καὶ τῶν βορείων σποράδων, πε-
ριλαμβάνει 4 ἐπαρχίας. Ἡ νῆσος Εὐβοία (60 □ μ. καὶ 67482 κ.),
συνδεομένη μετὰ τῆς Βοιωτίας διὰ γεφύρας, ἔχει πρὸς Β. τὸ Ἀρτε-
μίσιον (Ποντικονῆσι) ἀκρωτήριο, τὰ ὄρη Τελέθριον (Καλτσά-
δες) πρὸς Β, τὴν Δίρφην (Δελφί), ἐν τῷ μέσῳ, τὴν Ὀχην (Ἀγ.
Ἠλίας) πρὸς Ν, τὰ ἀκρωτήρια Καφηρέα (Καβοδόρον) καὶ Γε-
ραιστὸν (Μανδύλον) πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. παράλια
τὴν μεγαλειτέραν τῶν ἄλλων νησίδων Πετάλιαν. Ἐν γένει δὲ ἡ
νῆσος, οὕσα ὄρεινὴ καὶ καταβαίνουσα ἀποτόμως πρὸς Α. καὶ ἠπίως
πρὸς Δ, εἰς τὰ ΒΑ. ἰδίως δὲ ἔχει ὄρους. Ἡ πρὸς Β. χώρα ἀπὸ τοῦ
Δηλάντου πεδίου εἶνε ἱκανῶς εὐφορος, ἡ δὲ πρὸς Ν, οὕσα
πετρώδης καὶ γυμνὴ χώρα, εἶνε ἥττον εὐφορος. α) Ἡ ἐπαρχία τῆς
Καρυστίας (28600), κειμένη πρὸς Ν, ἔχει ἐπισημοτέρας πό-

λαίς τὴν Κύμην (3600), ἐπὶ τῆς ἀνακλικῆς παραλίας, πρωτεύουσαν, τὰ Στύρα (600), τὸ Ἀλιθέριον (530) καὶ τὸ Ἀύλων ἄρι (300). Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐπαρχίαν ἀνήκει καὶ ἡ νῆτος Σκύρος, (3 □ μ καὶ 2360), κειμένη πρὸς Α, μετὰ ἄλλων τινῶν νησιδίων. 6) Ἡ ἐπαρχία τῆς Χαλκίδος (24630), ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Δίρφης μέχρι τοῦ Τελεθρίου. Χαλκίς (6330) εἰς τὸν πορθμὸν Εὐβοίαν, ἐνθα γίνεται παλιρροία, ἔδρα τοῦ νομοῦ ἔχουσα καὶ τινὰς Ὀθωμανοὺς καὶ Ἰσραηλίτας κατοίκους καὶ οὕσα ἐκ φύσεως καὶ τέχνης τόσον ὀχυρά, ὥστε ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὡς μία τῶν τριῶν κλειδῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐρέτρια (300), ἀποικία Ψαριανῶν. Στενὴ (800), Ἀγία Ἄννα (830) καὶ Αἰμύνος (1330). γ) Ἡ τοῦ Ξηροχωρίου (9800) καίται εἰς τὰ ΒΔ. Ξηροχώριον (2330), πρὸς Β, πρωτεύουσα καὶ Αἰδηψός. 8) Ἡ ἐπαρχία τῆς Σκόπελου (9300) περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς νήσους, τὴν Πεπάρηθον (Σκόπελος, 6100), ἔχουσαν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν (4330) καὶ κόμην ἀξίαν λόγου Πλάτανον, τὴν Σκίαθον (2900) καὶ τὴν Ἰκὸν (Ἀλόννησος 300), ἐπὶ δὲ πρὸς Α, καίεται αἱ νησίδες Γερρόντισα, Πολύαιγρος, Εὐδημία (Περιτὴρὰ) καὶ Σκανδίλα.

1) Ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων (49,86 □ μ. καὶ 118330 κ), διαιρούμενος εἰς 7 ἐπαρχίας, περιλαμβάνει τὰς κατὰ τὸ Αἰγαῖον διασπαρμένους νήσους, ὧν αἱ μὲν κύκλῳ τῆς ἀκατοικήτου Δύλου ἐκκαθύντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Κυκλάδες, αἱ δὲ ἐκτὸς αὐτοῦ Σποράδες. Αὗται (19), ὧν καὶ τινες νοσηραὶ καὶ ἡφαιστείου ποιότητος, εἶνε ὀρυχώδεις καὶ ἔχουσιν ὄρη πυρραμοειδῆ, ὑψούμενα μέχρι 3000 π., τὸ δὲ ἐπὶ τῆς Νάξου ὄρος Δρίος (Φανάριον) ἔχει ὕψος 3036 π. Καλούμεναι δ' αἱ Κυκλάδες ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μαργαρίται τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν εὐρορίαν καὶ τὸ γλυκὺ κλίμα αὐτῶν, τανῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε γομναί, ἄνδρες, πετρώδεις, τὸ θέρος θερμαί, καὶ τὸν χειμῶνα ἐκτεθειμέναι εἰς τοὺς σφοδροὺς βορείους ἀνέμους. Ἔνεκα δὲ τῆς θέσεως καὶ τῶν πολλῶν αὐτῶν λιμένων ἅπασαι εἶνε εὐθετοὶ πρὸς ἐμπορίαν καὶ ναυτιλίαν καὶ χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἀνάπαυλα τῶν εὐτόθι καταφευγόντων ἀποδημητικῶν πτηνῶν, ἅτινα ἀνὰ ἰσχύας εὐρίσκουσιν ἀπηνῆ καταδίωξιν.

1) Ἡ ἐπαρχία τῆς Ἀνδρου, χωριζομένη διὰ δυτπλοῦ πορθμοῦ ἀπὸ τῆς Εὐβοίας, ἀγκαίεται ἐκ τῆς ὁμώνυμου νήσου (4

□ μ) καὶ ἔχει πολλαχθὺ καλὰ πιδία καὶ 18400 κ, οἵτινες εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἔξωον πενιχρῶς. Ἀνδρος (1600), πρωτεύουσα, Λάμαρα (1650), Μεσαριά (1000) καὶ Γαύριον (900), τὸ ὁποῖον, ἔχον λιμένα μεγάλον, διαιρεῖται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω.

2) Ἡ τῆς Τήνου σύγκειται ὡσαύτως ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, ἧτις, ἔχουσα 4 □ μ. καὶ 11000 κ, ὧν καὶ ἱκανοὶ Καθολικοὶ, καὶ χωριζομένη ἐκ τῆς ἀνωτέρω δι' ἐπικινδύνου καὶ 100 δημη. σπεντοῦ δραχμόνους, εἶνε ἐκ τῶν εὐρωργήτων Κυκλάδων. Τήνος, πρωτεύουσα ἐπίσημος διὰ τὸν ἀνεγερθέντα τὸ 1823 ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἐπισκεπτόμενον δις κυλῶς τοῦ ἔτους ὑπὸ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν προσκυνητῶν. Τριπόταμος (300), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Εὐωμπούργου ἢ Ψεωπούργου, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι λείψανα Ἑνετικοῦ φρουρίου καὶ καθορᾶται ἅπαν τὸ σύμπλεγμα τῶν Κυκλάδων καὶ πρὸς Α. ἢ μέχρι Ἰκαρίας καὶ Σάμου θάλασσα. Πύργος (4000), ἀξιόλογος διὰ τὰ παρ' αὐτὴν λατομεῖα τοῦ λευκοῦ καὶ πρασίνου μαρμάρου.

3) Ἡ τῆς Νάξου (19000), συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, τῆς Πάρου, τῆς Ὠλιάρου (Ἀντιπάρου) καὶ ἄλλων τινῶν νησίδων. Ἡ Νάξος (6 □ μ. καὶ 12000 κ), οὗσα ἡ μεγίστη τῶν Κυκλάδων καὶ προσαγορευομένη διὰ τὴν εὐρρίαν της ἡ βασιλεὺς εὐρύων, ἦτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἱερὰ τοῦ Διονύσου, νομιζομένου αὐτοῦ ἐκ τὴν ὑπὸ τοῦ Θησέως ἐγκατελειφθεῖσαν Ἀριάνην. Καὶ νῦν ἡ νῆτος, εἰς ἣν ἐξορύσσεται καὶ ἡ σμύρις, εἶνε ἱκανῶς πλουσία καὶ ἔχει καὶ τινας διαυγεῖς πηγὰς, συντελοῦσας εἰς τὸ γόνιμον καὶ θροαστὸν αὐτῆς. Ἡ νῆτος, αὕτη, οὗσα ἀλλόμενος, ἀπιτέλει ἄλλοτε τὸ κέντρον τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἑνετοῦ Μάρκου Σανούδου θεμελιωθέντος δουκάτου τῆς Νάξου, εἰς ὃ ἔκτοτε κατόκησαν καὶ πολλὰ Καθολικὰ εὐγενεῖς εἰκογόνεια, ὧν καὶ τανῶν ἐτι ὑπάρχουσι ἱκαναί. Νάξος (2100), φρουρὸς ὑπὸ ἀκροπόλεως κειμένης ἐπὶ λόφου. Κομιακὴ (1000), Ἀπεύρανθος (1450) καὶ Φιλότειον (1400).

Ἡ Πάρος (4 □ μ. καὶ 6600 κ), δισταμένη τῆς Νάξου 4 γ. μ., εἶνε περίφημος διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά της καὶ τὸν εὑρεθέντα τὸ 1627 μαρμαρίνον πίνακα, ἐφ' οὗ ἦσαν σημειωμένα τὰ σημαντικώτερα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ Κέκροπος μέχρι τοῦ 263 μ. Χ. (1318 ἐτῶν). Παροικία (2000), ἐπίσημος διὰ τὸν

παὸν της. Νάουσα (1200), ἐπίσημος διὰ τὸν εὐρύχωρον λιμένα της, καὶ Λεῦκαι (1600). Ἡ Ὠλίαρος ($\frac{1}{2}$ □ μ. καὶ 480 κ) εἶνε ἐπίσημος διὰ τὸ ἐπ' αὐτῆς σπήλαιον, τοῦ ὁποῦ ο ἑσχατος μυχὸς, ὦν 300 π. μακρὸς, 100 πλατὺς καὶ 80 ὑψηλὸς, κοσμεῖται ὑπὸ ὠραιότατων σταλακτιτῶν.

4) Ἡ τῆς Μήλου (11072) σύγκειται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, τῆς Σίφνου, τῆς Κιμῶλου, τῆς Φολεγάνδρου καὶ τῆς Σικίνου. Ἡ Μήλος (3 □ μ. καὶ 3100 κ, ὦν πολλοὶ χρησιμεύουσιν ὡς πρωρεῖς), ἀποπνέουσα θειῶδεις ἀτμοὺς καὶ ἔχουσα σχῆμα πεταλοειδές, θερμὰς πηγὰς, ὑπόγειον θερμότητα, μυλῖτας λίθους, θείον καὶ λιμένα ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων τῆς Μεσογείου, γέμει ἀρχαίων λειψάνων. Πλάκα (900) καὶ Κάστρον (300), ἀφιστάμενα 5 λεπ. ὥρ. ἀπ' ἀλλήλων εἶνε νῦν ἡ πρωτεύουσα. Τρυπητὴ (780), ἐπὶ λόφου κατατρυπημένου ἐκ πολλῶν μικρῶν τάφων. Πρὸς Δ. αὐτῆς ἀνεκαλύφθησαν πολλὰ κρύπται, περιέχουσαι πολλοὺς τάφους τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τριοσταλόος (800), καὶ Ἀδάμας (550), συνοικισθεῖς μετὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ὑπὸ Κρητῶν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου. Ἡ Σίφνος ($1\frac{1}{2}$ □ μ. καὶ 4300 κ), οὗτα διάστημα διὰ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ μεταλλεῖα καὶ τὸν εὐκόλως ἐκλούμενον μόλυβδο πρὸς χρῆσιν πηλίνων ἀγγείων καὶ γνωστὴ διὰ τὰ ἐκλελυμένα ἔθνη τῶν κατοίκων της, ἦτο ἐκ τῶν ὠραιότερων Κυκλάδων. Καὶ τανῦν οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατασκευάζουσιν εὐτελεῖ ἀχύρινα σκιάδια καὶ πήλινα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα χρῖσονται ἔσθωθεν μὲ λιθάργυρον εὐρισκόμενον πανταχοῦ τῆς νήσου. Ἀπὸλωνία (1050), Ἀρτεμίων (1700) καὶ Ἐξάμπελα (850). Ἡ Σικίνος (1 □ μ. καὶ 1000 κ), κειμένη πρὸς Δ. τῆς Μήλου καὶ ἔχουσα ἀποτόμους καὶ ἀλιμένους ἀκτὰς καὶ μίαν κώμην. Ἡ Κίμωλος (1 □ μ. καὶ 3000 κ), κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Μήλου καὶ φέρουσα τὴν σαπωνώδη κιμωλίαν γῆν καὶ πωρίνους λίθους. ἔχει θερμὰς πηγὰς, γῆν ἄγονον, ὄρη σκληρὰ καὶ τραχεὰ καὶ μίαν μόνην κώμην. Ἡ Φολέγανδρος (1 □ μ. καὶ 950 κ), κειμένη πρὸς Δ. τῆς Σικίνου καὶ ἔχουσα ὑψηλὰς, ἀποτόμους καὶ ἀλιμένους ἀκτὰς καὶ ἀξιόλογον σπήλαιον, Χρυσόσπηλιᾶ ὀνομαζόμενον.

5) Ἡ τῆς Θήρας (25777), συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, τῆς Θηρασίας, τῆς Ἀμοργοῦ, τῆς Ἰου καὶ τῆς Ἀνάφης καὶ ἄλλων μικρῶν νησίδων. Ἡ Θήρα ($3\frac{1}{2}$ □ μ. καὶ 15450 κ), ὀνομαζομένη νῦν

ἐκ τῆς προπατρίας τῆς νήσου Ἀγ. Εἰρήνης Σαντορήνη, ἔχει σχῆμα ἱππέου πετάλου. Ἡ μενοειδὴς αὐτῆς δυτικὴ πλευρὰ εἶνε τὸ ἀνατολικὸν χεῖλος μεγάλου ἡραιστείου κρατῆρος, τοῦ ὁποίου τὸ δυτικὸν κατεποντίσθη. Ἐν γένει δὲ ἡ Θήρα ὑπέστη πολλὰς μεταβολὰς, ἐπειδὴ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς νισίδος Ἀσπρονήσιου ἀνυψώθη τὸ 196 π. Χ. ἔξ ἡφαιστείου ἐκρήξεως ἡ παλαιὰ Καῦμένη, τὸ 1575 ἡ μικρὰ Καῦμένη, τὸ 1707 ἡ νέα Καῦμένη καὶ τὸ 1866 ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Αφρόεσσα πᾶσαι συνίστανται ἐκ τραχίτου λίθου, αἱ δὲ τρεῖς τελευταῖαι ἐσχάτως ἀπετέλεσαν μίαν μόνην. Ἡ Θήρα, οὕσα ἀλίμενος καὶ ἔχουσα ἔδαφος ἐκ τετριμμένης κισσῆρεως, διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν κατοίκων τῆς, παραβαλλομένη πρὸς τὰς ἄλλας, κατέστη κῆπος καὶ φέρει καλλίστους αἰνους, βαμβάκιον καὶ προσσελάνην. Φηρά (1700), Ἡμεροβίγλι (1100), Κοντοχωρὶς (1100), Καρτεράδος (1000), Πύργος (1300), Γωνία (1100), Ἐπανωμεριά (Οἶα, 2350) καὶ Ἐμπορεῖον (1450). Ἡ Θήρα σία (600) ἔχει 4 χωρία καὶ γῆν ἀμπελόφυτον. Ἡ Ἴος (1 □ μ καὶ 2450), οὕσα εὐλίμενος καὶ ὄχι τόσον κρημνώδης, ἔχει μίαν κώμην. Ἡ Ἀνάφη (½ □ μ καὶ 700) εἶνε ἀλίμενος. Ἡ Ἀμοργός (2 ½ □ μ καὶ 3200), οὕσα ἐν μέρει δασώδης καὶ λίαν κρημνώδης, ἔχει μεγαλειτέραν κώμην τὴν Χώραν (1700).

6) Ἡ τῆς Σύρου (27000) σύγκειται ἐκ τῆς ὁμώνυμου νήσου, τῆς Μυκόνου καὶ ἄλλων τινῶν νησίδων. Ἡ νῆσος Σύρος (2 □ μ καὶ 2310), οὕσα ὄρεινὴ καὶ τραχεῖα, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἶχεν ὀλίγους μόνον κατοίκους, οἵτινες κατέφκουν τὴν Ἀνω Σύρον νῦν λεγομένην, ἔχουσαν σχεδὸν 4600 Καθολικούς· ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως συνερκίσθη παραλίως πρὸ πάντων ὑπὸ Χίων, Σμυρναίων καὶ Φαριανῶν ἡ Ἐρμούπολις (18500), ἥτις, οὕσα ἔδρα τοῦ Νομοῦ καὶ ἔχουσα καλὰς οἰκοδομὰς καί τινα βιομηχανικὰ καταστήματα, εἶνε ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Μύκονος (1 □ μ καὶ 4600 μ) οὕτα ξηρὴ καὶ ἄγονος βράχος, ἔχει ὁμώνυμον πόλιν, ἐπιτηδεύουσαν ναύτας καὶ ὄρος Δίμαστοι (Προφ. Ἠλίας). Ἡ Δῆλος (½ □ μ), οὕτα τανῦν ἀκατοίκητος καὶ νοσώδης, καλύπτεται ὑπὸ πολλῶν ἐρειπίων τοῦ ναυοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς δὲ ἐπανηγυρίζοντο κατὰ πενταετίαν τὰ Δήλια. Ἡ Ῥήνεια (1 □ μ σχεδόν), οὕσα ἀκα-

τοίκετος, ἐχρησίμευεν ὡς ταφεῖον τῆς Δήλου, ἀφ' ἧς 100 πήγεις ἀπέ-
χει. Ἡ Γύαρος (1 □ μ), οὐτα ἀκατοίκητος, ἐχρησίμευεν ἐπὶ
Ῥωμαίων ὡς τόπος ἐξορίας.

7) Ἡ τῆς Κέα (9050), κειμένη πρὸς Α. τοῦ Σουνίου καὶ χωρι-
ζομένη ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς διὰ πορθμοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποῦοι κεῖται ἡ ἀκα-
τοίκητος νῆσος Ἐλένη (Μακρονῆσι), σύγκειται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νή-
του, τῆς Κύθνου καὶ τῆς Σερίφου. Ἡ Κέα (3 □ καὶ 3500), κειμένη
πρὸς Α. τοῦ Σουνίου ἀκρωτηρίου, ἔχει σχῆμα ὠρειδὲς καὶ μίαν μόνον
πόλιν ὅχι μακρὰν τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Ἰουλίδος Ἡ Κύθνος
(2 ½ □ μ. καὶ 2850), οὐσα ὄρεινὴ καὶ πετρώδης, ἔχει θερμὰς ἰχ-
ματικὰς πηγὰς καὶ δύο κώμας, τὴν Κύθνον (1500) καὶ τὴν
Σύλλακα (Δρουπίδα, 1350). Ἡ Σέριφος (1 □ μ. καὶ 2700,
οὐσα λίαν πετρώδης, ἔχει ὁμωνυμον πόλιν (2300) ἐπὶ ἀποτόμου βρά-
χου, ἀρισταμένη 1 ½ ὥρ. μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἀρίστου αὐτῆς λιμένος.

ια) Ὁ Νομὸς τῆς Κερκύρας (100412), συγκείμενος ἐκ
τῆς ὁμωνύμου νήσου, τῶν Παξῶν καὶ τῆς Λευκάδος, διαιρεῖται εἰς
5 ἐπαρχίας, ὧν αἱ μὲν τρεῖς (τῆς Κερκύρας, τῆς Μέσης καὶ
τοῦ Ὀρους) κεῖνται ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας, αἱ δὲ δύο ἀποτελοῦν-
ται ἐκ τῶν νήτων Παξῶν καὶ Λευκάδος. Ἡ νῆσος Κέρκυρα
(12 □ μ. καὶ 76203 κ), εἰς ἣν παράκεινται καὶ αἱ νησίδες Ὁθω-
νός (800) Ἐρικουσία (600) καὶ Μαλθάκη (Φανός), κατοι-
κουμένη ὑπὸ ἀλλέων τινῶν, πλησιάζει διὰ τῆς βορείας αὐτῆς πλευ-
ρᾶς πολὺ τὴν Ἠπειρον καὶ εἴτα καμπτομένη ἀπολήγει εἰς τὸ ἀκρω-
τήριον Ἀμφίπαρος (Βιάγκον). Τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς ὄρη (3000 π.)
κεῖνται εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν, τὰ δὲ πρὸς ἀνατολὰς (1900 π.,
Ἰσώνη) εἶνε ταπεινότερα. Ἀλλὰ ἀκρωτήρια αὐτῆς εἶνε πρὸς Β. τὸ
Ποσειδεῖον καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ Λευκίμμη. Ἡ ἐπαρχία τῆς
Κερκύρας περιλαμβάνει τρεῖς δήμους, τῶν Κερκυραίων, τῶν Ὀθρω-
νῶν καὶ τῶν Ἐρικουσίων. Κέρκυρα (17104), εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς
πρὸς τὴν στερεάν ἐστραμμένης πλευρᾶς καὶ ἐπὶ τριγωνικῆς γλώσσης
ξηρᾶς, μητροπόλις πρότερον τῆς Ἰονίου πολιτείας καὶ νῦν ἑῶρα τοῦ
Νομοῦ καὶ μία τῶν πολυπληθεστέρων καὶ ἐμπορικωτέρων τῆς Ἑλ-
λάδος, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων (Μανδουκίου, Γαρίτσας, Ἀγ-
ρόκου καὶ Ἀνεμομύλου) 25000 κ, εὐρύχωρον λιμένα, λαμπρὰς οἰ-
κοδομὰς, νοσοκομεῖον, σωφρονητῆριον, φρενοκομεῖον καὶ ναυὸς, ὧν

διακρίνεται ὁ τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγ. Σπυρίδωνος, περιέχων καὶ τὸ σεπτὸν τοῦ Ἀγίου λείψανον. Εἰς ἀπόστασιν $\frac{1}{2}$ μ. πρὸ τοῦ λιμένος κεῖται ἡ νησίς Πτυχία (Βίδον), ἥτις πρὸ μὲν τοῦ 1800 ἤτο κατάφυτος ὑπὸ ἀμπέλων καὶ ἐλαιῶν, ἐπὶ δὲ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας ἐπληρώθη ὑπὸ ἀπορθητῶν φρουρίων, τὰ ὅποια μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς Κερκύρας φρουρίων, Παλαιοῦ, Νέου καὶ τοῦ Ἀθροάμ, κατηδαφίσθησαν πρὸ τῆς ἐνώσεως. Κῶμαι ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας ἔχουσαι πλέον τῶν 1000 κ. εἶνε **Εὐναράδες** (4200), **Ποταμὸς** (1500), **Γασοῦρι** (1024), πρωτεύουσα τῆς Μέτης, **Κορακιάνα** (2300), **Σκιπερόν** (1665), πρωτεύουσα τοῦ Ὄρους, καὶ **Κρασάδες** (1200).

Ἡ **ἐπαρχία τῶν Παξῶν** (5500), συνισταμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, τῶν Ἀντιπάξων καὶ τριῶν ἄλλων νησίδων, διαιρεῖται εἰς δύο δήμους. Ἡ νήσος Παξοί ($1\frac{1}{4}$ μ. καὶ 5000), κειμένη ἀντικρὺ τῆς ἐπὶ τῆς Ἡπείρου Πράγας, εἶνε πετρώδης, ἀνυδρὸς καὶ κατάφυτος ὑπὸ ἐλαιῶν. **Γάϊος**, πρωτεύουσα, ἔχουσα ὠραίαν καὶ ἐκτενὴ προκυμαίαν, ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ εἰς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ἐπὶ νησίδος ἀξιόλογον φάρον. Λογγὸς καὶ Λάκκα, κῶμαι.

Ἡ **ἐπαρχία τῆς Λευκάδος**, συνισταμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, τῆς νησίδος Τάφου καὶ ἄλλων ἑτὶ μικροτέρων, περιλαμβάνει 8 δήμους. Ἡ **Λαυκάς** (8 μ. καὶ 18000 κ), ὀνομαζομένη οὕτως ἐκ τῶν τιτανωδῶν ὀρέων αὐτῆς, καὶ Ἀγ. Μαύρα ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Ἀγ. Μαύρας, ἀπετέλει ἄλλοτε χερσόνησον τῆς Ἀκαρνανίας, τῆς ὁποίας τὸν ἰσθμὸν διώρυξαν οἱ Κορίνθιοι. Ἡ βορεῖα αὐτῆς πλευρὰ καταπίπτει σχεδὸν κατέτως, ἐκεῖθεν δὲ ὑψοῦται τὸ ὑψηλότερον ὄρος αὐτῆς (3000 π.) Ἀγ. Ἠλίας, εἴτα ἔπονται ταπεινούμενα κωνικὰ ὄρη μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου **Λευκάτα** (Δουκάτου), ἀπ' οὗ ἐκρημνίζοντο εἰς τὴν θάλασσαν οἱ ἀτυχεῖς ἑρασταὶ καὶ ἡ πτώσις αὐτῶν παροιμιωδῶς ὠνομάζετο **πήδημα τοῦ Λευκάτα**. Ἡ νήσος, ἔχουσα ἔδαφος ἡφαιστείου ποιότητος, πολλάκις ἔπαθεν ὑπὸ κατασρεπτικῶν σεισμῶν (1766, 1824 καὶ 1857). **Λευκάς** (4395), πρωτεύουσα, **Καρυά** (4480), **Σφακιῶται** (1750) καὶ Ἀγ. **Πέτρος** (1000).

(6) Ὁ **Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας** (92889), συνιστάμενος ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου καὶ τῆς Ἰθάκης, διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας,

τῶν Κρανίων, τῆς Σάμης, τῆς Πάλης καὶ τῆς Ἰθάκης, ὧν αἱ πρεῖς πρῶται κεῖνται ἐπὶ τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Ἡ Κεφαλληνία (16 □ μ καὶ περὶ τὰς 81000 κ), ἔχουσα περὶ αὐτὴν ἀκατοικήτους νησίδας (Αητῶ, σκόπελος Διὸς καὶ Ἀστερίς), διασχίζεται ἀπὸ τῶν ΒΔ πρὸς τὰ Ν ὑπὸ τιτανώδους καὶ χιονοσκεποῦς τὸν χειμῶνα σειρᾶς ὁρέων, ἧς ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶνε Αἶνος, Βοῖος καὶ Εὐγερος· ἀκρωτήρια δὲ αὐτῆς εἶνε πρὸς τὰ ΒΔ τὸ Γυῖσκάροδον καὶ πρὸς τὰ ΝΑ ἡ Σκάλαι. Τὸ ἔδαφος τῆς νήσου καὶ μάλιστα τῆς Παλικῆς χερσονήσου εἶνε ἀργιλῶδες, κοῦφον καὶ ἡραιστείου ποιότητος· διὸ πολλάκις ἔπαθεν ὑπὸ καταστρεπτικωτάτων σεισμῶν καὶ ἰδίως τὸ 1776 καὶ 1867, ὅστινες κλονίσαντες ἐκ βάθρων τὴν νήσον κατέσφειψαν πάσας σχεδὸν τὰς ἐπὶ αὐτῆς οἰκίας καὶ ἐπὶ ἡνέγκον πολλὰ θύματα (πρὶ τὰ 400 ὀτελευταίους). Αἱ τρεῖς ἐπὶ τῆς νήσου ἐπαρχίαι διαιροῦνται εἰς 20 δήμους, ὧν ἐπισημότεραι πόλεις Ἀργοστόλιον (9700), ἔδρα τοῦ Νομοῦ καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κρανίων, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς ἀρχαίας τῶν Κρανίων πόλεως καὶ εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ εἰσπλέοντος τὸν 8 μ. εἰσδύοντα ἐντὸς τῆς νήσου ὁμώνυμον κόλπον, ὅστις χωρεῖ ὀλόκληρον στόλον. Παρὰ τοῦς Δ πρόποδας τοῦ Αἴνου κεῖται ἡ μονὴ τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγ. Γερασίμου, εἰς ἣν σώζεται καὶ τὸ σептὸν τοῦ Ἀγίου λείψανον. Δελινάτα (3000), πρὸς Β. τοῦ Ἀργοστολίου. Αἰξούριον (8530), ἐπὶ τῆς Παλικῆς χερσονήσου, πρωτεύουσα τῆς Πάλης, ἔχουσα θέσιν προσφορωτέραν καὶ μᾶλλον ὑγιεινὴν τοῦ Ἀργοστολίου, ἀτυχῶς ὅμως ἐντελῶς κατεστράφη ὑπὸ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ. Πάνορμος (Γυῖσκάροδον), παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριο, φερώνυμον τοῦ αὐτοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Γυῖσκάροδου. Ἀστος, πρὸς τὰ ΒΑ τῆς ἀνωτέρω, φρούριον καὶ πόλις παράλιος. Κατώλεως, ὄρμος πρὸς Ν τῆς νήσου. Αἰγιαλὸς, (429) ἐπὶ τῆς Α παραλίας, πρωτεύουσα τῆς Σάμης.

Ἡ τῆς Ἰθάκης (12100), συνισταμένη ἐκ τῆς ὁμώνυμου νήσου, τῶν νησίδων Κάρου (Καλάμου) καὶ Καστῶν, κατοικουμένων ἐκ 1300 κ, καὶ ἐκ τῶν ἔτι μικροτέρων τῶν μεταξὺ Ἰθάκης καὶ Ἀκαρνανίας, διαιρεῖται εἰς 4 δήμους. Ἡ Ἰθάκη (4 □ μ καὶ 11000), ἀποτελουμένη ἐκ δύο μικρῶν ἐννοουμένων διὰ $\frac{1}{2}$ μ πλατέος ἰσθμοῦ καὶ οὐσα ἱκανῶς ὁρεινὴ, ἔχει εἰς τὸ πρὸς Β τμήμα τὸ ὄρος Νήριτον (Ἀνωγῆ) καὶ εἰς τὸ πρὸς Ν τὸ Νήιον (Στέφανος). Ἡ νῆσος φέρει,

ὡς καὶ αἱ ἄλλαι, ἔλαιον, σταφίδας Κορινθιακάς καὶ οἶνον, ὅμως ἡ κυριωτέρα ἀσχολία τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶνε τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία. Βαθὺ (4500), μίαν ὥραν μακρὰν τῆς ἀρχαίας Ἰθάκης, πρωτεύουσα καὶ πόλις εὐλίμενος. Περαιχώριον (1200), ἐπὶ τοῦ Νηρίου ὄρους. Ἀνωγῇ (900), εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ Νηρίου. Κιόνιον (1300) καὶ Ἐξωγῇ. Πρὸς Ν. τῆς νήσου κεῖται ἡ βρύουσα πηγὴ Ἀρέθουσα.

ιγ) Ὁ Νομὸς τῆς Ζακύνθου (44760), συνιστάμενος ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου καὶ ἀκατοικητῶν τινῶν νησίδων, ἀποτελεῖ μίαν μόνην ἐπαρχίαν, διαιρουμένην εἰς 10 δήμους. Ἡ Ζάκυνθος (7 □ μ), οὕσα ἥττον γόνιμος τῆς Κερκύρας, ἀλλὰ μᾶλλον καλλιεργημένη καὶ ὁμοία μὲ ἐκτεταμένον ἀμπελῶνα, διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν τῆς, τὰς τερπνὰς κώμας καὶ τὰς γραφικὰς καὶ πλουσίας αὐτῆς ἐπαύλει· καλεῖται ἄνωθος τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς αὐτῆς πλευρᾷ ἀπὸ τοῦ πρὸς Β Σχοιναρίου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ πρὸς Ν Κηρίου, ἔνθα κεῖνται καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου μνημονευόμενα νάφθης φρέατα, ἐκτείνεται ὀρεινὴ καὶ ἀπότομος σειρὰ, τῆς ὁποίας ἡ ὕψηλότερα κορυφὴ καλεῖται Βραχίων (2275 π). Ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς ὑψοῦται ταπεινότερα σειρὰ, ἥτις καταντῶσα βαθμηδὸν πεδιάς, περιλαμβάνει καὶ τὸ μέμονωμένον ὄρος Ἐλατον (Σκοπός), ἀπολήγον εἰς τὰ ἀκρωτήρια Ἰέρακα καὶ Βασιλικόν. Ἀσφαλέςερος λιμὴν τῆς νήσου εἶνε ὁ πρὸς Ν αὐτῆς κόλπος τοῦ Κηρίου, ἀλλ' ἔνεκα τῶν βλαπτικῶν ἀναθυμιάσεων τῶν ἀναπιμπομένων ἐκ τῶν παρακειμένων ἀσφαλτωτῶν ἐλῶν μένει ἐν ἀχρηστίᾳ. Ζάκυνθος (20000), οὕσα ἔδρα τοῦ Νομοῦ κειμένη ἐπὶ κλιτύς λόφου, στεφομένου ὑπὸ τῆς ἀκροπέλειος Ψωφίδος, καὶ φέρουσα τύπον Ἰταλικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἔχει ἱκανῶς κκλὸν λιμένας, ἀξιολόγους ναοὺς, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, εὐρείας καὶ καλὰς ὁδοὺς, νοστοκομεῖον, ὀφθανοτροφεῖον καὶ γηροκομεῖον καὶ κατοίκους τινὰς, ἀσχολουμένους εἰς χρυσᾶ τινὰ πλέγματα καὶ ὄχι εὐκαταφρόνητα μεταξωτὰ ὑφάσματα. Εἰς τὸ μεσημβρινὸν ἄκρον τῆς πόλεως κεῖται ἡ λαμπρὰ ἐκκλησίᾳ τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγ. Διονυσίου, ἐν ἣ ὑπάρχει καὶ τὸ σεπτὸν τοῦ Ἀγίου λείψανον. Οἱ λοιποὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου κατοικοῦσι 48 κώμας καὶ χωρία, οὐχὶ πολλοῦ λόγου ἀξία.

Β) Τουρκία.

§ 17 Εἰ καὶ ἀπέβαλεν ἐσχάτως ἡ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία χώρας τινάς, ὅμως καὶ πάλιν, ἔχουσα κτήσεις καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Α. ἄκρου τῶν Ἀλπεων καὶ ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου μέχρι τῶν διακλαδώσεων τῶν Καρπαθίων ὀρέων. Ἐπὶ μὲν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου κτήσεις τῆς Τουρκίας εἰσὶν ἡ Θράκη, ἡ Μακεδονία, ἡ Θεσσαλία, ἡ Ἡπειρος, ἡ Ἀλβανία καὶ τὸ Μαυροβούνιον, ἐπὶ δὲ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Δανουβίου ἡ Βουλγαρία, ἡ Σερβία, ἡ Βασνία καὶ ἡ Ρουμουνία, ὅμως τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Σερβία καὶ ἡ Ρουμουνία εἶνε ὑποτελεῖς ἡγεμοναί. Ἀπασαὶ αἱ ὑποκείμεναι εἰς τὴν Τουρκίαν χῶραι ἔχουσιν 70—80000 □ μ. καὶ 37 ἐκ, ὧν 25000 □ μ. καὶ 16 ἐκ. ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἐπὶ τῆς Ἀσίας κτήσεις καὶ 44958 □ μ. καὶ 5 ἐκ. εἰς τὰς ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς ὑποτελεῖς, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Τρίπολιν καὶ τὴν Τύνιδα. Οὕτως ἡ Ὄθωμανικὴ αὐτοκρατορία κατέχει πάσας τὰς χώρας τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ὅσας εἶχε μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ Θεοδοσίου, δηλ. τὰς ἀνατολικὰς παραλίας χώρας τῆς Μεσογείου.

Αἱ πρόσοδοι καὶ αἱ δαπάναι τῆς Τουρκίας (1863—4) ἐλογίσθησαν περὶ τὰ 385 ἐ. δραχμὰς, τὸ ἐξωτερικὸν χρὸς 632 καὶ τὸ ἐσωτερικὸν 2067 ἐ. ἀλλ' ἐκτοτε τοῦτο λίαν ἐπαλλοπλασιάσθη. Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς τῆς ξηρᾶς λογίζεται περὶ τὰς 148000, ὁ εἰς ἀποσπάσματα 22000, ὁ ἐν ἐφθρεῖᾳ 110000, ὁ ἐπικουρικὸς 100000 καὶ ὁ ἄτακτος 80 000 καὶ τὸ ὅλον 460000, ἡ δὲ τῆς θαλάσσης δύναμις συνέκειτο ἐκ 48 πλοίων (ὧν 18 ἀτμόπλοια) 1218 τηλεβόλων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1860 κατεσκευάσθησαν ἐτι 23 ἐλικόκλινητα 820 τηλεβ. καὶ 4 θωρακωτά.

Ὁ Σουλτάνος, προσαγορευόμενος ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων αὐτοκρατορικῇ μεγαλειότης καὶ συγκεντρῶνων εἰς ἐαυτὸν πᾶσαν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἢ καλιφίαν, ἀρχει ἀπολύτως, καὶ ἐπειδὴ θεωρεῖται ὡς διάδοχος τοῦ Προφήτου, τὸ μὴ ὑπικουεῖν εἰς αὐτὸν εἶνε πρᾶκτοῦς εἰς τὸν Θεόν. Ὁ

θρόνος αὐτοῦ μεταβαίνει μόνον εἰς ἄρρενας διαδόχους, καὶ κατέχεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ ζώντος πρεσβυτέρου μέλους τῆς οἰκογενείας τοῦ Ὀσμάν, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐνηλικιότης ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 15. ἔτους τῆς ἡλικίας. Ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία τοῦ Σουλτάνου περιορίζεται ἐν μέρει ὑπὸ τῶν παραδόσεων, τῶν ἐθίμων καὶ τῶν παραγγελημάτων τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, στηρίζομένων εἰς τὰ ἑξῆς «ὁ ἡγεμὼν πρέπει νὰ ᾔνη θεοσεβής, δίκαιος, σοφός, γλυκὺς καὶ εὐεργετικὸς». Τὴν νομοθετικὴν καὶ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐνεργεῖ ὁ Σουλτάνος διὰ τοῦ Μουφτῆ καὶ τοῦ μεγάλου Βυζύρου, ὅστις φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ κράτους καὶ πρὸς τὸν Διθανίου, συγκειμένου ὑπὸ τοῦ Μουφτῆ, τοῦ προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν ὑπουργῶν. Οἱ ἀνώτατοι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους καὶ οἱ στρατηγοὶ φέρουσι τίτλον πασσᾶ (μιας, δύο ἢ τριῶν ἱπποῦρεων), οἱ κατώτεροι αὐτῶν ἐφρένδου, οἱ υἱοὶ αὐτῶν, οἱ υἱοὶ τῶν πασσάδων καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ βέη, πάντες δὲ οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπάλληλοι ἀγᾶ.

Τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ κλίματος, τῆς ἱστορίας, καὶ τοῦ ἐμπορίου ἴσως κατέχει τὴν πρώτην θέσιν τῆς ὀρηλίου, ἐπεὶδὴ συνδεόμενον διὰ μὲν τοῦ Δικυοῦ μετὰ τῆς μεσαιῆς Εὐρώπης, διὰ δὲ τῶν μεσημβρινῶν μερῶν αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἀσίας καὶ Ἀνατολῆς, κεῖται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Μεσογείου. Οὐδὲν δὲ μέρος τῆς Εὐρώπης εἶνε ὑπὸ τῆς φύσεως τόσον πρωρισμένον πρὸς τὸ πηχόσμιον ἐμπόριον, ὅσον ἡ Κωνσταντινούπολις, ἀλλ' ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν τοιαῦτα πλεονεκτήματα καὶ δῶρα τῆς φύσεως μένουσιν ἀνεκμετάλλεута καὶ ἡ παραγωγὴ μετὰ τὸν πλοῦτον αὐτὸν μόλις ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους. Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία εἰς πολλὰ μέρη ἐνεργεῖται ἐτι διὰ καμήλων καὶ ἡμιόνων καὶ ὅλον τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον δὲν εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς χώρας. Ἡ Τουρκικὴ πολιτικὴ ὅλαις δυνάμεισι ἐπροσπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀναπόδραστον πτώσιν τοῦ καταρρέοντος κράτους διὰ τῆς παραδοχῆς ἀναμορφώσεων, στηριζομένων εἰς Εὐρωπαϊκὰς διατάξεις, ἀφορώσας τὸν

στρατόν, τὴν ἰσπολιτείαν, τοὺς φόρους, τὴν στρατολογίαν καὶ τὰ οἰκονομικά, ἀλλ' αἱ λαμπραὶ αὗται ἀναμορφώσεις, μὴ ἐξεληθῶσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ χάρτου διὰ τὴν ἀντίθεσιν αὐτῶν πρὸς τὸν ἀληθῆ Τουρκισμόν, συνέτειναν μόνον εἰς ἐξασθένειαν καὶ διάλυσιν τοῦ κράτους, καὶ ὅλα τὰ πειράματα, ὅσα γίνονται πρὸς ἐπισκευὴν τῆς παλαιᾶς καὶ εὐρωτιώσεως μη-
χανῆς, καθιστῶσιν αὐτὴν ἐτι μᾶλλον ἄχρηστον.

Ὁλον τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 36 κυβερνεῖα (ἐγιαλέτια), ὧν οἱ τοπάρχαι φέρουσι τὸν τίτλον *δαλῆδες*· ταῦτα ὑποδιαιροῦνται εἰς 171 νομοὺς (*λιβάδες*), διοικουμένους ὑπὸ *νομαρχῶν* (*καϊμακάμα*), οὗτοι πάλιν εἰς 1636 διοικήσεις (*καζάδες*) καὶ αὗται εἰς κοινότητας (*καϊ-
δες*)· ὅμως αἱ ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κτήσεις αὐτοῦ ἀπαρτίζονται ἐκ 14 ἐγιαλετίων, 43 λιβάδων καὶ 376 καζάδων. Ἡμεῖς ὅμως μόνον μνημονεύοντες τούτων, θέλομεν ἐξετάσει τὰς χώ-
ρας ταύτας, ἀκολουθοῦντες τὴν παλαιὰν ἱστορικὴν διαίρεσιν καὶ τὴν φυσικὴν, δηλ. πρῶτον τὰς ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀμέσους καὶ ἐμμέσους κτήσεις, τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Ἡπειρον, τὴν Ἀλβανίαν, τὸ Μαυροβού-
μιον, τὴν Ἐρζεγοβίναν καὶ τὰς νήσους, καὶ ἔπειτα τὰς ἐπὶ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Δανουβίου, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Ρουμανίαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Βοσνίαν.

Α) Ἡ Θράκη. Αὕτη (450 □ μ καὶ 1800000), διαιρουμένη εἰς δύο μέρη, τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ τῆς Ἀδρια-
νουπόλεως, διαρρέεσται πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Νέστου, ἐκβάλλοντος πρὸς Β τῆς Θάσου, ὑπὸ τοῦ Ἑβρου δεχομένου ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ἀρτισκὸν καὶ Ἀγριάνην, δεξιόθεν δὲ τὸν Γόρτζιον, καὶ ἔχει ἐπισημότερα ὄρη τὸν Αἷμον πρὸς Β, τὸ Σκόμιον εἰς τὰ ΒΑ, τὸ Παγγαῖον πρὸς Δ, τὴν Ροδόπην παρὰ τὰ Δ. ὄρια, τὴν Στράνσαν παρὰ τὰ Α. καὶ τὸ Ἱερὸν νοτιώτερον.

1) Ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ τὰ περίεξ αὐτῆς, εἰς ἃ κυρίως στρέ-
φονται τὰ βλέμματα πάντων, δὲν ἀνήκει εἰς οὐδὲν ἐγιαλέτιον. Διὰ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἡ Εὐρώπη πλησιάζει τὴν Ἀσιατικὴν παρα-
λίαν καὶ οὕτω γεννᾶται ὁ Ἑ λ λ ῆ σ π ο ν τ ο ς, ὅστις, ἔχων 6 μ μῆ-
κας, διάφορον πλάτος καὶ ἐξαισιῶς ὑπὸ τῆς φύσεως κεκοσμημένα πα-

ράλια γέμοντα κόλπων καὶ χωρίων συνδεομένων μετὰ μεγάλων ἀνάμνησεων, εἶνε ὡχυρωμένοις διὰ πολλῶν φρουρίων ἀποτελούντων ζεύγη τὰ μεσημβρινὰ (Κιλιδ-Βάρ καὶ καλὲ-Σουλτανιέ), περιλαμβάνοντα τὰ νεώτερα καὶ ἐπιστημότερα, τὰ ἐν τῷ μέσῳ μεταξύ Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ (300 μόνον βημάτων πλ.), εἰς ἃ ἀνήκουσι τὰ παλαιὰ, καὶ τὸ εἰς τὰ ἄνω τρίτον ζεύγος. Πάντα τὰ φρούρια ταῦτα, τὰ ὅποια εἰς ὀλίγας μόνον περιστάσεις δι' αὐτοκρατορικῆς ἀδείας (φιρμανίου) δύναται ξένον πολεμικὸν πλοῖον νὰ διέλθῃ, εἶνε ἰσχυρῶς ὠπλισμένα διὰ τηλεβόλων καὶ ὀλμων.

Ἢ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου κεῖται ἡ Καλλιπολις· ἀφοῦ δὲ διανύσωμεν τὸ μῆκος αὐτοῦ μεταβαίνομεν εἰς τὴν Προποντίδα, ἥτις ἔχει 16 μ. παράλια, (ὧν τὰ Ἀσιανὰ εἶνε πολύορμα, ὠραῖα καὶ καλῶς καλλιεργημένα) καὶ ἀξιολογώτερας πόλεις ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τὴν Ραιδεστὸν καὶ ἀρχαιότερον Βισάνθην (18000), τὴν Ἡράκλειαν καὶ ἀρχαιότερον Πέρινον καὶ τὴν Σηλυμβρίαν. Εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Προποντίδος, συνερχόμενα καὶ αὐτὴς τὰ παράλια τῶν δύο ἡπείρων, ἀποτελοῦσι τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν σχηματίζεται ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας ὁ Κεράτιος κόλπος, περιλαμβάνων λιμένα ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ ἀσφαλεστέρων τῆς ὑψηλίου. Τοῦ Βοσπόρου, τοῦ ὁποῦ τὸ μὲν μῆκος εἶνε 4 μ. περίπου, τὸ δὲ μεγαλειότερον πλάτος ὀλιγώτερον τῆς ὥρας, τὸ δὲ μικρότερον 500 βημ., αἱ ὄχθαι εἶνε γραφικώταται καὶ ποιητικώταται, ἐδὲ δι' αὐτοῦ πλοῦς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων τῆς γῆς ἀπολαύσεων, διότι εἰς ἑκατέρας τὰς ὀχθὰς ὑπάρχουσιν ἱκανῶς ὑψηλὰ ὄρη, χωρὶα ὀλίγον διυστάμενα ἀπ' ἀλλήλων καὶ κείμενα εἰς ἐξαισίας τοποθεσίας, ὄρμοι πολλοί, ὁ εἰς τοῦ ἄλλου ὠραιότερος, καὶ σύσκιος ἐκ κυπαρίσσω, δαρυνῶν καὶ πλατάνων, εὐώδεις κοιλάδες καὶ κατόπιν ἄλση κυπαρίσσω· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Βόσπορος ἔχει τὴν ζωηρότητά του, διότι ὑπὸ χιλιάδων πλοίων διαπλέεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἀγέλαι θαλασσίων πτηνῶν ἵπτανται ἐπ' αὐτοῦ, ἐνῶ οἱ δελφίνες παίζουσιν ἢ ἡλιάζονται περὶ τὰ πλοῖα. Ἐπ' αὐτοῦ κεῖνται καὶ τὰ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πρωτευούσης ὄχυρὰ φρούρια Ἀνατολή-Ἰσάρ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς καὶ Ρούμελη-Ἰσάρ ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας. Εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ Βοσπόρου κεῖνται ἕτερα φρούρια φυλάττοντα τὴν εἴσοδον αὐτοῦ, εἰς τοῦ ὁποῦ

τὴν μὲν Ἀσιατικὴν παραλίαν ὑψοῦται ὁ φάρος τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὸ ὑψηλότερον ὄρος Γ'ιγάντιον, εἰς δὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ὁ φάρος τῆς Ρούμελης καὶ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ αἱ Συμπληγάδες (νησίδες). Ἡ παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον κειμένη πόλις, ἥτις διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ θέσιν τῆς εἶνε τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας τῶν τε δύο ἡπείρων καὶ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐκτείνεται σχεδὸν μέχρι τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου· θεμελιωθεῖσα δ' αὕτη πρῶτον ὑπὸ Μεγαρέων ἀποίκων ὑπὸ τὸν Βύζαντα τὸ 638 π. Χ. ὠνομάσθη Βυζάντιον, εἶτα δὲ Κωνσταντινούπολις ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ὅστις πρῶτος ἔστησεν αὐτόθι (330 μ. Χ.) τὸν θρόνον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε κτισμένη ἐπὶ ἐπτὰ λόφων καὶ ἀποτελεῖ πολλὰς συνοικίας (Σεράϊον, Φανάριον, Γαλατᾶς, Τοπχανᾶς, Πέρα ἢ Σταυροδρόμιον, κτλ), ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ ὄψις αὐτῆς πολὺ ἀπολείπεται τῆς ἐξωτερικῆς μεγαλοπρεπειᾶς διὰ τὰς λίαν στενὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πολλὰς ξυλίνας αἰῶας, ἐξ οὗ καὶ αἱ πολλαὶ πυρκαϊαί. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 1100000 κ, ὧν 650000 εἶνε Ὀθωμανοί, 270000 Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι, 50000 Φράγγοι, 40 000 Ἰσραηλῖται καὶ οἱ λοιπαὶ μιγάδες ἐκ διαφόρων ἐθνῶν. Ἐν τῇ πόλει κατοικοῦσιν οἱ πτωχότεροι, οἱ δὲ πλουσιώτεροι ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν νήσων (Θεραπεΐα, Μπουγιούκ-Δερὲ ἢ Βαθυρέαξ, Πρίγκιπος, κτλ).

2) Τὸ ἐγιαλέτιον τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐκτεινόμενον ἐν τεύθεν τῶν μεσημβρινῶν προπύθων τοῦ Αἴμου (Βιχλάμια) καὶ περιοριζόμενον πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Ῥοδόπης, ἀποτελεῖ τὸ λεκανοπέδιον τοῦ πλωτοῦ Ἑβρου καὶ εἶνε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὖ-φορος πεδιάς, φέρουσα ὄρουζαν, βαμβάκιον καὶ καπνόν.

Ἐπιστημότεραι πόλεις Κ α λ λ ί π ο λ ι ς (50000), ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χειρσονήσου, πόλις παράλιος, ὅχουα καὶ ἐμπορικὴ μετὰ ἐργαστασίων μαροσκινῶν δερμάτων καὶ ἄλλων ὑφασμάτων. Αἶν ο ς (6000), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου, γνωστὴ διὰ τοὺς παρ' αὐτὴν ἀλιευομένους ἰχθῆς. Διδυμότειχον (8000), γνωστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διατριβὴν Καρόλου ΙΒ' τῆς Σουηδίας. Περαιτέρω πρὸς Β Ἀδριανούπολις (Ὁρεστιά), κτίσμα τοῦ Ἀδριανοῦ, δευτέρα πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας καὶ καθέδρα τῶν σουλτάνων μέχρι τοῦ 1453, μαρτύρια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶνε τὸ πηλαῖον καὶ νέον σεράϊον, πλη-

θες λαμπρῶν τσαμίων καὶ ἡ ἀγορά· τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν μαγευτικὴν ἐξωτερικὴν θεάν, διότι αἱ οἰκίαι αὐτῆς εἶνε ἀστήμαντοι καὶ πολλαὶ ξύλινοι, αἱ ὁδοὶ στεναὶ, καμπύλαι καὶ βυπαραί καὶ αἱ πλατεῖαι ἀκάθαρτοι καὶ ἀκανόνιστοι. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς λογίζονται 110000 κ., ὧν 40000 εἶνε Ἕλληνες, 50000 Ὀθωμανοί, 10000 Βούλγαροι, 8000 Ἰσραηλῖται καὶ 11000 Ἀλβανοί. Παρ' αὐτὴν δέχεται ὁ Ἑβρος τὸν παραπόταμον αὐτοῦ Τόνζον καὶ ὀλίγον μακρὰν πρὸς Δ τὸν Ἀρτισκόν. Φιλίππου πόλις (Πονηρόπολις, Τριμόντιον), 25 μ. πρὸς Δ τῆς ἀνωτέρω, κτίσμα Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα καὶ πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα 60000 κ καὶ περίξ ὠραίαν καὶ εὐφορον πεδιάδα. Τατὰ ρ-Παζαρζίκ (8000), ἔτι βορειότερον. Ἑσκι-σεράϊ (20000), μεταξὺ ἄνω Ἑβρου καὶ Τόνζου. Ἰάμπολις (4000), τὸ τέρμα κοπιώδους διὰ τοῦ Αἴμου ἀπὸ τῆς Σούμλας ὁδοῦ. Κίρκ-Κλισσέ, ἔχουν Τεσσαράκοντα ἐκκλησίαι (16000), κατοικουμένη πρὸ πάντων ὑπὸ Ἰσραηλιτῶν. Βουργᾶς, παρά τινα τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὄρμον. Εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν κεῖται ἡ Σωζόπολις (Ἀπολλωνία) καὶ ἡ Ἀγχίαλος. Σέλιμνος παρὰ τὰ μεθόρια, κατοικουμένη ὑπὸ 10000 κ Ὀθωμανῶν καὶ Βουλγάρων καὶ οὗτα ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συγχροτουμένην ἐτησίως πανίγυριν, τὰ ἱερουργεῖα τῶν ἀμπάδων καὶ καπῶν καὶ τὸ πρὸς ἱματισμὸν τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ πρότινος χρόνου συστηθὲν αὐτοκρατορικὸν ἱερουργεῖον.

Β) Ἡ Μακεδονία. Αὐτῇ ἐρείδομένη πρὸς Δ. μὲν ἐπὶ τοῦ ῥαχιαίου ὁστού τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, πρὸς Β. δὲ εἰς τὴν μεθόριον σειρὰν τοῦ Σκάρδου καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Θράκης πρὸς Α. διὰ τῆς Ῥοδόπης καὶ ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας πρὸς Ν. διὰ τοῦ Ὀλυμπίου, διατέμνεται εἰς τὰ ἔνδον ὑπὸ 4 ἐξ Α. πρὸς Δ. παραλλήλων σειρῶν, μὲ τὰς ὁποίας διασταυρούμενοι οἱ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ῥέοντες ποταμοὶ ἀνοίγουσιν ὁδοὺς διὰ τῶν βράχων. Ὅρη ἀξιολογώτερα αὐτόθι εἶνε πρὸς Δ. ὁ Αὔγκος (Νεβέτσκα), τὸ Βέρμιο (Δόζα) νοτιώτερον, ὁ Πίερος παρὰ τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, τὸ Δύσορον πρὸς Β. τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ Κισσὸς πρὸς Ν. καὶ τὸ Βέρτισκον παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Στρυμόνος. Ποταμοὶ δὲ διαρρέουσι τὴν χώραν ὁ Νέστος (Καρχσοῦ), ὁ Στρυμὼν, ὁ Αἰῖδος (Βαρδάρη) καὶ

ὁ Ἀλιάκμων (Βιστρίτσα), δεχόμενος εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν διὰ τῶν ἐλῶν τῆς Πέλλης Καρχ-άσμηκ (Βόρβορος) ῥέοντα *Αυδίαρ*· λίμνη δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ Πρασιάς (Ταχυνός) καὶ ἡ Κερκινίτις, δι' ὧν ῥέει ὁ Στρυμών, ἡ Βόλβη παρὰ τὰ δυτικὰ περάλια τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου καὶ ἡ Βεγορρίτις (Vegorritis) πρὸς τὰ ΒΔ. τοῦ Βερμίου ὄρους. Πρὸς Ν. τῆς Μακεδονίας ἐκτείνεται ἡ ποικίλως διατεταταμένη Χαλκιδικὴ χερσονήσος, ἥτις διὰ παραλίων λιμνῶν καὶ τελευτωδῶν βαθυπέδων χωρίζεται ἀπὸ τοῦ κορμοῦ καὶ μόνον πρὸς Δ. συνδέεται μετὰ τῆς νοτιωτάτης σειρᾶς τοῦ κορμοῦ.

Θεσσαλονίκη (Θέρμη), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, οὕσα διάστημα διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συστηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Χριστιανικὴν κοινότητα, εἰς ἣν ἐπιστέλλει καὶ δύο ἐπιστολάς, καὶ ἔχουσα 70000 κ, ὧν οἱ 25 Ἰσραηλίται, τείχη μετὰ πολλῶν πύργων, πολλοὺς θόλους, τσαμιά, κηλὰς οἰκίας, ἀξιόλογα ἐργοστάσια, ἐμπόριον καπνοῦ, μετὰξῆς καὶ μαλλίων καὶ ἄλλῃ κυπαρίστων· ἀλλ' αἱ πολύτιμοι αὐτῆς ὁδοὶ εἶνε στεναὶ καὶ ῥυπαραί. Σέρραι (35000), πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσα ἀξιόλογα τεχνουργεῖα βαμβακίνων καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων (ἐμπορικὴ πανήγυρις). Προσαναβαίνων τις τὸν Ἀξιὸν ἀπαντᾷ τὸ Κιουπρολί (23000) καὶ πρὸς Β. αὐτοῦ τὴν Σκόπιν, ἐξ ἧς πολύστιμος ὁδὸς ἄγει πρὸς τὴν ἐν Σερβίᾳ Πριστίναν. Βιτώλια ἢ Μοναστήριον (32000), ἐπὶ παραποτάμῳ τοῦ Ἀξιοῦ, δεσπόζον τοῦ μεταξὺ Ἀλβανίας καὶ Μακεδονίας μέρους. Κορυτσά (12000), Καστορία (15000) πρὸς τὰ ΝΑ, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως ἐμπορικῶν ὁδῶν. Λάψιστα, Σιάτιστα καὶ Κοζάνη, κῶμαι πρὸς τὰ ΝΑ τῆς ἀνωτέρω, Βέροια πρὸς Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλιάκμωνος καὶ Βοδινά, πρὸς Β τῆς ἀνωτέρω. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνωτέρω πόλεων εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἑλληνικὸς. Ἰστιβ (20000) καὶ Καρατοβιά (10000) ἐπὶ ἀριστερῶν παραποτάμων τοῦ Ἐβρου.

Ἐκ τῶν τριῶν ὁδόντων τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ὁ πρὸς Δ. ἀποπερατοῦται εἰς τὸν Ἄθω (Ἄγιον Ὄρος), ὅστις δὲν εἶνε μεμονωμένος ὄρος, ἀλλὰ μικρὰ χερσονήσος, ἔχουσα 12 μ. μηκ. καὶ 2—3 πλ. καὶ συνδεομένη διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ, ὅποτε ὁ Ξέρξης ὑθέλησε νὰ διερύξῃ. Ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης ἀπὸ τοῦ 968—1375 ἐθεμελι-

ἔθθησαν 21 μοναστήρια, εἰς τὰ ὅποια διανέμεται ὅλη ἡ χώρα. Πασῶν τῶν μονῶν, αἵτινες εἶνε ἀφιερωμέναι εἰς τὴν Θεοτόκον ὅλαι σχεδὸν καὶ ἐκάστη εἰς μίαν ἐποχὴν τοῦ βίου της ἀπὸ τοῦ Γενεσίου μέχρι τῆς Κοιμήσεως, ἢ τῆς Λαύρας εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη, καὶ αὕτη μετὰ τῆς τοῦ Βατοπεδίου διακρίνεται τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἑκταὴν, τὴν λαμπρότητα τῆς οἰκοδομῆς καὶ τὴν διακόσμησιν. Ὁ βίος τῶν μοναχῶν, αἵτινες φθάνουσιν εἰς βαθὺ γῆρας εἶνε αὐστηρὸς, διότι κρεωφαγία σχεδὸν δὲν ἐπιτρέπεται, ἡ δὲ ἰχθυοφαγία μόνον εἰς ἑορτάς· τροφὴ δὲ συνήθης αὐτοῖς εἶνε ἄρτος, κηπεύματα, ἐλαῖαι, σῦκα, κρόμμυα, ἄσπρια, ὀπώρα καὶ τυρός. Ἐκτὸς τῶν εὐχῶν μονῶν ὑπάρχουσιν ἐν 11 σκήται καὶ 190 κελλίαι, ἐξαρτώμενα ἀπὸ τούτων. Ἐπὶ τοῦ ὙΑθω ζῶσι ταῦτον περίπου ἑξακισχίλιοι μοναχοὶ καὶ ἀναχωρηταί. Μεταξὺ τοῦ μεσαιῶν καὶ δυτικοῦ ὁδόντος· ἔκειντο αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις Ὁ λ υ ν θ ο ς καὶ Η ο τ ῖ δ α ι α, αἱ συχνὰ ἀναφερόμεναι ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ καὶ τῶν Φιλιππικῶν πολέμων, ὅχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος ἢ Ἀ μ φ ῖ π υ λ ι ς καὶ μετὰ Στρυμόνος καὶ Νέστου αἱ Κ ρ η ν ῖ δ ε ς καὶ μετὰ ταῦτα Φ ῖ λ ι π π ο ι.

Γ) Ἡ Θεσσαλία. Αὕτη καίται μετὰξὺ Πίνδου καὶ δύο ἐγκαρσίων διακλαδώσεων αὐτοῦ (τίνων;), διὰ τῶν ὁποίων χωρίζεται ἀπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Α. παρχλίαν ὑψοῦται ὁ σχηματιζόμενος ὑπὸ τῆς Ὀσσης (Κίεσθες) καὶ τοῦ Πηλίου (Πλεσίδι) κλάδος, ὅστις ὡς φυσικὸν πρόχωμα καταλήγει εἰς τὸν Παγασητικὸν κόλπον. Οὕτως ἡ Θεσσαλία, οὔσα νῦν λεκάνη μετὰξὺ ὑψηλῶν ὀρέων, ἄλλοτε ἴσως ἦτο θάλασσα. Μόνος ποταμὸς, εἰς ὃν πάντα τὰ ὕδατα τῆς χώρας συμβάλλουσιν, εἶνε ὁ Πηγεῖος (Σαλαμβριά), ὅστις δι' εὐεργετικοῦ, μακροῦ καὶ ἐλικοειδοῦς ροῦ διαρρέει τὴν εὐφορον κοιλάδα, ἥτις οὔσα ἡ ἀρχαιοτέρα κατοικία τῶν ἐν πόλεσι κατοικησάντων ἀνθρώπων, μόνον μετὰξὺ τῶν ὀρέων Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης διαρρήγνυται. Ἡ πολλαχοῦ λίαν στενὴ αὕτη ῥωγμὴ, δι' ἧς ἐξέρχεται ὁ ποταμὸς, προεβλαῦσα ἴσως ἐξ ὑπογείων κλιτισμῶν, εἶνε τὰ ὑπὸ τῶν πηλίων φημιζόμενα Τέμπη. Ἀξιολογότεραι λίμναι εἶνε ἡ πρὸς Δ. τοῦ Πηλίου Βοιθῆς, ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Λαρίσσης Νεσσωρίς καὶ ἡ βορειότερα αὐτῆς Ἀσκουρίς (Ascuris), ἀλλὰ καὶ ὅμοιαι παλ-

λοι καὶ ὠρχιότατοι κοσμοῦσι τὴν χώραν. Ἡ Θεσσαλία, φημιζομένη διὰ τὰς γιγαντιαίας μορφάς τῶν βράχων, τὴν εὐθαλῇ φυτείαν καὶ τὰ διαυγῆ ὕδατα καὶ οὐσα μόνον πρὸς τὸν Πιχραστητικὸν κόλπον ἀνοικτῇ, ἔχει λίαν πρόσφορον γῆν πρὸς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν· τὸ μεγαλεῖον ὅμως αὐτῆς ὑπῆρξεν εἰς τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ὅτε ἐχρημάτισεν ἡ κοιτὶς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ πατρίς τῶν περιφημοτέρων ἡρώων. Ἀπὸ τοῦ κόμβου τοῦ Τυμφρηστοῦ ὅρους ἐκτείνονται πρὸς Ἀ δύο κλάδοι, ἡ Ὀθρυς καὶ ἡ Οἶτη, περικλείουσαι τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχεῖο, ἥτις, ἀνήκουσα εἰς τὸ βασιλείον τῆς Ἑλλάδος, καλεῖται καὶ *Μικρὰ Θεσσαλία*, πρὸς διέκρισιν τῆς Μεγάλης ἢ πεδιάδος τῆς Λαρίσσης.

Λάρισσα (25000), παρὰ τὸν Πηνειὸν, παλαιὰ πρωτεύουσα, ἔχουσα νῦν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Ἀμπελάκια (4000), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ. Ἀγιά, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω. Τρίκαλα (Τρίκκη, 10000), εἰς τὴν χώραν τοῦ ἄνω Πηνειοῦ, πόλις ἐμπορικῇ. Τύρναβος (4000), παρὰ τὸν παραπόταμον τοῦ Πηνειοῦ Τιταρήσιον (Νεράκι). Φάρσαλος ἐπὶ τοῦ Ἐνιπέως, δεξιῷ παραποτάμῳ τοῦ Πηνειοῦ, πόλις ἐμπορικῇ μετὰ ὑψηλῆς ἀκροπόλεως. Δομοκὸν (Θαυμακοί), παρὰ τὰ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ὄρια. Σταγροί, εἰς τὴν ἀνωτάτην κοιλάδα τοῦ Πηνειοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν λήγει σειρά ὀρέων, ἥτις ἐξερχομένη ἀπὸ τῶν μετὰ τῆς Μακεδονίας ὀρίων συνίσταται ἐκ πολλῶν ὁμοίων μὲ στήλας καὶ κώλους βράχων, οἵτινες ἰστάμενοι μεμονωμένοι παρ' ἀλλήλους φαίνονται ὥστε ἐκ τοῦ ἐδάφους ἐξερχόμενοι· ὁ ὑψηλότερος τούτων, ὢν 500 π. ἴσταται πλησίον τῶν Σταγῶν. Ἐπὶ τῶν βράχων τούτων ὑπάρχουσι τὰ Μετέωρα, μοναστήρια Ὀρθοδόξων ἐγερθέντα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Καλαμπάκια, ἀνατολικώτερον τῆς ἀνωτέρω. Βῶλος (3000), ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Βελεστίνον (Φεραί), πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω. Ἀλμυρὸς, ἐπίσημος διὰ τὸν ἀξιόλογον καπνόν. Πορταριά καὶ Ζαγορά, ἡ πρώτη παρὰ τοὺς δυτικούς καὶ ἡ δευτέρα παρὰ τοὺς ἀνατολικούς πρόποδας τοῦ Πηλίου.

Δ) Ἡ Ἡπειρος. Αὕτη (775 □ μ.) ὀνομαζομένη οὕτω κατ' ἀντιπαράθεσιν τῶν παρὰ τὰ παράλια αὐτῆς νήσων, εἶνε τόσον φ

βερὺς διεσχισμένη ὑπὸ ἡφαιστειῶν δυνάμεων, ὥστε πολλοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων αὐτόθι ἐθετον τὴν εἰς τὸν Ἀδὴν μυθολογομένην κατὰβασιν, καὶ τὰς Ἡπειρωτικὰς σκηνογραφίας ἐθεώρουν ὡς ἀπεικονίσματα τοῦ Ταρτάρου. Οὕτως ἡ Ἀχερουσία λίμνη, εἰς ἣν ἐχύνετο ὁ Ἀχέρων μετὰ τοῦ Κωκυτοῦ, ἐθεωρεῖτο ὡς ἄγρυτα εἰς τὸν Ἀδὴν. Ἡ Ἡπειρος μόνον ὑπὸ τὸν μεγαλεπήδουλον Πύρρον ἔσχε σημασίαν ἱστορικὴν, κατὰσχέσις ἐπίσημος καὶ φανερά εἰς τοὺς Ῥωμαίους, τοὺς Καρχηδονίους καὶ τοὺς Μακεδόνες· ἄλλως ἡ Ἰλλυρικὴ περαλία ἐξ ἀμνημονεῦτων χρόνων ἔμεινε καταδικασμένη εἰς αἰωνίαν βαρβαρότητα. Εἰς τοὺς νεωτέρους ὅμως χρόνους ἡ Ἡπειρος ὑπῆρξε μία τῶν πρώτων ἐστίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διότι διέλαμψεν ἐν αὐτῇ ἡ σχολὴ τῶν Ἰωαννίνων, ὑμνήθη τὸ ἥρωικόν Σούλιον καὶ ἐγεννήθησαν μεγάλοι τοῦ Ἑλληνικοῦ εὐεργέται (Ζωσιμάδαι, Καπλάνι, Ριζάραι, κτλ).

Ἰωάννινα (30000), ἐπὶ 1200—1500 π. ὑψηλοῦ ὑψιπέδου καὶ παρὰ τὴν ὁμώνυμον ὀρεινὴν λίμνην (Παμβώτις), ἥτις, περιβαλλομένη πρὸς Α. ὑπὸ γυμνῶν καὶ μονοτόνων ὀρέων, ὁρατὴν ἔκρυσιν δὲν ἔχει· πιθανῶς ὅμως ὑπόγειοι ὀχετοὶ φέρουσι τὸ ὕδωρ αὐτῆς εἰς τὸν ἐπὶ διάστημά τι ὑπογείως βέοντα Ἀχέρωνα. Ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς λίμνης κεῖται νῆσος, ἐφ' ἧς ὑπάρχει χωρὶδίου, μοναστηρίου καὶ τὰ εἰσέπια τοῦ παλατιοῦ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ, ὅστις, ἀπὸ τοῦ 1788 κατ' ὄνομα μόνον ἀναγνωρίζων τὴν κυριαρχίαν τῆς Πύλης, μόλις τὸ 1822 κατετροπώθη. Κατὰ τὴν παρὰ τὴν Καστρίτσαν ὁδὸν ἔκειτο τὸ ἀρχαιότατον καὶ πάλαι περίφημον ἐν Ἑλλάδι Δωδωναῖον μαντεῖον. Ἐπὶ μ. πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Ἰωαννίνων ἐν βωμαντικῇ, ὀρεινῇ καὶ ἀποτόμῳ χώρᾳ καὶ παρὰ τὰ μαῦρα καὶ ὀρμητικὰ ὕδατα τοῦ Ἀχέρωνος (Φράϊ) ἔζη ἄλλοτε ὁ μικρὸς λαὸς τῶν Σουλιωτῶν, μίγμα Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, καὶ τὰ 33 χωρία αὐτοῦ, ὧν τὸ μεγαλύτερον Σούλιον, ἔστερον ὡς φρούρια τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. ἀλλὰ μόλις μετὰ μακροῦς καὶ αἱματηροῦς ἀγῶνας κατώρθωσεν ὁ Ἀλῆ πασσᾶς τὴν ταπεινότητα αὐτῶν· διότι ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τὸ 1822 συνωμολόγησαν μετ' αὐτοῦ συνθήκην, δι' ἧς, ἐγκαταλείποντες τὴν χώραν των, δι' Ἀγγλικῶν πλοίων ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ ὅχι εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπως ἡ συνθήκη διελάμ-

θανε. Παρμουθία (3000), πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Σουλίου, ἔχουσα
προύρια ἐπὶ ἀποτόμου βράχου. Ζαγόρι, πρὸς Β. τῆς λίμνης τῶν
Ίωαννίνων, χώρα σχηματίζουσα ἀπὸ τοῦ 1850 μικρὰν καὶ ὡσπερ
ἐλευθέραν, ἀλλ' ὑποτελῆ πολιτείαν ἐκ 44 χωρίων· τινὲς τῶν κατοί-
κων αὐτῆς λαλοῦσι τὴν κάτω Ῥουμουνικήν ἢ κουτσοβλαχικὴν γλῶσ-
σαν. Τὰ ἀνατολικά τῆς Ἠπείρου ἀποτελοῦσιν αἱ κοιλάδες τοῦ Ἀρά-
χθου καὶ ἡ ἀνω βραχώδης κοιλάς τοῦ Ἀχελώου, εἰς τὴν κείνται τὰ
χωρία Τσίμοθον, Συράχον καὶ Καλαρύται, τῶν ὁποίων
τὰς δυσβάτους ὁδοὺς μόνον ἐπὶ βακτηρίας δύναται τις νὰ διέλθῃ. Μέ-
τσοθον (5000), τόπος διασφαρώσεως μεγάλων ὁδῶν καὶ κώμη
ἀμώνυμος ἐπαρχίας, ἔχουσα πολλοὺς κατοίκους ὀμιλοῦντας ὡσαύτως
τὴν κουτσοβλαχικὴν γλῶσσαν. Κόνιτσα, εἰς τὴν ἀνω κοιλάδα τοῦ
Ἀφίου. Παρὰ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον Χειμάρρα, περιοχὴ
κατοικοῦμένη ὑπὸ Ὀρθοδόξων ζώντων ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς λιγ-
στείας. Λιτόχοθον (6000), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω. Δέλι-
νον (6000), ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν Ίωαννίνων πρὸς τὴν Αὐλῶνα ὁ-
δόν. Φιλιάται, πρὸς Ν, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Παρακαλά-
μου, ἥτις μετὰ τῆς ἐπαρχίας Παραμυθιάς ἀποτελεῖ τὴν περιοχὴν
Τσιαμουριάν.

Παράλιόι τινες πόλεις, ἄλλοτε Ἑνετικαὶ κτήσεις, περιελθοῦσαι εἰς
τὴν Ἀγγλίαν ἐξηγοράσθησαν παρ' αὐτῆς διὰ χρημάτων ὑπὸ τοῦ Ἀλ-
λῆ-πασσᾶ ἦσαν δὲ ἡ Πάργα, τῆς ὁποίας πολλοὶ τῶν κατοίκων
μετὰ τὴν παράδοσιν μετηνάστευσαν. Βουθρωτὸν (3000), ἀ-
πέναντι τῆς Κερκύρας. Ἀρτα (Ἀμβρακία, 6000), εἰς τὸν Ἀμ-
βρακικὸν κόλπον καὶ νῦν Σαλαόραν, καθέδρα ποτὲ τοῦ Πύργου, ἔχου-
σα νῦν ζωηρὸν ἐμπόριον. Πρέβεζα (7000), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμ-
βρακικοῦ κόλπου, Ἑνετικὴ κτῆσις μέχρι τοῦ 1797 καὶ ὁ κυριώτερος
νῦν λιμὴν τῶν ἐξαγομένων ἐκ τῆς Ἠπείρου προϊόντων.

Ε) Ἡ Ἀλβανία. Αὕτη, παλαιὰ Ἰλλυρία, συνορεύει πρὸς Ν.
μετὰ τῆς Ἠπείρου καὶ εἶνε ὡς ἐκείνη πολὺ πλοκος καὶ ἀγρία
ὄρεινὴ χώρα, διατεταταμένη ὑπὸ ὀρμητικῶν ποταμῶν καὶ χει-
μάρρων. Οἱ Ἀλβανοὶ αὐτῆς κάτοικοι, οἵτινες εἰκάζεται ὅτι
μετηνέχθησαν αὐτόσε εἰς τοὺς ὑτέρους Ῥωμαιοὺς χρόνους,
λαλοῦσι περίεργον γλῶσσαν, διότι ἐκ 4000 Ἀλβανικῶν λέ-
ξεων 60 εἶνε Σλαβικαί, 200 Τουρκικαί, 400 Ἑλληνικαί,

500 Γερμανικῇ, 659 Λατινικῇ καὶ αἱ λοιπαὶ Ἀλβανικῇ. Ὅτε οἱ Τούρκοι εἰσέβαλον αὐτόσε, ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Γεώργιος Καστριώτης καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων Σκεντέρβειος ἡμύνθη μέγχι τοῦ θανάτου του ἡρωικῶς. Οἱ κάτοικοι εἶνε μὲν ῥωμαεῖοι καὶ φιλοπόλεμοι, ἀλλ' ὑπηρετοῦσι πάντοτε τὸν τῷ πλείονα δίδοντα καὶ υπερβαίνοντι πάντας κατὰ τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς σκληρότητα· διακρούμενοι δὲ εἰς διαφόρους φυλὰς, ἀπαύστως ἐρίζουσι καὶ πολλοὶ ἀποδηροῦσι, μισθούμενοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τῶν Τούρκων ἢ καὶ τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Ἡπείρου λογιζόνται ὁμοῦ, περὶ τὰ 1 $\frac{1}{2}$ ἐ. ὡς 500000 εἶνε Χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι καὶ τινες Καθολικοί. Διαῤῥεομένη δ' ἡ χώρα ὑπὸ τῶν παταμῶν *Μέλιτος* καὶ *Λευκοῦ Δρίλωτος*, *Ἀψου* (Λούμης) καὶ *Ἀώου* (Βογιούτσα) καὶ ἔχουσα τὰς λίμνας *Λιβεάτιδα* (Σκόδρας) καὶ *Λυχνιδίαν* (Ὀχρίδα), διακρεῖται εἰς κάτω καὶ ἄνω *Ἀλβανίαν*, ἡ μᾶλλον εἰς τὴν *Διατουριάν* πρὸς Ν, τὴν *Τοσκαριάν* ἐν τῷ μέσῳ καὶ τὴν *Γκεκαριάν* πρὸς Β.

α) Εἰς τὴν κάτω Ἀλβανίαν, ἔνθα καίται ἡ Λυχνιδία λίμνη (5 □ μ), ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶνε *Λυχνιδὸς* (Ὀχρίδα, 8000), ἐνεργοῦσα ἀξιόλογον ἐμπόριον ταριχευμένων ἰχθύων. *Ἐπίδαμνος* (Δυρράχιον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, 10000), ὁ ζωηρότερος λιμὴν ὅλης τῆς χώρας. *Ἐλβασσάν*, μετὰ τῶν ἀνωτέρω. *Βεράτι* (12 000) καὶ *Περμέτι*, ἀμφοτέραι μεσόγειοι. *Αὐλών* (6000), πρὸς Β τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου. *Τεπελένη*, πρὸς τὰ ΝΑ τῆς ἀνωτέρω, πατρίς τοῦ διαδοήτου Ἀλῆ πασσᾶ. *Ἀργυρόκαστρον* (6000), ἐπὶ ἐξοχῶν τῶν Ἀκροκεραυνίων ὀρέων, ἔχον πολλὰς μεμονωμένας οἰκίας μετὰ πολεμικῶν πύργων καὶ φέρον εἰς τὰ πέριξ τὸν καλλίτερον ταμβάκον (φουλι).

β) Τῆς ἄνω Ἀλβανίας ἐπιτημότεραι πόλεις *Σκόδρα* (25000), ἐπὶ βράχων ἀπαιτόμων ὑψιπέδου καὶ παρὰ τὴν ὑπὸ ὀρέων περικλειομένην ὁμώνυμον λίμνην, ἔχουσα διάφορα ἐργοστάσια. *Ἀντίθρι*, *Δεβλτσιγνον* καὶ *Ἀλέσσιον* (ἐνθ' ὁ τάφος τοῦ Σκεντέρβειου), λιμένες μετ' ζωηρὸν ἐμπόριον. *Περσερίνη* (26000), πόλις μεσόγειος καὶ ὀχυρὰ, κτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ ὄρους. *Ποδογορίτσα*,

παρὰ τὰ ὅρια τοῦ Μαυροβουνίου. Ἀκχισσὰρ καὶ πρότερον Κρόϊα, ἡ καθέδρα τοῦ Σκεντέρβη, καὶ Τιράνα.

ΣΤ) Τὸ Μαυροβούνιον. Ἡ ἡγεμονία τοῦ Μαυροβουνίου (90 □ μ. καὶ 130000κ), περιλαμβάνουσα τὸν κόμβον τῶν ὁρέων, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συναντήσεως τοῦ δυτικοῦ καὶ μέσου κλάδου τῶν Ἀθηναρικῶν Ἀλπεων μετὰ τῶν ὁριζωτέρων πρὸς τὰ ΝΑ διακλαδώσεων αὐτῶν, ὀρίζεται πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Καττάρου, πρὸς τὰ Β καὶ τὰ ΒΑ ὑπὸ τῆς Ἐρζεγοβίνης καὶ τῆς Βοσνίας καὶ πρὸς τὰ Α καὶ Ν ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς ἰχθυοφόρου λίμνης Σκόδρας (Λαβεάτιδος), καὶ ἔχει περίπου 140 ὁρῶν περίμετρον. Αἱ διασχίζουσαι τὴν χώραν δευράδες (Δορμίτορ, 7600 π.), προξενούσι πολλαχοῦ ἐντύπωσιν ἀπολελιθωμένων κυμάτων, μεταξὺ μὲν τῶν βράχων περιέχουσι δένδρα καὶ θάμνους, ἐπὶ δὲ τῶν ὑψηλῶν πλευρῶν τῶν κοιλάδων ὄρυς, πρίνους, φηγοὺς, καρύκας καὶ χρυσόβυλα. Οἱ γυμνοὶ βράχοι, ἔχοντες εἰς τὰ ὑψηλότερα καὶ ἀποτομώτερα μέρη ῥωγμὰς, ὁμοιάζουσι μὲ παγωμένην θάλασσαν, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν ἵππος δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαβῇ. Τὰ τιτανοειδῆ τῆς χώρας ὄρη τόσον ἀποτόμως συσσωρεύοντι ἐπ' αὐτῆς, ὥστε καὶ εἰς πεζὸν παρέχουσι δυσκολίαν νὰ τὰ διαβῇ. Ἔνεκα δὲ τῶν ὁρέων καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς χώρας (Ριέκας, Ζέθας καὶ Μοράτσα), γυνόμενοι εἰς τὴν Λαβεάτιδα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ᾤοντο ἀξιοὶ λόγου· αἱ κοιλάδες ὅμως αὐτῆς, φέρουσαι τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὰς χρεῖας τῶν κατοίκων, εἶνε ἀξιόλογοι· ἀλλὰ καὶ ἡ κτηνοτροφία (πρόβατα, αἰγες) ἔνεκα τοῦ ξηροῦ καὶ τραχείου εἰσάφους δὲν ἐπιδίδει πολὺ.

Τὸν μεσαίωνα τὸ Μαυροβούνιον ἀπετέλει μέρος τοῦ Σερβικοῦ βασιλείου, ἀλλὰ μετὰ τὸ 1389 ἔμεινεν ἀνεξάρτητον. Ὑστερον δὲ τὰ μὲν Α αὐτοῦ ὑπετάχθησαν εἰς τὴν Πύλιν, τὰ δὲ δυτικὰ περιῆλθον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἑνετίας καὶ κατόπιν τῆς Αὐστρίας, ἀλλὰ κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Πασσαροβιτίου παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Τουρκίαν. Τὸ πολίτευμα τοῦ Μαυροβουνίου πρότερον ἦτο μίγμα πατριαρχικῶν καὶ δημοκρατικῶν διατάξεων, ἡ δὲ πνευματικὴ καὶ κοσμικὴ ἐξουσία συνεκοντροῦτο εἰς τὸν Βλαδίκα, ὅστις ὦν ἀρχιερεὺς, ἡγεμὼν,

δικαστής, νομοθέτης καὶ ἀρχηγὸς πολιτικὸς καὶ στρατιωτικὸς, ἐξελέγετο ὑπὸ ὅλου τοῦ λαοῦ ὁμῶς ἀπὸ τοῦ 1658 τὸ αξίωμα τοῦτο περιωρίσθη εἰς τὸν οἶκον Πέτροβιτς Νιεγότσκι, διαδεχομένων τὸν ἀποθνήσκοντα Βλαδίκαν τῶν ἀδελφῶν ἢ ἀνεψιῶν αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ κατὰ καιροὺς ὑπῆστη τὸ πολίτευμα διαφόρους τροποποιήσεις, τὸ 1830 ὁ Βλαδίκας ἐσύστησε γερουσίαν (Σκουπτσίνα) ἐκ 12 μελῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ, τῆς ὁποίας ἔργον ἦτο νὰ ἐπιτηρῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ νὰ προβουλεύεται τὰ εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ λαοῦ καθυποβληθησόμενα νομοσχέδια. Σπουδαιότερα δὲ ἦτο ἡ γενομένη τὸ 1851 μεταβολή, καθ' ἣν ὁ μὲν Δαβνὴλ Πέτροβιτς ἀνεκνήρυχθη διαδοχικὸς ἡγεμὼν, ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ὀστρούκου ἀνώτατος ἐκκλησιαστικὸς ἀρχων. Οἱ Μαυροβουνιώται, ὄντες μεγάλου ἀναστήματος, ῥωμαλέοι καὶ ὠραῖοι καὶ ἔχοντες ἀθλητικὰ σώματα καὶ ἀγρίαν ἐπιμονήν, τηροῦσιν ἐτι καὶ βαρβάρους τινὰς συνηθείας. Ἀπὸ τοῦ 1862 δι' αἵματηρὸν πολέμου οἱ τέως ἐλεύθεροι σχεδὸν Μαυροβουνιώται ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν κυριαρχίαν τῆς Πύλης, ἀλλὰ ζυλότυποι εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀδιαλείπτως ἐργάζονται πρὸς τοῦτο. Ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ Μαυροβουνίου, τοῦ ὁποίου ἡ πρόσοδος λογιζέται 350000 δρ. σχεδὸν, 20000 περίπου δύνανται νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ περισσότεροι. Ἡ ἡγεμονία διακρίνεται εἰς τὸ ἰδίως Μαυροβούνιοι πρὸς Δ, περιλαμβάνον 4 ναῖτας, καὶ εἰς τὴν Βέρδαν πρὸς Α, οὓσιν ἦττον ἀπρόσιτον καὶ περιλαμβάνουσιν 3 ναῖτας.

Κεττίγγνη, ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, κειμένη εἰς κοιλάδα, οὖσαν 3500 π. ὑψηλὴν, καὶ περικλειομένην ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων ὄρεων. Εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἔχουσα ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον, κεῖται μονὴ καὶ περὶ αὐτὴν ἡ κατοικία τοῦ ἡγεμόνος καὶ 30 ἄλλαι εἰς αἰεὶ κατοικοῦμεναι πρὸ πάντων ὑπὸ γερουσιαστῶν (Περιανίκοι). Νιεγότσκις, κτισμένη εἰς ὑψηλοτέραν θέσιν καὶ οὕσα μᾶλλον εὐρυθμὸς ἢ ἡ ἀνωτέρω.

Ζ) Ἡ Ἐρζεγοβίνη. Ἡ ΒΑ αὕτη χώρα, οὕσα ὀρεινὴ καὶ ἀποτελοῦσα ἄλλοτε μέρος τοῦ Ἰλλυρικοῦ βασιλείου, ὑπῆρξε πατρὶς πολλῶν αυτοκρατόρων καὶ ἐκασμήθη ὑπ' αὐτῶν πολλὰ χῶς. Τὸν μεταίωνα ἀνῆκεν ἐν ἀλλὰξ εἰς τὴν Κροατίαν καὶ εἰς

τὴν Βοσνίαν, ἀλλ' ὕστερον κατέστησεν αὐτὴν Φρεδερίκος ὁ Γ' ἀνεξάρτητον δουκάτον. Ἀλωθεῖσα δὲ τὸ 1466 ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Καρλοβιτίου (1699) μετὰ μικρὸν κατὰ τῆς Αὐτρίας πόλεμον ἐμεινεν ὀριστικῶς ὑπὸ τὴν Πύλην, ἐκτὸς στενῆς παρχίας ταινίας (Διληματία) καὶ τοῦ Καττάρου, τὰ ὅπῃα τότε μὲν ἐδόθησαν εἰς τὴν Ἑστίαν, μετὰ ταῦτα δὲ περιήλθον εἰς τὴν Αὐστροίαν. Ἡ Τουρκικὴ Ἐρζεγοβίνη, ἀποτελοῦσα τινὸν σκευασμὸν τοῦ ἐγκαλεισίου τῆς Βοσνίας, ἔχει τοὺς πλείστους κατοίκους Χριστιανούς, καὶ ἰσως Ὀρθοδόξους. Δύο στενὰ ταινίαι τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους φέρουσιν ἀπὸ τῆς Ἐρζεγοβίνης εἰς τὴν θάλατταν, ἡ Κλέκη μεταξὺ τῶν Διληματικῶν κύκλων Σπαλάτρου καὶ Ῥαγούτης, καὶ ἡ Σουττορίνα, πεδιὰς μεταξὺ τῶν κύκλων Ῥαγούτης καὶ Καττάρου, ἔχουσα ἀθλίαν καλύβαν.

Μοστάρη (1000), πρὸς τὸν Ναρίντα (Νάριω) καὶ οὐ μακρὰ τῆς Βλότου λίμνης, πόλις ὀχυρὰ ἔχουσα τοὺς πλείστους κατοίκους Μωαμεθανούς καὶ ζωερὸν ἐμπόριον. Τρεβίγνη, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἔδρα Καθολικοῦ ἐπισκόπου.

Η) Αἱ Νῆσοι. Ἡ Κρήτη μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους Εὐρωπικῶν καὶ Ἀσιατικῶν νήτων ἀποτελεῖ ἴδιον πασσαλίκιον (Τσεζαίρ).

1) Ἡ Κρήτη, οὗτα ἡ μεγίστη καὶ ἐπιτημοτάτη πατῶν τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει νήτων τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἔχουσα σχῆμα ἐπίμηκες, 153 □ μ. καὶ περὶ τῆς 230000 κ. καὶ ἀποτελοῦσα τὰ πρὸς Ν. ὅρια τοῦ Αἰγαίου πελάγους, βρέχεται πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους καὶ πρὸς Β ὑπὸ τοῦ ὁμιονύμου· καίμενη δὲ ἐν τῷ μέσῳ περίπου τοῦ πηλαίου κόσμου, ἀπέχει ἀπὸ μὲν τῆς Ἀφρικῆς 50 γ. μ., ἀπὸ δὲ τῆς Εὐρώπης 17. Τὸ μέγιστον αὐτῆς ἐκ Α. πρὸς Α. μῆκος ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Βούβου (Κώρυκον) μέχρι τοῦ Σιδέρου (Σαμῶνιον) εἶνε 36 γ. μ., τὸ δὲ μέγιστον ἐκ Β πρὸς Ν πλάτος ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Σασσόσου (Δίον) μέχρι τοῦ πρὸς τὴν ἀρχαίαν Λεβῆνα Λέοντος ἀκρωτηρίου 8 γ. μ. Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶνε Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ Τούρκοι καὶ Ἰσραηλῖται. Ἡ βυρσὴ αὐτῆς παρχία, οὗτα μὲλ-

λον ανεπτυγμένη ἡ ἡ νοτία, ἔχει ἱκανὰς προβολὰς ἀποληγού-
σας εἰς τὰ ἀκρωτήρια Σπάδα (Ψάκον), Μαλάκα (Κύκρον),
Δρέπανον, Δίον, Ζεφύριον καὶ Σίδερον (Σαμῶνιον) καὶ βα-
θεῖς κόλπους (τῆς Σούδας, τῶν Διδύμων, κτλ.). Μακρὰ σειρὰ,
ἐκτεινομένη ἐκ Δ πρὸς Α καὶ συνισταμένη ἐκ τριῶν διακε-
κριμένων ὄρεινῶν ὄγκων, τῆς Σιτείας (Δίκητη) πρὸς Α, τοῦ
Ψηλορείτου (*Ιδῆ, 7300 π.) ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τῶν ὀρέων τῶν
Σφακιῶν (Λευκὰ) πρὸς Δ, διήκουσα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ
ἐτέρου ἄκρου, διατέμνει ἅπασαν τὴν νῆσον καὶ ἀποτελεῖ δύο
μεγίστας κλιτύας, τὴν βορείαν, εἰς ἣν ῥέουσιν ὁ Ἰάρδαρος, ὁ
Πυκρὸς, ὁ Ἀλμυρὸς (Ἀμφιμάτριος), τὸ Ἀρκαδί (Ὁαζος), ὁ
Γάσιος (Τεθρὶν), ὁ Τρίτωρ, ὁ Καρτερός (Ἀρμισός) καὶ τὸ
Ἀποσελέμι (Κάρχατος), καὶ τὴν νοτίαν, εἰς ἣν ῥέουσι τὸ
Μεγαλοπόταμον (Μασσαλίας), τὸ Καλίγρι (Ἡλέκτρα), ὁ
Μαλυργίτης (Ληθχιός) καὶ τὸ Ζούζουρο (Καταρράκτης).

Εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς Κρήτης τὸ
βασίλειον τοῦ σοφοῦ Μίνως* ἐπιστημώτεραι πόλεις τῆς ἐπο-
χῆς ἐκείνης ἦσαν εἰς τὴν βορείαν τῆς Ἰδῆς κλιτὺν ἡ Κυδω-
νία καὶ ἡ Κνωσσός, καὶ εἰς τὴν νοτίαν ἡ Γόρτυν. Ἡ Κρήτη,
περὶ τῆς ὁποίας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λαλεῖ ὅχι εὐνοϊκῶς,
τὸν μεσάκιονα ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας περιῆλθεν εἰς
τὴν Βυζαντινὴν, τὴν Ἀραβικὴν, τὴν Ἑνετικὴν καὶ τὸ 1669 εἰς
τὴν Τουρκικὴν. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ἔλαβον
καὶ οἱ Κρήτες τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων καὶ πολλὰ κατ'
αὐτῶν ἔστησαν τρόπαια, ὅμως ἡ ἀπηνὴς Χριστιανικὴ διπλω-
ματία δὲν συμπερέλαβεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐλευθερωθεῖσαν Ἑλ-
λάδα. Ἀφοῦ δὲ μετὰ ταῦτα ἐδόθη εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς
Αἰγύπτου καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀπεδόθη πάλιν εἰς τὴν Τουρκίαν, αἱ
φύσει ἐλεύθεροι καὶ ἀνδρεῖοι κάτοικοι αὐτῆς ἔκαμον πολλὰς ἀπο-
πεύρας νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἑλλάδος, ἀλλὰ
μετὰ αἱματηροὺς ἀγῶνας διεφύευσθησαν τῶν ἐλπίδων. Ἀπὸ
τοῦ παρελθόντος ἔτους (1866) ἐπανελάβον πάλιν ζωηρό-
τερον τὸν ἀγῶνα καὶ πολλὰ ἔκτοτε φρικτὰ διαδραματί-
ζονται (Ἀρκαδί, Βιχρὲ, κτλ.), ὅμως ὑπόφανσί τις δείκνυσιν
ὅτι ὁ ἥρωϊκὸς αὐτῶν ἀγὼν ἐγγίζει νὰ στεφανωθῇ.

Ἡ ὠραιότερα τῶν νήσων τῆς Μεσογείου Κρήτη ἔχει ἔδρα· ἐν γένει βραχυῶδες καὶ ἀμμῶδες, ἀλλὰ λίαν γόνιμον καὶ καθ' ὅλον τὸ ἔτος πράσινον, διότι αἱ πορτογαλέαι, αὐτῆς, αἱ ῥοδιναὶ, οἱ ὑάκινθοι, τὰ λευκῖα, κτλ., ἀπχύττως ἀνθοῦσι. Μεγαλειτέρα πεδιάς (7 γ. μ. μακρὰ) εἶνε ἡ τῆς Μεσαρᾶς· πρὶκριτότερα δὲ καὶ ἀρίστης ποιότητος προϊόντα αὐτῆς, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι δὲν εἶνε τόσον φιλόπονοι, εἶνε ἔλαιον, σαπώνιον, οἶνος, κάστανα, κεράτια, μεστημβρινοὶ καρποὶ, σταφίδες, ἀμύγδαλα, κάρυα, λινόσπορος, γλυκὴ ῥίζα λήδανον, κηρίον, μέταξα καὶ τυροί. Ἡ Κρήτη διακρίνεται φυσικῶς εἰς τρία μέρη, τῆς Δίκτης, τῆς Ἰδης καὶ τῶν Λευκῶν ὄρεων, πολιτικῶς δὲ εἰς τέσσαρα τμήματα, τῶν Χανίων, τῆς Περίου, τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῆς Στείας, καὶ ταῦτα πάλιν εἰς ἐπαρχίας.

Χανία (Κυδωνία), πρὸς Δ, ἔδρα τοῦ διοικητοῦ καὶ ὀρθοδόξου μητροπολίτου καὶ πόλις εὐλίμενος, ἔχουσα περὶ τὰς 15000 κ. ὧν 5000 Ὀθωμανοὶ καὶ 1000 περίπου ξένοι. Σοῦδα, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, λιμὴν ἐκ τῶν ἐπιστημοτέρων τῆς Μεσογείου. Ρέθυμνος (Ριθυμνία), πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσα 6000 κ. Μεγάλον Κάστρον ἢ Χάνδαξ (Ἡράκλειον), ἔδρα νῦν Ὀθωμανοῦ ὑποδιοικητοῦ καὶ πρότερον τοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου, ἔχουσα 17000 κ. Ἑνετικὰ φρούρια, τσαμῖα, ναοὺς καὶ μονὴν καπουτσίνων. Παρὰ τὸ χωρίον Καστέλλι καὶ κατ' ἄλλους παρὰ τὸ Κυνώτα κεῖνται τὰ ἑρείπια τῆς Κνωσσοῦ. Τὰ παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης σπήλαια καὶ οἱ τεχνητοὶ τάφοι θεωροῦνται ὡς ἔχνη τοῦ λαβυρίνθου, εἰς ὃν κατ' ἄνθρωπον Μινώταυρος. Σφακία, πρὸς Μ, πρωτεύουσα τῶν ἀνδρείων καὶ ὀρεινῶν Σφακιανῶν, οἵτινες, διακρινόμενοι διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα, ἀνέκαθεν εἶνε ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πάσης καταδυναστείας, καθὼς καὶ οἱ κατοικοῦντες πρὸς Μ. τῆς Ἰδης, Ἀδαδιῶται, λεῖψανα Σαρακηνῶν. Οὐ μακρὰν τῶν ἐρειπίων τῆς Γορτύνης κεῖται ὑπὸ λόφον ὁ κατασκευαστὸς λαβύρινθος, ἄλλος παρὰ τὸν ἀνωτέρω. Ῥόσον (Κλαῦδος), νησίς εἰς τὰ ΝΔ.

2) Αἱ μεταξὺ Χαλκιδικῆς καὶ Θρακικῆς χερσονήσου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας Βόρειοι Σποράδες εἰσὶν, ἡ Θάσος (3—4 □ μ. καὶ περὶ τὰς 6000), ἔχουσα σχῆμα πεντάγωνον καὶ ὄρη 3000

π. ὑψηλὰ καὶ δασώδη καὶ φέρουσα σίτον, ἔλαιον καὶ οἶνον· ἦτο δὲ πρότερον περίφημος διὰ τὰ χρυσὰ μεταλλεῖα τῆς καὶ τὰ ὠραίων μαρμάρων καὶ ποικιλοχρῶων λίθων λατομεῖα τῆς. Κυριώτερα πόλις Κάστρον.

Σαμοθράκη ($1\frac{1}{2}$ □), ὀνομαστὴ ἄλλοτε διὰ τὰ ἐπ' αὐτῆς τελούμενα μυστήρια τῶν Καθεύρων, ἔχει νῦν ἀξιολογωτέραν πολίχνην τὸ Κάστρον.

*Ιμβρος (4 □ μ καὶ 4000 κ), ἔχουσα ὑψηλὰ καὶ δασώδη ὄρη, εὐφόρους πεδιάδας καὶ ἀξιολογωτέραν πολίχνην τὸ Κάστρον.

Λήμνος (8 □ μ καὶ 10000 κ), ἔχουσα ἐνεργὸν ἡφαίστειον, κορυφὰς τιτανωμένων βράχων, ἐπιφάνειαν ἀδενδρον, κτελίδας πρασίλους, φέρει ἄφθονον σίτον, οἶνον, ἔλαιον, μέταξιν, σῦκα, μέλι, κηρίον καὶ Λημνίαν γῆν, ἀντιφάρμακον τῶν δηλητηριάσεων καὶ τῶν δηγμάτων τῶν ὄφρων. Ἡ ὁμώνυμος αὐτῆς πόλις (1000) κεῖται ἐπὶ ὄρεινῆς προβολῆς, ἐφ' ἧς ὑπάρχει τὸ φρούριον Παλαιόκαστρον.

Ἡ Ἀστυπάλαια ($2\frac{1}{2}$ □ μ καὶ 2000 κ), κειμένη εἰς τὴν Α σειρὰν τῶν Κυκλάδων καὶ καλουμένη ἄλλοτε διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς τράπεζα τῶν Θεῶν, συνίσταται ἐκ δύο μεγάλων βράχων συνδεομένων διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας καὶ παρεκκλήσια ἐπὶ ἐρειπίων παλαιῶν ναῶν καὶ ἐπιτηδεύουσιν εἰς ἐξαγωγὴν σπόγγων δύτας.

Γ) Τὸ Δαλματικὸν Βασίλειον.

§ 18. Τοῦτο (230 □ μ καὶ $\frac{1}{4}$ ε. κ), ἀνῆκον πρότερον εἰς τὴν Ἑνετιάν, ἀπὸ τοῦ 1814 περιῆλθεν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ εἶνε στενὴ ταινία γῆς, ἐκτεινομένη παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν καὶ ὑφουμένη δίχην τείχους ἕνεκα τῶν λευκῶν τιτανωδῶν ὀρέων τῆς. Ἡ χώρα αὕτη, εὐμοιροῦσα μεγάλων κατάρρακτων καὶ λιμένων καὶ ἔχουσα πρὸ αὐτῆς σειρὰν μεγάλων καὶ μικρῶν νήσων, διαιρεῖται εἰς 4 τμήματα, τῆς Ζάρας, τοῦ Σπαλάτρου, τῆς Ραγούσης καὶ τοῦ Καττάρου, φέρωνυμα τῶν πρωτεύουσῶν αὐτῶν πόλεων.

Ζάρα (19000), ἡ βορειοτέρα πόλις. Σπάλατρον (11000), πόλις ὀχυρά. Σάλων, παρὰ τὴν ἀνωτέρω, γνωστὴ ἐκ τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ραγοῦσα, ἀποτελοῦσα ἄλλοτε ἰλίαν μικρὰν δημοκρατίαν. Κάτταρον εἰς τὸν μυχὸν εὐρέος κόλπου ἔχοντος στενὴν καὶ ὀχυράν εἴσοδον καὶ παρὰ τὰ ὅρια τοῦ Μαυροβουνίου. Μεγλειτέραι τῶν νήσων εἶνε ἡ Βραττία, ἡ Κουρζόλα (Κέρκυρα ἡ Μελαίνα) καὶ ἡ Μελέδη (Μελίτη).

Αἱ Ἄλπεις.

§ 19. Τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῶν Ἄλπεων (6000 □ μ. καὶ 7 ε. κ.), συνιστάμενα ἐκ παραλλήλων σειρῶν καὶ κείμενα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ βορείου πόλου, ἀρχοῦν ἀπὸ τῆς Μεσογείου πρὸς Α. τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ ἐκτεινόμενα κατ' ἀρχὰς μὲν πρὸς Β. εἴτα δὲ πρὸς Α. φθάνουσι μέχρι τοῦ Δανubiου καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, ἐνούμενα πρὸς Δ. μετὰ τῶν Ἀπεννίνων, πρὸς Α. δὲ μετὰ τῶν ὀρέων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἀπ' αὐτῶν δὲ, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν, πηγάζουσι τέσσαρες μεγάλοι ποταμοί, ὁ Ῥοδανός, ὁ Ρήνος, ὁ Δανούβιος, καὶ ὁ Πάττος, ἐκβάλλοντες πάντες εἰς ἀντικειμένης θαλάσσης. Αἱ Ἄλπεις περιβάλλουσαι ἐν σχήματι ἡμικυκλίου τὴν Ἰταλίαν, καταβαίνουσι πρὸς τὸ Λομβαρδικὸν ἐσθυπέδον ἀπότομοι. Ἐχουσαι δὲ 150 γ. μ. μῆκος καὶ πρὸς Δ. μὲν 20 πρὸς Α. δὲ 40 γ. μ. πλ., εἰς τὰ δυτικὰ εἶνε ἥττον διηρθρωμένοι ἢ εἰς τὰ ἀνατολικά (πεντάκις μεγαλειτέρα ἢ ἀνατολικὴ διάρθρωσις αὐτῶν) καὶ ὅσον προβαίνουσι πρὸς Α. τόσον ταπεινοῦνται.

Αὗται, τῶν ὁποίων τὸ μέσον ὕψος εἶνε 6—8000 π., διατέμνονται ὑπὸ πολλῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, δι' ὧν αἴρονται τὰ ἐμπόδια τὰ προσερχόμενα ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν μετὰ τῶν πάρακειμένων χωρῶν συγκοινωνίαν. Μόνα κατωκημένα μέρη τῶν Ἄλπεων εἶνε αἱ καθ' ὅλας τὰς πλευρὰς ἐκτεινόμεναι κοιλάδες, μάλιστα δὲ αἱ πρὸς Α. ἐπιμήκεις, ἀλλ' οἱ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας τούτων κοιτοῦντες κυρίως ἀσχολοῦνται εἰς τὸν ποιμενικὸν βίον (οἱ ποιμένες εἶνε πλέον τῶν 2 ε.). Ἰδιάζοντα τῶν Ἄλπεων εἶνε οἱ εἰς τὰ βόρεια καὶ μεσημβρινὰ τῶν μεσαίων μερῶν αὐτῶν μεγά-

λαι λίμναι, αἵτινες χρησιμεύουσι καὶ ὡς λεκάναι καθαρισμοῦ τῶν δι' αὐτῶν διερχομένων ποταμῶν. Καὶ ἐνῶ παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἀλπεων ἐπιδίδουσιν ἡ ἄμπελος καὶ τὰ σιτηρῇ (τὰ τελευταῖα μέχρι τῶν 3400 π.), ὑψηλότερον ἀπαντῶνται φυλλοφόρα δάση καὶ ἔτι ὑψηλότερον (μέχρις 6000 π.), ἐνθα ὑπάρχουσι καὶ αἱ ὑψηλότεραι μόνιμοι κατοικίαι, δάση πετύων, ἐλατῶν καὶ τῶν τοιούτων δένδραν' ἄνωθεν τῶν μερῶν τούτων κεῖνται ἰδίως αἱ χῶραι τῶν νομῶν καὶ τέλος εἰς ὕψος 8000 π. ὁ χῶρος τῆς διηνεκοῦς χιόνος· ἀλλὰ καὶ πολλὰ ὄρη ἐξέχουσι τῆς γραμμῆς τῆς χιόνος καὶ ὡς ἐκ τούτου γεννῶνται ἐπ' αὐτῶν κρυσταλῶνες (ἀριθμοῦμενοι οὗτοι περὶ τοὺς 300, καλύπτουσι μέχρι 50 □ μ. ἐπιφάνειαν), καταβαίνοντες πολλάκις μέχρι τῶν κοιλάδων, χιονίδες καὶ λαΐναι· ἔνεκα δὲ τούτου αἱ Ἀλπεις εἶνε ἀνεξάντλητος πηγὴ ἀρδεύσεως εἰς τὰς παρακειμένας χώρας. Τὰ ἀγριώτερα μέρη τῶν ὑψηλῶν Ἀλπεων ἀνθρώπιος ποῦς ἔτι δὲν ἐπάτησε, οὐδὲ ἠκούσθη ἐπ' αὐτῶν φωνὴ ἄλλῃ, εἰμὴ τὸ συρίζον πτερύγισμα τοῦ πωγωνίου γυπὸς· εἶνε δὲ τὰ μέρη ταῦτα μάλλον ἄγνωστα, ἢ αἱ ἀκταὶ τῶν μάλλον μεμακρυσμένων συμπλεγμάτων τῶν νήσων καὶ τῶν παροχθίων χωρῶν τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Μισσιτίππου. Ἰδιάζοντα ζῶα τῶν Ἀλπεων εἶνε ἄρκτοι, αἰγαγροὶ, δορκάδες, μυῶξοι καὶ γύπες. Ὑπάρχουσι δὲ ἐπ' αὐτῶν καὶ λουτρά καὶ μεταλλεῖα (ἄλματος, σιδήρου καὶ ὑδραργύρου), ἀλλὰ τὰ ἐπιστημότερά εἰσι πρὸς Α. Οἱ τῶν Ἀλπεων κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γερμανικὴν φυλὴν (3 ἐ.), εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν (3 ἐ.) καὶ εἰς τὴν Σλαυϊκὴν (1 ἐ.).

Αἱ Ἀλπεις διαιροῦνται εἰς τὰς Γαλιτικὰς ἢ Δυτικὰς, εἰς τὰς Ἑλβετικὰς ἢ Μεσαίας καὶ εἰς τὰς Γερμανικὰς ἢ Ἀνατολικὰς. 1) Αἱ πρῶται, ἀποτελοῦσαι μίαν μόνην μάζαν ὄρεων, ἔχουσιν 40 γ. μ. μῆκ. καὶ πολλοὺς πλαγίους κλάδους καὶ κείμεναι μετὰ τὴν κοιλάδος τοῦ Ροδανοῦ καὶ τοῦ Λομβαρδικοῦ βαθυπέδου, ἐλτείνονται πρὸς Β. μέχρι τοῦ Λευκοῦ ὄρους καὶ ὀνομάζονται, α.) Θαλίσσαι μέχρι τοῦ Βίζου ὄρου (αἱ χαμηλότεραι, β.) Κόττιαι (νῦν Δελφίνιαι) ἀπὸ τοῦ Βίζου (11800 π.) μέχρι τοῦ Κενίτου (11000 π.), γ.) Ἑλ-

Ληρικαί (νῦν Σαβαυδικαί), εἰς αὐτὰς ἐχούσται· ὁ μ. μ. καὶ πολυαριθμοὺς κρυσταλλῶνας, ἀνήκει ὁ Μικρὸς Ἅγιος Βερνάρδος καὶ τὸ 14670 π. Λευκὸν ὄρος, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ ὑψηλότερον τῆς Εὐρώπης. Ὑπὲρ τὸ Κένιστον ὄρος καὶ τὸν μικρὸν Ἅγιον Βερνάρδον ὑπάρχουσι διάφορα στενά.

2) Αἱ δευτέραι, ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς Γενεύης λίμνης καὶ τοῦ Λευκοῦ ὄρους καὶ ἐκτεινόμεναι μέχρι τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ τοῦ Ὀρτλέσου ὄρους, ἔχουσιν ἐν τῷ μέσῳ περίπου μεταξὺ τῆς λίμνης τῶν Τεσσάρων Καρτωνίων καὶ τῆς Οὐερβανοῦ τὸν Ἅγ. Γοττάρδον καὶ ὀνομάζονται, α.) Βαλλισιακαί (Ποινίνια ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ μέχρι τοῦ Ῥόζα ὄρους καὶ Ληπόντιοι Ἄλπεις μέχρι τοῦ Ἅγ. Γοττάρδου καὶ τοῦ Σπλιγένου) αἱ ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῶν νοτίων τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι τοῦ Ἁγίου Γοττάρδου καὶ ἔχουσιν γιγαντώδεις κρυσταλλῶνας καὶ χιονίδας καὶ τὰς ὑψηλοτέρας κορυφάς (Μέγας Ἅγ. Βερνάρδος, Ματτερρόρντορ, 13800 π. καὶ Ῥόζα, 14200 π.) β.) Βερνικαί, αἱ ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τὰ βόρεια τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι τοῦ Ἅγ. Γοττάρδου καὶ οὔσαι πρὸς Α. ἀγριώταται καὶ καταπληκτικώταται (Σρεκχόρντορ, Φινστεράρχορντορ, Παρθέριορ, 12—1300 π.). Μεταξὺ Βερνικῶν καὶ Βαλλισιακῶν Ἄλπεων κεῖται ἡ κοιλάς τῆς Βαλλισίας (Ποινίνη κοιλάς, δι' ἧς ῥέει ὁ Ῥοδανός. γ.) Ραιτικαί, αἱ ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τοῦ πλατέος καὶ πολυκορυφίου Ἅγ. Γοττάρδου (10000 π.) καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Τικίνου, Ῥήνου, Ῥεούτη καὶ Ῥοδανοῦ καὶ κείμεναι μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Ἀδούα, κατέχουσιν τὰς δύο πλευράς τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰννου (Ἐγγαδῖνον) μεταξὺ μὲν Ῥήνου καὶ Ἰννου κεῖνται τὰ ὄρη Σέπτιμορ καὶ Φέρρερορ (11500 π.) μεταξὺ δὲ Ἰννου καὶ Ἀδούα τὸ Βερνίρορ (12500 π.), δ.) Βελτελίνιαι, αἱ κείμεναι πρὸς Ν. τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀδούα (Βελτέλινον). ε.) τῶν Τεσσάρων Καρτωνίων, αἱ ἐκτεινόμεναι πρὸς Β. τοῦ Ἁγίου Γοττάρδου μεταξὺ Ἀαρος καὶ Ῥεούτη (Πλάτον, 6600 π.). ς.) Γλαρικαί, αἱ ἐκτεινόμεναι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου (Δοίδιον 11000 π.) ζ.), Σβιτσερικαί, αἱ κείμεναι μεταξὺ τῆς λίμνης τῶν Τεσσάρων Καρτωνίων καὶ τῆς Ζυρίχης (Πέριορ, 5500 π.).

καὶ ἡ.) Θουρिकाί, αἰκείμενοι μεταξὺ τῶν λιμνῶν Κωνσταντίας καὶ Ζυρίχης.

Λίμναι. Πρὸς Ν. τῶν Ἀλπεων κεῖνται αἱ ἐξῆς λίμναι, ἡ Οὐερβαρός, ἡ Λάριος (Κῶμος) ἡ Βήνακος (Γάρδα,) πρὸς Β, ἡ τῆς Γενεύης, ἡ Θύρη, ἡ Βρείντσειος, ἡ τῶν Τεσσάρων Καρτωρίων, ἡ Ζυρίχη καὶ ἡ Κωνσταντία.

Στερά. 1) τοῦ Σιμπλῶνος, φέρον ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ εἰς τὴν Οὐερβανὸν, 2) τὸ ὑπεράνω τοῦ Ἀγ. Γοττάρδου, φέρον ἀπὸ τοῦ Ῥεούτη εἰς τὸν Τίκινον καὶ ὃν ἐκ τῶν κυριωτέρων πρὸς τὴν Ἰταλίαν ὁδῶν, 3) τὸ ὑπεράνω τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου, φέρον ἀπὸ τοῦ Ῥήνου εἰς τὸν Τίκινον, 4) τοῦ Σπλιγγέου, φέρον ἀπὸ τοῦ ἄνω Ῥήνου εἰς τὴν Λάριον λίμνην.

3) Αἱ τρίται, ἤγουν αἱ Γερμανικαί, ἐκτείνόμεναι ἀπὸ τῆς Κωνσταντίας λίμνης, τοῦ Ὀρτλέσου καὶ τῆς Βηνάκου μέχρι τοῦ Δανουβίου καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, συνίστανται ἐκ τριῶν συστάδων ὁρέων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκτείνονται δύο σειραὶ ἐπιμήκων κοιλάδων (ἐν γένει ὅμως ὑπάρχουσιν αὐτόθι ἐπτὰ σπουδαῖαι κοιλάδες). α.) Ἡ βόρειος συστάς, ἡ αἱ Ἀλγαδικαὶ ἡ Βαναρικαὶ Ἀλπεὶς κεῖνται μεταξὺ τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ τοῦ Ἰννου ποταμοῦ (Ἀρλβέργον 6000 π. καὶ Φόγκελον 8000 π). Πρὸς Α. τοῦ Ἰννου ἐκτείνονται αἱ Σαλτσουβουργικαὶ (Σνεσεβέργον καὶ Βάτσμικνος 9000 π) καὶ αἱ Αὐστριακαί. Ἐν γένει δὲ αἱ Ἀλπεὶς αὗται εἶνε πολυειδῶς τετυχημέναι καὶ κατέρχονται πρὸς Β. βεβληθὲν διὰ πολλῶν δρυμῶδων προπόδων ὁρέων πρὸς δὲ τὰ ΒΑ. ἐκτείνεται ὁ Βιενναῖος Δρυμὸς (μέχρι 3000 π) καὶ πρὸς Ν. κεῖνται αἱ ἐπιμήκεις κοιλάδες τοῦ Ἰννου, Σάλτσχ καὶ Ἀνίσου β.) Ἡ μεσαία συνεχὴς συστάς, ἐκτετινομένη ἀπὸ τοῦ Ἰννου μέχρι τοῦ Δανουβίου καλεῖται ἐν γένει μὲν Νωρικαὶ Ἀλπεὶς, ἰδίχ δὲ πρὸς Δ. μὲν ἀπὸ τοῦ Βρέννου στενοῦ μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Μούρου, ἔνθα εἶνε καταπληκτικώταται, Τυρολικαί, περιέχουσαι καὶ τὰς ὑψηλὰς Ταύερας (Μέγα Γλόκνερν, 12000 μεταξὺ Τυρόλου, Ἰλλυρίας καὶ Αὐστρίας) περαιτέρω δὲ πρὸς Α. Στυριακαὶ (Σεμμερίγγον).

Οἱ κλάδοι τῶν ὁρέων τούτων εἶνε δρυμώδεις καὶ μεσαίου

μεγέθους (*Αιθλον, Βαχόριος Δρυμὸς*, 3700 π.) Πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω συστάδος κεῖται ἡ κοιλάς τοῦ Ἀθέσιος καὶ Δράβου, ἥτις πρὸς Α. γίνεται εὐρεῖα καὶ κυματοειδὴς πεδιάς. γ'. Ἡ *ροτία* συστάς, καμμένη μεταξὺ τῶν κοιλάδων τοῦ Ἀθέσιος καὶ τοῦ Δράβου πρὸς Β. καὶ τοῦ Λουβαρδικοῦ βαθυπέδου καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν καὶ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ὀρτλέσου ὄρους (1200 π.), τὸ ὁποῖον κεῖται ἐπὶ τῶν ὀρίων τῆς Γερμανίας, Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας τῶν μεταξὺ τοῦ Ἀδούα καὶ Ἀθέσιος, καλεῖται πρὸς Ν τοῦ Ὀρτλέσου καὶ πρὸς Α. τοῦ Ἀθέσιος Ὀρτλεσικαὶ Ἀλπεῖς, πρὸς Α. δὲ τοῦ Ἀθέσιος Τριδεντικαὶ (μέχρι 10500 π.) καὶ ἐτι ἀνατολικώτερον μέχρι τοῦ Τέργλου ὄρους *Καρινικαί*, ἡ δὲ μεταξὺ Δράβου καὶ Σάου χαμηλὴ αὐτῶν ἐξακολούθησις φέρει διάφορα ὀνόματα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ Σάου ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Τέργλου (8800 π.) πρὸς τὰ ΝΑ αἱ *Ιουλιαικαὶ Ἀλπεῖς*, πρὸ τῶν ὁποίων πρὸς Ν κεῖται τὸ βραχῶδες καὶ τραχὺ ὑψίπεδον τοῦ *Κάρστου* (1500 π.) καὶ τὸ *Χιωῶδες* ὄρος (Σνεζβέργον 5200) εἶνε δὲ τὰ ὄρη ταῦτα τιτανώδη καὶ πλήρη σπηλαίων (Ἀδελσβέργον), ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐθιῶνται ποταμοί. Αὐτοὶ κεῖται καὶ ἡ Ζικνίτσιος λίμνη.

Στερά. 1) τοῦ *Βορμσέρον*, ἡ ὑψίστη ἀμαξιτὴ ὁδὸς τῶν Ἀλπεων, καμμένη παρὰ τὴν Β. κλιτὺν τοῦ Ὀρτλέσου καὶ φέρουσα ἀπὸ τοῦ Ἀθέσιος εἰς τὸν Ἀδούαν, 2) τοῦ *Βρέννου*, φέρον ἀπὸ τῆς πόλεως Ἰνσβρούκης εἰς τὸν Ἀθρσιν, 3) τῆς *Ραδοσταίττειου Τανέρνης*, ἄγον ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀνίσου εἰς τὴν τοῦ Δράβου, 4) τοῦ *Αἰθβλου*, μεταξὺ Σάου καὶ Δράβου, ἄγον ἀπὸ τῆς Κλαγεμφύρτης εἰς τὴν Λαϊθάχην, 5) τοῦ *Σεμμερίγγου*, μεταξὺ Βιέννης καὶ Γράτσης. Δύο κύρια ὁδοὶ διέρχονται διὰ τῶν Γερμανικῶν Ἀλπεων, ἡ τοῦ *Βρέννου* (Μόνιχον, Ἰνσβρούκη, Τρέδεντον, Βερόνα) καὶ ἡ τοῦ *Σεμμερίγγου* (Βιέννη, Γράτση, Λαϊθάχη, Τεργέστη, διὰ σιδηροδρόμου).

Ἡ στεράνη τῶν ὑπὸ μεσαίων ὁρέων σχηματιζομένων χωρῶν ἡ περικυκλούσα τὰς Ἀλπεῖς περιλαμβάνει πληθὺν σειρῶν ὁρέων καὶ ὑψιπέδων καὶ τὰ μὲν ὄρη ἰδίως εἰς τὴν ἐξω-

τερικὴν ἄλκην φάνονται συσσωρευμένα, τῶν δὲ ὑψιπέδων τὴν
 μάλιστα ἐκτεταγμένα καὶ πεδινὰ παρὰκεινται εἰς τὰς Ἀλ-
 πεῖς. Δυνάμεθα δὲ νῦν ὑποδιακρίσωμεν ταῦτα εἰς τρία 1) εἰς
 τὰ Ἀνατολικὰ ἢ Ὀγγρικὰ, περιλαμβάνοντα τὰ Καρπά-
 θια, 2) εἰς τὰ Μεσσαῖα ἢ Γερμανικὰ, περιλαμβάνοντα τὸ
 Ἑλβετικὸν καὶ Βαυαρικὸν ὑψιπέδον, παρὰ τοὺς βορείους
 πρόποδας τῶν Ἀλπεων, τὸν Ἑλβετικὸν καὶ Γερμανικὸν
 Ἰόρταν, τὸ Σουβικὸν καὶ Φραγκωρικὸν πεδίων, τὸν Μέλτα
 Δρυμὸν, τὸν Ὀδέριον Δρυμὸν, τὸν Βοημικὸν Δρυμὸν,
 τὴν Βοημικὴν καὶ Μοραβικὴν λοφώδη χώραν, τὰ Σού-
 δηα, τὴν Σαξονικὴν καὶ Θυρίγγειον βουνώδη χώραν, τὰ
 ὄρη τοῦ Οὐρσοῦργος, τὴν βουνώδη χώραν τῆς Ἀσσίας
 καὶ τὴν τοῦ κάτω Ῥήνου. 3) εἰς τὰ Δυτικὰ ἢ Γαλιaticὰ,
 περιλαμβάνοντα τὸν Οὐόγγισον μετὰ τῆς λοφώδους χώρας
 Λοθαριγγίας, τὸ Βουργουνδικὸν πεδίων, καὶ τὴν νοτίαν
 Γαλιτικὴν ὀρεινὴν χώραν (Κέμμερον). Μεταξὺ δὲ τούτων
 τῶν μεταίτου μεγέθους ὁρέων κεῖνται πέντε βαθύπεδα, τῆς Προ-
 διχίας, τοῦ Ἀνω Ῥήνου, τὸ Αὐστριακὸν καὶ τὸ Οὐγ-
 ρικὸν, περὶ αὐτὰ δὲ κεῖνται τοξοειδῶς τρία βαθύπεδα, τὸ
 Γαλιτικόν, τὸ Ῥηνικὸν καὶ τὸ Γερμανικὸν μέχρι τοῦ
 Οὔιστοῦλα.

Ἰταλικὴ χερσόνησος.

§ 20. Ἡ Ἰταλία ἢ διὰ τὸ λαμπρὸν κλίμα, τὰς φυσικὰς
 καλλονὰς καὶ τὰς θαυματούς τῆς τέχνης ἐξοχωτέρα χώρα
 τῆς Εὐρώπης συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τῆς Γαλλίας, Ἑλβετίας
 καὶ Γερμανίας καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα φέρει διάφραγμα ὀνό-
 ματι (§ 15). Ἀπασα δὲ ἡ χερσόνησος, ἐκτεινομένη πρὸς τὰ
 ΝΑ. ἀποπερατοῦται εἰς δύο μικρὰς χερσονήσους, τὴν Καλι-
 δρίαν πρὸς Δ. καὶ τὴν Ἀπουλίαν πρὸς Α.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Εἰς μὲν τὴν Ἀδριατικὴν θάλατ-
 σαν χύνονται, 1) ὁ Ἀθρῆς, ἔχων τὰς πηγὰς του εἰς τὰς ἐν
 Τυρόλῳ Ῥαιτικὰς Ἀλπεῖς καὶ πρόχθιον πόλιν τὴν Βερό-
 νην (Οὐζέων), 2) ὁ Πάδος, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Ἰ-
 ταλίας, πηγάζων ἀπὸ τοῦ εἰς τὰς Κοττίας Ἀλπεῖς Βίζου

ὄρους καὶ ἔχων 90 γ. μ. ροῦν, παροχθίους πόλεις *Γουτάρ-ρον*, *Πλακεντίαν*, *Κρεμόναν* καὶ *Φερράραν* καὶ παραποτάμους, εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Γουτάρδου πηγάζοντα *Τίκινον* καὶ τὸν Ἀδουάν. Εἰς δὲ τὴν Τυρρηνικὴν, 3) ὁ Ἄρνος, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων καὶ ἔχων παροχθίους πόλεις τὴν *Φλωρεντίαν* καὶ τὴν *Πίσαν*, 4) ὁ *Τίβερης*, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων καὶ ἔχων παρόχθιον πόλιν τὴν *Ρώμην*. Ἐν τῇ *Λομβαρδίᾳ* κεῖνται αἱ λίμναι *Οὐερβαρις*, *Λάγιος* (*Κῶμιος*) καὶ *Βήνακος* (*Γάρδα*).

Ἄπασα ἡ χερσόνησος εἶνε χώρα ὄρεινὴ καὶ διατέμνεται ὑπὸ τῶν Ἀπεννίνων, τὰ ὅποια, συνεχόμενα πρὸς τὰ ΒΑ. μετὰ τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας τῶν Ἀλπεων, χωροῦσι κατὰ πρῶτον πρὸς Α. μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ἄρνου καὶ τοῦ Τιβέρεως, ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὰ ΝΑ, πρῶτον παρὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ εἴτα παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν πρὸς Β. τῆς Νεαπόλεως, διαιρούμενα εἰς δύο σειρὰς, καθιστῶσι τὰς Ἀβροῦζας χώραν ὄρεινάν καὶ ἀγρίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ *Μεγάλη Πέτρα* (*Gran-Sasso*, 8900 π.) Ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων δὲν εἶνε παντοτεινὴ ἡ χιὼν καὶ αἱ κλιτύες αὐτῶν, οὐσαι εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη σχεδὸν πανταχοῦ ἀδένδρσι, περιέχουσι μόνον θάμνους καὶ θερινὰς βοσκὰς, ἐτι δὲ ταπεινότερον καὶ εἰς τὰς ὑπωρείας ὑπάρχουσι λαμπρὰ δάση. Πρὸς Α. κεῖνται αἱ ὠρειόταται κοιλάδες τῶν Ἀπεννίνων, εἰς δὲ τὴν Α. κλιτὸν ἐκτείνεται ἀμυγδαλῆς ξερὰ καὶ ἡ εἰς ποίμνια τὸν χειμῶνα χρήσιμος πεδιάς τῆς Ἀπουλίας, τῆς ὁποίας ἡ χερσόνησος εἶνε λοφώδης καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καλῶς καλλιεργημένη. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν κεῖνται προσέτι μικραὶ ὄρειναι χῶραι (τὰ Προαπέννινα), οἷον ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς Τοσκάνης (1200), μετὰ τὸ διὰρρέοντος μεγαλοπρεπῆ κοιλάδα Ἄρνου καὶ τοῦ Τιβέρεως, ἡ δυτικὴ παραλία πρὸς Β. χρησιμεύει μόνον πρὸς κτηνοτροφίαν, οἷον αἱ *Μαρέμμαι* εἰς τὴν Τοσκανικὴν παραλίαν, τὸ *Ρωμαϊκὸν βαθύπεδον*, τὸ ὁποῖον εἶνε χώρα φαλακρά, ἀρκιῶς κατωκνημένη καὶ ὑπὸ ἐρειπίων κεκαλυμμένη καὶ τὰ *Πορτίνια ἔλη* τοῦναντίον τὸ μεσημβρινώτερον κείμενον βαθύπεδον τῆς *Καμπανίας* ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὠρειοτέρων

καὶ εὐφορωτέρων χωρῶν τῆς Ἰταλίας, εἰς ἣν ὑφούται κατὰ τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως μεμονωμένον τὸ ἡραϊστειον Οὐεσ-
δοϊόν (3600 π.). Μεταξὺ τῶν Ἀπεννίνων καὶ τῶν Ἀλπεων
αἵτινες περιορίζουσι πρὸς Β. ἐν εἶδει τόξου τὴν Ἰταλίαν (Θα-
λάσσιοι, Κόττιοι, Ἑλληνικαί, Ποινίναι, Ραιτικαί, Βελτελί-
ναι, Ὀρτλέσαι, Τριδεντικαί καὶ Καρνικαί Ἀλπεῖς) κεῖται
τὸ ἀφθόνωσ ὑπὸ τοῦ Πάδου καὶ Ἀθέσσεως ἀρδευόμενον, ὑπὸ
πολλῶν διωρύχων διασχιζόμενον καὶ ὡς κήπος καλλιεργούμε-
νον Λομβαρδικὸν βαθύπεδον, τὸ ὁποῖον, πυκνῶς κατοικη-
μένον, ἀποτελεῖ μίαν τῶν μᾶλλον πολιτισμένων χωρῶν τῆς
Εὐρώπης. Τὰ Δέλτα τοῦ Πάδου καὶ τοῦ Ἀθέσσεως, ἐνθα ὁλο-
γὲν ἡ παραλία αὐξάνει, περιέχουσι πολλοὺς λειμῶνας, ἔλη καὶ
τέλματα.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας, ἥτις ὑπόκειται συχνὰ εἰς σεισμοὺς,
εἶνε θερπνόν καὶ ὥραϊον, εἰς δὲ τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς καὶ μάλι-
στα κατὰ τὰς πεδιάδας ἡ χιὼν εἶνε σπανιωτάτη ἢ ἀνθησις τῶν
δένδρων ἄρχεται αὐτόθι ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου. Κατὰ τὰς ἐκβο-
λὰς τοῦ Πάδου, τὴν παραλίαν τῆς Τοσκάνης καὶ τῆς Παπι-
κῆς ἐπικρατείας ὁ ἀὴρ εἶνε νοσηρὸς καὶ πρόξενος πολλῶν πυ-
ρετῶν, ἡ δὲ θερμότης, πνέοντος τοῦ ἐκ Ν. ἐρχομένου Σιρόρόκου,
ἀφόρητος. Αἱ πεδιάδες φέρουσι σίτον καὶ ἀραβόσιτον παντα-
χοῦ, ὄρυζαν ἐν Λομβαρδίᾳ, βαμβάκιον καὶ ζαχαρὰ κάλαμον εἰς τὰς
μεσημβρινὰς χώρας καὶ πανταχοῦ εἶνε φυτευμένοι μὲ μωρέας,
πτελέας, αἰγείρας καὶ ἀμπέλους· εἰς τοὺς κήπους ὀριμᾶζουσιν
ἐλαίαι, σύκα, ἀμύγδαλα, ρόδια, πορτογάλια καὶ λεμόνια.
Ἀειθαλῆ δένδρα, οἷον κερατέαι, ἐλαίαι, πορτογαλέαι, δάφναι
καὶ μύρτοι μετὰ πιτυῶν καὶ κυπαρίσσων ἀποτελοῦσιν αὐτόθι
ὥραϊα δάση· πορτογαλεῶν δὲ δάση ἀπαντῶνται κυρίως εἰς τὰς
μεσημβρινὰς χώρας, εἰς δὲ τὰς ἐτι θερμότερας καὶ φοινίκων.
Τὰς ὑπαρεῖας καὶ τὰς μέσας κλιτύας τῶν ὄρεων καλύπτουσι
δάση καστανεῶν, τῶν ὁποίων ὁ καρπὸς χρησιμεύει καὶ ὡς κυρία
τροφὴ εἰς τοὺς αὐτόθι κατοίκους. Ἡ κτηνοτροφία, καλῶς ἐπιμε-
λουμένη, φέρει βουβάλους, αἰγας, πρόβατα, ὄνους καὶ ἡμιό-
νους· ἡ δὲ σκωληκητροφία καὶ ἰδίως εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν
εἶνε ἐκ τῶν κυριωτέρων πηγῶν τοῦ πλούτου· οἱ σκορπίοι καὶ

τὰ φαλάγγια ἐν Ἰταλίᾳ δὲν εἶνε ἐπικίνδυνα· ἡ Καρράρα φέρει περίφημα μάρμαρα· ἀλλὰ καὶ θεῖον καὶ λάβα ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, εἰς δὲ τὰ στενὰ τῆς Μεσσηνίας καὶ τοῦ Βονιφατίου καὶ κοράλλια.

Οἱ Ἰταῖοι εἶνε ζωηρότατοι, παράφοροι, φιλέκδικοι, λίαν φιλήθονοι, ἐπιρροπεῖς εἰς δημοσίας διασκευάσεις καὶ ὁκνηροί, ἔχουσιν ὅμως μεγάλην εὐττροφίαν πνεύματος, ἀλλ' ἄνευ βάθους. Τὸ θρησκευτικὸν αὐτῶν αἶσθημα, ἡνωμένον μετὰ τινῶν δεισιδαιμονιῶν, συνίσταται πρὸ πάντων εἰς τὴν τήρησιν ἐξωτερικῶν ἐθίμων. Δεξιότης δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν εἶνε ἐξηπλωμένη καθ' ὅλην τὴν χερσονήσον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς τέχνας τῶν Ἰταλῶν πρόοδος δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητος.

Ἡ Ἰταλία, προωρισμένη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της νὰ ἀρχῇ τῆς Μεσογείου, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας, ἣτις ἐξετείνετο εἰς ὅλην τὴν Μεσόγειον. Ἡ Ῥώμη, θεμελιωθεῖσα τὸ 753 π. χ., ὑπέταξε βαθμυδὸν πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν καὶ μετὰ τοῦς τρεῖς Καρχηδονικοὺς πολέμους καὶ τὴν Καρχηδόνα καὶ πᾶσας τὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς ἀποικίας αὐτῆς· μετὰ δὲ ταῦτα κατέστησε καὶ τὴν Ἑλλάδα Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐμφυλίων πολέμων οἱ Ῥωμαῖοι κατέκτησαν ἐπὶ τῆς Ἀσίας τὴν ἀ. π. Χ. ἐκκονταετηρίδα ἐκτεταμένης χώρας. Ἀπὸ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπὶ αὐτοκράτορος Αὐγούστου ἔλαβον ὀλίγην ἄνεσιν, τὸ 476 μ. Χ. κατὰ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μετανάστασιν ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ὑπέστη πολλάς κατὰστροφάς, διότι ἡ Ἰταλία πρὸς Β. μὲν καὶ Ν. ἀπέκτησε νέους κυρίους, ἐν δὲ τῷ μέσῳ κατίσχυσεν ἀπὸ τοῦ 755 ὁ Πάπας. Μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας ἐθεμελίωσαν οἱ Νορμανδοὶ τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν, τὸ ὅποσον ἐντελῶς ὑπέπεσε τὸν 15. αἰῶνα εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἐπὶ δὲ τῆς ἑορείου ἐπολέμουν αἱ πόλεις κατὰ τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατόρων ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των. Κατόπιν δὲ ἡ Ἑνετία, ἡ Γενούα, ἡ Φλωρεντία, ἡ Πίζα καὶ τὸ Μεδιόλανον ἀπέκτησαν διὰ τοῦ ἐμπορίου δύνανται καὶ πλούτη. Μ.τὰ δὲ τὴν κατα-

στροφὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς περιφανείας αἱ πόλεις ἀλλήλο-
μάχουν, ἀλλὰ συγχρόνως τὸν 15^{ον} αἰῶνα αἱ τέχναι
καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἠνθουν καὶ οὕτως ἡ Ἰταλία ἀπέκτα νέαν
δόξαν καὶ ἐπιρροήν. Ὅμως μετὰ τὴν διὰ θαλάσσης ἀνακάλυψιν τῆς
ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας παρήκμασαν αἱ ἐμπορικαὶ Ἰταλικαὶ πόλεις
καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ ἐν Ἰταλίᾳ ξένη ἐπιρροή. Οὕτως
ἐπίμακρόν χρόνον (τὸν 15^{ον} αἰῶνα) ἐγένετο ἡ Ἰταλία τὸ μῆλον
τῆς ἐριδος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Αὐστρίας. Ἀπὸ δὲ τῆς Γαλ-
λικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ Ναπολέοντος ἡ κατάστασις τῆς
χώρας ἐντελῶς μετεβλήθη· διότι διὰ τῆς ἐν Βιέννῃ Συνόδου
(1815) ἡ Ἰταλία ὀργανίσθη ἐκ νέου καὶ κύρια ἐπικράτεια αὐ-
τῆς ἀνεγνωρίσθησαν ἡ Νεάπολις, ἡ Σαρδηνία, ἡ Παπικὴ ἐπικρά-
τεια καὶ τινὰ δουκάττα. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1861 ἡ Ἰταλία ἐκτὸς μέ-
ρους τινὸς τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας καὶ τῆς Ἑνετικῆς, ἥτις ὑπέ-
κειτο τότε εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἀπετέλεσεν ἐν Ἰταλικὸν βασίλειον,
ὑπὸ τὸν Βίκτωρα, Ἐμμανουήλ, πρῶτον βασιλέα τῆς Σαρδηνίας.
ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ ἡ Ἑνετικὴ ἠνώθη μετὰ τοῦ Ἰταλι-
κοῦ βασιλείου.

Ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία σχετικῶς πρὸς
τὴν προτέραν ἀκμὴν των εἶνε ἤδη εἰς κατάστασιν πολὺ κα-
ταδεστέραν· κυριώτεροι δὲ ἐμπορικαὶ πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ
Ἑνετία, ἡ Γενουά καὶ ἡ Λιβόρνος. Τὸ εὖ εἶναι τῶν κατοίκων
καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ ἐλαττοῦται, ὅσον προβαίνει τις
πρὸς Ν, ἀλλ' ἡ παροῦσα κυβέρνησις προσπαθεῖ ἐντόνως νὰ
βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν τῆς χώρας. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία
εἶνε ἡ Καθολικὴ, τῆς ὁποίας ὁ πολυχρίθμος κληρὸς ἐξασκεῖ
μεγάλην ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιρροήν.

Σύμπασα ἡ Ἰταλία μετὰ τῶν νήσων αὐτῆς, ἔχουσα ἐπὶ 5400 □ μ.
περὶ τὰ 27 ε' ν, διαιρεῖται εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας, τὴν Πα-
πικὴν ἐπικράτειαν, τὴν δημοκρατίαν τοῦ Ἀγ. Μαρίνου, τὴν νῆσον
Κόρνον καὶ τὸ σύμπλεγμα τῆς Μελίτης.

1) Τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας (5130 □ μ. καὶ 24 ε'.
κ), ἔχον περιωρισμένην μοναρχίαν, διαιρεῖται εἰς πολλὰ τμήματα·
εἶνε δὲ τὰ ἐξῆς, α) ἡ νῆτος Σαρδῶ (430 □ μ.), οὗσα ὄρεινὴ καὶ
εὐφορὸς, ἀλλὰ κακῶς καλλιεργουμένη, ἔχει κλίμα ἄσφατον καὶ ἐν

μέρει νοσερόν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ὄκνηροί, ἀγροῖκοι καὶ θεισιδαίμονες, ἔχοντες ἀνέκαθεν ἔθιμον καὶ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος. Κάλαις πρωτεύουσα καὶ πόλις ὄχυρά, ἔχουσα 31000 κ. καὶ πανεπιστήμιον.

β) Ἡ Γενοῦα, οὗσα κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἰσχυρὰ δημοκρατία ὑπὸ ἰσοθίους ἄρχοντας, Δόγας καλουμένους, ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ ἐμπορικὴν, 28000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. γ) Τὸ Πεδεμόντιον, τοῦ ὁποῖου ἡ παρὰ τὸν Πάδον πρωτεύουσα Τοουρίνον, οὗσα πρῶτην μητρόπολιν τῆς Σαρδηνίας, ἔχει νῦν περὶ τὰς 205000 κ. πανεπιστήμιον καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα μετὰξῃ καὶ μεταξοπτεῖλου (βελούδου). Ἀλεξάνδρεια, πόλις ὄχυρά, ἔχουσα 56000 κ. καὶ παρ' αὐτὴν τὸ χωρίον Μαρέγγον, ἐπίσημον διὰ τὴν παρ' αὐτὸ τὸ 1800 νίκην τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τῶν Αὐστριακῶν αὐτόθι κατὰ τὰς Κοττίας Ἀλπεῖς κατοικοῦσι Βαλδῆσιοι (ἰδετέρι. περιοδ. σελ. 166. δ) Ἡ Ὁρμαβάρδια (369 □ μ. καὶ 2700000 κ.), τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Μεδιόλανον, οὗσα ἐκ τῶν λαμπροτέρων πόλεων τῆς Ἰταλίας, ἔχει 496 000 κ. περιώνυμον μητροπόλεως ναὸν καὶ ἐπίσημα ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα. Παυῖα, παρὰ τὸν Τίκινον, ἔχουσα 30000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Κρεμόνη, παρὰ τὸν Πάδον, ἔχουσα 31000 κ. καὶ ἐργοστάσια τῶν βερόβιων (violons) καὶ τῶν χορδῶν. Βρεσκία, ἔχουσα 40000 κ. καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα. Βέργαμος, ἔχουσα 38000 κ. καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα μετὰξῃ παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ θελκτικὴ κοιλάς Οὐέλτελινον, διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Ἀδούα. ε) Ἡ Ἑνετικὴ (456 □ μ. καὶ 2 ½ ἐκ.), τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Μάντσουα, ὄχυρά, ἔχουσα 30000 κ. Βερόνα (Οὐέρων) παρὰ τὸν Ἀθρῆσιν, ὄχυρά ἔχουσα 70000 κ. καὶ ἐπίσημον ἀμφιθέατρον. Παταύιον, ἔχουσα 55000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Ἑνετία, κτισμένη εἰς τὰ τε νάγη τοῦ ὁμώνυμου κόλπου καὶ οὗσα ἐπίσημος κατὰ μὲν τὸν μεσαῖωνα διὰ τὴν ναυτικὴν τῆς δύναμιν, νῦν δὲ διὰ τὸ ἔτι ἀξιόλογον ἐμπόριον, ἔχει 120000 κ. καὶ μεγαλοπρεπὴ πλατεῖαν (τοῦ Ἀγίου Μάρκου). ς). Ἡ Αἰμιλία, ἥτις περιλαμβάνει νῦν τὰ πρότερον δοκῆτα τῆς Πάρμη, τῆς Μοδένης καὶ τὴν εἰς τὴν Παπικὴν ἐπικράτειαν ἀνήκουσαν πρότερον Ῥωμανίαν. Τούτων ἐπιστημότεραι πόλεις εἰσὶ Πάρμα, ἔχουσα 47000 κ. Πλακεντία, ἔχουσα 77000 κ. καὶ Μοδένα, ἔχουσα 55000 κ. Αὐτόθι ὑπάρχουσι καὶ τὰ

ἐρείπια τοῦ Κανουσίου καὶ ἡ Καρράρα, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμα-
ρά της. Φερράρα (18000 κ.), παρὰ τὸν Πάδον, πόλις ὀχυρὰ καὶ
ἀνθηρὰ τὸν ἐσ. αἰῶνα, ὅτε καὶ ἔξω ἐν αὐτῇ μέγιστοι ποιηταὶ καὶ
τεχνῖται. Βονωνία, ἔχουσα 100000 κ. καὶ ἀρχαῖον πανεπιστήμιον.
Ράβεννα, ἔχουσα 57000 κ. ζ') Αἱ Μάρκαι, τῶν ὁποίων ἐπι-
σημότεραι πόλεις εἶνε Ἀγκῶν, λιμὴν ὀχυρὸς, ἔχων 46000 κ. Λαύ-
ρεντον, τόπος προσκυνήσεως διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἅγιον οἶκον τῆς
Θεοτόκου τὸν ἐκ Γεννησητὲ κατὰ παράδοσιν τῆς Καθολικῆς ἐκκλη-
σίας διὰ θαύματος μετενεχθέντα πρῶτον μὲν εἰς Δαλματ'αν, ἐκεῖθεν δὲ
εἰς ταύτην. γ') Ἡ Όμβρικῇ, τῆς ὁποίας ἐπισημότερα πό-
λις εἶνε τὸ Οὐρβινον. θ.) Ἡ Τοσκάνη, τῆς ὁποίας, οὗσης ἁ-
νεξαρτήτου μέχρι τοῦ 1859, ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε ἡ Φλωρεν-
τία, παρὰ τὸν Ἄρνον, οὗσα μητρόπολις νῦν τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου
καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως· πλουσία εἰς ἀριστουργήματα τέχνης καὶ
ἔχουσα 115000 κ. καὶ ὠραῖαν μητρόπολιν. Πίσα, παρὰ τὸν αὐτὸν
ποταμὸν, ἔχουσα 54000 κ. θερμὰ λουτρὰ καὶ ἐπίσημον κεκλιμένον
κωδωνοστάσιον. Λούκκα, ἔχουσα 65000 κ. Λιβόρνο, πόλις πα-
ράλιος καὶ ἐμπορικῇ, ἔχουσα 96090 κ. Ἐλβα, νῆσος ὀρεινὴ φέρουσα
ἄφθονον σίδηρον καὶ οὗσα διάσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ τὸ 1814 περιορι-
σμὸν τοῦ Ναπολέοντος. 1) Ἡ Νεάπολις, τῆς ὁποίας, ἀποτελού-
σης τὸ ἐπὶ τῆς στερεᾶς μέρος τοῦ πρώην βασιλείου τῶν δύο Σικε-
λιῶν, ἐπισημότεραι πόλεις εἰσὶ Καπὺή, ἡ πλέον ἀβροδαίτιος πρω-
τεύουσα τῆς πάλαι εὐδαίμονος Καμπανίας. Νεάπολις, παρὰ
τὸν ὁμώνυμον κόλπον, οὗσα ἐξαισία διὰ τὴν θέσιν καὶ τὸ κλίμα αὐτῆς
τε καὶ τῶν περίξ μερῶν, ἔχει 450000 κ, ὧν πολλοὶ, Λαζαρόνοι κα-
λούμενοί, εἰσιν ἀνέττιοι καὶ ἔλθουσιν· παρ' αὐτὴν κείνται καὶ αἱ ὑπὸ
ἐκρήξεως τοῦ Οὐεσσούτου τὸ 79 μ. Χ. καταχωσθεῖσαι πόλεις Ἡρά-
κλειον, Πομπητῖα καὶ Σταβία. Καπριέαι, νῆσος ὠραία,
παρὰ τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως. Ρήγιον, ἡ ἐπισημότερα πόλις τῆς
Καλαβρίας, ἔχουσα 30000 κ. Τάρας, ἡ ἐπισημότερα τῆς Ἀπου-
λίας, ἔχουσα 27000 κ. καὶ οὗσα εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ πρῶ-
σιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα. Παρὰ τὴν νῦν Φογγίαν κείται τὸ πεδῖον
τῆς μάχης τῶν Καννῶν, ἐπίσημον διὰ τὴν παρ' αὐτῆς τὸ 216 π.
Χ. μάχην. ια.) Ἡ νῆσος Σικελία (600 □ μ.), ἀποτελοῦσα
εἰς τὰ ἔνδον θεσμὸν καὶ κακῶς καλλιεργημένον ὑψίπεδον, ἔχει πρὸς

Α. τὸ ἡραίστειον ὄρος Αἴτναν (11000 π), εἰς τοῦ ὁποῦ τοὺς νοτίους πρόποδας κείται ἡ ἐξαισία πεδία τῆς Κατάνης. Ἡ Σικελία ἥτο ποτε ἡ σιταποθήκη τῆς Ῥώμης, τανῶν ὅμως εὐρίσκεται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, διότι οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ἀπαίδευτοι, ὀκνηροὶ καὶ πτωχοί. Ἐπισημότεραι πόλεις Πάνορμοσ, πρὸς Β. παρὰ τὴν θάλασσαν, πρωτεύουσα, ἔχουσα 200000 κ. καὶ οὕσα γνωστὴ εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τὸν (1282) Σικελικὸν Ἑσπερινόν. Μεσσήνη, πρὸς τὰ ΒΑ, πόλις παράλιος, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 103000 κ. Συρακοῦσαι, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσαι πολλὰς ἀρχαιότη-
τας. Παρὰ τὴν βορείαν παραλίαν τῆς Σικελίας κεῖνται αἱ ἡραίστειοι νῆσοι Λιπάριοι, ἐφ' ὧν κείται τὸ ἡραίστειον Στρόμπολι, καὶ παρὰ τὴν δυτικὴν αἱ Αἶγουσαι.

2) Ἡ Παπικὴ Ἐπικράτεις (214 □ μ καὶ 700000 κ), κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, εἶνε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα, ὅστις εἶνε ἡ κεφαλὴ τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας. Ῥώμη, ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, μητρόπολις ἐπὶ πολλὸν χρόνον τῆς Οἰκουμένης, εἶτα κυρίαρχος διὰ τῶν Παπῶν τοῦ Χριστιανικοῦ κίσμου καὶ νῦν ἔδρα τοῦ Πάπα καὶ μητρόπολις τῶν τεχνῶν περίπτως καὶ περίσκεπτος, ἔχουσα 201000 κ. Ἐπὶ μὲν τῆς ἀριστερᾶς ὁχλῆς τοῦ Τιβέρεως κείται τὸ Καπιτώλιον, ἡ Ἀγορὰ (Forum), τὸ κολοσσαῖον ἀμφιθέατρον, τὸ ἵπποδρόμιον καὶ τὸ Κυϊρίνον, ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς τὸ φρούριον τοῦ Ἀγίου Ἀγγέλου, ὀναὸς τοῦ Ἀγίου Πέτρου (640 π μακρὸς καὶ 485 ὕψηλός) καὶ τὸ πλουσιώτατον εἰς θηταυροὺς ἀριστουργημάτων Οὐχ-
τικανόν.

3) Ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου (1 □ μ καὶ 7800), κειμένη παρὰ τὴν Ῥάβενναν καὶ μένουσα ἀπρόσβλητος ἀπὸ 1300 ἤδη ἐτῶν, ἔχει ὁμώνυμον πόλιν μετὰ 6000 κ.

4) Ἡ νῆσος Κύρνος (160 □ μ. καὶ 250000 κ), οὕσα λίαν ὀρεινὴ καὶ ἡμελημένη κατὰ τὴν καλλιέργειαν, παράγει κάστανκ, τὰ ὅποια χρησιμεύουσι καὶ ὡς τροφὴ τῶν κατοίκων. Οἱ Κύρνιοι, ὄντες ὀκνηροί, τηροῦσι καὶ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος. Αἱ ἀκροὶ, πρωτεύουσα καὶ πατρίς τοῦ γεννηθέντος τὸ 1769 Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἀνήκει δὲ ἡ Κύρνος νῦν εἰς τοὺς Γάλλους.

5) Ἡ Μελίτη (150 □ μ), κειμένη μετὰ τινων νησίδων πρὸς Ν. τῆς Σικελίας, εἶνε βραχὺδης, καλῶς καλλιεργημένη καὶ ἡ μᾶλλον κα-

τοκημένη χώρα τῆς Εὐρώπης. Βαλέττα, φρούριον ὀχυρὸν καὶ πρωτεύουσα, ἔχουσα 60000 κ. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦτο ὅλον τὸ σύμπλεγμα κτῆμα τῶν Ἰωαννιτῶν Ἰπποτῶν, ἀλλὰ νῦν ὑπόκειται εἰς τοὺς Ἀγγλους (1).

Πυρηναικὴ Χερσόνησος.

§ 19. Αὕτη (11000 $\square$ μ. περίπου καὶ ὑπὲρ τῇ 2100 0000 κ. μετὰ τῶν συνδεομένων μετ' αὐτῆς νήσων) πρὸς Β. συνέχεται μετὰ τῆς Γαλλίας, ἐκ πάντων δὲ τῶν ἄλλων μερῶν ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ παρθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔχουσα νοτιώτατον ἀκρωτήριον τὸ τῆς Γαρίφης καὶ δυτικώτατον τὸ Ῥόκα. Ἐπεὶ δὴ δὲ κατέχει τὴν νοτιοδυτικὴν θέσιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου καὶ κεῖται μεταξύ τῶν δύο θαλασσῶν, ἔχει μὲν πρὸς ὁριζωτάτην πρὸς τὴν διὰ θαλάσσης συγκοινωνίαν θέσιν καὶ ἐνεκα τούτου οἱ λαοὶ αὐτῆς ὠδήγησαν καὶ τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους εἰς τὸν πρὸς τοὺς ὠκεανούς πλοῦν, ἀλλ' ἡ μικρὰ αὐτῆς διάρθρωσις, ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους, ἡ ἔλλειψις πλωίμων ποταμῶν καὶ τὸ ἐντεῦθεν δυσκοινώνητον τῶν μεσογείων μερῶν καὶ πρὸς ἄλληλα καὶ μετὰ τῆς θαλάσσης (ὁμοιότης μεγάλη πρὸς τὴν Ἀφρικὴν) ἀντιστρατεύονται εἰς τὸν ἀνωτέρω προορισμόν.

Ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς μὲν τὴν Μεσόγειον, 1) ὁ Ἰβηρ, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῶν Κανταβρικῶν ὄρεων, ἔχει παρόχθιον πόλιν τὴν Σαραγῶτσαν καὶ εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην αὐτοῦ τὴν αὐτοκρατορικὴν διώρυγα, εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, 2) ὁ Μίνιος, 3) ὁ Δούριος, ἔχων παρόχθιον πόλιν τὸ Ὀπόρτον, 4) ὁ Τάγρος, ὅστις ἔχων ῥοὴν 120 γ. μ. εἶνε ὁ μέγιστος τῆς χερσονήσου καὶ ἔχει παροχθίους πόλεις τὸ Τόλητον καὶ τὴν Λισβῶναν (Ὀλισσεῖπων), 5) ὁ Γουαδιάρας, ἔχων παρόχθιον πόλιν τὴν Βαδαϊόζην, 6) ὁ Γουαδαλκιβίρος, ὅστις ἐπὶ

(1) Σημ. Ἡ πρόσδος (1864) ἐλογίσθη εἰς 700 ἑ δρ. ἡ δαπάνη εἰς 1000 τὸ ἔλλειμμα εἰς 300 καὶ τὸ χρέος εἰς 3000 ἑ, ὁ στρατὸς τότε ἦτο 375000, ὁ στόλος συνέκειτο ἐξ 98 πλοίων, 1338 καν. (τὰ 81 ἦσαν ἀτμόπλοια 1148 καν. καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ 14 θωρακωτά) καὶ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἐκ 16552 πλοίων, 682886 τόν.

μακρότερον ἢ οἱ ἄλλοι διάστημα ὠν πλώμενος, ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν *Kórdubar* καὶ τὴν *Sevíllan* καὶ παραπόταμον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν *Ιερίλον* μετὰ τῆς παροχθίου αὐτοῦ πόλεως Γρανάδης.

Πρὸς Β καὶ πρὸς Ν. τῆς χερσονήσου, ἥτις ἅπασα εἶνε ὑψίπεδον ὑψοῦνται δύο σειραὶ ὑψηλῶν ὀρέων, χωριζόμεναι ἐνιαχοῦ ἀπὸ τοῦ μεσαίου ὑψιπέδου, τοῦ πυρῆνος τῆς χερσονήσου, διὰ βαθυπέδων. Μεταξὺ Ἰσπανίας, Γαλλίας, Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ Μεσογείου ἐκτείνονται, κεχωρισμένα ἀπὸ τῶν μεσαίων ὀρέων τῆς Μεσαίας Εὐρώπης, ἐξ Α. πρὸς Δ. τὰ ὑψηλὰ ὄρη *Πυρρηναῖα*, ὥσπερ φοργυμός, τὰ ὅποια ἔχουσι 55 μ. μ. καὶ 15 πλ. Συνίστανται δὲ ταῦτα ἐκ δύο σειρῶν, ἐκτεινομένων ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ διάστημά τι παραλλήλως καὶ ἔχουσιν αὐτόθι τὰς ὑψηλοτέρας κορυφάς (*Μαλαδέττα* 11000 π. καὶ *Περδού* 10400) Ἐπὶ τῶν ὀρέων τούτων, ἐξ ὧν πηγάζει καὶ ὁ πρὸς τὴν Γαλλίαν ρέων Γαρόνας, αἱ μὲν κοιλάδες εἰσὶ μικραὶ, αἱ δὲ χιονίδες καὶ οἱ κρυσταλλῶνες ἐλλείπουσι σχεδὸν ἐντελῶς. Ἀπὸ τῶν ὑψιπέδων τῆς Ἀραγονίας καὶ Καταλυνίας κατέρχονται τὰ *Πυρρηναῖα* ὄρη διὰ πολλῶν δασωδῶν καὶ καλλιεργημένων βουνῶν καὶ λόφων εἰς τὸ Ἀραγονικὸν βαθύπεδον τὸ διαρρέεμενον ὑπὸ τοῦ Ἰβηρος καὶ ὄν ζηρὸν, ἔρημον καὶ ἄδενδρον ἐκτὸς τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰβηρος, ἥτις εἶνε λίαν χαρίεσσα. Μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πεδιάδων τοῦ Ἰβηρος καὶ τοῦ Γουαδαλκιβίρου κεῖται τὸ ὑπὸ τῶν ποταμῶν Δουρίου, Τάγου καὶ Γουαδιάνᾳ διαρρέεμενον *Καστιλιανικὸν ὑψίπεδον*. Τὸ μὲν βόρειον χεῖλος τούτου ἀποτελεῖ ἡ πρὸς Δ. ἐπέκτασις τῶν *Πυρρηναίων*, δηλ. τὸ τραχὺ, δασώδες καὶ μεταλλοφόρον *Καρταβρικὸν* ὄρος τὸ ἀποτόμως πρὸς τὴν θάλασσαν κατὰ κλίνον, τὸ δὲ μεσημβρινὸν *σχηματίζει* τὸ Ἀνδαλουσιτικὸν διαχωρίζον ὄρος, τὸ μεταξὺ Γουαδιάνᾳ καὶ Γουαδαλκιβίρου, ὅπερ εἶνε δασωδέστατον καὶ ὀλίγον καλλιεργημένον (σειρὰ *Μορένα*, ἔχουσα ὑψ. ἕως 5000 π.). Τὸ ὑψίπεδον τοῦτο ἀποκλίνει βαθμυθὸν μὲν πρὸς Δ, ἀποτόμως δὲ πρὸς τὸ Ἀραγονικὸν βαθύπεδον καὶ πρὸς τὰς ὠραίας, καταρρότους καὶ εὐφόρους περχλίας τῆς Οὐαλεντίας καὶ Μουρκίας. Διὰ τοῦ *Καστιλιανικοῦ*

διαχωρίζοντος ὅρους τοῦ μεταξὺ Δουρίου καὶ Τάγου, ὅπερ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰβηρος μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ῥόκα ἐκτείνεται ὑπὸ διάφορα ὀνόματα (Γουαδαράμα, Σειρὰ Ἑστρέλλα, ἔχουσα ὑψ. ἕως 8000 π.), διαβεῖται τὸ κεντρικὸν ὑψίπεδον εἰς τὸ βόρειον μέρος διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Δουρίου, ἥτοι εἰς τὸ ὑψίπεδον τῆς Παλιχῆς Καστιλλίας καὶ Αεγεῶνος (2500 π.) καὶ εἰς τὸ ὀλίγον ταπεινότερον μεσημβρινόν, διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Τάγου καὶ Γουαδίκανα, ἥτοι εἰς τὸ ὑψίπεδον τῆς Νέας Καστιλλίας καὶ Ἑστρεμαδούρας. Αἱ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πεδιάδες, καὶ ιδίως ἡ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ διαχωρίζοντος ὅρους, εἶνε τραχεῖαι, στεπποσιδεῖς, ἄδενδροι, ἀραιῶς καλλιεργημένοι ἐκτὸς τῶν παραποταμιῶν χωρῶν καὶ χρήσιμοι μόνον πρὸς βοσκὴν προβάτων. Πρὸς Μ. τοῦ ὑψιπέδου κεῖται τὸ Ἀνδαλουσιανὸν βαθύπεδον τὸ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Γουαδαλκιβίρου καὶ ὃν λοφώδης καὶ ἐνιαχοῦ εὐφορωτάτη πεδιάς, ὃ κῆπος ἄλλοτε τῆς Ἰσπανίας, ἀλλὰ τανῦν λίαν παρημελημένον. Πρὸς Μ. περιορίζεται τοῦτο διὰ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τραχέων καὶ ἀγρίων ὄρεων τῆς Γρανάδης, ἧς τινος τὸ ὑψιστον μέρος εἶνε ἡ σειρὰ Νευάδα (Μουλχάση, 11000 π.) Ἐπὶ τοῦ ὅρους τούτου κεῖται ἡ 2000 π. ὑψηλὴ Βέργα τῆς Γρανάδης, διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Ἰανίλου καὶ ἀποτελεῦσα μίαν τῶν ὠραιωτέρων χωρῶν τῆς Ἰσπανίας.

Τὸ κλίμα εἶνε ἡπειρωτικόν, ἐν μὲν τοῖς ὄρεσι τραχὺ καὶ ἄχαρι, ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ὑψιπέδου θερμὸν καὶ ξηρὸν, ἀλλὰ τὰς νύκτας ψυχρὸν καὶ δροσῶδες· ὥραιον δὲ εἶνε ἐν Οὐαλεντία καὶ σχεδὸν τροπικὸν κατὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν. Ἡ πρὸς Δ. μεταξὺ Δουρίου καὶ Τάγου παραλία εἶνε ὀμβρώδης καὶ ὁ ἐν αὐτῇ χειμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγρὸς, ὃ δὲ θερμὸς νότιος ἄνεμος, *Solaris* καλούμενος, λίαν ὀχληρὸς.

Προϊόντα κυριώτερα τῆς χερσονήτου εἶνε σῖτος, ἀραβόσιτος, οἶνος, ἔλαιον καὶ μεσημβρινοὶ καρποί. Τὰ μεσημβρινὰ παράλια φέρουσι σακχαροκάλαμον καὶ φοινίκας, ἡ δὲ Οὐαλεντία καὶ ὄρουζαν. Ἐκ τῶν ζώων αὐτῆς διακρίνονται τὰ Ἰσπανικὰ πρόβατα (μερινά) καὶ οἰῖπποι τῆς Ἀνδαλουσίας· ὑπάρχουσι δὲ αὐτόθι ἐν χρήσει καὶ ἡμίονοι. Ἐκ τοῦ βασιλέως τῶν ὀρυκτῶν ἄ-

φθονα εἶνε αὐτόθι ὑδράργυρος, εἰς τὰ ὅρη τῆς Σειραῶς Μορένας, καὶ μόλυβδος.

Κάτοικοι. Οἱ Πορτογάλοι καὶ οἱ Ἰσπανοὶ εἶνε μιγάδες ἐκ πολλῶν λαῶν· ἀμφότεροι μὲν εἶνε ἐγκρατεῖς καὶ νήφοντες, ὡς πάντες οἱ μεσημέρινοι λαοί, ἀλλ' ἐπιφρέπεις εἰς τὴν ὀκνηρίαν, εὐερέθιστοι, δεισιδαίμονες καὶ ἀπαιδέυτοι. Οἱ Πορτογάλοι ἰδίᾳ εἶνε εὐπροσήγοροι, ἐπιδεικτικοί, φιλόξενοι καὶ μᾶλλον ὑπομενετικοί, οἱ δὲ Ἰσπανοὶ σοβαροὶ, ἱπποτικοὶ καὶ ὑπερήφανοι, διότι καὶ εἰς τὸν ἔσχατον αὐτῶν παρατηρεῖται φυσικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ εὐγενὴς συμπεριφορὰ. Πάντες δὲ ὁμοῦ εἶνε φίλοι τῆς μουσικῆς, τῶν περιπάτων καὶ τῶν ταυρομαχιῶν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχίας οἱ χαρακτῆρες διαφέρουσι πρὸς ἀλλήλους, ἐπεὶ οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Καστιλλίας εἶνε ὑπερήφανοι, σιωπηλοὶ καὶ τὰ μάλα ἀξιοπρεπεῖς, οἱ δὲ Καταλαύνιοι καὶ οἱ Βάσκοι (Οὐάσκοι) ἐργατικοὶ καὶ φιλελεύθεροι, οἱ δὲ Ἀνδαλούσιοι κοῦφοι, φιλήδονοι καὶ τὰ μάλα ζωηροί.

Οἱ ξένοι οἱ πρῶτοι εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐπισκεφθέντες τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον ἦσαν οἱ Φοίνικες, οἵτινες κατὰ πρῶτον ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὰ Γάδειρα· μετ' αὐτοὺς δὲ κατέλαβον τὴν χώραν οἱ Καρχηδόνιοι, οἵτινες ὁμῶς κατόπιν ἡναγκάσθησαν νὰ τὴν ἐγκαταλίπωσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατὰ δὲ τὴν πῶν ἐθνῶν μετανάστασιν ἰδρύθη αὐτόθι τὸ Βεσιγοθικὸν βασίλειον, τὸ ὁποῖον τὴν ἡ. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἐκτὸς τῶν βορείων μερῶν, ἅτινα κατεῖχον Χριστιανοὶ ἀνεξάρτητοι. Ὑπὸ τοὺς Ἀράβας ἦνθει τὸ κράτος ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ὑποκύψαντες κατόπιν εἰς τὴν ἡνωμένην δύναμιν τοῦ Φερδινάνδου τῆς Ἀραγονίας καὶ τῆς Ἰσαβέλλης τῆς Καστιλλίας, ἀπέβαλον ὕστερον καὶ τὸ τελευταῖον ἐν Ἰσπανίᾳ λείψανον τοῦ κράτους των, τὴν Γρανάδαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ δύναμις τῆς Ἰσπανίας ταχέως κῦξῃσεν καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ κατακτήσεως ἐκτεταμένων χωρῶν. Ὑπὸ Κάρολον τὸν Ε' (1516—56) κατέστη ἡ Ἰσπανία τὸ πρῶτον κράτος τῆς Εὐρώπης· ὁμῶς ὑπὸ Φίλιππον τὸν Β', τὸν φίλον τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καὶ τῶν Ἰησουϊτῶν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκυριεύθη τὸ 1580 ἡ Πορτογαλία,

ἀπέβαλεν ἡ Ἰσπανία τὰς Κάτω Χώρας καὶ ἀπώλεσε πᾶσαν τὴν ναυτικὴν δύναμίν της εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1588 πόλεμον. Μᾶλλον δὲ καταστρεπτικὸς εἰς τὴν χώραν πόλεμος ὑπῆρξεν ὁ περὶ τῆς Ἰσπανικῆς διαδοχῆς (1701—14), ὅστις ἔφερεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἑγγονον τοῦ ΙΔ' Δουδοβίκου τῆς Γαλλίας Φίλιππον. Ἐπίσης καταστρεπτικὸς ὑπῆρξε καὶ ὁ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Ἰσπανοὶ συνδρομῇ καὶ τῶν Ἀγγλῶν μεθ' ἡρωικὸν ἀγῶνα ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπεσπάρθησαν ἀπ' αὐτῆς αἰὲν Ἀμερικῇ Ἰσπανικαὶ κτήσεις.

Ἡ Πορτογαλία ἀπὸ τοῦ 1450 ἐγένετο ἀνεξάρτητον βασίλειον, ἀλλ' ἡ λαμπροτέρα ἐποχὴ αὐτῆς ὑπῆρξε περὶ τὰ 1500 μ. Χ, ὅτε ἔνεκα τῶν ἀνακαλύψεων κατέστη ἀνθρᾶ καὶ ἰσχυρὰ (Ἐρρίκος ὁ θαλασσοπόρος, Βαρθολομαῖος Διάζος, Βάσκος Δεγάμας, κατὰκτησις τῆς Βρασιλίας). Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰσπανικῆς κυριαρχίας, εἰς ἣν τὸ 1580 ὑπέκυψεν, ἠλευθερώθη μὲν τὸ 1640, ἀλλ' ἔκτοτε δὲν ἀνέλαθεν διὰ τὰς ζημίας, αἱ ὑπ' ἐκείνην ὑπέστη, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπέβαλε τὸ 1822 καὶ τὴν Βρασιλίαν. Ἐκάτεροι αἱ χώραι ἔνεκα ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν εἰρίσκονται μέχρι τῶν νῦν χρόνων εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν καὶ ἅπαντα ἡ χερσονήσος κακῶς καλλιεργεῖται· κάλλιον δὲ τῶν ἄλλων καλλιεργούμεναι ἐπαρχίαι εἶνε ἡ Οὐαλεντία, ἡ Καταλαυνία, ἡ Ἀστουρία, ἡ Γαλικία, ἡ Ἀνδαλουσία καὶ τὰ βόρεια μέρη τῆς Πορτογαλίας. Ἡ μεταλλουργία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἀπέβαλον τὴν προτέραν αὐτῶν ἀκμὴν· σχετικῶς δὲ βιομηχανικώτερα καὶ ἐμπορικώτερα μέρη εἶνε ἡ Καταλαυνία καὶ αἱ Βισκαῖκαι (Οὐασκονικαὶ) ἐπαρχίαι· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ εἶνε λίαν παρημελημένη. Θρησκεία ἐπικρατοῦσα καὶ ἐν ταῖς δυσὶ χώραις εἶνε ἡ Καθολικὴ, τῆς ὁποίας ὁ κλῆρος εἶνε πολυάριθμος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πεπαιδευμένος· ἔνεκα δὲ τῆς καταστάσεως ταύτης καὶ ἡ ἐελτίωσις τῶν κοινῶν χωρεῖ πολὺ βραδέως. Τὸ πολίτευμα εἰς ἑκάτερα τὰ κράτη εἶνε μοναρχία περὶωρισμένη ὑπὸ τῶν βουλῶν (Κόρτεις). Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας φέρει τὸν τίτλον *Καθολικὴ μεγαλειότης*, οἱ δὲ διάδοχοι καὶ οἱ Ἰσπανοὶ ἡγεμόνες καλοῦνται *Ἰνφάνται*.

Α'.) Εἰς τὸ βασίλειον τῆς Πορτογαλίας (1783 □ μ καὶ 4110000 κ. μετὰ τῶν Ἀζορῶν καὶ τῆς Μαδέρας) ἀνήκουσιν αἱ ἐξῆς ἐπαρχίαι καὶ πόλεις. 1) Ἡ μετὰ ξὺ Μινίου καὶ Δουρίου ἐπαρχία εἶνε ἀξιολογωτέρα πασῶν· πρωτεύουσα δ' αὐτῆς εἶνε τὸ παρὰ τὸν Δούριον Ὀπόρτον, ἔχον 80000 κ. καὶ ἐνεργοῦν ἀξιόλογον ἐμπόριον οἶνων. 2) Ἡ Ὑπερόρειος, ἐν ἣ ἡ κοιτὶς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου Βραγάνσα. 3) Ἡ Βεϊρά, ἐν ἣ πρωτεύουσα ἡ Κοϊμβρα, ἔχουσα τὸ μόνον ἐν Πορτογαλίᾳ πανεπιστήμιον. 4) Ἡ Ἑστρεμαδούρα, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Τάγον Λισβῶνα, κειμένη εἰς θέσιν θελκτικὴν καὶ οὖσα πρωτεύουσα τοῦ κράτους, πῆλις ἐμπορικὴ καὶ ἔδρα Πατριάρχου, ἔνεκα καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ ὑπέστη τὸ 1755 μεγάλην φθοράν· ἔχει δὲ νῦν 275000 κ. 5) Ἀλεματέιον. 6) Ἀλγάρβη. (1).

Β'.) Εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας (9215 □ μ καὶ 15 ἑκατ. μετὰ τῶν Βαlearίδων καὶ Καναρίων νήσων) ἀνήκουσιν αἱ ἐξῆς ἐπαρχίαι καὶ πόλεις, 1) Ἡ Γαλικία, πρὸς τὰ ΒΔ, τῆς ὁποίας ὁ Ἄγιος Ἰάκωβος, τόπος προσκυνήσεως, ἔχει 23000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Κοροῦνα, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 27000 κ. 2) Ἡ Ἀστούρια, ἐξ ἧς καλοῦνται καὶ οἱ διάδοχοι (οἱ δὲ λοιποὶ βασιλόπαιδες καλοῦνται Ἰνφάνται, ἡγοῦν τέκνα τῆς Ἰσπανίας) εἶνε καλῶς γεωργημένη καὶ ἐπισημοτέρη πόλις αὐτῆς εἶνε τὸ Ὀβίεδον, ἔχον καὶ πανεπιστήμιον. 3) Ἡ Βισκαΐα καὶ Ὁύασκωνικαὶ ἐπαρχίαι, τῶν ὁποίων ἐπισημοτέραι πόλεις εἶνε Βίλθων, Βικτωρία, ἐπίσημος διὰ τὴν παρ' αὐτὴν τὸ 1813 μάχην, καὶ Ἄγιος Σεβαστιανός. 4) Ἡ Ναβάρρα, τῆς ὁποίας ἡ ὀχυρὰ πρωτεύουσα Παμπελῶν ἔχει 23000 κ. 5) Ἡ Ἀραγονία, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Σαραγῶσσα, κειμένη παρὰ τὸν Ἰβηρα καὶ ἔχουσα 60000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, εἶνε ἐπίσημος διὰ τὴν τὸ 1809 πολιορκίαν. 6) Ἡ Καταλαυνία, τῆς ὁποίας ἡ ὀχυρὰ Βαρκε-

(1) Ἐξωτερικαὶ κτήσεις τῆς Πορτογαλίας εἶνε εἰς μὲν τὴν Ἀφρικὴν αἱ Ἀζόραι, ἡ Μαδέρα αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου καὶ ἀποικίαι ἐν τῇ Κίτῳ Γουϊνέᾳ καὶ τῇ Μοζαμβίκῃ, εἰς τὴν ἐντεῦθεν Ἰνδίαν ἡ Γόα καὶ εἰς τὴν Κίναν τὸ Μακάον, ἀριθμοῦσαι ἅπασαι 3700000 κ. Ἡ πρόσθετος λογίζεται περὶ τὰ 136 ἑδρ. ἄνευ τῶν ἀποικιῶν, ἡ δαπάνη ἔσθ', τὸ χρέος 1175 ἑκατ. ὁ στρατός 27000 ἐν εἰρήνῃ καὶ 68000 ἐν πολέμῳ· ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐκ 53 πλοίων, 325 καν. (τὰ 14 ἀτμόπλοια, 124 καν.)

λῶνα (Βαρκινὸν) εἶνε ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰσπανίας καὶ ἔχει 180000 κ. ἐργαστάσια καὶ πανεπιστήμιον. 7) Ἡ Οὐαλεντία, ἡ θελκτικωτέρα πασῶν ἐπαρχία, τῆς ὁποίας ἐπίσημότεραι πόλεις εἶνε ἡ ὁμώνυμος, πρωτεύουσα ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 100000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, καὶ ἡ Ἀλικάντη, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα σχεδὸν 20 000 κ. 8) Ἡ Μουρκία, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πόλις, κειμένη εἰς ὠραίαν θέσιν, ἔχει 27000 κ. καὶ μεταξουργεῖα. Καρχηδῶν, πολεμικὸς λιμὴν, ἔχων 34000 κ. 9) Ἡ Ἀνδαλουσία, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Ἰνίλον Γρανάδα ἔχει 70000 κ. καὶ πανεπιστήμιον ἐν αὐτῇ κεῖται καὶ τὸ παλάτιον τῶν Μαυρουσίων Ἀλάμβρα. Μαλάκα, κειμένη εἰς θελκτικὴν θέσιν καὶ ἐνεργοῦσα ἐπίσημον ἐμπόριον οἴνων, ἔχει 100000 κ. Γιβραλτάρ, ἔχουσα 30000 κ, εἶνε ὄχυρωτάτη καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλους. Γάδειρα, λιμὴν πολεμικὸς καὶ πόλις ἐμπορικὴ ἐπίσημος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἔχουσα 62000 κ. Σεβίλλια (Ἰσπαλιν), παρὰ τὸν Γουδαλκίβιρον, πόλις βιομηχανος, ἔχουσα 100000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Κόρδουβα, παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, διατελέσασα χρόνον τινὰ πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῶν Μαυρουσίων ἔχει 40000 κ. 10) Ἡ Ἑσπεμαδούρα, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὰ σύνορα τῆς Πορτογαλίας καὶ τὸν Γουαδιάναν ποταμὸν ὄχυρά Βαδαϊόζη εἶνε ἡ ἀξιολογωτέρα πόλις, ἔχουσα 22000 κ. 11) Ἡ Λεγέων, τῆς ὁποίας ἐπίσημότεραι πόλεις εἶνε Βαλλαδόλιδος, ἔχουσα 20000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Σαλαμάνκα, ἔχουσα ἀρχαῖον πανεπιστήμιον. 12) Ἡ Παλαιὰ Κασιλία, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Βοῦργος ἔχει 20000 κ. Ἀγ. Ἀνδρέας, πόλις ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 20000 κ. 13) Ἡ Νέα Κασιλία, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Μαδρίτη νῦν ἐνεμητρόπολις ὅλης τῆς Ἰσπανίας καὶ ἔχει 300000 κ. πανεπιστήμιον καὶ τόπον πρὸς περίπατον περιφανῆ, Πράδον καλούμενον. Ἑσκουριάλη, πρὸς Β καὶ Ἀρανγούεζ, πρὸς Ν. Τόλητον, παρὰ τὸν Τάγον, ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα 19000 κ. Ἀλμάνδα ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ ὑδροργύρου. 14) Αἱ Βαλεαρίδες νῆσοι (ἡ Μεγάλη, με πρωτεύουσιν Πάλμαν καὶ 40000 κ. καὶ ἡ Μικρά) καὶ αἱ Πιτυοῦσαι (1).

(1) Σημ. Ἐξωτερικαὶ κτήσεις τῆς Ἰσπανίας εἶνε ἡ Κέρουτα, αἱ Κανάριαι νῆ-

ΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Τὸ βαθύπεδον τοῦ Δανουβίου

(*Τουρκικαὶ ἐπαρχίαι καὶ ὑποτελεῖς αὐτῶν χωραὶ
καὶ ἡ Οὐγγαρία μετὰ τῶν ἄλλων χωρῶν
τοῦ Αὐστριακοῦ στέμματος*)

§ 20 Ὁ κυριώτερος τῆς μεσαιᾶς Εὐρώπης ποταμὸς, ὁ Δανούβιος, ὅστις ῥέει ἐκ Δ. πρὸς Α., ἀνήκει κατὰ τὸν ἄνω ῥοὺν αὐτοῦ εἰς τὴν Γερμανίαν, κατὰ τὸν μέσον εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ κατὰ τὸν κάτω εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ μὲν πρὸς Δ. χώρα, δι' ἧς διέρχεται, σχηματίζει ὑψίπεδον, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν Γερμανίαν, ἡ δὲ πρὸς Α. βαθύπεδον, τὸ ὁποῖον δι' ὄρεινῶν κλάδων καὶ ὑψιπέδων διαιρεῖται εἰς τρία ἄλλα βαθύπεδα, τὸ ἐν τοῦ ἄλλου ταπεινότερον. Ταῦτα πάντα θέλουσι γείνει μᾶλλον καταληπτὰ, ἐάν πρῶτον ρίψωμεν βλέμμα τι ἐπὶ τῶν ὄρεων, ἅτινα περιβάλλουσι μὲν τὸ βαθύπεδον πρὸς Β. καὶ Μ., χωρίζουσι δὲ αὐτὸ πρὸς Δ. ἀπὸ τοῦ ὑψιπέδου τοῦ Δανουβίου.

Τὰ μὲν πρὸς Μ. ὄρη εἶνε τὰ διασχίζοντα τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον ἐκ τῶν ΒΔ πρὸς τὰ ΝΑ καὶ παρουσιάζοντα τὴν αὐτὴν μὲν σχεδὸν διακλάδωσιν καὶ πρὸς Β., οἷαν καὶ πρὸς Μ., ἀλλὰ μᾶλλον περιορισμένην· σχηματίζουσι δὲ ταῦτα τὰς θουνώδεις χώρας τῆς Τουρκικῆς Κρατικῆς, τῆς Βοσνίας τῆς Σερβίας καὶ τῆς Βουλγαρίας, κλάδοι δὲ τούτων κατερχόμενοι μάλιστα καὶ εἰς ἑκτασὶν τινα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Δανουβίου, συνοδεύουσι τὸν κάτω ῥοὺν αὐτοῦ ὅχι εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν. Τὰ δὲ πρὸς Β. ὄρη εἶνε τὰ Καρπάθια, ὁ ἀνατολικὸς κλά-

σοι καὶ αἱ τῆς Γουινέας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, αἱ Φιλιππίναι, αἱ Μαριάναι καὶ αἱ Καρολίнай παρὰ τὴν Ἀσίαν, ἡ Κοῦβη, μέρος τοῦ Ἀἰτί, ἡ Πορτόρικος καὶ αἱ νῆσοι τῆς Βιργινίας παρὰ τὴν Ἀμερικὴν, ἔχουσι πᾶσαι 6600 □ μ καὶ 4750000 κ. Ἡ πρόσοδος λογίζεται περὶ τὰ 580 ἑ, ἡ δαπάνη 420, τὸ πάγιον χρέος 4425 ἑ καὶ 600 ἑτι ἑ ἄλλου εἶδους. Ὁ στρατὸς ἐν πολέμῳ 23·000 ἐξαιρουμένων τῶν ἐν ταῖς κτήσεσι, ὃ δὲ στόλος συνίσταται εἰς 97 ἀτμόπλοια, 909 καν. (τὰ 7 θωρηκωτά, 240 καν.) καὶ 25 ἱστιορ. 376 καν. τὸ δὲ ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἐκ 4840 πλ., 167000 τόν.

δος τῶν Εὐρωπαϊκῶν κεντρικῶν ὁρέων, ἅτινα κυρτούμενα ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅθεν ἄρχεται ὁ μεσαῖος ῥοῦς τοῦ Δανουβίου, σχηματίζουσι τόξον 160 μ. μακρὸν, ἔχον τὸ κοῖλον ἐστραμμένον πρὸς τὸν Δανουβίον, καὶ προτειγίζουσιν ἐκ νέου τὸν ποταμὸν, ἐνθα ἄρχεται ὁ κάτω ῥοῦς αὐτοῦ καὶ ἀκριβῶς ἀντικρὺ τῶν διακλαδώσεων τῶν πρὸς Μ. ὀρίων. Καθὼς τὰ πρὸς Μ. ὄρη, οὕτω καὶ τὰ Καρπάθια ὀλιγώτερον διακλαδοῦνται πρὸς Β πρὸς τὸ Α βυθὺπέδον, περισσότερον ὅμως πρὸς τὴν λεκάνην τοῦ Δανουβίου. Τὰ ὄρη ταῦτα διαιροῦνται, α) εἰς τὰ *Μικρὰ Καρπάθια*, τὰ ὁποῖα, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ Δανουβίου μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Οὐιστούλα, σχηματίζουσι τὰ μετὰξὺ Γερμανίας καὶ τοῦ βυθὺπέδου τοῦ Δανουβίου ὅρια καὶ μεταδραίνουσιν ἔπειτα πρὸς τὰ ΒΑ κατὰ τὴν ἀπότομον βορείαν κλιτὺν τῆς ἐπομένης σειρᾶς, ὑψόμενα πολλαχοῦ μέχρι τῶν 4600 π. β) εἰς τὰ *Κεντρικὰ Καρπάθια* ἢ τὸν *Γάτταρ*, τὰ ὁποῖα, ἔχοντα περὶ τὰ 40 γ. μ. μῆκ. καὶ ἀποτελοῦντα νησοειδῆ ὑψηλὴν δειράδα ἐκ πυρροποικίλου καὶ σχιστολίθου, ὑψοῦνται ἀποτόμως ἐπὶ τοῦ ὑψιπέδου, ὥσπερ τεῖχος γιγαντῶδες· αἱ δ' ἀπὸ τῆς δειράδος αὐτῶν ὑψόμενα κορυφαὶ φαίνονται μὲνγωνιώδεις καὶ ὀδοντωταὶ ὡς αἱ Ἄλπεις, ἀλλ' ἡ ὀρεινὴ χώρα αὐτῶν εἶνε ἔρημος καὶ σχεδὸν ἀκατάκτετος καὶ ἀγρία. Ἡ ὑψηλοτέρα αὐτῆς κορυφὴ (Γερλοσδόρρη) μετὰ τῶν ὠραίων αὐτῆς ἀπόψεων ἔχει περὶ τὰς 3850 π. ὑψ. Ἰδιάζον δὲ ἐπὶ τῶν ὁρέων τούτων εἶνε μικραὶ 4—6000 π. ὑψηλὰ κείμενα λίμναι, ἔχουσαι ὕδατα μελανοπράσινα, ὧν ὁ παγωμένος φλοιὸς μόλις τὸ Ἰούλιον καὶ Αὐγούστην ῥήγνυται· τὴν βορείαν κλιτὺν τῶν Κεντρικῶν Καρπαθίων σχηματίζουσι τὰ *Βεσκίδια* ὄρη, τὴν δὲ μεσημβρινὴν τὰ *Οὐγγρικὰ Μεταλλικά*· γ) εἰς τὰ *Δρυμῶδη Καρπάθια*, τὰ ὁποῖα, ἀποτελοῦντα τὸ ἐπιμηκέστερον μέρος τῶν Καρπαθίων ὁρέων, ἐκτείνονται μὲν πρὸς τὰ ΝΑ 50—60 γ. μ., εἶνε ὅμως τὰ ταπεινότερα (3000 π. περίπου) καὶ ἔχουσι μορφήν μᾶλλον ὑψιπέδων· μετὰξὺ τῶν κλάδων, οὓς πέμπουσιν εἰς τὴν λεκάνην τοῦ Δουναβίου, εἶνε καὶ τὸ κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ Τισίου ποταμοῦ ὄρος *Εγνάλλα*, εἰς τὸ ὁποῖον περάζεται ὁ κάλιστας τῶν πυρωδῶν Οὐγγρικῶν οἶνων Τοκάϊος.

δ) Πρὸς τὰ ΝΑ ὑψομένη πάλιν οὐσιωδῶς ἡ σειρὰ περιζών-
νυει τὸ τετράγωνον ὑψίπεδον τῆς Τρανσυλθανίας· πρὸς Α. δὲ
καὶ Μ. ὡταύτως ὑψομένη αὕτη εἰς τὸ Νεγούϊον ὄρος φθά-
νει εἰς 8000 π. ὑψ. Πρὸς Β δὲ καὶ Δ. τοῦ Τρανσυλθανικοῦ τε-
τραγώνου φέρονται ταπειναὶ σειραὶ· οὕτω τὸ τετράγωνον
φαίνεται πανταχόθεν περιτειχισμένον. Τὸ ἐσωτερικὸν αὐ-
τοῦ διασχίζουσι τρεῖς ὑψηλαὶ σειραὶ, ἐκπεμπομέναι ἀπὸ τῶν
περιβαλλόντων αὐτὸ ὀρέων. Ἐξ ὧν τῶν πλευρῶν φέρουσι
στενὰ πρὸς τὰ ἔξω, εἰς τὴν λεκάνην τοῦ μέσου καὶ κάτω Δα-
νουβίου καὶ εἰς τὸ βαθύπεδον τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας.
Ὁλόκληρος τῶν Καρπαθίων ἡ σειρὰ ἔχει ἄφθονα μέταλλα
(τὰ Οὐγγρικὰ Μεταλλικὰ ὀρητῶν τὸν πλείστον χρυσὸν πάν-
των τῶν Εὐρωπαϊκῶν ὀρέων) καὶ εἰς τὴν βορείαν καὶ νοτίαν
αὐτῶν κλιτὺν ἐξορύσσονται ἄφθονα ἄλατα.

Ἐκπερχόμεθα ἤδη εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μέσου καὶ κά-
τω ῥοῦ τοῦ Δουναβίου, ἐνθα δηλ. τὰ Μικρὰ Καρπάθια ἀπο-
λήγουσι πρὸς τὰ ΝΔ, αὐτόθι συνέρχονται ἐκ τῶν δυτικῶν οἱ
τελευταῖοι κλάδοι τῶν Νωρικῶν Ἀλπεων, κελούμενοι ἀπὸ
τινος παραποτάμου τοῦ Δανουβίου ὄρη τοῦ *Αἰθθα*. Μεταξὺ
τῶν δύο τούτων ὀρεινῶν σειρῶν προβαίνει ὁ ποταμὸς παρὰ τὸ
Πρεσβοῦργον εἰς τὸν μέσον αὐτοῦ (οὖν, καὶ α) εἰς τὸ πρῶτον τμή-
μα τοῦ βαθύπεδου τοῦ Δανουβίου, τὴν μικρὰν πεδιάδα τῆς
ἀνω Οὐγγαρίας διαρρέει αὐτὴν ἐκ Δ. πρὸς Α, διαιρούμενος
ἐνιχυρὸς εἰς κλάδους. Ἀριστερόθεν συμβάλλουσι μεγάλοι πα-
ραπόταμοι, πηγάζοντες ἀπὸ τῶν Καρπαθίων, οἵτινες εἰς τὸ
αὐτόθι λίαν προεξέχον ὄρος διατέμνουσι βαθεῖς κοιλάδας· δε-
ξιόθεν δὲ ὁ *Ραάβης* (Ἀρράβων), ὅστις πηγάζει ἀπὸ τῶν
Ἀλπεων. Ἡ κυρία πεδιάς ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς
καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πυθμὴν ἀποξηρανθείσης λίμνης,
τῆς ὁποίας λείψανον δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀβαθὴς λίμνη
Νεοσιδ.λέη, παρὰ τὴν ὁποίαν κεῖνται εὐφροὶ ἀμπελώνες καὶ
πρὸς τὰ ΝΑ ἐκτεταμένα ἔλλα. β) Ἐκ νέου πάλιν συνέρχονται
ἀριστερόθεν μὲν κλάδοι τῶν Καρπαθίων, δεξιόθεν δὲ ὁ *Βα-*
κόριος Δρυμὸς, ὅστις, ὑπὸ ὀξείαν γωνίαν περιβάλλων αἶφνης
αὐτὸν, ῥεεῖ ἐκ Β πρὸς Ν διὰ τῆς μεγάλῃς πεδιάδος τῆς

κάτω Ούγγαρίας ἐπὶ 50 μ. Καὶ αὕτη ὡσαύτως ἡ πεδιάς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποξηρανθεῖσα λίμνη. Ἐνῷ ὅμως κατὰ τὴν ἄνω Ούγγαρίαν εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην ἦτο ἡ κυρία πεδιάς, αὐτόθι συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Ἡ περιφέρεια τῆς θαθείας λίμνης Βαλατῶνος, καθὼς καὶ ἡ χώρα ἡ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων ἀπὸ Γερμανίας ἐρχομένων παραποτάμων τοῦ Δανουβίου, τοῦ Δράβου καὶ τοῦ Σάου, εἶνε λοφώδης, ἀριστερόθεν ὅμως ἐκτείνεται ἀπέραντος πεδιάς, συνισταμένη ὅχι σπανίως ἢ ἐξ ἐρῆμων, ἀδένδρων καὶ ἀμυγδαλῶν ἐκτάσεων, καταξήρων τὸ θέρος, ἔνθα ἡ ἄμμος σχηματίζει σποράδην ταπεινοὺς λόφους, ἢ ἐκ στεππῶν καὶ ἐκτεταμένων λειμῶνων καὶ τελημάτων, κεκαλυμμένων ὑπὸ πυκνῶν καλάμων. Ἐπ' αὐτῶν νέμονται λευκοὶ καὶ ἰσχυροὶ βόες καὶ ἐλαφροὶ καὶ ταχεῖς ἵπποι· τὰ χωρία εἶνε αὐτόθι ἀραιὰ, ἀλλὰ καὶ μεγάλα· ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν γίνεται τοῦτο μὲν ἀπὸ τῶν οἰκῶν, οὓς ἕκαστος ἰδιοκτῆτης ἔχει εἰς τὸ κέντρον τῶν κτημάτων του, ἔνθα διέρχεται καὶ τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας καὶ τὴν ὡραίαν ὥραν τοῦ ἔτους, τοῦτο δὲ ἀπὸ τῶν ἐπαύλων τῶν εὐγενῶν, αἵτινες εἶνε μεγαλείτερι οἰκοδομαί, ὅμοιαι ἐνίοτε πρὸς ἐκτεταμένα χωρία. Διὰ μέσου τῆς πεδιάδος ταύτης ἔρπει διὰ πολλῶν ἐλιγμῶν καὶ παραλλήλως πρὸς τὸν κάτω τοῦ Δουναβίου ροὴν, μὲθ' οὗ σχηματίζει τὴν Ούγγρικὴν Μεσοποταμίαν, ὃ πολὺ ἕλκας· Τισίας, ὅστις εἶνε πλωτὴς εἰς 60 μ. μῆκ. καὶ δέχεται τὸν κύριον ποταμὸν τῆς Τρανσυλθανίας Μάρισον. γ) Ὁ Δανουβίος, πρὸς τὸν οὕτω τὸν Τισίαν, τὸν Δράβον καὶ τὸν Σάον μετὰ πέντε πλωτῶν παραποτάμων καὶ τὸν Μοραῦον (Μάργος) ἐκ τῆς Σερβίας, στρέφεται τότε πάλιν ἐκ νέου πρὸς Α καὶ ἐξακολουθεῖ ἤδη στενότερον ἢ μέχρι τοῦδε νὰ περιορίζηται κατὰ τὸν ροὴν του ὑπὸ ὀρέων. Ὅπως ἤδη ἀνωτέρω ἐρρέθη, συνοδεύουσιν αὐτόθι εἰς ἀπόστασιν 2) μ. τὸν ποταμὸν, ἔχοντα αὐτόθι στενὰς καὶ βραχὺθεις ὄχθας, κλάδοι τοῦ Αἵμου καὶ τοῦ Τρανσυλθανικοῦ ὑψιπέδου· ἔχει δὲ διὰ τοῦτο αὐτόθι στενὰς καὶ βραχὺθεις ὄχθας. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ βαθυπέδου κεῖται ἡ χώρα τῆς Ορσάδης, τὸ στενὸν δηλ. τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ Σιδηρᾶν Πύλιν (Δερὶρ-καποῦ) ὀνομάζουσιν. Αὐτόθι ὁ ποταμὸς, ὅστις πρὶν εἶχε 3600 π. πλ, στε-

νοῦται μέχρι 300. Τὴν ἑκτασιν ταύτην δύναται τις νὰ καλέσῃ στεγὰ τοῦ Δουναβίου. Κατόπιν μεταβαίνει ὁ Δανούβιος (ὃν οἱ ἀρχαῖοι εἰς τοῦτον αὐτοῦ τὸν κατώτατον ῥοὺν ἐκάλουν Ἰστρον) εἰς τὸ τρίτον βαθύπεδον, τῆς Βλαχίας, ἐνθα δέχεται δεξιόθεν τὸν Ἀλούταν. Ἦδη ὁ ποταμὸς, προσεγγίσας τὴν θάλασσαν εἰς ἀπόστασιν 8 μ. ἀναγκάζεται αἰφνης ὑπὸ λοφώδους τινὸς ὑψώματος νὰ στραφῇ πρὸς Β, ἐνθα, δεχόμενος κατὰ τὸ βορειότατον σημεῖον τῆς καμπῆς τοῦ τὸν Προῦτον (Πυρετός), τρέπεται, ἀνγκαζόμενος ἐκ τοῦ ἀντιθέτου τῆς Μολδαυίας καὶ Βασσαρουίας στεππαίου ὑψιπέδου, πρὸς Α. Σχηματίζει δ' αὐτόθι Δέλτα (ἀνῆκον τανῶν ὅλον εἰς τὴν Τουρκίαν), τοῦ ὁποίου διακρίνουσι τρία μεταξὺ τελμάτων καὶ παροχθίων λιμνῶν στόμια, ὧν τὸ μεσαῖον, τοῦ Σουλινᾶ, εἶνε τὸ μόνον πλωτὸν εἰς τὰ πλοῖα τῆς θαλάσσης. Σύμπας ὁ Δανούβιος ἀπὸ τῶν παροχθίων κρατῶν τοῦ ὁμωνύμου ὑψιπέδου μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἶνε τανῶν συνδεδεμένος δι' ἀτμοπλοίων καὶ ἐνεργεῖται δι' αὐτοῦ μεταξὺ τῶν παραδουναβίων χωρῶν καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐκτεταμένον ἐμπόριον.

Οἱ κάτοικοι τοῦ βαθυπέδου τοῦ Δανουβίου, ὄντες 15 ε. ἐπὶ 10000 □ μ., δὲν ἀνήκουσιν ὅλοι εἰς μίαν φυλὴν, (ὑπερέχουσιν ὅμως οἱ Μαγυάροι καὶ οἱ Σλαῦοι), οὐδ' ἀποτελοῦσιν ἓν κράτος. Τὸ μεγαλύτερον τοῦ βαθυπέδου μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὸ μικρότερον εἰς τὴν Τουρκίαν. Τὸ κλίμα τοῦ βαθυπέδου τούτου μέχρι τῆς κατωτάτης λεκάνης αὐτοῦ εἶνε ἡπειρωτικὴν, ἀλλὰ πολὺ διάφορον κατὰ τὴν θερμοκρασίαν· εἰς εἴκοσι δὲ χειμῶνων μόνον εἶς εἶνε τοσοῦτον γλυκὺς, ὥστε νὰ μὴ παγώνωσι τὰ ὕδατα αὐτοῦ. Ἡ θερμοκρασία καταβαίνει αὐτόθι μέχρι τοῦ 25° Ρ κάτωθεν τοῦ 0, ἡδὲ θερμότης, μὴ διακοπτομένη πολλάκις ἐπὶ ὅλον μῆνα ὑπὸ βροχῆς, φθάνει τὸ θέρος εἰς τὰς μεσημβρινὰς πεδιάδας εἰς τοὺς 35°. Ἀλλὰ καὶ τὸ θέρος αἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας εἶνε πολὺ μεγάλαι, διότι μετὰ θερμοτάτην ἡμέραν ἔπεται ψυχρὰ νύξ. Ἔνεκα τούτου, βλέπωντες ὅτι ἡ θερμοκρασία φθάνει κάτωθεν τοῦ 0, περιβάλλεται μετὰ τὴν γοῦναν ἥτις ἔχει πολλὴν τὴν σημασίαν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν τῶν Παραδουναβίων χωρῶν εἰς τὰς περι-

κλειούσας ὅμως τὰς πεδιάδας λορὺδες καὶ βουνώδεις χώρας αἱ ἀντιθέσεις δὲν εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον μεγάλαι. Αὐτόθι ὑπάρχουσιν ἐκτεταμένα δάτη, παρέχοντα ἄφθονον ξυλείαν καὶ περικλείοντα πολλὴν θήραν, οἱ ποταμοὶ τρέφουσι πλῆθος ἰχθύων καὶ τὰ τέλματα παρέχουσι βδέλλας καὶ κοχλίας· ὡσαύτως φέρει ἡ γῆ ἄφθονα σιτηρὰ καὶ ὀπώρας καὶ τρέφει ἀγέλας ἵππων, βοῶν καὶ χοίρων, ἐπειδὴ ὁ ἀπὸ τῆς Δοροχόης πορευόμενος πρὸς τὸν Προῦτον δὲν βλέπει ἄλλο τι, εἰμὴ ἐκτεταμένας στέππας, κακαλυμμένας μὲ ἀφθονώτατα χόρτα καὶ ὠρεῖας ἀγέλας ζώων. Οἱ κάτοικοι τῆς παρὰ τὸν κάτω Δανούβιον χώρας, ὄντες Ρουμῶνοι καὶ Βούλγαροι, ἀποτελοῦσιν ἡ Τουρκικῆς ἐπαρχίας, ἡ ὑποτελεῖς τοῖς Τούρκοις ἡγεμονίας.

1) Τουρκικαὶ ἐπιρρίχαι καὶ ἱποτελεῖς τοῖς Τούρκοις χῶραι.

Α) Βουλγαρία. Αὕτη (1266 □ μ. καὶ 3300000 κ., ὡν τὰ $\frac{2}{3}$ Χριστιανοὶ καὶ τὸ $\frac{1}{3}$ Μωαμεθανοί), ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς Σερβίας τὴν Ρωμαϊκὴν ἐπαρχίαν Μοισίαν, ἐκατοικήθη τὸ 688 μ. Χ. ἀπὸ τὰ μεταναστεύσαντα ἐκ τῶν παρὰ τὸν κάτω Βόλγαν Σλαυικὰ φύλα τῶν Βουλγάρων, οἵτινες πολλοὺς κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ἐπεχείρησαν ἀγῶνας. Τὰ φύλλα ταῦτα, προσελθόντα τὸν θ' αἰῶνα εἰς τὸν Χριστιανισμόν, τὸ 972 ὑπετάγησαν εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου· ἀλλὰ τὸ 1186 ἀνέδρυσαν ἴδιον κράτος, Βουλγαροβλαχικόν, καὶ ἀπὸ τοῦ 1392 ὑπόκεινται εἰς τοὺς Τούρκους, ὑπὸ τοῦς ὁποίους ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐγιαλέτια, τῆς Σιλιβρίας, τοῦ Βιδδίνου καὶ τῆς Νίσσης. Φέρει δὲ ἡ Βουλγαρία, ἥτις εἶνε ἡ σιταποθήκη τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, τὸ $\frac{1}{10}$ τῶν προσόδων αὐτοῦ· ἐκτὸς δὲ τῶν σιτηρῶν ἔχει ἀξιόλογα δάση καὶ τρέφουσα ἀγέλας βοῶν καὶ βουβάλων παράγει παρὰ τὸν Δανούβιον ἄφθονον οἶνον. Εἶνε πρὸς τοῦτοις ἡ χώρα ἐπίσημος διὰ τὴν στρατηγικὴν αὐτῆς θέσιν, ἡ φυσικὴ πρὸς Ν. ὁδὸς καὶ ὁ φραγμὸς τῶν ἐκ Β. ἐχθρικῶν προσβολῶν.

α) Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Δανουβίου, ὅς τις ἀποτελεῖ τὴν πρὸς

Β. ἰσχυρὰν ἀμυντικὴν γραμμὴν τῆς Τουρκίας, καίται τὸ Βίδ-
δινον, πόλις ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων καὶ ἐπιστημοτέρων τῆς Τουρκίας
καὶ ἔδρα πασσᾶ, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 25000 κ, ὧν οἱ πλεῖστοι Μω-
μεθανοί. Νικόπολις (15000 κ), ἐπὶ ζωγραφικῆς τοῦ Δανουβίου
θέσεως, οὕσα διάσημος διὰ τὴν μάχην τοῦ 1396 καὶ ἡ παρακαταθή-
κη τῶν ἐκ Βουλγαρίας φερομένων ἐμπορευμάτων. Σίστοβον (20
000 κ), ὀχυρὸν φρούριον, ἐπίσημον διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1791. Ρου-
τσόκι (25000), πόλις ἐμπορικῇ. Σιλιστρία (23000), ἔδρα
πασσᾶ καὶ ἐκ τῶν ἐπιστημοτέρων καὶ ὀχυρωτέρων τοῦ Δανουβίου. Πί-
τὸν κάτω ροὺν μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς θαλάσσης σχηματίζεται
ἡ εὐφορος καὶ ἐνιαχοῦ τελματώδης παιδιάς Δομβροῦτζα, ἥτις,
παρακειμένη εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ οὕσα ἐκ φύσεως ὀχυρὰ, ἐμποδίζει
πᾶσαν διάβασιν πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ. Ἐπιστημότεραι δὲ πόλεις
αὐτῆς εἶνε ἡ μεσόγειος Βαθαδάγ (10000), πρωτεύουσα, ἡ Χιρ-
σόβα, φρούριον, καὶ ἡ Δοῦλτσα, ἐπὶ τοῦ μεσημβρινωτέρου σομοῦ
τοῦ Δανουβίου. Ἐν τῇ Δομβροῦτζῃ ὑπάρχουσι 3000 ποιμένες Τραν-
σουλθανοί, οἵτινες ἔχουσι διὰ συνθήκης τὸ προνόμιον τῆς νομῆς.

β) Τὴν δευτέραν ἀμυντικὴν γραμμὴν ἀποτελεῖ ὁ Αἰμος, ὅστις
πρὸς Α. ἔχει τέσσαρα στενὰ, δεσποζόμενα ὑπὸ τῆς ὀχυρᾶς Σούμ-
λης, κειμένης ἐπὶ ἀμβλέος εἰς τὰ ἄνω βράχου καὶ ἐχούσης ἐκτετα-
μένας ἀποθήκας, ἱκανὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 60000 κ.
Τῶν δυτικῶν στενῶν δεσπάζει ἡ παρὰ τὸν Ὀσκιον πρώην ἔδρα πασ-
σᾶ Σόφια καὶ Βουλγαριστὶ Τριαδίτσα, ἔχουσα περὶ τὰς 3
000 κ καὶ τείχος, πολλαχοῦ νῦν καταρρέουσιν. Μεσόγειοι πόλεις τῆς
Βουλγαρίας εἶνε Νίσσα (Ναῖσός), πατὴς τοῦ Μεγάλου Κωνσταν-
τίνου καὶ ἔδρα πασσᾶ, ἔχουσα περὶ τὰς 20000 κ καὶ κειμένη ἐπὶ
τῆς μετὰ τοῦ Μοραύου (Βρόγγος) συμβολῆς τοῦ Νισσάβα. Μου-
σταφᾶ-Παλάγκα, φρούριον ὀχυρὸν, Λασκοβάτση (15000),
Τύρναβος (15000), ἀρχαία πρωτεύουσα, Λοβάτση (17000),
Κουτσόκ-Καῖναρσίκ, ἐπίσημος διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1774
καὶ Γιοῦμι, ἐκ τῶν ἐπιστημοτέρων τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα καὶ
ἐμπορικὰς πνευγύρεις.

γ) Κωνσάντσα (3000), παρὰ τὰ παράλια, ἰδρυθεῖσα πάλαι
πρὸς τιμὴν τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔχει ὅχι καλὸν
λιμένα, Βαλτζίκ, πόλις εὐλίμενος, Βάρνα (12000), κειμένη εἰς

τὸν μυχὸν ὄρου κλειομένου ὑπὸ δύο σειρῶν λόφων καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τοὺς νοτίους καὶ νοτιοανατολικούς ανέμους, ἔχει στενὰς, καμπύλας καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς καὶ εἶνε ἐπίσημος διὰ τὴν μάχην τοῦ 1444.

Β) *Ρουμανία*. Αἱ Παραδουνάβιοι ἡγεμονίαι, Βλαχία καὶ Μολδαυία, μέρη τῆς ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας Δακίας, ἀποτελοῦσι νῦν ἐν μέσῳ Σλαυικῶν καὶ Μαγυαρικῶν στοιχείων χώραν κατοικουμένην, ὑπὸ Ῥωμαϊκῆς φυλῆς, ἥτις οὐδέποτε συγχωνευθεῖσα μετὰ τῶν ἐπιδραμόντων αὐτὴν Γόθων, Οὐννων, Βουλγάρων, Αὔρων, Κουμάνων, κτλ., λαλεῖ γλῶσσαν ἀνάμικτον ἐκ τῆς Λατινικῆς καὶ Σλαυικῆς. Ἀπὸ τοῦ ἰγ' αἰῶνος ἔρχον τῆς χώρας ἰδιοὶ βοϊβόδαι (ἡγεμόνες), οἵτινες κατόπιν κατὰ τὴν παρακμὴν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους προσεκολλῶντο ὡς φέουδον, ὅτε μὲν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ὅτε δὲ εἰς τὴν Πολωνίαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1447 ὑπετάγησαν οἱ Βλάχοι εἰς τοὺς Τούρκους, οἵτινες παρεχώρησαν αὐτοῖς ἀντὶ μικροῦ φόρου τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς ἰδίων ἡγεμόνων καὶ τῆς αὐτονομῆς διοικήσεως· ἀπὸ δὲ τοῦ 1529 καὶ οἱ Μολδαυοὶ, τῶν ὁποίων ἡγεμόνουν ὁ οἶκος τοῦ Δραχόσου, ἐγένοντο ὑποτελεῖς τοῖς Τούρκοις· ὅμως μετὰ ταῦτα οἱ Τούρκοι ἐξέλεγον τοὺς ἡγεμόνας ἐκ τῶν Φαναριωτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐξοῦσης τῆς πικραμῆς τῆς Ὀθωμανικῆς δυνάμεως, γειτονικά κράτη ἐξήσκησαν ἐπὶ τῶν ἡγεμονιῶν τούτων ἐπιρροὴν καὶ δικαιώματα προστασίας, τὰ ὅποια ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ἐπισήμως τὸ 1829 εἰς τὴν εἰρήνῃ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην οἱ μὲν ὀσποδόροι αὐτῶν (ἡγεμόνες) ὥρίσθη νὰ ἐκλέγονται ἰσόβιοι ὑπὸ τῶν τῆς πρώτης τάξεως βογιάρων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πόλεων, τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν σωματείων, οἱ δὲ ἐπισχμότεροι τῶν βογιάρων ἀπετέλουν τὸ ἀνώτατον συμβούλιον, τὸ ὁποῖον συνεμερίζετο μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τὴν νομοθετικὴν δύναμιν καὶ ἦτο συγχρόνως καὶ ἡ ἀνωτάτη δικαστικὴ ἀρχή. Ἡ Πύλη ἐλάμβανε τότε ἐτήσιον φόρον ἀπὸ μὲν τῆς Βλαχίας περὶ τὰς 300000 δραχμὰς, ἀπὸ δὲ τῆς Μολδαυίας 150000. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ Ῥωσσία κατεχράσθη τὰ δικαιώματα τῆς προστασίας, διὰ τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων (1856) ἡ προστα-

σίς τῶν ἡγεμονιῶν ἀνιέσθην εἰς τὰς πέντε τότε μεγάλης δυνάμεις καὶ ἡσχίσις αὐτῶν ἐκκλονίσθη τὸ 1838 δι' ἰδιωτικῆς συνθήκης, ὅτε καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐλάμβανεν ἀπὸ μὲν τῆς Βλαχίας ἐτήσιον φόρον 2½ ε. γροσιῶν, ἀπὸ δὲ τῆς Μολδαβίας 1½, λίαν περιορίσθησαν διότι οὗτος μόνον ἐπὶ τῶν τὴν ἐκλεγόμενον ὁσπεδῆρον καὶ μὴ ἔχων καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως, ἐν κενρῷ ἀπαιξίῳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπ' αὐτῇ ἄνευ προηγουμένης μετὰ τῶν πέντε δυνάμεων συνεννόησεως, οὐδὲ ἐν κενρῷ πολέμου εἶχε τὴν ἀνωτάτην στρατιωτικὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὤφειλε νὰ συνεννοῇ ἡ πρότερον μετὰ τῶν ἡγεμονιῶν. Τὸν δὲ Ἰανουάριον τοῦ 1839 ἡγεμῶν καὶ τῶν δύο ἡγεμονιῶν ἐξελέχθη ὁ Ἀλέξανδρος Κούζας. Ἡ ἔνωσις δ' αὕτη, τὴν ὁποίαν ἡ Πύλη κατ' ἀρχὰς ἐπολύμητεν, ἀνεγνωρίσθη ἐπὶ τέλους καὶ ὑπὲρ τῶν Τούρκων καὶ ὑπὲρ τῶν πέντε δυνάμεων, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Κούζα. Ἐκδιωχθέντος ὁμως τοῦ Κούζα δι' ἐπικρατείας τὴν Φεβρουάριον τοῦ 1839, ἐξελέχθη διχδοχικῶς ἡγεμῶν καὶ τῶν δύο ἡγεμονιῶν ὁ ἡγεμῶν τοῦ Ὁρτζολέρνου Κάρολος, ὃν ἀνεγνώρισαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις καὶ αὕτη ἐπὶ τέλους ἡ Πύλη μετὰ μακρὰν ἀντίστασιν. Ὅλίγα ἐτι δικαιώματα ἐλλείπουσιν, διὰ νὰ κατασταθῇ ἡ χώρα ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον κράτος· ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς χωρικοὺς, οἵτινες πρότερον ἐξηρτῶντο ἰδίως ἀπὸ τῶν κυρίων τῶν κτημάτων, παρεχωρήθη μέρος τοῦ ἐδάφους. Ἐνεκα δὲ τῆς θλίψεως καταστάσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς μακρᾶς πίσεως καὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς δικαιοσύνης οἱ κάτοικοι τῆς χώρας, καί τινες εὐφρεῖς, ἐγένοντο δύσπιστοι, νωθοὶ καὶ ἀπειθεῖς· μόνον δὲ εἰς τοὺς κατοικοῦντας τοὺς κλάδους τῶν Κερκασίων παρατηρεῖται φρόνημά τι ἐλεύθερον. Καὶ αἱ δύο ἡγεμονίαι, τῶν ὁποίων ἡ μὲν χώρα εἶνε εὐφορωτάτη, ἡ δὲ βιομηχανία εἰς χθαμαλὴν βαθμίδι, δικαιοῦνται εἰς 33 νομοὺς καὶ οὗτοι εἰς διοικήσεις.

Σημ. Αἱ πρόσδοι (1866) ἀνέβαινον εἰς 160 ε. βλαχικὰ γρόσια, αἱ δαπάναι εἰς 200. Ὁ πεζὸς στρατός (1864) ἤριθμετο 32000, τὸ ἱππικὸν 8320 καὶ τὸ ναυτικὸν καὶ τότε καὶ νῦν εἶνε ἀνάξιον λόγου. Τὰ σήματα τῆς ἡγεμονίας εἶνε κόραξ μὲ δακτύλιον εἰς τὸ ῥάκος.

α) Ἡ *Μολδαυία* (938 □ μ. καὶ 1600000 κ'), κατέχουσα τὴν Α. κλιτὺν τῶν Τρανσυλθανικῶν ὀρέων καὶ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς χώρας τοῦ Σερέθου καὶ τοῦ Προύτου, περιελάμβανε πρότερον καὶ τὴν νῦν εἰς τὴν Αὐστρίαν ἀνήκουσαν Βουκοβίναν καὶ τὸ παραχωρηθὲν τὸ 1842 εἰς τὴν Ῥωσσίαν μέρος αὐτῆς, τοῦ ὁποίου μικρὸν μέρος τὸ 1856 ἐπεστράφη Ἐκτῶν κατοίκων αὐτῆς οἱ πλείστοι εἶνε Ὁρθόδοξοι, ποιμνικινόμενοι ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τοῦ Ἰασσίου καὶ 2 ἐπισκόπων, 45000 Καθολικοὶ, 6000 Ἀρμένιοι καὶ 55000 Ἰσραηλῖται.

α) Εἰς τὴν ἄνω Μολδαυίαν Δοροχόη, παρὰ τὰ σύνορα τῆς Βουκοβίνης, πρωτεύουσα. Ἀλλαι πόλεις, ἐξ ὧν ἐνεργεῖται μεγάλη ἐξαγωγή βοῶν, εἶνε Μιχαηλένι, Φολτισχένι καὶ Βοτσουσχάνη (20000), Ἐρλάμη, ἔδρα ποτὲ τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαυίας, Ῥώμανον, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μολδαύου καὶ Σερέθου καὶ Ὁκνα, ἔχουσα ἀξιόλογα μεταλλεῖα ἄλλας.

β) Εἰς τὴν κάτω Μολδαυίαν Ἰάσσιον (70000), 2 ὄρως μακρὴν τοῦ Προύτου, πρωτεύουσα, ἣτις, οὕσα εὐχάρις καὶ διασχιζομένη ὑπὸ ἀκανονίστων καὶ καμπύλων ὁδῶν διερχομένων μεταξὺ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν κήπων, τὸν μὲν χειμῶνα γέμει πηλοῦ, τὸ δὲ θέρος ὀχληροῦ κοριοτοῦ. Φοξάκι (20000), διαφερόμενον ὑπὸ φύακος εἰς δύο, ὧν τὸ μὲν ἀνήκει εἰς τὴν Μολδαυίαν καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὴν Βλαχίαν. Οὐσχά καὶ Φάλτσι, παρὰ τὸν Προῦτον, ἐπίσημα εἰς τὴν ἀτυχῆ ἐκτραπέαν (1711) Πέτρου τοῦ Μεγάλου. Γαλάζιον (40000), παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Προύτου καὶ ἐπὶ ἡπίως κατερχομένης κλιτύος Ῥέφου, ἔχουσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξυλίνας καὶ μονωρόφους οἰκίας καὶ ἀποτελοῦσα τὸν κύριον λιμένα τῶν ἐκ Μολδαυίας ἐξαγομένων πραγμάτων, τὴν ἀποθήκην τῶν εἰσαγομένων καὶ τὸν κύριον σταθμὸν τῆς ἀτμοπλοῖας τοῦ Δανουβίου. Βολγράδη, εἰς τὸ ἐπιστραφέν μέρος τῆς Βασσαραύας καὶ εἰς τὸν βόρειον ἄκρον τῆς Ἰαπούλκης λίμνης. Ῥένι (7500), πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ. Ἰσμαήλ, παρὰ τὸ βόρειον στόμιον τοῦ Δανουβίου, ἔχουσα μετὰ τοῦ νεοχτίστου Ἰουσκόνου 26000 κ. Κίλια (7000), παρὰ τὸ ὁμώνυμον στόμιον, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ.

2) Ἡ *Βλαχία* (1330 □ μ. καὶ 2600000 κ'), κατέχουσα τὴν πρὸς τὸν Δανούβιον κλιτὺν τῶν περιβαλλόντων τὴν Τραν-

συλβανίαν ὀρέων, δίκριζεται ὑπὸ τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν Ἀλού-
τα (Τιαραντός) εἰς δύο ἄνισα μέρει, τὴν δυτικὴν Μικράν, καὶ
τὴν ἀνατολικὴν Μεγάλην Βλαχίαν. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς οἱ
πλεῖστοι εἶνε Ὀρθόδοξοι ποιμνιζόμενοι ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τοῦ
Βουκουρεστίου καὶ τριῶν ἐπισκόπων, 50000 Καθολικοὶ, 5000
Διαμαρτυρούμενοι καὶ ἱκανοὶ Ἰσραηλῖται καὶ Ἀρμένιοι.

α) Πόλεις τῆς Μεγάλης Βλαχίας: Βουκουρέστιον (80900),
παρὰ τὴν θολὴν Δουμβοβίτσαν, πρωτεύουσα, ἔχουσα μεγάλην
ἐκτασιν διὰ τοὺς πολλοὺς κήπους, καὶ καμπύλας καὶ κακῶς ἐτρωμένας
ὁδοὺς, γεμούσας τὸν μὲν χειμῶνα πηλοῦ, τὸ δὲ θέρος ἀφορήτου κονι-
ορτοῦ, καὶ παρέχουσα ὥραϊαν θέαν διὰ τὴν μίξιν διαφόρων εἰδῶν τεγῶν,
πολυαριθμῶν θόλων καὶ ἐξεχόντων ὑπὲρ τὰς οἰκίας δένδρων· τὸ δὲ μᾶλ-
λον κινοῦν αὐτόθι τὴν περιέργειαν εἶνε ἡ ποικιλία τῶν τύπων καὶ τῶν
ἱματισμῶν τῶν εἰς πολλὰς ἐθνικότητας ἀνηκόντων κατοίκων. β) Αἱ ὀ-
ρειναὶ ἐπαρχίαι, ἐκτεινόμεναι παρὰ τὰ Καρπάθια, ἔχουσιν ἐκτετα-
μένα δάση, ἀφθονον θήραν, ὥραϊας ὁπώρας καὶ ἀγροίκους κατοίκους
(Μουτένοι). Ἐπισημότεραι πόλεις Ῥίμνικον, παρὰ τὸν Ἀλούταν,
ἔχουσα παρακείμενα ἄφθονα μεταλλεῖα ὀρυκτοῦ ἁλατος· Ἀρδίσχη,
παρὰ τὴν εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἐρυθροῦ πύργου ἄγουσαν ὁδόν. Τιργο-
βάτση, θερινὴ διατριβὴ πρότερον τῶν ἡγεμόνων. Πλογέστι (25
000), ἐπίσημος διὰ τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως τῶν μαλλίων. Βού-
σεον (9000), ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ὠταύτως ἐπίσημος διὰ
ἐμπορικὴν πανήγυριν. γ) Αἱ παρὰ τὸν Δανουβίον ἐπαρχίαι, παρὰ
γούσαι ἄφθονα σιτηρὰ, ἔχουσι θερμὸν θέρος, συνοδευόμενον καὶ μετὰ
πυρετῶν. Ἐπισημότεραι πόλεις Ἰβράτλα (25000), ἐπὶ τοῦ Δα-
νουβίου, ἐμπορικὴ καὶ εὐλίμενος. Ὀλτενίτσα, ὑγειονομικὸς σταθ-
μός. Γιούργεβον (11000), οἰοῖται ἐπίνειον τοῦ Βουκουρεστίου
καὶ πόλις ἐμπορικὴ. Καρακάλη, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα καὶ
Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτάτας. Κραϊώβα (25000), πρωτεύουσα τῆς
Μικρᾶς Βλαχίας καὶ πόλις ἐμπορικὴ. Τζερνέτση, παρὰ τὸν Δα-
νουβίον, ἐπίσημος διὰ τὰ περὶ αὐτὴν λείψανα ἀρχαίων τειχῶν, ὀχυ-
ρωμάτων, τάφρων καὶ τρωχωμάτων, τὰ ὅποια ἐχρησίμευσον πρὸς ὑ-
περάσπισιν τῆς περιέργου γεφύρας τοῦ Τραϊνῶ.

Γ) Σερβία. Αὕτη (1000 $\square$ μ. καὶ 1157000 κ. ἐκτὸς τῶν ἀ-
λητῶν Ἀθιγγάνων), κειμένη μεταξὺ ἐγκαρσίων κλάδων τοῦ συ-

τῆματος τῶν ὁρέων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Μοράβια (Βρόγγος), κατοικεῖται ἐκ τῆς νοημονεστέρας καὶ ἐπιδεκτικωτέρας πολιτισμοῦ νοτίας Σλαυικῆς φυλῆς τῶν Σέρβων, οἵτινες, μεταναστεύσαντες αὐτόθι τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ ζ' μ. Χ αἰῶνος, ὑπόκεινται εἰς τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν. Τὸ 1340 ὁ Στέφανος Δουσάν ἐστέφθη αὐτοκράτωρ αὐτῆς, ἥτις τότε περιελάμβανε καὶ τὴν Βοσνίαν καὶ ἄλλας γειτονικὰς χώρας. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιδ' αἰῶνος ἤρχισαν οἱ ἀγῶνες αὐτῶν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ἐγένοντο ὑποτελεῖς τοῖς Σουλτάνοις. ἐπὶ δὲ Μωάμεθ τοῦ Β' τὸ 1459 ἡ χώρα αὐτῶν ἀπετέλεσε Τουρκικὴν ἐπαρχίαν. Τὸ 1719—1739 ἡ χώρα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν. Τὸ δὲ 1804 ὁ Γεώργιος Πέτροβιτς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βουκουρεστίου τῇ γενομένῃ τὸ 1812 μεταξύ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας παρεχωρήθη τοῖς Σέρβοις ἡ αὐτονομία, ὅμως, ἐπαναληφθέντος τὸ 1813, τοῦ ἀγῶ-⁹νος, ὁ Καραγεώργης ἐδιώχθη· ἀλλ' ὁ Μιλόσης Ὁβρένοβιτς τὸ μὲν 1817 ἠνάγκασε τοὺς Τούρκους νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ἡγεμόνα, τὸ δὲ 1830 καὶ διαδοχικὸν ἡγεμόνα καὶ τὴν Ῥωσσίαν συμπροστάτιδα δύναμιν. Τὸ 1842 ἐξεθρονίσθη ἡ οἰκογένεια τοῦ Ὁβρένοβιτς καὶ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, Σκουπτσίνα, ὠνόμασε διαδοχικὸν ἡγεμόνα τὸν δευτέρον υἱὸν τοῦ Καραγεώργη Ἀλέξανδρον. Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ 1848 ἐκτὸς τοῦ διὰ τεσσάρων ὑπουργῶν κυβερνῶντος ἡγεμόνος ὑπῆρχε καὶ ἡ ἐκ 17 μελῶν Γερουσία. Ἐκ τοῦ διηνεκοῦς ἀνταγωνισμοῦ τῶν δύο οἰκογενειῶν, τῆς διωχθείσης τοῦ Ὁβρένοβιτς ὑποστηριζομένης ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, καὶ τῆς ἡγεμονευούσης ὑποστηριζομένης ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, ἐδέησε (1858) νὰ συγκαλεσθῇ ἡ Σκουπτσίνα, ἥτις ἐκήρυξε τὴν 4/16 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἔκπτωσιν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆνεις αὐτὸν ἀνάβασιν τοῦ γέροντος Μιλόσην διεδέχθη τὸ 1861 ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ Ὁβρένοβιτς. Ἐγένοντο κατόπιν πολλὰ προσπάθειαι πρὸς ἀπόκτησιν τῶν προνομίων καὶ ἐντελῇ ἐκδίδωξιν τῶν Τούρκων ἐκ τῶν Σερβικῶν φρουρίων, ὅπερ τὸ ἐνεστὼς ἔτος κατωρθώθη· κύριον δὲ μέλημα τῶν Σέρβων εἶνε νὰ κηρυχθῶσιν ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι.

Ἐκτὸς τῶν Σέρβων κατοικοῦσι τὴν χώραν 106000 Βλάχοι, ὀλίγαι χιλιάδες Βούλγαροι, 16000 Τούρκοι, 18000 Ἀθιγγάνοι καὶ 7000 Εὐρωπαῖοι. Θρησκεία αὐτῶν εἶνε ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολική, ἐκτὸς 900 Καθολικῶν καὶ 300 Διαμαρτυρομένων. Ἡ Εκκλησία αὐτῶν κατὰ τόμον, συναρθέντα τὸ 1832 μετὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, εἶνε ἀνεξάρτητος, διοικουμένη ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου. Διαιρεῖται δὲ ἐκτὸς τῆς πόλεως Βελιγραδίου εἰς 17 διοικήσεις καὶ αὗται εἰς 54 ἐπαρχίας.

Βελιγραδίον (30000), μεταξὺ τῶν ποταμῶν Δανουβίου καὶ Σάου, πρωτεύουσα τῆς Σερβίας, ἔχουσα χαμηλὰς, ξυλῖνας καὶ ποικίλως χρωματισμένας μεταξὺ κήπων οἰκίας, στενὰς, καμπύλας καὶ ἀκανονίστους ὁδοὺς καὶ ἐμπόριον διαμετακομίσεως μετὰ τῆς Βιέννης, Πέστης, Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεσσαλονίκης. Σεμένδρια, ἔχουν Ἀγ. Ἀνδρέας, παρὰ τὸν Δανουβίον. Σαβάτση, παρὰ τὸν Σάον. Σοκόλη, παρὰ τὰ ὅρια τῆς Βοσνίας, φρούριον. Οὐσίτσα (7000), φρούριον. Κλάδοβον καὶ Ἀδακαλέ, φρούρια παρημελημένα. Νέα Ὁρσοβα, ἐπὶ νήσου τοῦ Δανουβίου. Κραγιουγεβάτση καὶ Κρουσεβάτση, ἐν τῷ μέτρῳ σχεδὸν τῆς χώρας. Πασαροβίτιον, ἐπίσημον διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1718. Τὸ μεσημβρινώτατον τῆς Σερβίας, Ῥασκία, ὑπόκειται ἀμέσως εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ἐγιαλειτίου τῆς Βοσνίας ἔχει ἐπίσημότεραν πόλιν τὸ Νοβιπαζάρ (10000), τὸ ὅποιον, κατέχον ἐπίσημον στρατιωτικὴν θέσιν, δεσπόζει τῆς στενῆς ταινίας τῆς χωριζούσης τὸ Μαυροβούνιον ἀπὸ τὴν Σερβίαν καὶ ἀποτελεῖ τὸ μόνον μέσον συγκοινωνίας μεταξὺ Βοσνίας καὶ τῶν πρὸς Β. τῆς Μακεδονίας Τουρκικῶν ὑψιπέδων.

Δ) Ἡ Βοσνία. Αὕτη (1268 $\square$ μ. καὶ 1100000 κ), κειμένη περὶ τὸν κόμβον, ἐνθα συνέχονται αἱ Ἄλπεις μετὰ τῶν ὄρεων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, εἶνε ὀρεινὴ χώρα καὶ φαίνεται

Σημ. Ἡ σημαία τῆς ἡγεμονίας εἶνε ἐρυθρά, κυανῇ καὶ λευκῇ, φέρουσα 4 χρυσὰ ἄστρα εἰς τὸ ἄνω ἐρυθρὸν δάπεδον καὶ τὰ σήματα εἰς τὸ κυανοῦν μεσαῖον. Ἡ πρόσδος (1866) ἐλογίσθη 13 ἐ. δρ. καὶ ἡ δαπάνη ἴση περίπου. Ἡ ἐθνοφυλακὴ σύγκειται ἐξ 100000 ἀνδρ., ὁ τακτικὸς στρατὸς ἐκ 2 ταγμάτων πεζικοῦ, δύο λόγων εὐζώνων, 2 ἰλῶν ἱππικοῦ, 3 κανονιστοῦχιων πυροβολικοῦ (ὧν 4 ὀρεῖναι) καὶ 1 σώματος σκαπανέων.

προωρισμένη εἰς δυσκαταγωνίστους μικροὺς πολέμους. Ἡ κλί-
 τὺς αὐτῆς εἶνε διττῇ, καὶ εἰς μὲν τὴν μεγαλειτέραν ΒΑ, ἐν
 ἣ ῥέουσιν ὁ Βέρβας, ὁ Βόσνας καὶ ὁ Οὐγγας (παραπόταμοι
 τοῦ Σάου), κεῖται ἡ καθ' αὐτὸ Βοσνία. εἰς δὲ τὴν μικροτέραν
 ΝΔ ἡ Ἑρζεγοβίνα. Σλαυικῆς φυλῆς Σέρβοι κατοικοῦσι τὴν χώ-
 ραν ἀπὸ τοῦ ζ' αἰῶνος, οἵτινες μέχρι τῶν χρόνων τοῦ αὐτο-
 κράτορος Ἡρακλείου ὑπέκειντο εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος· κα-
 τόπιν ὁμῶς οἱ Σκουπάναι (ἡγεμόνες) αὐτῶν ἐγένοντο ἀνεξάρ-
 τητοι, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἡ κυριαρχία τῆς χώρας μετέβαινεν
 ἐναλλάξ εἰς τοὺς Δαλμάτας καὶ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς, ἄλλοτε
 πάλιν εἰς τοὺς Βουλγάρους καὶ ἄλλοτε ἀπετέλει μέρος τῶν
 Κροατικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Οὐγγαρίας· τὸ δὲ 1138 ἐπὶ Βέλα
 τοῦ Β', βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, ἠνώθη ἐντελῶς μετ' αὐτῆς.
 Περὶ τὰ τέλη τοῦ ιγ' αἰῶνος οἱ Βάνοι (ἡγεμόνες) αὐτῶν τὴν
 ἐκτέρουν ἀνεξάρτητον δι' ἀπαύστων ἀγώνων. Τὸ 1366 ὁ Βά-
 νος Τσάρκος ἐκηρύχθη βασιλεὺς, ἀλλὰ τὸ 1465 ὑπετάγη ἡ
 χώρα εἰς τοὺς Τούρκους καὶ ἔκτοτε, ἀφοῦ ἐπίτινα χρόνον πε-
 ριῆλθεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν, διατελεῖ ὑπὸ
 τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων. Ὑπὸ τούτους οἱ τὸ ἔδαφος κατέ-
 χοντες εὐγενεῖς προσῆλθεν σχεδὸν πάντες εἰς τὸν Ἰσλαμισμόν,
 οἱ δὲ πολλοὶ ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Ἡ
 Ἑρζεγοβίνα ἔχει 360000 κ, ὧν 60000, Σλαῦοι εὐγενεῖς, ἀ-
 νήκουσι εἰς τὸν Ἰσλαμισμόν, 190000 εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Εκ-
 κλησίαν καὶ 50000 εἰς τὴν Καθολικὴν. Ἡ ἀπάρνησις τῆς
 πατρῴας πίστεως κατέστησε τοὺς εὐγενεῖς διαδοχικοὺς καπι-
 τάνους καὶ ἐπήνεγκεν αὐταῖς ἐκτεταμένα προνόμια, ἕνεκα τῶν
 ὁποίων ἡ μεταξὺ αὐτῶν, πιεζόντων, καὶ τῶν πιεζομένων θέσις
 εἶνε ἐχθίστη· διὸ κατ' ἔτος σχεδὸν συμβαίνουσιν αὐτόθι ἐπα-
 ναστάσεις τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῶν τυράννων αὐτῶν.

Βοσνασεράϊον (70000), κειμένη ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως
 ἐξ ὁδῶν καὶ εἰς θελκτικὴν θέσιν, ἦτο πρῶτον μὲν ἔδρα παστῶ, νῦν
 δὲ πρωτεύουσα ἐπαρχίας. Βανυαλοῦκα (15000), παρὰ τὸν
 Βέρβαν καὶ ἐπὶ ὑψηλῇ θέσει. Τραύνικος (8000), ἐν τῷ μέσῳ
 τῶν δύο ἀνωτέρω. Σβόρνικον (42000), παρὰ τὴν Σερβίαν. Καὶ
 αἱ τέσσαρες ἀνωτέρω πόλεις εἶνε ἱσχυρὰ φρούρια. Βρόδου, παρὰ

τὸν Σάον καὶ ἀπέναντι ὁμωνύμου Οὐγγρικοῦ. Τὰ ΒΑ. τῆς χώρας, χωριζόμενα ἀπὸ τῆς Αὐστρίας διὰ τοῦ Οὐννα, ἀποτελοῦσι τὴν Τουρκικὴν Κροατίαν, τῆς ὁποίας αἱ μικραὶ ὀχυραὶ πόλεις Βιχάξη καὶ Νόβι εἶνε αἱ ἀξιολογώτεραι.

2) Αἱ χῶραι τοῦ Αὐστριακοῦ στέμματος.

Αὗται πᾶσαι, κείμεναι μετὰ τὴν Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας καὶ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Αὐστρίαν, εἶνε ἡ Οὐγγαρία, ἡ Βοϊβοῖνα τῆς Σερβίας, ἡ Κροατία καὶ ἡ Σλαβονία, αἱ Στρατιωτικαὶ μεθοριοὶ χῶραι, ἡ Τρανσυλβανία, ἡ Γαλικία καὶ ἡ Βουκοβίνα.

4) Τὸ Βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας ἔχον μετὰ τῆς Σλαβονίας καὶ Κροατίας, τῆς Βοϊβοδίνης τῆς Σερβίας καὶ τῶν Στρατιωτικῶν μεθοριῶν χωρῶν 4750 □ μ. καὶ 16 ἐ. κ. καὶ κείμενον εἰς τὴν χώραν τοῦ μέσου Δανουβίου, περιλαμβάνει τὰς πρότερον Ῥωμαϊκὰς ἐπαρχίας Παννονίαν καὶ Δακίαν, εἰς ἃς περὶ τὸ 900 π. Χ. ἀποκατεστάθη ὁ νομαδικὸς λαὸς τῶν Οὐγγρων ἢ Μαγυάρων, Τσουδικῆς φυλῆς, ἐλθὼν ἐκ τῶν πεδιάδων τῆς Σιθρίας. Οἱ Οὐγγροι κάτοικοι (5000000) εἶνε ἑρκῆτοι, εὐφυεῖς, ζωηροὶ, σταθεροὶ, ὑπερήφανοι, φιλελεύθεροι καὶ ἀνδρεῖοι· οἱ δὲ Σλαῶν, οἵτινες ἔζων ἄλλοτε ἐν Οὐγγαρίᾳ λίαν πεπιεσμένοι, περιλαμβάνουσι καὶ τοὺς Σλοβάκους καὶ Κροάτας. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ζῶσιν ἐν Οὐγγαρίᾳ Βελίχοι, Γερμανοὶ καὶ ἀπάτριδες Ἀθιγγάνοι. Οἱ Οὐγγροι, ἐπιδραμόντες ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πολλὰκις τὴν Γερμανίαν, περὶ τὰ 1000 ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἀπετέλεσαν οὕτω λαὸν δεκτικὸν πολιτισμοῦ. Κατὰ τὸ 1470 ὁ Ματθίας Κορβίνος ἐκυβέρνησε τὴν χώραν αὐτῶν λαμπρῶς· ἀλλὰ τὸ 1526. ὑπέκυψεν ἡ χώρα εἰς τὴν Αὐστρίαν, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ἡ Τρανσυλβανία. Διαμαρτυρόμενοι, Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοὶ ἀπολαμβάνουσιν αὐτόθι ἴσα δικαιώματα. Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ εἶνε εἰς χθαμαλὴν βαθμίδα, ἡ δὲ δύναμις ὑπάρχει εἰς τοὺς εὐγενεῖς, ὧν οἱ τῆς ὑψηλοτέρας ἀριστοκρατίας καλοῦνται Μαγνᾶτοι. Διαιρεῖται δὲ ἡ χώρα εἰς τρεῖς κτήσεις, τοῦ Στέμματος,

τὸ βασιλείον τῆς Οὐγγαρίας, τὸ βασιλείον τῆς Σλαβονίας καὶ τὴν Στρατιωτικὴν μεθόριον χώραν.

α) Τῆς Οὐγγαρίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Πρεσβούργον (45000), παρὰ τὸν Δανούβιον, πόλις ἀξιόλογος, ἐν ᾗ πότερον συνήχοντο αἱ βουλαὶ καὶ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς χώρας. Βοῦδα ἢ Ὁφεν, παρὰ τὸν Δανούβιον, εἶδα τοῦ τοποτηρητοῦ, ἔχουσα 55000 κ. Πέστα, εἰς τὴν ἐτέραν ὄχθην τοῦ Δανουβίου, πόλις ἐμπορικὴ καὶ ἡ μᾶλλον βιομήχανος, ἔχουσα 132000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Σχεμνίτση, ἡ μεγαλειτέρα μεταλλουργικὴ πόλις, ἔχουσα 20000 κ. Τοκάϊον, τόπος οἰνοφόρος. Δεβετσίνη, ἔχουσα 37000 κ. Τῆς Σερβίας (544 □ μ. καὶ 1574000 κ.) ἐπιστημότεραι πόλεις Μαρία Θηρεσία, ἔχουσα 54000 κ. Τεμισθάρ, πόλις ὄχυρά, ἔχουσα 23000 κ. β) Ἡ Κροατία καὶ ἡ Σλαβονία ἔχουσιν ὅμοῦ 333 □ μ. καὶ 967000 κ. Σλαβικῆς καταγωγῆς καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Καθολικοὺς. Τῆς πρώτης ἐπιστημότερα πόλις εἶνε ἡ Ἀγράμη (17000), παρὰ τὸν Σάον, καὶ τῆς δευτέρας ἡ Ἐσσέκη (13000), παρὰ τὸν Δράβον. γ) Στρατιωτικὴ μεθόριος χώρα (600 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὸ 1 ἐ. κ.) καλεῖται στενὴ ταινία καίμενη εἰς τὰ νότια σύνορα τῶν Οὐγγρικῶν χωρῶν κατὰ μῆκος τοῦ Τουρκικοῦ ὁδοῦ καὶ ἀποτελοῦσα στρατιωτικὴν ἀποικίαν, μοναδικὴν εἰς τὸ εἶδος τῆς. Ὅλαι αἱ ἀρχαὶ εἶνε στρατιωτικαὶ καὶ πάντες οἱ ὑπάλληλοι ἔχουσι βαθμὸν καὶ τίτλον ἀξιωματικοῦ· οἱ δὲ ἰδιῶται εἶνε γεωργοὶ καὶ στρατιῶται συνάμα καὶ οἱ ἀγροὶ στρατιωτικὰ φέρουσι. Ἐπὶ τῶν Τουρκικῶν ὁρίων ἐκτὸς τῶν πολλῶν φρουρίων ὑπάρχουσι καὶ φυλακεῖα καὶ σταθμοί, τὰ ὅποια ἐχρησίμευσεν πρότερον μὲν ὡς λοιμοκαθαρτήρια τῆς Εὐρώπης, νῦν δὲ πρὸς ἀπόκρουσιν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν· διαιρεῖται δὲ εἰς Κροατοσλαβονικὴν καὶ Σερβοσλαβονικὴν στρατιωτικὴν μεθόριον χώραν. Σεμλίνον παρὰ τὸν Σάον καὶ Δανούβιον, πόλις ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ. Πετροβαρδεῖνον καὶ Ὁρσοβα, φρούρια ὄχυρά.

2) Ἡ Τρανσυλβανία (1000 □ μ. καὶ 2 ἐ. κ.) κατοικεῖται ὑπὸ Οὐγγρῶν, Ρουμάνων, Τσέκλων καὶ Γερμανῶν Σαξόνων, ὧν μόνον οἱ τελευταῖοι ἀσχολοῦνται εἰς βιομηχανικὰ ἔργα, καθὼς δὲ πολλοὶ οἱ λαοὶ, οὕτω καὶ αἱ θρησκείαι, ἡ Διχαιρτομένη, ἡ Ορθόδοξος, ἡ Καθολικὴ καὶ ἡ ἀρνούμενη τὴν

δόγμα τῇ ἐν τριάδι Θεότητος τῶν Οὐνιταρίων, ἀπολαμβάνου-
σαι καὶ αὐτόθι ἴσα δικαιώματα.

Ἐπισημότεραι πόλεις Κ λ α ο υ σ ε μ β ο ὕ ρ γ ο ν (25000), πρω-
τεύουσα τῶν Οὐγγρων κατοίκων τῆς Τρανσυλθανίας. Ἐ ρ μ α ν ο ὕ-
π α λ ι ς (21000), εἰς τὴν χώραν τῶν Σαξόνων. Κ ρ ο ν ς ἄ τ η (22
000), κειμένη εἰς βαθείαν ὀρεινὴν κοιλάδα, 1000 π. ὑπὲρ τῆς θά-
λασσαν ὑψηλὴν.

3) Ἡ Γαλιχία (1425 □ μ. καὶ 4600000), καίτοι φυ-
σικῶς ἀνήκουσα εἰς τὸ Σαρματικὸν βαθύπεδον, ἐνοῦται μετὰ
τῶν ἄνω χωρῶν, καθὼς καὶ ἡ Βουκοβίνα, χάριν τῆς συναφείας.
Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Σιλαίται, καλού-
μενοι Πολωνοὶ πρὸς Δ. καὶ Ρουθῆνοι πρὸς Α. Ἐπικρατοῦσιν
δὲ παρ' αὐτοῖς Θρησκεία εἶνε ἡ Καθολικὴ καὶ ἡ τῶν Οὐνιτῶν.
Ἡ χώρα (μέρος τοῦ ποτὲ Πολωνικοῦ βασιλείου) πολὺ ἀπο-
λείπεται κατὰ τὸν πολιτισμὸν ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς Αὐστριακὰς
χώρας· οἱ δὲ χωρικοὶ κάτοικοι αὐτῆς ζῶσιν ἐν ἀκαθαρσίᾳ καὶ
πτωχείᾳ· τανῶν ὅμως καταβάλλονται πολλαὶ προσπάθειαι
πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν.

Κ ρ α κ ο β ί α, παρὰ τὸν Οὐϊστουλαν, ἀποτελοῦσα μέχρι τοῦ
1846 δημοκρατίαν, ἔχει νῦν 41000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Β ε λ ί-
σ κ α, ἐπίσημον μεταλλεῖον ἄλατες. Α ε μ β ἔ ρ γ η, πρωτεύουσα καὶ
πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 73000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Β ρ ό δ ύ, ἡ
πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς χώρας, ἔχουσα 30000 κ.

4) Ἡ Βουκοβίνα. ἤγουν χώρα τῶν δρυῶν, κειμένη εἰς τὴν
ἄνω χώραν τοῦ Προύτου καὶ Δανάστριος, ἔχει 19 □ μ. καὶ
460000 κ. Πρωτεύουσα αὐτῆς Τσερνοβίτη, ἔχουσα 26000 κ.

Γαλλία.

§. 21. Ἀπὸ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Λουναβίου βαίνοντες πρὸς
Δ. ἀπαντῶμεν τὸ κέντρον τῆς μεσαίας Εὐρώπης, τὴν Γερ-
μανίαν· ἀλλὰ, παραλείποντες αὐτὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος, θέλο-
μεν ἐξετάσει τὴν δυτικὴν πτέρυγαν, τὴν Γαλλίαν, ἥτις ἔχει
ὑπὲρ τὰ 41000 □ μ. καὶ 37½ ἐ. κ. Τὰ ὅρια αὐτῆς ἀποτε-
λοῦσι τοῦτο μὲν θάλασσα (ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς μετὰ τοῦ
στενοῦ τοῦ Καλαί, τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης, τοῦ Βισκαϊκοῦ

κόλπου καὶ τῆς Μεσογείου ὠκεοῦ μετὰ τοῦ κόλπου τοῦ Αὐγυθίου, τούτο δὲ ἐστὶν (Ἰσπανία, Ἰταλία, Ἑλλάς, Γερμανία καὶ Βέλγιον). Χερσόνησοι αὐτῆς εἰσὶν ἡ Βρετανία καὶ ἡ Νορμανδία. Ἡ Γαλλία, κατεμένη μετὰ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ ὠκεανοῦ, εἶνε ὁ μετὰ τῶν Ἀστυνικῶν καὶ Γερμανικῶν χωρὶς συνδεσμός.

Ποταμοὶ χυνομένοις εἰς μὲν τὴν Μεσόγειον 1) ὁ Ροδανός, ὅστις, παρὰ τὸν ποταμὸν Γουάδου καὶ ῥέων διὰ τῆς Γενεύης λίμνης, ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν *Λογδοῦρο* καὶ τὴν *Αδελφάρα* καὶ δέχεται εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοὺς τὸν Σαῶνην (*Αραρ), ἔχοντα παροχθίον πόλιν τὴν *Δοῦβιν*· εἰς δὲ τὸν Ἀστυνικὸν ὠκεανόν 2) ὁ Ἀδούρος (*Ατούρις), ἔχων παροχθίον πόλιν τὴν *Βαυόνην*, 3) ὁ Γαρόν, ὅστις, παρὰ τὸν ποταμὸν Πιρηνά, καλεῖται παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Γιρόδου* καὶ ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν *Γολῶσσαρ*, τὴν *Βορδέγαλλαν* καὶ παραπόταμον εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τὸν *Δορδῶνην*, 4) ὁ Αἰγῆρος, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Γαλλίας, ὅστις, παρὰ τὸν ποταμὸν Κερμένου ὄρου, ἔχει ῥοῦν μὲν 130 μ., παροχθίους δὲ πόλεις τὴν *Αὐρηλάνην*, τὴν *Τούσην* καὶ τὰς *Νάντις* καὶ παραπόταμον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν *Ελάρν* (*Ελαῖρος) εἰς δὲ τὸν ποταμὸν τῆς Μάγχης 5) ὁ Σηκουάνας, ὅστις, παρὰ τὸν ποταμὸν τῶν Αγγρῶν, ἔχει παροχθίους πόλεις τοὺς *Παρισίους*, τὴν *Ρουάνην* καὶ τὴν *Αβρην*, καὶ εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην παραπόταμον τὸν *Μάρνην*· εἰς δὲ τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν 6) ὁ Ρῆνος, ὅστις, ῥέων εἰς τὰ μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας ὅρια, ἔχει παραποτάμους τὸν *Μοσέλλαν* με παροχθίον πόλιν τὰς *Μέτας* καὶ τὸν Μόσιν.

Διόρυγες 1) ἡ τοῦ *Αργεδάου* ἢ νοτιὰ διόρυξ, ἄγεται ἀπὸ τοῦ Γαρόνα εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, 2) ἡ τοῦ Κέρντου, ἄγεται ἀπὸ τοῦ Αἰγῆρος εἰς τὸν Σαῶνην, 3) ἡ τῆς *Αλσατίας*, μετὰ τῶν Δούβις καὶ Ρῆνου.

Ἡ Γαλλία εἶνε καὶ πεδινή καὶ ὀρεινὴ χώρα, τὰ δὲ ὑψηλότερα μέρη αὐτῆς κεῖνται πρὸς τὰ Α. καὶ τὰ ΝΑ. Τὰ Πυρηνικὰ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, αἱ Ἀλπεις (θαλάσσιαι, ὅτι καὶ Ἑλλή καὶ) ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὁ Ἰόρρας ἀπὸ

τῆς Ἑλβετίας, τὰ δὲ λοιπὰ ὄρη ἀποτελοῦσι τὸ δυτικὸν μέρος τῶν μεσαίου μεγέθους ὄρέων τῆς μεσαικῆς Εὐρώπης. Πρὸς Δ. τοῦ Ἰόρα καὶ τῶν Ἀλπεων κεῖται τὸ πεδῖον τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Σαώνου, τοῦ ὁποῖου τὸ Β μέρος ἀποτελεῖ τὸ πεδῖον τῆς Βουργουνδίας τὸ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Σαώνου καὶ Δούβιος· ἡ δὲ κοιλάς τοῦ Ῥοδανοῦ εἶνε πεφυτευμένη με ἐλαίας, ἀμυγδαλέας καὶ ἀμπέλους καὶ ἐνοῦται πρὸς Ν. μετὰ τοῦ ξηροῦ, μονοτόνου καὶ μὴ ἔχοντος πολλὰ φυτὰ βαθυπέδου τῆς Προβηγκίας. Πρὸς Δ. τοῦ Ῥοδανοῦ ὑφ'οῦται ἡ μεσημβρινὴ ὄρεινὴ Γαλλικὴ χώρα, ἥτις, διασχίζομένη ὑπὸ τῶν βαθυτῶν κοιλάδων τοῦ Αἰγίηρος, Ἑλάριος καὶ Δορδώνου, πρὸς μὲν τὰ Α. καὶ τὰ ΝΑ. κατέρχεται πρὸς τὸ Γαλλικὸν βαθύπεδον ἀποτίμως, πρὸς δὲ τὰ Δ. καὶ Β. ἠπίως καὶ εἶνε πανταχόθεν εὐπρόσιτος. Ο κύριος δεσμός τῶν ὄρέων τούτων κεῖται περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Αἰγίηρος καὶ Ἑλάριος, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα μέρη εἶνε τὸ Κέμμενον ὄρος (μέχρι 5400 π.), πρὸς δὲ τὰ Α. καὶ τὰ ΝΑ τὰ δρυμῶδη Φορέγια μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἑλάριος καὶ Αἰγίηρος καὶ μεταξὺ Ἑλάριος καὶ Δορδώνου ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ὠδεόνης (Ἀρουερνίς), ἔχουσα τὸ Χρισσοῦν ὄρος (5800 π.) μετ' ἔχων παλαιὰς ἡφαιστείου ἐνεργείας. Τὰ ὑψηλότερα μέρη τούτων, κεκαλυμμένα μέερείκας, εἰν' ἐρημα, αἱ δὲ στεναὶ κοιλάδες ἐξόχου ὠριότητος. Ἀπὸ τῆς διώρυχος τοῦ κέντρου ἐκτείνονται ὡς σύνδεσμος τῆς Μεσημβρινῆς Γαλλικῆς καὶ ἄνω Ῥηνικῆς βουνάδους χώρας τοξοειδῶς παρὰ τὸν Οὐόγησον στενὰ καὶ χαμηλὰ ὄρη (ὑφούμενα μέχρι 1800 π.), πλευρὰ τοῦ Χρσοῦ λεγόμενα (Βουργουνδικαὶ ἀμπέλοι), καὶ τὰ τῶν *Λαγγρῶν* (πηγαὶ τοῦ Σικουάνα, τοῦ Μάρνη, τοῦ Μόσου καὶ τοῦ Σαώνου), τὰ ὁποῖα πρὸς Δ μὲν καταβαίνουσιν εἰς τὸ μέγα βαθύπεδον, πρὸς Α. δὲ ἀποτόμως εἰς τὸ Βουργουνδικὸν πεδῖον. Πρὸς Β. τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς Δ. τοῦ Ῥήνου κεῖται ἡ ἀνω Ῥηνικὴ βουνάδης χώρα. Ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Μοσέλλα ἐκτείνεται 30 μ. πρὸς Β. μέχρι τοῦ Νάου ποταμοῦ ὁ λίαν δρυμῶδης Οὐόγησσος, ὅστις πρὸς Ν. (Βαλλῶν Δούλζου) εἶνε ὑψηλότερος (4400 π.). Οὗτος πρὸς Α. μὲν κατέρχεται ἀποτόμως εἰς τὸ ἄνω Ῥηνικὸν βαθύπεδον, πρὸς Δ. δὲ βαθμηδὸν πρὸς τὴν 600—800 π.

ὕψηλὴν λορῶδη χώραν τῆς Λοθαριγγίας, ἥτις, ὑπὸ τοῦ Μοσέλλα καὶ Μόσου διαρρέομένη, κατέρχεται πρὸς Δ. εἰς τὸ Γαλλικὸν βαθύπεδον διὰ τῶν ὁρέων τῆς Ἀδρουέννης (*Argonne Ardenne*) καὶ πρὸς Β. περιορίζεται ὑπὸ τῆς Κάτω Ρηνικῆς βουνώδους χώρας, τῆς ὁποίας μόνον ἐν μέρει τὰ περὶ τὴν Μόσιν ὄρη τῆς Ἀδρουέννης ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Τὸ Γαλλικὸν βαθύπεδον, ὃν λορῶδες καὶ κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος αὐτοῦ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Γαρόνα, περιλαμβάνει εἰς μὲν τὰ ἐνδονεὐφόρους καὶ οἰνοφόρους χώρας, κατὰ δὲ τὰ παράλια τὰς γυμνάς, ἀλύδρους καὶ μόνον πρὸς κτηνοτροφίαν χρησίμους Ἀλπεδας. Τὰ μεσαῖα μέρη τοῦ βαθυπέδου ἀρδευόμενα πολλαχοῦ ὑπὸ τοῦ Αἰγέρος, περιέχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θελκτικὰς χώρας, καὶ ἰδίως ὠραίας κοιλάδας (ἡ περὶ τὴν Τούρην χώρα καλεῖται ὁ κῆπος τῆς Γαλλίας). Ἐν δὲ τῇ χερσονήῳ Βρετανίᾳ ὑφύονται τὰ μικρὰ Ἀρρῶνα ὄρη μέχρι 1000 π. ὑψόμενα. Τὰ βόρεια μέρη διαρρέει ὁ Σηκουάνης αἱ πεδιάδες τῆς Καμπανίας ἐκτὸς τῶν κοιλάδων τῶν διαρρέομένων ὑπὸ τοῦ Σηκουάνη καὶ Μάρνου εἶνε ξηραὶ καὶ πρὸς κτηνοτροφίαν ἰδίως κατάλληλοι, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ βαθυπέδου εἶνε εὐρορα καὶ καλῶς καλλιεργημένα.

Τὸ κλίμα εἶνε συγκερασμένον καὶ εἰς τὴν παρὰ τὴν Μεσόγειον κάτω κοιλάδα τοῦ Ροδανοῦ θερμόν· εἰς τὰ Μ. μέρη ἐπιδίδουσι καὶ οἱ μεσημβρινοὶ καρποί. Κύρια προϊόντα εἶνε αἶνοι (Βορδικῆς, Βουργουνδικῆς καὶ Καμπανίτης, ἐξ ὧν ἡ Γαλλία εἶνε ἡ πρώτη οἰνοφόρος χώρα), ὀπῶραι, δημητριακοὶ καρποί, ἔλαιον (ἐν Προβηγκίᾳ), μέταξα καὶ ἐκ τῶν ὀρυκτῶν λιθάνθρακες.

Οἱ Γάλλοι σωματικῶς μὲν καὶ πνευματικῶς εἶνε λίαν εὐκίνητοι, κοῦφοι καὶ εὐμετάβλητοι, εἰς δὲ τὸν κοινωνικὸν βίον ὀμιλητικοί, εὐφυεῖς, ἀξιεράστοι, παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους λαοὺς εὐπροσῆγοροι, ἐπιδεικτικοί, κενόδοξοι καὶ εὐαπάτητα, προκειμένου περὶ δόξης καὶ τιμῆς. Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Γαλλίας 35 ε. εἶνε Καθολικοὶ 1 $\frac{1}{2}$ ε. Διαμικτυρόμενοι, 156000 Ἰσραηλιταὶ καὶ 20000 ἄλλων θρησκευμάτων. Πάλιν 1160000 λαλοῦσι τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, 1070000 τὴν Ἀγγλικὴν 14000000 τὴν ἐπαρχιακὴν, 200000 τὴν Ἰταλικήν,

200000 τὴν Φλανδρικὴν, 160000 τὴν Οὐασκονικὴν, 100000 τὴν Καταλανικὴν καὶ οἱ λοιποὶ τὴν καθαρὰν Γαλλικὴν.

Ἡ Γαλλία τὸ 50 ἔτος π. Χ. κατέστη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐπαρχία τῶν Ῥωμαίων, ὧν ἐδέχθη καὶ τὸν βίον. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μετα' ἅπτασιν κατεπλημμύνησαν τὴν χώραν διάφοροι Γερμανικοὶ λαοί, μεχριστοῦ περὶ τὸ 500 μ. Χ. ὁ Χλοδοβίκος ἐβηκε τὰ θεμέλια τῆς Γαλλίας. Κάρολος δὲ ὁ Μέγας περὶ τὸ 800 ἐξέτεινε τὰ μέγιστα τὸ Γαλλικὸν κράτος, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοῦτο διηρέθη καὶ ἀπὸ τοῦ 843 ἡ Γαλλία ἐγένετο ἐντελῶς χωριστὸν κράτος. Αἱ σκυροφορικαὶ εὐρον ἐν αὐτῇ μεγάλην ὑποδοχὴν. Βαρεῖς δὲ ἀγῶνας ὑπέστη ἡ Γαλλία κατὰ τὸν 10^{ον} καὶ 11^{ον} αἰῶνα πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας, οἵτινες εἶχον ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ στέμματος (Αὐρηλιανὴ παρθένος), ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ ἀποδώσωσιν ὅλας τὰς κατακτήσεις. Ἐκ τοῦ φεουδαλισμοῦ ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν ἡ ἀπόλυτος μοναρχία. Ἡ θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις εὔρε καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἴσοδον καὶ ἤγειρεν αἰματηροὺς ἐμφυλίου πολέμους μεταξὺ Οὐγενόττων (Δικαιωματομένων) καὶ Καθολικῶν, μεχριστοῦ Ἑρρίκος ὁ Δ' ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Βουρβῶνων ἐξέδωκε τὸ 1598 τὸ "*Εἰδικτον τῶν Ναντῶν*" ἡ δὲ κυβέρνησις Λουδοβίκου τοῦ Δ' (1643—1715) ὑπῆρξεν ἡ λαμπροτέρα διὰ τὴν Γαλλίαν· ἡ δύναμις τοῦ βασιλεῶς ἦτο ἀπεριόριστος, οἱ στρατοὶ αὐτοῦ νικηφόροι, αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἤνθουν καὶ οὕτως ἡ Γαλλία ἦτο τὸ σημαντικώτερον κράτος τῆς Εὐρώπης· ἀλλ' ἡ χώρα ὑπέπεσεν εἰς μεγάλα χρεῖα καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἐξηντλήθησαν. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1789 κατέστρεψε πάντα τὰ καθεστῶτα καὶ ἔκαμε τὴν Γαλλίαν δημοκρατίαν, ἣτις εἶχε πόλεμον πρὸς ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην· τὸ δὲ 1804 μετεβλήθησα διὰ τοῦ Ναπολέοντος εἰς αὐτοκρατορίαν κατέστη πάλιν ἡ ἰσχυροτέρα ἐπικράτεια τῆς Εὐρώπης. Ἀλλ' ἡ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐκστρατεία τοῦ 1812 καὶ οἱ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμοι τῶν Γερμανῶν ἐπῆνεγκον τὸ 1815 τὴν πτώσιν τοῦ Γάλλου αὐτοκράτορος, καὶ οὕτως ἀνέβησαν πάλιν τὸν θρόνον οἱ Βουρβῶνοι ἐκ νέου μεχριστοῦ διὰ τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1830 περιῆλθιν

οὗτος, εἰς τὴν Ὀρλεανικὴν (Αὐρηλιανήν) οἰκογένειαν, διὰ δὲ τῆς Φεβρουαριανῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1848 ἐγένετο ἡ Γαλλία δημοκρατία καὶ τὸ 1852 αὐτοκρατορία ὑπὸ τὸ σκῆπτρον Ναπολέοντος τοῦ Γ'.

Τὸ ἐμπόριον εἶνε σημαντικὸν (Μασσαλία, Βουρδίγαλα, Ἀβερν, Παρίσιοι, Λούγδουνον), ἡ βιομηχανία ἀκμαία καὶ ἐξοχὸς διὰ τὰς ἀπαύστους καὶ κομψὰς κεινοτομίας (mode). Πλεονεκτήματα τοῦ λαοῦ εἶνε κατωτέρα τῆς ἐν Γερμανίᾳ, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν κατοίκων Καθολικοί. Παρὰ τὸν αὐτοκράτορα ἰσχύει ἐν Γαλλίᾳ ἡ Γερουσία καὶ τὸ νομοθετικὸν σῶμα. Ἐκτὸς τῆς ἱστορικῆς διαίρεσεως διακρίνεται νῦν ἅπασα εἰς 89 νομούς.

1) Ἡ Ἀλσατία, Γαλλικὴ ἐπαρχία ἀπὸ τοῦ 1343 λίαν εὐφορὸς καὶ κατωκημένη. Ἐπισημότεραι πόλεις Στρασβούργον (Ἀργεντόρατον), ὧραν ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 82000 κ., πανεπιστήμιον καὶ ἐπίσημον ναὺν μητροπόλεως (437 π. ὑ.π.). Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὑρέθη ἡ Τυπογραφία ὑπὸ τοῦ Γουτεμβέργου. Κολμαρία (22000 κ.). Μουλχάουση, ἔχουσα 45000 κ. καὶ ἐργασταί. 2) Λοθαριγγία, ἀπὸ τοῦ 1766 Γαλλικὴ ἐπαρχία. Νάνσαιον (Nancy), ἔχουσα 50000 κ., Λουμβίλλη, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 1801 εἰρήνην. Μεταί, παρὰ τὸν Μοτέλλαν, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 57000 κ. Δομρεμύ, πατρὶς τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου. 3) Καμπανία, τῆς ὁποίας ἡ λαμπρὰ πρωτεύουσα Ῥήμοι (Ῥωτόμαγο;) ἔχει 55000 κ., ἐργασταία μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ ἐμπόριον οἰνων. 4) Ἡ Νῆσος Φράντσα (Φραγκία), τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε Παρίσι (Λουκοτοία), παρὰ τὸν Σηκουάναν, μητρόπολις τῆς Γαλλίας καὶ πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 1700000 κ. καὶ πανεπιστήμιον καὶ οὕσα τὸ κέντρον τοῦ ἐπιστημονικοῦ, βιομηχανικοῦ, πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου. Τὰ βουλευτήρια εἶνε ὁδοὶ μὲ δειροστοιχίας εἰς τὴν θέσιν τῶν παλαιῶν ὀχυρωμάτων. Ἐπὶ νῆσου σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Σηκουάνα εἶνε κτισμένη ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Σηκουάνα κίενται τὸ Καίσαρεικόν (Tailerie), ἀνάκτορον, καὶ τὸ βασιλικὸν παλάτιον (Palais royal), τὸ ὁποῖον περιέχει καὶ λαμπρὰν πλατεῖαν, καὶ πρὸς Β. ὁ λόφος τοῦ Μοντιμάρτου. Βερτάλαι, ἔχουσα 40000 κ. καὶ οὕτα δημοῦργημα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. 5) Αἱ Γαλλικαὶ Κἀτω Χῶραι (Φλανδρία καὶ Εὐνεγκούα ἢ

Ἀνωώνια) εἶνε λίαν εὐφοροὶ καὶ ἔχουσι μεγάλην βιομηχανίαν. Αἰλλή (νῆσοι), πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 132000 κ. καὶ ἐργαστάσια. Δουγκέρκη, πόλις ἐμπορικὴ, ὀχυρὰ καὶ παράλιος, ἔχουσα 30000 κ. 6) Ἀρτεσία καὶ Πικαρδία, ὧν ἐπιστημότεραι πόλεις εἰσὶ Κάλαι (Κάλητον), παρὰ τὸ ὅμ. πλατὺ ὁμώνυμον γένον, καὶ Βονωνία, παρὰ τὴν θάλασσαν, ἔχουσα 32000 κ. καὶ οὗτα μετὰ τῆς ἀνωτέρω τόπος μεταβάσεως πρὸς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀμβιανὸν (Amien), ἔχουσα 50000 κ. καὶ οὗσα ἐπίσημος διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1802. 7) Νορμανδία, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Ρουάνη (Ρωτόμαγος), παρὰ τὸν Σηκουάναν, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 10300 κ. Ἀβρη, παρὰ τὸν Σηκουάναν, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 75000 κ. Χερβοῦργον, πόλις ὀχυρὰ καὶ λιμὴν πολεμικὸς, ἔχων 42000 κ. 8) Βρετανία, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Βρέστη, πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν, ἔχων 67000 κ. Νάντεις (Ναμνῆται), παρὰ τὸν Λείγηρα, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 115000 κ. (Ἐδικτον τοῦ 1598). 9) Ἀὐρηλιανὴ, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Λείγηρα ὁμώνυμος πόλις ἔχει 50000 κ. (Ἀὐρηλιανὴ παρθένος 1429). Τοῦρσαι, παρὰ τὸν Λείγηρα, ἔχουσα 40000 κ. καὶ οὗσα ἐπίσημος διὰ τὴν παρ' αὐτὴν τὸ 732 κατὰ τῶν Ἀράβων νίκην τοῦ Καρόλου Μαρτέλου. Ἀγγέραι, ἔχουσα 52000 κ. Ροσέλλη, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἄλλοτε ἑδρα τῶν Οὐγενόττων. Ἡ χώρα Βαδία καίται μεταξὺ Ροσέλλης καὶ Ναντῶν. 10) Δουγδουνησία μετὰ τῆς Ὠβέρνης (Ἀρουρνίς), ὧν ἐπιστημότεραι πόλεις Λουὼν (Λούγδουνον), ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, δευτέρα πόλις τῆς Γαλλίας, ἔχουσα 319000 κ. καὶ βιομηχανίαν μετάξης καὶ μεταξοπύλου. Ἀγ. Στέφανος, ἔχουσα 94000 κ. βιομηχανίαν καὶ πλησίον μεταλλεῖα λιθανθράκων. Κλερμόντιον, ἐν τῇ Ἀρουρνίδι, ἔχουσα 30000 κ. καὶ οὗσα ἐπίσημος διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν Σύνοδον τοῦ 1095. Λιμόγια, ἔχουσα 51000 κ. 11) Γουιέννη καὶ Οὐασκονία, τῶν ὁποίων ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Βορδὼ (Βορδίαλα), παρὰ τὸν Γαρόν, ἔχουσα 163000 κ. καὶ ἐπίσημον ἐμπόριον αἰῶν. Βαυόννη, παρὰ τὸν Ἀδοῦνον, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 25000 κ. Βαγνέραι, ἔχουσα 80000 κ. καὶ περίφημα θερμὰ λουτρά· παρ' αὐτὴν καίται ἡ ὥραια κοιλὴ τῆς Καμπανίας. 12) Λαγγουεδόκη, τῆς ὁποίας πόλις εἶνε Νέμαυος (Nimes), ἔχουσα 53000 κ. ἐργαστάσια καὶ Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιότητες. Μοντπελ-

λιέρον, ἔχουσα 52000 κ. καὶ ἱατρικὴν σχολὴν, Τολώσσα, παρὰ τὸν Γαρούναν, ἐνεργῶσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ ἔχουσα 114 000 κ. καὶ ἐργοστάσια. 13) Προβιγκία, τῆς ὁποίας ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι Μασσαλία, πόλις ὀχυρὰ, παράλιος, ἀρχαιοτάτη καὶ πρώτη ἐμπορικὴ, ἔχουσα 261000 κ. Ἰδρύθη δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, φυγόντων τὸν Κῦρον, 5 μ. πρὸς Α. τοῦ δέλτα τοῦ Ῥοδανῶ. Τοῦλῶν, πολεμικὸς λιμὴν καὶ πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 85000 κ. (Ναπολέων 1793) καὶ παρακειμένας τὰς ὥρας Ἰέρας νήσους. Νίκαια, ἔχουσα 37000 κ, λίαν γλυκὺ κλίμα καὶ θαλάσσιχ λουτρά. Ἀθενιῶν, παρὰ τὸν Ῥοδανόν, ἔχουσα 37 000 κ. καὶ χρηματίσματα ἔδρα τῶν Παπῶν ἀπὸ τοῦ 1309—1377. 14) Δελφινάτον, τοῦ ὁποίου πόλις ἐπίσημος εἶνε Γρενόβλη, ὀχυρὰ, ἔχουσα 33000 κ. καὶ παρ' αὐτὴν τὴν μοῖν τῶν τάγματος τοῦ Ἀγίου Βρούνου (Καρθαούση). 15) Σαβαυδία, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε Καμβέρη (Kamberiacum), ἔχουσα 10000 κ. καὶ παρακείμενον τὸ Λευκὸν ὄρος. Οἱ κάτοικοι τῆς Σαβαυδίας, ὧν πολλοὶ κατ' ἔτος ἀποδημοῦσιν, εἶνε λαὸς ἐπιμελής καὶ ὀλιγαρχικός. 16) Βουργουνδία, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε Δίσιον (Dijon), ἔχουσα 30000 κ. καὶ ἐμπόριον αἰῶν. 17) Ελευθέρα κομητεία, τῆς ὁποίας πόλις ἐπίσημος εἶνε Βεσανσὼν (Βυεσάντιον), παρὰ τὸν Δουβιν, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 16000 κ. 18) Κύρνος, ἔχουσα πρωτεύουσιν τὸ Αἰάκιον, ἥτις εἶνε πατρὶς τοῦ Ναπολέοντος.

ΣΗΜ. Ἡ Γαλλία ἔχει εἰς ὅλας τὰς ἡπείρους κτήσεις, οἷον τὴν Πονδικήν καὶ μέρος τοῦ Ἀνὰμ ἐπὶ τῆς Ἀσίας, τὴν Ἀλγερίαν, κτήσεις ἐπὶ τῆς Σενεγαμβίας, τὴν Μαδαγασκάρ καὶ τὴν νῆσον Βουρβῶνα ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ περὶ αὐτὴν, μέρος τῆς Γουαϊάνης καὶ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ περὶ αὐτὴν, καὶ τὰς Μαρκεσίας νήσους καὶ τὴν Νέα Καληδονίαν ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ. Ὅλοι δὲ αὗται ἔχουσιν 87000 □ μ. καὶ 2500000 κ. ἐκτὸς τῆς Ἀλγερίας, ἥτις μόνη ἔχει 7140 □ μ. καὶ 3 ε. κ. ὧν 18'000 Καθολικοί, 67000 Διαμαρτυρόμενοι, 30000 Ἰσραηλῖται καὶ 2800000 Μωαμεθανοί.

Ἡ πρόσδοσις (1863) ἦτο 2100 ε. φρ. ἡ δαπάνη ἦτο σχεδὸν τὸ πάγιον χρέος 12500 ε. καὶ τὸ μὴ πάγιον 672 ε. ὁ στρατὸς ἐν εἰρήνῃ 404000 καὶ ἐν πολέμῳ 757 000. ὁ στόλος 184 πλοῖα, 8550 κιν. (46 θωρακ, 1068 κιν. καὶ 22785 ἑπτων δυνάμεως καὶ 334 ἀτμόπλοια, 5120 κιν. καὶ 8500 ἑπτων δυνάμεως) τὰ ἐμπορικὸν ναυτικὸν 15132 πλοῖα, 982550 τόν. καὶ ἕτερα 842, 62000 τόν. χρήσιμα διὰ τὴν ἀλλείψιν τῶν ἰδίων παραλίων.

Γ) ΒΟΡΕΙΑ ΕΥΡΩΠΗ.

Αἱ Βρετανικαὶ Νῆσοι.

§. 22. Αὐταὶ (5700 $\square$ μ. καὶ 29 $\frac{1}{2}$ ἐ. κ.) καὶνται ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ, ὅστις αὐτοῖσι φέρει διάφορα ὀνόματα (§ 15). Οἱ ποταμοὶ αὐτῶν, καίτοι μικροί, εἶνε ὁμῶς χρησιμώτατοι εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν συγκοινωνίαν καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς μὲν τὴν βόρειον θάλασσαν 1) ὁ *Τάμεσις*, ὅστις ἔχει ῥοὴν 30 γ. μ. καὶ παροχθίους πόλεις τὴν *Οξφόρδον* καὶ τὸ *Λονδίον*. 2) ὁ *Οὐμβερρος* (*Ἄβρος*), ὅστις συνίσταται ἐκ τοῦ *Τρέντα* καὶ τοῦ *Οὔτλ* καὶ ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν *Γόκιν* (*Εξόρακον*), τὴν *Νοτιγγάμην* καὶ τὴν *Οὐλν*, εἰς δὲ τὸν Βριστόλιον κόλπον, 3) ὁ *Σεβέρης*, εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, 4) ὁ *Σχάννων*, ἔχων παρόχθιον πόλιν τὴν *Λιμέρικαν*. Ἐπισημοτέρα δὲ λίμνη εἶνε ἡ ἐν Ἑλλανδίᾳ *Νείγη*. Διατέμνεται δὲ ἡ χώρα καὶ ὑπὸ πολλῶν διωρύχων, ὁποῖα εἰσι 1) ἡ τῆς *Βριστουάτ*, μεταξὺ *Λιβερπούλης* καὶ *Μαγχέστερης*, 2) ἡ *Μεγάλη Τρόγκη*, ἐνόηουσα τὴν *Λιβερπούλην* μετὰ τῆς *Νοτιγγάμης*, ἐν *Σκωτίᾳ* 3) ἡ τοῦ *Γλασκοῦ* καὶ 4) ἡ *Καλνδορική*, καὶ 5) ἐν Ἑλλανδίᾳ ἡ *Μεγάλη Διῶρυξ*, ἐνόηουσα τὸ *Δουβλίον* μετὰ τοῦ *Σχάννωνος*.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία περιλαμβάνει πέντε μικρὰς βουνώδεις χώρας, κεχωρισμένας ἀπ' ἀλλήλων καὶ περικλειομένας ὑπὸ βρυσιπέδων. Πρὸς τὰ ΝΑ αὐτῆς καίττει ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς *Περσονήσου Κορνουαλλίης*, τῆς ὁποίας τὰ ὄρη, ὄντα ἐρημὰ καὶ ἄγρια, ἀλλ' ἂ μεταλλοῦχα, ὑψοῦνται μέχρι 1700 π. Πρὸς Α. τοῦ *Σεβέρνου* ὑψοῦται, ὡς ὄρεινὴ νῆσος, ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς *Οὐαλλίης*, ἥτις, μὴ οὔσα καλλιεργήτιμος, εἶνε μὲν ἄδενδρος, ἀλλὰ λίαν μεταλλοῦχος καὶ γαιανθρακκοῦχος· ἡ δὲ πρὸς Β. ὑψηλότερα αὐτῆς κορυφή (3300 π.) ὀνομάζεται *Σκόδορ*. Πρὸς Β. ὑψοῦνται τὰ ὄρη τῆς Ἀγγλίας ὃ, ἡ *Πίκια* (3000 π.), τὰ ὁποῖα, διατεμνόμενα ὑπὸ εὐρέων λεκανοπεδίων, περιέχουσι πολλὰ σπήλαια (*Πικ* τῆς *Καστλετώνης*) μέταλλα καὶ γαιάνθρακας. Πρὸς Ν τῆς *Σκωτίας* ὑψοῦνται τὰ *Χεβίτιν*, τὰ ὁποῖα, καθιστάμενα πρὸς Β. ἐπίπεδα, σχηματί-

ζουσι τὴν χθαμαλὴν Σκωτικὴν χώραν τὴν διατεταταμένην ὑπὸ τῆς διώρυγος τοῦ Γλασκώβου. Πρὸς Β. αὐτῶν ὑψοῦται ἡ Σκωτικὴ ὑψηλὴ χώρα, τῆς ὁποίας τὰ πρὸς Ν. ὄρη καλοῦνται Γράμπια καὶ ἡ ὑψηλότερα αὐτῶν κορυφὴ Νέβις (4100 π.). Τὰ ὄρη ταῦτα συνίστανται ἐκ πολλῶν σειρῶν ὄρεων, ἀγρίων, διαρρώγων, ἀδένδρων καὶ ἀφύρων, περιλαμβανουσὶν τέλματα, πεδία ἔρημα, ἐπιμήκεις κοιλάδας ὁμοίας μὲν χαράδρας καὶ ἐπιμήκεις λίμνας (αὐτόθι εἶνε ἡ Καληδονικὴ διώρυξ)· ἡ δὲ δυτικὴ περὰ αὐτῶν εἶνε πολυσχιδὴς, καθὼς ἡ τῆς Νορβηγίας. Ἡ μεγίστη πεδιάς τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶνε τὸ εἰς τὰ ΝΑ αὐτῆς Ἀγγλικὸν λαθίπεδον, τὸ ὁποῖον, ὄν λοφώδες καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον, ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Ταμέσεως, Τρέντα καὶ Σεβέρνου καὶ ἀποτελεῖ ὠραίαν χώραν· σειρὰ δὲ λόφων ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τοῦ Βριστολίου κόλπου πρὸς τὰ ΒΑ μέχρι τοῦ Οὐμβέρου ποταμοῦ· εἰς δὲ τὰ ΒΑ ταύτης εἶνε ἡ κυρία ἔδρα τῆς Ἀγγλικῆς βιομηχανίας.

Ἐν Ἰρλανδίᾳ αἱ ῥεῖναι χῶραι εἶνε ἀσήμαντοι (διότι ἅπασι σχεδόν, καὶ μάλιστα τὰ μεσόγεια αὐτῆς, εἶνε πεδινὰ, εὐφορα καὶ καλῶς ἡρδευμένα)· ὅμως ἡ ἐν αὐτῇ καλλιέργεια εἶνε πολὺ κατωτέρα τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ. Παρὰ τὰ βόρεια περὰ αὐτῆς ὑψοῦται τὸ γιγάντιον πρὸχωμα.

Τὸ κλίμα τῶν Βρετανικῶν νήσων εἶνε ὠκεάνειον, ἤγουν λίαν μὲν ὑγρὸν καὶ εὐμετάβολον, ἀλλ' οὕτως ἥπιον, ὥστε ὁ μὲν χειμὼν ἐν αὐταῖς εἶνε μετριώτερος, τὸ δὲ θέρος ὀροσερώτερον ἢ ἐν Γερμανίᾳ, ἡ δὲ ὁμίχλη καὶ ἡ βροχὴ συχνοτέρα, ἢ ἡ χιών καὶ ὁ πᾶχος. Ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ ἐνθα ἡ ἀμπελὸς δὲν ἐπιδίδει, ἡ γῆ εἶνε πάντοτε γλοερὰ, καθὼς καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἥτις ὡς ἐκ τούτου καλεῖται πρασίνη νῆσος, ἐν δὲ τῇ ἄνω Σκωτίᾳ τὸ κλίμα εἶνε τραχὺ καὶ θυελλώδες. Κυριώτερα τῶν ὀρυκτῶν εἶνε ὁ κασσίτερος, ὁ μόλυβδος, ὁ σίδηρος, καὶ πρὸ πάντων οἱ λιθάνθρακες, οἵτινες, ὑπὲρ τὰ 1460 ἐ. στατήρων κατ' ἔτος ἐξορυσσόμενοι καὶ τὴν ἑλλειψίν τῶν ξύλων ἀναπληροῦντες, ἀποτελοῦσιν αὐτόθι μίαν τῶν κυριωτέρων πηγῶν τοῦ πλούτου. Ἡ κτηνοτροφία, καὶ μάλιστα τῶν βοῶν, προβάτων καὶ ἵππων, εἶνε ἐπιμεμελὴς ἐν αὐτῇ, ἡ

γεωργία φέρει σίτον, καὶ ἡ μὲν περὶ τὰ παράλια τῆς Σκωτίας ἀλυσία μαινίδας, ἡ δὲ περὶ τὰ μεσημβρινὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ ὀσπρεΐδια.

Οἱ *Irlandoi* εἶνε Κηθολικοὶ τὴν θρησκείαν, ἀφρόντιδες, εὐερέθιστοι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπίμονοι, καὶ αἰσχροπράξεις, αὐτῶν πολ-
λάκις ἐξαρτῶνται ἐκ στιγμιαίας διαθέσεως· οἱ δὲ τῆς κατωτέ-
ρας τάξεως αὐτῶν εἶνε ὀκνηροὶ καὶ ζῶσιν ἐν ἀμαθίᾳ, πτωχεῖα καὶ
ρυπαρότητι. Οἱ *Σκῶτοι* εἶνε Πρεσβυτεριανοὶ τὸ δόγμα καὶ οἱ
ὄρειοι αὐτῶν τραχεῖς καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθνη, ὅπως καὶ
ἡ χώρα των· ἔτι δὲ ῥωμαλέοι, τολμηροὶ καὶ φιλόξενοι, ἐν-
σχολούμενοι ἰδίῳ· εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Οἱ *Ἀγγ.λοι*, ἀπο-
τελοῦντες ἐν ταῖς Βρετανικαῖς νήσοις τὸν ἐπικρατοῦντα λαὸν
καὶ διακρινόμενοι διὰ τὸ φιλελεύθερον, τὸ μὴ ὑπερβαῖνον ὅμως
ποτὲ τὸ πρὸς τοὺς νόμους σέβας, καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ κα-
λοῦ αἰσθημα, ὑπερέχουσι πάντα τοὺς λαοὺς κατὰ τὴν ἐνερ-
γητικὴν θέλησιν, τὸ μεγαλουργὸν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν
διευθέτησιν τῶν ἑαυτῶν πραγμάτων· συγχρόνως δὲ εἶνε φι-
λήσυχοι, συνετοὶ, σκεπτικοὶ, ἐπίμονοι, θεωροῦσι μὲ καθαρὸν
ὅμμα τὰ πράγματα, κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν οὐδέποτε πα-
ραβλέπουσι τὸ ἴδιον ὄφελος, ἔχουσι μεγάλην ἐθνικὴν ὑπερηφά-
νεαν καὶ ὡς ἐκ τούτου πολλάκις δεικνύουσι πρὸς τοὺς ξένους
πνεῦμα ἀποκλειστικὸν καὶ περιφρονητικόν· εἶνε πρὸς τούτοις
σοδαροὶ καὶ ψυχροὶ εἰς τὴν πρώτην συνέντευξιν καὶ ἔχουσι κλίσιν
εἰς τὴν μελαγχολίαν καὶ εἰς τὰ παράδοξα στοιχήματα ἱπ-
ποδομῆς καὶ ἀλεκτορομαχίαις εἶνε παρ' αὐτοῖς λίαν προσφιλῆ.
Οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀγγλων εἶνε Δικημαρτυρόμενοι, αὐστηρῶς
ἐορτάζοντες τὴν Κυριακὴν.

Ἡ Ἀγγλία ὑπὸ τὸ ὄνομα Βρετανία ὑπὲρ τὰ 400 ἔτη ἦτο
Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία, ἀλλὰ κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν ἐθνῶν ὑ-
πέκυψεν εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ Σάξονας, λαοὺς Γερμανικοῦς.
Μετὰ ταῦτα δὲ ὑπέστη πολλά ἔνεκα τῶν Δανῶν, τοὺς ὁποίους ὁ-
μως ἀπέκρουσεν ἐπιτυχῶς (838 μ. Χ.) Ἀλφρέδος ὁ Μέγας·
ἀλλὰ τὸ 1066 ὁ δούξ τῆς Νορμανδίας Γουλιέλμος κατέκτη-
σεν αὐτήν, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ βασιλεῖς αὐτῆς ὑπέταξαν καὶ τὴν
Ἰρλανδίαν καὶ ἔκαμον κατὰ τῆς Γαλλίας διὰ τὰς ἐν αὐτῇ

κτήσεις των πολλούς αγῶνας, οἵτινες μετὰ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τὸ 1460 πολὺ ἐξησθένησαν τὸ Ἀγγλικὸν κράτος. Τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν ναυτικὴν αὐτῆς δύναμιν ἐθεμελίωσε (1558—1603) ἡ Ἐλισάβετ, ἥτις διέταξε καὶ τὰ τῆς Ἐπισκοπικῆς ἐκκλησίας. Μετ' αὐτὴν ἀνέβη τὸν θρόνον ὁ οἶκος τῶν Στουαρτῶν, ὅστις, βασιλεύων πρότερον ἐν Σκωτία, ἤνωσε ταύτην μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1649 μετέβαλεν ἐπὶ μικρὸν τὸ πολίτευμα εἰς δημοκρατίαν διὰ τοῦ Ὀλιβέρου Κρομβέλου, τοῦ δευτέρου θεμελιωτοῦ τῆς θαλασσίας Ἀγγλικῆς δυνάμεως. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1714 βασιλεύει ὁ Ἀννοβερικός οἶκος, ὑπὸ τὸν ὅποιον ἡ δύναμις καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἀγγλίας (καὶ ἰδίως ἡ πρόοδος τῆς βιομηχανίας) ἔφθασαν εἰς τὸν ὑπατον βαθμόν. Ἡναγκάσθη μὲν ἡ Ἀγγλία νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ 1783 τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐν τῇ Β' Ἀμερικῇ κτήσεών της, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος διὰ τῶν ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίας κατακτίσεων καὶ δι' ἀποκτίσεως χωρῶν ἐν τε τῇ Αὐστραλίᾳ καὶ τῇ Ἀφρικῇ ἀπεζημιώθη πλουσίως. Πρὸς τὴν πρώτην δημοκρατίαν καὶ αὐτοκρατορίαν τῆς Γαλλίας εἶχεν ἡ Ἀγγλία διηνεκὴ πόλεμον, ἀλλ' ἡ παρὰ τὴν ὠκεάνειον πλευρὰν τῆς Εὐρώπης θέσις της, ὁ εὐνοϊκὸς σχηματισμὸς τῶν παραλίων της, ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους, ἡ ἐπιβάλλουσα τὴν πολιτικὴν ἑνωσιν τῆς νήσου καὶ εὐνοοῦσα τὴν συγκοινωνίαν τῶν διαφόρων μερῶν καὶ πρὸς ἄλληλα καὶ μετὰ τῆς θαλάσσης, τὸ πλῆθος τῶν πλωίμων ποταμῶν, τῶν διωρύχων, τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν καλῶν ὁδῶν, πρὸς δὲ τούτοις τὸ ἥπιον κλίμα, οἱ ἀνεξάντλητοι θησαυροὶ τῶν γαιανθράκων, οἵτινες παρήγαγον τὰ γιγαντώδη ἐργοστάσια τὰ ἀπαιτοῦντα ἀπαύστως ἀκατεργάστους ὕλας (σίδηρον, βαμβάκιον, κτλ.) καὶ ὁ πρακτικὸς χαρακτήρ τοῦ ἔθνους, ὅστις ὄχι μόνον χρησιμοποιεῖ πάσας τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ πλούτου πηγὰς, ἀλλ' ἐκμεταλλεύεται οὐχ ἥττον καὶ τὰς τῶν ἄλλων χωρῶν, πάντα ταῦτα παρέσχον εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὴν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἔθνη ὑπεροχὴν, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ, οἵτινες εἶνε σήμερον τὸ ισχυρότατον ἔθνος τῆς Οἰκουμένης καὶ ἡ πρώτη ναυτικὴ δύναμις, ἔχουσιν εἰς τὰς χεῖράς των τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον, κατέχουσι τὴν πρώτην τῆς βιομηχανίας βαθ-

μῖδα, ἔχουσι τὰς πλέον ἐκτεταμένους κτήσεις καὶ μεταφέρουσι τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας· ἀλλὰ πρὸς τὰ κολοσσαῖα ταῦτα πλούτη ὑπάρχει παρὰ πολλοῖς τῶν Ἀγγλῶν καὶ μεγίστη ἔνδεια. Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ, παρβαλλομένη πρὸς τὴν ἐν Γερμανίᾳ, πολὺ ἀπολείπεται· μᾶλλον δὲ ἐξηπλωμένη εἶνε αὕτη ἐν Σκωτίᾳ. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Ἐπισκοπικὴ καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Πρεσβυτεριανή (ἰδίως ἐν Σκωτίᾳ), εἴτα δὲ ἔπεται ἡ τῶν Μεθωδιστῶν, τῶν Κουακέρων καὶ πολλῶν ἄλλων αἱρέσεων· ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ πλεονάζουσιν οἱ Καθολικοί. Τὸ πολίτευμα εἶνε μοναρχία περιορισμένη, καθ' ἣν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν βασιλεῦσιν πρόσωπον καὶ τὸ κοινοβούλιον, τὸ ὁποῖον σύγκειται ἐκ τῆς ἄνω βουλῆς, περιεχούσης τοὺς μεγάλους εὐγενεῖς καὶ ἀνωτέρους κληρικοὺς, καὶ ἐκ τῆς κάτω βουλῆς ἥ τῆς τῶν κοινοτήτων, ἀντιπροσωπευούσης τὴν κατωτέραν εὐγένειαν καὶ τοὺς πολίτας.

Ἡ Ἰρλανδία (1530 □ μ. καὶ 5800000 κ.) κίται πρὸς Δ. τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐπιστημότεραι πόλεις αὐτῆς εἶνε Δουβλῖνον, πρωτεύουσα, ἔχουσα 250000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Βελφάστη, ἔχουσα 120000 κ. καὶ ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον λινῶν ὑφασμάτων. Λιμέρικον, παρὰ τὸν Σχάνωνα, ἔχουσα 45000 κ. Κόρκη, πρὸς Ν, ἔχουσα 79000 κ.

Ἡ Σκωτία (1400 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 3000000 κ.) διαιρεῖται εἰς ὀρεινὴν καὶ πεδινὴν, ὧν ἡ μὲν κίται εἰς τὰ Βλ, ἡ δὲ εἰς τὰ ΝΑ. Τῆς μὲν ὀρεινῆς ἐπιστημότερα πόλεις εἶνε Ἰμβερνέσση, μεγάλη ἀγορὰ τῶν ὀρεινῶν Σκώτων, τῆς δὲ πεδινῆς Ἐδιμβούργον, πρωτεύουσα καὶ πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 170000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Γλασκόβιον, ἡ πρώτη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦς πόλις τῆς Σκωτίας, ἔχουσα 440000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Δούνδη, ἔχουσα 100000 κ. Ἀβερδρήνη, ἔχουσα 73000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Πρὸς Β. τῆς Σκωτίας κείνται αἱ ἐξεῖς νῆσοι, αἱ Ἐβρίδες, ὧν ἐπιστημότερα εἶνε ἡ Στάφφα μετὰ τοῦ σπηλαίου τοῦ Φιγγάλου, αἱ Ὀρκάδες καὶ αἱ Σχετλανδικαί· ἅπανται δ' αὗται εἶνε ἀδενδροὶ καὶ βραχώδεις, ἔχουσι διεφθόγα καὶ ἀπότομα παράλια, περιδρεχόμενα ὑπὸ θαλάσσης· ὑφαλῶδους καὶ οὐαλώδους, οἱ δὲ κάτοικοι

αὐτῶν ἀσχολοῦνται περὶ τὴν κτηνοτροφίαν, ἀλιείαν καὶ τὴν θήραν θαλασσιῶν πτηνῶν.

Ἡ Ἀγγλία (2305 $\square$ μ. καὶ 19000000 κ.) διαιρεῖται εἰς βορείαν, κεντρικὴν καὶ μεσημβρινήν. Τῆς βορείας ἐπιστημότεραι πόλεις Νεοκάστελλον, παρὰ τὴν ὁπείαν, ἔχουσαν 90900 κ. καὶ μεταλλεῖα λιθανθράκων, ἔκειντο τὰ τέλγη τῶν Πίκτων. Ὑόρκη (Εβόρακον), ἔχουσα 40060 κ. καὶ οὕτα ἔδρα ἀρχιεπισκόπου. Οὐλλη, ἡ τετάρτη ἐμπορικὴ τῆς Ἀγγλίας πόλις, ἔχουσα 105900 κ. Λίδση, ἔχουσα 207000 κ. καὶ ἐργαστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων. Μαγχέστρον, ἔχουσα 350000 καὶ οὕτα ἡ κυρία ἔδρα τῆς κατὰ γασίας τοῦ βαμβακίου. Λίβερπούλη, ἔχουσα 444000 κ. καὶ οὕτα ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἀγγλίας· ἡ πρὸς Δ. αὐτῆς νῆσος Μάνη εἶνε ἔρημος καὶ γυμνή. Τῆς κεντρικῆς Ἀγγλίας Ἀγγλεσέτ, νῆσος παρὰ τὴν Οὐαλίαν (448 $\square$ μ. καὶ 1112000 κ.) πλουσία εἰς χαλκόν. Νοτιγγάμη, παρὰ τὸν Τρένταν, ἔχουσα 75000 κ. καὶ ἐργαστάσια περινημίδων. Βερμινγκάμη, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις εἰς μετάλλινα πράγματα, ἔχουσα 296000 κ. Ὁξφόρδη (Oxonium) ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ἔχουσα 28000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Κανταβριγία, ἔχουσα 29000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Λονδίνον, ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ἡ μητρό-πολις τῶν Βρετανικῶν νήτων καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Οἰκουμένης, ἔχουσα 3 ἐκ. σχεδὸν καὶ πανεπιστήμιον. Μέρη αὐτῆς διάσημα εἶνε τὸ Ἄστυ, ἔδρα τοῦ μεγάλου ἐμπορίου, ἡ Οὐεστιμινστέρη, τὸ πολυτελέστερον μέρος τοῦ Λονδίνου καὶ ἡ κατοικία τῶν πλουτιῶν τάξεων, τὸ Σουθούαρκον, βιομηχανικὴ συνοικία, ἔχουσα τὸν περίφημον ναὸν τοῦ Ἀγίου Παύλου, ὑποβρύχιον ὁδόν, ζυθεψεία, ναυτικὰ παραπήγματα, τὸ κρυπτάλλινον παλάτιον (1600 π. μακρὸν) καὶ σιδηρόδρομον ὑπὲρ καὶ ὑπὸ τὰς αἰείας. Παρὰ τὸ Λονδίνον κεῖται τὸ Γρη νόβιχον, ἔχον ἀεροτοκοπεῖον, καὶ τὸ Οὐίνδουρον, παλάτιον. Τῆς μεσημβρινῆς Ἀγγλίας Βρισόλη, ἡ τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 155000 κ. Πλυμούθ, ὁχυρὸς πολεμικὸς λιμὴν διάσημος διὰ τὸν φάρον Ἐδιστῶνα, ἔχων 63000 κ. Πορτσμούθ, πόλις ὁχυρὰ καὶ ὁ κυριώτερος πολεμικὸς λιμὴν μετὰ τοῦ διατῆμου ὄρμου Σπιθεάδου, ἔχουσα 95000 κ. καὶ παρακαίμενην τὴν ὠραίαν νῆσον Ἴκτιν. Βράϊτον, τόπος θαλασσιῶν λουτρῶν, ἔχων 73000 κ. Καντερβούρη,

ἀρχιεπισκοπή. Δούβρη, τόπος ἀπόπλου διὰ τὸ Καλαὶ καὶ τὴν Ὀστένδην, ἔχων 22000 κ. Πρὸς Ν. τῆς Ἀγγλίας κεῖνται οἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι, Ἱερσέη καὶ Γουερνεσέη.

Σημ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Μεγάλης Βρετανίας μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν κτήσεων εἶνε ὑπὲρ τὰ 300000 □ μ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 200 ἐ. Αἱ ἐξωτερικαὶ αὐτῆς κτήσεις εἶνε ἡ Ἑλγολάνδη, τὸ Γιβραλτάρ καὶ ἡ Μελίτη εἰς τὴν Εὐρώπην, τὸ Ἀδενον, μέρος τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν καὶ ἡ Χογκόγκη εἰς τὴν Ἀσίαν, ἡ Μαυρίκιος, αἱ Σεχέλαι, ἡ χώρα τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἡ νῆσος τῆς Ἀγ. Ἑλένης, κτήσεις εἰς τὴν ἄνω Γουινέαν καὶ τὴν Σενεγαμβίαν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἡ Βόρειος Βρετανία, αἱ κτήσεις τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, μέρος τῆς Γουαϊάνης καὶ αἱ Φαλκλάνδαι νῆσοι εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ τέλος κτήσεις ἐπὶ τῆς Νέας Ὀλλανδίας, ἡ Βανδιεμένη καὶ ἡ Νέα Σηλανδία εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Ἡ πρόσσδος (1864—5) ἦτο 69460300 λ.στ. ἡ δαπάνη 66890000, τὸ πλεον χρέος (1863) 78306734 λ.στ., τὰ μὴ πάγιον 16495405 λ.στ. τὸ δὲ ὅλον τοῦ χρέους 799802139 λ.στ. Ἡ πρόσσδος τῶν Ἰνδιῶν (1863—4) ἦτο 44753500 λ.στ. ἡ δαπάνη 44495611 λ.στ. τὸ χρέος (1862) 107½ ἐ. λ.ς. 12 ἐ. τῆς ἀρχαίας ἐταιρείας καὶ 2200000 σχεδὸν ἐν ἐγγυήσαι σιδηροδρόμων.

Στρατὸς τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἦτο 148000 καὶ μετὰ τοῦ ἐν ταῖς Ἰνδίας Ἀγγλικοῦ 220000, ὧν 45—50000 ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Ἐχει πρὸς τούτοις τὸ Βρετανικὸν κράτος στρατιώτας καὶ ἐθελοντάς περὶ τὰς 300000. Ὁ στόλος μετὰ τῶν κατασκευαζομένων εἶνε 544 ἀτμόπλοια (31 θωρακωτὰ) καὶ 86 ἱστιφόρα, τὸ ὅλον 630, ἔχοντα 9732 κιν. Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν εἶνε 26212 ἱστιφόρα, 4390503 τόνων καὶ 2228 ἀτμόπλοια, 537891 τόνων, τῶν δὲ ἀποικιῶν εἶνε 11510, 1291335 τόνων.

Σκαρδινανικὴ Χερσόνησος (Σουηδία καὶ Νορβηγία)

§ 23. Αὕτη (13826 □ μ. καὶ 5½ ἐ. κ.) μόνον μετὰ τῆς Ρωσσίας πρὸς Α συνέχεται, ἐξ ὧν δὲ τῶν ἄλλων μερῶν βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης (§15), ἔχουσα μῆκος 250 μ.

Γεωγ. Ἡ χώρα περιέχει πολλοὺς ποταμοὺς καὶ λίμνας, ἀλλ' ὀλίγον οὐτοὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν συγκοινωνίαν. Ἐκβάλλουσι δὲ τούτων εἰς μὲν τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν 1) ὁ Γορθέας καὶ 2) ὁ Δάλης, συνιστάμενος ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ, εἰς δὲ τὸν Καττεγάτην 3) ὁ Ρόθης, ἔχων πηρόχθιον πάλιν τὸ Γοθεμβούργον καὶ ῥέων ἀπὸ τῆς Βένερ λίμνης, εἰς ἣν χύνεται καὶ ὁ Κλάρας,

εἰς δὲ τὸν Σκαγερόρακιν 4) ὁ Γλόμης, ὅστις εἶνε ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς χερσονήσου. Λίμναι 1) ἡ Μαυλάρη, εἰς τῆς ὁποίας τὰς ὄχθας κεῖται ἡ Στοκρόλμη, 2) ἡ Βέττερ καὶ 3) ἡ Βένερ. Διώρυγες 1) ἡ Γρολλάιτη ἥτις συνδέει τὴν λίμνην Βένερ μετὰ τοῦ Κκττεγάτου, καὶ 2) ἡ τῆς Γόθης, ἥτις συνδέει τὴν Βένερ μετὰ τῆς Βαλτικῆς.

Ἡ πρὸς Δ. τῆς χερσονήσου χώρα (Νορβηγία) εἶνε ὀρεινὴ, ἡ δὲ πρὸς Α (Σουηδία) ἀποτελεῖ βαθύπεδον. Ἡ ὀρεινὴ χώρα, ἔχουσα 240 γ. μ. καὶ ἀπὸ 20—40 πλάτος, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Λινδενσνίσου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Βορείου. Ἄν δὲ καὶ εἶνε τὸ ὕψος τῶν ὀρέων τῆς χώρας ταύτης τὸ ὕμῃς τοῦ ὕψους τῶν Ἀλπεων, ὅμως αὕτη, ἔχουσα τὴν φύσιν τῶν ἀγριωτέρων ὑψηλῶν ὀρέων, εἶνε εὐρεῖα καὶ ἀτλῇ μάζα ὀρέων, χωρίζομένη διὰ χαμηλωμάτων εἰς ὀροπέδια (Φιέλδαι, 2—4000 π.), ἐπὶ τῶν ὁπερὶν ὑψοῦνται αἱ κορυφαί. Πρὸς Α σχηματίζει τὴν μετὰβασιν εἰς τὴν πεδινὴν χώραν πλατεῖα ζώνη λόφων μετὰ ωραίων κοιλάδων, ἀρδευομένων ὑπὸ λιμνῶν καὶ ὀρητικῶν ποταμῶν. Πρὸς Δ καταπίπτουσι τὰ ὄρη λίαν ἀποτόμως, ἔχοντα ἀγρίως τετραμήνας βραχῶδεις πλευράς ὑπὲρ τοὺς 1000 π. πολλάκις ὑψηλὰς ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, ἥτις αὐτόθι σχηματίζει βαθείας ἐντομὰς εἰς τὴν ξηρὰν, ἀναπληρούσας τὰς κοιλάδας καὶ συντελούσας πολὺ εἰς συγκοινωνίαν· ἐμπροσθεν δὲ τῶν παραλίων τούτων ὑπάρχουσι πολλὰ νῆσοι καὶ ὄφιοι. Τὰ ὄρη ταῦτα φέρουσι διάφορα ὀνόματα, *Δοθρεφιέλδια*, ὧν ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε ἡ *Σρεεραϊτάρη* (7100 π.), *Αρδαγγιεφφέλδια*, ὧν ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε ἡ *Σκαγεστοι.Ατίνδη* (7056)· πρὸς Β τῶν πρώτων ὑψοῦνται τὰ *Κιόλια*. ἅτινα ταπεινόμεναι, ὥσον προβαίνουσι πρὸς Β, περατοῦνται εἰς τὰς *Δαπωρικὰς Ἀλπεῖς*. Τὸ *Σουηδικὸν* βαθύπεδον, εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν καὶ μεσημβρινὴν παραλίαν περιλαμβανόν πολλοὺς βραχῶδεις λόφους, ἀρδεύεται καλῶς καὶ ἔχει πλούσια δάση, εἰς δὲ τὰ βόρεια εἶνε ἥττον καλλιεργημένον· εὐφορωτάτη δὲ καὶ λίαν σιτοφόρος εἶνε ἡ Γοθλανδικὴ πεδιάς. Ἡ παραλία κατὰ τὸν Βοθνικὸν κόλπον ὁλονὲν αὐξάνει, καὶ, ὅπως πρὸς Δ. τῆς χερσονήσου, οὕτω καὶ πρὸς Α ὑπάρχουσι νῆσοι καὶ ὄφιοι. Πρὸς μεσημβρίαν διακρίνονται ἔτι καὶ αἱ ἑξῆς ταῦτ'·

τους. Βραχὺ καὶ θερμὸν θέρος φέρει αὐτόθι ταχεῖαν ὠρίμανσιν. Παρὰ τὴν Στοκχόλμην τὰ δένδρα φολλοφοροῦσι μόλις περὶ τὰ μέσκα τοῦ καίτου, εἰς τὰ βόρεια μέρη, ἔνθα ἡ μεγίστη ἡμέρα καὶ νύξ διαρκοῦσι πλέον τῶν 24 ὥρων, ὑπάρχουσι δύο μόνον ὥραι τοῦ ἔτους. Ἡ θερμότης τοῦ θέρους εἶνε αὐτόθι πνιγνὴ καὶ μόνον εἰς τοὺς κόλπους καὶ ὄρμους ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε ἡπία καὶ ὑγρὰ· ἡ δὲ δυτικὴ παραλία ἔχει ἐν γένει ὠκεάνειον κλίμα, ἀλλ' εἶνε συγχρόνως ἐκτεθειμένη καὶ εἰς σφοδρὰς τρικυμίας· καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Βόρειον ἀκρωτήριον δὲν εἶνε διηνεκὴς ὁ πάγος. Ἡ χώρα εἶνε πλουσία εἰς μέταλλα (χαλκὸς καὶ σίδηρος), ὅμως δὲν φέρει ἄλλας· ἐπίσης ἔχει ἄρθρονον ξυλείαν, διότι τὰ τρία πέμπτα αὐτῆς εἶνε δασώδη. Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ εἶνε ἀνεπαρκεῖς, διότι μόνον 300 □ μ. εἶνε οἱ καλλιεργούμενοι ἀγροὶ αὐτῆς· ἡ δὲ κριθὴ σπείρεται μέχρι τῆς 70⁰ πλ. καὶ τὰ γαῖωμαθλα μέχρι τῆς 71⁰. Ἐκ τῶν ζώων ἀξιοσημείωτα εἶνε ἰχθῦς (μυκινίδες καὶ ὀνίσκοι), θαλάσσια πτηνὰ, τέρανθοι, ἄρκτοι, λύκοι καὶ λέμμοι (μῦες τῶν ὀρέων).

Ἐντὸς τοῦ πολικοῦ κύκλου κατοικοῦσιν οἱ Λάπωνες. Οἱ Νορβηγοὶ, ἔχοντες γλαυκοὺς ὀρθαλμοὺς, ξανθὴν κόμην καὶ σῶμα εὐρωστον, εἶνε τολμηροὶ, φρόνιμοι, σόφροί, ἀγαθοὶ, φιλόξενοι καὶ χρηστοὶ τὰ ἤθη, οἱ δὲ ὅμοιοι τούτων Σουηδοὶ εἶνε γνωστοὶ διὰ τὸ εὐπροσήγορον καὶ κοινωνικόν.

Αἱ ἐπίφοβοι θαλασσοπαρεῖαι τῶν Νορμανδῶν (ληστεῖαι καὶ ἰδρύσεις ἀποικιῶν εἰς ξένας χώρας) ἔπαυσαν (1090 μ. Χ.) ἀπὸ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ· ἡ μετὰ ταῦτα ἔνωσις τῆς Σουηδικῆς, Νορβηγικῆς καὶ Δανίας· ὑπὸ τῆς Μαργαρίτας (Καλμαρικὴ ἔνωσις 1397) κατελύθη ὑπὸ τοῦ Γοσταύου Β'· ὅστις ἡλευθέρωσε τὴν Σουηδίαν τὸ 1523 καὶ γενόμενος βασιλεὺς αὐτῆς εἰσήγαγε καὶ τὴν θεοκρατικὴν Μεταρρύθμισιν. Ἰσχυρὰ καὶ ἐπίσημος κατέστη ἡ Σουηδικὴ ἐπὶ Γοσταύου Ἀδόλφου (1611—1632)· ἀλλ' ἔνεκα τῶν ἀτυχῶν πολέμων Καρόλου τοῦ IB' (1697—1718) ἀπέβηκε τὴν ἐπισημότητα αὐτῆς καὶ τὰς ἐξωτερικὰς τῆς κτήσεις καὶ ἔνεκα ἐσωτερικῶν ταρχῶν εὐρίσκετο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἀπὸ τοῦ 1814 ἡ πρότερον εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκουσα Νορβηγία ἠνώθη μὲν μετὰ τῆς

Σουηδίας, ἀλλ' ἀπέβλεπε πάλιν τὰς προσηρτημένους εἰς αὐτὴν
 χώρας. Πληγὴ τοῦ βίου τῶν κατοίκων εἶνε ἡ γεωργία, ἡ κτη-
 νοτροφία, ἡ μεταλλουργία, ἡ ἀλιεία καὶ τὸ θαλάσσιον ἐμπό-
 ριον. Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ δὲν εἶνε αὐτόθι παρημελημένη.
 Ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία εἶνε ἡ Λουθηρανικὴ, παραδεχομένη
 καὶ τοὺς ἐπισκόπους. Ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἐν μέρει τῇ Σουηδίᾳ εἶνε
 περιορισμένη ὑπὸ τῆς ἐκ δύο βουλῶν συγκειμένης δικαίτης, ἐν δὲ
 Νορβηγίᾳ, ἐνθ' οὐδεμία ὑπάρχει εὐγένεια, ὑπὸ μιᾶς βουλῆς.

Ἡ Νορβηγία (5390 □ μ. καὶ 1' ε. κ.) διαιρεῖται εἰς 5 ἐ-
 παρχίας, αἵτινες εἰσι 1) ἡ Χριστιανία, ἥτις οὕτω ἡ μᾶλλον
 κατοικημένη καὶ εὐφορὸς χώρα, ἔχει πάλιν ὁμώνυμον, ἐμπορικὴν
 καὶ μητροπολιν τῆς Νορβηγίας, πανεπιστήμιον καὶ 40000 κ. Φρε-
 δερικὸς σιγάλλθη, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐφρονεύθη τὸ 1718 Κάρολος 6 IB.
 2) ἡ Χριστιανσάνδη, ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον. 3) ἡ Βέρ-
 γη, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος, πρωτεύουσα, οὕτω ἡ ἐμπορικωτέρα,
 ἔχει 26000 κ. 4) ἡ Δρονθείμη, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.
 Ῥοιράάση ἔχουσα μεταλλεῖα χαλκοῦ. 5) ἡ Νορλανδία καὶ αἱ
 Φιννικαὶ Μάρακαι εἶνε ὀλίγον κατοικημέναι. Αἱ πρὸς Β. Α. οφφύ-
 δαι νῆσοι, ἔχουσαι γυμνά ὄρη καὶ πολυτχιδεῖς ὄκτας, εἶνε ἐπίσημοι,
 διὰ τὴν ἀλιείαν. Παρὰ δὲ τὰ βόρεια παράλια τῆς Νορβηγίας εἶνε ἡ
 περίφημος δίνη Μάλστρόμη· τὸ Βόρειον ἀκρωτήριον καίται ἐ-
 πὶ τῆς νήσου Μαγερόη.

Σημ. Ἡ πρόσδοσις εἶνε 0 ἐδρ. ἡ δαπάνη ἴση, τὸ χρέος 47 ἐδρ. ὁ στρατός 7000
 ἀνδρ. ἐν εἰρήνῃ, ὁ στόλος 11 ἀτιμόπλοια, 133 καν., 8 ἱστιοφόρα 130 καν.,
 καὶ 70 κωπήλατα 110 καν. καὶ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν (1861) 549',
 550000 τόνων.

2) Ἡ Σουηδία (8000 □ μ. καὶ 40' 0000 κ.) διαιρεῖται εἰς 3
 μέρη, 1) τὴν Γοθλανδίαν, τῆς ὁποίας τὰ μεσημβρινὰ καλοῦν-
 ται Σχόννη. Ἐπιστημότεραι πόλεις· Γοθεμβούργον, παρὰ τὸν
 Γότθον, πόλις· ἐμπορικὴ καὶ ὀχυρὰ, ἔχουσα 42000 κ. Ἐλσιγγό-
 βοργον, ἐξ ἧς μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Σηλανδίαν. Μάλμὸη, κειμένη
 εἰς τὴν εὐφωτέραν θέσιν τῆς Σουηδίας· καὶ ἔχουσα 12000 κ. Ὑ-
 στάδη, Κάλστρούνα, πόλις· ὀχυρὰ καὶ λαμὴν πολεμικῇ. Καλ-
 μάρη, ἀντικρὶ τῆς νήσου Οὐανδίας, πρὸς Β. τῆς ὁποίας καίται ἡ
 εὐχαρὸς καὶ δρυμώδης νῆσος Γοθλανδία· 2) τὴν Ἰβωί Σουη-

δ' α ν, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Σ τ ο κ χ ὀ λ μ η, παρὰ τὴν λίμνην Μαιλάρην, μητρόπολις καὶ πρώτη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις τῆς Σουηδίας, ἔχουσα 125000 κ. Ο ὕ ψ ἄ λ α, ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 9200 κ. Δ α ν ν ε μ ὀ ρ α, ἔχουσα τὸ μεγαλειότερον μεταλλεῖον τοῦ σιδήρου. Παρὰ τὸν ποταμὸν Δάλην κατοικοῦσιν οἱ φημιζόμενοι διὰ τὴν πύστιν καὶ ἀνδρίαν τῶν Δαλεκάρλοι, τῶν ὁποίων ἡ πρωτεύουσα Φαλούνη ἔχει χαλκοῦ μεταλλεῖα, καὶ 3) τὴν Ν ο ρ λ α ν δ ῖ α ν μετὰ τῆς Λαπωνίας. —

Σημ. Ἐξωτερικὴ κατῆξις αὐτῆς εἶνε μόνον ἡ νῆτος τοῦ Ἀγ. Βαρθολομαίου ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίας, ἣτις ἔχει $\frac{3}{4}$ μ. καὶ 2300 κ. Ἡ πρωτεύουσα εἶνε 36000000 δρ, ἡ δαπάνη 32000000 καὶ τὸ χρέος διὰ σιδηροδρόμους 1:0 ἔδρ. ὁ ραῖς ἐν εἰρήνῃ 33000, καὶ ἐν πολέμῳ 130000, ὁ ρόλος 24 ἀτιόπλοια, 212 καν. 28 ἱστιοφόρα, 521 καν. 171 κοπήλατα 250 καν. καὶ τινα ἐν κατασκευῇ θωρακωτά, καὶ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν (1862) 3 100 πλοῖα, 300000 τόν.

Δ) Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

Τὸ Ἀνατολικὸν ἢ Σαρματικὸν βαθύπ. δυν

(Πολωνία, Πρωσσία καὶ Ῥωσία)

§ 24 Ὁ ἀπέραντος οὗτος χώρος, ὡν ἔδαφος θαλάσσης ἀνυψωθὲν διὰ βαθμιαίας προσχώσεως, χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τῶν Οὐράλιων ὀρέων καὶ τοῦ Οὐράλου ποταμοῦ, ἀπὸ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Δανουβίου διὰ τῶν Καρπαθίων ὀρέων καὶ ἀπὸ τοῦ Γερμανικοῦ βαθυπέδου διὰ τοῦ χωρίσματος τῶν ὑδάτων τῶν ποταμῶν Οὔαδν καὶ Οὔστουλα· κατὰ δὲ τὰ μεσημβρινωτάτα μέρη μεταβαίνει ἄνευ διακρίσεως εἰς τὴν τελευταίαν Βλαχικὴν τοῦ Δανουβίου λεκάνην. Εἰς τὰ ἄκρα τοῦ Σαρματικοῦ βαθυπέδου ὑψοῦνται τρεῖς μεγάλαι σειραὶ ὀρέων, τὰ Καρπάθια πρὸς Δ, ὁ Καύκασος πρὸς Ν καὶ τὰ Οὐράλια (3000 π.) πρὸς Α, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς Καρπικῆς θαλάσσης ἐπὶ 300 μ. πρὸς Ν μέχρι τοῦ Οὐράλου ποταμοῦ, καλοῦνται μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Πετσόρα ἔρημα, ἐκείθεν μετασεία μεταλλοῦχα, δι' ὧν διέρχεται καὶ ἡ κυριωτέρα πρὸς τὴν Σιδηρίαν ὁδός, ἔτι δὲ νοτικώτερον δρομὸς ἢ Ὁρεμβολήγεια.

Ἡ δὲ ἐπιράνεια τοῦ Σαρματικοῦ βαθυπέδου εἶνε μονότονος καὶ μόνον εἰς τὰ μέσα ὑφούται τὸ *Baldātor* ὑψίπεδον, ἢ *Boł-χότσκιος Δρυμός*, ὅστις, ἔχων κορυφὰς μόλις 4000 π. ὑψηλὰς, ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀπὸ τῶν Οὐραλίων ὀρέων ἐκτεινομένης βορείας Οὐραλικῆς ῥάχως, ἢ γηλορίας καὶ πρὸς Δ. ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Γερμανικοῦ βαθυπέδου. Ἐτέρα τις ῥάχις, ἡ νοτιὰ Οὐραλική, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς κάμψεως τοῦ ποταμοῦ Οὐράλου πρὸς τὴν βουνώδη χώραν τῆς Σανδομίας (2000 π.), τῆς πρὸς Β. τῶν Καρπαθίων, μεταβαίνει ἔπειτα εἰς τὸ Γερμανικὸν βαθυπέδον. Χερσόνησοι τῆς χώρας ταύτης εἶνε ἡ *Krimia*, ἡ *Kóla* καὶ ἡ *Kaila*.

Οἱ ποταμοὶ τοῦ Σαρματικοῦ βαθυπέδου ἐκβάλλουσιν εἰς τέσσαρας θαλάσσας. Εἰς τὴν Βαλτικὴν, ἥτις, περιβρέχουσα τὰς παραλίας τῆς *Πρωσσίας*, *Κουρλινδίας*, *Λιβονίας*, *Εσθονίας*, *Τριγγεμαρίας* καὶ *Φινλίας*, εἰσχωρεῖως *Βέντιος* καὶ *Ριγαϊκὸς* κόλπος, ἐκβάλλει 1) ὁ *Οὐίστοβλις*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῶν Βεσικιδίων ὀρέων καὶ ἔχων ῥοὴν 140 μ., παρόχθιον πόλιν τὴν *Βαρσοβίαν* καὶ παραπόταμον τὸν *Βούγορ*, εἶνε ὁ μεγαλύτερος πάντων, διακρούμενος 5 μ. μικρὰν τῆς παραλίας εἰς δύο κλάδους, τὸν *Νοράτορ* καὶ τὸν *Οὐίστοβλι*. 2) ὁ *Πρέγε-λος*, ὅστις σχηματίζομενος ἐκ τῶν ὑδάτων πολλῶν λιμνῶν καὶ ἔχων βραχὺν ῥοὴν εἶνε πολὺ μικρότερος τοῦ ἀνωτέρω. 3) ὁ *Νίεμος* ἢ *Μέμελος*, ὅστις, διακρούμενος εἰς δύο βραχίονας, χύνεται εἰς τὸ λιμνόστομα τῆς Κουρλινδίας. 4) ὁ *Δέντας*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Βαλδαίου ὑψίπεδου καὶ ἔχων παρόχθιον πόλιν τὴν *Ρίγαν*, χύνεται εἰς τὸν Ριγαϊκὸν κόλπον. 5) ὁ *Ναρόβας*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῆς Πείπου λίμνης, ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. 6) ὁ *Νεβάς*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῶν λιμνῶν τοῦ ἀνατολικοῦ βαθυπέδου (*Ονέγας* καὶ *Λαδόγας*) καὶ ἔχων παρόχθιον πόλιν τὴν Πετρούπολιν, ἐκβάλλει εἰς τὸν Φίννιον κόλπον. Εἰς τὸν ὅρειον παγωμένον ὠκεανὸν, ὅστις διὰ τοῦ κόλπου τῆς Λευκῆς θαλάσσης εἰσχωρεῖ εἰς τὴν χώραν, ἐκβάλλει 7) ὁ *Δουέντας*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ χείλους τῆς βορείας γηλορίας καὶ ἔχων παρόχθιον πόλιν τὸν *Αρχάγγελον*, σχηματίζει πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ λίμανος (εὐρυνόμεναι ἐκβολαί,

πρὸ τῶν ὁποίων κεῖνται μικραὶ νῆσοι), 8) ὁ *Πετσόρας*, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τῶν Οὐραλίων. Εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐκβάλλει δι' ἐκβολῶν πλέον τῶν 60 9) ὁ *Βολγας*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Βαλδαίου ὑψιπέδου καὶ διασχίζων τὴν μεσημβριανὴν γηλορίαν, εἶνε ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης· ἡ χώρα τῆς κοίτης τούτου, τοῦ ὁποῦ μέγιστοι παραπόταμοι εἶνε ὁ *Κάμας* εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην καὶ ὁ *Όκας* μετὰ τοῦ *Μοσκόβα*, εἰς τὴν δεξιάν, ἔχει ἐπιφάνειαν 30000 □ μ. Εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἐκβάλλει 10) ὁ *Τάρας*, ὅστις, διασχίζων τὴν μεσημβρινὴν γηλορίαν καὶ ἔχων παροχθίους πόδες τὴν *Τσερκάστην* καὶ τὴν *Αἰόφην* καὶ παραπόταμον τὸν *Δορέζην* σχηματίζει μεγάλην παραλίαν λίμνην, τὴν *Αἰορικὴν* θάλασσαν, ἣτις καθισταμένη ἀπαύστως ἀβαθετέρα, μόλις τανὺν ἔχει ὕδωρ πρὸς πλοῦν μικρῶν θαλασσίων πλοίων. Πρὸ ταύτης κεῖται ἡ τριγωνικὴ χερσόνησος *Κεϊμαία* (Ταυρικὴ), τῆς ὁποίας γλῶσσα σχηματίζει μετὰ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς τὸν πορθμὸν *Καρφάρ* ἢ τῆς *Θ. οδοσίας* (Κιμμέριος Βόσπορος), 11) ὁ *Δάραπρις* ἢ *Βορυσθένης*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῆς βορείου γηλορίας καὶ διαρρήγνυν τὴν μεσημβρινὴν ἔχει ἀποτόμους ὄχθας μετὰ καταρράκτων καὶ δινῶν καὶ σχηματίζει ἀβαθεὶς λίμανον, εἰς ὃ χύνεται καὶ ὁ *Γοργος* ("Υπανις), 12) ὁ *Δάραςτζις* ἢ *Τέρας*, ὅστις σχηματίζει κατὰ τὸν ἄνω αὐτοῦ ῥοὺν τὴν ἐγκαρσίαν κοιλάδα τοῦ *Καρπαθικοῦ* Ἄρμου καὶ ῥέων ἐπειτα ἐπὶ τῆς εὐρείας ῥάχεως τῆς μεσημβρινῆς γηλορίας ἐκβάλλει εἰς τὸ βαθυπέδον μετὰ δινῶν. Οἱ τρεῖς ἀνωτέρω ποταμοὶ κατὰ τὸν κάτω αὐτῶν ῥοὺν ἀρδεύουσι τὰς ἀπεράντους στέππας τὰς ἐκτεινομένας περὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ διασχίζομένας ὑπὸ πολλῶν διωρύχων. Λίμναι ἐπιστημότεραι εἶνε ἡ *Κασπία θάλασσα* (6000 □ μ.), ἡ *Λαδόγα* (270), ἡ *Ορέγα*, ἡ *Πέπρος*, ἡ *Σαϊμα* καὶ ἡ *Ενάρα* πρὸς Β. Ἐπὶ τῆς μεγάλῃς τοῦ Σαρματικοῦ βαθυπέδου ἐκτάσεως τὸ κλίμα, ἡ βλάστησις καὶ ἡ εὐφορία εἶνε, ὡς εἰκός, λίαν διάφορα α) Τὰ πρὸς Β τῆς βορείας Οὐραλικῆς γηλορίας μέρη τὰ πρὸς τὴν παγωμένην θάλασσαν εἶνε σκυθρωπότερα καὶ ἐρημότερα καὶ αἱ παραλίαι καὶ οἱ κόλποι ἐπὶ 9 μῆνας εἶνε κακαλυμμένοι ὑπὸ πάγου, ἀλλὰ

καὶ ἐντὸς τῆς χώρας τὸ ψυχρὸς φθάνει μέχρι τῶν 34⁰. Πρὸς
 Α τοῦ Δουίνου ἐκτείνονται ἀπέραντα ἔλη, ἅτινα ἐπίσης μένου-
 σι παγωμένα κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους· ὥσπερ δὲ ἀνατολι-
 κώτερα τὰ μέρη, τόσῳ καὶ ψυχρότερα. Ὁ πάχος ἐπὶ τῶν αὐ-
 τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἔχει πολλάκις πάχος τριῶν πήχεων·
 οἱ δὲ ἄνθρωποι, εἰ καὶ διὰ πολλῶν μέσων προσπαθοῦσι ν' ἀ-
 ποφεύγῃσι τὸ ψυχρὸς, πολλάκις παγόνουσι τοὺς πόδας, τὴν ῥί-
 να, κτλ. Ἡ κυριωτέρα ἀσχολία αὐτῶν εἶναι ἡ ἀλίεια καὶ ἡ θή-
 ρα τῶν γουνιερῶν ζώων. Κατὰ τὴν ἄνω χώραν τοῦ Δουίνου
 ὑπάρχουσιν ἐτι δάση ἐκ σημυδῶν καὶ ἐλατῶν καὶ καλλιερῆται
 μόνον ἡ κριθή. Ὁ χειμὼν διαρκεῖ αὐτόθι, ἐνθα ἔχρ καὶ φθινόπωρον
 δὲν διακρίνονται, 8—9 μῆνας, β) Αἱ παρὰ τὴν Βαλτικὴν χώραν ε-
 χουσιν, ὡς εἰκόσ, διὰ τὴν ἐπίδρασιν τῆς δυσμικωτέρας καὶ με-
 στημυρινωτέρας θέσεως καὶ τῆς θαλάσσης ἡπιώτερον κλίμα.
 Αἱ χώραι αὗται, καὶ ἰδίως εἰς τὰς λεκάνας τῶν μεγάλων πο-
 ταμῶν, εἶναι λίαν σιτοφόροι. Εἰς τὰ δάση ὑπερισχύουσιν αἱ
 σημύδαι καὶ μόνον εἰς τὰ ἀμμώδη ἐδάφη ἐπιδίδει τὸ γένος
 τῶν βελονοφόρων δένδρων. γ) Ἡ μεταξὺ τῆς βορείας καὶ νο-
 τίας γηλοφίας μεγάλη ἔκτασις, περιέχουσα ἐτι σποραδικῶς
 ἔλη καὶ τέλυατα, ἢ εἶναι εὐφορὸς εἰς σιτηρὰ, καὶ ἰδίως εἰς
 λινάριον καὶ βρύζαν, ἢ καλύπτεται ὑπὸ ἐξακισίων δασῶν, εἰς
 αὐτὰς κυρίως ὑπερισχύουσι τὰ ἐκ φιλυρῶν. Αἱ ἐξημερωθεῖσαι ἡδὴ ἡ
 ἀγρικοὶ ἐτι μέλισσαι φέρουσιν ἱκανὸν καὶ ἀξιόλογον μέλι· ὅμως
 ὁπώρα μόνον πρὸς Δ εἰς τὴν χώραν τοῦ Ουῆστουλα αὐξάνουσι.
 δ) Αἱ πρὸς Ν τῆς μεστημυρινῆς γηλοφίας χώραι, ὁμοιάζουσιν
 μετὰ τὰς χώρας τῆς μεστημυρινῆς Εὐρώπης, ἔχουσιν ἕνεκα τῆς ἀ-
 νατολικῆς αὐτῶν θέσεως θερμότερον θέρος καὶ ψυχρότερον χει-
 μῶνα· αὐξάνουσι μὲν αὐτόθι σῖτος καὶ ὁπώρα, ἀλλ' ὅχι πολλὰ
 τούτων διὰ τὴν μικρὰν ἔκτασιν. Ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνουβίου
 μέχρι τῆς Ἀσίας ἐκτείνεται παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ὡς
 εἴρηται, ἡ μεγάλη σέππη, ἐφ' ἧς, γινομένης ἐκ Δ. πρὸς Αὐλόνιον
 πλατυτέρας, δὲν βλέπει τις δένδρον, οὐδὲ ἀνθρωπίνην κατοί-
 κIAN, ἀλλὰ μόνον στεππαίους ποταμούς καὶ ἀλατῶδη τέλυατα·
 κατὰ τὸ ἔχρ ἡ σέππη αὕτη περικτὰ μεγαλοπρεπὲς ἄτην βλάστη-

σιν, ἀλλ' ἡ μεγάλη τοῦ θεοῦ θερμότης οὐ μόνον τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν καὶ τὰ ὀρσιότατα ἄνθη κατακαίει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔδαφος διαρρήγνυει. Ἐπὶ τῶν στεππῶν τούτων μόνον νομαδικαὶ φυλαὶ πλανῶνται μετὰ τῶν ἵππων, βοῶν καὶ λοιπῶν αὐτῶν κτηνῶν. Παρὰ τὸν ποταμὸν Οὐράλῃν κεῖται καὶ ἡ μεγάλη πύλη, δι' ἧς διήλθον κατὰ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μετανάστασιν οἱ τὴν Εὐρώπην κατακλύσαντες λαοί.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν βαθύπεδον κατοικοῦσιν ὑπὲρ τὰ 70 ἐ. κ., ὧν οἱ πλείστοι Σλαῦοι, ὑποδιαίρουμένοι εἰς δύο κυρίους λαοὺς, τοὺς Ῥώσσους καὶ τοὺς Πολωνούς. Εἰς τὰ μεσημέρινα μέρη τῆς παραλίας τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης τὸ κύριον μέρος τῶν κατοίκων εἶνε Λιθουανικῆς φυλῆς καὶ εἰς τὰ βόρεια Φιννικῆς· πρὸς δὲ τὰ Α καὶ τὰ ΝΑ ὑπάρχουσιν ἐτι πολλοὶ Τάρταροι, Μογγόλοι, κτλ. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσιν εἰς τὴν παραλίαν τῆς Βαλτικῆς πολλοὶ Γερμανοί, ἀποτελοῦντες ἐν τῇ Πρωσσίᾳ τὸν κύριον πληθυσμὸν καὶ ἐξαπλούμενοι ὡς ἄποικοι ἐφ' ὅλου τοῦ βαθυπέδου. Ἰσραηλῆται οὐδαμοῦ Γῆς ὑπάρχουσι· τόσοι πολλοί, ὅσον εἰς τὴν χώραν τοῦ Οὐῆστουλα. Ἐκτὸς ἐκτάσεων τινῶν, κειμένων ἐπὶ τικῶν χωρῶν τοῦ Οὐῆστουλα καὶ τοῦ ἄνω Δανάστριος καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Πρωσσίαν, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τοῖς οἰκείοις κράτεσιν, ὅλον τὸ βαθύπεδον ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Πρῶτον δὲ ἐκτὸς τῶν παρὰ τὴν Βαλτικὴν Σουηδικῶν καὶ τῶν παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον Τουρκικῶν κτήσεων ὑπῆρχον ἐν τῷ μεγάλῳ Σαρματικῷ βαθυπέδῳ τρία κράτη, τὸ βασιλεῖον τῆς Πολωνίας, ἡ εἰς τὸ Γερμανικὸν τάγμα ἀνήκουσα Πρωσσία, καὶ ἡ Μοσκοβικὴ ἡγεμονία.

Ῥωσικὴ Αὐτοκρατορία.

§. 25. Αὕτη μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας κτήσεων ἔχει σχεδὸν 370000 □ μ. καὶ 74000000 κ., ὧν 90134 □ μ. καὶ 59000000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἰδίως Ῥωσσίαν, 2258 □ μ. καὶ 4800000 εἰς τὴν Πολωνίαν, 6870 □ καὶ 1680000 εἰς τὴν Φιννίαν καὶ 270623 μ. καὶ 8500000 εἰς τὰς Ἀσιατικὰς κτήσεις. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς 62000000 περίπου εἶνε Ὀρθόδοξοι, 3300000 Μωχμεθανοί, 2800000 Καθολικοί, 2000000

Διαμαρτυρόμενοι, 1500000 Ἰσραηλῖται, 800000 Ῥωσσοί-
νικοι, 480000 Ἑθνικοὶ καὶ 33000 Ἀρμένιοι. Ἐν ὧ τῷ
Ῥωσσιῶ κράτει ζῶσι διάφοροι λαοὶ (πλέον τῶν 100), ἀλλὰ
κυριωτέρῃ καὶ δεσπόζουσα φυλὴ εἶνε ἡ Σλαβική (53 ε.). Πα-
ρὰ τὸν κάτω Τάναϊν καὶ τὴν ἄνω Βόλγαν κατοικεῖ ὁ Ταρταρικός
λαὸς τῶν *Καλμουκῶν*, οἵτινες εἶνε εἰδωλολάτραι καὶ νομα-
δικοί, παρὰ τὸν Οὐράλην καὶ τὸν κάτω Βόλγαν ὁ Μωαμεθανι-
κὸς λαὸς τῶν *Βασκίωρ*, τῶν ὑποίων κύριον ἔργον εἶνε ἡ
μελισσοτροφία, παρὰ τὸν Πετσόραν οἱ *Σαμοῖέδαι*, οἵτινες,
ὄντες μικροσωμοὶ, δυσειδεῖς, ἀγροῖκοι καὶ ἐν μέρει εἰδωλο-
λάτραι, καταγίνονται εἰς τὴν θήραν, τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν
κτηνοτροφίαν τῶν ταρανδῶν, ἐπὶ τῆς Κόλης κατοικοῦσιν οἱ
Λάπωνες, τῶν ὀπίσθων τινὲς μὲν ζῶσιν ἐκ τῆς ἀλιείας, τινὲς δὲ ἐκ
τῶν ταρανδῶν· οἱ δὲ πρὸς Ν. Φιννοὶ εἶνε πτωχοί, σοβαροί, ἐ-
πιμελεῖς καὶ Διαμαρτυρόμενοι τὴν θρησκείαν. Οἱ *Πολωνοὶ*
εἶνε ζωηροί, πυρώδεις, ἀνδρεῖοι, φιλελεύθεροι καὶ Καθολικοί,
ἀλλ' ἐν τῇ κατωτέρᾳ τάξει αὐτῶν ἀπαντῶνται καὶ μέθυσοι
καὶ ἀκάθαρτοι· οἱ *Κοζάκοι*, συγγενεύοντες μὲ τοὺς Ῥώσσους
καὶ κατοικοῦντες μεταξὺ Δανάπριος καὶ Οὐράλου, εἶνε πολε-
μικοί, ἐξαίρετοι ἵππεῖς, παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους λαοὺς τῆς
Ῥωσσίας ἐλεύθεροι καὶ φύλακες τῶν συνόρων τοῦ κράτους ὑ-
πὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Ἐτμάννου. Δεσπόζουσι δὲ
πάντων οἱ Ῥῶσσοι, οἵτινες, κατοικοῦντες πρὸ πάντων ἐν τῷ
μέσῳ, εἶνε ἀγαθοὶ, εὐθυμοὶ, νηχάλεοι, φίλοι τῆς μουσικῆς, ἐπιτή-
δαιοι εἰς μίμησιν ξένων τεχνῶν, ἐμπορικοί, λίαν θρησκοί, ἀγροῖκοι
ἐν μέρει ἐτικαὶ φιλοπόται, δεισιδαίμονες καὶ περιδεεῖς ἐνώπιον
τῶν ἀρχόντων· οἱ εὐγενεῖς τούτων εἶνε ἐπιδεικτικοὶ καὶ θαπα-
νηροί· μέση δὲ τάξις πολιτῶν ἐν Ῥωσίᾳ σχεδὸν δὲν ὑπάρχει.
Ἰδρυτὴς τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους ὑπῆρξε Πέτρος ὁ Μέγας (1689
— 1725), ὅστις, ἐξελθὼν νικητὴς ἀπὸ τοῦ βορείου πολέμου
κατὰ Καρόλου τοῦ Β', ἐμεγάλυνε τὸ κράτος αὐτοῦ καὶ ἔκτοτε
ἤρχισε νὰ ἐκπολιτίξῃ τοὺς ὑπηκόους του. Τὰ ἔχνη αὐτοῦ ἐ-
βάδισε καὶ Αἰκατερίνη ἡ Β' (1762—96), ἥτις ἀπέκτισε τὴν
Πολωνίαν καὶ διεξήγαγεν ἐπιτυχῶς τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων
πολέμους αὐτῆς. Ὅδ' ἐγλυκὺς τὸ ἔθος αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Δ'.

(1801—1825) απέκρουεν ἐπιτυχῶς τὴν εἰς Ῥωσσίαν εἰσβολὴν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων καὶ εἶτα ἔλαβε μέρος εἰς τὸν γενικὸν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀγῶνα. Τυχὺν ἡ Ῥωσσία κατέχει ἐπίσημον θέσιν μεταξύ τῶν 6 μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ εἶνε δύναμις ἡπειρωτικῇ, ὅπως ἡ Ἀγγλικὴ ναυτικὴ, στηριζομένη κυρίως εἰς τὴν ἐνότητά τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς γλώσσης καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἀπκρσιζόντων αὐτὴν λαῶν. Ἐνεκὸς δὲ τῆς θέσεως αὐτῆς, τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς κατὰστάσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν κατοίκων ἡ Ῥωσσία ἀποτελεῖ τὴν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰδασιν καὶ φαίνεται προωρισμένη νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ Β μέρη τῆς Ἀσίας τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἐδέχθη παρὰ τῆς Δύσεως Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν. Ἡ κυρία ἐνσχόλησις τῶν κατοίκων τῆς Ῥωσσίας εἶνε ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, πρὸς δὲ τούτοις ἡ δασοκομία, ἡ μεταλλουργία καὶ τὸ ἐμπόριον· ἡ δὲ μόρφωσις τῶν κατοίκων αὐτῆς, εἰ καὶ πολλάκις μόνον φεινομένη καὶ εἰς τὴν κάτω τάξιν μικρὰ, οὐχ ἥττον ὅμως ἀπκύτῳς βελτιοῦται· μᾶλλον δὲ μορφωμένοι τῶν κατοίκων τῆς εἶνε οἱ παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν Γερμανοί.

Τὸ πολίτευμα εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ (πρότερον ἀπλοῦς Τσάρος) ἄρχει νῦν ἀπολύτως, ἀποφασίζων δι' ὀκλαζίων εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ὑποθέσεις· οἱ δὲ ἡγεμόνες τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου φέρουσι τίτλον μεγάλων δούκων. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία (50 ἐ.) αὐτόθι εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος, διοικουμένη ὑπὸ Συνόδου ἀρχιερέων καὶ ἀναγνωρίζουσα κεφαλὴν τὸν Χριστόν.

1) τῆς Μεγάλης Ῥωσσίας, κειμένης ἐν τῷ κέντρῳ, ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Μόσχα, πρὸς Β, παλαιὰ μητρόπολις τῶν Τσάρων (Κρεμλίνον), οὗτα διάσημος διὰ τὴν τὸ 1812 πυρπόλησιν αὐτῆς καὶ τὸ κέντρον τοῦ διὰ ξηρᾶς ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ καθ' αὐτὸ Ῥωστικοῦ βίου καὶ ἔχουσα 390000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Νέον Νοβογόροδον, παρὰ τὸν Βόλγαν, ἔχουσα 25000 κ. καὶ οὗτα ἐπίσημος διὰ τὰς ἐμπορικὰς τῆς πανηγύρεις. Σμολέγσκη, παρὰ τὸν Δάναπριν, ἐπίσημος διὰ τὴν μάχην τοῦ 1812. Παλαιὸν Νοβογόροδον (42000), ἰσχυρὰ καὶ τὸν

μεσάκιονα ἐλευθέρα πόλις ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόσιον αὐτῆς. Ἀρχάγγελος, παρὰ τὸν Δουναίναν, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 20000 κ.

2) Τῆς Μικρᾶς Ῥωσσίας (Οὐκραίνη) ἐπισημότεραι πόλεις Κιοβία, παρὰ τὸν Δάναπριν, πόλις ἱερὰ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 62000 κ. Πουλταύα, οὐσα ἐπίσημος διὰ τὴν μάχην τοῦ 1709, ἔχει νῦν 20000 κ.

3) Τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωσσίας Καζάν, παρὰ τὸν Βόλγαν, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 64000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Σαράτοβον, παρὰ τὸν Βόλγαν, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 63000 κ. Ἀστραχάν, παρὰ τὸν Βόλγαν, ἔχουσα 46000 κ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν ἀμπελοφυτείαν. Ὁρεμβούργον, παρὰ τὸν Οὐράλην, πόλις ἐμπορικὴ. Πέρμη, παρὰ τὸν Κάμαν καὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης πρὸς τὴν Σιβηρίαν ὁδοῦ, πόλις ὀρυκτοφόρος.

4) Τῆς Μεσημβρινῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς πρὸς Ἀ τοῦ Δανάπριος Βασαρααὐίας καὶ τῆς Ὑπερκαισσίας Ὀδησσός, παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, πρώτη ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 120000 κ. Νικολαϊέβον, παρὰ τὸν Βοῦγον, πολεμικὸς λιμὴν, ἔχων 35000 κ. Χερσών, παρὰ τὸν Δάναπριν, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 40000 κ. Σεβαστούπολις, ἐπίσημος διὰ τὴν πολιτορκίαν τοῦ 1854—55. Τσεοκάσκη, παρὰ τὸν Τάναϊν, πρωτεύουσα τῶν Κοζάκων τοῦ Τανάϊδος. Ταϊγάνι, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τανάϊδος, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα περὶ τὰς 20000 κ.

5) Τῆς Δυτικῆς Ῥωσσίας, εἰς τὴν ἀνέγκουσιν ἢ πρὸς Β τῆς Βασαρααβίας Ποδολλία, ἢ Βολυνία καὶ ἢ Λιθουανία, Βίλνα, πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας, ἔχουσα 52000 κ. Βορισώφ, παρὰ τὸν Βερεζίναν, ἐπίσημος διὰ τὴν παρ' αὐτὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ τούτου τὸ 1812 ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τὴν ὑποχώρησιν αὐτοῦ.

6) Τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας Βαρσοβία, παρὰ τὸν Οὐστόϊλαν, πρωτεύουσα καὶ πόλις ἐμπορικὴ καὶ τὸ κέντρον τῆς Πολωνικῆς βιομηχανίας, ἔχουσα 163000 κ. Καλίσκη, πόλις ὀχυρά.

7) Λίχῳραι τῆς Βαλτικῆς περιλαμβάνουσι α') τὴν Κουρλανδίαν, μὲ πρωτεύουσαν Μίταον, ἔχουσαν 18000 κ. β') τὴν Λιβονίαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ρίγαν, παρὰ τὸν Δούνα,

ἔχουσαν 75000 κ. ἐνεργούντων ἐπίσημον ἐμπόριον, καὶ τὴν Δορπάτην, ἔχουσαν τὸ κάλλιστον τῆς Ῥωσσίας πανεπιστήμιον καὶ 15000 κ. γ') τὴν Ἑσθονίαν μὲ πρωτεύουσάν τὴν Ῥεβάλην, παρὰ τὸν Φένιον κόλπον, ἔχουσαν 27000 κ. δ') τὴν Ἰγγερμανίαν μὲ τὴν παρὰ τὸν Νεύαν Πετρούπολιν, ἥτις εἶνε νῦν ἡ μητρόπολις τοῦ βασιλείου καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 540000 κ. πανεπιστήμιον, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα· ἐθεμελιώθη δὲ τὸ 1703 ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου. Κρονστάτη, ἐπὶ νήσου, ὁχυρώτατος πολεμικὸς λιμὴν, ἔχων 43000 κ. Νάρβα, ἐπίσημος διὰ τὴν μάχην τοῦ 1700. ε.) τὴν Φιννίαν μὲ πρωτεύουσάν Ἑλσιγγφορσην, ἔχουσαν 22000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Νῆσοι τῆς Ῥωσσίας εἶνε ἡ τραχεῖα Νέα Σεμλία, αἱ Ἀλανδικαί, ἡ Δαγόη, καὶ ἡ Οἰσέλη. Ἐξωτερικαὶ δὲ κτήσεις αὐτῆς, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον τῆς Γῆς κράτος, εἶνε ἡ Ὑπερκασπία καὶ ἡ Σιβηρία.

Σημ. Ἡ πρόσοδος (1864) ἦτο 401 ἐ. Ρούβλ, ἡ δαπάνη ἴση, τὸ χρέος 1665 ἐ. ἐκτὸς τῶν 6 ἐ. λιρ. στ. τοῦ πραγματοποιηθέντος τὸ 1864 καὶ τοῦ ἐκ νεωτέρου ἐσωτερικοῦ. Ὁ τακτικὸς στρατὸς εἶνε 800000 ἐκτὸς τῶν Κοζάκων, οἵτινες πάντες δύνανται νὰ προσκληθῶσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ στόλος ἦτο 248 ἀτμόπλοια (37000 ἵππων καὶ 2387 καν.) καὶ 62 ἱστιφόρα (1304 καν.) ἐκτὸς τῶν εἰς κατασκευὴν.

Γερμανία.

§. 26. Αὕτη, ἔχουσα μετὰ τῶν ἐν τῷ Σααρματικῷ βαθυπέδῳ Πρωσικῶν ἐπαρχιῶν 3550 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὰς 38 ἐ. κ. καίται ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης καὶ ἀποτελεῖ τὴν μετὰ βασιν ἀπὸ τῶν θερμῶν μεσημβρινῶν εἰς τὰ ψυχρὰ βόρεια καὶ ἀπὸ τῶν ἡπειρωτικῶν ἀνατολικῶν εἰς τὰ ὠκεάνεια δυτικά. Ἀνήκουσα δὲ ἔνεκα τῶν πλείστων ποταμῶν μᾶλλον εἰς τὴν Βλ. Εὐρώπην, ὀρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Γερμανικῆς Θαλάσσης, πρὸς Δ ὑπὸ τῶν Κάτω Χωρῶν, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας, Ἰταλίας καὶ Αὐστρίας, καὶ πρὸς Α ὑπὸ Αὐστριακῶν (Οὐγγαρίαν, Γαλικίαν), Πρωσικῶν (Ποσνίαν καὶ ἰδίως Πρωσσίαν) καὶ Ῥωσικῶν χωρῶν (Πολωνίαν).

Ἔδατα. Εἰς μὲν τὸν Εὐξεινον Πόντον ἐκβάλλει 1) ὁ Δαρού-
 λιος, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ καὶ ῥέων διὰ τῆς
 Γερμανίας πρὸς Α, ἀνέκει κατὰ τὸν ἄνω ῥοὺν αὐτοῦ εἰς τὴν
 Γερμανίαν καὶ ἔχει παροχθίους μὲν πόλεις τὴν Οὐλμην, καὶ τὸ
 Ῥεγεμβουργορ, παραποτάμους δὲ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν ὄχθην
 τὸν Λέχτορ (Λικία) μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως Αὐγουόστης,
 τὸν Ἰσάραν μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως Μοράχου καὶ τὸν
 Ἰρρορ (Αἶνος) μετὰ τῆς παροχθίου Ἰνσβρούχης. Εἰς τὴν Βό-
 ρειον θάλασσαν 2) ὁ Ῥήνος, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὄρους Ἀγ-
 Γοττάρδου καὶ διαιρούμενος εἰς ἄνω, μέσον καὶ κάτω, ῥέει πρὸς
 Α μὲν διὰ τῆς Κωνσταντίας λίμνης μέχρι τῆς Βασιλείας, πρὸς
 Β δὲ μέχρι τῶν Ολλανδικῶν συνόρων, ἔχων παροχθίους μὲν
 πόλεις τὴν Σπείρην, τὸ Μανέιμορ, τὴν Βορμαρτίαν, τὸ
 Μογορτιακόν, τὴν Κομφλουεντίαν (Σύμβολα, τὴν Βόρναν,
 τὴν Κολωνίαν, τὴν Δυσσελδόρφηρ, τὴν Βεσέλην, παραπο-
 τάμους δὲ εἰς μὲν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν Ἀμαρα πηγάζον-
 τα ἀπὸ τῶν Βερνικῶν Ἀλπεων, τὸν Μοσέλλαν πηγάζοντα
 ἀπὸ τοῦ Οὐογέσου καὶ ἔχοντα παροχθίον πόλιν τοὺς Τριουή-
 ρους, καὶ τὸν Μόσων, εἰς δὲ τὴν δεξιὰν τὸν Λέκερα πηγά-
 ζοντα ἀπὸ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ καὶ ἔχοντα παροχθίον πόλιν
 τὴν Αἰδελδέρφηρ, τὸν Μοϊτορ πηγάζοντα ἀπὸ τῶν Φιχτε-
 λικῶν ὀρέων καὶ ἔχοντα παροχθίους πόλεις τὴν Βαῦρεούθηρ,
 τὸ Βερτσοβουργορ, τὸ Ἀραορ καὶ τὴν Φραγκοφύρτηρ, τὸν
 Λάρορ, τὸν Ροίραρ μετὰ τῆς παροχθίου Αἰνσβέργης καὶ
 τὸν Λουπίαν πηγάζοντα ἀπὸ τοῦ Τευτοβουργικοῦ Δρυμοῦ, 3)
 ὁ Ἀμασίας, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τοῦ Τευτοβουργικοῦ Δρυμοῦ,
 4) ὁ Οὐτίσουργις, ὅστις σχηματίζεται ἐκ δυο κλάδων, τοῦ
 ἀπὸ τοῦ Θυριγγείου Δρυμοῦ πηγάζοντος Βέρρ καὶ τοῦ ἀπὸ
 τῶν Ροινίων ὀρέων Φοιδά, ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν Κασ-
 σέλην, τὴν Μινδην καὶ τὴν Βέμην καὶ ἀριστεροὺς παρα-
 ποτάμους τὸν Ἀλάρα μετὰ τοῦ Λαύρου καὶ τῆς παροχθίου
 αὐτοῦ πόλεως Ἀρροβέρον, 5) ὁ Ἀλβις, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ
 τῶν ἐν Βοημίᾳ Γιγαντίων ὀρέων, ἔχει παροχθίους μὲν πόλεις
 τὴν Δρέσδηρ, τὴν Ματσηρ ἢ τὴν Μισρίαν, τὴν Ιοργανίαν,
 τὴν Βιττεμβέργην, τὸ Μαγδεμβουργορ καὶ τὴν Ἀλτόναν,

παραποτάμους δὲ εἰς μὲν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν *Μολδαύον*, τὸν *Μοίλδαρ*, ἔχοντα παροχθίους πόλεις τὴν *Φραϊβάτσην* καὶ τὴν *Δεσσαυτάρ*, καὶ τὸν *Σάλαρ* μετὰ τῶν παροχθίων πόλεων *Ίένης* καὶ *Ἀλλης*, εἰς δὲ τὴν δεξιὰν τὸν *Ἀφελον* μετὰ τῶν παροχθίων πόλεων *Ποστδάμης* καὶ *Βρανδεμβούργου* καὶ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ *Σπρέου* καὶ τῆς παροχθίου πόλεως *Βερολίνου*, 6) ὁ *Ἐπιδώρας* μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως *Ρενδσβούργου*. Εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, 7) ὁ *Τραῦος* μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως *Αυδέκης*, 8) ὁ *Οὔταδος* (*Viadrus*), ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τῶν Σουδητικῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλων διὰ πολλῶν βραχιόνων, ἔχει παρὰ τὰς ἐκβολὰς του τὰς νήσους *Βολλίνην* καὶ *Οὔσεδόμην*, παροχθίους δὲ πόλεις τὴν *Βρείγην*, τὴν *Βρεσλαυτάρ*, τὴν *Γλογαυτάρ*, τὴν *Φραγκοφούρτην*, τὸ *Κέστρινον* καὶ τὸ *Στέττινον* καὶ παραποτάμους εἰς μὲν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν *Γλατσικὸν Νάτσην*, τὸν ἀπὸ τῶν Σουδητικῶν πηγάζοντα *Κατσβάγην* μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως *Λειγνίτσης*, καὶ τὸν *Πέερον* μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως *Ἀγκλάμης*, εἰς δὲ τὴν δεξιὰν τὸν *Βάρθιν* μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως *Ποσνίας*, 9) ὁ *Οὐϊστόυλας*, ὅστις, ἀνέκων μετὰ τῶν κατωτέρω εἰς τὰς μὴ Γερμανικὰς χώρας τῆς *Πρωσσίας*, πηγάζει ἀπὸ τῶν *Καρπαθίων* ὀρέων καὶ ἔχει παροχθίους πόλεις τὸ *Θόρνον* καὶ τὸ *Δάντισκον*, 10) ὁ *Πρέγκελος* μετὰ τῆς παροχθίου πόλεως *Καιρσιβέργης*, καὶ 11) ὁ *Νίερος* ἢ *Μέμελος* μετὰ τῶν παροχθίων πόλεων *Τιλσίτης* καὶ *Μεμέλου*.

Λίρναι ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ *Κωνσταντία*, ἡ *Γάρδα* (Βήνακος) καὶ ἡ *Σβερίνη* διώρυχες δὲ ἡ *Λουδοβίκειος* μεταξὺ *Μοίνου* καὶ *Δανουβίου*, ἡ *Φινρόβιος* μεταξὺ *Ἀφέλου* καὶ *Οὐϊάδου* ἢ *Φρεδεριχογούλιελμειος* μεταξὺ *Σπρέου* καὶ *Οὐϊάδου*, κτλ.

Ἡ Γερμανία, παρουσιάζουσα τρεῖς διαφοροὺς μορφάς, τὴν ἀλπιδὴν, τὴν βουνώδην καὶ τὴν πεδινήν, διὰ μὲν τῶν Σουδητικῶν καὶ τοῦ Ἑρτσου χωρίζεται ἀπὸ τῶν Αὐστριακῶν χωρῶν, *Σιλεσίας*, *Μοραυίας* καὶ *Βοημίας*, διὰ δὲ τοῦ *Φιχτέλου*, τοῦ *Θουριγγείου Ἀρμυ*, τῶν *Ροινίων* ὀρέων, τοῦ *Φογγέλλου* καὶ τοῦ *Ταύνου* διαιρεῖται εἰς βορείαν καὶ μεσημβρινὴν Γερμανίαν. Καὶ ἡ μὲν ἀλπιδὴς Γερμανία, περιλαμβάνουσα καὶ μέρη τῆς Αὐ-

στρίας, ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Κωνσταντίας λίμνης, τοῦ Ὀρτλέ-
σου καὶ τῆς Γάρδης διὰ τῆς Βαυαρίας καὶ Αὐστρίας πρὸς Α
μέχρι τοῦ Δανουβίου καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. ἡ δὲ βου-
νώδης, κειμένη πρὸς Β τῆς ἀνωτέρω καὶ οὔσα ποικίλως ἐσχη-
ματισμένη, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Οὐϊάδου, ἀ-
ποτελοῦσα τὸ μέσον τῶν μεσαιῶν ὁρέων τῆς κεντρικῆς Εὐρώ-
πης καὶ διαιρουμένη εἰς βορείαν καὶ μεσημβρινὴν βουνώδη χώ-
ραν· ἡ δὲ πεδινὴ, ἀποτελοῦσα τὸ Γερμανικὸν βαθύπεδον, ἐ-
κτείνεται πρὸς Β τῆς βουνώδους. 1) Εἰς τὴν παρὰ τὴν Βασι-
λείαν καμπὴν τοῦ Ῥήνου ἄρχονται ὄρη ἐκτεινόμενα ἐπὶ 36
γ μ. μέχρι τοῦ Μοίνου, ἅτινα πρὸς Α μὲν κατέρχονται ἡπίως,
πρὸς Δ δὲ ἀπότομως. Ταῦτα, ὄντα ἀπότομα καὶ δασώδη, με-
ταξὺ μὲν τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Νέκερος καλοῦνται
Μέλας Δρυμὸς καὶ ἔχουσιν ὠραίας κοιλάδας, ὑψηλοτέραν κο-
ρυφὴν τὸ *Φέλδον* (4600 π.) καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δανουβίου,
μεταξὺ δὲ Νέκερος καὶ Μοίνου ὁ *Ὀδένιος Δρυμὸς*, τοῦ ὁποῦ
ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε τὸ *Κατσεμβέκελον* (2200 π.). Πρὸς
Δ τοῦ Δρυμοῦ τούτου ἀπὸ τῆς Βασιλείας μέχρι τοῦ Μογοντια-
κοῦ κεῖται τὸ 6 γ μ. πλατὺ κάτω *Ῥηρικὸν βαθύπεδον*, χώ-
ρα εὐφωτάτη καὶ λίαν τερπνὴ, ὀριζομένη πρὸς Β ὑπὸ τοῦ
Γαύρου καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ *Οὐογέσου*. 2) Πρὸς Α. τοῦ Μέ-
λανος καὶ Ὀδενίου Δρυμοῦ καὶ πρὸς Ν. τῶν ὁρέων Σπεσσαρ-
του, *Ῥοινίων* καὶ *Θυριγγείου* Δρυμοῦ κεῖνται αἱ πεδιάδες *Σο-
νητικὴ* καὶ *Φραγκόνειος*, διαρρέομεναι ὑπὸ τοῦ Νέκερος, Πα-
λαιουμύλου, *Ῥηγνίσου* καὶ *Μοίνου* καὶ οὐσαι 500—1000 π. ὑψή-
λαι. Παρὰ τὸν Μοῖνον, διαρρέοντα εὐφορον καὶ πολλαχοῦ ἀμ-
πελόφυτον κοιλάδα, ὑφῄται ὁ *Σταίργιος Δρυμὸς*. Τὰ Α ὄρη
τῶν ἀνωτέρω πεδιάδων κατέχει ὁ *Γερμανικὸς Ἰόρας*, ὅστις,
ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Φιχτέλου ὄρους καὶ
ὦν τιτανώδης, γέμει βωγμῶν καὶ σπηλαίων καὶ ἔχει εὐρείαν
ράχιν καὶ ἀπότομον πρὸς Δ. κατὰπτωσιν. Τὸ βόρειον μέρος
αὐτοῦ, τοῦ ὁποῦ ὑψηλότερον μέρος εἶνε τὸ τραχὺ *Σόηδικόν*
ὑψίπεδον (3000 π.), κείμενον μεταξὺ Νέκερος καὶ Δανουβίου,
ἀποτελεῖ ὁ *Φραγκόνιος Ἰόρας*. 3) Μεταξὺ Ἀλπεων, Ἰόρα
καὶ Βοημικοῦ Δρυμοῦ ἐκτείνεται τὸ ὑψίπεδον τοῦ *Ἀρω Δα-*

ρουβίου, ὅπερ, χωρίζομενον ἀπὸ τοῦ Ἑλβετικοῦ διὰ τῆς Κων-
 σταντίας λίμνης καὶ τοῦ Ῥήνου, εἶνε 1000 π. ὑψηλόν, λίαν
 ἀνώμαλον πρὸς Δ τοῦ Ἰλλέρου καὶ πολλαχοῦ ἄγονον, ἄδενδρον,
 γυμνὸν καὶ ἐλώδες. 4) Πρὸς Β τῆς Βοημίας καὶ Μοραβίας ἐ-
 κτείνονται μεταξύ Ἀλβίου καὶ Οὐϊάδου τὰ Σοῦδητα ὄρη, ὧν
 τὸ μὲν Ἀνατολικὸν μέρος, καλούμενον Κατήφορος τῆς Μοραβίας,
 κεῖται μεταξύ Μάργου καὶ Οὐϊάδου, ἔχον ὑψηλότεραν κορυφὴν
 (4600 π.) τὸ Ἀλφάτερον, τὰ δὲ δυτικὰ, καλούμενα ὄρη τῆς
 Γλάτσης, ἔχουσιν ὑψηλότεραν κορυφὴν (4400 π.) τὸ Χιονῶ-
 δες ὄρος καὶ ἑορειότερον τὸ Ζόπτερον. Κατόπιν ἔπονται τὰ
 ὄρη τῶν Γιγάντων, ὧν ὑψηλότεραι κορυφαὶ (5000 π.) εἶνε ἡ
 Χιονῶδης καὶ ἡ Ταφελφίχτη, κεκαλυμμέναι μόνον μὲ θά-
 μνους καὶ μὲ ἔρβα. Ἐκεῖθεν δὲ μέχρι τοῦ Ἀλβίου ἐκτείνον-
 ται τὰ ὄρη τῆς Λουσατίας, ὧν τὸ δυτικὸν μέρος ἀποτελεῖ τὴν
 ὠραίαν Σαξονικὴν Ἑλβετίαν. 5) Πρὸς Β τοῦ Ἑγέρου κεῖται
 ἡ Σαξονικὴ βουνῶδης χώρα, τῆς ὁποίας τὸ μεσημβρινὸν χει-
 λος, τὰ δασώδη καὶ ἀφθονον ἄργυρον καὶ κασσίτερον ἔχον-
 τα ὄρη τοῦ Ἑίτσου, ἔχει ὑψηλότερας κορυφὰς τὰ ὄρη Λαί-
 λον (3800 π.) καὶ Φίχτελον. 6) Μεταξὺ Σάλα καὶ Βέρρα
 ἐκτείνεται ἡ Θυρίγγιος βουνῶδης χώρα· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς α-
 ριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Σάλα καὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ Βέρρα ἐκτείνον-
 ται δασώδη ὄρη, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τοὺς Δρυμοὺς Φζαγκό-
 νειον καὶ Θυρίγγειον (Βεεβέργον 3100 π. καὶ Ἰνσελβέργον).
 Πρὸς Β. αὐτῶν κεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ Οὐνστρῦτου διαρρέομένη Θυ-
 ριγγία, τῆς ὁποίας ὑψηλότεραι κορυφαὶ (1400 π.) εἶνε τὸ Κυφ-
 χαῖτσερον καὶ ὁ Χγυσοῖς Λειμὼν καὶ πρὸς Δ ἡ τραχεῖα καὶ
 ἄγονος Ἑίχσφελδη. Μεταξὺ δὲ Σάλα καὶ Λαΐνου ὑφύθαι ὁ
 Ἄρτσος (Μελί·οκος), ἔχων βαθεῖας καὶ στενάς κοιλάδας καὶ
 ὑψηλότεραν κορυφὴν (3500 π.) τὸ Βρόκκερον. 7) Εἰς τὰ ΒΑ
 τοῦ Ἄρτσου καὶ τῆς Ἑίχσφελδης καὶ παρ' ἐκάτερα τοῦ Οὐϊ-
 σούργιδος κεῖνται τὰ Οὐϊσουργιδικὰ ὄρη, μεταξύ Ἀμασίου
 καὶ Οὐϊσούργιδος, ὁ Γευτοβουργικὸς Δρυμὸς, 1400 π. ὑψηλός,
 καὶ μεταξύ Φούλδα καὶ Βέρρα ἡ ποικίλη Ἀσσιατικὴ βουνῶδης
 χώρα, ἥς τὰ μὲν ὑψηλὰ εἶνε τραχεὰ καὶ ψυχρά, αἱ δὲ παρὰ τοὺς
 ποταμοὺς κοιλάδες εὐφορώταται. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευ-

ρὰν αὐτῆς ὑφθύνονται τρία μικρά ὄρη, τὸ *Σπέσσαρτον*, ὁ *Ροῖνος* καὶ τὸ *Φόρελλορ*, ἔχον εἰς τὴν ΝΑ κλιτὺν τὴν σιτοφόρον χώραν *Βετ-τέρκον*. Εἰς τὰ Δ τῆς Ἀσσιατικῆς βουνώδους χώρας ἐκτείνεται μέχρι τῆς Λοθαριγγικῆς λοφώδους ἢ κάτω *Ρηνική βουνώδης*, ἣτις, ἀποτελοῦσα ὑψίπεδον μόχρι 1800 π. ὑψηλὸν καὶ ἔχουσα θαθείας κοιλάδας, ὧν διακρίνεται ἡ ὠραία καὶ ἀμπελόφυτος τοῦ *Ρήνου*, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ *Ρήνου*, *Λαίνου*, *Σιέγου*, *Βουππέρου*, *Ρούρου* καὶ *Μοσέλλα*. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὀχθῆς τοῦ *Ρήνου* μεταξὺ μὲν *Μοίνου* καὶ *Λαίνου* ἐκτείνονται τὰ ὠραῖα καὶ δασώδη ὄρη τοῦ *Ταίνου* (*Φελδθέργον*, καὶ πολλὰ θερμαὶ καὶ ἱαματικαὶ πηγαί), μεταξὺ δὲ *Σιέγου* καὶ *Λαίνου* ὁ *Δυτικὸς Δρυμὸς*, τοῦ ὁποίου τὰ ΒΑ εἶνε τὰ θελκτικὰ καὶ πολυχόρυφα *Ἑπτὰ ὄρη*, μεταξὺ δὲ *Μοσέλλα* καὶ *Νάχου* ὁ *Ὄνταροῦκιος Δρυμὸς* (*Κυνὸς ῥάχης*), τοῦ ὁποίου αἱ κλιτύες γέμουσιν κήπων καὶ ἀμπέλων, πρὸς Δ δὲ τοῦ *Ρήνου* καὶ ἀντικρὺ τοῦ *Δυτικοῦ Δρυμοῦ* τὸ *Εἰφέλορ* (*Ἀλκτον* 2200 π.), ἐτι δὲ περαιτέρω ἡ ὑψηλὴ χώρα *Βεένη*, ὑψίπεδον ἄδενδρον καὶ ὑπὸ ἐρύων κεκαλυμμένον, πρὸς δὲ τὰ Δ καὶ ΝΑ τοῦ *Εἰφέλου* καὶ τῆς *Βεένης* ἡ ὑψηλὴ *Αρδουέννα* (*Ἀργόνιος Δρυμὸς*), χώρα δασώδης καὶ ἀνθρακῶχος, ἀνέχουσα εἰς τὴν *Γερμανίαν*, τὸ *Βέλγιον* καὶ τὴν *Γαλλίαν*.

Πρὸς Β τῆς βουνώδους *Γερμανικῆς* χώρας κεῖται ἡ πεδινή *Γερμανία* ἢ τὸ *Γερμανικὸν βαθύπεδον*, τοῦ ὁποίου ὄρια πρὸς Ν εἶνε αἱ πόλεις *Ἀκυῖσγρανον*, *Βόννη*, *Παδερβόδη*, *Μίνδη*, *Ἰλδετχέμη*, *Ἀλξερστάτη*, *Ναουεμβούργον*, *Βαούτση*, *Γορλίτση* καὶ *Ῥατιβόρη*, πρὸς Β ἡ *Γερμανικὴ* καὶ *Βελτικὴ* θάλασσα, πρὸς Α ἡ χώρα τοῦ *Οὔιστούλα*, δι' ἧς συνέχεται μετὰ τοῦ *Σχυματικοῦ βαθυπέδου*, καὶ πρὸς Δ ἡ χώρα τοῦ *Οὔισούργιδος*, δι' ἧς ἐνοῦται μετὰ τοῦ κάτω *Ῥηνικοῦ βαθυπέδου*. Ποταμοὶ δ' αὐτοῦ εἶνε ὁ *Ρήνος*, ὁ *Ἀμασίας*, ὁ *Οὔισουργίς* μετὰ τοῦ *Οὔντου*, *Ἀλλέρου* καὶ *Λαίνου*, ὁ *Ἀλβίς* μετὰ τοῦ *Μούλδα*, *Σάλα*, *Ἐλστέρου*, *Ἀφέλου* καὶ *Σπρέου* ὁ *Ἐπιδώρας*, ὁ *Ταῦος*, ὁ *Βαρνὸβης*, ὁ *Οὔιάδος*, ὁ *Ρήγας*, ὁ *Περσάντης*, ὁ *Στόλπης* καὶ ὁ *Οὔιστούλας*. Ἡ πρὸς Δ χώρα φθάνουσα μέχρι τῆς *Γερμανικῆς θαλάσσης*, περιλαμβάνει πολλὰς ἐρείκας (ἡ *Λυνεβουργικὴ* μετὰ τοῦ *Ἀλλέρου* καὶ *Ἀλβίος* καὶ ἡ *Βουρτάγγειος* πρὸς Δ τοῦ *Ἀμα-*

σία), χώρας κεικαλυμμένης με τύρφην καὶ εὐφόρους πεδιάδας παρακειμένης εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, ἡ δὲ πρὸς Α. γηλοφία ἡ πρὸς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καθήκουσα, οὕσα πολλαχοῦ ἀμυώδης καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν εὐφροτάτη, γέμει λιμνῶν.

Τὸ κλίμα ἐν γένει μὲν εἰνεσυγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, ἰδίᾳ δὲ γλυκὺ μὲν εἰς τὸ ἄνω Ῥηνικὸν βαθύπεδον καὶ τὴν κοιλάδα τοῦ Μοίνου, ἱκανῶς δὲ δριμύ καὶ ἄστατον εἰς τὰ βόρεια μέρει. Ἡ θερμότης ἐλαττοῦται, ὅσον προβάίνει τις πρὸς Α, διότι ὁ μὲν Ῥήνος κατὰ μέτον ὅρον μένει παγωμένος κατ' ἔτος 26 ἡμέρας, ὁ δὲ Οὐάδος 70. Ἀνεμοὶ ἐπικρατοῦσιν ἐν Γερμανίᾳ οἱ δυτικοὶ καὶ οἱ νοτιοδυτικοί. Τὰ προϊόντα τῆς χώρας εἰνε πολλὰ, καὶ ἐκ μὲν τῶν ὀρυκτῶν ὁ σίδηρος καὶ ὁ ἄργυρος (ιαματικά καὶ πηγαὶ εὐρηγται εἰς τὰ Σούδητα, τὴν Βοημίαν, τὴν Καρλσβάδην καὶ τὴν Τεπλίτσην, εἰς τὸν Ταῦνον καὶ ἀλλαχοῦ) ἐκ δὲ τῶν φυτῶν δάση ἄρθρα, σιτηρὰ, ὀπώρα, οἶνοι (Ῥήνος, Μοῖνος, Μοσέλλας) καὶ βρυωνία, χρήσιμος εἰς κατασκευὴν ζύθου. Ἐν τῷ Μεκλεμβούργῳ καὶ Ὀλστεινῳ τρέπονται κάλλιστοι ἵπποι, ἐπὶ τῶν Ἀλπεων καὶ κατὰ τὰς παρὰ τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν παχείας χώρας βόες, καὶ εἰς τὴν Σαξονίαν καὶ Σιλεσίαν πρόβατα.

Οἱ κάτοικοι τῶν Α μερῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Σλαυικὴν φυλὴν, καλούμενοι Κασσοῖβοι ἐν Πομμερανίᾳ, Βένδοι ἢ Οὐενδοὶ ἐν Λουσατίᾳ καὶ Πολωνοὶ ἐν Σιλεσίᾳ, Ποσνία καὶ ἰδίως Πρωσσία· ἀλλὰ τὸν κύριον πληθυσμὸν ἀποτελοῦσιν οἱ Γερμανοὶ, οἵτινες, ὄντες τῆς αὐτῆς φυλῆς με τοὺς Ἑλβετοὺς, Ὀλλανδοὺς, Ἀγγλοὺς, Δανοὺς, Σουηδοὺς καὶ Νορβηγοὺς, εἰνε προσηλωμένοι εἰς τὸν κατ' οἶκον βίον καὶ διακρίνονται διὰ τὴν μετριοπροσύνην, τὴν καλοκάγαθίαν, τὴν σύντογον ἐπιμέλειαν, τὴν ἀνέκαθεν ὁμολογουμένην πίσιν καὶ εἰλικρίνειαν, τὸ σοβαρὸν, τὸ ἥσυχον καὶ περίσκεπτον, τὸ βαθύνουν καὶ τὸ ἀληθὲς θρησκευτικὸν αἶσθημα, ὃ προεκάλεσε καὶ τὴν Μεταρρύθμισιν. Τὸ βᾶθος τῆς Γερμανικῆς παιδείας, ὁμολογουμένον καὶ ὑπὸ τῶν ξένων, ἀποκτᾶται διὰ τῶν πολλῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων (19 πανεπιστήμια). Εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ οὐδαμῶς καταβάλλεται τίσση μεγάλη φροντίς, ὅσον ἐν Γερμανίᾳ.

Κατακρίνονται ὅμως ὑπὸ πολλῶν οἱ Γερμανοὶ, ὅτι, ἐνῶ πολλὰκις παλὺ σκέπτονται, οὐδὲν ἀποφασίζουσι, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ἐπίγνωσις ἐθνηκότητος καὶ ἐθνικῆς ὑπερηφανείας, εὐκόλως ἐγκαταλείπουσιν, εἰς ξένας εὕρισκόμενοι χώρας, τὴν ἐθνικοτητα αὐτῶν καὶ ἀνταλλάσσουν αὐτὴν μὲ ὠραίαν ξένην γῆν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς διαφόρους χώρας ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν εἶνε διάφορος, ὁ μεσημβρινὸς Γερμανὸς εἶνε εὐθυμότερος, εὐκίνητοτερος, καὶ εὐαισθητότερος, ὁ δὲ ὀρειὸς ψυχρότερος, βραδύτερος καὶ νουνεχέστερος, ὁ Τυρόλιος εἶνε πιστός, εὐθυμος, εὐκίνητος ἐπιτήδειος καὶ τολμηρὸς, ὁ Βαυαρὸς τραχὺς καὶ δυσκίνητος, ὁ Σάξιος νοήμων, ἀπλοῖκός, ἀγαθὸς καὶ θρησκός, ὁ Σιλέσιος εὐθυμος, ὁμιλητικὸς καὶ εὐκαμπτος, ὁ Σάξων εὐπρόσιτος, λάλος, φίλος ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ φιλόπονος, ὁ Θυρίγγιος ὑποχρεωτικὸς, ζωνρὸς καὶ φιλόμουσος, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Φρεϊσιος ἐπιμόνος, σκληρὸς καὶ θαλασσοπόρος. Ἡ Γερμανικὴ γλῶσσα, ἥτις ὅλον ἐξαπλοῦται καὶ παρὰ τοῖς ἐν Γερμανίᾳ Σλαύοις, οὕσα ἐξοχος διὰ τὸν πλοῦτον, τὸ ἔντονον καὶ τὴν περὶ τοὺς σχηματισμοὺς εὐκολίαν, διαιρεῖται εἰς Ἄνω καὶ εἰς Κάτω Γερμανικὴν, ὑπὲρ τὰς ὁποίας κεῖται ἡ λαλουμένη καὶ γραφομένη ὑψηλὴ τῶν πεπαιδευμένων. Ἡ δὲ Μ ἐπικρατεῖ ἡ Καθολικὴ ἐκκλησία, καὶ πρὸς Β ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἥτις εἶνε καὶ μᾶλλον ἐξηπλωμένη. Κυρία ἐνασχόλησις τῶν κατοίκων εἶνε ἡ γεωργία, ἡ μεταλλουργία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, τὰ ὅποια ἀπύστως ἐκτείνονται, βοηθούμενα ἔκ τε τῆς τελωνιακῆς ἐνώσεως καὶ τῶν πολυαριθμῶν διωρύχων καὶ σιδηροδρόμων.

Ἡ προσπάθεια τῶν Ῥωμαίων νὰ ὑποτάξωσι τὴν Γερμανίαν ἐμτακίωθη διὰ τῆς ἐν τῷ Τευτοβουργικῷ Δρυμῷ (τὸ 9 ἔτος μ. Χ.) νίκης τοῦ Εὐμάννου. Κατὰ δὲ τὴν τῶν ἐθνῶν μετανάστασιν ἡ Δυτικὴ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ὑπέκυψεν εἰς Γερμανικοὺς λαοὺς (Ὁδόακρος 476), οἵτινες ἵδρυσαν ἐπ' αὐτῆς νέα βασίλεια· φύλα ὅμως Σλαυϊκά, εἰσβαλόντα ἐξ ἀνατολῶν, ἐπροχώρησαν μέχρι τοῦ Ἀλβίου, τοῦ Σάλα καὶ τοῦ Βοημικοῦ Δρυμοῦ, καὶ ἐντεῦθεν ἐγεννήθη μετὰ ταῦτα μετὰξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Γερμανῶν πεισματώδης ἀγών. Ἐκ τῶν Γερμανικῶν λαῶν τὸ 500 μ. Χ. ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ Φράγκοι (Χλοδοβίκος), ὧν τὸ κρά-

τος, ὑπὸ τὸν Μέγαν Κάρολον, ὅστις διέδιδε καὶ τὸν πολιτισμὸν, κατέστη τὸ 800 μέγιστον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς μετὰ πολλοῦ ζήλου διεδίδετο εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ πολλῶν ἀποστόλων καὶ μάλιστα διὰ τοῦ Ἀγίου Ρονιράτιου. Τὸ 843 ἡ Γερμανία ἀπετέλεσεν ἴδιον βασιλεῖον καὶ τὸ 911, ἐκλιπόντων τῶν Καρολιδῶν, κατέστη αἰρετὴ βασιλεία· ἀλλὰ τὸ 962, ἀναγορευθέντος τοῦ Σάξονος Ὁθωνος τοῦ Μεγάλου Ρωμαίου αυτοκράτορος, τὸ Γερμανικὸν βασιλεῖον ἐλάβε τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀγίον Ρωμαϊκὸν κράτος τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους» καὶ κατέστη τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κράτος· οἱ αυτοκράτορες ὅμως αὐτοῦ ὑπέστησαν δεινούς ἀγῶνας πρὸς τε τοὺς Πάπας περὶ τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς μεγιστᾶνας τῆς Γερμανίας καὶ τοὺς ὑποτελεῖς αὐτῶν, οἵτινες ἤθελον νὰ κατασταθῶσιν ἀνεξάρτητοι. Ἐπὶ τοῦ Φράγκου αυτοκράτορος Εἰρίκου τοῦ Δ' ἡ αυτοκρατορική δύναμις λίαν ἐταπεινώθη ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ Ζ'. Ἀλλὰ καὶ οἱ λαβόντες ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ Σταυροφορίας Ὁχεντταουφίδα ἡγεμόνες, ἐφ' ὧν ἐγεννήθησαν τὰ περιώνυμα κόμματα τῶν Γουέλφων ἢ Οὐέλφων καὶ τῶν Γίβελλινων, δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι εἰς τοὺς κατὰ τῶν Παπῶν ἀγῶνας αὐτῶν ἤνθουν ὅμως ὑπ' αὐτοὺς αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πόλεις τινὲς τῆς Γερμανίας ἤρχισαν ν' ἀποκτῶσι μεγάλην δύναμιν καὶ μάλιστα ἡ κατὰ τὸ 1241 ἰδρυθεῖσα Ἄνσα (δεσμὸς πολλῶν πόλεων καὶ ἰδίως ἐμπορικῶν). Τὸ 1273 ἀνέβη τὸν θρόνον ὁ τὴν ληστρικὴν εὐγένειαν καταβαλὼν Ρουδόλφος ὁ ἐξ Αὔστρούργου, ὅστις ἐγένετο ὁ θεμελιωτὴς τοῦ κράτους τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας· ἀλλ' ἡ μὲν δύναμις τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος τοῦ κράτους ὅλον ἐξῆσθένη, ἀντιθέτως πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἡ δὲ ἐκπαίδευσις ἀνεπτύσσετο διὰ τῶν πανεπιστημίων (πρῶτον τῆς Πράγης) καὶ τῆς ἀνακαλύψεως (1460) τῆς τυπογραφίας. Ἐκ τῆς Γερμανίας ἐξῆλθε τὸ 1517, διὰ τοῦ Λουθήρου ἡ θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1648 παρεχωρήθησαν ἐν τῇ εἰρήνῃ τῆς Βεσφαλίας εἰς τοὺς Διαμχρτυρομένους τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς Καθολικοὺς δικαιώματα καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῶν διαφόρων τῆς Γερμανίας κρατῶν· ὅμως τότε τὸ Γερμανικὸν κράτος

ἀπέβαλε χώρας τινάς, ἃς ἔλαβεν ἡ Σουηδία καὶ ἡ Γαλλία. Οὕτως ἡ δύναμις τοῦ Γερμανικοῦ κράτους ἐπὶ μᾶλλον ἐξησθένει· ἀλλὰ τὰ περισσότερα δεινὰ ὑπέστη ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' τῆς Γαλλίας. Πικρὰ δὲ τὴν Αὐστρίαν ἀνεπτύσσετο καὶ ἡ ἐκλεκτορὶς τοῦ Βρανδεμβούργου ὑπὸ τοῦς Ὁλνζολέρονους, ἡτις ἰδίως ἐπὶ Φρεδρίκου τοῦ μεγάλου τοῦ κατακτήσαντος τὴν Σιλσίαν ἀπετέλεσε τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας. Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπήνεγκεν εἰς τὴν Γερμανίαν κατ' ἀρχάς μὲν ἀτυχεῖς, μετὰ ταῦτα ὅμως εὐτυχεῖς συνεπειάς, ἐπειδὴ τὸ Γερμανικὸν κράτος κατελύθη μὲν διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος συστάσεως τοῦ Ῥηνικοῦ δεσμοῦ, ὁ Γερμανικὸς ὅμως λαὸς ἐξηγέρθη καὶ ἀπῆλευθερώθη διὰ τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμων τοῦ 1813—15. Διὰ δὲ τοῦ τελευταίου πολέμου (1806) ἡ Γερμανία, χωρισθεῖσα ἀπὸ τῆς Αὐστρίας, διαιρεῖται εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσίας βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν τὴν κειμένην πρὸς Β τοῦ Μοίνου, καὶ εἰς τὰ πρὸς Ν αὐτῆς Γερμανικὰ κράτη, τὰ ὅποια ἐσχάτως συνεμάχησαν μετὰ τῆς Πρωσίας. Ἡ μὲν βόρειος Γερμανικὴ ὁμοσπονδία, ἔχουσα 7480 □ μ. καὶ σχεδὸν 30 ἐ. κ. περιλαμβάνει 21 κράτη, τὰ βασίλεια τῆς Πρωσίας καὶ Σαξονίας, τὰ μεγάλα δουκάτα τοῦ Μεκλεμβούργου Σχαυερίνου, Μεκλεμβούργου Στρελίτσου, Ὁλδεμβούργου καὶ Σαξονικῆς Βαϊμάρης, τὰ δουκάτα Βρουμβίγγης, Ἀνάλτου ἢ Ἀσκάνιας, Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου, Σαξονικοῦ Κοθούργου καὶ Γόθης καὶ Σαξονικῆς Μαϊνίγγης, τὰς ἡγεμονίας Ρεύσου Γραϊτσης, Ῥεύσου Σλαϊτσης, Σβαρτσβούργου Ρουδολφάτης, Σβαρτσβούργου Σονδερσχαούτης, Λίππης Δετμόλδης, Λίππης Σχαουερμβούργης καὶ Βιλδέκης καὶ τὰς ἐλευθέρους πόλεις Ἀμβούργον, Βρέμην καὶ Λυβέκην, ἡ δὲ μεσημβρινὴ, ἔχουσα 2150 □ καὶ 8½ ἐ. κ. συνίσταται ἐκ τῶν ἐξῆς κρατῶν, τῶν βασιλείων τῆς Βαυαρίας καὶ Βυρτεμβέργης καὶ τῶν μεγάλων δουκῶν τῆς Βάδης καὶ Ἀσσίας Δαρμιστάτης.

Α) Κράτη τῆς Μεσημβρινῆς Γερμανίας. 1) Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1806, ἔχει Καθολικοὺς κατοίκους. Ἐπισημότεραι πόλεις α) ἐν τῇ ἰδίᾳ Βαυαρικῇ Μόναχον, παρὰ τὸν Ἰσάραν, μητρόπολις, ἔχουσα καλὰς

οικοδομάς, πολλά ἀριτουργήματα τέχνης, πινακοθήκην, πανεπιστήμιον καὶ 170000 κ. Ἰγγολστάδην, παρὰ τὸν Δανούδιον, πόλις ὄχυρά, ἔχουσα 20000 κ. Παταυία (Passau), παρὰ τὸν Δανούδιον, ἔχουσα 13000 κ καὶ οὗτα ὄχυρά καὶ ἐπίσημος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ τὸ 1552 συνθήκας. β) ἐν τῷ ἄνω Παλατινάτῳ Ρεγεμσβούργον, παρὰ τὸν Δανούδιον, ἔχουσα 26000 κ. καὶ οὗσα ἐπίσημος διὰ τὴν παρ αὐτὴν γενομένην τὸ 1809 μάχην. γ) ἐν τῇ Σαξονίᾳ Λύγουςτα, παρὰ τὴν Λέγον, οὗτα τὸν 18 αἰῶνα ἡ πλουσιωτέρα καὶ ὠραιότερα ἐλευθέρα πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 1530 συνέλευσιν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους καὶ τὴν θησκευκικὴν εἰρήνην τοῦ 1553, ἔχει 50000 κ, ἐργαστάσια καὶ ἐμπόριον. δ) ἐν τῇ Φραγκονίᾳ Νορεμβέργη, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος, ἔχουσα 70000 κ. Ἐρλάγγη, παρὰ τὸν Ῥηγνίτσην, ἔχουσα 12000 κ καὶ πανεπιστήμιον. Βαυρεούθη παρὰ τὸν Μοῖνον, ἔχουσα 18000 κ καὶ πατακείμενα τὰ Μουγγενδορρικὰ σπύλαια. Βαμβέργη, παρὰ τὸν Ῥηγνίτσην, ἔχουσα 24000 κ καὶ φέρουσα ἀξιολόγους ὀπώρας καὶ λαχανικά. Βυρτσβούργον, παρὰ τὸν Μοῖνον, ἔχουσα 41000 κ καὶ πανεπιστήμιον καὶ ἐνεργοῦσα ἀξιόλογον ἐμπόριον αἰνῶν. Κισίγγη, λουτρὸν καὶ ε) ἐν τῷ Παλατινάτῳ Σπείρην, παρὰ τὸν Ῥήνον, ἔχουσα 13000 κ. καὶ οὗτα ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 1529 διαίταν.

ΣΗΜ. Ἡ πρόσοδος (1860) ἦτο 115 ε. δρ. ἡ δαπάνη ἴση σχεδόν, τὸ χρέος 755, ὧν τὰ 250 ἐκ σιδηροδρόμων, καὶ ὁ στρατὸς ἐν πολέμῳ ἐξ 100000 ἀνδρ.

2) Τὸ βασιλείον τῆς Βυρτεμβέργης (350 □ μ. καὶ 1 1/2 ε. κ.), χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1806, ἔχει Λουθηρανούς πρὸ πάντων κατοίκους καὶ διαρρέεταί ὑπὸ τοῦ Δανουβίου. Ἐπιστημότεραι πόλεις Στουτγάρτη, πρωτεύουσα, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 70000 κ καὶ ἐνεργοῦσα ἀξιόλογον ἐμπόριον βιβλίων. Τυβίγγη, παρὰ τὸν Νέκερα, ἔχουσα πανεπιστήμιον. Οὐλμη, παρὰ τὸν Δανούδιον, οὗτα ἀσφύριον καὶ πόλις ἐμπορικὴ καὶ ἔχουσα ἐργαστάσια καὶ 23000 κ.

ΣΗΜ. Ἡ πρόσοδος (1861) ἦτο 41 ε. δρ. ἡ δαπάνη 38, τὸ χρέος 183, στρατὸς 11000 ἐν εἰρήνῃ καὶ 30000 ἐν πολέμῳ.

3) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης (280 □ μ. καὶ 1 1/2 ε. κ. ὧν τὰ 1/2 Καθολικαί) διαρρέεταί ὑπὸ τοῦ Ῥήνου. Ἐν

πιστημότεραι πόλεις Κωσταντία, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, διάσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 1414 — 18 ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον. Φραϊβούργον, ἔχουσα σχεδὸν 19000 κ., πανεπιστήμιον καὶ λαμπρὴν μητρόπολιν, τῆς ὁποίας τὸ κωδωνοστάσιον εἶνε 356 π. ὑψηλόν. Βάδη, ἐπίσημος διὰ τὰ λουτρά της. Καρλοσρούη, πρωτεύουσα, ἔχουσα 31000 κ. Μανέϊμον, παρὰ τὸν Ῥήνον, δευτέρα καθέδρα τοῦ δουκάτου καὶ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 27000 κ. Αἰδελβέργη, παρὰ τὸν Νέκερα, ἔχουσα 18000 κ. καὶ πανεπιστήμιον.

ΣΗΜ. Ἡ πρόσδος (1864) ἦτο 38 ε. δρ. ἡ δαπάνη 36, τὸ χρέος 69 καὶ ὁ στρατὸς ἐν εἰρήνῃ 7500 καὶ ἐν πολέμῳ 18500.

4) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἀσσίας Δαρμιστάτης (140 □ μ καὶ 820000 κ., ὧν οἱ πλείστοι Διαμαρτυρόμενοι), διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου καὶ ἐπιστημότεραι πόλεις αὐτοῦ εἶνε Δαρμισάτη, πρωτεύουσα, ἔχουσα 36000. Μογοντιακὸν, παρὰ τὸν Ῥήνον, φρούριον κατεχόμενον ὑπὸ Πρωστικῆς φρουρᾶς, κατέδρα ποτὲ ἐκλέκτορος, ὅστις ἦτο συγχρόνως καὶ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν γενομένην ἐν αὐτῇ τὸ 1440 ἀνακάλυψιν τῆς τυπογραφίας, ἔχουσα 42000 κ., ἐργοστάσια καὶ ἐμπόριον. Γείση, οὐτὰ παρὰ τὸν Αἰνον καὶ ἔχουσα πανεπιστήμιον, καίται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀνω Ἀσσία, ἥτις, ἔχουσα 60 □ μ καὶ 25000 κ., ἀνήκει εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν.

Β) Δυτικὰ Κράτη τῆς βορείου Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας. 1) Ἡ Ἡγεμονία τῆς Βαλδέκης (22 □ μ καὶ 60000), κειμένη παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς κάτω Ῥηνικῆς βουνώδους χώρας, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ἀρόλστην.

2 καὶ 3) Αἱ Ἡγεμονίαι τῆς Αἰπίπης Δετμόλδης καὶ Αἰπίπης Σχασουεμβούργης (30 □ μ καὶ 140 000 κ.), κατέχουσαι μέρος τοῦ Δυτικοῦ Ἀρμού, ἔχουσι πρωτεύουσας τὴν Δετμόλδην καὶ τὴν Βυκεμβούργην.

Μεσαιῶνα Κράτη (Σαξονικὰ καὶ Θυρίγγεια). 1) Τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας (270 □ μ καὶ 2½ ε. κ., ὧν οἱ πλείστοι Διαμαρτυρόμενοι), χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1806 καὶ διαρρέεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀλβίου, σχηματίζεται ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Ἑρτσου, τῆς μεσαιῶνα Γερμανικῆς βουνώδους χώρας, τῶν ὁρέων τῆς Λουθατίας καὶ

τοῦ βαθυπέδου τῆς βορείου Γερμανίας. Οἱ φιλόπονοι κάτοικοι αὐτοῦ ἐργάζονται λινά, μάλλινα καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα καὶ μετέρχονται ὀνομαστὸν ἐμπόριον βιβλίων. Ἐπισημότεραι πόλεις Δρέσδη, παρὰ τὸν Ἄλβιν, πρωτεύουσα, ἔχουσα 130000 κ. καὶ πλουσίας συλλογὰς ἀριστουργημάτων τῶν ὠραίων τεχνῶν. Λειψία, οὕσα τὸ κέντρον τῆς Γερμανικῆς βιβλιομπορίας καὶ ἐπίσημος διὰ τὰς τρεῖς κατ' ἔτος ἐμπορικὰς πανηγύρεις, ἔχει 70000 κ. καὶ πανεπιστήμιον (μάχαι τὸ 1624 καὶ 1813). Χεμνίτση, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 45000 κ.

Σημ. Ἡ πρόσδοσις (1865) ἦτο 56 ἑξαχ., ἡ δαπάνη ἦτο, τὸ χρέος 280 ἑ. καὶ ὁ στρατὸς ἐν πολέμῳ 21000.

2) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου (24 □ μ. καὶ 140000 κ. Διαμαρτυρομένων), καίμενον εἰς τὴν Σαξονικὴν βουνοδὴ γῶραν καὶ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Ἐλπερίου, ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μετὰ 17000 κ.

3) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βαϊμάρης (67 □ μ. καὶ 270000 κ. Διαμαρτυρομένων), συνιστάμενον ἐκ τριῶν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων τμημάτων, ἔχει ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν Ἀϊσενάχην, τὴν Βαϊμάρην καὶ τὴν Ίέναν, ἐπίσημον διὰ τὸ πανεπιστήμιον καὶ τὴν παρ' αὐτὴν τὸ 1806 μάχην.

4) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ Γόθης (38 □ μ. καὶ 160000 κ. Διαμαρτυρομένων), συνιστάμενον ἐκ δύο μερῶν, ἔχει ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν Γόθαν (17000) καὶ τὸ Κοβούργον (12000).

5) Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μαϊνίγγης (45 □ μ. καὶ 172000 κ.), καίμενον εἰς τὴν δυτικὴν κλιτὸν τοῦ Θουριγγίου Δρυμοῦ, ἔχει ἐπισημοτέραν πόλιν τὴν Μαϊνίγγην.

6 καὶ 7) Αἱ ἡγεμονίαι Ῥεύσου (22 □ μ. καὶ 120000 κ.) διοικεῖνται ὑπὸ δύο κλιδῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος ἐδραῖε εἰς τὴν Γραϊτσην, ὁ δὲ νεώτερος εἰς τὴν Σχλαϊτσην.

8 καὶ 9) Αἱ ἡγεμονίαι Σβαρτσοβούργου Ῥουδοστέτης καὶ Σβαρτσοβούργου Σονδερχαρούτης (34 □ μ. καὶ 140000 κ.), συνιστάμεναι ἐκ δύο μερῶν,

ἔχουσι πρωτεύουσας τὴν Ρουδολφστάτην καὶ τὴν Σονδερχαούσην.

Βόρεια κράτη. 1) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου (115 □ μ. καὶ 300000 κ. Διαμαρτυρομένων), διαρρέμενον ὑπὸ τοῦ Οὐϊσούργιδος, ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον (12 000). Εἰς τὸ δουκάτον τοῦτο ἀνήκει καὶ ἡ ἐν τῷ Ὀλστεϊνῷ ἡγεμονία Λυθέκη.

2) Τὸ Δουκάτον τῆς Βρουνσβίγης (70 □ μ. καὶ 280000 κ.), συνιστάμενον ἐκ τριῶν μεγάλων τμημάτων, ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον (42000) μετὰ ἐμπορικῶν πανηγύρεων.

3 καὶ 4) Τὰ μεγάλα δουκάτα Μεκλεμβούργου Σχουερίνου καὶ Μεκλεμβούργου Στρελίτσου (290 □ μ. καὶ 630000 κ. Διαμαρτυρομένων), κείμενα παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ διαρρέόμενα ὑπὸ τοῦ Βαρνόδου καὶ Ἀλβίος, ἔχουσιν ἐπισημοτέρας πόλεις Σχουερίνον (22000 κ.) καὶ Ροστόκην μετὰ 26000 κ. καὶ πανεπιστημίου.

5, 6 καὶ 7) Αἱ τρεῖς Ἀνσεατικαὶ πόλεις Ἀμβούργον παρὰ τὸν Ἀλβιν, Βρέμη παρὰ τὸν Οὐϊπουργιν καὶ Λυθέκην παρὰ τὸν Τραύον, ὧν ἡ μὲν πρώτη, οὕσα ἡ ἐπισημοτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γερμανίας, ἔχει 187000 κ. ἡ δευτέρα 72000 καὶ ἡ τρίτη, χρηματίσματα καὶ ἔδρα τῆς Γερμανικῆς Ἀναρχίας, 32000.

8) Τὸ δουκάτον τοῦ Ἀνάλτου ἢ τῆς Ἀσκανίας (43 □ μ. καὶ 193000 κ.), διαρρέμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλβίος, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Δεσαύαν.

Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας (6400 □ μ. καὶ 24 ἐ. κ.), ὃν τὸ μέγιστον κράτος τῆς Γερμανίας καὶ περιλαμβάνον ἀπὸ τοῦ 1863 ἐκτὸς τῶν προτέρων χωρῶν τὰ πρώην ἀνεξάρτητα κράτη τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Ἀσσίας Κασσέλης, τῆς Νασσαυίας καὶ τὴν ἐλευθέρην πόλιν Φραγκοφύρτην, τὰ μέχρι τοῦ 1864 εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκοντα δουκάτα τοῦ Σλεσσούου, Ὀλστεϊνου καὶ Ακουεμβούργου, τὴν εἰς τὴν Ἀσσίαν Δαρμιστάτην ἀνήκουσαν μέχρι τοῦ 1863 χωροκομητίαν τῆς Ἀσσίας Οὐμβούργου, Βυυρδικὰς τινὰς χώρας (10 □ μ. καὶ 33000 κ.) κείμενας παρὰ τὰ ὅρια τῆς Ἀσσίας Κασσέλης, καὶ χώρας τινὰς τῆς Ἀσσίας Δαρμιστάτης (15 □ μ. καὶ 48000), ὀρίζεται πρὸς Β

ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Ιαυτλανθίης καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ολλανδίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Πηλατινάτου τῆς Βαυαρίας, τῆς Ἀσίας Δαρμιστάτης, τῆς ἰδίως Βυαρίας, τῶν Θυριγγείων κρατῶν, τῆς Σαξονίας, τῆς Βοημίας, τῆς Μοραβίας καὶ τῆς Αὐστριακῆς Σιλεσίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γαλικίας καὶ τῆς Ρωσσίας, ἔχουσα πρὸς Δ. μὲν τὰ ὄρη τοῦ Οὐϊσούργιδος, τὴν Ἀσσιατικὴν βουνώδη χώραν, τὸν Ταῦνον, τὸν Αὐτικὸν Δρυμόν, τὴν κάτω Ῥηνικὴν βουνώδη χώραν καὶ μέρος τοῦ κάτω Ῥηνικοῦ βαθυπέδου, πρὸς Α. δὲ τὴν Θυριγγεῖον βουνώδη χώραν μετὰ τοῦ Ἀρτσου καὶ τοῦ Θυριγγεῖου Δρυμοῦ, τὰ Σούδητα καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βορείου Γερμανικοῦ βαθυπέδου.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Πρωσσίας περὶ τὰ 21 ε. εἶνε Γερμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Σλαῦοι, ἀλλὰ Βένδοι ἢ Οὐένδοι ἐν τῇ Λουσατία, Κασσοῦβοι ἐν τῇ Πομμερανία καὶ τῇ Αὐτικῇ Πρωσσίᾳ, Πολωνοὶ ἐν τῇ Σιλεσίᾳ, Λιθουανοὶ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ καὶ Δανοὶ ἐν τῷ βορείῳ Σιλεσουίῳ. Καὶ πάλιν 15½ ε. εἶνε Διαμαρτυρόμενοι, 8 ε. Καθολικοὶ καὶ 315000 Ἰσραηλῖται. Ἀρχιότερον κατωκημένον μέρος τῆς Πρωσσίας εἶνε ἡ Πομμερανία καὶ πυκνότερον ἡ Παραρρηνία χώρα. Κυριότερα προϊόντα εἶνε οἶνος παρὰ τὸν Ῥήνον, ἤλεκτρον παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, σίδηρος καὶ λιθάνθρακες· ἡ δὲ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπορίον ἀκμάζουσιν καὶ ἡ ἐκπαίδευσις (9 πνευματικαί) τοῦ λαοῦ ἵσταται ἐπὶ ὑψηλῆς βαθμίδος. Πολεμικοὶ λιμένες αὐτῆς εἶνε εἰς τὴν Βαλτικὴν τὸ Δάντισκον καὶ τὸ Κιέλνικον καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν ἡ Στάδη καὶ ἡ Ιάδη. Περὶ τῶν τυχόν τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς παρούσης καταστάσεως αὐτῆς ὠμιλήσαμεν ἐν §. 26. Τὸ πολίτευμα αὐτῆς εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία, καθ' ἣν ὁ μὲν βασιλεὺς ἔχει τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, αἱ δὲ βουλαι (Γερουσία καὶ Δίαιτα) μετὰ τοῦ βασιλέως τὴν νομοθετικὴν.

Ἡ μὲν παλαιὰ Πρωσία διαιρεῖται ὡς καὶ πρότερον εἰς 8 τμήματα, αἱ δὲ προσαρτηθεῖσαι νεωστὶ χῶραι τηροῦσιν ἐτι τὴν παλαιάν αὐτῶν διοίκησιν ὑπὸ Πρώσσους τοποτηρητάς. Ἐκαστον τμήμα διαιρεῖται εἰς νομοὺς καὶ οὗτοι ὑποδιαίρονται εἰς ἐπαρχίας.

Α) Παλαιὰ τμήματα. 1) Ἡ Βεστωφάλεια, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Μυνστέρη ἢ Μοναστήριον, ἔχουσα 27000 κ. καὶ Καθολικὴν ἀκαδημίαν, εἶνε ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐμφάνειν (1635) τῶν Ἀναβαπτιστῶν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ 1648. 2) Ἡ Παράρρηνία, τῆς ὁποίας, οὐσης μᾶλλον βιομηχανοῦ, ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Δυσσελδόρφη, παρὰ τὸν Ῥήνον, ἔχουσα ἐργοστάσια ἑμπορίου, ἀκαδημίαν τῆς ζωγραφικῆς καὶ 50000 κ. Ἐλβερέλδη, ἔχουσα ἐργοστάσια κλωστῶν καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων, ἑμπορίου καὶ 36000 κ. Βάρμη, ἔχουσα ἐργοστάσια καὶ 50000 κ. Σολίγγη, ἔχουσα σιδηρουργεῖα καὶ 16000 κ. Κρεφέλδη, ἔχουσα ἐργοστάσια μεταξοπτιλίου καὶ μετάξης καὶ 51000 κ. Κολωνία, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 120000 κ. καὶ μεγίστην μητρόπολιν. Βόννα, ἔχουσα 20000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Κόμφλουεντία, πόλις ὄχυρά, ἔχουσα 30000. Ἀκχίσγρανον, ἡ συνήθως ἔδρα ἄλλοτε Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ἔχουσα 63000, ἑμπορίου, ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ λουτρά. 3) Ἡ Πομμερανία, τῆς ὁποίας ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Στραλσούνδη, ὄχυρά, ἔχουσα ἑμπορίου, 24000 κ. καὶ παρακειμένην τὴν νῆσον Ῥύγην (20 □ μ.). Στέττινον, πόλις ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 64000 κ. Γραϊφεσβάρδη, ἔχουσα 16000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Σβινεμούνδη, πόλις παραθαλασσία, ἔχουσα θαλάσσια λουτρά καὶ παρακειμένας τὰς νήσους Βολλίνην καὶ Ούσεδόμην. 4) Τὸ Βρανδεμβούργον, τοῦ ὁποίου ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Πότσδαμη, δευτέρα καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 42000 κ. καὶ παρ' αὐτὴν τὸ ὑπὸ Φρεδερίκου τοῦ Μεγάλου οἰκοδομηθὲν ἀνάκτορον παυσίλυπον. Βερολῖνον, μητρόπολις τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 600000 κ, ἀκαδημίαν, πανεπιστήμιον καὶ ἐπίσημον βιομηχανίαν (ιδίως τῶν μηχανῶν) καὶ οὕτω τὸ κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τῆς βορείου Γερμανίας. Φραγκφούρτη ἢ παρὰ τὸν Οὐτάδον, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 37000 κ. 5) Τὸ Σαξονικὸν τμήμα, τοῦ ὁποίου ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Μαγδεβούργον, πόλις ὄχυρωτάτη, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος, οὕτω γνωστὴ διὰ τὰ ὁποία ὑπέστη δεινὰ τὸ 1631 καὶ ἔχουσα ἀρχαίαν μητρόπολιν καὶ 86000 κ. Ἀλλη, ἔχουσα 45000 κ, πανεπιστήμιον καὶ πλούσιον μεταλλεῖον ἄλατος. Βιττεμβέργη, πόλις ἐπίσημος πάλαι διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της, ἐξ οὗ ἐξήλθε τὸ 1517 ἡ τοῦ Λουθήρου Μεταρρύθμισις, καὶ

όχυρά, ἔχουσα 12000 κ. 6) Ἡ Σιλεσία, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Βρεσλαύα, ἔχουσα 146000 κ. πανεπιστήμιον καὶ ἐργοστάσια, ἰδίως μαλλίνων ὑφασμάτων. 7) Ἡ Ποσνία, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Ποσνία καὶ Βρομβέργη, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἔχει 51000 κ., ἡ δὲ δευτέρα 22000. 8) Ἡ ἰδίως Πρωσσία, τῆς ὁποίας, διαιρουμένης εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν, ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Καϊνισβέργη, ὄχυρά, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα 95000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Φρειδλάνδη καὶ Ἑύλαον, ἐπίσημοι διὰ τὰς μάχας τοῦ 1807. Τιλσίτη, οὐσα ἐπίσημος διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1807 καὶ ἔχουσα 170000 κ. Δάντισκον, ὄχυρά καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 82000 κ.

Β) Νέαι χῶραι. 1) Τὰ δουκάτα Ὀλστεϊνον (154 □ μ. καὶ $\frac{1}{2}$ ἐ. κ.), Σλεσουύτον (167 □ μ. καὶ 395000 κ.) καὶ Λαουεμβούργον (120 □ μ. καὶ 51000 κ.), ἀποσπασθέντα τὸ 1864 ἀπὸ τῆς Δανίας δι' αἵματηρῶν πολέμων, ἠνέθησαν ἐσχάτως μετὰ τῆς Πρωσίας. Ἐπιστημότεραι πόλεις τοῦ μὲν πρώτου Γλυστάδης, ἐλεύθετος λιμὴν, ἔχων 7000 κ., Ἀλτόνα, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις, ἔχουσα 46000 κ., Κίελον, ἀσφαλῆς καὶ εὐρύχωρος λιμὴν, ἔχων 18000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, καὶ Πενδσβούργον, φρούριον, ἔχων 10000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, τοῦ δὲ δευτέρου Ἐσκενφύρδη, Σλεσουύτον καὶ Φλενσβούργη, τοῦ δὲ τρίτου τὸ Ρατσεσούργον καὶ Λαουεμβούργον.

Παρὰ τὰ Β. παράλια τοῦ Σλεσουύτου κίτται ἡ νῆσος Ἀλση, ἐφ' ἧς εἰσιν αἱ πόλεις Σονδερβούργον καὶ Αὐγουστεμβούργον, παρὰ τὰ ἀνατολικά τοῦ Ὀλστεϊνου ἡ Φεμέρνη καὶ παρὰ τὰ Δ τοῦ Σλεσουύτου, εἰς ἃ κίνται αἱ πόλεις Φρεδεφικοστάδης, Οὐσσούμη καὶ Τονδέρη, αἱ νῆσοι Σύλτη καὶ Φοίρη, ἔχουσαι θαλάσσια λουτρά. 2) Τὸ πρῶτην βασίλειον τοῦ Ἀννοβέρου (700 □ μ. καὶ σχεδὸν 2 ἐ. κ. Διαμαρτυρουμένων τῶν πλείστων), χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1815, μέχρι τοῦ 1837 ἀνήκεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, διὰ δὲ τοῦ πολέμου τοῦ 1866 ἀπετέλεσε μέρος τῆς Πρωσίας. Ἐπιστημότεραι πόλεις Ἀννόθερον, πρωτεύουσα, ἔχουσα 72000 κ., Γοτίγγη, ἔχουσα 13000 κ. καὶ πανεπιστήμιον καὶ Ὁσναμβούκη, οὐσα ἐπίσημος διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1643 καὶ ἔχουσα 17000 κ. Αἱ παρὰ τὰ παράλια νῆσοι Νορδερνέη καὶ Ἑλγολάνδη ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλους. 3) Ἡ

Ἐκλεκτορία τῆς Ἀσσίας Κασσέλης (173 □ μ. καὶ 74000 κ. καὶ μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Ἀσσίας Δαρμιστάτης ληφθεῖσων χωρῶν 198 □ μ. καὶ 820000 κ. Διαμαρτυρομένων τῶν πλείστων) διαρρέεσται ὑπὸ τοῦ Οὐβούργιδος. Ἐπιστημότεραι πόλεις Κασσέλη, παρὰ τὸν Φούλδαν, πρωτεύουσα, ἔχουσα 39000 κ. καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν. Μαρβούργη, ἔχουσα πανεπιστήμιον, καὶ Ἀναον, ἐπίσημον διὰ τὴν μάχην τοῦ 1813. 4) Τοδουκάτον τῆς Νασσαυίας (86 □ μ. καὶ 46000 κ. τῶν πλείστων Διαμαρτυρομένων), διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Πρίνου, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βειαβάτην μετὰ 20000 κ. καὶ ἱερατικῶν τηγῶν. 5) Ἡ Χωροκομητία τῆς Ἀσσίας Ὁμβούργης (5 □ μ. καὶ 27000 κ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ὁμβούργην μετὰ ἱερατικῶν τηγῶν. 6) Ἡ πρῶτη ἐλευτέρα πόλις Φραγκοφύρτη ἢ παρὰ τὸν Μοϊνον (2 □ μ. καὶ 71000 κ.), οὕτα πρότερον ἢ ἔδρα τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας.

Σημ. Ἡ πρόσδος (1861) 600 ἐ. δρχ., ἡ δαπάνη 610, τὸ χρέος 1165 ἐ., ὁ στρατὸς ἐν εἰρήνῃ 21 000 καὶ ἐν πολέμῳ 642. Ὁ στόλος συνέκειτο τότε ἐξ 119 πλ. 416 καν. (ὧν 35 ἀτμόπλοια, 700 καν.).

Αὐστρία.

§. 27. Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Αὐστρίας (13000 □ μ. καὶ περὶ τὰ 33 ἐ. κ.), κατοικουμένη ὑπὸ 8 ἐ. Γερμανῶν, 17 Σλαβῶν, 3 Ρουμούνων καὶ 5 Μαγυάρων, κατὰ μὲν τὸν κύριον ποταμὸν εἰς ἐπικράτεια τοῦ Δανουβίου, κατὰ δὲ τὸν κύριον πληθυσμὸν Σλαβικὴ, κατὰ δὲ τὸν πολιτισμὸν Γερμανικὴ, κατὰ δὲ τὸ θρησκευμα Καθολικὴ, ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ αὐτῆς 22 ἐ. εἶνε Καθολικοὶ, 3½ Εὐλταί, 3 ἐ. Ὁρθόδοξοι, 3½ Διαμαρτυρόμενοι καὶ 1 Ἰσραηλῖται. Ἰδρυτὴς μὲν τοῦ κράτους αὐτῆς εἶνε ὁ ἐξ Ἀψβούργου Ροδόλφος (1273—91) καὶ πυρὴν τὸ ἀρχιδουκάτον τῆς Αὐστρίας (§. 27), διότι ἡ μὲν Οὐγγαρία καὶ ἡ Βοημία προσελήφθησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15' αἰῶνος, ἡ δὲ Γαλικα περὶ τὰ τέλη τοῦ 17'. Οἱ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πόλεμοι λίαν ἐταπείωσαν αὐτήν, ἀλλὰ τὸ 1815 ἐλάβεν, ἣν μέχρι τοῦ 1859 εἶχεν ἑκτασιν. Μετὰ ταῦτα ὅμως τὸ μὲν 1859 ἀπώλεσε τὴν Λομβαρδίαν, τὸ δὲ 1866 τὴν Ἑνετικὴν, ὅτε καὶ

ἡναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας. Τανῦν καταβάλλονται πολλαὶ προσπάθειαι πρὸς στενοτέραν ἑνωσιν τῶν διαφόρων αὐτῆς χωρῶν καὶ ἐθνῶν, ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ διαρρύθμισις εἰσέτι δὲν ἐκانونίσθη. Περιλαμβάνει λοιπὸν αὕτη, ἥτις ἔχει νῦν 7 πανεπιστήμια (4 Γερμανικά), 18 κτήσεις τοῦ στέμματος, ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν 7 ἐγένετο λόγος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ, τῷ βαθυπέδῳ τοῦ Δανουβίου καὶ τῷ Σαρματικῷ βαθυπέδῳ, περὶ δὲ τῶν 11, τῇ: Ἀνω Αὐστρίας, τῆς Κάτω Αὐστρίας, τοῦ Σαλτσβούργου, τῆς Στυρίας, τῆς Καρινθίας, τῆς Καρινόλης, τῆς Παραλίας χώρας, τοῦ Τυρόλου, τῆς Βοημίας, τῆς Μοραυίας καὶ τῆς Σιλεσίας, ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Γερμανικὸν μέρος τῇ: Αὐστρίᾳ, θέλομεν ὁμιλήσει κατὰ σειρὰν ἐνταῦθα.

Πρὸς Ν. τῶν Σουδήτων κεῖνται δύο ἐκτεταμέναι λοφώδεις χῶραι, ἡ Μοραυία πρὸς Α καὶ ἡ Βοημία πρὸς Δ. Ἡ πρώτη διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Μοραύου (Μάργος) καὶ χωριζομένη διὰ μὲν τῶν Καρπαθίων ὀρέων ἀπὸ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Δανουβίου, διὰ δὲ τῆς Μοραυικῆς ἀνυψώσεως ἀπὸ τῆς Βοημίας, ἀπο ελεῖ εὐρείαν κοιλάδα πλήρη λειμώνων καὶ τελματωδῶν χθαμαλῶν γαιῶν. Ὁ ποταμὸς Μοραῦος κατὰ τὸν κάτω ροὺν αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστριακὴν πεδιάδα, εἰς ἣν συνήρθησαν πολλὰ μάχαι, τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν Μαρκομάνων, Καρόλου τοῦ Μεγάλου κατὰ τῶν Αὐάρων, Ὄττοκάρου τοῦ βασιλέως τῆς Βοημίας κατὰ τοῦ Ῥοδόλφου τοῦ Ἀψοβούργου καὶ τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τοῦ ἀρχιδουκῆς τῆς Αὐστρίας Καρόλου. Ἡ Αὐστριακὴ πεδιάς, περιβαλλομένη ὑπὸ θελκτικῶν ἀνυψώσεων, κατὰ μὲν τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ τοὺς πρόποδας τῶν βουνῶν εἶνε καλῶς καλλιεργημένη, ἐνδοτέρῳ ὅμως γυμνὴ καὶ ἔρημος. Ἡ Βοημία, οὕσα χώρα λεκανοειδὴς καὶ πολλαχοῦ λίαν ταπεινὴ καὶ περιλαμβάνουσα πολλὰς λεκάνας, χωριζομένης ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν διερχομένων διὰ τῆς χώρας σειρῶν, εἶνε λοφώδης καὶ γονιμωτάτη χώρα καὶ ἔχει σιτοφόρα πεδία, ὀπωροφόρα δένδρα, ἐκτεταμένα δάση καὶ πρὸς Β πλούσια μεταλλεῖα· τὰ δὲ ὕδατα αὐτῆς χύνονται πάντα εἰς τὸν Ἀλβιν, τοῦ ὁποῖου αἱ πηγαὶ μετὰ τὰς τοῦ Ῥήνου εἶνε αἱ ὑψηλότεραι (4000 π.) πάντων τῶν ἄλλων

ποταμῶν τῆς Εὐρώπης. Κατὰ τὴν μεσημβρινὴν κλιτὸν τῶν Γιγαντίων ὀρέων ἐκτείνονται ἔλη, ἐξ ὧν ῥέουσι πολλαὶ πηγαί, ἐνῷ ἄλλαι διασκεδάννυνται ὑπὸ τὴν λεπτὴν ἐκέπην τῶν περὶ τὰ ἔλη φυτῶν. Πρὸς Ν τοῦ Μεγάλου Τροχοῦ, κωνοειδοῦς κορυφῆς τῶν Γιγαντίων ὀρέων, κρήνη, περιβαλλομένη ὑπὸ λθων, θεωρεῖται ὡς ἡ πηγὴ τοῦ Ἀλβιος, ἥτις, συρρέοντων καὶ ἄλλων ῥυάκων, ἀποτελεῖ τὸν Ἀλβειὸν ῥυάκα, ὅστις ἐξ ἀνατολῶν δέχεται τὸν Λευκὸν ῥυάκα, ἔχοντα κοίτην διπλασίαν. Κάτωθεν τῆς συμβολῆς τούτων χύνεται ὁ Ἰσσερος καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Βοημικοῦ Ἀρυμοῦ πηγάζων Μολδαῦος (Μάργος), ὅστις, ὡν μᾶλλον πολυῦδος τοῦ Ἀλβιος, ἔχει παρόχθιον πέλιν τὴν Πράγαν. Ἐντεῦθεν καθιστάμενος ὁ Ἀλβίς πλωτός, ἐξακολουθεῖ τὸν πρὸς τὰ ΒΔ ῥοῦν, δεχόμενος περαιτέρω τὸν ἀπὸ τῶν Φιχτελικῶν ὀρέων πηγάζοντα Ἐγερσιν. Ἡ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀλβιος καὶ Ἐγέρου χώρα τῆς Αἰτμερίτης, ὁ Βοημικὸς παράδεισος, φέρει σιτηρὰ καὶ οἶνον ἄφθονα. Πρὸς Β τοῦ Ἐγέρου ὑψοῦνται τὰ μεσαῖα Βοημικὰ ὄρη, τὰ ὅποια, χωρίζόμενα ἀπὸ τοῦ Ἐρτσου διὰ τῆς Βιλλου κοιλάδος, φέρουσι πολλοὺς ὠραίους μεμονωμένους ἐκ βασανίτου κώνους, ὧν ὁ Μιλισχαούερος εἶνε ὁ ὑψίστος (2500 π.) γνωστός. Πολλὰ θερμαὶ καὶ μεταλλικαὶ πηγαὶ καὶ στρώματα ἐκ βασανίτου ἀναμιμνήσκουσιν ἡμῖν τὴν ἀρχαίαν αὐτόθι ἡραιστείαν ἐνέργειαν. Ὁ πρὸς Α τοῦ Βυχαρικοῦ ὑψιπέδου Βοημικὸς Ἀρυμὸς (μεταλλεῖα καὶ ὑελουργεῖα) συνίσταται ἐκ τραχέων καὶ ὑπὸ πυκνῶν δασῶν βελονοφόρων δένδρων καλυπτομένων ὀρέων (Ἀρβερος 4500 π.) καὶ περιέχει τὰς πηγὰς τοῦ Μολδαύου. Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τῆς εὐκραοῦς, χαριέσσης καὶ εὐφόρου κοιλάδος τοῦ Δανουβίου ἐκτείνεται πρὸς Α ἡ Αὐστριακὴ βουνώδης χώρα, ἥτις ἔχουσα μέχρι τοῦ Μάργου διάφορα ὀνόματα, μεταβαίνει εἰς τὴν Αὐστριακὴν πεδιάδα.

Πρὸς Α τοῦ Ἀγ. Γοττάρδου ἀπὸ τοῦ Σπλιγενίου γενοῦ μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν Τριῶν Κυρίων ἐκτείνεται ἡ κεντρικὴ σειρὰ τῶν Ραιτικῶν Ἀλπεων, ἥτις κατὰ τὸ Σέπτιμορ ὁρος διαίρεται εἰς δύο κλάδους (ἄνω καὶ κάτω Ἐγγαδῖνον). Ἡ ἐξακολουθήσις τῶν Ραιτικῶν Ἀλπεων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ

Ἰννου περιέχει τὸν φοβερὸν κορυμὸν τῶν *Οἰτθαλιῶν* κορυφῶν (230 αἰ. μεγαλείτερι), κειμένων μεταξὺ Ἰννου, ἄνω Ἀθέσιος καὶ Αἰσάκου ὄρους, τὸ ὅποιον, ὑψούμενον μέχρι 12000 π., σχηματίζει ὑψηλὴν χώραν, περιβαλλομένην ὑπὸ πολυαριθμῶν κοιλάδων (Στουδαῦα, Πασσαῦρικη, Οἰτθαλή, Σχαμουνί, κτλ.). Μετὰ τὸ Οἰτθαλικὸν συμπλεγμα ἔπεται τὸ στενὸν τοῦ *Βρέν-γου* καὶ εἴτα τὸ συμπλεγμα τῆς *Ζιλλεθάλλης*. Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἰννου ὑψοῦται τὸ *Άρλον* ὄρος καὶ αἱ *Άλπεσ* καὶ αἱ *Βαναρ* καὶ Ἀλπεῖς (Χοχφόγελο 8000 π.)

Ἡ κορυφή τῶν Τριῶν Κυρίων ἀποτελεῖ ὑψηλὸν δεσμὸν, εἰς ὃν αἰ ἀνατολικάι Ἀλπεῖς διαιροῦνται εἰς δύο κλάδους τὸν ΝΑ καὶ τὸν ΒΑ, χωριζομένους ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ ἄνω Δράβου. Ὁ ΒΑ ἀποτελεῖ τὰς *Λωρ* καὶ *Αλ* εἰς, αἵτινες, ἐκτείνονται μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ *Ενσου* (Ἄνισος) καὶ Μούρου, καλοῦνται *Ἰψηλ* καὶ *Γανέρ* καὶ Μεγά Γλόκνερον (13000 π.). Ἀντικρὺ τῶν Ταυερνῶν πρὸς τὰ Β καὶ ΒΑ κεῖνται αἱ *Σαλτσενβουργικαὶ* καὶ *Σαλτσον αμμεργ* καὶ *Αλπεῖς*. Ἡ κυρία σειρά τῶν Νωρικῶν Ἀλπεων, ἐκτεννομένη ἐπὶ μᾶλλον πρὸς τὰ ΒΑ ἀπὸ τῶν Ταυερνῶν ἀποτελεῖ τὰς *Στεγμα* καὶ *Λεστυμα* καὶ Ἀλπεῖς (Χιονῶδες ὄρος 6000 π. καὶ Σοιμερίγγερον στενόν). Τὸν τελευταῖον ΒΑ κλάδον ἀποτελεῖ ὁ *Βιενναῖος Δρυμὸς*, ὅστις διὰ τοῦ *Φαλακ* ὄρους λήγει παρὰ τὸν Δανούβιον.

Τὸ μεταξὺ Νωρικῶν, Καρινθῶν καὶ Ἰουλικῶν Ἀλπεῶν ὁρεῖνόν τριγώνον εἶνε ἡ χώρα τῶν δύο μεγάλων παραποτάμων τοῦ Δανούβιου, τοῦ Δράβου καὶ τοῦ Σχέου, ὧν τὸ πλεῖστον τοῦ ῥοῦ ἀνήκει εἰς τὸ βαθύπεδον τοῦ Δανουβίου. Τὸ κλίμα πρὸς Β εἶνε γλυκὺ μέσον Εὐρωπαϊκόν, πρὸς Ν Ἰταλικόν καὶ εἰς τὰς ὑψηλὰς Ἀλπεῖς ὀρεῖνόν κυριώτερα προϊόντα εἶνε σιτηρά, ὀπώρα, εἶνοι, μέταλλα καὶ ὑδράργυροι· ἔχει ἐπὶ τούτοις ἡ χώρα ἰαματικὰς πηγὰς καὶ ἰκανὴν βιομηχανίαν. Τὰ βέρεα καὶ τινὰ τῶν πετρινῶν κατοικοῦσι λαοὶ (Βοημία, Μοραβία, Ἰστρία, Καρινθία καὶ Καρινθία), τὰ δὲ μεσαῖα καὶ δυτικὰ Γερμανοί.

1) Τὸ Ἀρχιδουκάτον τῆς Αὐστρίας, διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Δουναβίου, διαιρεῖται εἰς Κάτω καὶ εἰς Ἀνω Αὐστρίαν. Ἐπισημότεραι πόλεις

τῆς Ἀνω Βιέννης, μητρόπολις τοῦ κράτους καὶ ἡ βιομηχανικώ-
 τερα καὶ ἐμπορικώτερα πόλις, ἥτις, πολισαρχηθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων
 τὸ 1529 καὶ 1683, ἔχει 650000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Αἶντση,
 πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 24000 κ. Σαλτσβοργον, ἔχουσα 18
 000 κ. 2) Τὸ δούκάτον τῆς Στυρίας, τοῦ ὁποῦ ἐπιστημό-
 τεραι πόλεις εἶνε Γράτση, πρωτεύουσα ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος,
 ἔχουσα 72000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Μαριατσέλλη, πρὸς Β,
 περίφημος τόπος προσκυνήσεως. 3) Τὸ βασίλειον τῆς Ἰλλυ-
 ρίας, τοῦ ὁποῦ ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Τεργέστη, ἐλεύθερος
 λιμὴν καὶ ἡ διασημότερα παράλιος ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κράτους, ἔ-
 χουσα 107000 κ. Αἰθιάχη (Αἷονα), ἔχουσα 21000 κ. καὶ
 Κλαγεμφύρτη, ἔχουσα 14000 κ. 4) Ἡ κομητεία τοῦ Τυ-
 ρόλου, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Ἰνσβρουκ, ἔ-
 χουσα 14000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Τρίδεντον, οὔσα ἐπίσημος
 διὰ τὴν σύνοδον τοῦ 1545-63 καὶ ἔχουσα 15000 κ. 5) Τὸ βασί-
 λειον τῆς Βοημίας, τοῦ ὁποῦ ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Πρά-
 γα, πρωτεύουσα ὀχυρὰ, οὔσα τὸ κέντρον τοῦ βιομηχανικοῦ ἐμπορίου
 καὶ ἔχουσα 142000 κ. Μαριεμβάδη. Καρλσβάδη καὶ
 Τεπλίτη, λουτρὰ ὀνοματτά, καὶ Κούλμη, γνωστὴ διὰ τὴν μά-
 χην τοῦ 1813. 6) Ἡ ὀροκομητεία τῆς Μοραβίας μετὰ τοῦ βορείου
 μέρους τῆς Αὐστριακῆς Σιλεσίας, τῶν ὁποίων ἐπιστημότεραι πόλεις
 εἶνε Βρόννη, πρωτεύουσα, ἔχουσα 62000 κ. καὶ σημαντικὸν ἐμ-
 πόριον καὶ βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων. Ἀουστερλίτση,
 διάστημα: διὰ τὴν μάχην (1805) τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων. Ὀλ-
 μύτση, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα 16000 κ. Τροπαυία, ἔχουσα
 14000 κ.

Σημ. Ἡ πρὸς τοὺς τοῦ Αὐστρίας (1864) ἦτο 446000 φιορ. ἡ δαπάνη
 498000, τὸ γρῆος 2548 ἐ, ὁ στρατὸς 258000 ἐν εἰρήνῃ καὶ 619000
 ἐν πολέμῳ ἐκτὸς τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἄλλων ἐθελοντῶν καὶ ἀτάκτων
 στρατιωτῶν. Ὁ μὲν στόλος συνέκειτο τότε ἐξ 61 ἀτμοπλοίων (11325 ἰπ.
 δυνάμ. καὶ 668 καν.) καὶ ἐκ 51 ἱεροφόρων 348 καν., τὸ δὲ ἐμπορικὸν ναυ-
 τικόν, περιέχον 33977 ναύτας, ἐξ 9643 πλ. 331289 τόν.

Ἑλβετία.

§. 28. Ἡ Ἑλβετία (739 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 2 $\frac{1}{2}$ ἐ. κ.) συνο-

ρεύει μετὰ τῆς Γαλλίας, Γερμανίας καὶ Ἰταλίας καὶ ἔχει ἐπὶ τῶν μεθορίων τρεῖς μεγάλας λίμνας, τὴν Κωνσταντίαν, τὴν τῆς Γενεύης καὶ τὴν Οὐερβανόν.

Ἰ᾿ῶτα. 1) ὁ Ῥήνος, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Γοττάρδου, ῥέει διὰ τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν Σχλαφουσίαν καὶ τὴν Βασιλείαν καὶ παραποτάμους εἰς μὲν τὴν ἀριστερὰν ὀχθὴν τὸν ἀπὸ τῶν Βερνικῶν Ἀλπεων πηγάζοντα Ἀαρα, ῥέοντα διὰ τῶν λιμνῶν Θύνης καὶ Βρεντζίου καὶ ἔχοντα παροχθίους πόλεις τὴν Βέρνην, τὸ Σολόθουρν καὶ τὸ Ἀαρον, εἰς δὲ τὴν δεξιάν τὸν Ῥεούσην, πηγάζοντα ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Γοττάρδου καὶ διερχόμενον διὰ τῆς λίμνης τῶν Τεσσάρων Καντωνίων καὶ ἔχοντα παροχθίους πόλεις τὴν Ἀλτόρφην καὶ τὴν Λουκένην. 2) ὁ Ῥοδανός, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Ἀγ. Γοττάρδου, ῥέει διὰ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης καὶ ἔχει παρόχθιον πόλιν ἐν Ἑλβετίᾳ τὴν Γενεύην. 3) ὁ Γλικος, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Ἀγ. Γοττάρδου, ῥέει διὰ τῆς Οὐερβανοῦ λίμνης. 4) ὁ Ἰρρος, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Σεπτίμου ὄρους. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω λιμνῶν ὑπάρχουσιν ἐτι ἡ τῆς Ζυρίχης καὶ ἡ τοῦ Νεοκαστέλλου.

Ἡ Ἑλβετία, οὔσα ὑψηλὴ ὄρεινὴ χώρα, ἔχει πρὸς μὲν τὰ ΝΑ τὰς Ἀλπεῖς, πρὸς δὲ τὰ ΒΑ τὸ Ἑλβετικὸν ὑψίπεδον (12000 π.), ὃν λοφῶδες, εὐφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον καὶ διαρρέόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀαρος. Πρὸς τὰ ΒΑ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ τιτανώδους καὶ 40 γ. μ. μακροῦ ὄρους Ἰοράσου, τὸ ὁποῖον ὃν πρὸς Μ ὑψηλότερον (5300 π.), τραχὺ καὶ ἥττον εὐφορον καὶ ἐκτενόμενον πρὸς τὰ ΒΑ ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς τὸν Ῥήνον, μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας σύγκειται ἐκ πολλῶν παραλλήλων σειρῶν καὶ καταπίπτει πρὸς τὴν Ἑλβετίαν ἀποτόμως.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας, ἥτις προσβάλλεται ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ νοτίου θερμοῦ ἀνέμου, Φοιρίου, ἐκτὸς τῶν χθαμαλῶν περιεκλειμένων κοιλάδων εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν· ἡ δὲ θερμότης ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὕψους τῆς χώρας, δηλαδὴ εἶνε μεγαλειτέρα εἰς τὰ βαθμηδὸν ταπεινότερα μέρη, καὶ μικροτέρα εἰς τὰ βαθμηδὸν ὑψηλότερα. Ἡ καλλιέργεια τῶν ὀπωρῶν εἶνε αὐτόθι σημαντικὴ· εἰς τινὰς δὲ κοιλάδας ἀπαντῶνται καὶ μεσημβρινοὶ καρ-

ποί. Τὰ σιτηρὰ δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς χρεῖας τῶν κατοίκων, διότι μόνον τὸ $\frac{1}{2}$ τοῦ ἐδάφους εἶνε καλλιεργήσιμον πρὸς τοῦτο. Ἡ κτηνοτροφία καὶ μάλιστα τῶν βοῶν ἀκμάζει· τὰ δὲ πρὸς θήραν ζῶα, ὀλίγα ὄντα, εἶνε δορκάδες καὶ αἰγαῖοι, τὰ δὲ ἄλλα γύπες καὶ μυυξοί.

Οἱ Ελβετοὶ εἶνε ἀγαθοί, πιστοί, φιλελεύθεροι καὶ φιλοπείριδες· μόνον δὲ ἡ εἰς τινὰς πόλεις συρροή τῶν περιηγητῶν ἐπέδρασεν ἐπιβλαβῶς εἰς τὰ ἥθη τῶν κατοίκων αὐτῶν. Οἱ ποίμνες ζῶσιν αὐτοῖσι βίον ὑγιᾶ, εὐσεβῆ καὶ ἐλεύθερον, ὅμως εἰς τὰς βαθείας κοιλάδας τῆς Βαλλισίας, τῶν Γριζώνων καὶ τοῦ Γικίνου ἀπαντῶνται πνευματικῶς καὶ σωματικῶς ἄθλιοι ἄνθρωποι, Κρετῖνοι ὀνομαζόμενοι. Βιοποριστικοὶ κλάδοι τῶν κατοίκων εἶνε ἡ κτηνοτροφία εἰς τὰ ὄρη, ἡ γεωργία εἰς τὰς πεδιάδας καὶ ἡ βιομηχανία εἰς τινὰ τῶν βορείων καὶ δυτικῶν καντωνίων· ἔπεται δὲ τὸ ἐμπόριον καὶ αἱ ἀποδημίαι τῶν Ελβετῶν εἰς τὰ παρακείμενα κράτη. Θρησκεία εἶνε ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τῶν Καθολικῶν, γλῶσσα δὲ κατὰ τὰ γειτνιάζοντα κράτη, ἡ Γερμανικὴ, ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἰταλική.

Ἡ Ελβετία ὑπετάγη τὸν δεῦτερον αἰῶνα ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ ὕστερον ὑπέκυψεν εἰς τὴν Γερμανικὴν κυριαρχίαν· ὑψώθησαν δὲ ἐν αὐτῇ καὶ τινες μεγάλαι καὶ μικραὶ δυναστεῖαι, ὧν καὶ ἡ τοῦ Ἀψοβούργου. Ο αὐτοκράτωρ Ἀλβέρτος ὁ Α΄ ἠθέλησε μὲν νὰ κάμῃ Αὐστριακὰ τὰ τρία καντώνια, τῆς Ὑρίας, τῆς Σβιτσερας καὶ τῆς Οὐντερβάλδης, οἱ Ελβετοὶ ὅμως ὑπερασπίσθησαν τὴν ἐλευθερίαν των (Τέλλος 1308) κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν διαδόχων του καὶ κατὰ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ τῆς Βουργουνδίας γενναί-
ότατα καὶ συγχρόνως ἐξέτειναν καὶ τὴν ὁμοσπονδίαν των· ἀλλ' ἡ θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις διήρесе τὴν χώραν εἰς τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τὴν τῶν Καθολικῶν (Σβίγγλιος, Καλβῖνος). Κατὰ τὴν Βεσφαλικὴν εἰρήνην (1648) ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ελβετίας, ἀλλ', ἀπολεσθεῖσα ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, πάλιν τὸ 1814 ἀνιδρύθη. Οὕτως ἡ μικρὰ αὕτη ὄρεινὴ χώρα ἔμεινεν ἀνεξάρτητος ἐν μέσῳ τριῶν μεγάλων λαῶν, εἰ καὶ διάφοροι φυλαὶ κατοικοῦσιν αὐτήν· εἶνε δὲ τὰ κράτη αὐτῆς συννηνωμένοι πρὸς ἄλληλα κατὰ τοσούτων ἀντιθέσεων διὰ

τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱστορίας τῆς χώρας καὶ τοῦ κοινοῦ πατριωτισμοῦ τῶν κατοίκων αὐτῶν.

Ἡ Ἑλβετία σχηματίζει ὁμόσπονδον κράτος, συνιστάμενον ἐξ 22 κρατῶν (καντωνίων), τὰ ὅποια ἰδίᾳ διοικοῦνται ἢ δημοκρατικῶς ἢ ὀλιγαρχικῶς. Αἱ Ὁμόσπονδια καὶ ἀρχαὶ εἶνε αἱ ἑξῆς, 1) ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία τῆς ὁμόσπονδίας, ἣτις ἀνήκει εἰς συνέλευσιν συνισταμένην ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου (ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλβετικοῦ λαοῦ) καὶ ἐκ τῆς Διαίτης (44 ἀπεσταλμένων τῶν καντωνίων). καὶ 2, ἡ ἀνωτάτη ἐκτελεστικὴ ἀρχή, ἣτις ἀπόκειται εἰς τὸ ὁμόσπονδιακὸν συμβούλιον. Ἐδρα τῶν ὁμόσπονδιακῶν ἀρχῶν εἶνε ἡ Βέρνη. Τὰ ἀρχικὰ καντόνια εἶνε ἡ Ὑρία, ἡ Σβίτσερα καὶ ἡ Οὐντερβάλδη, τὰ μεγαλειότερα τῶν Γριζῶνων καὶ τῆς Βέρνης, καὶ τὰ μικρότερα τῆς Ζύγης καὶ τῆς Γενεύης. Τὰ καντόνια, εἰς ἃ μὲν πλεονάζουσιν οἱ Καθολικοὶ σημειοῦνται κατωτέρω διὰ τοῦ +, εἰς ἃ δὲ οἱ Διαμαρτυρόμενοι διὰ τοῦ *.

1) Ἡ Βαλλισία +, κειμένη εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ῥοδανοῦ, ἔχει τὴν ὑπὲρ τὰς Ἀλπεις ὁδὸν τοῦ Σιμπλῶνος καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου καλῶμα καὶ πρωτεύουσαν τὴν Σίττην. 2) Τὸ Τίκινον +, εἰς ὃ ἐπεχύθη ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, διαιρούμενον εἰς τρεῖς ἐπαρχίας καὶ περιλαμβάνον τὴν κοιλάδα Εγγαδίνον, ἔχει ἐπισημοτέραν πόλιν τὴν Χούρην. 4) Ἡ Γλάρος +. 5) Ὁ Ἀγ. Γαλληνός +. 6) Ἡ Ἀππενζέλλη +, διαιρουμένη εἰς τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ῥόδου, καὶ εἰς τὴν πέραν τοῦ Ῥόδου, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ κοιλάς τοῦ Ῥεούτη, ἡ πόλις Ἀλτόρφη παρὰ τὸν Ῥεούτην, ἡ ὁδὸς τοῦ Ἀγίου Γοττάρδου καὶ τὸ ὄρος Ῥύτλιον. 7) Ἡ Ὑρία +, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῆς λίμνης τῶν Τεσσάρων Καντωνίων. 8) Ἡ Σβίτσερα +, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, τὸ ὄρος Ῥίγιον καὶ ἡ μονὴ Ἀϊνσειδέλνγη, τόπος προσκυλήσεως. 9) Ἡ Οὐντερβάλδη +. 10) Ἡ Αουξέρνη +, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα παρὰ τὴν λίμνην τῶν Τεσσάρων Καντωνίων, ἡ Σεμπάχη (μάχη 1386) καὶ τὸ ὑψηλότερον ὄρος Πιλάτον, 11) Ἡ Ζύγη +, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν καὶ τὸ ὄρος Μοργάτην (μάχη τοῦ 1315). 12) Ἡ Ζυριχη *, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, 20000 κ. καὶ πανεπιστήμιον (Σβίγγλιος

καὶ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις (1519). 13) Ἡ Θουργοβία *. 14) Ἡ Σχαφουσία *, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν καὶ πρὸ αὐτὴν καταρράκτην (70 π.). 15) Ἡ Ἀργοβία, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε τὸ Ἀαρον, παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμόν. 16) Ἡ Βασιλεία *, ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ ἐμπορικὴν, 38000 κ. καὶ πανεπιστήμιον (Σύνδοδος ἐκκλησιαστικὴ 1434). 17) Τὸ Σολόθουρνον (Solothurn) †. 18) Ἡ Βέρνη, παρὰ τὸν Ἀαρα, τῆς ὁποίας ὁ ὁμώνυμος πόλις εἶνε μητρόπολις τῆς Ἑλβετίας, ἔχουσα 36000 κ. καὶ πανεπιστήμιον ἢ ἄνω χώρα τῆς Βέρνης περιέχει τὰς κοιλὰδας τοῦ Ἀσλίου καὶ Λαουτερβρούννου. 19) Τὸ Νεοκίστελλον *. 20) Ἡ Φρεϊβούργη †, αἱ ἣν ἀνήκει ὁ ὁμώνυμος πρωτεύουσα καὶ ἡ Μούρτη (μάχη τοῦ 1476). 21) Ἡ Βααδλάνδη *, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Λαυσάνη (Λαουζόνιον). 22) Ἡ Γενεύη, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 42000 κ. καὶ πανεπιστήμιον καὶ εἶνε ἡ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Ἑλβετίας (ὠρολόγια, Καλδίνος, Μεταρρύθμισις).

Σημ. Ἡ πρὸς τοὺς (1863) 18½ ε. φρ. ἡ δαπάνη 19½ καὶ ὁ στρατὸς ἐν πολέμῳ 195000.

Βέλγιον καὶ Κάτω Χώραι.

γ. 29 Τὰ βασίλεια ταῦτα (1480 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 8½ ε. κ.) ὀρίζονται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Θαλάσσης, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ ἔχουσι πρὸς Β τὴν χερσόνησον Ὀλλανδίαν.

Ῥοδάτα. Εἰς τὴν Γερμανικὴν Θάλασσαν, ἣτις αὐτόν τι σχηματίζει τοὺς κόλπους Δολλάρτην καὶ Ζουϊδέρην, χύνονται 1) ὁ Σκάλδης, ὅστις, διαιρούμενος παρὰ τὰς ἐκβολὰς του εἰς δυτικὸν καὶ ἀνατολικὸν καὶ περικλείων αὐταὶ νήσους, ἔχει παροχθίους πόλεις τὴν Γάνδην καὶ τὴν Ἀρτέβερην. 2) ὁ Ῥήνος, ὅστις, διαιρούμενος, εἰς πολλοὺς βραχίονας, ἀποτελεῖ Δέλτα καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ ἀριστερά βραχίονες αὐτοῦ Βάαλ καὶ Αἰ-κος χύνονται εἰς τὸν Μόσαν. οἱ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ Ῥοσσέλος καὶ Οὐδέλτης εἰς τὸν Ζουδέρην. Πολλοὶ παροχθιοὶ παρὰ μὲν τὸν Ῥήνον εἶνε Ἀργχέμεν, Οὐτρέχτη, Λεϋδ., (Λοϋχδουρον Βατανῶν), παρὰ δὲ τὸν Βάαλ Νυβέγη (Νορνϋόμαγον). 3) ὁ Μύσας, πρὸς

τὰ ἀριστερὰ, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τῶν Λαγγρῶν, ἔχει παροχθίους πόλεις *Νάμουρον, Λυττίχηρ, Μαστιχτηρ* καὶ *Ροιερδάμην*.

Ἐκτὸς τῶν ΝΑ, ἐνθα εἰσχωρεῖ ἡ *Κάτω Ῥηνική βοιωτῶδης* χώρα διὰ τῶν *Ἀρδουινῶν* καὶ *Βεῶν*, ἡ λοιπὴ χώρα ἀποτελεῖ μέρος τοῦ μεγάλου Ῥηνικοῦ βαθυπέδου, διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Σκάλδιος, Μόσα καὶ Ῥήνου καὶ προφυλαττόμενον ἀπὸ τὰς κατακλύσεις τῆς ὑψηλοτέρας πολλυχοῦ θαλάσσης καὶ τῶν ποταμῶν διὰ θινῶν καὶ προχωμάτων. Πρὸς τούτοις διασχίζεται καὶ ὑπὸ πολυαριθμίων διωρύχων (ἡ μεγάλη βορείς, ἥτις ἐνόει τὸ Ἀρστελόδαμον μετὰ τῆς Βορείου θαλάσσης, αἵτινες χρησιμεύουσι καὶ πρὸς ἀποξήρανσιν ἐλωδῶν μερῶν καὶ πρὸς συγκοινωνίαν. Πρὸς Β μὲν, ἐνθα ὑπάρχει ἐλλειψίς ποτίμου ὕδατος, εἶνε μᾶλλον λειμῶνες ἢ ἀγροί, πρὸς Ν δὲ ἡ χώρα εἶνε προσφορωτάτη εἰς κτηνοτροφίαν, γεωργίαν (κηπουρικὴ καλλιέργεια, καὶ ἰδίως ἐν Φλανδρίᾳ) καὶ μεταλλουργίαν. Ἐν δὲ τῷ κέντρῳ δὲν ἐλλείπουσιν ἀμνώδεις ἐπιφάνειαι καὶ ἐκτεταμένα τέλματ' αὐτῆς (Πέελος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Μόσα).

Τὸ κλίμα εἶνε γλυκὺ, ὑγρὸν, ὀμιχλῶδες καὶ ἐνιαχοῦ νοσερόν. Ἡ Ὀλλανδία σπανίζει μετὰλλων καὶ ξυλείας, ἀλλ' ἔχει ἀφθονον τύρφην καὶ πόρνια (βούτυρον, τυρὸς). Τὸ Βέλγιον φέρει πολλοὺς γαϊάνθρακας, σίδηρον, κασσίτερον καὶ σιτηρά. Οἱ Ὀλλανδοὶ ἔχουσι κάπως ὁμοιότητα μὲ τοὺς Γερμανοὺς· τὸ δὲ ἀποφασιστικὸν καὶ ἐπίμονον αὐτῶν, τὸ ἥρεμον καὶ τὸ περισκευμένον καὶ ἡ παρὰ πάντων ὁμολογουμένη καθαριότης προέρχονται κυρίως ἐκ τῆς φύσεως τῆς χώρας αὐτῶν, τὴν ὁποίαν δι' ἀπαύστων ἐγώνων κατέκτησαν, παλαιόντες πρὸς τὸ ὕδωρ. ὄντες δὲ ἐκ φύσεως ἐμπορικοὶ, διακρίνονται διὰ τὴν τιμιότητα, ἐπιμέλειαν καὶ οἰκονομίαν, ἐνεργοῦσι λίαν σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ ἔχουσι ἀξιώλογα ἐργαστάσια (χάρτου, λινῶν καὶ μαλλίνων ὑφανμάτων, κτλ) Τὰ δημοτικὰ τῶν σχολείων εἶνε καλῶς ὀργανισμένα, καὶ μᾶλλον ἐξηπλωμένη αὐτόθι ἐκκλησία εἶνε ἡ τῶν Μετερρύθμισμένων. Οἱ Βέλγαι (Φλανδοὶ καὶ Βαλλόροι) συγγενέουσι μᾶλλον πρὸς τοὺς Γάλλους, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶνε ζωηροί, ἄστατοι, εὐκίνητοι καὶ λίαν βιομήχανοι· γλῶσσα δὲ

τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων εἶνε ἡ Γαλλικὴ. Ἀνέ-
καθεν αἱ Κάτω Χῶραι ὑπέκειντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ξένα
κράτη, τὸ δὲ Βέλγιον ὑπῆρξε καὶ θέατρον πολέμων. Κύριοι δὲ
αὐτῶν κατὰ καιροὺς ἐγένοντο οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Φράγκοι καὶ τὸν 15
αἰῶνα οἱ Βουργουνδοὶ (Κάρολος ὁ Τολμηρὸς), ὅτε καὶ ἦνθει ὑπὲρ
αὐτοὺς ἡ χώρα καὶ ἰδίως τὰ μεσημβρινὰ μέρη (Βρυγῆ, Γάνδη,
Ἀνтверπην) διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας· εἶχον δὲ ἀπο-
κτήσει τότε παρ' αὐτοῖς καὶ πολλὰ προνόμια. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπέ-
κυψαν εἰς τὴν Ἰσπανικὴν κυριαρχίαν, ἐφ' ἧς ὁ μὲν Κάρολος Ε' κατε-
δίωκε τὴν περὶ αὐτοὺς θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν, ὁ δὲ Φίλιππος
Α' καὶ τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας. Ἐντεῦθεν τὸ βόρειον μέρος ἀπε-
(ένωσις τῆς Οὐτρέχτης τὸ 1579, οἶκος Ὁράνζης ἢ Ἀραυσίωνος),
σπάσθη καὶ κατὰ τὴν Βεστφαλικὴν εἰρήνην ἠναγκάσθη ἡ Ἰσπανία
νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ὁλλανδικῆς δημοκρατίας.
Κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ 15 αἰῶνος ἡ Ὁλλανδία ἦτο ἡ πρώτη
θαλασσιὰ δύναμις, ἀλλ' ὑπὸ πολέμων πρὸς τὴν ἀκμάζουσαν
Ἀγγλίαν ἐξισθένησε καὶ ἐκ τῶν κατακτητικῶν σχεδίων Λου-
δοβίκου τοῦ ΙΔ' περιῆλθεν εἰς μέγαν κίνδυνον. Ἡ Γαλλικὴ ἐ-
πανάστασις ἐπὶ νενεκε πολλὰς μεταβολὰς εἰς τε τὴν Ὁλλανδίαν καὶ
εἰς τὸ Βέλγιον, τὸ ὁποῖον ἔνεκα τοῦ περὶ τῆς Ἰσπανικῆς διαδοχῆς
πολέμου (1701—13) εἶχε περιέλθει εἰς τὴν Αὐστροίαν. Τὸ
1815 ἐγέναντο αἱ Κάτω Χῶραι βασιλείον, ἀλλὰ τὸ 1830
ἀποσπασθὲν ἀπ' αὐτῶν τὸ Βέλγιον, τὸ ὁποῖον εἰς πολλὰ ἀποτελεῖ
ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ὁλλανδίαν, ἀπετέλεσεν ἴδιον βασιλείον.

1) Αἱ Κάτω Χῶραι (641 $\square$ μ. καὶ 3650000 κ., ὧν 2 εἰς Διαμαρ-
τυρόμενοι καὶ 1250000 Καθολικοὶ), ἀποτελοῦνται περιορισμένην μο-
ναρχίαν (Γενικαὶ Τάξεις), συνίστανται ἐκ τῶν ἐξῆς ἐπαρχιῶν, 1) τῆς
ἰδίως Ὁλλανδίας, τῆς ὁποίας, οὐσης μᾶλλον τῶν ἄλλων κατωκημέ-
νης, ἐπιτημότεροι πόλεις εἶνε Ἀμστερδάμ, πρωτεύουσα καὶ
πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ὁλλανδίας (λαμπροτέρα ἐποχὴ αὐτῆς ὑπῆρ-
ξεν ὁ 17 αἰὼν), ἔχουσα 270000 κ., πολλὰς διώρυχας καὶ ἀδαμαν-
τουργεῖα. Σαρδάμη, κώμη, ἔχουσα πολλοὺς ἀνεμομύλους καὶ
οὐσα ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 1697 μαθητείαν Πέτρου τοῦ Με-
γάλου. Βροίκη, κώμη ὀνομαστὴ διὰ τὴν καθαριότητα. Ἀρλέμη,
διακρινομένη διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀνθέων καὶ τὴν λεύκανσιν τῶν

ὕψασμάτων καὶ ἔχουσα 30000 κ. Λεὺδη (Λούγδουνον Βατκουῶν) παρὰ τὸν Ῥήνον, ἔχουσα 38000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Χάγη, καθεδρὰ τοῦ βασιλέως, ἔχουσα 88000 κ. Πρὸς τὰ ΒΔ. παράλια αὐτῆς κίπται καὶ ἡ νῆσος Τεξέλη. Ῥοττερδάμη, παρὰ τὸν Μόσαν, δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 115000 κ. 2) Τῆς Σηλανδρίας, τῆς ὁποίας, συγκειμένης πρὸ πάντων ἐκ νήσων, ἐπισημοτέρα πόλις εἶνε Μιδδελβοῦργον, ἔχον ἐμπόριον καὶ 18000 κ. 3) Τῆς βορείου Βραβαντίας, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Ἐρπτογεμβούσχη, ὄχυρὰ καὶ βιομήχανος (πρὸ πάντων εἰς λινὰ), ἔχουσα 24000 κ. 4) Τῆς Οὐτρέχτης, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη παρὰ τὸν Ῥήνον καὶ ἔχουσα 55000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, εἶνε ἐπίσημος διὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ 1579 καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ 1713. 5) Τῆς Γελδρίας, τῆς ὁποίας ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Νυμβέγη (Νοοὺϊόμαγον), παρὰ τὸν Βάαλ, ἔχουσα 23000 κ. Ἀρχεῖμη, παρὰ τὸν Ῥήνον, πόλις ὄχυρὰ, ἔχουσα 27000 κ. 6) Τῆς Ἀνω Ἰσσελου. 7) Τῆς Φρεισίας (δυτικῇ), τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Λεουβαρδη, πόλις ἐμπορικὴ εἰς λινὰ ἰδίως, ἔχουσα 26000 κ. 8) Τῆς Γρονίγγης, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος ὄχυρὰ πόλις ἔχει 26000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. 9) Τῆς Δρενθίας, ἥτις εἶνε ἡ πλουσιωτέρα εἰς τύρφην ἐπαρχία. 10) Τοῦ Λιμβούργου, τοῦ ὁποίου ἡ παρὰ τὸν Μόσαν ὄχυρὰ καὶ βιομήχανος πρωτεύουσα Μασρίχτη ἔχει 30000. 11) Τοῦ Λουξεμβούργου (47 □ μ καὶ 200000 κ.), τὸ ὁποῖον, ἀποτελοῦν ἴδιον δουκάτον, καλύπτεται ὑπὸ τοῦ Δρυμοῦ τῆς Ἀρδουέννης καὶ ἔχει ἴδιον πολίτευμα καὶ ὁμώνυμον πρωτεύουσαν (12000.)

Σημ. Ἐξωτερικαὶ κτήσεις αὐτῶν εἶνε πολλαὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ συμπλέγματος (Ἰάβα, Μολοῦκκα) παρὰ τὴν Ἀσίαν, πρακτορία ἐπὶ τῆς Χρυσῆς παραλίας ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ μέρος τῆς Γουαϊάνης καὶ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ παρ' αὐτήν. Ἡ πρόσσδος μετὰ τῆς τῶν ἐξωτερικῶν κτήσεων εἶνε 265 ἐ. δρ. ἡ δαπάνη ἔση, ὁ ἐπὶ τῆς Εὐρώπης στρατὸς ἐν πολέμῳ 61000 καὶ ὁ τῶν Ἰνδιῶν 30000, ὁ στόλος 146 πλοῖα, 1790 καν. (57 ἀτμόπλοια, 796 καν.) καὶ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν (1862) 1289 πλοῖα, 524000 τόν.

2) Τὸ Βέλγιον (536 □ μ καὶ σχεδὸν 5 ἐκ. Καθολικῶν), ὃν ἐκ τῶν μᾶλλον κατοικημένων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχον πολίτευμα περιορισμένον ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας, διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας, ὧν ἐπισημότεραι εἰσιν αἱ ἐξῆς, 1) ἡ Φλανδρία, τῆς

ὁποίας διαιρουμένης εἰς ἀνατολικὴν καὶ εἰς δυτικὴν καὶ κατοικουμένης παρὰ πᾶσαν ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης πυκνότερον, ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Γάβδη, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα 120000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Βρούγαϊ, ἔχουσα 52000 κ. καὶ ἐργοστάσια. Ὁστένδη, πόλις ὀχυρὰ, ἔχουσα θαλάσσια λουτρὰ καὶ οὕσα σταθμὸς διὰ τοὺς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν μεταβαίνοντας. 2) Ἡ Ἐννεγαυῖα, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Μόνση, ἔχουσα 28000 κ. 3) Ἡ Βραβάντσια, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Βρουξέλλαι, πρωτεύουσα καὶ μητρόπολις τοῦ κράτους, ἔχουσα μετὰ τῶν περὶ 320000, πανεπιστήμιον καὶ ἐργοστάσια τριχάπτων. Βατερλόον, πρὸς Ν, ἐπίσημον διὰ τὴν μάχην τοῦ 1815. Λουβένη, ἔχουσα 33000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. 4) Ἡ Ἀντβέρπη, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Σκάλδιν ὁμώνυμος πρωτεύουσα, ἔχουσα 125000 κ, ἦτο τὸν μεσαιῶνα ἡ ἔδρα τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου. Μάλιναι, ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα 36000 κ. 5) Ἡ Λουτίχη ἢ Λεγία, τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Μόσαν ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 108000, πανεπιστήμιον, ἐργοστάσια ἰδίως ὀπλων καὶ παρακείμενα μεταλλεῖα λιθανθράκων. 6) Τὸ Νάμουρον, τοῦ ὁποίου ἡ ὀχυρὰ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη παρὰ τὸν Μόσαν, ἔχει 27000 κ. Λίγνυον, ἐπίσημον διὰ τὴν μάχην τοῦ 1815. καὶ 7) Τὸ Λουξεμβούργον, τοῦ ὁποίου σπουδαιότερα πόλις εἶνε ἡ Βουϊλλών.

Δαρία.

§. 30. Αὕτη συνίσταται ἐκ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας (Κιμβρική), τῶν νήσων Σηλανδίας, Φινίας, Ἀλσής, Λαγγελάνδης, Λαλάρδης, Μοίνης, Φαλστέρης, Βοργχόλμης, τῶν Φαροῶν καὶ τῆς Ἰσλανδίας, ὧν αἱ μὲν πρῶται κεινται ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσει, αἱ δὲ δεύτεραι ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ ὠκεανῷ (§ 15). Διὰ δὲ τῆς Ἰουτλανδίας συνορεύει πρὸς Ν μετὰ τῆς Πρωσίας.

Ἡ Δανία εἶνε χώρα πεδινὴ καὶ αἱ νῆσοι αὐτῆς πρὸ πάντων εὐρηροὶ καὶ καλῶς καλλιεργημέναι. Κατὰ μὲν τὸ μέσον ἡ Ἰουτλανδία διασχίζεται ὑπὸ ἐρήμευ καὶ ἀμμόδους γηλοφίας (550 π) καὶ ἔχει πολλὰς ἐρείκας καὶ τέλυατα, εἰς δὲ τὰ ἀνατολικά εἶνε λοφώδης καὶ εὐφορος παραλία ταινία, περιέχουσα λαμπρὰ δάση φηγῶν, μικρὰς λίμνας καὶ βαθύς εἰς τὴν ξηρὰν εἰσχω-

ροῦντας κόλπους, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ πρὸς Ν. μὲν περιλαμβάνει λίαν εὐρορον καὶ παχεῖαν χώραν, ἥτις διατεμνομένη ὑπὸ διωρύχων, προφυλάσσεται κατὰ τῆς Βορείου θαλάσσης διὰ θινῶν καὶ προχωμάτων· ἐρημότερον δὲ μέρος αὐτῆς εἶνε τὸ βόρειον, Σκαγεργώρη καλούμενον, τὸ ὅποιον χωρίζεται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ μέρους διὰ τοῦ *Ανγίου* κόλπου.

Τὸ μὲν *κλίμα* αὐτῆς εἶνε λίαν ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες· κυριώτερα δὲ προϊόντα δημητριακοὶ κάρποι, ἵπποι καὶ βόες. Ἡ γεωργία, ἡ ἀλιεία, ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶνε ἐπιμεμελημένα, ἀλλ' ἡ χώρα σπανίζει ξυλείας καὶ ἄλατος. Οἱ *Δαρσί*, ὄντες ῥωμαεῖοι, εἰρηνικοὶ, φιλόπονοι, φλεγματικοὶ καὶ ὑπομενετικοί, τὸν μεσαιῶνα πολλάκις ἀπετέλεσαν τὴν πρώτην δύναμιν τῆς βορείου Εὐρώπης. Ἀνεβίβασε δὲ τὴν Δανίαν εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδαν τοῦ μεγαλείου αὐτῆς Κανούτος Β' ὁ Μέγας (1030), ὅστις κατέκρινε τήν τε Ἀγγλίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν καὶ συνήργησεν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀφοῦ δὲ τὸ μεγαλεῖον τοῦτο εἶχεν ἤδη ἐκλείψει πρὸ πολλοῦ, ἡ Μαργαρίτα ἤνωσε τὸ 1397 τὰ τρία βόρεια κράτη, ἀλλ' ἡ Σουηδία μετ' ὀλίγον ἀπεσπασθῆ καὶ ἔκτοτε ἡ Δανία ἤρχισε νὰ ἐκπίπτῃ. Κατὰ πρῶτον ἤρχισεν ἡ ἐκπτώσις αὐτῆς κατὰ τὸν τριακονταετῆ καὶ τὸν βόρειον πόλεμον, τὸ 1807 ἀπέβαλε τὸν στόλον της, τὸ 1814 τὴν Νορβηγίαν καὶ τὸ 1864 τὰ δουκὰτα Σλεσούϊον (ἐκτὸς μικροῦ τινος μέρους πρὸς Β), Ὀλστεινον καὶ Λαουμβούργον, τὰ ὅποια μετὰ πεισματώδη καὶ φονικὸν πόλεμον ἀποσπασθέντα ἐντελῶς ἀπὸ τῆς Δανίας ἠνώθησαν ἐσχάτως μετὰ τῆς Πρωσίας. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Λουθηρανικὴ καὶ τὸ πολίτευμα μοναρχία περιορισμένη. Ὁ νῦν βασιλεὺς Χριστιανὸς Α' ἐκ τοῦ οἴκου Ὀλστεινοῦ Γλυκσβούργου εἶνε καὶ πατὴρ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως.

1) Τὸ βασίλειον τῆς Δανίας διαίρεται εἰς ἑπτὰ νομοὺς, ὧν οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἰουτλανδίαν τέσσαρες ἔχουσιν ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν Ἀαλβόργην (1000 κ. καὶ τὴν Ἀρχούσσην (1000), οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς σχηματίζονται ὑπὸ τῶν νήσων. Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν νήσων, Ἡλσινγὼρ, παρὰ τὸν αὐτὸν $\frac{1}{2}$ γ. μ. πλατὺν πορθμὸν Σούνδον, Κοπενάγη, μητρόπολις τῆς Δανίας καὶ πόλις ὀχυρὰ, ἐμπορικὴ καὶ

παράλιος, ἔχουσα νῦν 135000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, ἐνῶ πρὸ τοῦ 1443 ἦτο χωρίον ἀλίσκων.

2) Αἱ Φάροιαι νῆσοι, ἔχουσαι ὑγρὸν καὶ θυελλῶδες κλίμα, εἶνε ἄδενδροι καὶ βραχυδαίς, ἀλλὰ πλούσια εἰς θαλάσσια πτηνά. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν καταγίνονται εἰς τὴν προβατοτροφίαν, τὴν θήραν τῶν πτηνῶν καὶ τὴν ἀλίειαν.

3) Ἡ Ἰσλανδία (1800 □ μ. καὶ 67000 κ.) εἶνε πλήρης ὀρέων (6000 π.), ἀγροίων καὶ συνηρεφῶν ἐκ χιόνος καὶ πάγου, ὧν πολυά εἰπιν ἡραίστεια (ἡ Ἐκλα εἰς τὰ ΝΔ 4800 π. καὶ ἡ Κράβλα) καὶ ἔχει θερμὰς πηγὰς ἐξερχομένας ἀπὸ τοῦ μέσου πεδίων πάγου. (Ἡ στήλη ὕδατος τῆς πηγῆς τοῦ Γαϊζήρου ἔχει πολλάκις ὕψος 100 π.). Τὸ κλίμα ἦτο ἄλλοτε ἡπιώτερον, τανῦν ὅμως, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἄραχὺ, ψυχρὸν καὶ λίαν θυελλῶδες. (Πάγος ἐπιπλέων ἀπαντᾷται πολλάκις μέχρι τοῦ θέρους). Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ αὐτοῦ δὲν αὐξάνουσι πλεόν. Τὰ ἐλλείποντα ἐν ξύλῳ Ἰσλανδία, ἐφ' ἧς μόνον Ἰσλανδικὰ βρῦα ἀπαντῶνται, φέρονται ἄλλοθεν διὰ τῶν βρυμάτων. Εἶνε δὲ κατωκημένη ἡ νῆσος μόνον εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰς μικρὰς παραλλίας πεδιάδας. Οἱ Ἰσλανδοὶ, ὄντες λαὸς ἀγαθός, φιλόξενος καὶ ἀδιάφθορος, ὑπεραγαπῶσι τὴν πατρίδα των καὶ ζῶσι ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας (τῶν προβάτων ἰδίως), τῆς ἀλίειας καὶ τῆς θήρας τῶν πτηνῶν. Πρωτεύουσα αὐτῶν Πρεικιάβίκη, κειμένη εἰς τὰ ΝΔ παράλια.

ΣΗΜ. Ἡ Δανία ἔχει νῦν μεθ' ὅλων τῶν κτήσεων 3621 μ. καὶ 1736 000 κ., πρόσδοον 31 ἐ. δρ. δαπάνην 43, χρέος 380, στρατὸν 30000 στόλον 29 ἀτμ. 876 καν. ἐκτὸς τῶν ἱστιοφόρων καὶ κωπηλάτων καὶ ἐμπορικῶν ναυτικῶν 2700 πλ. 145000 τόν.

ΑΣΙΑ.

Γενικὴ ἐποψις.

§ 31. Ἡ Ἀσία (900000 □ μ. καὶ 750 ἐ. κ.), καλουμένη Ἀνατολή ὡς πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ βορείου πεγρωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ, πρὸ Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Εὐρώπης, κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ βορείου ἡμισφαίριου καὶ συνέχεται μετὰ μὲν τῆς Εὐρώπης δι' ἐκτάσεως ἐχούσης 60 μ. μῆκ. μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ 15 μ. πλατέος ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, χωριζομένη κατὰ τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, μετὰ δὲ τῆς Αὐστραλίας διὰ τῶν Ἰνδικῶν νήσων. Ἡ ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς ἀπόστασις αὐτῆς ἢ τὸ πλάτος τοῦ Βεργιγείου πορθμοῦ εἶνε 7 μ. Βορειότατον ἀκρωτήριο αὐτῆς εἶνε τὸ Τσελιουσκίνιον, νοτιώτατον δὲ τὸ Ρωμα-

νία, ἀνατολικώτατον τὸ Ἀνατολικὸν ἀκρωτήριον καὶ δυτικώτατον τὸ Βαβὰ. Ἡ ἐκ Δ πρὸς Α ἔκτασις εἶνε 1300 μ. ἡ δὲ ἐκ Β. πρὸς Ν 1130. Χερσόνησοι αὐτῆς εἰς τὴν δυτικὴν πλευράν εἶνε ἡ Μικρὰ Ἀσία, εἰς τὴν νοτίαν ἡ Ἀραβία, ἡ ἐντεῦθεν Ἰνδία ἢ τὸ Ἰνδοστάν καὶ ἡ πέραν Ἰνδία ἢ ἡ Ἰνδοκίνα μετὰ τῆς Μαλάκκας, εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἡ Κορέα, ἡ Καμτσινάτικα καὶ ἡ Τσιουκτσική. Ὁ κορμὸς τῆς Ἀσίας, ἥτις πρὸς Ν εἶνε προσιτωτάτη, ἀποτελεῖ ἀκανόνιστον τετράπλευρον, τοῦ ὁποίου αἱ κορυφαὶ κεῖνται εἰς τὴν Καρικὴν θάλασσαν, εἰς τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ, εἰς τὸν κόλπον τοῦ Τογκίνου καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολύμα.

Χῶραι. Ἡ Ἀσία διαιρεῖται εἰς ἀνατολικὴν καὶ εἰς δυτικὴν καὶ εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν κεῖνται αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, ἀποτελοῦσαι τὴν ἀνατολικωτάτην χώραν, ἡ Σιβηρία πρὸς Β, ἡ Κίνα (Μανδσχορία, ἰδίως Κίνα, Τιβὲτ, Ταρταρία καὶ Μογγολία) εἰς τὸ μέσον, αἱ Ἰνδαὶ (Ἰνδοστάν, Ἰνδοκίνα καὶ Ἰνδικαὶ νῆσοι) πρὸς Ν, εἰς δὲ τὴν δυτικὴν ἡ αὐτόνομος Ταρταρία ἢ τὸ Τουρκεστάν, ἡ Περσία (Ἀφγανιστάν, Βελουδχιστάν καὶ ἰδίως Περσία), ἡ Καυκασία, ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία (Ἀρμενία, Μικρὰ Ἀσία, Συρία καὶ Μεσοποταμία) καὶ ἡ Ἀραβία.

Θάλασσαὶ καὶ Νῆσοι. Εἰς τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν ἀνήκουσιν ἡ Καρικὴ θάλασσα, ὁ Ὄβιος κόλπος, αἱ νῆσοι νέα Σμελλία καὶ νέα Σιβηρία. Εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανὸν 1) ἡ Βερίγγειος θάλασσα μετὰ τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ καὶ τῶν Ἀλεουτῶν νήσων, 2) ἡ θάλασσα τῆς Ὀχότσκης μετὰ τῶν Κουριλῶν νήσων, 3) ἡ Ἰαπωνικὴ θάλασσα μετὰ τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων, 4) ἡ ἀνατολικὴ Κινεζικὴ θάλασσα μετὰ τῆς Κιτρίνης καὶ τῶν Λιουκίων νήσων. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἀνήκουσι, 1) ἡ νοτιὰ Κινεζικὴ θάλασσα μετὰ τῶν νήσων Φορμόζης καὶ Αἰνάνης καὶ τῶν κόλπων Τογκίνου καὶ Σιάμ, 2) ἡ θάλασσα τοῦ Σούνδα. Παρ' αὐτὰς δὲ τὰς δύο θαλάσσας κεῖνται αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι (Φιλιππῖναι, Μολούκκαι, Μικραὶ νῆσοι τοῦ Σούνδα, Μεγάλαι νῆσοι τοῦ Σούνδα, Βόρνεος, Κελέπ, Σουμάτρα καὶ Ἰάβα), 3) ὁ κόλπος τῆς Βεγγάλης μετὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας καὶ τῶν νήσων Νικοβαρείων καὶ Ἀνδαμάνων καὶ τῆς Κεϋλάνης, 4) ἡ

θάλασσα τῆς Ἀραβίας καὶ Περσίας μετὰ τῶν Λακεδίδων καὶ Μαλ-
δίδων νήσων, τοῦ ποθμοῦ τῆς Ὀρμούσης, τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τοῦ
στενοῦ Βαβελμανδῆς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἢ τοῦ Ἀραβικοῦ
κόλπου. Εἰς τὴν Μεσόγειον ἀνήκουσιν ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ὁ Θρα-
κικὸς Βόσπορος, ἡ Προποντίς, ὁ Ἑλλησπόντος καὶ τὸ Αἰγαῖον
πέλαγος μετὰ τῶν Σποράδων νήσων καὶ τῆς Κύπρου. Ὅλαι ὁ-
μοῦ αἱ νῆτοι τῆς Ἀσίας ἔχουσιν 72000 □ μ. ἐπιφάνειαν.

Ποταμοὶ καὶ Λίμναι. Εἰς μὲν τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν
χύνονται ὁ Ὅσις, ὁ Ἰενισεῖς, ὁ Λένας, ὁ Ἰνδιγίρκας καὶ ὁ Κο-
λύμας, εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν ὁ Ἀμούρ, ὁ Ὀάγγος καὶ ὁ Ἰ-
αντσοκιάγγος, εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ὁ Καμβόδδας, ὁ Με-
νάμ, ὁ Σαλουένιος, ὁ Ἰραβάδδης, ὁ Βραμαπούτρας, ὁ Γάγγης,
ὁ Γοδαβέρης, ὁ Νερβούδδας, ὁ Ἰνδὸς καὶ ὁ Εὐφράτης, εἰς δὲ τὴν
Μεσόγειον ὁ Ορόντης. Λίμναι δὲ ἐπισημότεραι εἶνε ἡ Βαϊκάλα,
ἡ Ἀράλη μετὰ τῶν ποταμῶν Ιαξάρτου καὶ Ὠξου, ἡ Κασπία
θάλασσα μετὰ τοῦ Οὐράλου καὶ τοῦ Κύρου, ἡ Βήνη καὶ ἡ Νε-
κρά θάλασσα μετὰ τοῦ Ἰορδάνου. Ἰδιάζον τῇ Ἀσίᾳ εἶνε οἱ δι-
πλοὶ ποταμοί.

Ἐπιφάνεια. Μέγα ὑψίπεδον ἐκτείνεται ἐγκαρσίως διὰ τῆς
Ἀσίας ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ,
τὸ ὅποῖον, στενούμενον πολὺ μεταξὺ τοῦ Ὠξου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ,
διαίρεται εἰς δύο, εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἢ τὸ ὑψίπεδον τῆς ἀνα-
τολικῆς Ἀσίας (274000 □ μ. περίπου), συνεχόμενον μετὰ τῶν
ὄρέων τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας πρὸς Β καὶ τῶν ὄρέων τῆς Ἰν-
δοκίνας πρὸς Ν, καὶ εἰς τὸ δυτικὸν ἢ τὸ ὑψίπεδον τῆς δυτι-
κῆς ἢ ἐντεῦθεν Ἀσίας, τὸ ὅποῖον συνεχόμενον πρὸς Β μετὰ τοῦ
Καυκάσου καὶ πρὸς Ν. μετὰ τοῦ ὑψιπέδου τῆς Συρίας ἔχει
71100 □ μ. καὶ περιλαμβάνει τὸ ὑψίπεδον τοῦ Ἰράν, τῆς Ἀρ-
μενίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀλλὰ δὲ ἐκτὸς τούτου ὑψίπε-
δα ἐν Ἀσίᾳ εἶνε τὸ τοῦ Δεκάν ἐν τῇ ἐντεῦθεν Ἰνδία, τὸ τῆς
Ἀραβίας καὶ τὸ τῶν Οὐραλίων ὄρεων. Βαθύπεδα δὲ αὐτῆς εἶνε
πρὸς Β μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ Ἀσιατικοῦ ὑψιπέδου τὸ τῆς Σιβηρίας
(186000 □ μ.), πρὸς Δ δὲ τὸ Κινεζικόν (10000 □ μ.),
πρὸς Ν δὲ τὸ τοῦ Ἰνδοστάν (24000 □ μ.) καὶ πρὸς Δ τὸ

Τουράν (50000 □ μ.)· πρὸς δὲ τούτοις τὸ τῆς Μεσοποταμίας καὶ τὸ τῆς Συριακῆς καὶ Ἀραβικῆς ἐρήμου (13000 □ μ.)

Κλίμα καὶ προϊόντα. Τὸ πλεῖστον τῆς Ἀσίας κεῖται εἰς τὴν βόρειον εὐκρατον ζώνην, μικρὸν εἰς τὴν κατεψυγμένην καὶ μέρος τῶν νοτίων χερσονήσων ὡς καὶ πᾶσαι αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι εἰς τὴν διακεκαυμένην. Τὸ κλίμα εἶνε ἡπειρωτικὸν καὶ ἐν γένει ψυχρότερον ἐν αὐτῇ, ἢ ἐν χώραις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, κειμέναις ὑπὸ τὸν αὐτὸν παράλληλον· ἡ Ταρταρία λ.χ. κειμένη ὑπὸ τὸν αὐτὸν παράλληλον μετὰ τὴν χώραν τῆς Νεαπόλεως, ἔχει δριμὺν χειμῶνα· ἐν δὲ τῇ Σιθῆρίᾳ, κειμένη ὑπὸ τὸν αὐτὸν παράλληλον μετὰ τὸ Ὀλστεῖνον, παγώνει ὁ ὑδράργυρος (320 R κάτωθεν τοῦ 0). Αἴτιον τούτου εἶνε ἡ ἐπὶ μεγάλην ἔκτασιν ἐπαρὴ αὐτῆς μετὰ τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, ἡ διεύθυνσις τῶν ὑψηλῶν ὀρέων ἐξ Α πρὸς Δ, ἡ μικροτέρα ἔκτασις τῶν τροπικῶν χωρῶν καὶ αἱ μεγάλαὶ ὀρειναὶ χώραι ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ. Εἰς τὰ βόρεια καὶ νότια ὑπάρχουσι δύο ὥραι τοῦ ἔτους· ἡ δὲ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ εἰς μὲν τὰ νότια 12 περίπου ὥρας, εἰς δὲ τὰ βόρεια ἄκρα 4 μῆνας καὶ τανάπαλιν ἡ νύξ. Ἡ Ἀσία ἔχει ἄφθονα καὶ ποικιλώτατα προϊόντα καὶ ἐν μὲν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ πυκνὰ δάση, ὑψικόμους φοίνικας καὶ πυρώδη ἀρώματα, ἐπὶ δὲ τῶν ἀδένδρων ἐλῶν τῶν ὑψηλῶν βορείων μερῶν βρύα καὶ ἀθλίς καὶ νάνους σημύδας· ἡ αὐτὴ ἀντίθεσις παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ζῶα, διότι εἰς τὰ βόρεια ἀπαντᾷ τὸ μικρότερον μαστοφόρον ζῶον ἢ μυγαλῇ, καὶ εἰς τὰ νότια τὸ μέγιστον ὁ ἐλέφας· ὁμοίως τάρανδοι καὶ κάμηλοι, λευκαὶ ἄρκτοι καὶ τίγρεις.

Κάτοικοι. Εἰς μὲν τὴν Καυκασίαν φυλὴν ἀνήκουσιν οἱ λαοὶ τῆς ἐντεῦθεν Ἀσίας καὶ ἐντεῦθεν Ἰνδίας (οἱ κάτοικοι τοῦ Καυκάσου, οἱ Ἀραβες, οἱ Πέρσαι, οἱ Κοῦρδοι, οἱ Ἀφγάνοι, οἱ Βουχάριοι καὶ οἱ Ἰνδοί), εἰς δὲ τὴν Μογγολικὴν οἱ κάτοικοι τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας (Ιάπωνες, Κινέζοι, Τάρταροι, κτλ.) εἰς δὲ τὴν Μαλαϊκὴν οἱ κάτοικοι τῶν Ἰνδικῶν νήσων καὶ τῶν μεσημβρινῶν τῆς Ἰνδοκίνας. Χριστιανοὶ εὐρίσκονται μόνον ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, τῇ Συρίᾳ καὶ τῇ Ἀρμενίᾳ, οἵτινες ἐξαπλοῦνται ὁλοκλήρως ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων καὶ πρὸς Β καὶ πρὸς Ν καὶ πρὸς Α. Ὁ

Ἰσλαμισμὸς ἐπικρατεῖ εἰς τὰ δυτικά καὶ ἐν μέρει εἰς τὰ νότια, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν μέγιστον μέρος αὐτῆς ἡ πολυθεΐα (Βραμισμός καὶ Βουδδισμός). Ἡ Ἀσία ἐξέχει διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως, τὰς μεγίστας ἀντιθέσεις εἰς τὸν φυτικὸν καὶ ζωϊκὸν αὐτῆς κόσμον καὶ τὰς μεγάλας διαφορὰς τῶν χωρῶν καὶ τῶν κατοικούντων αὐτὴν λαῶν. Εἶνε μὲν αὕτη ἡ κοίτις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ ἐστία τοῦ ἀρχαιοτάτου πολιτισμοῦ καὶ ἡ μήτηρ τῶν κυριωτέρων θρησκειῶν, ἀλλ' ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου οἱ λαοὶ αὐτῆς πολὺ ἀπολείπονται τῶν Εὐρωπαϊῶν καθ' ὅλα, ζῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ πατριαρχικῇ ἢ δεσποτικῇ πολιτεύματι· μόνον δὲ ἐσχάτως ἤρχισε νὰ ἐξαπλοῦται παρ' αὐτοῖς ὁ Εὐρωπαϊκὸς βίος, πρὸς Ν μὲν διὰ τῶν Ἀγγλῶν, πρὸς Β δὲ διὰ τῶν Ρώσων.

Ἰαπωνικὸν βασίλειον.

§. 32. Ἡ Ἰαπωνία (7000 □ μ. καὶ 35—40 ε. κ.) συνίσταται ἐκ τεσσάρων μεγάλων νήτων (Νιφὼν καὶ Κιούσιος) καὶ πολλῶν μικρῶν, αἵτινες εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρειναι, ἔχουσαι ἐνεργὰ ἡφαιστεία (ιδίως ἡ Νιφὼν) καὶ ὑποκείμεναι εἰς συχνοὺς σεισμούς. Τὸ κλίμα αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος ἀρδεύεται καλῶς καὶ καλλιεργεῖται ἐξαισίως, εἶνε ὀρεστέρον καὶ ὑγρὸν διὰ τὰς συχνὰς βροχὰς, συνοδευόμενον καὶ ὑπὸ συχνῶν καὶ σφοδρῶν καταιγίδων· ὁ δὲ χειμὼν εἶνε ὀριμότερος ἢ εἰς ἄλλας χώρας ἄλλων ἡπείρων κειμένας ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος· ἡ Ναγκασάκη λ. χ., κειμένη ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὴν Μαδέραν, ἔχει τὸν χειμῶνα χιόνα καὶ πάγον, τὰ ὅποια ἐκεῖ σχεδὸν δὲν ἀπαντῶνται. Ἀφθονα προϊόντα αὐτόθι εἶνε ἡ ὄρυζα, ὁ σῖτος, τὸ βαμβάκιον, τὸ τσαΐ, ὁ καπνὸς καὶ ἡ μέταξ· τὰ ἀρπακτικὰ ζῶα εἶνε σπάνια καὶ ἐκ τῶν μετὰλλων ὁ χαλκὸς μόνον εἶνε ἄφθονος. Ἡ Ἰαπωνία εἶνε πυκνὰ κατοικημένη καὶ οἱ λαοὶ αὐτῆς, ὄντες οἱ εὐγενέστεροι τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, εἶνε καθάριοι, ἐγκρατεῖς, ἐπιμελεῖς, φιλότιμοι (αὐτοχειρία), ἐπιμελεῖς γεωργοί, ἐξοχοὶ εἰς τὰς μηχανικὰς τέχνας, φίλοι ἐν γένει τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν (πολλὰ σχολεῖα) καὶ μᾶλλον τῶν Κινέζων μορφωμένοι, καὶ τοὶ μέχρις ἐσχάτων ζῶντες μᾶλλον ἐκείνων ἀκοινώνητοι. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία παρ' αὐτοῖς εἶνε ἡ

τοῦ Βουδδᾶ, ὅστις, μεταρρυθμίσας τὴν τοῦ Βράμα, τὸ 550 π. Χ. ἀπέρριψε τὴν πολυθεΐαν, κατήργησε τὴν εἰς τάξεις διαίρεσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐδίδαξε τὴν ἰσότητα, τὴν πρὸς ὅλα τὰ ὄντα εὐσπλαγχνίαν, τὴν καθυπόταξιν τῶν παθῶν, τὴν μετεμψύχωσιν καὶ πλήρη αὐταπάρνησιν· ἐτι δὲ ὅτι αἱ καθαρῶτεραι ψυχαὶ (ὡς ἡ τοῦ Βουδδᾶ) ἔρχονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὴν Γῆν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐνεκα λατρείας πολλῶν ἀγίων, εἰκότων καὶ λειψάνων, περιέπεσε πάλιν ὁ Βουδδισμὸς εἰς τὴν ἀκροτέραν εἰδωλολατρίαν. Ὁ Χριστιανισμὸς, ὅστις ἐξεδιώχθη ἀπὸ δύο ἡδὴ ἐκαντοταστηρίδων ἐντελῶς ἐκείθεν, μόλις ἐπ' ἐσχάτων ἐγένετο καὶ πάλιν ἀνεκτός. Ἡ Ἰαπωνία ἔχει συγχρόνως πνευματικὸν καὶ κοσμικὸν ἡγεμόνα. Ἐπιστημότεραι δὲ πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ Υεδδῶ, ἐπὶ τῆς Νιφῶνος, μητρόπολις, ἔχουσα 2 ἐ. κ. καὶ ἡ Ναγκασάκη, ἐπὶ τῆς Κιουσίου.

Κινεζικὴ αὐτοκρατορία.

§ 33. Τὸ Κινεζικὸν Κράτος (200000 □ μ. καὶ 430 ἐ. κ.) περιλαμβάνεται μεταξύ Σιβηρίας, αὐτονόμου Ταρταρίας, Ἰνδιῶν καὶ Μεγάλου ὠκεανοῦ (Οχοτσικὴ θάλασσα, Ἰαπωνικὴ, ἀνατολικὴ Κινεζικὴ θάλασσα μετὰ τῆς Κυτρίνης καὶ νοτία Κινεζικὴ μετὰ τοῦ κόλπου τοῦ Τογκίνου).

Ποταμοί. 1) Ὁ Αμοῦρ, πηγάζων ἀπὸ τῶν Δαυρικῶν Ἀλπεων, 2) ὁ Ὀάργος ἢ Κίτρινος ποταμὸς, πηγάζων ἀπὸ τὸ Κουελλῦνον ὄρος, 3) ὁ Ταρτσουκιάργος ἢ Κιανουὺς ποταμὸς, ὅστις, ἔχων ῥοὴν περὶ τὰ 700 μ., πηγάζει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὄρους καὶ ἔχει παρόχθιον πόλιν τὴν Ναγκίγκην, 4) ὁ Βραμαπούτρας, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἰμαλαῦων ὀρέων, 5) ὁ Ἰνδὸς, πηγάζων ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὀρέων, καὶ 6) ἡ αὐτοκρατορικὴ διώρυξ, ἔχουσα 250 μ. μῆκ.

Ἐπιφάνεια. Τὸ Κινεζικὸν κράτος κατέχει τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ὑψιπέδου τῆς πέραν Ἀσίας καὶ τὸ ὁμώνυμον βαθύπεδον. Τὰ νότια χεῖλη τοῦ ὑψιπέδου ἀποτελοῦσι τὰ Ἰμαλάια ὄρη, τὰ ὁποῖα, ἔχοντα 350 μ. μῆκ. καὶ 40 πλ. καὶ κατέχοντα 18090 □ μ., κεῖνται μεταξύ Βραμαπούτρα καὶ Ἰνδοῦ καὶ εἶνε τὰ ὑψηλότερα τῆς Γῆς (Ἐβέρεστον, 27000 π.) καὶ συνίστανται

ἐκ πολλῶν παραλλήλων σειρῶν, ὑψομένων ὁλονέν πρὸς Β καὶ περιλαμβανουσῶν μεγάλας καὶ εὐφόρους κοιλάδας (ἡ Κασιμίρη καὶ τὸ 100 μ. μακρὸν Νεπάλ). Τὸ ἀνατολικὸν χεῖλος τοῦ ὑψηλοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν πρὸς Ν τοῦ Ὁάγγου Κινεζικὴν ἀλπιδίαν χώραν καὶ τὴν πρὸς Β αὐτοῦ Μανδσχοῦρίαν· τὸ δὲ βόρειον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνήκει εἰς τὴν Σιβηρίαν, συνίσταται ἐκ τριῶν μερῶν, ἐκ τῆς πρὸς Α Δαυρικῆς ἀλπιδίους χώρας, τῆς κειμένης μεταξὺ Ἀμούρ καὶ Λένα, ἐκ τῆς ἐν τῷ μέσῳ πλατείας ὀρεινῆς τῶν Ἀλταίων, κειμένης μεταξὺ Βαϊκάλης καὶ Ἰαξάρτου (Μεγάλα Ἀλταία πρὸς Ν, Μικρά Ἀλταία πρὸς Β, 10000 π.) καὶ τέλος ἐκ τῶν πρὸς Δ ταπεινοτέρων Ζουγγαρικῶν ὀρέων. Τὸ δυτικὸν χεῖλος ἀποτελεῖ ὁ Βέλουρος, πρὸ τοῦ ὁποίου κεῖται πρὸς Δ ἡ τοῦ Τουρκεστάν ἀλπιδίους χώρα. Τὸ ἐσωτερικόν, διασχιζόμενον ὑπὸ τῶν ἀγρίων καὶ ὑψηλῶν ὀρέων Κνελλύνου καὶ Τσιανσχάν ἐξ Α πρὸς Δ (Μογγολία, Ταρταρία καὶ Τιβὲτ) καὶ ἔχον μόνον παρὰ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας καὶ τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων εὐφορον ἔδαφος, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στέππη. Μέγα μέρος τῆς Μογγολίας καὶ Ταρταρίας, τῆς ὁποίας τὸ ἐσωτερικόν εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 6000 π. ὑψηλόν, καλύπτει ἡ 400 μ. μακρὰ ἔρημος Γόβις ἡ Σχαμώ. Ὑψηλοτέρα ὀρεινὴ χώρα καὶ μία τῶν μεγαλοκρεπεστέρων ὅλης τῆς Γῆς (30000 □ μ.) εἶνε τὸ Τιβὲτ, τὸ ὁποῖον περιέχει καὶ πολλὰς ὑψηλὰς (μέχρι 12000 π.) κοιλάδας, διαρρέομενας ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἰνδοῦ καὶ Βραμὰπούτρα. Τὴν μεγίστην ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μὴ καλλιεργεσίμους ὑψηλὰς χώρας ἀποτελεῖ τὸ Κινεζικὸν βαθύπεδον, τὸ ὁποῖον, διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Ὁάγγου, τοῦ Ἰαντσοκιάγγου καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς διώρυχος, κατέστησε καὶ ἡ φύσις καὶ ἡ τέχνη τὸ εὐφωρότατον, τὸ κάλλιστα καλλιεργημένον, τὸ πυκνὰ κατοικημένον καὶ τὸ κέντρον τοῦ Κινεζικοῦ κράτους καὶ πολιτισμοῦ.

— Κλίμα. Ὁ αἶρ ἐν γένει εἰς τὸ ἐσωτερικόν εἶνε ξηρὸς, τὸ δὲ θέρος θερμὸν, καὶ ὁ χειμὼν ὀριμὸς καὶ θυελλώδης. Ἐπὶ τοῦ Τιβὲτ, ἔνθα ὁ χειμὼν διαρκεῖ 7 μῆνας, τὸ θέρος εἶνε τόσον θερμὸν, ὥστε ἡ κριθὴ ἐπιδίδει μέχρι ὕψους 12000 π. Εἰς τὰς ὑψηλοτέρας χώρας οἱ δημητριακοὶ καρποὶ πολλάκις θερίζονται.

τὸν Δεκέμβριον, καταπιπτούσης πολλῆς χιόνος. Ἐν τῷ Κινεζικῷ βαθυπέδῳ τὸ κλίμα εἶνε γλυκύτερον, ἀλλὰ κατὰ τὰ παράλια ἐπικρατοῦσι συχνάκις φοβεραὶ λαίλαπες. Κυριώτερα τῶν προϊόντων ἐκ τῶν φυτῶν εἶνε τσάϊ, ῥᾶ, ὄρυζα καὶ βαμβάκιον· τῶν δὲ ζώων εἶνε διῆρράχεις κάμηλοι, ἵπποι, πρόβατα, αἶγες (χρήσιμοι εἰς τὸ Τιβέτ καὶ ὡς φορητὰ ζῶα) γουναροφόρα ζῶα, μοσχοδορκάδες καὶ βόμβυκες.

Κάτοικοι. 1) Οἱ Τιβετανοὶ εἶνε ῥωμαλέοι, φιλόξενοι καὶ ἀγαθοὶ, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ ὑποκείμενοι εἰς ἱερατικὴν κυριαρχίαν. Θρησκεία αὐτῶν εἶνε ὁ Βουδδισμὸς, ὅστις, καλούμενος αὐτοῖσι Λαμισμὸς, ἔχει ἀνώτατον ἱερέα τὸν Δαλαϊλάμαν, τιμώμενον ὡς ἀνθρωποποιημένον Βουδδαν· οἱ δὲ ἱερεῖς, μοναχοὶ καὶ μοναχαί, ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην τάξιν, ἥτις εἶνε πολυάριθμος. 2) Οἱ Βουχάριοι εἶνε οἱ ὠραιότεροι καὶ οἱ πλέον μορφωμένοι κάτοικοι τῆς μεσαιᾶς Ἀσίας, καταγινόμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἀποτελοῦντες τοὺς φανατικωτέρους Μωχμεθανούς. 3) Οἱ Μογγόλοι εἶνε φιλόξενοι, εὐπροσῆγοροι, ἀκάρτοι, Λαμαῖσται τὴν θρησκείαν καὶ νομάδες τὸν βίον, καὶ τρέφουσιν ἀγέλας ἵππων, καμήλων καὶ προβάτων. Εἰς τούτους ἀνήκουσι καὶ οἱ Καλμοῦκοι, οἵτινες διακρίνονται διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ὀράσεως, τῆς ὀσφρήτεως καὶ τῆς ἀκοῆς. Οἱ Μογγόλοι, πολλάκις καταβάντες ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν των χωρῶν, ὑπέταξαν καὶ κατέστρεψαν πολλοὺς λαοὺς (ὁ Τσιγγισχάνης τὸ 1200 μ. Χ. καὶ ὁ Ταμερλάνος τὸ 1400). 4) Οἱ Τουγγούσοι, νομάδες καὶ κυνηγοὶ, εἶνε Λαμαῖσται, καθὼς καὶ οἱ ῥωμαλέοι καὶ υπερήφανοι Μανδσχοῦριοι, οἵτινες ἐν τῷ Κινεζικῷ κράτει ἀποτελοῦσι τανῦν τὸν κυρίαρχον λαόν. 5) Οἱ Κινέζοι, ὄντες ἐξηπλωμένοι καθ' ὅλον τὸ κράτος, καὶ ἔχοντες μικρὰς χεῖρας καὶ πόδας, εἶνε ἐγκρατεῖς, οἱ μᾶλλον εὐπροσῆγοροι κάτοικοι τῆς Γῆς, ἐπιτήδειοι, ἐπιμελεῖς, πονηροὶ, ἀπαθεῖς, κενόδοξοι, πρὸς τοὺς ξένους ἀλαζόνες, ψοφοδεεῖς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των καὶ πεφυσιωμένοι πρὸς τοὺς κατωτέρους των. Κυρία ἐνασχόλησις αὐτῶν εἶνε ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία (μετάξης, πορσελάνης, χάρτου καὶ σιλπνῶν πραγμάτων) καὶ τὸ ἐμπόριον (ιδίως τὸ ἐσωτερικόν). Θρησκεία αὐτῶν εἶνε ὁ Βουδδισμὸς (οἱ ἱερεῖς των καλοῦνται Βόν-

ζοι), οἱ δὲ πεπαιδευμένοι αὐτῶν ἀτενίζουσιν εἰς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Κομφυκίου. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὑπερέβαινόν ποτε οἱ Κινέζοι καὶ τοὺς Εὐρωπαίους (πορσελάνη, τυπογραφία, πυρῆτις), ἀλλ' ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἔμειναν στάσιμοι. Τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν παρεδέχθησαν καὶ οἱ κατακτηταὶ αὐτῶν Μογγόλοι (τὸν 13^{ον} αἰῶνα) καὶ οἱ Μανδσχοῦριοι (τὸν 17^{ον}). Οἱ δὲ ἐκ τῶν φυλῶν τούτων ἡγεμόνες ἐγένοντο βαθμηδὸν καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ κατὰ τὴν ἀνατροφὴν Κινέζοι. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἠνεώχθη καὶ ἡ Κίνα, καθὼς καὶ ἡ Ἰαπωνία, εἰς τοὺς ξένους, ἐνῶ πρότερον ἐπεκράτει φρικτὴ ξενηλασία. Τὸ πολίτευμα «τοῦ Οὐρανίου κράτους» εἶνε δεσποτικὸν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ, «οὐδὲς τοῦ Οὐρανοῦ» κυβερνᾷ ἀπολύτως. Οἱ μεγάλοι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους καλοῦνται Μανδαρῖνοι.

1) Ἡ Κίνα ἔχει 60000 ☐ μ. καὶ 350 ἑ.κ. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς Πεκῖνον, πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἔχουσα 2 ἑ.κ. Πρὸς Β οὗτοῦ κεῖται τὸ Κινεζικὸν λεγόμενον τεῖχος (300 μ. μ.). Ναγκίγκη, ἐμπορικὴ πόλις, παρὰ τὸν Ἰαντσοκίγγον, ἥτις, ἔχουσα 2 ἑ.κ., ἐχρημάτισεν ἄλλοτε πρωτεύουσα. Σαγγάη, πόλις ἐμπορικῆς Καντὼν, ἐπὶ νησοῦριθος κόλπου, κατοικουμένη ὑπὸ 1 ἑ.κ. καὶ οὖσα τὸ κέντρον τοῦ μετὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐμπορίου. Μακάον (Πορτογαλικὴ) καὶ Χογκόγκη (Ἀγγλικὴ). 2) Τουγκουσία ἢ Μανδσχοῦρία, πρὸς Β. 3) Μογγολία καὶ πρὸς Δ Ζουγγαρία, ἐν ἣ κεῖται καὶ ἡ παρὰ τὴν Κιάχταν τῆς Ῥωστίας ἐμπορικὴ πόλις Μαϊματσίνη, ἀφ' ἧς ἄρχεται ἡ διὰ τῆς ἐρήμου πρὸς τὸ Πεκῖνον διὰ κερθανίων οἰκίας. 4) Ὑψηλὴ Ταρταρία (ἀνατολικὸν Τουρκεστάν, Τουρφάν, Μικρὰ Βουχαρία), τῆς ὁποίας ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Ὑαρχάνδη, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 80000 κ. 5) Τιβετ, τὸ ὅποιον διαιρεῖται εἰς Μικρὸν, ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Λαδάκην, καὶ εἰς Μέγα, ἔχον πρωτεύουσα τὴν Λάσσαν, ἥτις εἶνε ἑδρα τοῦ Δαλαϊλάμα καὶ τόπος προσκυνήσεως. 6) Κορέα, τῆς ὁποίας μέρος ἀνήκει εἰς τοὺς Κινέζους καὶ τὸ λοιπὸν εἰς τοὺς Ἰάπωνας. 7) Αἰνῆσοι Φορμόζα, Ἀϊνάνη καὶ Λιούκιτσι.

Ἰνδία.

§ 34. Αἱ Ἰνδία, αἵτινες καὶ ἄλλως Ἀνατολικαὶ Ἰνδία κα-

λθύνται, κείμεναι πρὸς Ν. τῆς Κίνας καὶ κατέχουσιν τὰ ΝΑ τῆς Ἀσίας, διαιροῦνται εἰς τὴν ἐντεῦθεν Ἰνδίαν ἢ τὸ Ἰνδοστάν, εἰς τὴν πέραν Ἰνδίαν ἢ τὴν Ἰνδοκίην καὶ εἰς τὰς Ἰνδικὰς νήσους.

Ἰθάτα. Εἰς τὴν νοτίαν Κινεζικὴν θάλασσαν χύνονται 1) ὁ Καμβόδσας, 2) ὁ Μενάμ, τοῦ ὁποῦ παρόχθιος πόλις εἶνε ἡ Βαγκόκη, εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης 3) ὁ Σαλουένιος, 4) ὁ Ἰραβάδδης, τοῦ ὁποῦ παρόχθιος πόλις εἶνε ἡ Ἰαύα (καὶ οἱ τέσσαρες οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἰνδοκίαν) 5) ὁ Βραμαπούτρας, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἰμαλαῶν, 6) ὁ Γάγγης, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἰμαλαῶν καὶ σχηματίζων μετὰ τοῦ Βραμαπούτρα Δέλτα, ἔχει παρόχθους πόλεις τὴν Βεναρῆζην, τὴν Πάτνην καὶ τὴν Καλκούταν, 7) ὁ Γοδαβέρης, χυνόμενος εἰς τὴν Περσικὴν θάλασσαν, 8) ὁ Νερβούδδης, 9) ὁ Ἰνδός, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἰμαλαῶν ὀρέων, ἔχει 400 μ. ροὴν. Οἱ πέντε τελευταῖοι ἀνήκουσιν εἰς τὸ Ἰνδοστάν.

Ἐπιφάνεια. 1) Ἡ ἐντεῦθεν Ἰνδία ἔχει πρὸς Ν τὸ ὑψίπεδον Δεκάν (2000 π.), διαρρέομενον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ τοῦ Νερβούδδα καὶ Γοδαβέρη. Πρὸς Δ. αὐτῆς ὑφθύνται αἱ τραχεῖαι καὶ δρυμώδεις σειραὶ (μέχρι 6000 π.) τῶν δυτικῶν Γαταίων ὀρέων, τὰ ὅποια κατκρίπτουσιν ἀποτόμως πρὸς τὴν στενὴν, ὀμβρώδη, εὐρορον καὶ πολυλίμενον παραλίαν Μαλαβάρην, πρὸς Α δὲ αἱ σειραὶ τῶν ἀνατολικῶν Γαταίων ὀρέων, πρὸ τῶν ὁποίων κεῖται πρὸς Α ἡ 20 μ. πλατεῖα καὶ ξηρὰ παραλία Κορομανδέλη. Μεταξὺ δὲ τοῦ πρὸς Ν ὑψιπέδου, τοῦ πρὸς Δ ὑψιπέδου τοῦ Ἰρᾶν καὶ τῶν πρὸς Β Ἰμαλαίων ὀρέων ἐκτείνεται τὸ βαθύπεδον τοῦ Ἰνδοστάν, διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Βραμαπούτρα, τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ, το ὁποῖον ποτιζόμενον καλῶς, καὶ μάλιστα πρὸς Α, εἶνε λίαν εὐφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον. Ἡ κατ' ἐτος πλημμυρίζουσα χώρα τοῦ Δέλτα (Βεγγάλη) εἶνε εἰς τὰ πικρὰ τελευτωδὴ καὶ γέμει πυκνῶν δασῶν, τὸ ΒΑ κατέχει ἡ εὐρορος Πεντσαδ'· πρὸ δὲ τὸν κάτω Ἰνδὸν ὑπάρχει ἀμμώδης ἐρημος μετὰ πολλῶν αὐάσεων.

2) Ἡ Ἰνδοκίη διατρέμεται ὑπὸ πέντε λίαν δρυμωδῶν σειρῶν ὀρέων μεταίου μεγέθους, αἵτινα ἔρχονται πρὸς Ν ἐκ τῶν πέραν Ἀσιατικῶν ὀρέων μεταξὺ δὲ τούτων κεῖνται εὐρεῖται, κανονικῶς

πλημμυροῦσαι καὶ καλῶς καλλιεργημέναι κοιλάδες, ἀποτελοῦσαι τὰς κυρίας χώρας τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἰνδοκίνας· ἀλλὰ καὶ ἡ μετ' αὐτῆς συνεχομένη χερσόνησος Μαλάκκα εἶνε ὡσαύτως ὄρεινῇ. 3) Αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι εἶνε τὸ πλεῖστον ὄρειναι καὶ ἡφαίστειοι (ιδίως ἡ Ἰαύα), ἔχουσιν ὅμως περὶ τὰ παράλια εὐφωρτωτάτας πεδιάδας, κεκαλυμμένας πολλῶν μὲ τέλματα καὶ δάση.

Κλίμα. Αἱ Ἰνδῖαι καὶνται σχεδὸν ὅλαι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, αἱ πεδιάδες αὐτῶν, εἰς δὲ δύο μόνον ὥραι τοῦ ἔτους ἐπικρατοῦσιν, ἡ ξηρὰ καὶ ἡ ὑγρὰ, εἶνε θερμαὶ καὶ ὑγραὶ· ἡ ὑγρὰ ἐπὶ μὲν τῆς Μαλακάρης ἐπικρατεῖ μετὰ Μαΐου καὶ Σεπτεμβρίου, ἐπὶ δὲ τῆς Κορομανδέλης μετὰ Ὀκτωβρίου καὶ Ἰανουαρίου. Ἡ ἐπὶ τῶν νήσων θερμότης εἶνε μετριοτέρα· αἱ δὲ ὄρειναι αὐτῶν χῶραι ὁρροσερώτεραι. Εἰς τὸ Δεκὰν ἐπικρατεῖ διηλεκὲς ἔαρ, εἰς δὲ τὰς ἐλώδεις παραλίαις τὸ κλίμα εἶνε ἐν γένει λίαν νοτερόν.

Ἡ χώρα, οὕσα πλουσιωτάτη, ἀνέκαθεν ἐφείλκυσε ξένους κατακτητὰς· τὸ βασιλείον τῶν φυτῶν φέρει ἀφθόνως βαμβάκια, ὄρουζαν, ζαχαροκάλαμον, τσαΐ (ἐν τῇ Ἰνδοκίνῃ), καφὲν (ἐν τῇ Ἰαύᾳ), τὸν ὅσφ ὠφέλιμον, τόσφ ὠραῖον φοῖνικα, βάνανον, ἀρτόδεστρον, ἰνδοκάλαμον, ἰνδικόν, ὠραῖα ἀρώματα, κιννάμωμον (ἐπὶ τῆς Κεϋλάνης), πέππερι (ἐπὶ τῆς Μαλακάρης), ζιγγίθερι, κηρύφυλλα καὶ μοσχοκάρυα (ἐπὶ τῶν Μολουκκῶν). Ἐπίσης καὶ τὸ βασιλείον τῶν ζώων εἶνε ποικίλον, οἷον πίθηκοι, ῥινόκεροι, ἐλέφαντες (κατοικίδιον ζῶον), τίγρεις, βούβαλοι, πτηνὰ (τσαοὶ καὶ ψιττακοὶ) μὲ ὠραιότατα χρώματα, κροκόδειλοι, γελῶναι, γιγάντιαι ὄφεις, βόμβυκες, τερμῆται καὶ μαργαρίται, ἀλιευόμενοι παρὰ τὴν Κεϋλάνην. Αἱ Ἰνδῖαι φέρουσι καὶ πολυτίμους λίθους (ἀδάμαντες).

Κάτοικοι. Τὸν μεγαλείτερον πληθυσμὸν τῆς ἐντεῦθεν Ἰνδίας ἀποτελοῦσιν οἱ Ἰνδοὶ, οἵτινες ἔχοντες κομφὸν ἀνάστημα καὶ δέρμα βαθύ κίτρινον, εἰσὶν ἐγκατεῖς, εὐκίνητοι, ἐπιτήδειοι τεχνῖται (βαμβακερὰ υφάσματα), φυγόπονοι, εὐάγειοι, εἰς τὰ ὄρη πολεμικοὶ, φαντασιόκοποι, ἀντίθετοι τῶν θετικῶν Κινέζων καὶ φαντασιόπληκτοι ἕνεκα τῆς ὁρροκίνας τῶν, τοῦ Βρα-

ρισμοῦ, καθ' ἣν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ ὄντος ἐξέρχονται πρῶτον μὲν ὁ Βράμας, ἡ ποιούσα, ὁ Βισνοῦ, ἡ τηροῦσα καὶ ὁ Σίβας, ἡ καταστρέφουσα δύναμις, καὶ εἶτα ἄπειροι κατώτεροι θεοί, οἵτινες τιμῶνται ὑπὸ διαφορωτάτης μορφᾶς. Δοξάζουσι πρὸς τούτοις καὶ τὴν μετεμψύχωσιν καὶ θεωροῦσι μέρος ἀναπόσπαστον τῶν θρησκευτικῶν τῶν διατάξεων τοὺς ἀγνιμοὺς καὶ τοὺς καθαρισμοὺς (Γάγγης, ἱερὸς ποταμὸς), διὸ ἐπιβάλλουσιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ τρομαρὰς ἱλαστηρίους βασάνους. Οἱ ναοὶ αὐτῶν καλοῦνται παγόδαι· ἀξιοθαύμαστοι δὲ τούτων, ἐπίγειοι ἢ ὑπόγειοι, εἶνε οἱ λατρευόμενοι εἰς βράχους. Οἱ Ἴνδοι διακροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις, ὧν ἀνωτέρα εἶνε ἡ τῶν Βραχμάνων (ιερεῖς), κατόπιν ἔρχεται ἡ τῶν Ξατριῶν (μάχιμοι), επεὶτα ἡ τῶν Βίζων (γεωργοὶ καὶ χειρῶνακτες) καὶ τελευταία ἡ τῶν Παριῶν, οἵτινες θεωροῦνται ὡς βέβηλοι καὶ ἐκτρώματα τῆς κοινωνίας. Ἐν Πεντσὰδ ζῶσιν οἱ ἀγροῖκοι καὶ πολεμικοὶ Σεῖκοι. Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἰνδῶν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐντεῦθεν Ἰνδία καὶ Μογγόλοι καὶ Ἀραβες τοῦ Μωαμεθανικοῦ δόγματος. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδοκίνας, Ἰνδοκινέζοι, εἰς οὓς ἀνήκουσιν καὶ οἱ Βιρμᾶνες, πολὺ ἀπολειπόμενοι τῶν ἄλλων Ἰνδῶν ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν, εἶνε Βουδδισταί. Ἐπὶ τῆς Μαλάκκας καὶ τῶν Ἰνδικῶν νήσων κατοικοῦσιν οἱ Μαλαῖοι, οἵτινες, διακρινόμενοι διὰ τὸ περιπαθὲς ἀκαταδάμαστον, τολμηρὸν καὶ τὸ φιλέκδικον ἦθος αὐτῶν, καὶ τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα, εἶνε ἀκούραστοι ἔμποροι, τολμηροὶ θαλασσοπόροι καὶ Ἰσλαμισταὶ τὴν θρησκείαν· ἴδιον δὲ παρ' Ἰνδοῖς ἔθος εἶνε ἡ μάσπσις τοῦ καπνοῦ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους αἱ Ἰνδαί, καὶ μάλιστα ἡ ἐντεῦθεν τούτων, ἦσαν ἐκ τῶν μᾶλλον πολιτισμένων χωρῶν· μαρτυροῦσι δὲ τοῦτο ἔτι καὶ νῦν ἡ εἰς τάξεις διαίρεσις, ἡ θρησκεία καὶ οἱ μεγαλοπρεπεῖς αὐτῶν ναοί· ἡ δὲ Ἰνδοκίνα ἐγένετο ἤδη π. Χ. λεῖα ξένων κατακτητῶν, ἐλθόντων ἐκ Κίνας. Περὶ τὰ 1000 μ. Χ. εἰσέβαλον εἰς τὰς Ἰνδίας Ἀραβες καὶ διέδωκαν τὸν Ἰσλαμισμὸν· τὸ δὲ 1525 ἀπόγονος τοῦ Ταμερλάνου ἐθεμελίωσε τὴν Μωαμεθανικὴν Μογγολικὴν ἐξουσίαν καὶ εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Δελήν, ἐν ᾗ κατόκει ὁ Μέγας Μογγόλος. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἐσύστησαν αὐτίθι

ἀποικίας οἱ τὸ 1498 ἀνακαλύψαντες τὴν πρὸς τὰς Ἀ Ἰνδίας
θαλάσσιαν ὁδὸν Πορτογάλαι καὶ ὕστερον οἱ Ὀλλανδοί· τανῶν
δὲ ἡ ἐντεῦθεν Ἰνδία ὑπόκειται εἰς τοῦ Ἀγγλούς. Ἐμπορικαί
ὁδοὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην εἶνε 1) ἡ διὰ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς
Κασπίας θαλάσσης πρὸς τὸ Ὑπερβοῦργον τῆς Ρωσίας, 2) ἡ
διὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Εὐφράτου, 3) ἡ διὰ τῆς
Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ 4) ἡ περὶ τὴν Αφρικὴν.

Ἡ ἐν τεύθειν Ἰνδία ἔχει 70000 $\square$ μ. καὶ 170 ε. κ., αἱ δὲ
ἐπ' αὐτῆς κτήσεις τῶν Ἀγγλῶν, αἵτινες πρότερον μὲν ἀνῆκον εἰς τὴν
ἀνατολικὴν Ἰνδικὴν ἐπαρχίαν, νῦν δὲ ἴστανται ὑπὸ ἴδιον γενικὸν
διοικητὴν Ἀγγλῶν, διαιροῦνται εἰς τρεῖς προεδρείας, αἵτινές εἰσιν αἱ
ἐξῆς, α) Βεγγάλη, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἰσὶ Κ α λ-
κοῦττα, παρὰ τὸν Γάγγην, ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ καὶ πόλις
λίαν ἐμπορικὴ, ἔχουσα 500000 κ. καὶ διαιρουμένη εἰς μαύρην καὶ
λευκὴν. Πάτνα, παρὰ τὸν Γάγγην, ἔχουσα 300000 κ. Βενα-
ρέζη, παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, ἡ ἀγία πόλις καὶ ἡ Ρώμη τῶν Ἰν-
διῶν, ἔχουσα 200000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Ἀγρα, ἔχουσα
130000 κ. καὶ λαμπρὰ μνημεῖα. Δελή, ἡ πάλαι λαμπρὰ καὶ
πλουσία καθέδρα τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, ἔχουσα νῦν 150000 κ.
Δαχόρη, πόλις τῆς Πενσάδ, ἔχουσα 95000 κ. β) Μ α δ ρ ᾶ ς,
τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ ὁμώνυμος πόλις, ἔχουσα 450000 κ.
καὶ πρὸς Νέπτα παγόδας. Τραχεβάρη, οὗσα ἄλλοτε Δανικὴ κτή-
σις, ἔχει νῦν 24000 κ. γ) Β ο μ β ᾶ η, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πόλις
εἶνε πρωτεύουσα καὶ πολεμικὸς λιμὴν, ἔχων 500000 κ. καὶ παρακει-
μένην παγόδαν λελαξευμένην εἰς βράχον. Εἰς τὰς ἐμμέσους κτήσεις τῶν
Ἀγγλῶν ὑπάγονται τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐξαρτώμενα ἀπ'
αὐτῶν μικρὰ κράτη καὶ διοικούμενα δι' ἐγγχωρίων ἡγεμόνων (ναβά-
βαι καὶ βαγιάδαι)· εἶνε δὲ τὰ ἐξῆς, ἡ Μυσόρη, ἡ διὰ τοὺς ἀδά-
μαντας ὀνομαστὴ Γολκόνδη ἢ Ὑδραβάδη μετὰ τῆς ὁμω-
νύμου πρωτεύουσι, πλησίον τῆς ὁποίας κείνται γιγάντια οἰκοδομή-
ματα (ἀμφότεραι ἐν Δεκάν) καὶ ἡ Κασιμίρη, κοιλὰς τῶν Ἰμα-
λαῶν ὠραία καὶ 6000 π. ὑψηλὴ, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν,
περίφημον διὰ τὰ πολύτιμα σάβια καὶ τοὺς τάπητας, καὶ 40000 κ.
Ἀνεξάρτητον κράτος εἶνε τὸ πρὸς Β Νεπαλ.

Οἱ μὲν ἄλλοι ἐξουσιάζουσιν ἐπὶ τῆς Κορομανδέλης τὴν Πονδίχε-

ρον, ἔχουσιν 40000 κ., οἱ δὲ Πορτογάλοι τὴν ἐπὶ τῆς Μαλαβάρης Γόαν. Εἰς τὴν ἐντεῦθεν Ἰνδιάν ἀνήκουσιν ἡ πλουτία νῆσος Κεϋ-
λάνη (1100 □ μ.), φέρουσα κιννάμωμον καὶ μαργαρίτας, αἱ Λα-
κεδίβαι καὶ αἱ Μαλδίβαι. (35) *Amoy*

Ἡ Ἰνδοκίνα (40000 □ μ.) περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς δεσποτικά
κράτη α) τὸ Ἀννάμ, τὸ ὁποῖον, κείμενον πρὸς Ἀπαρὰ τὸν
Καμβόδσαν καὶ τὴν Κινεζικὴν θάλασσαν, καλεῖται πρὸς ἈΚοχι-
γκίνα καὶ ἔχει πρὸς Ν Γαλλικὰς κτήσεις. β) Τὸ Σιάμ, τοῦ ὁ-
ποῦ, κειμένου ἐν τῷ μεσῷ, πρωτεύουσα εἶνε ἡ Βαγκόκη, παρὰ τὸν
Μενάμ, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 400000 κ. καὶ πλείοντας οἴκους.
γ) Τὸ Βιρμάν, πρὸς Δ, τοῦ ὁποῦ ἡ παρὰ τὸν Ἰαβὰδδην πρωτεύ-
ουσα καλεῖται Ἀθα. δ) Ἡ Βρετανικὴ Ἰνδοκίνα, τῆς ὁποίας
ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Ἀσσάμ, παρὰ τὸν Βραμαπούτραν, Ἀβα-
ρκαν καὶ Πεγγου, εἰς τὰ δυτικὰ παράλια. Ἐπὶ δὲ τῆς χερ-
σονήσου Μαλάκκας καίται ἡ ὁμώνυμος πόλις καὶ ἐπὶ τῆς
νοτίου ἁκρας αὐτῆς ἡ μικροτέρα χερσονήσος Σιγγαπόρη.

Ἐκ τῶν Ἰνδικῶν νήσων ἐξουσιάζουσιν οἱ Ὀλλανδοὶ α) τὴν Ἰ-
αύαν (2500 □ μ. καὶ 12 ἑ. κ.), ἥτις, οὕτως ἀρμαιοτάτη πασῶν καὶ
ἔδρα τῆς αὐτῆς δυνάμεως τῶν Ὀλλανδῶν, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν
Βαταύαν, κατοικουμένην ὑπὸ 60000 κ. β) μέρος τῆς Σουμάτρας
(7000 □ μ.) με πρωτεύουσαν τὴν Παδάγγην, τῆς Βορνέου
(10000 □ μ.), τῆς Κελέθης καὶ τινος μικροτέρας νήσου τοῦ
Σούνδα καὶ γ) τὰς Μολούκκας (Διχίλολος καὶ Ἀμβοϊνή). Ἀπασαὶ δὲ
αἱ αὐτῆς Ὀλλανδικαὶ κτήσεις ἔχουσι 18 ἑ. κ. Οἱ Ἰσπανοὶ ἐξουσι-
άζουσι τὰς Φιλιππίνας νήσους (2500 □ μ. καὶ 2700000
κ.). Τούτων ἐπιστημότερα εἶνε ἡ Λουσω καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς
ἡ Μανίλλα (150000 κ.).

Σιβηρία.

§. 35. Ἡ Σιβηρία (263000 □ μ. καὶ 4230000 κ.) συ-
νορεύει μετὰ τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανόν, τὸν Εἰρηνικόν, τὴν
Κινεζικὴν αὐτοκρατορίαν, τὸ Τουράν καὶ τὴν Ῥωσσίαν.

Ῥάδα. 1) ὁ Ὄβις, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ἀλταίων,
ἔχει παραπόταμον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν Ἰρτίσκην με-
παρόχθιον πόλιν τὴν Τοβόλσκη, 2) ὁ Ἰενισεῖς, πηγάζων
ὁμαλῶς ἀπὸ τῶν Ἀλταίων, 3) ὁ Δένας, ἔχων παρόχθιον πό-

ιν τὴν Ἰακύνθου γὰρ, 4) ὁ Ἰνδιγίρκας, 5) ὁ Κολύμας, 6) Ἀμοῦρ καὶ 7) ἡ Βαϊκάλη λίμνη (84 μ. μακρά).

Επιφάνεια. Πρὸς Ν ἡ χώρα εἶνε πλήρης ὀρέων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὸ βόρειον χεῖλος τοῦ ὑψιπέδου τῆς πέραν Ἀσίας. Μεταξὺ Ἰρτίσχου καὶ Βαϊκάλης λίμνης κεῖνται τὰ Ἀλταῖα καὶ μεταξὺ Ἀμοῦρ καὶ Λένα τὰ Δαυρικὰ ὄρη, ἐκάτερα πλούσια εἰς μέταλλα· ἐκ δὲ τῶν τελευταίων ἐκτείνονται πρὸς τὰ ΒΑ τὰ ἀνατολικά Σιβηρικὰ ὄρη. Πρὸς Β δὲ τῶν ὀρέων τούτων κεῖται τὸ Σιβηρικὸν βαθυπέδον, τὸ μέγιστον τῆς Γῆς, τὸ ὅποιον χωρίζεται ἀπὸ μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ βαθυπέδου τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν Οὐράλλιον ὀρέων, ἀπὸ δὲ τοῦ βαθυπέδου τοῦ Τουρκὸν διὰ σειρᾶς ταπεινῶν ὀρέων. Εἰς τὰ ΝΑ ἐκτείνονται στέππαι (ισχυρὴ στέππη, δυτικῶς τοῦ Ἰρτίσχου) καὶ πρὸς Β αὐτῶν καὶ τῶν βορείων κλιτύων τῶν ὀρέων κεῖται λοφώδης καὶ ὀρυμνῶδης χώρα, τῆς ὁποίας τὸ εἶδος, καὶ μάλιστα εἰς τὰς τῶν ποταμῶν λεκάνας, εἶνε καλλιεργημένον. Ὅσοι δὲ πλησιάζει τις εἰς τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανόν, τόσῳ μᾶλλον βλέπει ὅτι ἡ φύσις ἐξασθενεῖ καὶ ἐπὶ τέλους παρίσταται γυμνὴ, τελευτωδὴς, κεκαλυμμένη μὲ βρύχ, σπανίως ἐλευθέρῳ χιόνος καὶ πάγου καὶ ἀνοικτὴ ἐρημὸς ἀνευ καλλιεργείας τινὸς (Τουνούρι). Ἡ Καμτσιάτικα εἶνε ὀρεινὴ καὶ περιέχει ἡράσιστα.

Κλίμα. Τὸ ψυχρὸς τῆς Σιβηρίας εἶνε παροιμιώδης· μετὰ μακρόν, ὀριμὸν καὶ μετὰ σφοδρὸν λαϊλάπιν συνοδευόμενον χειμῶνα, καθ' ὃν τὰ βόρεια μέρη τῆς χώρας ἔχουσι διαρκὴ νύκτα, εὐθὺς ἐπιταὶ πνιγρὸν θέρος, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ ἥλιος εἰς τὰ βόρεια μέρη ποσῶς δὲν δύει. Οἱ εἰς τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανόν χυνόμενοι ποταμοὶ ἐξ μῆνης τὸ πολὺ ῥέουσιν εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν· ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀμοῦρ τὸ στόμιον ἐπὶ ἑξ μῆνας εἶνε κεκλεισμένον ἕνεκα τοῦ πάγου.

Προϊόντα. Εἰς τῶν ζώων εἶνε τάρανδοι, κύνες (χρήσιμα ἐκάτερα ὡς ὑποζύγια), ἵπποι, κάμηλοι καὶ πρόβατα (κατοικίδια ζῶα)· εἶς δὲ ἡ χώρα ἀφθονά γουναροφόρα ζῶα (μῦς ὁ πόντιος, λευκοῖκτις, μελαναὶ καὶ φικαὶ ἀλώπεκες, σκίουροι, κτλ.). Τὸ βασιλεῖον τῶν φυτῶν παρέχει πολλὴν ξυλείαν, τὸ δὲ τῶν ὀρυζάνων πολλὰ μέταλλα, κοινὸν ἄλλας καὶ φεγγίτην.

⇒ Οἱ κάτοικοι τῆς Σιθηρίας ζῶσι διεσπαρμένοι, ἀλλὰ πυκνότερον κατοικημένα μέρη εἶνε τὰ δυτικά. Παρὰ τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν κατοικοῦσιν οἱ Σαμοϊῆδαι· περὶ δὲ τὴν Βαϊκάλην λίμνην οἱ Βουραῖται, νομαδικὸς Μογγολικὸς λαός· εἰς δὲ τὰ ἀπότητα ΒΑ ζῶσιν οἱ σχεδὸν ἀνεξάρτητοι Τσιούκτοι, ὧν τινες μὲν εἶνε νομάδες, ἔχοντες ταράνδους, τινὲς δὲ κατοικοῦσι μὲν εἰς μονίμους οἰκῆσεις, εἶνε ὅμως ἀγροῖκοι καὶ ἀκάθαρτοι. Οἱ Καμτσάδοι, ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, ζῶσιν ἀπὸ τῆς θήρας καὶ τῆς ἁλιείας καὶ εἶνε ἀκάθαρτοι, πνευματοκόποι, ἄπληστοι καὶ ἔθνηκαὶ οἱ πλείστοι. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν Σιθηρίᾳ καὶ ἐξόριστοι καὶ μετανάσται Ῥῶσσοι, οἵτινες μετέφερον καὶ μετεφύτευσαν αὐτόθι καὶ Εὐρωπαϊκὸν βίον.

— Ἡ Σιθηρία, κατακτηθεῖσα ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος βαθηρδὸν ὑπὸ τῶν Ῥώστων, διαιρεῖται νῦν εἰς δυτικὴν καὶ εἰς ἀνατολικήν. 1) Τῆς δυτικῆς πρωτεύουσα εἶνε Τ ο β ό λ σ κ η (10000), κειμένη παρὰ τὸν Ἰρτίσκην καὶ οὗτα ἡ κυρία ἀποθήκη τῶν εἰς τὸ τέμμα προσφερομένων γουναρικῶν. Ὁ μ σ κ η, παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, καὶ Τ ό μ σ κ η. Αἰ κ α τ ε ρ ι ν ό π ο λ ι ς, ἔδρα τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν μεταλλουργεῶν. 2) Τῆς ἀνατολικῆς ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Ἰ ρ κ ο ύ τ σ κ η (16000) παρὰ τὴν Βαϊκάλην, ἡ κυριώτερα ἀποθήκη τοῦ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Κίνας ἐμπορίου. Κ ι ά χ τ α, παρὰ τὰ Κινεζικὰ μεθόρια, ἀξιόλογος πόλις, ἐν ᾗ ἐνεργεῖται ἐπίσημον ἐμπόσιον τοχαΐου καὶ βᾶ. Ἰ α κ ο ύ τ σ χ α, παρὰ τὸν Λέναν, ἔδρα τῆς Ῥωστικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ἐταιρείας τῶν γουναρικῶν. Ο χ ό τ σ κ η, τόπος μεταβάσεως διὰ τὴν Καμτσιάτικαν. Ν ι κ ο λ α ῖ έ β σ κ η, παρὰ τὸν Ἀμούρ. Αἰ Ἰ Ἀ λ ε ο ὕ - α ι καὶ αἰ Κ ο υ ρ ί λ λ α ι ν ῆ σ α ι εἶνε ἡφαίστειοι. Ἡ νέ α Σ ι θ η ρ ί α ἔχει λείψανα προκαταχλωσμητικῶν ζώων καὶ ξυλικὴν φερομένην διὰ θαλασσίων βευσμάτων.

Αὐτονομος Ἐαρταρία.

⇒ § 36. Ἡ Αὐτόνομος Ἐαρταρία (55000 □ μ., δυτικὸν Τουρκεστάν, Τουρὰν καὶ Μεγάλῃ Βουχαρία) κεῖται μεταξὺ Ῥωσσίας, Σιθηρίας, Κίνας, Ἀφγανιστάν καὶ Περσίας. Ὑδατα δ' αὐτῆς εἶνε 1) ἡ Κασπία θάλασσα (6000 □ μ.), ἥτις κεῖται 76 π. ταπεινότερα τοῦ Εὐξείνου Πόντου, 2) ἡ Ἀρά-

ἐν λίμνῃ, εἰς ἣν ἐκβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ Σιρ (Ἰαξάρτης) καὶ Ἀμοῦ (ᾠξος), τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ εἶνε ἀλμυρόν. Τὸ ἀνατολικὸν μέρος κατέχουσιν αἱ Τουρκεστανικαὶ ἄλπεις, αἵτινες περιλαμβάνουσι θελκτικὰς τοποθεσίας μετὰ ὠραίων καὶ καλλιεργημένων κοιλάδων, διαρρέμενων ὑπὸ τοῦ Ἰαξάρτου καὶ τοῦ ᾠξου. Πρὸς Δ. κεῖται τὸ βαθύπεδον τοῦ Τουράν, τοῦ ὁποῦ τοῦ εἰσφορῶν εἶνε τὸ ταπεινότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς καὶ κατα μέγα μέρος ἄδενδρον, γυμνὸν καὶ ἀμμώδες (ἡ ἔρημος τῶν Τουρκομάνων μετὰ Κασπίης θαλάσσης καὶ τοῦ κάτω ᾠξο). Πρὸς Β. τῶν δύο λιμνῶν τὸ εἶδος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε στεππώδες (στέππη τῶν Κιργίζων)· μόνον δὲ πρὸς τοὺς ποταμούς ἡ χώρα εἶνε εὐρορ.

Τὸ κλίμα, ὃν ἡπειρωτικόν, εἰς μὲν τὰς κοιλάδας τῶν ὀρέων εἶνε θερπνόν, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς κειμένους ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος μετὰ τὴν Νεάπολιν, μετὰ θερμὸν θέρος ἔπεται δριμύς χειμὼν μετὰ πολλῆς χύνης· βροχαὶ δὲ πιπτοῦσι τὸ εὐρ καὶ τὸ φθινόπωρον.

Προσόντα. Εἰς τὰ ὄρη ὑπαρχοῦσι μέταλλα καὶ πολύτιμοι λίθοι (ρουβίνια), εἰς τὰς κλιτύας τῶν ὀρέων καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ποταμῶν διαρρέεσθαι κοιλάδας ἐπιδίδουσι μεσημβρινοὶ καρποὶ, πεπόνια, βαμβάκιον, καπνὸς καὶ μέταξα. Ἐκτὸς τῶν ἀρπακτικῶν ζώων ὑπάρχουσιν αὐτοὶ καὶ τὰ συνήθη τῶν νομάδων κατοικίδια.

Οἱ κίτροικοι εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νομάδες, φοβεροὶ διὰ τὰς ληστείας τῶν τοιούτων δὲ εἶνε πρὸ πάντων οἱ Τουρκομάνοι καὶ Οὐσβέκοι (ὁ ἐπικρατῶν αὐτόθι). Εἰς τὰ βόρεια κατοικοῦσιν οἱ Κιργίσοι, ὧν τινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ οἱ λοιποὶ εἰς τὴν Κίναν. Μᾶλλον δὲ μορφωμένοι τούτων εἶνε οἱ μονίμους κατοικίας ἔχοντες Βουχαριοὶ. Ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία παρ' αὐτοῖς εἶνε ὁ Ἰσλαμισμός. —

Ἡ χώρα διαιεῖται εἰς πολλὰς ἡγεμονίας ἢ χανάτα, τὰ ὅποια πάντα, ἔχοντα δεσποτικὸν πολίτευμα, εἶνε τὰ ἑξῆς, 1) Βουχαρία, τῆς ὁποίας, κειμένης παρ' ἀμφοτέρων τὰς χώρας τοῦ ἄνω καὶ κάτω ᾠξου καὶ οὗτης πλουσιωτέας καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων κατοικημένης, ἡ δὲ ἀνθρώπων καὶ ἐμπορικῆς πρωτεύουσα ἔχει 150.000 κ. καὶ ἀνώτερον

μωαμεθανικὸν ἐκπαιδευτικὸν κατὰστημα. *Σαμαριάνδη*, λαμπρὰ ἔδρα τὸν μεσαίωνα τοῦ Ταμερλάνου, ἔχουσα νῦν, ὅμοιον μὲ τὸ ἀνωτέρω σχολεῖον. *Βάλκη* (*Βάκτρα*). 2) *Χοκάνδη*, παρὰ τὸν *Ίαζάρτην*. 3) *Χίβα*, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσιν, γνωστὴν διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν δούλων. Τὰ *Ρωσσικά* στοατεύματα ἐσχάτως ἐκυρίευσαν τὴν ἡγεμονίαν ταύτην, ἣτι· προσετέθη εἰς τὰς *Ρωσσικὰς* χώρας τοῦ *Καυκάσου*.

Ἰράν.

§ 37. Τὸ *Ἰράν* ἢ *Περσία* ὑπὸ γενικωτέρῃν ἔποιν (50000 □ μ.) κεῖται πρὸς Ντῆς Ἀσίας μετὰ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Τίγριδος, καὶ *Κασπίας* καὶ *Περσικῆς* θαλάσσης (*Ὀρμούσιος* πορθμός καὶ *Περσικὸς κόλπος*). Εἶνε δὲ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὑψιπέδου τῆς ἐντεῦθεν Ἀσίας, τὸ ὁποῖον μετὰ τοῦ μεγάλου ὑψιπέδου τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας συνέχεται εἰς τὰ *ΒΑ* διὰ τῶν ἀγρίων καὶ 60 μ. πλατέων ὁρέων *Ἰνδοκουσρίων* (μέχρις 20000 π) τῶν χωρίζοντων τὸ *Τουράν* ἀπὸ τοῦ *Ἰνδοστάν*. Πρὸς Δ τοῦτου τὸ βόρειον χεῖλος γίνεται ταπεινότερον καὶ ὑψοῦται πάλιν παρὰ τὴν *Κασπίαν* θαλάσσαν εἰς τὰ λίαν δρυμώδη ὄρη *Αἰθόρσγια* (μέχρι 19000 π), τῶν ὁποίων ἡ βορεῖα κλιτύς εἶνε κεκαλυμμένη μὲ πλουσιωτάτην βλάστησιν. Τὸ ἀνατολικὸν χεῖλος ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν δυσπρόσιτων *Ἰνδοπερσικῶν* μεθωρίων ὁρέων (ἡ εὐφορος, οἶνοφόρος καὶ ὀπωροφόρος κοιλάς τοῦ *Καβούλ*), τὰ ὁποῖα πληροῦσι τὰ ἀνατολικά τοῦ *Ἀργανισάν* καὶ *Βελουδχιστάν*. Τὸ μεσημβρινὸν χεῖλος συνίσταται ἐκ παραλλήλων καὶ ἀδιαρρήκτων σειρῶν (μέχρις 8000 π), αἱ ὁποῖαι καταπίπτουσιν ἀποτόμως πρὸς τὴν στενὴν, θερμὴν καὶ ἀμμώδη παραλίαν. Αὗται, ἐκτεινόμεναι περικιτέρῳ κατὰ μῆκος τοῦ *Τίγριδος*, συνδέονται μετὰ τοῦ βορείου χείλους. Ὅσον αἱ εἰς τὰ χεῖλη κείμεναι κοιλάδες εἶνε κατάφρουτοι, εὐφροὶ καὶ παραδείσιοι, τοσαῦτον ἐρημὸν εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ (ἡ μεγάλη *Ἀλατουῆς* ἐρημὸς 4000 π.), οἷοτι ἄνευ ἀρδεύσεως οὐδὲν ἐπιδίδει· μόνον δὲ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὁρέων ἀπαντῶνται λειμωνώδεις στέππαι. Μεγάλων δὲ ποταμῶν στερεῖται ἡ χώρα.

Ἡ *Περσία* εἶνε ἐκ τῶν ξηροτάτων καὶ τραχυτάτων χωρῶν,

τὰ παράλια μέρη αὐτῆς ἔχουσι λίαν θερμὸν κλίμα, αἱ κορυφαὶ τῶν ὄρεων ὀλίγον τι ὑποσερῶτερον, ἀλλὰ ἐπίσης ξηρὸν (τὸ κρέας αὐτόθι δὲν σήπεται, ἀλλὰ μόνον ξηραίνεται), ὁ οὐρανὸς εἶνε πάντοτε σχεδὸν καθαρὸς καὶ ὠραιότερον κλίμα τῆς χώρας εἶνε τὸ ἐπὶ τῶν κοιλάδων.

Προϊόντα. Ἡ χώρα φέρει ἀφθονώτατον ἄλας, ἱκανοὺς μεσημβρινούς καρπούς, σιτηρὰ, ὄρυζαν, ζακχαροκάλαμον, βαμβάκιον, καπνὸν καὶ ὄπιον καὶ τρέφει καμήλους καὶ ἄρστους ἵππους, ἀλλ' ἔχει ἐλλειψίν ξυλίας καὶ μιστίζεται ἀπὸ ακρίδας. Πρὸς Ν ἀλίσθονται καὶ μαργαρίται.

Κάτοικοι. Οἱ Πέρσαι (Ταδτσίκοι) εἶνε μὲν εὐειδεῖς, ζωηροί, νοήμονες, ἐπιτηδείοι καὶ εὐπροσθήγοροι, ἀλλὰ κλίνουν πρὸς τὴν ἀπάτην καὶ ἀγαπῶσι τὴν λαμπρότητα καὶ τὰς ἐπιδείξεις. Κυρία ἀσχολία αὐτῶν εἶνε ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία (δέρματα, βαμβυκερὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα καὶ τάπητες). Εἰς τὰ ἀνατολικά κατοικοῦσιν οἱ φιλελεύθεροι καὶ ῥωμαλέοι Ἀφγάνοι καὶ Βελουτχοί, οἵτινές εἰσιν οἱ πλεῖστοι ληστρικοὶ νομάδες, ὅπως οἱ πρὸς τὰ ΒΔ Κοῦρδοι. Ἐπικρατεστέρᾳ φυλῇ εἶνε ἡ τῶν *Τουρκομάνων* καὶ κυριωτέρα θρησκεία ὁ Ἰσλαμισμός· εὐρίσκονται ὁμοῦς ἐτι καὶ αὐτόθι πυρολάτραι. Οἱ Πέρσαι, ἐλευθερωθέντες ὑπὸ τοῦ Κύρου τὸ 555 π. Χ ἀπὸ τῆς Μηδικῆς ἐξουσίας, ἀπετέλεσαν τότε ἴδιον κράτος μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὸ 333 π. Χ. ἀλώσεως αὐτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέρχθη τὸ Παρθικὸν βασίλειον, τὸ ὁποῖον εἶχε πολλοὺς πολέμους πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσυστήθη τὸ 226 μ. Χ. τὸ Νεοπερσικόν. Ἀπὸ δὲ τῆς ζ' ἑκατονταετηρίδος περῆλθεν ἡ χώρα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν πρῶτον τῶν Ἀράβων καὶ εἴτα τῶν Μογγόλων. Περί τὰ 1600 ἰδρύθη ὑπὸ Ἀββά τοῦ Μεγάλου νέον βασίλειον, τοῦ ὁποίου ἐγένοντο κύριοι οἱ Τουρκομάνοι· ὁμοῦς τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ Βελουτχιστάν ἐκηρύχθησαν ανεξαρτήτα.

1) Τῆς Περσίας, ἥτις εἶχει 26000 □ μ. καὶ 10 ἑ. κ, ὁ ἀπόλυτος κυριαρχὴς καλεῖται Σάχη καὶ ἡ κυβερτασία αὐτοῦ εἶνε ἀθλία καὶ ασθηνής· ἡ βιομηχανία ἐν αὐτῇ καὶ ἡ γεωργία διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν πρὸς ἀρδευσιν διωρύχων εἶνε εἰς παρακμὴν.

Ἐπισημότεραι αὐτῆς πόλεις Ἦ ρ α ν, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μηδίᾳ, πρωτεύουσα κατεικουμένη τὸν μὲν χειμῶνα ὑπὸ 150000 κ. τὸ δὲ θέρος ὑπὸ ὀλιγωτέρων διὰ τὸν πνιγερὸν καύσωνα καὶ τοὺς φαρμακεροὺς κόρραις. Ἰ σ π α χ ἄ ν, πρῶτῃ πρωτεύουσα, ἔχουσα νῦν 60000 κ., ἀνώτερον ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα καὶ λίαν ὠρεῖον κλίμα. Ἦ ρ α ν, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μηδίᾳ, πρῶτῃ ἐμπορικῇ πόλιν, ἔχουσα 100000 κ. Σ χ ι ρ ἄ ν, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Περσίᾳ, ἔχουσα 50000 κ., μεγεθυνκὴν θέσιν, ὠρεῖα βόδα καὶ παρ' αὐτὴν τὰ ρέπια τῆς παλαιᾶς Περσὸς πόλεως. Μ ε τ χ ἔ δ η, ἔχουσα 100000 κ. Ἀ β ο σ χ α ῖ ρ η, παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, ἐμπορικῇ πόλιν. 2) Τὸ Ἀ φ γ α ν ι σ τ ἄ ν, τοῦ ὁποῦ ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Κ α θ ο ὗ λ, πρωτεύουσα ὁμωνύμου χανάτου καὶ πόλιν ἐμπορικῇ, ἔχουσα 60000 κ. Κ α ν δ α χ ἄ ρ, ἔχουσα 100000 κ. καὶ Ἦ ρ ἄ τ, ἔχουσα 50000 κ. 3) Τὸ Β ε λ ο υ τ σ χ ι σ τ ἄ ν, τοῦ ὁποῦ ἐπισημότερα πόλιν εἶνε Κ ε λ ἄ τ, πρωτεύουσα τοῦ ἰσχυροτέρου χάνου, ἔχουσα 20000 κ.

Ἀσιατικὴ Γουρκία.

§ 38. Αὕτη (25000 □ μ. καὶ 16 ἐκ.), κατέχουσα τὴν δυσμικωτέραν χώραν τῆς Ἀσίας, ὡρεῖται ὑπὸ τῆς Μεσογείου Ὑψάσεως, τῆς Ἀραβίας, τῆς Περσίας καὶ τὸν Καυκασίων χωρῶν τῆς Ῥωσσίας. Ἐπισημότεροι μὲν ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε 1) ὁ Εὐφράτης καὶ ὁ Τίγρις, οὗτινες, ἔχοντες 350 μ. ροὴν καὶ πηγάζοντες ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐνοῦμενοι ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ γ α τ ε λ ε ρ ἄ β η ς, χύνονται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον· παρὸντι δὲ πόλεις αὐτῶν εἶνε τὸ Δ ι α ρ β ε κ ι ρ, ἡ Μ ο σ σ ὀ λ η, τὸ Β α γ δ ἄ τ ι καὶ ἡ Β α σ σ ὀ ρ α, 2) ὁ Ο ὄ ρ η ς, χύνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον, 3) ὁ Ἀ λ υ ς (Κισσικ-Ιρμικ), χύνόμενος εἰς τὸν Εὐξεινον Πόντον, 4) ὁ Ἰ ο δ ἄ ρ η ς, χύνόμενος εἰς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν. Λίμναι δὲ εἶνε ἡ Β ἄ λ η εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ ἡ Νεκρὰ Θάλασσα εἰς τὴν Παλαιστίνην.

Ἐπιγᾶγνια. Ὅλη σχεδὸν ἡ χώρα εἶνε ὑψίπεδον. 1) Πρὸς τὰ ἄλ. τοῦ Κύρου καὶ πρὸς Ν. τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὑφύηται ὡς ὀρεινὴ νῆσος περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριος καὶ παρὰ τὴν ἰσχυρὰν λίμνην ἡ ὀρεινὴ χώρα τῆς Ἀρμενίας, ἥτις σπανίζει μὲν ὄσων, περιέχει ὁμῶς λειμωνώδη καὶ

καλῶς ποτιζόμενα ὑψίπεδα (τοῦ Ἑρζερὺν 6000 π.), ἔχον-
τα ὄρυμῶδεις σειρας ὄρεων (τὸ ἡρμιστείου ποιότητος Ἀρχατ.,
1600 π.). Ἡ δὲ νοτιά καινοτιοῦτικὴ κλιτὺς αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ
Κουρδιστάν (ἡ ἀρχαία Ἀσσυρία). 2) Καταβαίνει πρὸς τὰ
δυτικὰ ἢ ἀνωτέρω σειρά, ἀποβαλεῖ τὴν ὀρεινὴν χώραν τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσίας (Ἀνατολή). Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς κατέχουσι 3
— 4000 π. ὑψηλὰ ὑψίπεδα, διχτεμένα ὑπὸ σειρῶν ὄρεων, αἵ-
τινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ἀδενδροί, ἀνυδροὶ καὶ ἐνισχυ-
θέντες ἐρημίαι καὶ ἀλατοῦχοι· εὐρροὶ δὲ εἶνε, ἐνθα ὑπάρχου-
σι μέσα ἀρδεύσεις. Αὐτῇ ὑψ. ἔ ποτε ἔστι μέγας πολ-
λιτισμὸς. Τὰ δὲ χειλικά αὐτῆς ὄρη (πρὸς Ν παρὰ τὴν Με-
σόγειον ὁ Τάβρος μέχρι 1200 π.) εἶνε πολὺ ὄρυμῶδη καὶ
αἱ κλιτὺς αὐτῶν καὶ κυκλικαὶ κακαλυμμέναι με ὄρειοτά-
την φυτεῖαν. Πρὸς Δ κατβαίνει ἡ ὀρεινὴ χώρα εἰς τὴν εὐφο-
ρον παρχλίαν τῆς Ἀνατολῆς. 3) Πρὸς Ν τῆς Ἀρμενικῆς καὶ
πρὸς Δ τῆς Περσικῆς ὀρεινῆς χώρας κεῖται μετὰ τοῦ ὀρει-
τικοῦ καὶ πολλοῦ ὕψους καὶ τοῦ βραδυτέρου, ἀλλὰ μέλ-
λον εὐπλούς Εὐρατὺς ἡ πεδινὴ Μεσὸ τοῦ Ταύρου, ἥτις εἰς μὲν
τὰ βόρεια μέρη εκτός των λεκανῶν των ποταμῶν εἶνε στέπη καὶ
ἀδενδροὶ ἐρημίαι, εἰς δὲ τὰ νοτιά (ἡ ἀρχαία Βαβυλωνία) ἐστὶ
χωρὶς εὐρροῶν καὶ συχνὰ ὑποκειμένη εἰς πλημμύρας· τάνυν ὅπως
εὕρεται εἰς μεγάλην παρχλίαν. 4) Μετὰ τῇ Μεσὸ τοῦ Ταύρου
καὶ τοῦ Συριακοῦ καὶ Ἀραβικοῦ βραδυπέδου, τῆς ὀρεινῆς χώρας τῆς
Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐφράτης ὀρεινῆς καὶ τῆς Συριακῆς
ὀρεινῆς χώρας, 120 μ. μακρὰ καὶ 30 πλάτεια, διαρραμένη
διὰ βαθεῖς βωγμῆς (ἐν τῇ ὁ Ὀρόντης καὶ ὁ Εὐφράτης) εἰς ἀνα-
τολικὴν καὶ εἰς δυτικὴν. Τὴν μεγίστην ἀνύψωσιν αὐτῆς ἀποτελεῖ
ὁ ὄρυμῶδης Ἀλβανός (μέχρι 9000 π.), ὅστις πρὸς Δ κατ-
βαίνει εἰς τὴν 2 μ. πλάτειαν Φοινικικὴν παρχλίαν· πρὸς Α
δ' αὐτοῦ κεῖται ὁ Ἀντιλίβανος (μέχρι 9000 π.) καὶ μετὰ τοῦ
ἀμφιτέριον ὑπὸ τοῦ Ὀρόντου διαφύεμένη εὐρροὶς κοιτὴ Συρία.
Πρὸς Ν τῶν ὄρεων τούτων ἀρχεῖται ἡ βουνώδης χώρα τῆς Παλαιστι-
νῆς, ἥτις ἐκτείνεται πρὸς Ν ὡς ἐρημὸς ὀρεινὴ χώρα (Περσικὴ Ἀρχ-
αία) μέχρι τῆς Εὐφράτης ὀρεινῆς, ἐνθα ὑφύεται τὸ μέχρι 7000
π. ἄγριον, ἐρημὸν καὶ ἀνυδρὸν ὄρος Σινά (Χωρηδ, Μωσῆς).

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶνε λίαν τερπνόν (ἐκτὸς τῆς Ἀρμενίας, ἐνθα ὁ χειμὼν εἶνε πολὺ δριμύς), θερμονεῖς τὰς πεδιάδας καὶ ὄρηό-
τατον εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐνθα ἐπικρατεῖ πάν-
τοτε ἑαρ. Προϊόντα εἶνε ὀπώραι, οἶνος, ἔλαιον, μεσημβρινοὶ
καρποί, φοῖνικες, ἀραβόσιτος, ὄρυζα, ὄπιον, καπνὸς καὶ βαμβάκι-
ον. Ἐκ τῶν ζώων εἶνε λέοντες, ὕα ναι, θοες, ἀντιλοπαι, ἀγ-
κυραναὶ αἰγες, κάμηλοι, στρουθι κάμηλοι, βόμβυκες, ἀκρίδες,
σηπίον, ἐξ οὗ κατασκευάζονται πίπαι, κτλ.

Κάτοικοι. 1) Οἱ Ἀρμένιοι, ὄντες Χριστιανοὶ τὴν θρησκεί-
αν, ἐγκρατεῖς, ἐπιμελεῖς καὶ σοβαροί, καταγίνονται ἐν μὲν τῇ
ιδίᾳ αὐτῶν γὰρ ἰδίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, διεσκορπισμένοι
δὲ πολλοὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν ἐμπορίαν.
2) οἱ Κοῦρδοι ζῶσιν ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὄρεων τῆς Ἀρμε-
νίας καὶ τῶν δυτικῶν τοῦ Ἰρᾶν. 3) οἱ Ἀρμενοὶ καὶ Μαρωνί-
ται, κατοικοῦντες τὸν Λίβανον, εἶνε ἀνδρεῖοι, φιλόξενοι καὶ σχε-
δὸν αὐτόνομοι· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι Μωαμεθανοί, οἱ δὲ δεύτε-
ροι Χριστιανοί, ἔχοντες ἴδιον πατριάρχην. 4) οἱ Ἀραβες κα-
τοικοῦσιν ἰδίως ἐν Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ. 5) Οἱ Ἕλληνες,
κατοικοῦντες ἐν Συρίᾳ καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, εἶνε βιομηχανοὶ καὶ ἐμ-
ποροὶ. 6) οἱ Τουρκομάνοι καὶ 7) οἱ Ὀθωμανοί, ἀποτελοῦντες τὸν
δεσπόζοντα λαόν.

Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὑπῆρξαν αὐτόθι ἀνθηρὰ κράτη,
πρὸς Α μὲν καὶ παρὰ τὸν Εὐφράτην καὶ Τίγγριν τὸ τῆς Ἀσσυρίας
καὶ Βαβυλωνίας, πρὸς Δ δὲ τὸ Ἰουδαϊκὸν καὶ ὁ ἐμπορικὸς λαὸς
τῆς Φοινίκης, ἐπὶ δὲ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡ Λυδία καὶ ἡ Ἑλλη-
νικαὶ ἀποικίαι. Πάντα ὅμως ταῦτα ὑπέταξε πρῶτον ὁ Κῦρος
ὕστερον ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ τέλος ἀπὸ τῆς α' μ. Χ. ἐ-
κατονταετηρίδος οἱ Ῥωμαῖοι. Αὐτόθι ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐστία, ἐξ ἧς ἐ-
ξηπλώθη ὁ χριστιανισμὸς ὁ ὑποχωρήσας ἀπὸ τῆς ζ' ἐκατονταετηρί-
δος εἰς τὸν ἰσλαμισμόν, τὸν ἐπενεγκόντα βαθμηδὸν ἐπὶ τῶν πλου-
στῶν ταύτων χωρῶν τὸν μαρξισμόν. Τανῦν δὲ ἡ μὲν γεωργία
διὰ τὴν ἐλλειψίν τῆς ἀσφαλείας εὐρίσκεται εἰς ἀθλίαν κατὰ-
στασιν, ἡ δὲ βιομηχανία, οὗτα αὐτόθι εἰς καλλιτέραν κατὰ-
στασιν ἢ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, φέρει μεταξὺ τῶν καὶ βαμβά-
κερὰ ὑφάσματα, σάβλια καὶ καμηλιωτά.

4) Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπιστημόταται πόλεις εἰσὶ Τροία, Σκευόπολις, προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχον 80000 κ. Ὁχυμακρὸν κεῖται καὶ ἡ ἀρχαία Νίκαια, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 325 πρώτην Οἰκουμένην Σύνοδον. Προῦσα, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος, ἔχουσα 60000 κ. καὶ παρακείμενον τὸν Γράνικον, ποταμὸν, ὅστις εἶνε ἐπίσημος διὰ τὴν τὸ 334 π. Χ. παρ' αὐτὸν μάχην. Αὐτόθι ὑπῆρχε καὶ ἡ Τροία. Σύβουρη, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 150000 κ. Πρὸς Ν αὐτῆς ἔκειτο ἡ Ἐφεσος καὶ ἔτι νοτιώτερον ἡ Μίλητος, πρὸς Α αἱ Σάρδεες, πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, καὶ αἱ Κολοσσαί, ἐν Φρυγίᾳ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Γαλατίαν Ἀγκυρα, περίφημος διὰ τὰ ἔρια τῶν αἰγῶν της, ἔχουσα 40000 κ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Κιλικίαν Ταρσοῦς, πατρίς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ Ἰσσοῦς, ἐπίσημος διὰ τὴν τὸ 333 π. Χ. μάχην. Ἐπιστημόταται νῆσοι τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε αἱ Δημόνησοι (Πρίγκιπος, Πρώτη, Χάλικη, Ἀντιγόνη), ἔχουσαι τερπνὴν θέσιν καὶ εὐκράες κλίμα, καὶ ἡ τοῦ Μαομαρά (Προκόνητος), εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντίδος, ὀνομαζομένη οὕτω διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἐξορυσσόμενα μάρμαρα. Ἡ Ἔνεδος (7—8000 κ.), εἰς τὰ ΒΑ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὸ κλειθρὸν τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἡ Ἰμυρος καὶ ἡ Ἰμβρος, ἀντικρὺ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἡ Ἐσθός (12 □ κ. καὶ 55—60000 κ.), νῆσο· πολυάνθρωπος καὶ εὐφρορὸς εἰς ἔλσιον, βαμβάκιον, οἶνον, τυρὸν καὶ μέταξαν· ὁ ἐνταῖφας τὸ ἐνεστέως ἔτο· 1367 καταστροφικώτατος σεισμὸς ἐπὶννεγκε πολλὰς ζημίας. Ἡ Χίος (50—60000 κ.), πρὸς Α τῆς ἀνωτέρω, πρὸ τῶν συμφορῶν τοῦ 1322 εἶχεν 120000 κ. καὶ διάσημον Γυμνάσιον. νῦν δὲ, πύρρυντα ἰδιόλογον οἶνον, ἄριστα ἀμύγδαλα καὶ μαστίχαν, κατοικεῖται ὑπὸ 60000 κ. Τὰ Ψαρά, πρὸς Α τῆς ἀνωτέρω, καταστραφέντα τὸ 1924 ὑπὸ τῶν Τούρκων, εἶνε διάσημα κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν διὰ τὸ ναυτικὸν των καὶ διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνάς των. Ἡ Σάμος (2 □ κ. καὶ 60—70000 κ.) εἰς τὰ ΝΑ τῆς Χίου, διοικουμένη δι' ἡγεμόνας ὑποτελοῦς, φέρει οἶνον καὶ ἔλαιον. Ἡ Τικάρια, πρὸς τὰ ΝΑ τῆς Χίου, ἔχουσα ἀφθονον ξυλείαν πρὸς ναυπηγίαν. Ἡ Πάτιος (2000 κ. περίπου), πρὸς τὰ ΝΑ τῆς ἀνωτέρω, ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἀναθίσιν μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Θεολόγου καὶ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διάσημον σχολεῖον της. Ἡ Ἀέρος καὶ ἡ Κάλυμνος, πρὸς Ν τῆς ἀνωτέρω. Ἡ Κω (5 □ κ. καὶ 9—4000 κ.), πρὸς Ν, φέρουσα ἀκόνια καὶ ἀφθον

να λεμόνια καὶ πορτογάλια. Ἡ Ἐπισκοπὴ (Τήλος), ἡ Ἀσυπάλαια καὶ ἡ Σύμη, μικραὶ καὶ ἄγονοι νῆσοι, κείμεναι ἀπέναντι τῆς Καρίας. Ἡ Ρόδος (30 $\square$ μ. καὶ 40000 κ.), ἔχουσα ὁμώνυμον καὶ ὀχυρὰν πρωτεύουσαν, παθοῦσαν ἐσχάτως ὑπὸ σεισμῶν. Ἡ Κάρπαθος (4 $\square$ μ. καὶ 3000 κ. περίπου) καὶ ἡ Κάσος, πρὸ τὰ ΝΑ, οὗτα ἴση σχεδὸν καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὸν πληθυσμὸν μετὰ τὴν ἀνωτέρω. Ἡ Κύπρος (14^ο $\square$ μ. καὶ 150000 κ.), ἀντικρὺ τῆς Συρίας, ἡ μεγαλειτέρα ὅλων τῶν ἀνωτέρω, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Λεωκωσίαν μετὰ 35000 κ. καὶ φέρουσα λαμπρὸν σῖτον, ἔλαιον, βαμβάκιον, ριζάριον καὶ μέταξαν.

2) Τῆς Ἀρμενίας, τῆς ὁποίας μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωσίαν καὶ τὴν Περσίαν καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὴν Τουρκίαν, ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Ἐρζερούμ, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος. ἔχουσα 50000 κ. καὶ Διαρβεκίρ, παρὰ τὸν Τίγριν, ἔχουσα 40000 κ. 3) Ἡ Μεσοποταμία, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Οὐρφα ("Ἐδισσα), ἔχουσα 40000 κ. Μοσσούλη, παρὰ τὸν Τίγριν, ἔχουσα 5000 κ. καὶ οὐχὶ μακρὰν τὰ ἐρείπια τῆς πάλαι Νινευί, πρωτεύουσας τῆς Ἀρμενίας. Ἀσσυρίας, Ἀρσὴλ, ἡ πόλις διὰ τὴν τὸ 331 π. Χ. μάχην. Βαγδάτι, παρὰ τὸν Τίγριν, πόλις ἐμπορικῆς, ἥτις, οὗτα ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ καλίφα ἐκ τῶν λαμπροτέρων πόλεων τῆς Οἰκουμένης, ἔχει νῦν 90000 κ. Πρὸς Ν παρὰ τὸν Εὐφράτην ἔκειτο ἡ Βαβυλών. Βασσόρ, παρὰ τὸν ἠνωμένον Τίγριν καὶ Εὐφράτην (Συγατελαρζόης), πόλις ἐμπορικῆς, ἔχουσα 80000 κ. 4) Ἡ Συρία, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Χαλέππι, πόλις ἐμπορικῆς, ἔχουσα 100000 κ. Ἀντιόχεια, παρὰ τὸν Ὀρόντην, Λαμασκὸς, πόλις ἐμπορικῆς καὶ βιομήχανος, κείμενη εἰς θέσιν εὐφορώτατην καὶ θελκτικωτάτην καὶ ἔχουσα 130000 κ. Ἐξ αὐτῆς ἀναχωροῦσι διὰ τὴν Μίανον κερδάνια. Πρὸς τὰ ΒΑ ἐντὸς αὐλίσσεως τῆς Συριακῆς ἐρήμου κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Παλαμύρας (Γαδμύρ, παρὰ δὲ τὴν παραλίαν, ἔλειντο ἄλλοτε αἱ ἐμπορικαὶ τῆς Φοινίκης πόλεις Σιδῶν καὶ Τύρος.

Εἰς τὴν Συρίαν ἀνήκει καὶ ἡ Παλαιστίνη (Χαναάν, Γῆ, τῆς Ἑπαγγελίας, Γῆ Ἑβραίων, Γῆ Ἰσραήλ, Ιουδαία, Ἀγίη Γῆ, γῶρα τοῦ Ἱερουσόου), ἥτις τανῦν εἶνε λίαν κρημωμένη καὶ ἔχει ὀλίγους κατοίκους. Ὅρια δ' αὐτῆς, ἥτις εἶχε 32 μ.

μλκ. και 450) □ ι. ἦσαν πρὸς Β ἡ Σ ῖρι καὶ ἡ Φοινίκη (Λιβανός καὶ Ἀντιλίβανος), πρὸς Α ἡ Ἀραβία ἔρημος, πρὸς Ν ἡ Πατραία Ἀραβία καὶ πρὸς Ε ἡ Μεσόγειος. Κεκλιμένη δὲ παρὰ τὰς τρεῖς ἡπείρους τοῦ παλαιοῦ κόσμου περιεστοιχίζετο ὑπὸ τῶν μάλ-
 λον πολιτισμένων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὁμῶς, χωριζομέ-
 νη ἀπ' αὐτῶν δι' ὄρων, ἔρημων καὶ θαλάσσιων, ἀπετέλει χω-
 ριστὴν τινα χώραν καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐπὶ
 αἰῶνας ἔμειναν μακρὰν ξένης ἐπιρροῆς καὶ ἠδυνήθησαν νὰ
 ἀναπτυχθῶσι μόνον, ὡς κεχωρισμένος λαός, ἀνεξαρτήτως καὶ
 ἰδιορρόησις. Κυριώτερος ποταμὸς τῆς χώρας εἶνε ὁ Ἰορδάνης,
 ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Ἑβρων ὄρους, ῥέει διὰ τῆς λίμνης Ὑδα-
 τος Νιάρων καλουμένης καὶ τῆς Γεννησαρέτ (Τιβεριᾶς θάλασ-
 σα, Γαλιλαίας θάλασσα) καὶ χύνεται εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασ-
 σαν (Ἀλμυρὰ θάλασσα, Ἀσφαλτιτὶς λίμνη)· παραπόταμοι δὲ
 αὐτοῦ εἰς μὲν τὴν ὑριστερὰν ὀχθὴν εἶνε ὁ Ἰερμούς καὶ ὁ Ιαβόκ,
 εἰς δὲ τὴν δεξιὰν ὁ χειρᾶρος Χορρόχθ. Εἰς τὴν Νεκρὰν θά-
 λασσαν χύνονται πρὸς τούτοις καὶ ὁ Ἀρνὼν καὶ ὁ Κέδρων, εἰς
 δὲ τὴν Μεσόγειον ὁ Κισὼν. Ἡ Παλαιστίνη εἶνε βουνώδης χώ-
 ρα, διαιρουμένη διὰ τοῦ αὐλῶνος τοῦ Ἰορδάνου εἰς ἀνατολικὴν
 καὶ δυτικὴν. Ἡ πρὸς Α τοῦ Ἰορδάνου χώρα (Μωαβίτις, Γα-
 λαὰδ καὶ Βασκν καὶ μετὰ ταῦτα Περαια) εἶνε πλουσία εἰς
 νομάς καὶ ἔχει πρὸς Β λίχιν ευφροδὸν ὑμῖπεδον μὲ βαθμιαίαν
 μὲν ἀπόκλισιν πρὸς τὴν ἔρημον, ἀλλὰ μὲ ἀποτομον κατὰ πτω-
 σιν πρὸς τὸν Ἰορδάνην, διασχιζομένη ὑπὸ βραθειῶν κοιλάδων καὶ
 ὑπὸ ποταμῶν καὶ ἔχουσα μεμονωμένας σειρας ὄρεων. Πρὸς Ν τῆς
 Νεκρᾶς θαλάσσης καίται ἡ σειρά τῶν ὄρεων τῶν Ἑδωμιτῶν
 Σειρ μετὰ τοῦ Ὠρ ὄρους, πρὸς Α αὐτῆς τὸ σύμπλεγμα
 τῶν ὄρεων Ἀβαρίμ μετὰ τοῦ Ναβαῦ, πρὸς Β τὰ δρυμώ-
 δη ὄρη Γαλαὰδ καὶ ἐτι βορειότερον ἡ πεδιάς Αὔρατις,
 περιοριζομένη πρὸς Α ὑπὸ τῶν ὄρεων Αὔραρ (6000 π.) καὶ
 πρὸς Β ὑπὸ τοῦ δασώδους ὄρους Ἑρμῶν (9000 π.). Ὁ αὐλὼν
 τοῦ Ἰορδάνου εὐρὺς μέτρι 3 ὥρων, ἀπὸ τῆς ὠραίας λίμνης Γεν-
 νησαρέτ (600 π. ταπεινότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς Μεσογείου)
 εἶνε κατὰ μέγα μέρος ξηρὰ καὶ ἀκατοίκητος ἔρημος. Ἡ Νεκρὰ
 θάλασσα (πρότερον κοιλάς ἢ ἄλυχ), εὐρὺς 10 μ. μακρὰ καὶ

3 πλαταιά και 1230 π. ταπεινότερα τῆς Μεσογείου, ἔχει λίαν ἀλμυρὸν καὶ πικρὸν ὕδωρ καὶ περιλαμβάνεται ὑπὸ ἀποτόμων, γυμνῶν καὶ ἐρήμων βουνῶν.

Ἡ πρὸς Δ τοῦ Ἰορδάνου χώρα καταπίπτει ἐπίσης ἀποτόμως πρὸς τὸν Ἰορδάνην. Τὸ βόρειον μέρος αὐτῆς κατέχει ἡ εὐφορος καὶ ὄρεινὴ χώρα τῆς Γαλιλαίας, ἐν ἣ καίται τὸ κοινὸν ὄρος Θαβώρ (1150 π.), πρὸς Ν ἐκτείνεται ἡ εὐφορος καὶ θέατρον πολλῶν μαχῶν ὑπάρξασα πεδιάς Ἰεζρέελ ἢ Ἐσθρηνόμ, διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Κισῶνος· εἰς τὴν ἀντολικὴν πλευρὰν αὐτῆς καίται τὸ μικρὸν ὄρος Ἐρμὼν (2750 π.) καὶ τὰ ὄρη Γελβουέ, πρὸς δὲ τὴν θάλασσαν ἡ ἐν ἀλλὰξ ἐλκώδης καὶ ἀμυλώδης πεδιάς τῆς Πτολεμαίδος (Ἀκη καὶ Ἀκρῶ), διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ· ἐν νοτιώτερον καίται ἡ βουνώδης χώρα Σαμάρεια, ἐν ἣ καίται τὸ γέμον σπηλαίων Κάρμηλον ὄρος καὶ τὰ ὄρη Ἐφραιμ, Γαριζὶν καὶ Γαϊβάι (2400 π.). Ἐν δὲ νοτιωτέρων ἐκτείνεται ἡ τραχυτέρη καὶ ὑπὸ χαρδρῶν διατελουμένη βουνώδης χώρα Ἰουδαία, ἐν ἣ καίται τὰ ὄρη τοῦ Ἰουδα, τὸ ὄρος τῶν Ἐλίουν (2600 π.), τὸ ὄρος τῆς Τεσσαρακοσθήμερος νηστείας (Quarantania) καὶ ἡ ἐρημος Ἰουδα· πρὸς δεξιὰ ΝΑ τῆς δεκρῆς θαλάσσης ὑφθύνονται τὰ ὄρη τῶν Ἀμορραίων. Μεταξὺ τῆς βουνώδης χώρας τῆς Σαμάρειας καὶ Ἰουδαίας καὶ τῆς θαλάσσης καίται ἡ εὐλιμένος πεδινὴ παραλία, ἥτις πλατυνομένη πρὸς Ν περισσότερο, καλεῖται ἀπὸ μὲν τοῦ Καρμήλου ὄρους μέχρι τῆς Ἰόππης πεδιάς Σάρων καὶ εἰς νοτιὰς καὶ εὐφορος, ἐκεῖθεν δὲ Σιγρήλα (Χώρα τῶν Φιλισταίων). Τὸ κλίμα εἶνε κατ'ἀλλήλον πρὸς παραγωγὴν οἴνου καὶ φοινίκων. Τὸν Ὀκτώβριον πίπτουσιν αἱ πρῶται βροχαὶ καὶ ἀρχίζει ἡ σπορά· τὸν δὲ Δεκέμβριον, Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον συμβαίνεισι πολλαὶ βροχαὶ καὶ βρονταὶ καὶ πίπτει ἐπὶ τῶν ὄρεων καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰερουσαλὴμ, ἐπὶ βραχὺν χρόνον χιόν· περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου καὶ περὶ τὰ τέλη αὐτοῦ πίπτουσιν αἱ τελευταῖαι βροχαὶ καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ῥύακες τότε εἰσὶν τὸ πλεῖστον ὕδωρ, ἡ δὲ φύσις εἶνε ὀρμητικώτατα ἐστολισμένη, ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς ἀρχεται ὁ θερισμός· ἀπὸ δὲ τῶν μέσων τοῦ Ἀπρι-

λίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ οὐρανὸς εἶνε αἶθριος καὶ πίπτει ἄφθονος ὀρόσος· τὸν Ἰούλιον ὁμῶς καὶ τὸν Αὐγούστον ἐπικρατεῖ ἡ μεγαλειτέρα θερμότης.

Προϊόντα. Ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν εἶνε τίτανος, γύψος, βασανίτης, θεῖον, ἀσφαλτος καὶ ὀρυκτὸν ἄλλας, ἐκ τοῦ τῶν φυτῶν σίτος, ἀραβύσιτος, κριθή, ὄρυζα, βαμβάκιον, καπνὸς οἶνος, γερσεβινθίνη, ὄρυς, κυππάρισσοι, κερατέαι, ἐλαῖαι, πορτογαλέαι, συκαί, ῥοικὴ καὶ φοίνικες, ἐκ τοῦ τῶν ζώων κάμηλοι, βόες, πρόβατα, αἴγες, ὄνοι, ἡμίονοι καὶ ἄγρια ἀντιλόπαι, πάνθηρες, ὕαιναι, θῶες καὶ ἀκρίδες· πληγαὶ δὲ τοῦ τόπου εἰσὶν οἱ σεισμοί, ὁ σαμὸν ἄνεμος, οἱ κατακλυσμοί, ἡ ἐλλειψὶς πολλάνκις τῶν ἐαρινῶν καὶ φθινοπωρινῶν βροχῶν, αἱ ἀκρίδες καὶ ἡ λέπρα.

Ἡ χώρα διηρεῖτο ἐπὶ μέν τῶν Χαναναίων εἰς λαοὺς, ἐπὶ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς 12 φυλάς, ἀπὸ δὲ τοῦ 975 εἰς δύο βασιλείας, τὸ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸ τοῦ Ἰουδαίᾳ, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰς *Περαίαν, Γαλιλαίαν, Σαμάρειαν* καὶ *Ἰουδαίαν*.

1) Ἡ *Περαία* (Ρουθήμ, Γὰδ καὶ τὸ ἕμιτον τῆς πολλῆς τοῦ Μανασσῆ) περιέχει πολυάριθμα ἐρείπια πόλεων καὶ λαμπρῶν κτιρίων. *Μαχαιροῦς*, πρὸς Α τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης (Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής). *Βηθαβρά*, ἀπέναντι τῆς Ἰεριχώ. *Γαλαάδ*, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους. *Γάδαρα*, ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ θεραπεία τοῦ δαιμονιζομένου. *Βηθσαϊδὰ* (Ἰουλιὰς), πρὸς Β τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, ἐπίσημος διὰ τὸν χορτασμὸν τῶν πεντακισχιλίων. *Καϊσάρεια Φιλιππου*, πρὸς Β. 2) Ἡ *Γαλιλαία* (Ἰσάχαρ, Ζαβουλὼν, Ἀσσήρ καὶ Νεφθαλεὶ), τῆς ὁποίας ἐπισχημάτεαι πόλις ἦταν *Δάν* καὶ *Δασενδάν*, ἡ θορειοτάτη. *Καπερναούμ*, ἐν ᾗ ἐγένοντο πολλὰ θαύματα ὑπὸ τοῦ Κυρίου. *Βηθσαϊδὰ*, τόπος γεννήσεως τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, Ἀνδρέου, Ἰακώβου, Ἰωάννου καὶ Φιλιππου. *Τιβεριὰς*, ἐν τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. *Βαιθσάν* καὶ *Σκυθόπολις*, Ἰεσράελ, Ἀχάβ, Νάβ, ἐν ᾗ ἡ ἀνάστασις τοῦ νεκροῦ, *Ναζαρέτ*, πατρίς τοῦ Κυρίου, *Κανὰ*, ἐπίσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ γάμος, Ἀκχὼ (Ἀκχ, Πτολεμαίς), οὐσα ἐπίσημος ἰδίως κατὰ τὰς Σταυροφορίας, ἐπολιορκήθη ματαίως τὸ 1799 ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἠλώθη τὸ 1840 ὑπὸ τῆς τετραπλῆς

μπαγίας, ἐνῷ κατείχετο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. 3) Ἡ Σαμάρεια (Ἐφραίμ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ), τῆς ὁποίας ἐπισή-
 ται πόλεις ἦσαν ἡ ἑμῶνυμος· καθέδρα πολλῶν βασιλείων τοῦ
 ισραήλ. Συγγέμ. εἰς θελκτικὴν κοιλάδα μεταξὺ τῶν ὀρέων Γαϊθάλ
 καὶ Γαριζίν· (παρ' οὗ ἦν τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ.), Σηλὼμ, σκηνὴ τοῦ
 ρυρίου. 4) Ἡ Ἰουδαία Συμμεῶν, Ἰούδας, Βενιαμὴν, Ἀδν), τῆς
 ποίας ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Καισάρεια (Κορνήλιος, τήρη-
 ρος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου), Ἰόππη καὶ νῦν Ἰάφφα, πόλις πα-
 ράλιος· αἱ δὲ πόλεις τῶν Φιλισταίων ἦσαν Ἀσκάλων, Γάζα
 (θάνατος τοῦ Σαμψών), Ἀζωτος, Γέθ (Γολιάθ), Ἀκκαζὼν καὶ
 Βηρσαβεε, ἡ νοτιωτάτη πόλις. Χεβρὼν μετὰ τοὺς ἄλλους (Δρὺς
 ἡ Μαμβρὴ, Ἀβραάμ, Δαβίδ), Βηθλεεμ, τόπος γεννή-
 τριος τοῦ Δαβίδ καὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τανῶν χριστιανικῇ πόλις,
 Ἰεριχώ, ἡ πόλις τῶν φοινίκων, κειμένη ἐν τῷ αὐλῶνι τοῦ Ἰορ-
 δάνου πρώτη κατάκτησις τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυί. Βαιθήλ, Λύδδα,
 Ἐμμαούς καὶ Ἱερουσαλὴμ, ὅμι. ἀπὸ τοῦ Ἰουδάνου καὶ 8 ἀπὸ
 τῆς Ἰόππης, ἐπὶ τετρακορύφου ὄρους (Σιών, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται
 ἡ ἀκρόπολις τοῦ Δαβίδ, Ἀμωσία, ἔνθα ἦν ὠκεοδηγούμενος ὁ ναὸς
 τοῦ Σολομῶντος, Ἀκκαζα μετὰ τῆς κάτω πόλεως, Βεζεθα μετὰ
 τῆς νέας πόλεως), χωριζομένη ἀνατολικῶς μὲν ἀπὸ τοῦ ὄρους
 τῶν Ἑλαιῶν (οὗτινος ἡ μεσημβρινὴ κορυφὴ καλεῖται ὄρος τοῦ
 Σκανδαλόου) διὰ τῆς κοιλάδος Ἰωσαφάτ (Κέδρων), με-
 σημβρινῶς δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Κακῆς Βουλῆς διὰ τῆς φά-
 ραγγος Ἐννὸμ (καὶ φάραγγος υἱῶν Ἐννὸμ) καὶ ὀριζομένη δυ-
 τικῶς ὑπὸ τῆς φάραγγος Γιών. Αὕτη, ἀναδειχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δαβίδ
 μητρόπολις τῆς χώρας καὶ κέντρον τῆς θεολατρίας καὶ καταστροφείσα
 τὸ 588 π. Χ. καὶ τὸ 70 μ. Χ., ἐκκυλεύθη τὸ 636 ὑπὸ τῶν Ἀράβων,
 τὸ 1099 ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων καὶ τὸ 1187 ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου· τα-
 νῶν δὲ ἔχει ἡ Ἱερουσαλὴμ 24.000 κ. καὶ εἰς τὰ ΒΑ τὸν ναὸν τοῦ Ἀ-
 γίου Τάφου. Πρὸς Α αὐτῆς κεῖται ἡ Βηθφαγὴ καὶ ἡ Βη-
 θανία.

Ῥωσσικαὶ Καυκάσιοι γῶραι (Ὑπερκαυκασία).

§ 39. Αὗται (8000 □ μ. καὶ 4½ ἐ. κ.), κείμεναι μετα-
 ξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, ὀρίζον-
 ται ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ Περσίας. Κυριώτερος ποταμὸς τῆς

χώρος εἶνε ὁ Κύρος, ὅστις χύνεται εἰς τὴν Κασπίαν Θάλασσαν. Ἐπὶ τῶν ὀρίων τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας καὶ μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Κασπίας Θάλασσης ἐκτείνονται ἐπὶ 150 μ. πρὸς τὰ ΒΔ τὰ ὑψηλὰ ὄρη τοῦ Καυκάσου, ὅστις, ὢν ὑψηλότετος με-
ταξὺ τῶν ὀρέων Κασβέρου (15000 π.) καὶ Ελβρου (17000 π.) καὶ ἔχων μετὰ τῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένων ὀρέων 30 μ. περίπου πλάτος, συνίσταται ἐκ πολλῶν χιονοσκεπῶν σειρῶν, περιγευσῶν εὐφέρους καὶ πλουσίας εἰς νομάς καὶ δάση κοιλά-
δας. Πρὸς Βρην αὐτοῦ κεῖνται λορῶδη, δρυμῶδη καὶ ὑπὸ χα-
ραδρῶν διασχιζόμενα ὑψίπεδα (κιθάρδαι), πρὸς Ν δὲ ἀποκλί-
νει ἡ χώρα καὶ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀρμενικοῦ ὑψιπέδου
πρὸς τὴν εὐφορον κοιλάδα τοῦ Κύρου (Γεωργία). Ἰλυώδη δὲ ἡ-
φαίστεια κεῖνται παρὰ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν.

Ἡ Ὑπερκασία, κειμένη ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὴν Ἰτα-
λίαν, ἔχει προϊόντα οἶνον, ἐλαιον, μεσημβρινούς καρπούς, βαμ-
βάκιον καὶ ὄρυζαν· κατοικίδια δὲ καὶ ἄγρια ζῶα ἔχει, ὅσα καὶ
ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ περιπλὴν βόμβυκα· ὑπάρχουσι δὲ αὐτό-
θι καὶ πολλὰ ἱερὰ καὶ πηγαί. Πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν
Καύκασον λαοὶ διακρίνονται διὰ τὸ εὐεῖδές καὶ διὰ τὸ φιλε-
λεύθερον, τὸ φιλοπόλεμον καὶ τὸ ληστρικὸν ἦθος τῶν. Εἰς τὰ
ΒΔ κατοικοῦσιν οἱ Λιγκάσιοι, εἰς δὲ τὰ Α οἱ Λέσγιοι, ἀμ-
φότεροι Μωαμεθανοί, καὶ οἱ Γεωργιανοί, Χριστιανοὶ τὴν θρη-
σκείαν. Οἱ κύριοι τῶν χωρῶν τούτων Ῥῶσσοι, εἶχον μέχρις ἐ-
σχάτων ἀπαύτως πόλεμον πρὸς τοὺς ὀρεινοὺς αὐτῶν λαούς.

Ἐπιστημότεραι πόλεις Τίφλις, παρὰ τὸν Κύρον, πόλις ἐμπορικὴ,
ἔχουσα 38000 κ. Ἐριβάν, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ἔχουσα παρ' αὐτὴν τὸ
Μοναστήριον Ἑτοιμιαστίνον, ἔδραν τοῦ Ἀρμενίου πατριάρχου. Βα-
κῶδ, παρὰ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν, ἔχουσα πηγὰς νάφθης καὶ τὸ
ἀσβεστον πῦρ. Ἐσχάτως προτετέθη καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰαζάρτην ἡ-
γεμονία Χοκάνδρη, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε ἡ Χίβα.

Ἄραβία.

§ 40. Ἡ Ἀραβία (30000 □ μ.), ὅσα ἡ δυτικωτάτη
τῶν μεσημβρινῶν χερσονήσων καὶ ἡ πλησιεστάτη εἰς τὴν Ἀ-
φρικὴν χώρα τῆς Ἀσίας, ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα μὲ αὐτὴν κατὰ

τὴν φύσιν τῆς χώρας, ἤγουν κατὰ τὴν ἀνδρίαν, τὰς ἐρήμους καὶ τὰ προϊόντα. Μεγά μέρος αὐτῇ, τῆς ὁποίας το μέσον Νεσχέδ, ὑφούμενον μέχρι 8000 π.κα ὄν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐρημος, εἰχουσα σποράδην ἀνάσεις, εἶνε σχεδὸν ἐντελῶς ἀγνώστος χώρα. Τα μεσημβρινὰ τῆς πρὸς Δ καταπτώσεως τῆς ὑψηλῆς ταύτης χώρας ἀποτελοῦσι τὴν εὐφορον χώραν *Τεμέν ν* (*Eudaimon Arabia*), πρὸς Β δὲ τῆς ἐμῆνης κεῖται ἡ *Ἰερσα* καὶ πρὸς Β τῆς Νεσχέδ ἐκτείνεται ἡ ἐρημος τῆ Συρίας καὶ Ἀραβίας. Μεγάλοι ποταμοὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ἥτις κεῖται κατὰ τὸ ἡμισυ εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην διατοκίμα, το ὁποῖον εἰς μὲν τὴν πεδινὴν παραλίαν εἶνε θερμὸν, εἰς δὲ τὰς ὄρειας χώρας εὐκραέστερον, εἶνε λίαν ξηρὸν καὶ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν ὁ χειμῶν λίαν ἥπιος· ὅμως ὁ πνέων αὐτόθι σαμουρ ἀνεμος εἰς εἰλίαν ὀχληρὸς. Προϊόντα εἶνε καρῆς, δούρα (*date*), μεσημβρινοὶ καρποί, ἱαματικά βότανα, φοινικεὶ καὶ κόρμι· ἐν δὲ τῶν ζώων ἐξαίρετοι ἵπποι, κάμηλοι, στρουθοκάμηλοι, δορκάδες (*gazelle*), θῶες, θάιναι καὶ λέοντες.

Οἱ Ἀράβες, ἐξηπλωμένοι καὶ ἐκτὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, εἶνε μελαγχρινοί, λιγνοί, ἐγκρατεῖς, φιλόξενοι, ἀνδρείοι, ὑπερήφανοι, πλήρεις φαντασίας καὶ πολὺ φίλοι τῆς ποιήσεως, ἀλλὰ ληστρικοί. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ὄντες νομάδες Βεδουῖνοι, τέκνα τῆς ἐρήμου), ζῶσιν μὲν ἐλεύθεροι ἐν τῇ δεσποτικῇ Ἀσίᾳ, ἀλλ' ὑπὸ πατριαρχικὸν πολίτευμα ὡς καὶ πρὸ αἰώνων· αἱ πολὺ καὶ μικραὶ φυλαὶ τούτων, ὑποκείμεναι εἰς ἐμίρας καὶ σέγκους, ἔχουσι συχνοὺς πολέμους πρὸς ἀλλήλας καὶ τηροῦσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος. Ἡ Ἀραβία, ἥτις πάντοτε ὑπῆρξεν ἐλευθέρη, οὐδέποτε ἀπετέλεσεν ἐν κράτος. Ὑπὸ Μωάμεθ ιδρύθη τὸ 622 ὁ Ἰσλαμισμὸς, ὅστις ἐξηπλώθη ἐντεῦθεν καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἡπείρους. Περί τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐγένετο ἐν τῇ πατρίδι ταύτῃ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἡ κίρσις τῶν Βαγδαβιτῶν, οἵτινες ἤθελον νὰ καθαρίσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῶν καταχρήσεων, οἷον ἀπὸ τὴν ἰσόθεον λατρείαν τοῦ Μωάμεθ κτλ., ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτῶν ἐθραύσθη ὑπὸ τοῦ Μεχμεταλή. Οἱ Τούρκοι κατ' ὄνομα μόνον ἔρχουσιν ἐφ' ἐνὸς μέρους τῆς Ἀραβίας.

Ἡ τὴν *Χερσάν*, τὴν ἀγίαν χώραν τῶν Μωαμεθανῶν, κεῖται

ἡ Μόκκα, πόλις ἀγία καὶ πατρίς τοῦ Μωάμεθ, ἔχουσα 45000 κ
καὶ μεγαλοπρεπὴ ναὸν, βεῖς-ἀλλὰ χαλαρόμενον, ἔχουν οἶκον Θεοῦ,
ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ τοιοῦτον παρὰ Μωαμεθανοῖς σεβαστὸς ἱε-
ρός σηκός. καὶ ἄθρα λέγόμενοι, πρὸς τὸ ὅποιον κατ' ἔτος σύρρέου-
σι πολυάριθμοι προσκυνηταί. Μεδίνα (20000 κ.), περίφημος διὰ
τὸ ἐν αὐτῇ μεγαλοπρεπὲς τσαμίον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ
Μωάμεθ. Εἰς τὴν Ιερμένην ἡ Μόκκα καὶ τὸ Ἀδένον (Ἀγγλική,
κειμένα εἰς τὰ ΝΔ παράλια. Εἰς τὴν Νεσχεδ ἡ Δερέβέ ἔχει
πρωτεύουσα τῶν Βαχαβιτῶν. Εἰς τὰ Α παράλια ἡ Μασκάτη, πρω-
τεύουσα ὁμωνύμου ἑξαρχίου καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς χερσονή-
σου, ἔχουσα 61000 κ.

ΑΦΡΙΚΗ.
ΑΦΡΙΚΗ.

Γενικὴ ἐποψίς.

§ 41. Ἡ Ἀφρική (6000000 μ. καὶ 200 ἑ. κ.), κειμένη
ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαίριου καὶ κατὰ τὰ ἐπὶ τοῦ βου-
ρείου καὶ χωρίζουμένη ἀπὸ μὲν τῇ, Ἀσίας, μετὰ τῆς ὁποίας
συνδέεται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσ-
σης, ἀπὸ δὲ τῆς Εὐρώπης, ἣτις προσεγγίζει αὐτὴν μᾶλλον κα-
τὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ, διὰ τῆς Μεσογείου θαλάσ-
σης, ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἰν-
δικοῦ ὠκεανοῦ. Βορειότατον αὐτῇ, ἀκρωτήριον εἶνε τὸ Λευκόν,
ἀντικρὺ τῆς Σικελίας, νοτιώτατον τὸ Νάδαλορ ἤγουν τῶν βε-
λονῶν, δυτικώτατον τὸ Πάσιτορ καὶ ἀνατολικώτατον τὸ Γου-
αδαφροσιον, εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου. Τὸ μῆκος καὶ πλά-
τος αὐτῆς, τῆς ὁποίας ἡ ἐξωτερικὴ μορφή εἶνε λίαν μονότονος,
ὑπερβαίνουν τὰ 100 μ. Οὕτως ἡ ἀσχιδὴς Ἀφρική παρίστα-
ται ὡς κορυφὴ ἀνεν μελῶν. Τὸ βόρειον μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ
τετράπλευρον ἐπίμηκες, μετὰ τοῦ ὁποίου συνάπτεται πρὸς Ν
τριγωνικὴ χερσόνησος. Εἰς μὲν τὴν βόρειον Ἀφρικὴν καὶ παρὰ
τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν κεῖνται ἡ Αἴγυπτος, ἡ Νουβία καὶ ἡ
Ἀβυσσινία, βορειοδυτικῶς αὐτῶν καὶ παρὰ τὴν Μεσόγειον θά-
λασσαν ἡ Βάρκα καὶ ἡ Βαρβαρία, πρὸς Δ ἡ Σαχάρα, ἡ Νιγη-
ρία (Σουδάν), ἡ Σενεγαμβία καὶ ἡ Ἰνω Γουινέα· εἰς δὲ τὴν
νότιον Ἀφρικὴν κεῖνται ἡ κάτω Γουινέα, ἡ χώρα τοῦ Ἀ-

κρωτηρίου καὶ ἡ ἀνατολικὴ περὰλῖα (Μοζαμβίκη, κτλ.)

Θάλασσαι καὶ νῆσοι. Ἐπειδὴ τὰ περὰλῖα εἰνε σχεδὸν ἄνευ κόλπων, διὰ τοῦτο εἰς ἓν μίλιον περὰλῖας ἀντιστιχοῦσιν 150 μ., ἀλλὰ καὶ αἱ νῆσοι αὐτῆς (11500 μ.) εἰνε ὀλίγοι ἀριθμοί. Ἡ Μεσόγειος θάλασσα σχηματίζει τοὺς κόλπους τῆς Σύδρας (Μεγάλη Σύρτις) καὶ τῆς Γαθῆς (Μικρὰ Σύρτις). Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν, εἰς ὃν ἀνήκει ὁ κόλπος τῆς Γουϊνέας μετὰ τοῦ Βεννίου ὄρμου, κεῖνται αἱ ἐξῆς νῆσοι, αἱ Ἀϊόραι, ἡ Μαδέρα, αἱ Κανάριαι, αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίου ἀκρωτηρίου, αἱ νῆσοι τῆς Γουϊνέας, ἡ νῆσος τῆς Ἀναλήψεως καὶ ἡ νῆσος τῆς Ἀγίας Ἑλένης. Ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανὸς σχηματίζει τὸν πορθμὸν τῆς Μοζαμβίκης, τὸν κόλπον τοῦ Ἀδέρον, τὸν πορθμὸν Βαβελμανδὲβ καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν αἱ δὲ ἐν αὐτῷ κεῖμεναι νῆσοι εἰνε ἡ Μαδαγασκάρ, αἱ Μασκαρήναι, αἱ Κομόραι, αἱ Σερέλλαι, αἱ Ἀμιράνται καὶ ἡ Σοκότορα.

Ἡ ἡπειρος αὕτη, ἥτις περὰβαλλομένη πρὸς τὰς ἄλλας ἡπείρους εἰνε ἡ μᾶλλον ἄνυδρος, ἔχει ὀλίγους ποταμοὺς, ὄντας καὶ τοὺτους ὀλίγον καταλλήλους πρὸς πλοῦν γίνονται δὲ εἰς τὴν Μεσόγειον ὁ Νεῖλος, ὁ μέγιστος τῆς Ἀφρικῆς ποταμὸς, ἔχων ῥοὴν 600 μ. εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ὁ Ζαμβέζε, εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὁ Ὁράντζης, ὁ Κοάγγος, ὁ Ζαῖρας ἢ Κόγγος, ὁ Νίγηρ (Ζιολεβᾶ καὶ Κοβάρης), ὁ Μέρας ποταμὸς, ὁ Γαμβίας καὶ ὁ Σερεγάλης. Ἰμναι δὲ ἐπιστημότεραι εἰνε ἡ Γσάδη εἰς τὸ Σουδάν, ἡ Νουάντσα καὶ ἡ Νεάσσα εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀφρικὴν. Ἡ ἐπιρᾶναι εἰνε λίαν ἀπλῶς ἐσχηματισμένη διὸ ὅλη ἡ νότιος χερσόνησος εἰνε ἐκτεταμένη ὑψηλὴ χώρα, καλουμένη ὑψηλὴ χώρα τῆς νοτίου Ἀφρικῆς πρὸς Β αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Β πλευρὰν τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας κεῖται ἐν τῇ μεσσίᾳ Ἀφρικῇ ἡ ταπεινότερα ὑψηλὴ χώρα τοῦ Σουδάν, μετ' αὐτὴν ἔπεται πρὸς Β ἡ ἔρημος Σαχάρα καὶ πρὸς Β αὐτῆς μέχρι τῆς Μεσογείου ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Βαρβαρίας καὶ ἡ μικρὰ χώρα τῆς Βάρκας παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ἡ ὑψηλὴ ὄρεινὴ χώρα τῆς Ἀβυσσινίας, καὶ πρὸς Β αὐτῆς μέχρι τῆς Μεσογείου αἱ κλιμακῶδον κεῖμεναι χώραι τοῦ Νεῖλου, ἡ Νοβία καὶ ἡ Αἴγυπτος.

Τὸ κλίμα ἐκτὸς τῶν ἑνεκα τοῦ ὕψους πρὸςερχομένων διαφο-

ρῶν εἶνε μονότονον, ἤγουν πολὺ θερμὸν καὶ ἑκρὸν, ἥτοι ἡπειρωτικόν. Ἡ Ἀφρικὴ εἶνε ἡ θερμότερα ἡπειρο· (ἡ μεγαλειτέρα θερμότης εἶνε εἰς τὰς πρὸς Β. τοῦ ἰσημερινοῦ χώρας) καὶ κεῖται κατὰ τὰς εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην ἐν τῇ ζώνῃ τῶν βροχῶν. Ὁ ἰσημερινὸς τέμνει τὴν χώραν ἐπὶ 300 μ. ἡ δὲ θερμότης εἶνε μεγαλειτέρα διὰ τὴν μικρὰν ἐπιφανὴν αὐτῆς μετὰ τῆς θαλάσσης καὶ διὰ τὰς ἀνύδρους καὶ ἀδένδρους ἐρήμους. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐπικρατεῖ ἀραιαίως τὴν μὲν ἡμέραν θερμότης, τὴν δὲ νύκτα δρόσος, ἄλλοτε ἀνομβρία καὶ πολυομβρία καὶ ἄλλοτε νηνεμία καὶ λαίλαπες. Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει δύο ὥρας τοῦ ἔτους, τὴν ξηρὰν καὶ τὴν ὑγρὰν ἡ ὑγρὰ ἐπικρατεῖ εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ἐνῶ εἰς τὸ νότιον κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον εἶνε ἡ ἐναντία ὥρα τοῦ ἔτους, δηλαδή ἡ ξηρά. Χιών πίπτει μόνον ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων.

Τὰ προϊόντα σχεδὸν δὲν παραλλάττουσι κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους· τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν ἕνεκα τῆς μεγάλης ξηρασίας δὲν εἶνε τόσον ποικίλον, ὅπως ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος. Δὲν ὑπάρχουσιν αὐτόθι ἀπέραντα δάση, οὐδὲ ἐκτεταμέναι πεδιάδες χορτοῦ· διὸ μεγάλαι ἐκτάσεις εἶνε ἐντελῶ, ἀνεφυτῶν. Ὅπου ὅμως ἡ θερμότης συνδέεται μεθ' ὑγρασίας, ἐκεῖ ὑπάρχει ἰσχυροτάτη βλάστησις· ἰδίως δὲ πλουσιωτάτη εἶνε ἡ νότιος Ἀφρικὴ. Ἀξιοσημείωτα αὐτόθι, τῶν φυτῶν εἶνε τὸ εὐαθάδ, οἱ φοίνικες, αἱ καφέαι καὶ ἡ δούρρα, χρήσιμοι πρὸς τροφὴν τῶν κατοίκων. Τὸ βασίλειον ὅμως τῶν ζώων εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν, διότι ἡ χώρα τρέφει πολλὰ, μεγάλα, ἰσχυρὰ καὶ ἄγρια θηρία, οἷον ἐλφιντας, ἵπποποτάμους, λέοντας, κροκοδείλους, στρουθοκαμήλους, κτλ. Ἰδία ζῶα τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ἡ χαμηλοπάρδαλις, ὁ ὄναγρος καὶ ἡ ἀντιλόπη.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ὀλιγάριθμοι καὶ ἀνήκουσι τοῦ μὲν βορείου μέρους αὐτῆς εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν (Βέρβεροι, Μαυροῖσιοι, Κόπται, Νούβιοι καὶ Ἀβυσσινῶι), τοῦ δὲ Σουδαν καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν τῶν Νέγρων (Μανδίγγοι, Σομαῦλοι, Κάφροι καὶ Ὀττεντόται). Εὐρωπαῖοι δὲ κατοικοῦσι μόνον τὰ παράλια καὶ ἰδίως τὴν νοτίαν ἀκρίαν. Εἰς τὴν βόρειον Ἀφρικὴν ἐπικρατεῖ ὁ Ἰσλαμισμὸς, εἰς δὲ τὴν με-

σημειωμένην καὶ ἐν γένει εἰς τὸ πλείστον μέρος τῆς Ἀφρικῆς ἡ παχυλωτέρα εἰδωλοχαιρία. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐπικρατεῖ μόνον παρὰ τοῖς Ἀθουσινοῖς καὶ Κόπταις, τοῖς Εὐρωπαίους ἀποίκαις καὶ τισὶ φυλαῖς Νεγρῶν. Οἱ πλεῖστοι τῶν λαῶν τῆς Ἀφρικῆς ἵστανται ἐπὶ χυθαμαλῆς θαμβῆδος μορφώσεως καὶ δὲν ἔσχον ἐκτὸς τῶν εἰς τὰ βόρεια κατοικούντων οὐδεμίαν ἐπιστημότητα ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ. Ἐπικρατεῖ δ' ἐν αὐτοῖς, παρ' οἷς ὁ πολιτισμὸς ἐξ πλεῖται ἐκ Β πρὸς Ν, καὶ ἡ σωματεμπορία. Ἡ Ἀφρικὴ, παρβαλλομένη ἰδίῳ, πρὸς τὴν Εὐρώπην, εἶνε κατὰ πάντα πολὺ μονότονον, καὶ κατὰ μέγα μέρος εἰσέτι ἄγνωστος.

Αἱ ὑψηλαὶ βόρειαι Ἀφρικανικαὶ χῶραι.

§ 42. Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Βαρβαρίας (23000 □ μ.) κεῖται μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, τῆς Μεσόγειου θαλάσσης (μέχρι τῆς μεγάλης Σύρτιδος καὶ τῆς Μαχάρας Ἀνίκου· αἱ δὲ εἰς αὐτὴν 1) τὰ ὄρη τοῦ Ἀτλαντος, τῶν ὁποίων τὸ ὑψηλότερον μὲν (13000 π.) κεῖται πρὸς Δ, μεμονωμέναι τι ἐς πεδιάδας παρὰ τὴν Μεσόγειον, οἷα ἡ παρὰ τὴν Ἀλγερίαν εὐφορὸς Μετιδσχα, σερρὸς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑψπέδων, τὰ ὅποια ὄντα εἰς μὲν τὸ Μαρόκκον εὐφορὰ, εἰς δὲ τὴν Ἀλγερίαν πτωχὰ ἔχουσι καὶ ἀμυρὰς λίμνην, καὶ τέλος ἡ Β. Μεδουάγε-ρίδ, ἥγουσι χώρα τῶν φοινίκων, ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντος μέχρι τῆς Σαράρας, καὶ 2, ἡ θουνώδης χώρα τῆς Τριπόλεως μετὰ τοῦ ὑψιπέδου Φιζάν, καὶ ἡ πρὸς Α τῆς Β. ῥαίας καὶ παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν εὐφορὸς ὑψηλὴ χώρα τῆς Βέρ-κας, ἥτις ἔχουσα κατὰ μέσον ὄρον ὕψος 1500 π., χωρίζεται ἀπ' αὐτῇ διὰ κλάδου τινὸς τῆς ἐρήμου.

Τὸ κλίμα, καὶ μάλιστα εἰς τὸ Μαρόκκον, εἶνε εὐκραὲς καὶ ὑγιεινὸν καὶ μόνον κατὰ τὸν οὐλίον καὶ Ἀύγουστον θερμότη-τον. Ἐπιδίδουσι δ' αὖ τὸ θῆσι σιτηρὰ καὶ μεσημέριοι καρπὸι ἄριστα· ὁ φοινῖξ ἀπαντᾷται κυρίως εἰς τὴν χώραν τῶν Φοινίκων. Ἡ χώρα, ἥτις ἔχει ἄφθονα κατοικίδια ζῶα καὶ μαστί-ζεται ἀπὸ τὰς ἀκριδας, τρέφει ἀντιλόπας, λέοντας, βαῖνας, θῶας καὶ ἀγριοχοῖρους.

Ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων κατὰ τὴν αὐτῇ εἶνε οἱ Βέρβεροι

(Καθύλοι), οἵτινες καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν· οἱ δὲ κατοικοῦντες αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη εἶνε ἐτι ἀνεξάρτητοι, ἄγριοι καὶ ποσεικοί. Οἱ Βεβεροι καὶ οἱ Ἀραβες ἀπατεοῦσι τὸν πλῆθυσμόν τῆς ἐξοχῆς, οἱ δὲ Μαυροισιοί, μίγμα Ἀράβων καὶ Βεβερων, κατοικοῦσιν ἰδίως εἰς τὰς πόλεις καὶ εἶνε πλεονέκται, ἄπιστοι, φιλέκδικοι καὶ φανατικοὶ χριστιανομάχοι, ἀλλὰ κάπως βιομήχανοι. Κύριοι τῆς χώρας ἀλλοκληροδοχῶς ὑπῆρξαν οἱ Καρχηδόνιοι, οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Βανδῆλοι, τὸν δὲ ζ' αἰῶνα καὶ οἱ Ἀραβες, οἵτινες ἐξουσιάζουσιν ἐτι καὶ νῦν τὰ δυτικά. Ἀπὸ τῆς 15' ἐκατονταετηρίδος κατέκτησαν οἱ Τούρκοι τὰ ἀνατολικά, οἱ δὲ Γάλλοι ἐσχάτως τὰς ἐν τῷ μέσῳ χώρας. Κυριωτέρα γλῶσσα αὐτῶν εἶνε ἡ Ἀραβικὴ, ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία ἡ Μωαμεθανικὴ. Ἡ χώρα νῦν λίαν ἐξέπεσεν ἐκ τῆς προτέρας λαμπρότητος· ἡ δὲ γεωργία αὐτῆς, ἥτις μετὰ τοῦ Σουδάν ἐνεργεῖ διὰ κερθανίων ἐμπόριον πτερῶν στρουθοκαμήλων, χρυσοῦ, ἐλεφαντίνων ὀστέων, δούλων, κτλ., εἶνε λίαν παρημελημένη. Κράτη εἶνε τὰ ἑξῆς.

1) Ἡ Τρίπολις (5900 □ μ.), εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Βαρυβαρίας, τῆς ὁποίας ὁ πασᾶς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν σουλτάνον τῆς Τουρκίας. Πρωτεύουσα αὐτῆς Τρίπολις, παρὰ τὴν θάλασσαν, ἔχουσα 25000 κ. καὶ κειμένη εἰς εὐφορον χώραν. Ἡ αὐασις Φεζάν ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Μουρζούκην. Ἡ ἡγεμονία τῆς Τριπόλεως, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ἡ Βάρκα, ἔχει μετὰ τοῦ Φεζάν 14000 □ μ. καὶ 1¹/₂ ἐ. κ.

2) Ἡ Τόνις (3700 □ μ. καὶ 1¹/₂ κ.), τῆς ὁποίας ὁ Βέης εἶνε ἐπίσης ὑποτελής εἰς τὴν Τουρκίαν, ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ παράλιον, 100000 κ. καὶ παρακείμενα τὰ ἐρείπια τῆς Καρχηδόνης.

3) Ἡ Ἀλγερία, οὗτα ἡ ἰσχυροτέρα καὶ τῶν τριῶν πειρατικῶν ἐπικρατειῶν (Τρίπολις, Τόνις καὶ Ἀλγερία) ἀπὸ τοῦ 1830 ὑπόκειται εἰς τοὺς Γάλλους καὶ ἔχει 7250 □ μ. καὶ 3 ἐ. κ. Πρωτεύουσα Ἀλγέριον, πόλις παράλιος, ἔχουσα 100000 κ. Κωσταρτίνα, πρὸς Α, ἔχουσα 30000 κ. Οράνη, πρὸς Δ, ἔχουσα 27000 κ.

4) Τὸ Μωρόκκον, εἰς τὰ ΒΔ τῆς Ἀφρικῆς, ἔχον 13000 □

μ. καὶ 8 ἐ. κ., ἀποτελεῖ αὐτοκρατορίαν. Ἐπιστημώτεροι πόλεις *Μορόκκοι*, πρωτεύουσα, ἔχουσα 100000 κ. *Φέζη*, πρὸς τὰ ΒΑ τῆς ἀνωτέρω, πόλις ἐμπορικῇ, ἔχουσα ὡσαύτως 100000 κ. *Μογάδωρ*, παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριόν της. *Ταγγέρη* καὶ *Κέουτα* (Ἰσπανικῇ), εἰς τὴν βόρειον παραλίαν.

Ἡ Σαχάρα.

§. 43. Μεταξὺ τῶν ὀρεινῶν χωρῶν τῆς βορείου Ἀφρικῆς καὶ τοῦ Σουδάν, τῶν χωρῶν τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἐκτείνεται ἐξ Α πρὸς Δ ἐπὶ 650 μ. ἡ ἔρημος *Σαχάρα* «ἡ θάλασσα ἀνευ ὕδατος» (110000 □ μ.) ἐν μέρει μὲν βαθύπεδον, ἐν μέρει δὲ ὑψίπεδον, διατεμνόμενον ὑπὸ σειρῶν ὄρεων (μέχρις 6000 π.). Πρὸς Α αὐτῆς κεῖται ἡ *Λιβυκὴ ἔρημος*, ἥτις ἔχει βραχῶδες ὄδιφος, τὰ δὲ δυτικὰ (Σαχήλ) εἶνε κεκαλυμμένα μὲ κινητὴν ἄμμον καὶ ἀπολήγουσιν εἰς ἄβαθὴ καὶ θινώδη θάλασσαν.

— Τὸ κλίμα εἶνε ξηρὸν καὶ θερμὸν, τὴν νύκτα ὁμῶς δροσερόν· ἐνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ὕδατος καὶ τῶν φυτῶν ἡ χώρα κατοικεῖται μόνον, ὅπου ὑπάρχουσιν αὐάσεις, αἵτινες μόναι, διεσκορπισμέναι εἰς τὴν ἔρημον ὡς νῆσοι, περιέχουσι πηγὰς, δένδρα (φοίνικας), καλλιεργήσιμον γῆν, χωρία καὶ πόλεις· ἀπαντῶνται δὲ αὗται ἰδίως πρὸς Α, ἐνθα κεῖνται βορείως ἡ πάλαι ποτὲ περίφημος διὰ τὸ μαντεῖόν αὐάσις τοῦ *Ἀμμωνος Διὸς Σιδάρη* καὶ ἡ *Φεζάρ*, ἥτις εἶνε ἡ μεγαλειτέρα. Σφοδροὶ ἀνεμοστρόβιλοι καὶ ὁ φλογερὸς ἄνεμος σαροῦμ αὐξάνουσι τὴν φρίκην τῆς ἐρήμου, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου ὁ κατοπτρισμὸς γεννᾷ εἰς τὸν ὁδοιπόρον συχνάκις πικρὰς ἀπάτας. Τὰ κερθάνια διασχίζουσι τὴν Σαχάραν ἐπὶ τῶν καμήλων (ὁδοὶ ἀπὸ Τιμβουκτ. ὡς Μογάδωρ καὶ ἀπὸ Βυρνου εἰς Τρίπολιν), ὁδηγούμενα ὑπὸ ἐγχωρίων Βερβέρων (Τουαρίκοι) καὶ Ἀράβων (Μαυρούσιοι) καὶ ληστευόμενα πολλάκις ὑπ' αὐτῶν. Ἐκ τῶν πρώτων προϊόντων τῆς χώρας εἶνε τὸ ἄλας· ἐκτὸς δὲ τῶν φοινίκων ὑπάρχουσι, καὶ μάλιστα πρὸς Δ παρὰ τὴν Σενεγαμβίαν, καὶ χῶραι, κομμοφόροι. Τὰ ἄγρια θηρία ζῶσι πρὸ πάντων παρὰ τὰ ἄκρα τῶν ἐρήμων καὶ εἰς τὰς αὐάσεις.

Ἡ μεσαία ὑψηλὴ Ἀφρ. γανικὴ χώρα τοῦ Σουδάν.

§. 44. Μεταξὺ τῆς Σαχάρας, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, τῆς νοτίου Ἀφρικανικῆς ὑψηλῆς χώρας καὶ τῶν χωρῶν τοῦ Νείλου κεῖται ἡ ὑψηλὴ χώρα τοῦ Σουδάν (70000 □ μ.), τῆς ὁποίας τὰ ὑψηλότερα μέρη εὐρίσκονται εἰς τὰ ΝΑ καὶ Δ (ὑψηλὸν Σουδάν). Εἰς τὰ βόρεια παραλία τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νίγρου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Σιερράλεόνης ὑφύονται τὰ 300 μ. μακρὰ ὄρη τοῦ Κόγγου (μέχρι 5000 π.), τὰ ὁποῖα πρὸς Δ γίνονται ὑψηλότερα καὶ πλατύτερα, ἐνῶ πρὸς Ν καταβαίνουν μετὰ δρυμωδῶν βαθμίδων εἰς τὴν ἐλώδη μὲν καὶ εὐφορον, ἀλλὰ νοσερὰν παραλίαν χώραν τῆς ἀνω Γουϊνέας, τῆς ὁποίας ἡ ἀλίμενος παραλία περιλαμβάνει τὴν Βενίνην χώραν, τὴν παραλίαν τῶν Ἀνδραπόδων, τοῦ Ἀγρουσοῦ, τῶν Ὀδόντων (μέχρι τοῦ Παλμιάσου ἀκρωτηρίου), τοῦ Ἐλίγαντος, τοῦ Πιππερεως καὶ τῆς Σιερράλεόνης· εἰς δὲ τὰ δυτικὰ κεῖται τὸ ὑπὸ τοῦ Σαεράλη, Γαμβία καὶ Μεγάλου ποταμοῦ διαρρέομενον βαθύπεδον τῆς Σενεγαμβίας, ἥτις, οὕσα πρὸς Ν καὶ πρὸς Β παρὰ τοὺς ποταμοὺς λίαν εὐφορος καὶ κακαλυμμένη μὲ πυκνὰ δάση, ἀλλ' ἐλώδης καὶ νοσερά, ἐνοῦται πρὸς Β μετὰ τῆς ἐρήμου. Τὰ Β καὶ Α τοῦ Σουδάν εἶνε ὑψίπεδον 800—1200 π. ὑψηλόν, λοφώδες, καλῶς καλλιεργημένον καὶ καλῶς κατοικημένον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν Τσάδαν λίμνην καὶ τὸν Νίγρον ποταμὸν (Ζιολιβάν), ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ Κόγγου, ῥεεῖ πρὸς τὰ ΒΑ μέχρι τοῦ Τιμποκτοῦ, εἰτα πρὸς τὰ ΝΑ καὶ ὕστερον πρὸς Ν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κισάρας δι' εὐφόρου χώρας καὶ τέλος σχηματίζων εἰς τὴν Βενίνην μέγα καὶ πλήρες ἐλωδῶν δασὼν Δέλτα, δέχεται εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τὸν Βιρουήν. Μεταξὺ δὲ τῶν κλιμακωτῶν χωρῶν τοῦ Νίγρου καὶ τῆς λεκάνης τῆς Τσάδης λίμνης κεῖται ἡ βουνώδης χώρα Ἀουσσα.

Τὸ κλίμα εἶνε θερμὸν (ἡ Σενεγαμβία εἶνε ἐκ τῶν θερμότερων χωρῶν) καὶ νοσερὸν εἰς τὰς παραλίους χώρας (Σιερράλεόνη, ὁ ἐρυθρὸς τάφος τῶν Εὐρωπαίων), ἀλλ' ὥραϊον καὶ γλυκὺ εἰς τὰς μεσαίας χώρας καὶ λίαν ὑγρὸν παρὰ τὴν Τσάδην λίμνην.

Ὁ ΒΑ ἄνεμος ἁρμάτων εἶνε πνιγνὸς καὶ καθ' ὑπερβολὴν ξηρὸς, αἱ δὲ πρὸς Δ λαίλαπες Τορναδοὶ φοῦερ κατα τὴν ἀλλαγὴν τῶν ὥρων τοῦ ἐτους καὶ ἡ χώρα πλουσία εἰς προϊόντα. Το μὲν βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν εἶχει ἰδίως χρυσόν, τὸ δὲ τῶν φυτῶν τὸ βουτυρό ἐνδρόν, τὸ κολοτσιαιὸν βρόσχοδ ἢ πιθηκοχαρτόδεονδρον, τὸ κομμιόδεονδρον, τὸ ὁποῖον, ὅπως ὀφοϊνίξ, ἀποτελεῖ ἐκτετ μενχ δάστη τὴν καφέαν, τὴν βχνανέαν, τὴν οὐρῶαν κα. τὴν βαμβάκην, τὸ δὲ τῶν ζώων ἐλεφάντας, ρινοκέρους, ἵπποποτάμους, λέοντας, πλῆθρας, καμηλοπαρδάλεις, πιθήκους, κροκοδείλους, στρουθοκαμήλους, φοινικοπτέρους, ὄφεις καὶ τερμήτας.

Οἱ κάτοικοι, ἀνήκοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς τὴν φυλὴν τῶν Νέγγρων, καὶ ὄντες εὖρωστοι, ἰσχυροὶ, φιλήδονοι, εὐθυμοὶ, ἀφρότιδες, κοῦφοι καὶ φίλοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ χρόου, ὑποδαιρούνται εἰς πολλὰς φυλάς, ἵτινες διαφέρουσι πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ὡς πρὸς τὴν ἡθικὴν μόρφωσιν. Τινὲς μὲν τῶν φυλῶν εἶνε ἐτι ἐντελὲς βαρβαροὶ καὶ ἄγριοι καὶ εἰς παχυλὴν εἰδωλολατρίαν Φετιχισμόν, ἕτεροι δὲ, καὶ ἰδίως οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰσλαμισμού, καταγίνονται ἐπιμελῶς εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Σκληρὰ δεσποτία, αἱματηροὶ πόλεμοι, θύρα ἀνθρώπων, σωματεμπορία καὶ ἀνθρωποθυσίαι παντάπασιν δὲν εἶνε παρ' αὐτοῖς ἀσυνήθη. Μᾶλλον δὲ πολιτισμένοι λαοὶ εἶνε οἱ Φουλαιοὶ καὶ οἱ Μανδύγγοι, τῶν ὁποίων ἀρχικὴ μὲν κατοικία ἦτο τὸ ὑψηλὸν Σουδάν, ἀλλ' ὡς κατακτηταὶ καὶ προσπλητισταὶ τοῦ Ἰσλαμισμού καὶ ἐπιχειρηματικοὶ ἐμποροὶ εἰσιν οὖν ἐξήπλωμένοι καθ' ὅλον τὸ Σουδάν. Ἀντικείμενα τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν εἶνε χρυσοί, κίρμι, βαμβάκιον, φοινικέλαιον, ὀδόντες ἐλεφάντων, πτερὰ στρουθοκαμήλων καὶ ἀνδρποδα. Κυριώτερα δὲ κράτη καὶ πόλεις εἶνε 1) *Δα γούρ* καὶ 2) *Βάδα*, ἀμφότερα μεταξὺ Νείλου καὶ Τάδης λίμνης. 3) *Βο τσ*, περὶ τὴν λίμνην Τσάδην, ἔχον πρωτεύουσάν τὴν Κούχαρ. 4) *Σακκίτο*, εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Φουλαιῶν κατακτηθεῖσαν *Λουσσιν*. 5) *Γαμβουέτο*, ὅχι μακρὰν τοῦ Νίγρου, τοῦ ὁποίου ἡ ὁμώνυμος ἐμπορικὴ πόλις ἔχει 20000 κ. 6) *Ἀσάρτσιοι*, πρὸς Β τῆς περὶ τῆς παραλίας τοῦ Χρυσοῦ, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι εἶνε πολεμικοί. 7) *Δαχομέυ*, εἰς τὴν περὶ τὴν τῶν Ἀνδραπόδων.

Ἐντὸς τῆς χώρας ἐκτὸς τῶν Νέγρων κατοικοῦσι καὶ Μαυροῦσιοι, ἐνῶ εἰς τὰ παράλια ἐθεμελιώθησαν ἀποικίαι ἑυρωπαϊκῶν καὶ Ἀμερικανῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Εἰς μὲν τοὺς Γάλλους ἀνήκει ὁ Ἄγιος Λουδοβίκος, κείμενος εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σενεγάλης, εἰς δὲ τοὺς Ἀγγλοὺς ἡ Βασουργοτη, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαμβρίας, καὶ ἡ Καπηνκώστη, ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Χρυσοῦ· ἡ δὲ Φρητόνγη εἶνε ἀποικία χριστιανῶν Νέγρων, συσταθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἐπὶ τῆς Σιεράλεόνης, καὶ ἡ Λιβερία, χριστιανικὴ Νέγρων ἐπικράτεια, ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Πεππέρειως, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν βορείων Ἀμερικανῶν. Ἐχουσι δὲ καὶ οἱ Ὀλλανδοὶ θέσεις τινὰς ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Χρυσοῦ.

Ἡ ὑψηλὴ ὄρεινὴ χώρα Ἀβυσσινίας.

§ 45. Ἡ Ἀβυσσινία (Χαβέσσα, 11000 □ μ.), ὀριζομένη ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῦ Σουδάν καὶ τῆς Νουβίας, εἶνε χώρα ἀλπιδῆς καὶ ἔχει εὐρῶα καὶ καλῶς ἡρδευμένα ὑψιπέδη, ὅτι 6—8000 π. ὑψηλὰ καὶ κείμενα μεταξὺ χιονοσκεπῶν ὄρεων (μέχρι 14000 π.) Εἰς τὰ ΒΑ καίται ἡ Ἰλγρη, εἰς τὸ μέσον ἡ Ἀμάρα, ἐνθεν πηγάζει ὁ κυκνοῦς Νεῖλος, καὶ πρὸς Ν καὶ Ἐχθρά. Πρὸς Α καταπίπτει ἡ χώρα ἀποτόμως εἰς τὴν ἀμυδρὴν παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ πρὸς Β εἰς ἐλώδεις καὶ δασώδεις χώρας. Τὸ κλίμα εἶνε ὑγιεινὸν καὶ ὥραϊον ἐπὶ τῶν ὑψιπέδων, πνιγρὸν δὲ εἰς τὰς κοιλάδας καὶ λίαν θερμὸν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τα προϊόντα τῆς Ἀβυσσινίας εἰς ἣν ἡ βροχὴ πίπτει κατὰ τὸ θέρος, εἶνε πλούσια καὶ τὰ αὐτὰ μὲν τὰ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης· ἡ δὲ καφέα αὐξάνει αὐτόθι καὶ ἀγρία.

Οἱ Ἀβυσσινιοὶ, ἔχοντες ἄλλοι βαθύτερον καὶ ἄλλοι ἁνοικτότερον χροῶμα, εἶνε ὑψηλοὶ, εὐαῖδες, ἐπιτηδεῖσι, ἀπικηλοὶ, δεινὸν δαίμονες καὶ οἱ μόνοι Χριστιανοὶ ἐν Ἀφρικῇ, ἄλλ' ἡ ἐκκλησίαι αὐτῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων εἰστάθη καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς εἶνε εἰς παρατημένη. Ἡ Ἀβυσσινία ἀποτελεῖ ἄλλοτε μέγα κράτος, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα διηρέθη εἰς πλείονα, ὧν κυριώταται καὶ ἡ Ἰλγρη καὶ ἡ Ἀμάρα μετὰ τῆς πρωτεύουσας Ἀδῶν. Ἐκτὸς δὲ τοὺς ἐλευταίους χρόνους ὁ κυριάρχης τῆς Ἀμάρας, ὅστις φέρει τὸν παλαιὸν τί-

τλον νέγρος (αυτοκράτωρ), προσπαθεῖ νὰ ἐνώσῃ, πάλιν, ὅλας αὐ-
τὰς τὰς χώρας. Εἰς τὴν παροῦσαν ἐξασθένειαν συνετέλεσαν οὐκ
ὀλίγον καὶ οἱ πρὸς Ν κατοικοῦντες ῥωμαῖοι Γάλλοι, οἵτινες
ἔχουσι χρῶμα πολὺ βαθύτερον τῶν Ἀφρυσινῶν καὶ εἶνε εἰσέτι
ἐν μέρει ἐθνικοί.

Ἡ κλιμακωτὴ χώρα τοῦ Νείλου (20000 □ μ.)

§ 46. Ἀμφότεροι οἱ βραχίονες τοῦ Νείλου, ὅτε Κυκνοῦς πο-
ταμὸς, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τῆς Ἀφρυσινιακῆς ὄρεινῆς χώρας,
καὶ ὁ Λευκὸς ποταμὸς, ὁ κύριος βραχίων, ὅστις πηγάζει ἀπὸ
τῆς νοτίου Ἀφρικανικῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς πλησίον τοῦ Ἰση-
μερινοῦ (λίμνη Νυάντσα), ἐνοῦνται ἐν τῇ μεσαίᾳ βαθμίδι τοῦ
ποταμοῦ Νουβία (1400 □ μ.), ἥτις πρὸς Ν μὲν εἶνε ἐτι 3000
π. ὑψηλὴ, πρὸς Β δὲ μόνον 500 π. Τὸ νότιον μέρος αὐτῆς, ἢ
ἡ πεδιάς *Σενναάρ*, ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐφορον ἔδαφος,
ὅπως καὶ τὸ πρὸς Α κείμενον *Κορδαφάρ*. τὸ δὲ μεσαῖον καὶ
βόρειον αὐτῆς ἐκτὸς τῆς στενῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου εἶνε ἔ-
ρημον καὶ βραχῶδες (Νουβικὴ ἔρημος πρὸς Α τοῦ Νείλου). Ἐ-
πὶ ἐκτάσεως 300 μ μένει ὁ Νεῖλος εἰς τὸν μεσαῖον καὶ κάτω
ροῦν αὐτοῦ ἄνευ παραποτάμου. Πρὸς Β τοῦ βορείου τροπικοῦ
κύκλου εἰσέρχεται ὁ Νεῖλος εἰς τὴν κάτω χώραν, τὴν λοφώδη
καὶ πεδινήν *Αἴγυπτον* (6000 □ μ., ὣν τὸ $\frac{1}{12}$ καλλιεργήσι-
μον), ἥτις καὶ αὐτὴ εἶνε ἔρημος ἐκτὸς τῆς 1—4 μ. πλατείας
κοιλάδος τοῦ Νείλου τῆς περικλειομένης ὑπὸ δύο σειρῶν ὀρέων,
τῆς Λιβυκῆς καὶ Ἀραβικῆς· πλατύτερον δὲ εἶνε τὸ ὑπὸ πολλῶν
βραχιόνων τοῦ Νείλου διαρρέεμενον *Δέλτα*, τὸ ὅποιον ἐγεννή-
θη ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ποταμοῦ καὶ ὑπόκειται ἀκαταπαύτως
ἐτι εἰς μεταβολάς. Ἡ κοιλὰς τοῦ Νείλου ἐν Νουβίᾳ καὶ Αἴ-
γύπτῳ εἶνε εὐφορωτάτη ἕνεκα τῆς κατατιθεμένης ὑπὸ τοῦ ποτα-
μοῦ ἰλύος κατὰ τὰς περιοδικὰς πλημμυρεῖς αὐτοῦ, οἵτινες διὰ τε-
χνητῶν διωρύχων ἐκτείνονται καὶ περαιτέρω. Ἡ Νουβία, εἰς τὴν
ὅποιαν αἱ τροπικαὶ βροχαὶ ἐκτείνονται μόνον εἰς τὸ μεσημέρι-
νώτατον μέρος αὐτῆς, ἔχει θερμώτατον κλίμα· ἐν τῇ βορείῳ
Νουβίᾳ καὶ ἄνω Αἰγύπτῳ ἡ βροχὴ εἶνε σπανιωτάτη· ἐν τῇ με-
σαίᾳ Αἰγύπτῳ κατ' ἔτος βρέχει, ἀλλ' ὀλίγον καὶ ἐπὶ βραχὺν

χρόνον· πλεονέκτερον δὲ βρέχει εἰς τὸ Δέλτα, ἔνθα πίπτει καὶ πολλὰ δρόσος. Ἡ κάτω Αἴγυπτος θεωρεῖται ὡς πατρὶς τοῦ λοιμοῦ. Ἐν Αἰγύπτῳ διακρίνονται τρεῖς ὥραι τοῦ ἔτους, ἡ τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ἡ τοῦ ἐκρῖνου χειμῶνος μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου, καὶ ἡ θερμὴ ὥρα τοῦ ἔτους, καθ' ἣν τὰ πάντα ξηραίνονται καὶ πνέει ἐκ Ν ὁ χαμῆς. Ἐπισημότερα προϊόντα εἶνε βαμβάκιον, ὄρυζα, σίτος, φοῖνικες, σάκχαρον καὶ ἰνδικόν, τὸ ὁποῖον, καθὼς καὶ οἱ θάμνους, ἐν Αἰγύπτῳ εἶνε ἄφθονον· ζυλικὴ ὁμῶς ἐλλείπει. Ἰδίᾳ δὲ ζῶα τῆς χώρας ἥτις ἔχει καὶ ἐκτεταμένην ὀρνιθοτροφίαν, εἶνε ἡ ἴβις, ὁ ἰχθυὼν, ὁ κροκόδειλος, ὁ ἵπποπόταμος καὶ ἡ δρακὴ· ἐν δὲ τῇ Νουβίᾳ, ἐνθα τρέφονται ὠρεῖοι ἵπποι, ὑπάρχουσιν πολλὰ ἀγρία θηρία.

Κατοικοί. 1) Οἱ Κόπται, οἵτινες, ὄντες Χριστιανοὶ καὶ μικρὰ λείψανα τῶν ἀρχαίων τῆς Αἰγύπτου κατοίκων, διακρίνονται τῶν λευκῶν κατοίκων ὃ ἀ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐπιτηδεύτητά των. 2) οἱ ἰδίως Νουβιοί, οἵτινες, ἀνήκοντες εἰς τὴν φυλὴν τῶν Βερβέρων καὶ ἔχοντες φαῖν χρῶμα, εἶνε τιμιώτατοι, ἐπιμελεῖς καὶ Μωαμεθολογὴν θρησκείαν. 3) οἱ Νέγροι, ἐν Νουβίᾳ. 4) οἱ Ἀραβες (ὁ κυριώτερος πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου), οἵτινες, ὄντες Βεδουῖνοι καὶ Φελεῖχοι καὶ ἀποτελοῦντες τὴν πολυαριθμοτέραν φυλὴν τῶν κατοίκων τῆς ἐξοχῆς, ζῶσιν ὑπὸ ἐφορῆν πίσειν καὶ κατὰ περρονήμενοι. 5) Οἱ Τοῦρκοι, οἵτινες εἰσιν οἱ δεσπόζοντες καὶ ἔχουσι θρησκείαν μὲν ἐπικρατοῦσαν τὸν Ἰσλαμισμόν, γλῶσσαν δὲ τὴν Ἀραβικὴν.

Εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους ἤδη χρόνους αἱ χῶραι αὗται ἔχον μέγαν πολιτισμὸν τοῦ ὁποῦ μαρτύρια εἶνε τὰ ἐτι σωζόμενα ἀρχαία μνημεῖα. Ἡ ἱεροκρατικὴ πολιτεία Μερὴν ὑπῆρχεν εἰς τὴν νῦν Νοβίαν ἡ δὲ ἐξουσία τῶν Φαραῶν κατελύθη τὸ 525 ὑπὸ τοῦ Καμβύου, ἀλλὰ διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰσεχώρησε τὸ 332 π. Χ. ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια κατεστὴ ἐδρὰ τῶν ἐπισημῶν καὶ τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου καὶ πρωτεύουσα τῶν Πτολεμαίων. Κατὰ δὲ τὸ 30 π. Χ. ἔκαμιν ὁ Αὐγύριος τὴν χώραν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν, ὅτε καὶ ἐξαπλωθέντος ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Νουβίᾳ τυχέως τοῦ Χριστιανισμοῦ

ἀνεφάνησαν οἱ περιδοχοὶ ἐκεῖνοι ἐρημῶνται καὶ μοναχοί. Ἀνήκουσα δὲ ἀπὸ τοῦ 5 μ. Χ. εἰς τὴν Ανατολικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐγένετο τὸ 641 λεσὰ τῶν Αράβων καὶ τοῦ Ἰσλαμικοῦ ὅμιλου ὅχι μετὰ πολὺ κατέστη πάλιν ἀνεξάρτητος (ἴδρυσις τοῦ Κιῆρου τὸ 61). Τὸ δὲ 617 ὑπέπεσεν εἰς τοὺς Τούρκους, ὑπὸ τῶν ὁποίων τὸν ζυγὸν ἐπὶ μᾶλλον ἤρηματο. Ο τὸ 1849 ἀποθανὼν παστὴς ἢ ἀντιβασίλευς Μετμετλή, ἐνώσας τὴν Νουβίαν καὶ τὸ Κοδοφάν μετὰ τῆς Αἰγύπτου, ἐζήτησε μὲν νὰ ἐξελπώσῃ αὐτόθι τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, ἀλλὰ δεσποτικῶς. Ἡ εὐωργία τὰ ἐργαστήσια καὶ τὸ ἐμπόριον ἐγένοντο μονοπωλίον αὐτοῦ, ὁ δὲ λαὸς ζῆ καὶ ἐν πτωχείᾳ καὶ δουλείᾳ. Ἐπιστημότεραι πόλεις τῆς Νουβίας 28 καὶ, παρὰ τὸν Κυανὸν Νεῖλον, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν ἀνδραπέδων. *Δαχτούμη*, παρὰ τὸν Κυανὸν καὶ τὸν Αἰρυθρὸν Νεῖλον, πόλις ἐμπορικῇ, ἔχουσα 1000 κ. *Δαγγολά*, παρὰ τὸν Νεῖλον, ἐπίσημος διὰ τοὺς ἵππους. Εἰς τὰ βόρεια μερὴ αἱ ὄχθαι τοῦ Νεῖλου εἶνε κακαλυμμέναι μὲν λεψανα πόλεων καὶ νηῶν λελαξυμέναν εἰς βράχους· ἡ περιφέρεια *Μερόη* ἐκεῖτο πρὸς Β τῆς ἐνώσεως τῶν βραχιδίων τοῦ Νεῖλου.

Ἡ *Αἰγύπτος*, ἔχουσα 0 □ μ καὶ 5 ε. κ. διαιρεῖται εἰς Ἀνω, Μέσην καὶ Κάτω. 1) Ἡ ἄνω εἶνε πλήρης μεγαλοπρεπεστάτων λειψάνων, οἳ εἰσι τὰ γιγάντια λείψανα τῶν ἐκατ. μ. πύλων Θεῶν, τῆς καθ' ὅρας τῶν Αἰγυπτίων βασιλέων, ὁ δὲ λαὸς τοῦ Μέρμωκος καὶ οἱ τάφοι τῶν βασιλέων πυραμίδες, ὀδεῖσκοι. Πρὸς Ν κεῖνται αἱ νῆσοι τοῦ Νεῖλου, ἡ *Ελεφαντίνη* καὶ αἱ *Φιλαί*. 2) Ἡ μέση Αἰγύπτος, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε, *Σουέξ*, παρὰ τὴν Ερυθρὰν Ἕαλασσαν, πόλις ἐμπορικῇ, συνδεσμένη δι' ἀτμοκινήτων μετὰ τῆς Βουβῆς καὶ διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Κιῆρου· ἡ εὐτελής νῦν αὕτη πόλις θέλει καταστῇ μεγάλη μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς κατασκευαζομένης πρὸς ἔνωσιν τῆς Μεσοεἰοῦ μετὰ τῆς Ερυθρᾶς θαλάσσης διώρυχος. *Κάιρο*, παρὰ τὸν Νεῖλον, πρωτεύουσα καὶ ἡ μεγίστη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα 300000 κ. Πρὸς Ν κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Μέρμιδος, παλαιᾶς ἑδρας τῶν Φαραῶ. Αὐτόθι δὲ καὶ παρὰ τὴν Γκιχῆζ κεῖνται αἱ πυραμίδες (ἡ μεγίστη 460

π.) καὶ ἡ κολασσιαία Σφίγγ. 3) Ἡ κάτω Αἴγυπτος, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Ἀλεξάνδρεια, Ὀχυρὰ καὶ παράλιος, ἔχουσα 180000 κ. καὶ οὕσα εἰς παρακατὴν ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας. Ἀβουκίρη, πρὸς Ἀχωρίον, ἐπίσημον διὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ 1798. Προσέτι (7000 κ.) καὶ Δαριατὴ (Ταμίθις, 40000 κ.), πόλεις κείμεναι ἡ μὲν πρὸς τὸν δυτικόν, ἡ δὲ πρὸς τὸν ἀνατολικὸν βραχίονα τοῦ Νεῖλου. Μεταξὺ Καΐρου καὶ Δαριάτης ἔκειτο ἡ λιπαρὰ χώρα *Πέσεν* ἡ δοθείσα ὑπὸ τοῦ Φαραῶ εἰς τὴν Ἰακῶβ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.

Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς.

§ 47. Αὕτη (300000 □ μ.), κειμένη μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἰνδοῦ ὠκεανοῦ, ἐκτείνεται πρὸς Β. μέχρι τοῦ Σουδάν καὶ τῆς Ἀβυσσινίας. Εἰς μὲν τὰ Ν. ταῦτης, τῆς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ π. εἰστον ἄγνωστον, κίτται ἡ ἔρημος Καλάχαρις, πρὸς Β. δὲ τοῦ Ζαμβέζου ἡ λίμνη Ἰνυασσα, ὑπὸ δὲ τὸν ἰσχυρὸν ἢ γιγάντια, ἐξ ἧς ῥεεὶ ὁ λευκὸς Νεῖλος. Μᾶλλον γνωστὰ μέρη τῆς χώρας ταύτης εἶνε τὰ πρὸς Δ, Α καὶ Ν χεῖλη, τὰ ὅποια πανταχοῦ εἶνε κλίμα ἡδὸν ἐσχηματισμένα. 1) Τὸ δυτικὸν χεῖλος κατὰ τὴν ἑσπέραν Γουινέα καὶ τοὺς ποταμοὺς Κόγγρον καὶ Κουάγγρον εἶνε γνωστότερον, ἢ πρὸς τὰ παράλια θαθμὴ εἶνε τοῦτο μὲν ἀρμυρῶδες, τοῦτο δὲ τεληματώδης καὶ δασώδης, ἔχουσα καὶ πολλὰ ἀγρία θηρία. Ἡ μεσαία θαθμὴ εἶνε χώρα 40 μ. πλατεία, ὑγιεινὴ, εὐφορὸς καὶ καλῶς κατοικημένη, ἡ δὲ ἀνωτάτη θαθμὴ εἶνε 8000 π. ὑψηλὴ. Οἱ κάτοικοι, Νεγροὶ ὄντες, (ὥς ἀποκαταμένοι εἰς πολλὰ κράτη Βεγγουέλα, Αγγόλα, Κόγγρον, Λοάγγρον) καὶ ἐνερτοὶ σωματεμπορίαν. Οἱ Πορτογάλοι, τῶν ὁποίων πρωτεύουσα εἶνε ὁ ἐν Ἀγγόλῃ Ἄγ. Παῦλος τοῦ Λοάνδου, ἔχουσιν αὐτοὶ ἀποικίας.

2) Τὸ ἀνατολικὸν χεῖλος εἶνε σχεδὸν μόνον εἰς τὴν πεδινὴν παράλιαν γνωστὸν καὶ ἡ μὲν κατωτάτη αὐτοῦ θαθμὴ (Νατάλη ἢ παράλια τῶν Κάφρων, Σοφάλη μέχρι τοῦ Ζαμβέζου, Μοζαμβίκη, Ζαγγουεβάρη, Αἰάτη, χώρα Σομαλίων ἢ Ἀδέλη) ὁμοιάζει ἐν γένει μὲ τὴν δυτικὴν παράλιαν.

παρά τὸν Ζαμβέσην ὀρίζεται ἀπὸ τὰ Ἀόπατα ὄρη, ἐκεῖθεν δὲ ἔπεται ἡ δευτέρα βαθμὶς, ἥτις εἶνε χρυσοφόρος, εὐφορος καὶ ὑγιεινὴ χώρα. Ἐκ τῆς παραλίας Ζαγγουεβάρης ὑφύονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὸ χιονοσκεπὲς ὄρος *Kilimant-sarou* (20000 π.) Εἰς τὰ ὄρη κατοικοῦσι Νῆγροι (πρὸς Β οἱ Σομαῦλοι) καὶ μεταξὺ αὐτῶν Ἀράβις, καὶ ἰδίως εἰς τὰς πόλεις *Μαγάδοξον* τὴν ἐπὶ τῆς Ἀΐλης, *Μελινδαν* καὶ *Ζαρτσινδάρην* (60000 κ.) τὴν ἐπὶ τῆς Ζαγγουεβάρης, ἥτις ὑπόκειται εἰς τὸν ἰσάμην τῆς Μισκάτης. Οἱ Πορτογάλοι ἔχουσιν ἀποικίας ἐπὶ τῆς Μοζαμβίκης καὶ Σοφάλης καὶ ἐνεργοῦσιν ἀξιόλογον ἐμπόριον χρυσοῦ καὶ ἀνδραπόδων· πρωτεύουσα δὲ αὐτῶν καὶ κυριώτερα ἐμπορικὴ πόλις αὐτόθι εἶνε ἡ *Μοζαμβίκη*. Οἱ κάτοικοι πρὸς Ν τοῦ Ζαμβέσου εἶνε Κάφροι, οἵτινες, ἔχοντες χρῶμα φαῖν ἢ μέλαν καὶ σῶμα μέγα καὶ ῥωμαλέον καὶ ὄντες ἀνδρεῖοι καὶ φιλοπόλεμοι, ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐπὶ τῆς παραλίας τῶν Κάφρων κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία *Νατάλη*. Εἰς τοὺς παρά τὰς πηγὰς τοῦ Ὁράνζου βραχίονας εἶνε συστημέναι ὑπὸ Ὁλλανδῶν χωρικῶν τοῦ Ἀκρωτηρίου δύο δημοκραταί.

3) Τὸ νότιον χεῖλος ἢ τὸ Εὐέλπι Ἀκρωτήριο (10000 □ μ.), συνίσταται ἐκ τριῶν βαθμίδων, αἵτινες χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων δι' ὀρέων. Ἡ κατωτάτη εἶνε 5—7 μ. πλατεῖα, τὸ μὲν ἀμμώδης, τὸ δὲ εὐφορος καὶ ἐξοχος διὰ τὰ ἀφθονα φυτὰ πασῶν τῶν ζωνῶν. Ἡ μεσαία βαθμὶς, οὖσα 3000 π. ὑψηλὴ, εἶνε σχεδὸν ἄδενδρος καὶ ἀνυδρος στέππη, καλουμένη Καρρόου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν τῶν βροχῶν περιέχει ἐξαισίας καὶ ἀνθοφόρους νομάς· εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν αὐτῆς ὑφύονται ὄρη, ἔχοντα διάφορα ὀνόματα (*Βοκεφέλδια*, *Μαῦδρα ὄρη*)· εἰς δὲ τὴν βορείαν ὑφύονται τὰ (μέχρι 10000 π.) *Νεοβεφέλδια*, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Καρρόου χωρίζεται ἀπὸ τῆς τελευταίας βαθμίδος τῆς ὑπὸ τοῦ Ὁράνζου διαρρέομένης.

Αὐτόθι, ἐνθα τὸ κλίμα εἶνε ὑγιεινόν, διακρίνονται δύο ὥραι τοῦ ἔτους, ἡ ξηρὰ ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἡ ὑγρὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους· ὁ θερισμὸς τοῦ σίτου γίνεται αὐτόθι τὸν Δεκέμβριον καὶ Ἰανουάριον, οἱ δὲ μεσημβρινοὶ καρποὶ ὀριμάζουσι τὸν Σεπτέμβριον καὶ Οκτώβριον. Τὰ ἐπιστημό-

μότερα τροφόντα εἶνε οἶνος καὶ μαλλία. Αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς χώρας εἶνε οἱ Ὀττεντότοι, οἵτινες εἶνε φαιοὶ καὶ δυσειδείς, ἀλλ' ἀγαθοί· οἱ δὲ προσελθόντες ἐκ τούτων εἰς τὸν Χριστιανισμόν ἀπέβαλον μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας τῶν ἀγριότητος. Οἱ εἰς αὐτοὺς ἀνήκοντες *Βουχσμάροι* εἶνε μικρόσωμοι, κτηνώδεις καὶ πονηροὶ καὶ ζῶσιν ἀπὸ τῆς θήρας καὶ τῆς ληστείας, ἀλλὰ καταπολεμοῦνται ἀπαύστως καὶ ὑπὸ τῶν ἀποίκων Εὐρωπαίων καὶ ὑπὸ τῶν Κάφρων. Πρὸς Β τοῦ Ὀράνζου ποταμοῦ κατοικοῦσιν οἱ *Βετσχουάνοι*, λαὸς Καφρικός, ζῶν ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας (καὶ τούτων πολλοὶ ἤδη προσῆλθον εἰς τὸν Χριστιανισμόν)· πρωτεύουσα δὲ αὐτῶν εἶνε ἡ *Λιττακοῦ*. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω λαῶν καὶ τῶν Νέγρων κατοικοῦσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ Ὀλλανδοὶ οἱ πρότερον, καὶ Ἄγγλοι οἱ νῦν κύριοι τῆς χώρας· κυριώτεροι ἀσχολίαι αὐτῶν ἔργα εἶνε ἡ γεωργία καὶ ἡ οἰνοποιία. Πρωτεύουσα *Εὐέλπι Ἀκρωτήριον*, ἔχουσα 25000 κ. καὶ κειμένη ἐπὶ τῆς χερσονήσου τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς καλῆς Ἑλπίδος τοῦ ἀνακαλυφθέντος τὸ 1486 ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου Βαρθολομαίου Διάξου. Περιέχει δὲ ἡ χερσονήσος τὸν *Ψευδόχολπον*, τὸν *Τάφελον* ὄρειον καὶ τὸ 3500 π. ὑψηλὸν *Τάφελον* ὄρος· οὐχὶ μακρὰν κεῖται καὶ ἡ διὰ τοῦ καλοῦς οἶνου τῆς γνωστῆς *Κωνσταντίας*.

Νῆσοι περὶ τὴν Ἀφρικὴν.

§ 48. Αἱ παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν νῆσοι ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ, οὗσαι βουνώδεις καὶ ἡραιστείου ποιότητος, ἔχουσι σχεδὸν ὅλαι γλυκὴ καὶ ὑγιεινὸν κλίμα. Εἶνε δὲ 1) αἱ *Αἰόροι*, 200 περίπου. πρὸς Δ τῆς Πορτογαλίας· ἐπισημότερα δὲ τούτων ἡ *Τερκέρα*. 2) Ἡ *Μαδέρα* καὶ τὸ *Πορτοσάντον*. 3) Αἱ *Κανάριαι* (*Πάλμα*, *Κανάρια*, *Τερεσίφρα* μετὰ τοῦ 14500 π. ὑψηλοῦ *Πικ* καὶ *Φέρρος*), αἵτινες μετὰ τῶν ἀνωτέρω κεῖνται παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Β Ἀφρικῆς· καὶ φέρουσι καλὸν οἶνον. 4) Αἱ νῆσοι τοῦ *Πρασίνου ἀκρωτηρίου*, αἵτινες εἰσι ξηραὶ καὶ ἀνυδροὶ, ἀλλ' ἀλατοῦχοι. 5) Αἱ νῆσοι τῆς *Γουϊνέας* (ἡ τοῦ *Φερνάνδου Πῶ*, ὁ Ἅγιος *Θωμᾶς*, αἱ νῆσοι τοῦ *Πρίγκηπος* καὶ ἡ *Αντοβάν*), εὐροὶ, ἀλ-

λα νοσερλί. 6) Η νήσος τῆς Ἀναλήψεως καὶ ἡ βραχίονος νή-
σος Ἀγία Ἐλένη, τόποι ἀναρχοῦντες καὶ τοὺς θαλασσοπόρους· ἡ
τελευταία ὑπῆρξε καὶ τόπος διαμονῆς τοῦ Βασιλεῦς, ἀπο-
θανόντος αὐτοῦ το 1821. 7) Η νήσος τῆς Ἀναψυχῆς, πρὸς
Δ τῆς χώρας τοῦ Ἀκρωτηρίου.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἀνήκουν 1) ἡ Μαδαγασκάρ (11
000 □ μ. καὶ ὑπὲρ τα 4¹ ἐ. κ.), πρὸς Α τοῦ πορθμοῦ τῆς
Μοζαμβίκης, οὗτα ὁριζῶνται εἰς τὸ ἐσωτερικόν, εἶναι ἐκτὸς τῆς ἐ-
λκώδους καὶ δασώδους ἀνατολικῆς περιλάας κλίμα ὑμεινὸν
καὶ γλυκύ· εἶναι δὲ ἡ χώρα αὐτῆς εὐμερὸς καὶ δὲν εἶναι ἄγρια
ζῷα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, Μαδαγασσοί, ὄντες συγγε εἰς τὸν Μα-
λαίων καὶ εὐρώποι, κατακρίνονται ὡς εἰς τὴν κτηνοτροφίαν
καὶ εἰς τὴν ἐιδωλολάτρειαν. Ὁ Χριστιανισμὸς, καὶ αἱ Ἑρωπαϊκαὶ
ἀποικίαι εἰσὶν δὲν ἐπιδιδόντων αὐτοῖς. 2) αἱ Μασκαρήναι
(Μαυρίτιος καὶ Βορβόν) εἶναι ὁριζῶνται καὶ ἡρώς τοῦ ποιότητος,
ἀλλὰ φέρουσιν ἀφύοναν σαχάρην καὶ καφὲν. 3) ὡς μὲν αὐ-
τῶν εἶναι αἱ Κομόροι, κείμεναι πρὸς Β τοῦ πορθμοῦ τῆς Μοζαμ-
βίκης. 4) Το Ἀθωπικὸν σύμπλεγμα, ἡ αἱ Σεχέλλαι καὶ αἱ
Ἀμιράνται, λίτινές εἰσι μικραὶ, χαρμυλὶ καὶ δυσπρόσιτοι νῆ-
σοι. 5) Ἡ Σοκότορα, ἀντικρὺ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τῆς
Ἀφρικῆς, φέρουσιν πολλὴν ἀλοήν. 6) Ἡ Πελίμη, εἰς τὸν πορθμὸν
Βαβελμανδέε. Ἐξ ὅλων τούτων τῶν νήσων ἐξουσιάζουσιν οἱ μὲν
Ἰσπανοὶ τὰς Κανχρίας, τὴν Ἀννοβόνα καὶ τὴν τοῦ Φερνάνδου
Πε, οἱ δὲ Πορτογάλοι τὰς Ἀζόρας, τὴν Μαδέραν, τὰς τοῦ Πρα-
σίνου ἀκρωτηρίου καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, οἱ δὲ Ἀγγλοὶ
τὰς νήσους τῆς Ἀναλήψεως, τῆς Ἀγίας Ἐλένης, τῆς Ἀναψυ-
χῆς, τὴν Μαυρίκιον, τὰς Σεχέλλας, τὰς Ἀμιράντας καὶ τὴν
Περίμν, οἱ δὲ Γάλλοι τὴν Βορβόνα καὶ τὰς Κομόρας.

4) ΑΜΕΡΙΚΗ

Γενικὴ ἐποψις

§ 49. Ἡ Ἀμερικὴ ἢ ὁ Νέος Κόσμος (370 000 □ μ. καὶ
70 ἐ. κ.), ὁρίζομένη ὑπὸ τῶν ὠκεανῶν βορείου Παγαμένου, Ἀ-
τλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ, καὶ κειμένη ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμι-
σφαίριου, χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Βερινγγείου πορ-

θροῦ (7 μ. πλ.). Εν γένει δὲ ἀπέχει ἀπὸ τῆς Ἀσίας περισσότερον ἢ ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς (τὸ ἐπὶ τῆς Βρασιλίας λ. χ. τοῦ Ἀγ. Ρόκου ἀκρωτήριον ἀπέχει ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀφρικῆς Πρασίνου 300 μ.) καὶ τῆς Εὐρώπης (ἡ Νέα Ὑόρκη ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Λονδίνου 800 μ. καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμβούργου 900). Βορειότατον ἀκρωτήριον αὐτῆς εἶνε τὸ Βάρρόβορ, νοτιώτατον τὸ Χόγκον, δυτικώτατον τὸ ἐπὶ τῆς ΒΑ Ἀμερικῆς ἀκρωτήριον τοῦ Πρίγκ πος τῆς Οὐαλίας καὶ ἀνατολικώτατον τὸ ἐπὶ τῆς Βρασιλίας τοῦ Ἀγ. Ρόκου. Τὸ μὲν μῆκος τῆς Ἠπείρου ταύτης, ἣτις ἐκτείνεται παρὰ πᾶσαν ἄλλην περισσώτερον ἐκ Β πρὸς Ν, εἶνε 2000 μ. περίπου, τὸ δὲ μέγιστον πλάτ. 865 μ., καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἀμερικὴ διαίρεται εἰς δύο τριγωνικὰ μέρη, τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν (347000 □ μ.) καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν (323000 □ μ.), αἵτινες ἐνοῦνται διὰ τοῦ 6 μ. πλατέος ἰσθμοῦ τῆς Παράμας. Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ, ὁμοιάζουσα μὲ τὴν Ἀφρικὴν, δὲν εἶνε πολυσχιδῆς, ἡ δὲ Βόρειος, ὁμοιάζουσα μὲ τὴν Εὐρώπην, εχειεῖς μὲν τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τὰς χερσονήσους Λαβραδόρην, νῆαν Σκωτίαν, Φλώριδα καὶ Γουκατάνην, εἰς δὲ τὴν δυτικὴν τὴν Καλιφορνίαν καὶ τὴν Ἀλιάσκαν· ὅλον δὲ τὸ μῆκος τῆς παραλίας εἶνε 9400 μ.

Χῶραι. Ἐπὶ μὲν τῆς βορείου Ἀμερικῆς ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς χῶραι, 1) ἡ Γροιλανδία, ἡ βορειοανατολικωτάτη χώρα, 2) ἡ Βρετανικὴ Βόρειος Ἀμερικὴ, μεταξὺ τοῦ βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ, τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, 3) αἱ Ἠνωμέναι Ἐπικράτειαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς, πρὸς Ν καὶ Δ τῇ Βρετανικῇ βορείου Ἀμερικῇ, μετὰ τῆς πρώτης Ρωσικῆς Ἀμερικῆς, μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω Ὠκεανῶν, 4) τὸ Μεξικόν, μετὰ τῶν Ἠνωμένων ἐπικρατειῶν, τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ 5) ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ, πρὸς Ν. Ἐπὶ δὲ τῆς Νοτίου αἱ ἐξῆς, 1) ἡ Κολομβία, πρὸς Β, 2) ἡ Γουατάνη, καὶ 3) ἡ Βρασιλία, ἀμφότεραι πρὸς Α, 4) ἡ Παταγονία, πρὸς Ν, 5) ἡ Χιλ, καὶ 6) τὸ Περού, ἀμφότεραι πρὸς Δ, 7) ἡ Βολιβία, 8) ἡ Ἀργεντινὴ δημοκρατία, 9) ἡ Παραγουάη, 10) ἡ Οὐρουγουάη, πᾶσαι μετὰ τῶν Βρασιλίας πρὸς Α καὶ Β καὶ Χιλῆς καὶ Περού πρὸς Δ.

Θάλασσαι καὶ νῆσοι. Εἰς μὲν τὸν Βόρειον παγώμενον ὠκεανὸν ὑπάρχουσι 1) ἡ θάλασσα τῆς Γροιλανδίας, εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Γροιλανδίας, 2) ὁ Βαφρίτιος κόλπος, πρὸς Δ τῆς Γροιλανδίας, ὅστις διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Δανιὸν ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ διὰ τοῦ Βαρρόφθου μετὰ τοῦ βορείου παγώμενου ὠκεανοῦ. Πρὸς τὰ ΝΔ τοῦ Βαφρίτιου κόλπου κεῖται τὸ ὁμώνυμον τοῦ κόλπου συμπλέγμα τῶν νήσων, καὶ παραitéρω πρὸς Δ καὶ Β πληθεύς ἄλλων νήσων. Εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν 1) ὁ Οὐδάσιμος κόλπος, πρὸς Δ τῆς Λαβραδόρης, ἐνοῦμενος διὰ τοῦ ὁμώνυμου πορθμοῦ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, 2) ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου μετὰ τῆς πρὸς Α αὐτοῦ Νέας Φουνδλανδίας, 3) αἱ Βερμουῦδαι νῆσοι, πρὸς Α τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, 4) ὁ κόλπος τοῦ Μεξικοῦ, μετὰξὺ Μεξικοῦ καὶ Ἠνωμένων Πολιτειῶν, 5) ἡ Κυραϊβικὴ θάλασσα ἢ τῶν Ἀντίλλων μετὰ τοῦ κόλπου τῆς Ὀνδούρας, μετὰξὺ Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, Κολομβίας καὶ Ἀντίλλων. Μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶνε ἡ Κοῦβα, ἡ Γαμάικα, τὸ Ἀττι καὶ ἡ Πορτόρικος, μικραὶ δὲ αἱ κεῖμεναι εἰς τὰ Α τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης πρὸς Β. δὲ τῶν Μεγάλων Ἀντίλλων κεῖνται αἱ Βαραμικαὶ νῆσοι. Τὰ τρία ἀνωτέρω συμπλέγματα ἐροῦ καλοῦνται Δυτικαὶ Ἰνδαί. 6) Παρὰ τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς Ἀμερικῆς κεῖται ἡ Γῆ τοῦ Πυρός καὶ μετὰξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἡπείρου ὁ Μαγελαρικός πορθμός, πρὸς Δ αἱ Μαλουῦνται ἢ Φαλκλάνδαι νῆσοι καὶ ἔτι ἀνατωλικώτερον ἡ Γέα Γεωργία. Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν κεῖνται 1) ἡ νῆσος Χαλόη, 2) αἱ Γαλλάπαγοι, 3) ὁ κόλπος τῆς Παράμας, 4) ὁ κόλπος τῆς Καλιφορνίας, 5) ἡ Βερίγγειος θάλασσα μετὰ τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ καὶ τῶν Ἀλεουτῶν νήσων. Πᾶσαι ὁμοῦ αἱ νῆσοι ἔχουσιν ἐπιφάνειαν 40000 □ μ.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ἡ Ἀμερικὴ εἶνε ἡ μᾶλλον πολυύδρος ἡπείρος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ποταμῶν αὐτῆς, οἵτινες εἶνε ποταμοὶ βαθυπέδων καὶ ἀποτελοῦσιν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς μόνας πρὸς συγκοινωνίαν ὁδοὺς, χύνονται εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Λίμνη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἶνε 1) ἡ τῶν Ἀρκτῶν, ἡ τῶν Ἀρδσαπόδων καὶ ἡ Βιρμπέγη, 2) αἱ λίμναι τοῦ Κα-

ναδά (**Αρω λίμνη, Ούρόνη, Μιχιγάνη, Έρλή και Όντάριο* 4600 □ μ.) και 3) ἡ *Νικαραγούα* ποταμοὶ δὲ αὐτῆς, χυνόμενοι εἰς μὲν τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν ὁ *Μακενζίας*, ὅστις εἶνε ἐκροή τῆς λίμνης τῶν *Ἀνδραπόδων*, εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν 1) ὁ *Νέλσων*, ὅστις εἶνε ἐκροή τῆς *Βιννιπέγης*, 2) ὁ *Λαυρέντιος*, ὅστις εἶνε ἐκροή τῆς *Όνταρίου*, 3) ὁ *Οὐδσόνιος*, 4) ὁ *Μισσισίπης* μετὰ τῶν παραποτάμων *Μισσοῦρη, Ἀρκάνσα* καὶ *Ερυθροῦ*, συμβαλλόντων εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην, καὶ τοῦ *Όχίου* εἰς τὴν ἀριστεράν· ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ *Μισσοῦρη* μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Μισσισίπης* εἶνε ἔκτασις 1000 μ., 5) ὁ *Βόρειος*, ὅστις χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Μεξικοῦ*· εἰς δὲ τὸν *Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν* χύνεται 1) ὁ *Όρεγὼν* ἢ *Κολουμβίας*, 2) ὁ *Σακραμέντος* καὶ 3) ὁ *Κολοράδος*. Λίμναι τῆς *Ν Ἀμερικῆς* εἶνε 1) ἡ *Μαρακάϋβος* καὶ 2) ἡ *Τιτικάκα*· ποταμοὶ δὲ, χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν, 1) ὁ τῆς *Μαγδαληνῆς*, 2) ὁ *Όρινόκος*, 3) ὁ *Μαράγων* ἢ *Ἀμαζόνιος*, ὅστις, ἔχων ῥοὴν 750 μ. καὶ τὴν μεγαλειτέραν περιοχὴν πάντων, δέχεται εἰς τὴν ἀριστεράν ὄχθην τὸν *Νέγρον* καὶ εἰς τὴν δεξιὰν τὸν *Μαδέραν* καὶ τὸν *Γοκαρτίνην*, 4) ὁ *Φραγκίσκος*, 5) ὁ *Παράνας*, ὅστις, καλούμενος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Λαπλάτας*, δέχεται εἰς μὲν τὴν δεξιὰν ὄχθην τὸν *Παραγουάην*, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν τὸν *Οὐρουγουάην*.

Ἐπιφάνεια. Ἡ μορφή τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις ἔχει ὑψίπεδα καὶ βαθύπεδα ἄνευ σημαντικῶν μεταβατικῶν μορφῶν, εἶνε λίαν ἀπλή. Εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν, ἢ τοῦλάχιστον πλησίον αὐτῆς, ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας μέχρι τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ αἱ *Κορδιλλέρας* ἢ *σειραὶ τῶν Ἀνδεων*, αἵτινες καλύπτουσαι εἰς μὲν τὴν *Νότιον Ἀμερικὴν* 45000 □ μ., εἰς δὲ τὴν *Βόρειον* 170000 καὶ σχηματίζουσαι ὥστε μὲν μίαν σειράν, ὅτε δὲ πλείονας, περιλαμβάνουσιν ἐν τῷ μεταξύ πολλαχοῦ ὑψίπεδα, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Τὰ ὄρη ταῦτα, ὄντα ὑψηλότερα τῶν Ἀλπεων, περιέχουσι καὶ πολλὰ ὑφαίστεια ἐνεργά. Πρὸς Ἀ τῆς ἡπείρου ὑψοῦνται μεμονωμέναι ὄρειναὶ χώραι, οἷον ἐπὶ μὲν τῆς *Νοτίου Ἀμερικῆς* τὰ ὄρη τῆς *Βενεζουέλης*, ἢ ὑψηλὴ χώρα *Γουαϊάρη* καὶ τὰ ὄρη

τῆς Βρασιλίας, ἐπὶ δὲ τῆς βορείου τὰ Ἀλλεγκάνεια. Τὸ δὲ μέσον τῆς ἡπείρου κατέχουσι βαθύπεδα ($\frac{2}{3}$ περίπου αὐτῆς), ἅτινα ἐκτείνονται μὲ ὀλίγας διακοπὰς ἀπὸ τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ μέχρι τῆς μεσημβρινῆς ἅκρας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς· τοιαῦτα δὲ εἶναι ἐπὶ μὲν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς τὸ Παταγονικὸν βαθύπεδον, αἱ πᾶσαι τοῦ Αἰπλάτα, τὸ βαθύπεδον τοῦ Ἀμασόνιου καὶ οἱ Ἄνδοι τοῦ Ὀρινόκου, ἐπὶ δὲ τῆς βορείου αἱ σαβάνας (λειμῶνες) τοῦ Μισσισίππη καὶ τὸ παρὰ τὸν βορείον Παγωμένον Ὠκεανὸν καὶ τὸν Οὐδσόνιον κόλπον βαθύπερον. Ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς παρουσιάζονται καταπληκτικὰ ἡφαίστεια φαινόμενα εἰς μεγάλην ἐκτασιν.

Κλίμα. Ἡ Ἀμερικὴ κεῖται ἐν τῇ διακεκαυμένῃ, ταῖς δυσὶν εὐκράτοις καὶ τῇ βορείῳ κατεψυγμένῃ ζώνῃ· καὶ ἡ μὲν βόρειος Ἀμερικὴ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀκανονιστῶν βροχῶν, ἡ δὲ Νότιος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς ζώνης τῶν κανονικῶν· ἡ διάφορος ὁμῶς ὑψοῦσις τοῦ ἐδάφους ἐπιφέρει μεγίστας ἀντιθέσεις εἰς χώρας κειμένας πολὺ πλησόν ἀλλήλων. Ἐν γένει δὲ τὸ κλίμα τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις ὡσαύτως εἶναι ψυχροτέρα εἰς τὰ ἀνατολικά ἢ εἰς τὰ δυτικά, περὶβαλλόμενον πρὸς τὸ τοῦ πηλαιοῦ κόσμου, διαφέρει κατὰ τὴν μεγαλειτέραν ὑγρασίαν καὶ τὴν ὀλιγωτέραν θερμότητα (ἐπὶ τῶν ἀκρ. πηγῶν Βαρρόδου καὶ Βορ. καὶ Νέας Ὀρκ. καὶ Κωνσταντινουπόλεως)· αἰτία δὲ τούτου εἶναι ἡ μεταξὺ τριῶν θαλασσῶν θέσις τῆς Ἀμερικῆς, τὸ μικρότερον πλάτος καὶ ἡ ἀφθονία τῶν ὑδάτων καὶ τῶν φυτῶν.

Προϊόντα. Ἡ ἡπειρος αὕτη εἶναι ἐξοχος κατὰ τὴν μεγάλην πληθὺν καὶ δύναμιν τῆς φυτικῆς ἀναπτύξεως, ἥτις εἶναι ἀποτελεσματικῆς θερμότητος καὶ ὑγρασίας. Αὐτοὶ, ἐνθὰ ὑπάρχουσι τὰ μᾶλλον ἐκτεταμένα δάση καὶ λείπουσιν αἱ ἔρημοι, τὰ μὲν δένδρα εἰχουσιν 180 π. ὕψος καὶ ἔτι πλέον, τὰ δὲ φυτὰ, τὰ ὅποια ἐπὶ τῆς Εὐρώπης εἶναι θάμνοι, γίνονται δένδρα. Ἐγχώρια τῆς Ἀμερικῆς προϊόντα εἶναι ὁ καπνὸς, τὰ γεώμηλα, ἡ ζέα, τὸ κακάον, τὸ βανίλλιον καὶ ὁ φοινὶς τῆς κίνας· παρειακτα δὲ ὁ καφές, τὸ σακχαροκάλαμον, τὸ βαμβάκιον, ἡ ὄρυζα, ἡ ἐλαιὰ, κτλ. Τὰ ἐρπετὰ, τὰ ἐντομα καὶ τὰ πτηνα εἶναι πολυαριθμα, τὰ δὲ τετράποδα μικρότερα τῶν τοῦ πηλαιοῦ κόσμου, οἷοι ἡ λῆμα,

τὸ κουρουάρ καὶ τὸ ἱαγουάρ ὡς πρὸς τὴν *κάμηλον*, τὸν *λίοντα* καὶ τὴν *τίγριν*. Ἰδιάζον τῇ Ἀμερικῇ εἶνε ὁ βραδύπους παρεί-
σακτα δὲ οἱ ἵπποι, οἱ βίες καὶ τὰ πρόβατα. Περιέχει δὲ ἡ ἡ-
πειρος αὕτη καὶ ἄφθονα εὐγενῆ μέταλλα καὶ πολυτίμους λίθους.

Ὡς πρὸς τὴν μεγαλοπρεπῆ φύσιν τοῦ νέου κόσμου ὁ ἄνθρω-
πος εἶνε ἀσίμαντος· διότι οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ κάτοικοι (Ἀμερικα-
νικὴ φυλὴ), Ἰνδοὶ καλούμενοι, εἶνε ψυχροὶ, σιωπηλοὶ, ἀπλῆεις
καὶ δυσκίνητοι, ἀλλὰ προικισμένοι μὲ ἐκτακτὸν αἰσθητικὴν
ὀξύτητα. Ὀλίγοι δὲ ὄντες τὸν αριθμὸν, διαιροῦνται εἰς πολλὰς
μικρὰς φυλάς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐξαρτωμέ-
νας. Εἰς τὰ βορείωτατα μέρη, ἐνθα ἀπαντῶνται καὶ Λευκοὶ
καὶ Μαῦροι, κατοικοῦσιν οἱ Μογγολικῆς καταγωγῆς *Εσκιμοί*.
Ἀπὸ τῆς ὑπο τοῦ Κολόμβου ἀνακλύσεως τῆς Ἀμερικῆς (1492)
ἤλθον αὐτοῖς *Εὐρωπαῖοι*, τοῦτο μὲν ὡς κατακτηταί, τοῦτο δὲ
ὡς ἀποικιοὶ· ὁ Ἰσπανὸς Κορτέςιος ὑπέταξε μὲ μικρὸν στρατὸν τὸ
1521 τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Μεξικοῦ, ὁ δὲ Πιζάρρος τὸ 1533
τὸ Περού, τὰ τότε μᾶλλον ἀνεπτυγ. ἑνὰ κράτη τῆς ἡπείρου.
Οὕτως ἐγεννήθησαν ἐκτεταμέναι Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι, ἰδίως δὲ
τῶν *Ισπανῶν*, οἵτινες ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐξουσίαζον χώραν
28 φορές μεγαλειτέραν τῆς Ἰσπανίας, τῶν *Πορτογάλων*, οἵτι-
νες κατέκτησαν τὴν Βρασιλίαν, καὶ τῶν Ἀγγλῶν, καταστάντων
ἐπὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς· *Νέγροι* δὲ ἡ Μαῦροι εἰσῆλθον ἀπὸ
τοῦ 1517 ὡς δοῦλοι. Διὰ τῆς ἐκτραγείσης τὸ 1773 ἐν Βοστώνῃ
κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἐπαναστάσεως, ἥς ἡγεῖτο ὁ Βασιλεὺς τῶν ἡναγ-
κᾶσθαι ἡ Ἀγγλία μετὰ ἐπταετὴ πόλεμον νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ
1783 τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ ἐπιθυμία
τῆς ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἀνεξαρτητικῆς κατέλαβε ταχέως καὶ τὰς
λοιπὰς ἀποικίας, αἵτινες οὕτως, ἀποσπασθεῖσαι ἀλλεπάλληλοι
ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀποτελοῦσιν ἤδη ἐλευθέρως
πολιτείας (Βολιβάρος, ἐλευθερωτῆς τῆς Νοτίου Ἰσπανικῆς Ἀ-
μερικῆς). Αἱ ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀμερικὴν μετανασάσεις,
δι' ὧν αὕτη ἀνενεύθη ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἐξακολουθοῦσι, καὶ
ἰδίως πρὸς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, ἥτις εἶναι πλείονα προτερή-
ματα, ἢ ἡ Νότιος.

Οἱ ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς γεννηθέντες ἐκ Λευκῶν ἢ Εὐρωπαϊῶν

καλοῦνται ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης Πορτογαλικῆς Ἀμερικῆς Βρα-
 σιλιανοί, ἐπὶ δὲ τῆς Ἰσπανικῆς Κρεόλοι, ἐπὶ δὲ τῆς Βρετα-
 νικῆς Ἀμερικανοί. Τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Λευκοὺς (34 ε.
 κ.) ἀποτελοῦσιν οἱ χρωματισμένοι. Τὰ τέκνα τῶν Λευκῶν καὶ
 Ἰνδῶν καλοῦνται μεστίτζοι (μιγάδες), τὰ δὲ τῶν Λευκῶν καὶ
 Μαύρων μουλάτται. Ἐπὶ μὲν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἐπικρα-
 τεῖ ἡ ἐρυθρά, ἐπὶ δὲ τῆς Βορείου ἡ λευκὴ φυλὴ, ἐπὶ δὲ τῶν
 Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἡ Αἰθιοπικὴ. Ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία εἶνε
 ἐπὶ μὲν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἡ Χριστιανικὴ ὑπὸ διαφόρους
 αἱρέσεις, ἐπὶ δὲ τῆς Νοτίου μόνον ἡ Καθολικὴ.

Α) Νότιος Ἀμερικὴ.

§. 30. Αἱ Κορδιλλέραι. 1) Ἡ Παταγονικὴ Κορδιλλέρα
 εἶνε ἀπλῆ μάζα, ἥτις, ὑψουμένη πρὸς Β περισσότερον, κατα-
 πίπτει πρὸς Δ ἀποτόμως εἰς τὴν πλήρη σκιπέλων καὶ ἐπι-
 κίνδυνον διὰ τὰς τρικυμίας εἰς τοὺς ναυτιλλομένους παραλίαν.
 2) Ἐτι μᾶλλον ἀνυψοῦται ἡ Κορδιλλέρα τῆς Χιλῆς, ἥτις,
 ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ νοτίου τροπικοῦ κύκλου καὶ ἔχουσα
 ὑψηλότεραν κορυφὴν τὴν Ἀκογκάγουαν (ὑπὲρ τὰς 21000) εἶνε
 λίαν ἀγρία καὶ τραχεῖα. Παρὰ τὴν δυτικὴν κλιτὺν κεῖται στε-
 νὴ κλιμακωτὴ χώρα, ἔχουσα πρὸς Ν μὲν ὠραίας καὶ εὐφόρους
 κοιλάδας, πρὸς Β δὲ ἐκτὸς τῶν παραποταμίων χωρῶν ἐρή-
 μους καὶ ἀφόρους. 3) Αἱ μεταλλοῦχοι Κορδιλλέραι τοῦ Πε-
 ροῦ, ἐκτεινόμεναι μέχρι τῆς πρὸς Α κάμψεως τοῦ Μαράνωνα,
 συνίστανται ἐκ δύο σειρῶν καὶ περὶ τὸν Μαράνωνα ἐκ τριῶν.
 Ἐπὶ τῶν πρώτων δύο σειρῶν κεῖνται αἱ ὑψηλότεραι κορυφαί
 τῶν Ἀνδεων (Σοράτα εἰς τὴν Α ὑπὲρ τὰς 20000 π. καὶ
 Σαράμα εἰς τὴν Δ σειρᾶν), αἵτινες περικλείουσι τὴν ὑψηλὴν
 ὄρεινὴν χώραν τοῦ Περοῦ (12000 π.) μετὰ τῆς λίμνης Τι-
 τικάκας (230 □ μ.). Εἰς μὲν τὰ δυτικὰ καταπίπτουσιν αἱ
 σειραὶ αὗται δι' ἀποτόμων καὶ γυμνῶν βραβίδων εἰς τὴν στε-
 νὴν καὶ ἐρημὸν παραλίαν, εἰς δὲ τὰ ἀνατολικά ἔχουσι ταινίαν
 ἐλῶν καὶ μεγάλων ὁσίων. 4) Αἱ Κορδιλλέραι τοῦ Κουῆτου,
 κείμεναι εἰς ἀμφοτέραις τὰς πλευράς τοῦ Ἰσημερινοῦ, συνί-
 στανται ἐκ δύο ἀγρίων καὶ ἡρμιστείων σειρῶν, αἵτινες, ἐνού-

μειναι πάλιν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαγδαληνῆς, περικλείουσι τὸ 50 μ. μακρὴν καὶ 4 μ. πλατὺ ὑψίπεδον τοῦ Κουίτου (8000 π.), τὸ ὁποῖον εἶνε ἄδενδρον, ἀλλ' ἐν μέρει καλῶς καλλιεργημένον. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς σειρᾶς ὑφούται τὸ *Κιμβόρασον* (20000 π.) καὶ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς, τὸ ἡραίστειον *Κοτοπάξιον*. ἡ δὲ πρὸς Δ παραλία χώρα εἶνε λίαν δασώδης καὶ εὐφορος. 5) Αἱ *Κορδιλλέραι* τῆς *Νέας Γρανάδης* ἐκτείνονται ἐν εἰδει ῥιπιδίου διὰ τριῶν σειρῶν, ὧν ἡ ἀνατολική (πρὸς Α τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαγδαληνῆς), ἐκτεινομένη μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τῆς Μαχακῦβου λίμνης, περιέχει τὸ εὐφορον ὑψίπεδον τῆς *Βογότης* (8000 π.), ἡ δὲ παραλία χώρα, καθὼς καὶ τὸ βαθύπεδον τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαγδαληνῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ὑφούονται πρὸς Δ τῆς Μαχακῦβου τὰ μικρὰ καὶ ὑψηλὰ ὄρη τῆς *Αγίας Μάρθας* (18000 π.) εἶνε ὡσαύτως εὐφορος. Μεμονωμέναι ὄρειναι χώραι εἶνε 1) ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς *Βενεζουέλης* (*Καράκα*), ἥτις, συνεχομένη μετὰ τῆς ἀνατολικῆς σειρᾶς τῆς νέας Γρανάδης, συνίσταται ἐκ δύο παραλλήλων σειρῶν περικλείουσιν λίαν εὐφορα ὑψίπεδα (2000 π.) καὶ καταπιπτουσὶν πρὸς Β ἀποτόμως. 2) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς *Γουαϊάνης* περιλαμβάνει πυκνὰς δασώδεις σειρᾶς (ἕως 9000 π.), ἐκτεινομένης ἐξ Α πρὸς Δ καὶ ἐχούσας ὠραίας καὶ καλῶς ἀρδευομένας λειμωνώδεις πεδιάδας· ἡ παραλία καὶ τούτων, κεκαλυμμένη μὲ ἐλώδη δάση καὶ ἐν μέρει ἐξαισίως καλλιεργημένη, εἶνε λίαν εὐφορος. 3) Ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς *Βρασιλίας* (18000 □ μ.) σύγκειται ἐκ πολλῶν παραλλήλων τῇ παραλίᾳ σειρῶν (μέχρις 7000 π.), αἵτινες, καλυπτόμεναι, καθὼς καὶ ἡ περὶ τὰ παράλια πεδιάς, μὲ πλουσιώτατα πρωτογόνᾳ δάση, περιλαμβάνουσιν ἐξόχως εὐφορον ἔδαφος καὶ ὑψίπεδα 2000 π ὑψηλά. Ταῦτα, καλυπτόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ χόρτον καὶ πυκνοὺς θάμνους, εἶνε, καθὼς καὶ αἱ μεμονωμέναι σειραὶ, πλούσια εἰς χρυσὸν καὶ ἀδάμαντας καὶ ἀρδεύονται ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου καὶ τῶν παραποτάμων τοῦ *Λαπλάτα* καὶ τοῦ *Ἀμαζονίου*.

Βαθίπεδα 1) οἱ *Λάνοι* τοῦ *Ὀρενίκου* (16000 □ μ.), κείμενοι μετὰξὺ τῶν *Κορδιλλερῶν*, τῆς νέας Γρανάδης, τῶν ὄρεινῶν χωρῶν τῆς *Βενεζουέλης* καὶ *Γουαϊάνης* καὶ τῆς θαλάσσης καὶ

Βοτοκοῦδαι, οἵτινες, κατοικοῦντες ἐν Βρασιλία, κερῶσιν εἰς τὰ Β
κάτω χεῖλη καὶ τὰ ὠτα ἐνώτια καὶ εἶνε ἀνθρωποφάγοι. Οἱ
Αραυκανοί, οἵτινες, κατοικοῦντες εἰς τὴν μεσημβρινὴν Χιλὴν, σι
ζῶσιν ἀνεξάρτητοι καὶ εἶνε ληστρικοὶ καὶ ἐφιπποὶ πολεμικοί.
Ἐκ τῶν μὴ πολὺ διαταραχθέντων λαῶν τῆς Ν Ἀμερικῆς εἶνε οἱ
Παταγόνες, οἵτινες, κατοικοῦντες τὰ μεσημβρινὰ μέρη καὶ ἀνὰ π
κοντες εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ μεγαλειότερον ἀνάστημα κατοικοῦν
τῆς Γῆς, εἶνε ἀνδρεῖοι, ἄγριοι καὶ ληστρικοὶ, καὶ οἱ Πεσγέραι, τ
οἵτινες ζῶσιν ἐπὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός καὶ εἶνε μικρόσωμοι, δυσει
δεῖς καὶ ἐντελῶς ἔτι ἄγριοι. Οἱ Νέγροι, ἀποτελοῦντες ἐν Βρασι
λία τὸ μέγιστον μέρος τῶν κατοίκων, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
δούλοι καὶ κατ' ὄνομα Χριστιανοί. Οἱ Λευκοὶ (Κρεόλοι, Βρασι
λιανοί), ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόγονοι τῶν Ἰσπανῶν καὶ
Πορτογάλων καὶ λαλοῦντες τὴν Ἰσπανικὴν καὶ Πορτογαλι
κὴν γλῶσσαν, εἶνε ἐν γένει ὀκνηροὶ καὶ ἀλαζόνες, ἀλλὰ φιλό
ξενοι. Ἐπὶ τῆς Ν Ἀμερικῆς ἡ μὲν διοικητικὴ σχεδὸν ἐλλεί
πει, ἡ δὲ γεωργία εἶνε ἡμελημένη ἀλλὰ καὶ ἡ μεταλλουργία
διὰ τοὺς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας καὶ τοὺς ὕστερον ἐμφυλίου πο
λέμους τανῶν λίαν ἐξέπεσε· μόνον δὲ ἡ κτηνοτροφία ἀκμαῖζει, καὶ
ὡς ἐν ταῖς πάσαις, ἐνθα τὰ ἡμιάγρια ποίμνια τῶν βοῶν
φυλάττονται ἀπὸ τοὺς ὁμοίως ἡμιαγρίους Κρεόλους, ἐρίππους
βαυκόλους, οἵτινες, καλούμενοι Γαούσοι, κρατοῦσιν εἰς τὴν χεῖ
ρα Λάσσορ, ἤγουν θρόνον.

Τὰ πολιτεύματα ἐκτὸς τῆς Βρασιλίας, ἐνθα εἶνε συνταγμα
τικὴ αὐτοκρατορία, εἶνε πανταχοῦ δημοκρατικά. Κράτη δὲ
εἶνε 4) Ἡ Κολομβία (52000 □ μ. καὶ 5 ἐ. κ.), τῆς ὁποί
ας ἐπιστημότεροι ποταμοὶ εἶνε ὁ τῆς Μαγδαληνῆς, ὁ Ὀρινόκος
καὶ ὁ Μαράνων, ὅρη αἱ Κορδιλλέραι τοῦ Κουΐτου, τῆς Νέας Γρε
νάδης, τῆς Βενεζουέλης καὶ τῆς Γουαῦνης, καὶ πεδίαι οἱ λάνοι
καὶ μέρος τοῦ βαθυπέδου τοῦ Μαράνωνος. Αὕτη ἀπὸ τὸ 1831
εἶνε διηρημένη εἰς τρία ἀνεξάρτητα κράτη, α) τῆς Βενεζουέλης,
τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε Καρακά, καταστραφεῖσα
το 1812 ὑπὸ τρομεροῦ σεισμοῦ καὶ ἔχουσα νῦν 50000 κ. καὶ
πανεπιστήμιον, Κούμανα (22000) καὶ Βαρίναι (26000 κ.).
β.) Τῆς Νέας Γρανάδας, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε

Βογότα, πρωτεύουσα, ἔχουσα 50000 καὶ πανεπιστήμιον, *Καρ-
ξηδών*, (25000 κ.) καὶ *Πανάμα*, ἔχουσα 30000 κ. καὶ
σιδηρόδρομον ἐπὶ τοῦ ὁριζήμου ἰσθμοῦ. γ) Τοῦ Ἰσμερινοῦ,
τοῦ ὁποίου ἐπιστημώτεραι πόλεις εἶνε *Κουΐτον*, νῦν μὲν πρω-
τεύουσα τῆς χώρας, ἔχουσα 80000 κ. καὶ πανεπιστήμιον,
πρότερον δὲ τοῦ βασιλείου τοῦ Περου, *Γουαθακουΐλη*, λιμὴν
καὶ πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 26000 κ. Πρὸς Δ τῆς χώρας καί-
νται αἱ *Γαλλάπαγοι* ἢ νῆσοι τῶν *Χελωτῶν*.

2) Τὸ *Περου* (24000 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 2½ ἐ. κ.), εἰς τὸ
ποῖον ἀνήκουσι τὰ βόρεια τῆς ὁριζήμου Κορδιλλέρης καὶ τὰ
δυτικὰ τῶν σελζῶν. Ἐπιστημώτεραι πόλεις αὐτοῦ *Λίμα*, πρω-
τεύουσα, ἔχουσα 70000 κ. πανεπιστήμιον καὶ λιμένα τὸ *Κάλι-
λασ*, *Κοΐσχορ*, παλαιὰ πρωτεύουσα τῶν Ἰγκῶν (ἀρχαίων ἐγ-
χωρίων βασιλέων), ἔχουσα 48000 κ., *Αρεκουΐπα*, ἔχουσα
60000 κ.

3) Ἡ *Βολιβία* καὶ πρότερον ἄνω *Περου* (24000 □ μ. καὶ
2½ ἐ. κ.), εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ μεσημβρινὰ τῶν Κορδιλλερῶν τοῦ
Περου. Ἐπιστημώτεραι πόλεις *Χουκουϊσάκα* ἢ *Λαπλάτα*, πρω-
τεύουσα, ἔχουσα 26000 κ. καὶ πανεπιστήμιον, *Ποτόσιον*, ἔχον
25000 κ. καὶ μεταλλεῖον ἀργύρου, *Λαπάιη*, ἔχουσα 76000 κ.

4) Ἡ *Χιλὴ* (2260 □ μ. καὶ 2 ἐ. κ.), ἔχουσα ὅρη τὴν
ὁριζήμου Κορδιλλέρην, εἶνε πλεον τῶν ἐπικρατειῶν τῆς Νο-
τίου Ἀμερικῆς ἢ μάλλον προχωρημένη εἰς τὸν πολιτισμόν. Ἐ-
πιστημώτεραι πόλεις αὐτῆς *Ἁγιος Ἰάκωβος*, πρωτεύουσα ἔχουσα
90000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. *Βαλπάραισος*, ἔχουσα 60000
κ. καὶ οὕσα ἡ κυριώτερη ἐμπορικὴ πόλις καὶ ὁ σημαντικώ-
τερος λιμὴν τῆς δυτικῆς περὶχέας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. *Βαλ-
ιβία*, ἀποικία. *Χιλόη*, νῆσος, πρὸς Ν.

5) Ἡ *Λαπλάτια* ἢ Ἀργεντινὴ ὁμοσπονδία (25000
□ μ. καὶ 1200000 ἐ. κ.), τῆς ὁποίας ποταμὸς ἐπιστημώτερος
ὁ ὁριζήμος, ὅρη ἡ Καρδιλλέρα τῆς Χιλῆς, πεδιάδες αἱ
ἄρπαι καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις *Βουενοςάϊραι*, παρὰ τὸν
Ἰλάταν, πρωτεύουσα καὶ πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 120000 κ.
καὶ πανεπιστήμιον. *Μεδόζα*, καταστραφείσα τὸ 1859 ὑπὸ
σημεροῦ σεισμοῦ.

6) Ἡ Παραγουάη (16000 □ μ. καὶ 1500000 κ.) τῆς ὁποίας ἐπισημότεραι πόλεις εἰς τὴν Ἀράλην, παρὰ τὸν Παραγουάην, πρωτεύουσα εἶναι 20000 κ.

7) Ἡ Ουρουγουάη (3400 □ μ. καὶ 2500000), τῆς ὁποίας ἡ παρὰ τὸν Πλάταν πρωτεύουσα Μοντεβιδέο εἶναι 45000 κ.

8) Ἡ αὐτοκράτορις Βρασιλίας (147000 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 9 ἐ. κ.), τῆς ὁποίας ποταμοὶ ἐπισημότεροι εἰναι ὁ Γκαρχάκος ὁ Παράνας καὶ ὁ Αμαζόνιος, ὁρταμώνυμα καὶ τῆς Γουιάνης καὶ βαθεύσαν τὸ τοῦ Μαγάντος. Ἡ χώρα αὕτη τῆς ὁποίας μόνον τὸ $\frac{1}{4}$ καλλιεργεῖται, εἶναι ἐπὶ πληρῶς διὰ τὰ πρωτόγονα ὄρεα καὶ τοὺς ἀδάμαντας κυριώτερα δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶναι καφὲς (ἡ Βρασιλίας εἶναι ἡ πρώτη καφεοφρεὴς χώρα), σάκχαρον, βαμβάκιον καὶ χρυματοξύλα. Ἐπισημότεραι πόλεις Ρίοιανέιρον, πρωτεύουσα καὶ πόλις ἐμπορικὴ, εἶναι 300000 κ. καὶ πανεπιστήριον, Βαλία ἢ Σαντα Αβιά, πόλις καὶ ἐμπορικὴ, πόλις, εἶναι 190000 καὶ πανεπιστήριον, Πετραμבוϊκον (65000 κ.) καὶ Πάρα, παρὰ τὸν Αμαζόνιον.

(1) Σμ. Ἡ προσιδος τῆς Βρασιλίας εἶναι (180) 160 ἐ. ἔρ. ἡ δαπάνη 180 ἐ., τὸ ἡμετέριον χρέος 280 ἐ. τὸ ἐσωτερικὸν 210 ἐ., τὸ ἐξωτερικὸν 22000, ὁ στόλος 92 ἐμπορικά καὶ 18 ἱερὰ σφρα.

9) Ἡ Γουαϊάνα, τῆς ὁποίας τὸ κατωτικὸν ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ τοὺς Γάλλους. Εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Γουαϊάνην (4 μεράια) ἀνήκει ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σταβρόκην ἐξουσιαζομένη πρωτεύουσα ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν Γεωργιόπολις, εἰς τὴν Ὀλλανδικὴν (Σούριναμ) ἡ Παραμάριβος, καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν ἡ Κανένη.

Δυτικαὶ Ἰνδίαί.

§ 51. Μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο καλοῦνται αἱ Βαχαρिकाὶ ἢ Αουκαίκαὶ νῆσοι καὶ αἱ Ἀντίλλαι (4500 □ μ. καὶ 3 $\frac{1}{2}$ ἐ. κ.) ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῆς Γουατάνης καὶ τῆς Φλωρίδος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρενίκου καὶ ἐκείθεν κατὰ μῆκος τῆς βορείου παραλίας Βενουζουέλας. Αἱ Βαχαρिकाὶ νῆσοι, οὗσαι ξηραὶ, ἀνδρῶν καὶ κτηριοφύοι, εἰσὶν παρακειμένην ὁμώνυμον σύρτιν. Αἱ Μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶναι ὄρειναι, δασυδεις, εὐφοροί.

καὶ λίαν καλλιεργημένοι (ιδίως τὸ Ἀίτι). Αἱ Μικραὶ Ἀντίλλαι εἶνε ἐν μέρει ξηραὶ καὶ ἀνυδροὶ. Αὗται, κείμεναι αἱ πλεῖσται ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, δὲν ἔχουσι μὲν (ιδίως ἕνεκα τῶν ἐπὶ 9 μῆνας ἐπικρατούντων ἀνατολικῶν ἀνέμων) τὸσον θερμὸν κλίμα, ὅσον ἡ ἡπειρος, ὅμως μαστίζονται ὑπὸ τοῦ κίτρινου πυρετοῦ, τῶν καταιγίδων (κατὰ τὸν Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου) καὶ τῶν σεισμῶν. Τα προϊόντα αὐτῶν, αἵτινες εἶνε ἐκ τῶν πλουσιωτάτων καὶ ἐπιμελεστάτα καλλιεργημένων μερῶν τῆς Ἀμερικῆς, εἶνε ὅμοια μὲν ταῖς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἀφθονώτερα δὲ εἶνε σάκχαρος, καφές, καπνὸς καὶ βαμβάκιον.

Οἱ ἄρχαοι κάτοικοι ἐντελῶς σχεδὸν ἐξέλιπον· τὸν δὲ κυριώτερον πληθυσμὸν αποτελοῦσι νῦν οἱ Νέγροι, οἵτινες ἐν ταῖς Βετανικαῖς, Γαλλικαῖς καὶ Ὀλλανδικαῖς Δουτικαῖς Ἰνδαῖς καὶ ἐν Ἀίτι εἶνε ἐλεύθεροι. Οἱ Λευκοὶ εἶνε ἰδίως Ἀγγλοὶ, Ἰσπανοὶ, Γάλλοι καὶ ἀπόγονοι πάντων τούτων.

4) Αἱ Βαχαμικαὶ νῆσοι (Ἀγγλικαὶ) εἶνε ἐπίσημοι διὰ τὴν ἄλιεάν τῶν χελωνῶν· ἡ δὲ Γουαναχάνα ἡ Σανσαλβαδὼρ εἶνε ἡ πρώτη, ἣν ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος τὸ 1492.

2) Αἱ Μεγάλαι Ἀντίλλαι. α) Κούβα (2000 □ μ. καὶ 13 ε. κ.), Ἰσπανικὴ κατῆσις, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Ἀβάνα, οὐσα ὁχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχει 180000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. β) Ἰαμάικα (300 □ μ. καὶ 450000 κ.), Ἀγγλικὴ κατῆσις, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Κιγγιστὼν ἔχει 36000 κ. γ) Αἶτι ἡ Ἅγιος Δομήγος (1400 □ μ. καὶ ὑπὲρ τὸ 1 ε. κ.), ἥτις πρὸς Δ μὲν περιλαμβάνει δημοκρατίαν Νέγρων, εἰχουσαν πρωτεύουσαν τὸν λιμένα τοῦ Πρίγκηπος μὲ 20000 κ. πρὸς Α δὲ τὴν ὑπὸ μουλათτῶν κατοικουμένην δημοκρατίαν τοῦ Ἁγίου Δομήγος. δ) Πορτόρικος (180 □ μ. καὶ 380000 κ.) Ἰσπανικὴ κατῆσις.

3) Μικραὶ Ἀντίλλαι. Αὗται, διαιρούμεναι εἰς τὰς Βεργινικὰς, τὰς Καραϊβικὰς καὶ τὰς Τπηνέμοις, ἀνήκουσιν αἱ πλεῖσται εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς (Βαυβάδος ἡ ἀνατολικωτάτη, Ταβάγος καὶ Τριας), εἰς δὲ τοὺς Γάλλους ἀνήκουσιν ἡ Γουαδελοῦπη καὶ ἡ Μαρτινίκη, εἰς δὲ τοὺς Ὀλλανδοὺς ἡ Κουράσσα.

ος, εἰς δὲ τοὺς Δανούς ἢ τοῦ Ἀγ. Σταυροῦ καὶ ἢ τοῦ Ἀγ. Θωμᾶ, καὶ εἰς τοὺς Σουηδοὺς ἢ τοῦ Ἀγ. Βαρθολομαίου.

Β) Βόρειος Ἀμερικὴ.

§ 52. 1) Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ (10000 □ μ. καὶ 2 ἑ κ.) κεῖται πρὸς Ν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ματὰ τὸν στενὸν ἰσθμὸν τῆς Πανάμας, ἔχοντα ὕψος 500 π., ἔπεται ἡ πρὸς τὰ ΒΔ ἐκτεινομένη Κορδιλλέρα τῆς Γουατεμάλης, ἥτις, ἔχουσα σειρὰν ἡφαιστειῶν, πρὸς Δ μὲν καταπίπτει ἀποτόμως, πρὸς Α δὲ βαθμηδὸν πρὸς τὴν παραλίαν τῶν Μοσκήτων, χώραν εὐρείαν, λίαν εὐφορὸν καὶ κακαλυμμένην μὲ πυκνὰ δάση καὶ ἔλη. Αὐτόθι κεῖται καὶ ἡ λίμνη Νικαραγούα, ἥτις ματὰ τοῦ διερχομένου διὰ τῆς πόλεως Πανάμας σιδηροδρόμου ἀποτελεῖ τὴν συγκοινωνίαν τῶν δύο ὠκεανῶν. Αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ κλίμα εἶνε ὁποῖον τῆς διακεκαυμένης ζώνης καὶ προϊόντα ἰνδικῶν (καυλάκι) ἀνθηρόκοκκον (κερμέζον), χρήσιμον εἰς τὰ φάρμακα, κτλ., συγκεῖται ἐκ πολλῶν ἀνεξαρτήτων κρατῶν, τῶν ὁποίων ἐπιστομότεραι πόλεις εἶνε Γουατεμάλα (40000 κ.), Σανσαβιάδωρ (20000) καὶ Λεγιὼν (30000).

2) Τὸ Μεξικὸν (40000 □ μ. καὶ 8 ἑ κ.), τὸ ὁποῖον μεγάλου ποταμοῦ δὲν ἔχει, κεῖται μεταξὺ τῶν δύο ὠκεανῶν, τῶν ἠνωμένων πολιτειῶν καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Χερσὸν ὅσοι αὐτοῦ εἶνε ἡ Καλιφορνία καὶ ἡ Γουατάκη, καὶ ποταμὸς ὁ Βόρειος, ὅστις ῥέει μόνον παρὰ τὰ ΒΔ ὅρια. Ἀπασα ἡ χώρα εἶνε ὑψηλὴ, αἱ δὲ μεταλλοῦχοι Κορδιλλέραι τοῦ Μεξικοῦ, αἵτινες περικλείουσι τὸ ὑψίπεδον τοῦ Μεξικοῦ ἢ Ἀναχουάκον (7000 π.) τὸ ὄν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὐφορὸν, ἀλλ' ἄδενδρον, περιλαμβάνουσι ἐκ Δ πρὸς Α σειρὰν χιονοσκεπᾶστων καὶ ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν ὁρέων (Ποποκατέπετλον ὑπὲρ τοὺς 16500 π. ὑψηλόν), καταπίπτουσιν ἐκαστέρωθεν βαθμηδὸν εἰς τὰς στενάς καὶ ὀλιγολιμένους παραλίας· βορειότερον δ' ὑφ' αὐνται τρεῖς σειραὶ, περικλείουσιν ἐν τῷ μεταξὺ ὑψίπεδα· ἡ δὲ μεσαία τούτων καλεῖται Μήτηρ. Τὸ Μεξικόν, διὰ τοῦ ὁποίου διέρχεται ὁ βόρειος τροπικὸς κύκλος, περικλείει ὅλη τὰ κλίματα, ὅσον τὴν «φυρεάν» χώραν τῶν

ὕψηλῶν μερῶν, τὴν ἐξέλιξιν τῶν κλιμάτων μετὰ τοῦ ἐαρινοῦ κλίματος, καὶ τὴν ἄνοιαν εἰς τὰ περάλια. ἔνθα ἐπιπολάζει ὁ κίτρινος πυρετός· ἡ δὲ ὥρα τῶν βροχῶν ἀρχίζει τὸν Ἰούνιον. Εἰς τὰ διάφορα κλίματα ανταποκρίνονται καὶ τὰ φυτὰ τῶν διαφόρων ζωνῶν κυριώτεσα δὲ τούτων εἶνε βανίλλιον, κακάον, ἰνδικόν (λουλάκι), κάκτος, μαώνιον καὶ καμπέχειον ξύλον. Τὸ βασιλείον τῶν ζώων, παρέχον ἄφθονον ἀνθρωπόκοκκον, εἶνε τὸ αὐτὸ πεοῖπου μὲ τὸ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, τὸ δὲ τῶν ὀρεκτῶν (τὸ Μεξικόν εἶνε ἡ πρώτη τῆς Γῆς ἀργυροφόρος χώρα) εἶνε ἄφθονον εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον.

Οἱ *Ἰνδοί*, οἵτινες εἶνε τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων, ἀποτελοῦσι τὰς κάτω τάξεις τοῦ λαοῦ. Οἱ *Λευκοί*, παρ' οἷς ἐπικρατεῖ ἡ Ἰσπανικὴ γλῶσσα, εἶνε κυρίως Ἰσπανικῆς καταγωγῆς· θρησκεία δὲ αὐτῶν εἶνε ἡ Καθολικὴ (πολλὴ δεισιδαιμονία καὶ τυπικότης). Πᾶσαι αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων ἐκτὸς τῆς μεταλλουργίας πολὺ ἀπολείπονται τῆς προτέρας αὐτῶν ζωηρότητος. Τὸ Μεξικόν, καταστάν ἀνεξάρτητον τὸ 1809 δι' ἐπαναστάσεως, ἀπέτρεψε τὴν ἐξ 22 κρατῶν, πολλῶν ἐπαρχιῶν καὶ περιοχῆς τινος Μεξικανικῆν ὁμοτονδίαν, ἥτις, εἰ καὶ ἔχει 40000 □ μ. καὶ 8 ἐ. κ. καὶ ἐγκρύπτει ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἀπείρους θησαυροὺς, διὰ τὰς διχοστασίας τῶν πολιτευμένων καὶ τὴν ἀπάθειαν τοῦ λαοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν μᾶλλον ἀξιοθρήνητον κατάστασιν. Ἡ ἀπόπειρα τῶν Γάλλων (1864) νὰ συστήσωσιν αὐτόθι αὐτοκρατορὸν ἀναιδέως ἀπέτυχε καὶ οὕτως ἐπανῆλθε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. + Ἐπισημότεραι πόλεις *Μεξικόν*, πρωτεύουσα καὶ πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος, ἔχουσα 205 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. *Ακάπουλκον*, λιμὴν εἰς τὰ Δ περάλια. *Μουέελα* ἔχουσα 75000 κ. *Βερακρούξη*, ἡ μεγαλειτέρα πόλις εἰς τὰ Δ περάλια.

3) Αἱ Ἠνωμέναι ἐπικράτειαί τῆς *Βορείου Ἀμερικῆς* (150 000 □ μ. καὶ 32 ἐ. κ.), οἷσαι κατὰ τὴν ἑκτασιν τὸ τέταρτον μέρος τῆς Οἰκουμένης τὰ μᾶλλον ἐκτεταμένα εἶνε ἡ *Ῥωσσία*, ἡ *Ἀγγλία*, ἡ *Κίνα*, αἱ *Ἠνωμέναι* πολιτεῖαι τῆς *Βορείου Ἀμερικῆς*, ἡ *Βρασιλῆα* καὶ ἡ *Τουρκία*, κεῖνται μεταξύ τῶν δύο *Ῥωσικῶν*, τῆς *Βρετανικῆς* *Βορείου Ἀμερικῆς* καὶ τοῦ

Μεξικού και ἔχουσι πρὸς Ν τὴν χερσόνησον *Φλωρίδα*. Ἐπιστημότεροι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Λαυρέντιος*, ὁ *Οὐδσόγιος*, ὁ *Μισσισίππη* μετὰ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ *Όχλιου*, *Μισσοῦρη* καὶ *Αρχάνσα*, ὁ *Βόρειος*, ὁ *Κολοράδος*, ὁ *Σακραμέντος* καὶ ὁ *Κολομβίας* λίμνη δὲ αἱ τοῦ *Καναδά* καὶ ἡ *Μεγάλη Ἀλατοῦχος*.

Ἐπιφάνεια. Εἰς τὰ δυτικὰ ὑφθύνται αἱ *Κορδιλλέραι*, διασπείρουσιν εἰς πολλὰς σειρὰς καὶ περιλαμβάνουσιν πολλὰ ὑψίπεδα. Ἡ κεντρικὴ σειρὰ περιλείπει μετὰ τῆς ἀνατολικῆς τὸ ξηρὸν καὶ στεππῶδες ὑψίπεδον τοῦ *Νέου Μεξικού* (5000 π.), διαφραζόμενον ὑπὸ τοῦ Βορείου ποταμοῦ καὶ χωριζόμενον ἀπὸ τοῦ ὑψιπέδου τοῦ Μεξικού μόνον διὰ μικρῶν ἀνυψώσεων. Πρὸς Β μὲν παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Βορείου ποταμοῦ, τοῦ *Κολοράδου* καὶ τοῦ *Αρχάνσα* ἐκτείνεται ἀγρία ὄρεινὴ χώρα, τῆς ὁποίας ἡ κορυφὴ *Φρεμόντο* εἶνε ὑψηλὴ 12700 π., πρὸς Ν δὲ αὐτῆς τὸ μεσημβρινὸν στενὸν (7000 π.). Ἀπὸ τῆς ὄρεινῆς ταύτης γῶρας βαίνουνσιν αἱ κεντρικαὶ *Κορδιλλέραι* πρὸς τὰ ΒΑ καὶ εὐθὺς εἰς τὸ *Πετράδα* ὄρη ἢ *Όρεντο* (2000 π.), ταπεινότερα καὶ εἰς τὸ *Πετράδα* ὄρη ἢ *Όρεντο* (2000 π.). Ἐκτείνονται πρὸς τὰ ΒΑ μέχρι τοῦ *Μισσισίππη*, καὶ βοραιοῦσιν αἱ *Μετανοί* ὄρη μέχρι τῶν *Καναδικῶν* ὄρων. Μεταξὺ τῶν κεντρικῶν *Κορδιλλερῶν* καὶ τῶν δυτικῶν ἢ βορειοαμερικανικῶν θαλασσίων Ἀλπεων, αἵτινες ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς παραλίας ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας τῆς *Καλιφορνίας* μέχρι τῆς *Αλιόσκης*, καί ται ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς *Όρεγιῶνος* (*Κολομβίας*) καὶ πρὸς Ν ταύτης ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς *Αἰω* ἢ *Νέας Καλιφορνίας* (*Σακραμέντος*, *Κολοράδος* καὶ *Αλατοῦχος* λίμνη), ἔχουσα ξηρὰς καὶ ἐρήμους πεδιάδας εἰς τὸ ἐσωτερικόν (ὑψίπεδον τῆς *Οὐτίς*). Μεταξὺ τῶν θαλασσίων Ἀλπεων (σειρὰ *Νευάδα*) καὶ τῶν ταπεινῶν παραλίων ὄρων ὑπάρχει κοιλὰς μακρὰ ὑπὲρ τὰ 100 μ. ὠραία, εὐφορὸς καὶ λίαν χρυσοφόρος, διαφραζομένη ὑπὸ τοῦ *Σακραμέντου*. Πρὸς Α κεῖνται τὰ *Αλληγάνια* ὄρη (8000 π.), ἐκτείνόμενα ἀπὸ τῶν ΒΑ πρὸς τὰ ΝΑ, μεταξὺ τοῦ *Λαυρέντιου* ποταμοῦ, τῶν λιμνῶν τοῦ *Καναδά*, τοῦ *Μισσισίππη* καὶ τῆς θαλάσσης καὶ ὑψόμενα κατὰ μέσον ὄρον 3000 π., τὰ ὁποία διασχίζονται πολλαχοῦ διὰ πολυαριθμῶν καὶ πρὸς τὴν

συγκοινωνίαν χρησιμωτάτων παραλιοποτάμων· δια δὲ τοῦ ποταμοῦ Οὐδσονίου χωρίζονται εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μικρότερον, ἢ βουνώδης χώρα τῆς Νέας Αγγλίας, κείμενον μεταξύ τοῦ Λαυρεντίου, τοῦ Οὐδσονίου καὶ τῆς θαλάσσης, εἶνε καὶ ὑψηλότερον. Τὰ Ἀλλεγχάνεια ἄρη φέρουσιν ἄφθονον σίδηρον καὶ λιθάνθρακας καὶ περιέχουσι μεγάλα δάση καὶ εὐφόρους χώρας. Ἡ Ἀτλαντικὴ παραλία πεδιάς, πλατυνομένη ἐπὶ μᾶλλον πρὸς Ν καὶ ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Μισσισίππη καὶ ἀποτελοῦσα κατάρρυτον, εὐφορον (Οὐδσόνιος) καὶ πρὸς Β πολυλίμενον βαθύπεδον, εἶνε ἐν γένει ἡ μᾶλλον εὐδαίρων καὶ πολιτισμένη χώρα τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἥτις διὰ διαφόρων διωρύχων συνδέεται καὶ μετὰ τῶν ποταμῶν Ὀχίου καὶ Λαυρεντίου. Μεταξὺ τῶν Κορδιλλερῶν καὶ τῶν Ἀλλεγχανείων ὀρέων ταπεινοῦται βαθυπόδιον πρὸς Ν ἀπὸ τῶν Μελανῶν λόφων πρὸς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον τὸ βαθύπεδον τοῦ Μισσισίππη (50000 □ μ.). Πρὸς Β αὐτοῦ καὶ παρὰ τὸν πηγάζοντα ἀπὸ τῶν Πετραίων ὀρέων Μισσούρη καὶ παρὰ τὸν πηγάζοντα ἀπὸ τῶν Μελανῶν λόφων Μισσισίππην ὑπάρχουσιν ἀπέραντοι ἐπιφάνειαι κεκαλυμμέναι μὲ χόρτον (σαβάνναι καὶ λάνοι) καὶ ἔχουσαι ἐνιαχοῦ σειρὰς δένδρων ἢ διακοπτόμεναι ὑπὸ πρωτογόνων δασῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων νέμονται πολυάριθμοι ἀγέλαι βουβάλων. Αἱ πρὸς Β καὶ Ν τοῦ Ἀρκάνσα κείμεναι ὑψηλότεραι πεδιάδες εἶνε ἀνυδροὶ καὶ ἔρημοι ἀνευ φυτῶν, ἐνῶ νοτιώτερον εἰς τὴν Τεξικὴν ἀπαντῶνται πάλιν εὐφροὶ λάνοι (λεϊμῶνες). Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Μισσισίππη ἐκτείνεται εὐφορος, δασώδης, κατάρρυτος καὶ καλῶς καλλιεργημένη λοφώδης χώρα, διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ πηγάζοντος ἀπὸ τῶν Ἀλλεγχανείων ὀρέων καὶ χυνομένου εἰς τὸν Μισσισίππην Ὀχίου· ἡ δὲ κοιλὰς τοῦ Μισσισίππη, ὅστις εἶνε ἴσος σχεδὸν κατὰ τὸ μέγεθος μὲ τὸν Ἀμαζόνιον, οὕτως κατὰ τὸν κάτω ροῦν αὐτοῦ ἐλώδης καὶ πολὺ δασώδης, ὑπόκειται εἰς συχνὰς πλημμύρας. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν ὑπάρχουσι χώραι ἐλώδεις καὶ ἰλυώδεις.

Κλίμα καὶ προϊόντα. Ἡ δυτικὴ παραλία ἔχει ὠκεάνειον κλίμα, ὃ Κολουμβίας ἐπ' ὀλίγας μόνον ἡμέρας παχύνει καὶ ἡ χιών αὐτόθι εἶνε σπανιωτάτη. Εἰς τὰς μεσημβριναῖας παραλάς χώρας, ἐνθα ὁ ἀέρ εἶνε θερμὸς, ὑγρὸς καὶ νοσηρὸς, ἐπικρατεῖ ὁ κίτρι-

νος πυρετός· εἰς δὲ τὰ ἄλλα μέρη, καὶ μάλιστα τὰ ἀνατολικὰ ἔνθα ὁ ἀήρ εἶνε ζηρὸς καὶ ἡ θερμοκρασία λιαν εὐμετάβλητος, τὸ κλίμα εἶνε ὑπερβολικὸν καὶ ψυχρότερον ἢ εἰς τόπους τῆς Εὐρώπης κειμένους ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος· ἡ νέα Ὑόρκη λ. χ. καὶ τοὶ κειμένη ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος μετὰ τὴν Νεάπολιν, ἔχει ψυχρότερον κλίμα καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ μὲν θέρος εἶνε αὐτόθι ὅποιον ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ χειμὼν, ὅποιος ἐν Κοπενάγῃ· εἰς δὲ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Ὀχίου (ιδεὲ § 2) τῆς φυσ. γεωγρ.) τὸ κλίμα εἶνε ὅποιον ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γερμανίᾳ. Ἡ ὠραιότερα ὥρα τοῦ ἔτους ἐν ταῖς Ἠνωμέναις πολιτείαις εἶνε τὸ φθινόπωρον.

Κυριώτερον προϊόντα εἶνε ἐκ μὲν τῶν ὀρυκτῶν ἄφθονοι λιθάνθρακες καὶ σιδήρος, χρυσὸς ἐν Καλιφορνίᾳ καὶ πετρέλαιον ἐκ δὲ τῶν φυτῶν ἀπέραντα δάση (δρῦς, μαώνιον, πλάτανοι καὶ ἄλλα ἐν Καλιφορνίᾳ μέχρι 300 π. υψηλὰ), ἀραβόσιτος, σίτος, ὄρυζι, καπνός, βαμβάκιον (ἡ βόρειος Ἀμερικὴ εἶνε ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ τοῦ βαμβακίου), σάκχαρον (ἐν Λουϊσίᾳ)· ἐκ δὲ τῶν ζώων κουκουάρ, ἄρκτοι, ἄρκτοι αἱ πλύντριοι, λύκοι, πρόκυνες, κάστορες, βούβαλοι, ἰνδικοὶ πετεινοί, ἀποδημητικαὶ περιστέραι καὶ κροταλῖαι.

Κάτοικοι. Οἱ Ἰνδοὶ ἢ σχεδὸν ἐντελῶς ἐξέλιπον, ἢ ἀπώσθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἔμειναν ἄμικτοι πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους. Οἱ πρὸς Ν Νέγροι (4 ἐκ.) ἦσαν μέχρι ἐσχάτων δοῦλοι. Οἱ Λευκοὶ (27 ἐκ.) εἶνε ὁ κυριώτερος πληθυσμὸς τῆς χώρας ὅστις δι' ἀπαύστων μεταναστάσεων ταχύτατα αὐξάνει καὶ ἐξαπλοῦται ὁλονὲν πρὸς Δ. Οἱ πλεῖστοι τῶν Λευκῶν εἶνε Ἀγγλοι, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ πλεῖστοι Γερμανοὶ (8 ἐκ.). Οἱ κάτοικοι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐξέχουσι διὰ τὸ ἀνδρικὸν φρόνημά των, τὴν ἐκτακτὴν δραστηριότητα, τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν ἐπίμονον, τὸ κερδοσκοπικὸν καὶ τὸ μεγαλεπήβολον πνεῦμα των κατὰ δὲ τὰς τεραστίους ἐπιχειρήσεις μόνον τῶν Ἀγγλῶν ἀπολείπονται. Αὐτόθι δὲ, ἔνθα οὐδεμίαν εὐγένειαν, οὐδὲ διαφορὰν τάξεων βλέπει τις, ἐπικρατοῦσιν Ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ ἥθη· ὑπάρχει ὅμως ἀριστοκρατικὴ χρώματος καὶ πλούτου. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμίαν ἐκκλησίαν ἐπικρατεῖ καὶ πολιτεία καὶ ἐκκλησία εἶνε ἐντελῶς κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, ὑπάρχει αὐτόθι, ἔνθα ἡ

περὶ ἐκκλησίας καὶ κλήρου φροντίς εἶνε μέρος καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ὅχι τῆς πολιτείας, ἐλευθέρα ἐξάσκησις τῆς θρησκείας καὶ πολλή περὶ τὰ θεῖα εὐλάβεια. Εἰς ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν ἡ Διαμαρτυρομένη εἶνε μᾶλλον πολυάριθμος (Ἀναβαπτισαί, Μεθοδισαί, Πρεσβυτεριανοί, κτλ.). Κυριωτέρα ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶνε ἡ βιομηχανία, ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον, καθ' ὃ μόνον τῶν Ἀγγλῶν ἀπολείπονται, καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ κράτη αἱ φυτεῖται. Ἡ τοῦ ἐσωτερικοῦ συγκοινωνία ἐνεκα τῶν ποταμῶν, τῶν διωρύχων, τῶν ἀρμαζιτῶν ὁδῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων εἶνε τὰ μᾶλα εὐκολος. Ὅπως αἱ Ἰνωμέναι Πολιτεῖαι ἤνοιξαν καὶ εἰς τὰ ἄλλα κράτη τῆς Ἀμερικῆς τὴν ὁδὸν τῆς ἀνεξαρτησίας, οὕτως ἐξέχουσιν ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα τῆς ἡπείρου ταύτης καὶ κατὰ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν οὐδὲν δὲ ὑπάρχει κράτος ἐπὶ τῆς Γῆς, τὸ ὁποῖον ν' ἀνεπτύχθῃ τόσον ταχέως, ὅσον τοῦτο. Αἱ Ἰνωμέναι Πολιτεῖαι ἀποτελοῦσιν ὁμοσπονδίαν συγκεκλιμένην ἐκ 34 ἀνεξαρτητῶν ἀπ' ἀλλήλων κρατῶν καὶ τινῶν τοπαρχιῶν, τὰ ὅποια ἔχουσι κοινὴν σύλλογον, ὅστις συγκεκλιμένος ἐκ τῆς γεφυρώσεως καὶ τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων καὶ συνερχομένων κατ' ἔτος εἰς τὴν ὁμοσπονδιακὴν πρωτεύουσαν Βασικτῶνα, φροντίζει περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων. Ἡ μὲν νομοθετικὴ ἐξουσία ἀπόκειται εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὴν γεφυρώσιν, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ εἰς τὸν πρόεδρον, ὅστις ἐκλέγεται κατὰ τετραετίαν. Τὸ 1861 ἐξεβράχθη μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν βορείων καὶ νοτίων κρατῶν πεισματωδέστατος καὶ φονικώτατος ἐμφύλιος πόλεμος διὰ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, ἣν οἱ μὲν Νότιοι ὑπερασπίζοντο, οἱ δὲ Βόρειοι ἐπολέμουν. ἡ δὲ ἐκδοσις αὐτοῦ ἀπέληξε μὲν τὸ 1865 ὑπὲρ τῶν ἀραμένων τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος Βορείων, ὅμως δολοφόνος χεὶρ ἀφείλετο ἐκ τοῦ μέσου τὸν πρόεδρον αὐτῶν Αἰνγκολν, τὸν ὁποῖον, δειχθέντα ὑπέρμαχον τῶν ὑπὸ τῆς δουλείας κατατρυχομένων, ἐθρήνησαν πάντες.

Ἐπιστημότερα κράτη καὶ πόλεις, α.) ἐν τῇ Μασσαχουσέτῃ Βοστόνη, ἔχουσα 180000 κ. καὶ οὖσα ἡ τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν β.) ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ καὶ μᾶλλον κατατρυχημένῃ κράτει τῆς Νέας Ὑόρκης πρωτεύουσα εἶνε ἡ παρὰ

τὴν Οὐδσόνιον ποταμὸν ὁμώνυμος, οὗσα ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Νέου Κόσμου καὶ ἔχουσα 800000 κ. καὶ μετὰ τοῦ προαστείου τῆς Βρουκλύνης ὑπὲρ τὸ 1 εἰ. Ἀλβάνη, παρὰ τὸν Οὐδσόνιον ποταμὸν, πρωτεύουσα, ἔχουσα 63000 κ. καὶ παρ' αὐτὴν τὴν Ἐρίην διώρυχα, ἥτις εἶνε 78 μ. μακρά. Βούφφαλος, ἔχουσα 82000 κ. καὶ παρακείμενον τὸν καταρράκτιν τοῦ Νιαγάρα (4000 π. πλ. καὶ 160 π. 3465). γ) ἐν τῇ Πενσυλβανίᾳ Φιλὰδέλφεια, δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 538000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Πιτςβούργη, παρὰ τὸν Ὀχίον, ἔχουσα 50000 κ. καὶ ἐργαστήσια. δ) Ἐν τῇ Μαρυλάνδῃ Βαλτιμόρη, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα 214000 κ. ε) Ἐν τῇ ὁμοσπονδιακῇ χώρᾳ Κολομβία Βασίγκτων, πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, ἔχουσα 62000 κ. ς) Ἐν τῇ Νοτίᾳ Καρολίνῃ Καρλεστών, ἡ κυριωτέρα ἀγορὰ τοῦ βαμβακίου, ἔχουσα 40000 κ. ζ) Ἐν τῇ Ὀχίῳ Κιγγινάτοι, παρὰ τὸν Ὀχίον, ἡ κυριωτέρα ἀγορὰ τῶν χοιρίνων κρεάτων, ἔχουσα 161000 κ. η) Ἐν τῇ Ἰλλινοίᾳ Χίκαγος, ἔχουσα 110000 κ. θ) Ἐν τῇ Βισκονσίνῃ Μιλβαούκ, παρὰ τὴν Μιχιγάνην λίμνην, ἔχουσα 45000 κ. ι) Ἐν τῇ Μισσουρίᾳ Ἀγιος Λουδοβίκος, παρὰ τὸν Μισσισίππην, ἔχουσα 160000 κ. ια) Ἐν τῇ Λουϊσίᾳ Νέα Ἀύρηλιανή, παρὰ τὸν Μισσισίππην, ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 168000 κ. ιβ) Ἐν τῇ Τεξικῇ Γαλθεστών, λίμνην. ιγ) Ἐν τῇ Καλιφορνίᾳ Ἀγιος Φραγκίσκος, ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 59000 κ. ιδ) ἡ χώρα Οὐτα, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι καὶ αἱ ἀποικίαι τῶν Μορμόνων.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν 32 εἰς 4 εἰς σχέδον εἶνε Νέγροι καὶ 300000 αὐτόχθονες. Ἡ πρόσδοσις (1664) ἦτο 4233 εἰς ὄρ. ἡ δαπάνη 6598, τὸ χρέος τὸν Μάϊο τοῦ 1864) 10291 εἰς ὄρ. Ὁ μόνιμος στρατὸς 40000, αἱ δὲ διὰ τὸν πόλεμον ἐθέλονται εἶνε χιλιάδων ἑκατοντάδες· ὁ στόλος 312 ἀτμόπλοια (122 θωρηκωτὰ) καὶ 113 ἱστιοφόρα, 1298 κανὲν τὸ δ' ἐμπορικὸν ναυτικὸν 5126 ὄ81 τόνων (1863).

4) Ἡ Βρετανικὴ Βόρειος Ἀμερικὴ (140000 μ. □ καὶ 3½ εἰς κ.) κεῖται πρὸς Β τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν μεταξὺ τριῶν Ὠκεανῶν. Χερσόνηστος αὐτῆς εἶνε ἡ Νέα Σκωτία καὶ ἡ Λαβραδὸρ, λίμνη καὶ τῶν Ἀρκτων, ἡ τῶν Ἀνδραπόδων, ἡ Birri

πέγη, αἱ τοῦ *Kanadā*, ποταμοὶ ὁ *Μακενζίας*, ὁ *Νέλσον* καὶ ὁ *Λαυρέντιος* καὶ ὄρη πρὸς Δ ἡ ἐξακολουθήσις τῶν *Κορδιλλερῶν*, αἵτινες, καλούμεναι αὐτόθι *Πετραῖα ὄρη*, φθάνουσι μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Μακενζία*. Πρὸς Α τῶν *Κορδιλλερῶν* καὶ πρὸς Β τῶν *Μελανῶν λόφων* ἐκτείνεται μέχρι τῆς θαλάσσης ἡ *πολική πεδιάς* (100000 $\square$ μ.), ἥτις, περιέχουσα πολλὰς ταπεινὰς σειρὰς βράχων καὶ πολυαριθμούς λίμνας καὶ ποταμούς κοινωνοῦντας κατὰ τὰς πολυμορφίας, καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ἡ τεθλασμένη χώρα. Ἡ χώρα πρὸς Β εἶνε ἐντελὴς ἐρημος καὶ μὴ καλλιεργήσιμος, καθὼς καὶ ἡ *Λαβραδόρη*, ἥτις ἐνιαχοῦ εἶνε πλήρης ἀγρίων ὀρέων, πρὸς Ν ὁρμῶς, ἐνθα μόνον παρὰ τὰς λίμνας τοῦ *Καναδά* καὶ τὸν *Λαυρέντιον ποταμὸν* ἀπαντᾷται καλλιέργεια, τὸ ἔδαφος εἶνε πλήρες δασῶν καὶ καλλιεργήσιμον. Τὸ κλίμα ἐκτὸς τῶν δυτικῶν παραλίων εἶνε ἡπειρωτικὸν καὶ ψυχρότερον ἢ εἰς χώρας τῆς *Εὐρώπης* κειμένας ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος. Ἡ *Λαβραδόρη* πρὸς Β εἶνε κεκαλυμμένη με χιόνα καὶ πάγον, ἐν *Καναδᾷ*, ἐνθα ὁ χειμὼν εἶνε ὀρμύς καὶ τὸ θέρος θερμὸν, ἔαρ καὶ φθινόπωρον δὲν διακρίνεται, ἐν *Κουεβέκκῃ* ὑπάρχει θέρος, ὅποιον ἐν *Παρισίοις*, καὶ χειμὼν, ὅποιος ἐν *Πετρούπολει*.

Προϊόντα. Ἐκ τῶν φυτῶν εἶνε σῖτος, ξυλικὴ καὶ σακχαροσφένδαμος, ἐκ τῶν ζώων βούβαλοι, μῶσχοι, τάρανδοι, κάσρες, ἄρκτοι, ἄρκτοι αἱ πλύντριά (Was hbaei), γουναροφόρα ζῶα, λευκοὶ ἄρκτοι, φῶκαι καὶ θαλάσσιοι ἵπποι. Τὸ μέγιστον μέρος τῆς χώρας εἶνε ἐπίσημον μόνον διὰ τὰ γουναρικά, τῶν ὁποίων τὸ ἐμπόριον ἐνεργεῖ ἡ ἐταιρεία τοῦ *Οὐδσονίου κόλπου*. Οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ καὶ οἱ Ἑσκίμοι εἶνε μικρόσωμοι, δυσειδεῖς καὶ ἀκάθαρτοι, ἀλλ' ἀγαθοὶ, καὶ ζῶσιν ἀπὸ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας, ἔχοντες κατοικίδια ζῶα κύνας· τινὲς τῶν *Εσκίμων* τῆς *Λαβραδόρης* προσῆλθον εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Οἱ *Λευκοὶ* εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἀγγλοὶ καὶ ἐν τῷ κάτω *Καναδᾷ* *Γαλλικῆς* καταγωγῆς. Τοῦ *Κάτω Καναδά* (τὰ ἀνατολικά τῆς *Καναδικῆς* χώρας) ἐπιστημότεραι πόλεις *Κουεβέκκη*, παρὰ τὸν *Λαυρέντιον*, πόλις ἐμπορικὴ καὶ ὀχυρὰ, ἔχουσα 62000 κ. *Μοντρεαλ*, παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν καὶ πρὸς τὰ *ΝΔ*, ἔχουσα 100

000 κ. τοῦ ἁπλοῦ Καναδά Συγγιστῶν, παρά τὸν Λαυρέντιον ποταμὸν. Πρὸς Α τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ κεῖται ἡ νέα Βρουνσβίγη καὶ ἡ νέα Σκωτία, τῆς ὁποίας ἡ ἐπισημοτέρα πόλις καλεῖται Μοντάξη (30000 κ.). Ἡ νῆσος νέα Ουόλφφιντ, εἰς τῆς ὁποίας τὴν σύρτιδα ἐνεργεῖται ἐπισημος ἀλιεῖα, εἶνε τραχεῖα, βραχέως καὶ ἄφορος. Βεγγισθαὶ νῆσοι (Αγγλικά) Παρά δὲ τὸν εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν κεῖται ἡ Βρετανικὴ Κολομβία.

5) Ἡ Γροιλανδία (20000 □ μ.), οὕσα πιθανῶς νῆσος, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βουνώδης, ἐρημος καὶ πλήρης χιόνος καὶ πάγου. Οἱ ὀλίγοι κάτοικοι αὐτῆς, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν βορείων πολιτικῶν χωρῶν, εἶνε Ἰσλῆμοι, τῶν ὁποίων πολλοὶ ζῶντες ἐκ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας προσῆλθον εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Εἰς τὸν 1 ἡδὴ αἰῶνα ιδρύθησαν ὑπὸ Ἰσλανδῶν ἀποικίαι ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας, ἀλλ' αὗται κατέβρευσαν τὸν 16 αἰῶνα· αἱ δὲ νῦν ἀποικίαι τῶν Δανῶν ιδρύθησαν ἐπίσης ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας διὰ τὴν αὐτόθι ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν καὶ τῶν θαλασσίων ἱππῶν.

5) ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 53. Ἡ Αὐστράλια (160000 □ μ. καὶ 36. κ.), καλουμένη καὶ Ὠκεανία καὶ Πολυνησία καὶ οὕσα ἡμικροτέρα καὶ μᾶλλον πολύνησος ἥπειρος, κεῖται πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου καὶ ἐντελῶς σχεδὸν ἐπὶ τοῦ νοτίου. Ἐκτεταμένη δὲ ἐξ Α πρὸς Δ ὑπὲρ τὰ 1600 μ. καὶ ἐκ Β πρὸς Ν ὑπὲρ τὰ 1000, συνίσταται ἐκ τῆς ἡπείρου τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ πολλῶν νήσων (νῆσοι τῶν μεσημβρινῶν θαλασσῶν).

Ἡ Νέα Ὀλλανδία (1400000 □ μ.) καὶ ὑπὸ στενοτέραν ἔννοιαν Αὐστράλια, κειμένη ἐπὶ τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου καὶ ἐκτεταμένη ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Βίρωςος μέχρι τοῦ Σηηπολντου 550 μ. καὶ ἀπὸ τοῦ βορείου ἀκρωτηρίου τῆς Υόρκης, μέχρι τοῦ νοτίου τοῦ Βίλσωςος 480, ἔχει εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τὸν μέγαν κόλπον Καρπενταρίαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν τὸν Βοτάντον καὶ εἰς τὴν μεσημέριαν τὴν

τὴν Σπένσερον, ἡ δὲ ἄλλη παραλία αὐτῆς εἶνε ἀλίμενος καὶ μονότονος, ὡς ἡ τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ ποταμοί, ὄντες λίαν ἀσήμαντοι, ὅτε μὲν εἶνε ξηροί, ὅτε δὲ σχηματίζουσιν ἐκτεταμένα ἐλη κυριώτεροι δὲ εἶνε ὁ πρὸς Ν χυνόμενος Μυρράϊος, ὅστις δέχεται μεγάλους παραποτάμους (Λαχλάντορ, Δαρλίγγιορ) καὶ ὁ πρὸς Δ, τῶν Κικτωρ. Εἰς τὴν ΝΑ πλευρὰν κεῖται ὀρεινὴ χώρα, ἐκτεινομένη ἐκ Β πρὸς Ν (Κυανᾷ ὄρῃ, Αὐστραλιακαὶ Ἀλπεῖς μέχρις 7000 π.), ἥτις περιλαμβάνουσα ὑψίπεδα (2000 π.), περιέχοντα ὠραίους λειμῶνας καὶ διασχιζόμενα ὑπὸ ὑψηλῶν σειρῶν, πρὸς Α καταπίπτει μὲν ἀποτόμῳ εἰς τὴν εὐφορον παραλίαν πεδιάδα, πρὸς Δ δὲ δι' εὐφύων καὶ ὠραίων βαθμίδων πρὸς τὸ βαθύπεδον τὸ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Μυρράϊου καὶ κατέχον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, ἐνθα ἐναλλάσσονται πεδιάδες μὲ γηλοφίας, ἔλη καὶ ἀλατοῦχοι λίμναι μὲ ἀνύδρους καὶ ἀμμόεις ἐρήμους, λειμῶνες καὶ εὐφορα μέρη μὲ ἀλατοῦχα φυτὰ, πυκνοὺς θάμνους καὶ δάση.

Τὰ βόρεια τῆς νέας Ὀλλανδίας κεῖνται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἔχοντα τὴν ὑγρὰν ὥραν τοῦ ἔτους μεταξὺ Ὀκτωβρίου καὶ Ἀπριλίου, τὰ δὲ μεσημβρινὰ εἰς τὴν εὐκρατον ἡ νέα μεσημβρινὴ Οὐαλία ἐπὶ 9 μῆνας ἔχει κλίμα εὐδιον καὶ ξηρόν, ἀπὸ δὲ τοῦ Ιουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῇ ἡ ὥρα τῶν βροχῶν ἡ Σύνδρη, εἰς τῆς ὁποίας τὰς πεδιάδας ἡ χιὼν εἶνε σπανιωτάτη, ἔχει τὴν μέσσην ἐτησίαν θερμοκρασίαν τῆς Λισβώνης. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, ὧν πολλὰ εἶνε παραδόξου σχήματος, δεικνύουσιν αὐτόθι μεγάλην μονοτονίαν. Τὰ δάση σύγκεινται πρὸ πάντων ἐκ κομμοφόρων δένδρων καὶ ἀκαχιῶν· φύονται δ' ἐτι κάλαμοι δενδρόμορφοι, κερασσείδεις καρποί, ἔχοντες τὸ σκληρὸν ἐξώθεν, καὶ ὀλίγον εὐώδη, ἀλλὰ πολὺ ὠραῖα ἀνθῇ. Τὰ ἐν τῇ Νέᾳ Ὀλλανδίᾳ αὐτόχθονα θρεπτικά φυτὰ εἶνε ὀλίγα, ἐπιδίδουσιν ὅμως ἐξαισίως τὰ παρείσακτα. Τὰ περιεργότερα ζῶα αὐτῆς εἶνε τὰ διδελφῇ, εἰς τὰ ὅποια ἀνήκουσι τὰ καγγουροῦ, οἱ ὀρθόρυγχοι, οἱ κασουάρ, οἱ μέλανες κύκνοι, οἱ λευκοὶ ἀετοὶ καὶ αἱ φῶκαι· ἐκ τῶν παρείσακτων ζῶων ἀξιολογώτερα εἶνε τὰ πτόδατα. Κυριώτερα δὲ προϊόντα (ἐν Βικτωρίᾳ) εἶνε μαλλίον καὶ χρυσός. Οἱ αὐτόχθονες (δυσείδεις

Νιγροῖται, ἢ Αὐστράλοὶ Νέγροι, ἢ Παπούαι), ἔχοντες φαῖον χροῶμα, οὐκὲν καὶ μέλαιναν κόμην, λεπτοὺς βραχίονας καὶ κνήμας, καὶ ζῶντες ἐτι εἰς τὴν μᾶλλον ἀγρίαν φυσικὴν κατάστασιν, ἔχουσι μίαν μόνον ἀσχολίαν, τὴν ἀναζήτησιν τῆς τροφῆς διὰ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας, καὶ διατρέχουσι τὴν χώραν, ἀπομικρυνόμενοι ἐκ δυσπιστίας ἀπὸ τοῦ Εὐρωπαίου. Οἱ Ἀγγλοὶ ἰδρύσαν αὐτόθι διαφόρους ἀποικίας καταδίκων, ἐξορίστων καὶ ἐλευθέρων ἀποίκων, αἵτινες ταχέως ἤκμασαν. Εἶνε δὲ αὗται α) ἡ χώρα τῆς βασιλείας, β) ἡ νέα μεσημβρινὴ Οὐαλία, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ὄχι μακρὰν τοῦ Βοτανίου κόλπου ἡ Συνδρέη, ἔχουσα 94000 κ. καὶ ἡ Βαθούρστη, πρὸς Δ εἰς τὰ ἐνδοτέρω, ἔχουσα μεταλλεῖν χρυσοῦ, γ) ἡ Βικτωρία (Εὐδαίμων Αὐστράλια), τῆς ὁποίας ἡ πόλις Μελβούρνη ἔχει 25000 κ. καὶ εἰς τὰ περίεχ πόλιν χρυσοῦ, δ) Ἐν τῇ Νοτίᾳ Αὐστράλιᾳ ἡ Ἀδελαΐς, ἔχουσα 30000 κ., χρυσοῦ καὶ χαλκόν, ε) Ἐν τῇ Ἀστικῇ Αὐστράλιᾳ ἡ Πέροθ, παρὰ τὸν ποταμὸν τῶν Κόκκων, ς) Πρὸς Ν τῆς Νέας Ὀλλανδίας κεῖται ἡ Γασμαρία ἡ Δαμίδου, ἥτις, χωρίζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βάσσου πορθμοῦ, ἔχει τὴν Ὀδαρτόβην με 20000 κ.

Ἐκ τῶν Αὐστράλιων νήσων, αἵτινες σχηματίζουνσι δύο σειράς, ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν, τινὲς μὲν εἶνε ὑψηλαί, ὄρειναι καὶ ἡφαιστιώδεις, τινὲς δὲ χαμαλαὶ καὶ κατασκευάσματα κοραλλίων ζωύφιων (κοράλλιοι νῆσοι).

Ἡ ἐσωτερικὴ σειρά, συνδεομένη πρὸς Δ μετὰ τῶν Μολουκκῶν καὶ τῶν νήσων τοῦ Σούνδα, περιλαμβάνει ὑψηλὰς νήσους, αἵτινες εἶνε 1) ἡ νέα Γουίνέα (12000 □ μ.), χωρίζομένη ἀπὸ τῆς Νέας Ὀλλανδίας διὰ τοῦ Γόρρου πορθμοῦ καὶ οὐκ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγνώστος (μέρος τῆς γνωστῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς), 2) Ἡ Νέα Βρετανία καὶ ἡ νέα Ἰρλανδία. 3) Αἱ νῆσοι τοῦ Σολομώντος, 4) Αἱ νέαι Ἑβρίδες ἢ νῆσοι τοῦ Ἀγ. Πνεύματος, 5) Ἡ νέα Καληδονία (Γαλλικὴ) (μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω νήσων καὶ τῆς νέας Ὀλλανδίας κεῖται ἡ ἐπικίνδυνος θάλασσα τῶν κοραλλίων), 6) Ἡ νέα Σηλαρδία (2900 □ μ.), πρὸς τὰ ΝΑ τῆς Νέας Ὀλλανδίας, μεγάλη διπλῆ νῆσος, ἔχουσα ἐπισημοτέραν πόλιν τὴν Βελιγκτώνα (Ἀγγλική).

Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν σειρὰν, ἥτις, ἀρχομένη πρὸς Α τῶν Φιλιππίνων καὶ πρὸς Β τῆς νέας Γουϊνέας περιλαμβάνει ἱκανὰς χθαμαλὰς νήσους, ἀνήκουσι 1) αἱ *Πελέδσαι* νῆσοι 2), αἱ *Καρολίται*, ἐκτεινόμεναι 400 μ. μακρὰν (Ἰσπανικὴ), 3) Αἱ νῆσοι τοῦ λόρδου *Μυλγράβου*, 4) Αἱ *Φιλικαὶ* νῆσοι, ἡ σύμπλεγμα τοῦ *Γόγκα*, 5) Αἱ νῆσοι τῶν *Ἑταίρων* μετὰ τοῦ *Γαῦτι*, τῆς ὠραιότητος τῶν Αὐστραλικῶν νήσων, ἥτις εἶνε ὑπὸ προστασίαν Γαλλικὴν, 6) Αἱ *Χθαμαλαὶ* νῆσοι, 7) Αἱ *Μαρκέσαι* νῆσοι (Γαλλικαί), 8) Αἱ *Μαριάνται* ἢ *Λαδρόνται* (Ἰσπανικαί), νῆσοι κεχωρισμέναι τῶν ἀνωτέρω, καὶ 9) αἱ διὰ τὴν μεταξὺ Ἀσίας καὶ βορείου Ἀμερικῆς θέσιν τῶν σημαντικαὶ *Σαρδδινικαὶ*, κείμεναι ὑπὸ τὸν βόρειον τροπικόν, μετὰ τῆς *Οβαῦχης*, εἰς ἣν ὁ θαλασσοπόρος *Κούκος* τὸ 1779 ἐθανατώθη.

Αἱ πλείσται τῶν νήσων κεῖνται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ ἐντελῶς σχεδὸν (ἐκτὸς μέρους τῆς Νέας Σηλανδίας) εἰς τὴν ζώνην τῶν κανονικῶν βροχῶν. Τὸ μὲν κλίμα αὐτῶν εἶνε λαμπρότατον καὶ λίαν εὐκρὲς ἐνεκα τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν νήσων φυτεία θαλερωτάτη. Ἀξιωμακτώτα τῶν φυτῶν εἶνε οἱ *κοκκοφοίνικες*, τὰ ἀρτόδενδρα καὶ αἱ *θανανάται* ἐπιδίδουσι δ' ἐξαισίως αὐτόθι τὰ σιτηρὰ, ὁ οἶνος, οἱ μεσημβρινοὶ καρποὶ καὶ τὸ *ζαχαροκάλαμον*, καθὼς καὶ τὰ παρείσκτα κατοικίδια ζῶα· εἰς δὲ τὰ ἐγγύρια ἀνήκουσιν οἱ ψιττακοί, τὰ παραδείσια πτηνὰ καὶ οἱ ἱπτάμενοι κύνες.

Ἐπὶ τῆς νέας Γουϊνέας καὶ τῶν γειτνιαζουσῶν νήσων κατοικοῦσιν Αὐστραλοὶ Νέγροι, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν νήσων *Μαλαῖοι Αὐστραλοὶ* (αὐτόχθονες τῶν νήσων τῶν μεσημβρινῶν θαλασσῶν). Οὗτοι ἔχουσιν ἀνοικτὸν φαιὸν χρῶμα καὶ εἶνε εὐπροσῆγοροι, εὐπιστοὶ, ἀγαθοὶ καὶ φυλαί τινες πολεμικαὶ καὶ ἀνθρωποφάγοι· τοιοῦτοι δ' ἦσαν μέχρις ἐσχάτων καὶ οἱ εὐσωμοί, ῥωμαλέοι καὶ ἐπιδεικτικοὶ ἀναπτύξεως *Νεοσηλανδοί*. Πάντες μὲν οἱ λαοὶ οὗτοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ποικιλμὸς τοῦ δέρματος (ταυτοβισμὸς) εἶνε γενικὸς, διακρινόμενοι μεταξὺ τῶν Νιγηρητῶν διὰ τὴν μεγαλειτέραν ἀνάπτυξιν, ἡσπασθῆσαν ταχέως τὸν χριστιανισμόν καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν ἡθοποίησιν, ἰδίως δὲ οἱ *Νεοσηλανδοὶ* καὶ οἱ ὑπὸ ἰδίους βασιλεῖς ὄντες κάτοικοι τῶν *Σανδβιχικῶν* νήσων καὶ τῶν τῆς *Ἑταιρίας*.

ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ.

Τὰ ἀπὸ τοῦ 13 στίχου τῆς 96 σελίδος μέχρι τέλους τῆς Ἡπείρου μεταποιοῦνται οὕτως, εἰς τὴν ΒΔ Ἡπειρον κεῖνται τὰ ἑξῆς, Περμέτι, ἔχον 3500 κ. Τεπελένι, πατρίς τοῦ διαβολήτου Ἀλῆ-πασῆ. Αὐλὼν (600), παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον. Ἀργυρόκαστρον (10000), εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ Σωποτίου ὄρους, φέρον τὸν καλλίτερον ταμβάκον (φοῦλι). Δελβίον (3000), ἀντικρὺ τοῦ Ἀργυροκάστρου. Δέλβινον (4000), εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Σωποτίου ὄρους. Βουθρωτὸν (3000), ἀντικρὺ τῆς Κερκύρας. Ἀρτα (Ἀμβρακία, 6000), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀράχθου, ἐνεργοῦτα ζωρὸν ἐμπόριον. Πρέβεζα (7000), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, Ἑνετικὴ κτήσις μέχρι τοῦ 1797 καὶ ὁ κυριώτερος λιμὴν πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων τῆς Ἡπείρου. Πάργα, ἀντικρὺ τῶν Παξῶν, πόλις ὀχαρὰ, ἥτις, ἀνήκουσα προτερον, εἰς τὴν Ἐπτανήσον, ἐπωλήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὸν Ἀλῆ-πασσάν τῆς Ἡπείρου. Τὰ ἀπὸ τῆς λέξεως Βεράτι τοῦ 22 στίχου τῆς 97 σελίδος μέχρι τέλους τῆς παραγράφου, δηλ. μέχρι τοῦ 28 στίχου, διαγράφονται.